

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

TIDSKRIFT,
UTGIFVEN AF
JURIDISKA FÖRENINGEN
I FINLAND.

TRETTIONDEFÖRSTA ÅRGÅNGEN.

1895.

HELSINGFORS,
J. SIMELII ARFV. BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG,
1896.

JUL 30 1925

Innehåll.

	Sid.
Om nedlagd kostnad, af Julian Serlachius	1
Våhån historiikka Riitalan tilasta, af F. Forsström	22
Förslag till allmän strafflag för Norge, af J. Grotenfelt	43
Något om officiell finsk öfversättning, af F.	64
Om återvinning utom konkurs, af Wilhelm Chydenius	117
Angående åtgärder för åklagareväsendets förbättrande, af R. A. Wrede	152
Reform af vårt resereglemente, af Karl Willgren	161
Något om formulären för underdomares bidrag till vår judiciella statistik, F. Forsström	223
Några synpunkter i frågan om ny rättegångsordning i Finland:	
II. Underdomstolarnas organisation	255
III. Förberedande undersökning och appellförfarande i brottmål, af R. A. Wrede	308
Konferensen för öfverläggning, om särskilda frågor rörande domstolsreformen i Finland uti Helsingfors den 15, 16, 17, 18, 19, 21 och 22 januari 1894.	272
Till frågan om vittnesjäf, August Jusélius	327
Om lagsagorna under Wasa hofrätt, af Ernst Tegengren	417
Ett gammalt förslag att förlägga det nordliga Sverige under Wasa hofrätts jurisdiktion, af Ernst Tegengren	431

Rättsfall:

1. Är efterlevande make, som vid förrättad bouppteckning efter sin aflidna hustru med sina minderåriga barns rättsbevakare träffat sådan skriftligen affattad öfverenskommelse, att förrättningen godkännes med vilkor att nämnda barn skulle efter sin faders död bekomma viss andel af boets fastighet, berättigad att återkalla denna öfverenskommelse? 74
2. Tvist om besittningsrätten till s. k. bördetorp 78
3. Innefattar stadgandet i § 2 af k. f. om äktenskapsförord af den 9 november 1868 förbud för make att genom sådant förord medgifva den andra maken giftorätt i jord på landet, som den förre förvärfvat före äktenskapet. 81
4. Af domstol emellan hemmansegare och innehafvare af ett hemmanet underlydande torp faststæld förlikning, hvarigenom den sisthemålde för sig och sina arfvingar, emot utgörande

	Sid.
af viss årlig skatt, tillförsäkrats okvald besittningsrätt till torpet, förklarad bindande för senare innehafvare af hemmanet, så länge samma torp besittes af arfvingar till först-bemålde torpinnehafvare	85
5. Är genstämmning till rådstufvurätt å utom staden bosatt kändepart behörigen meddelad, om den tillstålts honom inom hälften af den för stämning till rådstufvurätt fastställda tiden, eller bör känden få tillgodonjuta hälften af den i 11: 5 R. B. stadgade stämningstiden?	
Bör ändring i underrätts utslag och hofrätts dom, hvarigenom genstämmningstalan icke plifvit till pröfning upptagen, emedan stämningen blifvit tillstald sentida, sökas genom besvär eller i vade- och revisionsväg?	90
6. Är stadgandet uti § 4 i förordningen af den 9 november 1868 om förmånsrätt vid konkurs för „tjänstehjones och andra be-tjantes“ inestående löner tillämpligt å kontoristers och han-delsföreständares enahanda fordringar?	93
7. Straffbart anskaffande af brännvin åt andra eller icke?	
Är den som, efter att hafva straffats för första resan oloflig brännvinsförsäljning, gjort sig skyldig till olofligt anskaffande af brännvin, härfor förfallen till ansvar såsom för första eller för andra resan sistnämnda förbrytelse?	97
8. Tvist om ersättning för s. k. bördetorp, som innehafvaren genom domstols utslag ålagts afträda till egaren af stomlägenheten, med innehafvaren lämnad öppen rätt att väcka slik talan	100
9. Huru bör besvärstiden för anförande af klagomål öfver landtdagsmannaval beräknas?	
Tolkning af § 16 L. O.	108
10. Är hofrättsauskultant att anses såsom i landets tjänst anstald och förty, om ock lägenhetsinnehafvare, icke valbar till landtdagsman inom bondeståndet?	109
11. Är landtdagsmannaval ogiltigt, om arvodet för den utsedde representanten bestämts efter försiggånget val?	
Kan anmärkning mot den vid landtdagsmannaval begagnade och vid valtillfället godkända röstlängd pröfvas vid öfver valet anförda besvär	111
12. Tillhör pensionerad skollärare i afseende å valrätt och valbarhet till landtdagsrepresentant präste- eller borgareståndet?	113
13. Eger konkursborgenär, för hvars tillgodohafvande viss egen-dom blifvit tidigare än trettio dagar innan konkursens början utmätt, förmånsrätt i denna egendom äfven om den-samma efter utmätningen oförändradt fått förblifva i gälde-närens värjo?	401
14. Svår kroppsskada eller icke?	403

15. Medför ansvar, ådömdt för idkande af handel med „giftiga ämnen“ utan vederbörligt tillstånd (bil. B. till k. f. ang. handel med gift m. n. den 14 januari 1888) äfven den påföljd att det innehafda lagret af dylika ämnen är förbrutet? . .	Sid.
16. Ålagd värjemålsed „lämplig“ eller icke?	408
17. Tvist om giltigheten af testamente, hvilket af testatorerne personligen inlämnats till häradsrätt och i dess protokoll inta-gits	412

Juridiska Föreningens i Einland förhandlingar öfver de för år 1893 godkända allmänna öfverläggningsämnena.

1:sta frågan. Kan den bestämning i 44 § af K. Förordningen den 8 december 1873, angående kommunalförvaltning i stad, att stadsfullmäktige ega ibland sig utse personer till särskildt utskott, åberopas af utom stadsfullmäktige stående medlem af kommunen till stöd för vägran att emottaga ledamotakap i sådan bestyrelse eller direktion, som omtalas i samma förordnings 81 §?	177
2:dra frågan. Om aktiebolag är part i rättegång, bör domare, hvilken är aktionär i bolaget, i denna sin egenskap anses ega i saken del och sålunda, ehuru väl han icke kan anses hafva att af målets utgång vänta „synnerlig nytta eller skada“, i förmågo af 1 § 13 kap. R. B. vara jäfvig att med målet taga domarebefattning?	179
3:dje frågan. Om vid försäljning af fastighet på landet köpets bestånd gjorts beroende af något i gällande lag tillåtet vilkor, t. ex. det, att en del af köpeskillingen skall erläggas på bestämd dag, kan åt köparen lagenligen meddelas uppbud och fastebref å fastigheten innan sådant köpevilkor af honom fullgjorts?	183
4:de frågan. Om någon ådömes ansvar för det han utan föregången sådan behörig anmälan, som i K. Förordningen den 31 mars 1879 angående näringarna föreskrifves, idkat handelsrörelse uti därtill särskildt inrättadt försäljningsställe, så frågas: bör domstolen äfven ålägga den sakfælde att utgifva den uti 18 § af nämnda förordning stadgade handelsafgiften? . .	189
5:te frågan. Kan den, som på grund af nytjorätt innehar annans jord, under rättegång om lägenheten tillkommande egor eller förmåner göra vidsträktare anspråk gällande än jordegaren? 194	
6:te frågan. Om intecknad fastighet försäljes och den nye egaren genom påteckning å den förra egarens intecknade förbindelse åtager sig ansvarighet för gälden, skall jämväl då, likasom när ny förbindelse i eget namn af den nye egaren utfärdas, inteckningshafvaren för åtnjutande af sin förra förmånsrätt inom den i 26 § af K. Förordningen om inteckning af den	

	Sid.
9 november 1868 stadgade tid därom anmäla hos den domstol, som inteckningen meddelat? Och kan sådan anmälan med laga värkan göras, äfven om den nye egaren icke anmält sig till erhållande af uppbud?	202
7:de frågan. Är den, som förbundit sig att ansvara för all den förlust, som långifvare kan komma att vidkännas i händelse lånesumman icke utgår ur intecknad fastighet (fyllnadsborgesman), fortfarande bunden vid sin ansvarighet, äfven sedan den intecknade fastigheten af gäldenären öfverlåtits till ny egare och denne öfvertagit den personliga ansvarigheten för skulden (den förre blifvit sin personliga ansvarighet kvitt)?	206
8:de frågan. Om makes anspråk mot andra maken på underhåll utom det gemensamma hemmet eller barns anspråk på underhåll af fader konkurrerar med andre makens eller faderns borgenärens fordringar, hvilken rätt till betalning tillkommer förstnämnda anspråk i förhållande till dessa fordringar? Och betingas någon skilnad af den omständigheten, att berörda anspråk redan blifvit af domstol godkändt och till visst belopp fastställt?	345
9:de frågan. Kan panträtt i lösöre stiftas till säkerhet för fordran som ännu icke tillkommit?	350
10:de frågan. Kan kommanditbolag upplösas, utan att anmälan därom göres hos Magistrat (eller Häradsrätt)?	356
11:te frågan. Är efterlevande make, som med andra makens arvingar lefver samman, i bo oskiftet, utan att aftal om vilkoren därför gjorts, och därunder handhafver boets förvaltning, skyldig att till öfrige bodelegare redovisa för förvaltningen? Och betingas någon skilnad i förhållande till omyndig arvinge af den omständigheten, att den efterlevande maken tillika är den omundiges förmyndare?	364
12:te frågan. Då sund, på sätt i 4 § 12 kap. J. B. omförmåles, är beläget sidolängs emellan särskilda byasamfälligheter, hvilkas omkretsår vid samfälligheterna för längre tid tillbuka öfvergångna storskiftesförrättningar fastställts utan att gränsen emellan byarna i sundet då utsatts, samt sagda sund därefter mera tillgrundat på ena sidan sålunda, att där uppstått dels tillandningar dels alldeles grundt vatten, medan kungsådran i sundet befinner sig till största delen på motsatta sidan om detsammans midtlinje enligt strändernas sträckning vid tiden för storskiftena, frågas: bör tvist, som numera emellan bägge sidornas strandegare uppkommit om ändel i sundets fiskevatten, afgöras enligt förhållandet för närvarande eller vid tiden för storskiftesförrättningarna?	369

Sid.

13:de frågan. a) Eger testamentstagare, som satt sig i besittning af testamenterad egendom, öfverhufvud med laga värkan för- yttra sådan egendom, innan testamentet vunnit laga kraft? Och om frågan besvaras jakande, under hvilka omständighe- ter kan en slik föryttring ega rum? b) hvilken värkan gent- emot borgenärer och medarfvingar eger ett aftal, hvarigenom delegare i dödsbo, innan arfskifte skett, föryttra sin andel i boets fastighet?	373
14:de frågan. Är den, som blifvit sakfäld för stöld eller annat sådant nesligt brott och förty enligt lag ej får antagas till åbo å kronohemman, berättigad att erhålla utlösen	380
15:de frågan. Får en person, som emot lösen aftrådt sitt even- tuella arf till fastighet på landet, genom testamente förfoga öfver sådan lösen, eller skall densamma betraktas såsom vederlag för arfvejord?	384
16:de frågan. Får domstol vid behandling af fråga om klyfning af lägenhet döma om storleken af sakegarenes andelar i fa- stigheten, hvarom stridighet under sådan rättegång uppstått, eller bör sådan eganderätsfråga först genom särskild rätte- gång afgöras?	387
17:de frågan. Huru gestaltar sig ansvarsskyldigheten, då två per- soner ingått borgen och därvid förbundit sig att „en för alla och alla för en“ ansvara för gälden?	389
18:de frågan. Uti 63 § af K. Förordningarna angående vilkoren för försäljning af bränvin den 16 juli 1886 och den 9 juni 1892 stadgas, att alla förut utfärdade författningar rörande ifrågavarande ämnen upphört att vara gällande för framtiden. Ega med afseende härå K. Kungörelsen af den 26 fe- bruari 1872 angående förbud för minutförsäljare att till un- derbefäl eller manskap af ryska eller finska militären för- yttra bränvin eller sprit äfvensom 46 § i K. Skolordningen den 8 augusti 1872 angående ansvar för försäljning af starka drycker åt skolungdom fortfarande giltighet?	393
19:de frågan. Om domkapitel eller annan förvaltningsmyndighet, hos hvilken underlydande tjänsteman angifvits för fel i tjän- sten, genom utslag, som vunnit laga kraft, förklarar angif- velsen ostrykt eller obefogad, samt angifvaren sedermera vid domstol tilltalas för falsk angivelse, hvilket afseende bör i sådant mål fastas å förvaltningsmyndighetens utslag? . . .	396
Juridiska examina vid Alexanders-Universitetet i Findland	216
Juridiska Föreningens i Finland för år 1895 godkända öfverlägg- ningsämnen	219
Juridiska Föreningens Årsmöte den 19 december 1894	435
Juridiska Föreningens i Finland för år 1896 godkända allmänna öfverläggningsämnen	443

Om nedlagd kostnad.

Om, i hvad mån och af hvem ersättning bör utgifvas för kostnad, som någon nedlagt å egendom, hvilken tillhör eller skall afträdas till annan, är en fråga, som ofta föreligger domstolarne, i synnerhet på landet, till afgörande. Det vanligast förekommande fallet är väl det, att torpare, som athyses, söker ersättning för öfverbyggnad och häfd. Men ett dylikt anspråk framställles också eljest, i de mest olika rättsförhållanden. Söker man i den inhemska literaturen ett svar på nämnda spörsmål, finnes emellertid, att begreppet kostnad icke i teoretisk framställning blifvit berördt utom i förbigående, af någon annan än Schrevelius.

Schrevelius behandlar ämnet i allmänna delen af sin civilrätt. Kostnaden karakteriseras af honom sålunda: „När penningar eller penningevärde användes till produktion af ting eller för verkställandet af förändringar i redan existerande ting, så eger ett förhållande rum emellan penningarne och de ting, hvarpå de blifvit använda, af den beskaffenhet, att penningarne, som blott varit ett medel för det ändamål som angick ett annat ting, måste anses såsom detta underordnade, så att detta ting kan anses såsom hufvudsak, de derpå använda penningarne åter såsom bisak“. Af kostnad åtskiljas tre slag: nödig kostnad, eller sådan, förutom hvilken tinget skulle halva antingen gått under eller blifvit sämre; förbättring, hvarmed förstås sådan kostnad, genom hvilket tinget blifvit bättre d. v. s. nyttigare eller dess afkomst förökats; samt nyttig kostnad, hvarunder inbegripes all annan kostnad än de två förstnämnda. Förevarande fråga slutligen besvaras af Schrevelius sålunda: „a) Den, som vet att han är skyldig att öfverlämna ett ting till en annan,

eller åtminstone är i ovisshet, om han icke kan blifva skyldig dertill, är icke berättigad till ersättning för annan än nödig kostnad, såvida icke kostnaden blifvit gjort med den andres samtycke. b) Den deremot, som icke allenast har giltiga skäl att anse sig såsom egare af tinget utan äfven att tro sig icke vara skyldig att öfverlämna det till annan, är, om han dock sedan måste lämna det ifrån sig, berättigad till ersättning för både nödig och nyttig kostnad. c) Den, som är skyldig att utgifva uppburen afkomst, är berättigad att afdraga den kostnad han gjort å dess produktion, insamlande och bevarande“. Frånsedt att de nyss angifna grundsatserne icke äro korrekta, äro de tillika så vaga, att lagskipningen i regeln icke kan hafva någon ledning af desamma. En undersökning af kostnadsbegreppet synes därför vara högeligen påkallad. Förevarande uppsats åsyftar dock icke att gifva en fullständig utredning och framställning af ämnet. En landsdomares sysselsättning är nämligen så öfvervägande af rent praktisk art, hans tid så kringskuren och literaturen så svår tillgänglig för honom, att han i regeln icke kan våga sig in på den vetenskapliga värksamhetens fält. Han måste nöja sig med ett förberedande rödjningsarbete. Uppsatsens ändamål är därför endast att samla material och antyda några synpunkter för besvarandet af ofvanberörda fråga.

I

Rättssatser, som hänföra sig till nedlagd kostnad, förekomma i nästan alla civila balkar af 1734 års lag. Såsom två hufvudstadganden äro främst att nämna 5 kap. 11 § och 11 kap. 1 § jordabalken. Det förra innehåller att, då köpare genom börd frånvinnes den köpta fastigheten, bördemannen skall före dennas afträdande till köparen betala „all den nödiga kostnad han å godset och för dess skull gjort“. 11 kap. 1 § åter uttalar att, då köp om fastighet vid klander icke kan värjas och fastigheten således frånvinnes köparen, den vinnande är skyldig att återgälda „all nödig och nyttig

förbättring“. Jämte dessa kan yttermera anföras stadgandet i 9 kap. 8 § jordabalken att den, som har annans gods i pant, icke må emot egarens vilja göra därå annan kostnad än panten tarfvar“, hvilket tillika kompletterar de föregående, enär det genom sin ordalydelse gifver en närmare bestämning af den egenskap hos en kostnad, hvilken lagen betecknar med ordet nödig.

Stadganden af samma art som de ofvan uppräknade meddelas i 17 kap. 3 § ärfdabalken samt 11 kap. 3 § och 12 kap. 8 § handelsbalken. Sistnämnda två lagrum medgifva låntagare och depositarie retentionsrätt till det låntagna resp. inlaget, den förre om han „med egarens vilja nödig kostnad därå gjort“, och depositarien, om han å godset „nödig kostnad gjort eller betalt hyra för det rum, däri godset förvaras“. Enligt 17 kap. 3 § ärfdabalken åter skola arfvingar vid lösen af borttestamenterad bördköpt jord, hvilken lösen sker efter inköpsvärdet, gälda „åter all därå gjord nödig förbättring“. Enahanda grundsats uttalar ärfdabalken 10 kap. 3 §, om än i sträng mening icke hänförande sig till nedlagd kostnad i teknisk betydelse. Sagda lagrum innehåller, att, då arf för efteråt yppad gäld afträdes, arfvingarne ega njuta „skälig vedergällning för all nödig och nyttig kostnad, den de å arfvet gjort“. Stadgandet afser väl sålunda icke kostnad, som nedlagts å en sak, utan kostnad, som gjorts i och för en förmögenhet. Men å andra sidan är analogin emellan kostnaden i detta fall och nedlagd kostnad uppenbar¹⁾. Motsatsen till berörda grundsats gäller åter, enligt 1 § 17 kap. åberopade balk, i fråga om arfvejord; förbättring som gjorts å sådan jord får nämligen ej borttestamenteras. Med anförda lagrum bör ytterligare jämföras 4 kap. 7 § i lagen om makars egendoms- och gälds-förhållanden²⁾, hvilken sistnämnda statuerar ersättningsskyldighet till maka för det fall, att samfärd egendom „af andra maken användts till sådan förbättring af dess enskilda egendom som ej är att till densammas underhåll och sköt-

¹⁾ Andra analoga fall: GB. 13: 7, 11: 2; HB. 18: 5.

²⁾ För 1734 års lag GB. 11: 5, 7, ehuru grundsatsen icke här är så tydligt uttalad.

sel räknas“, likasom ock då makans enskilda egendom på nyss angifvet sätt användts till andra makans nytta.

Af speciel natur åter är den bestämning om värkan af nedlagd kostnad, som 13 kap. 2 § ärfdabalken meddelar. För den händelse att någon genom klander mister hela den lott, som vid arfskifte tillfallit honom, eller större delen däraf, skall nytt skifte ske med ny lottning och hvarje skiftesdel-egare till skifte återbära sin lott. Men från sistnämnda regel göres emellertid undantag för den, som „med *stor kostnad* sin lott *förbättrat*“. Denne eger nämligen behålla sin ursprungliga lott och i dess ställe gifva vederlag. Det sär-egna hos ifrågavarande bestämning hänför sig likväl icke till själfva grundsatsen, att förbättring skall gäldas, hvilket tvärtom är den uttalade förutsättningen för stadgandet, utan till sättet för ersättningens utgående.

Också byggnings- och till och med missgerningshalken innehålla stadganden, hvilka föreskrifva ersättningsskyldighet för nedlagd kostnad, om än icke detta uttryck alltid användes. Enligt 48 kap. 3 § missgärningsbalken tillkommer den, som hittat få, såframt han lyst, af egaren foderlön och all annan kostnad, sedan den nytta räknad är som han däraf haft. Härtill kan jämföras 9: 1 byggningsbalken. I sitt 3 kap. stadgar åter byggningsbalken, att för den händelse af delegarene i ödesby en vill upptaga sitt hemman, men de öfrige icke, bör denne anvisas hans andel motsvarande del af egorna, samt att, om så skett och han redan uppbrukat och afrödjat sin del i åker och äng, öfrige delegare äro skyldige, innan de ega begära skifte af ödesbyn, att enhvar bruka upp och rödja af byns egor proportionsvis lika mycket. Nämnda stadgande motsvaras af 46, 48 och 55 §§ i landtmäterireglementet, i hvilka emellertid rättssatsen är så formulerad, att i antydta och analoga fall skall gifvas ersättning för nedlagd kostnad. Hit hör vidare stadgandet i 26 kap. 2 §, att prest, som vid afträdessyn befinnes hafva byggt mera än han i årlig byggnad bort, skall njuta betalning därför af den som efterkommer.

Den i 3 kap. uttalade grundsatsen har vidare i praxis tillämpats å det i 17 kap. 2 § omförmälda fall, att af del-

egare i vattendrag, som ej kan delas, en vill däri bygga fiske- resp. vattenvärk, men de öfrige icke, och därför be- myndigas att ensam uppföra värket. Såsom villkor för de öfrige att sedermera få del i åtnjutandet af vattendraget och dess vattenkraft fordras nämligen att desamme först god- göra den förstnämde den på dem belöpande andelen af kost- naderna för det af honom ensam uppförda värket.

Likasom i allmänhet det förhållande mellan jorda- och byggningabalkarnes innehåll eger rum, att den förra angif- ver huru rättighet öfver fastighet vinnes och förloras, den senare åter rättigheternas innebörd och omfång, så måste i fråga om rätt till ersättning för nedlagd kostnad dessutom till väsentlig del just i byggningabalkens lagrum sökas de stad- ganden, hvilka närmare bestämma dels förutsättningarna för rätt till dylik ersättning, dels rättighetens innebörd och om- fång. Till de förra höra följande bestämmningar: i 8: 2 att om någon sår i annans åkerskifte, grödan tages af den, som eger skiftet; i 10: 4 att den, som utan laga skifte eller eljest utan lof intager och nyttjar samfäld mark, förvärkar sitt ar- bete och det årets gröda till de öfrige jordegarene; i 14: 2 att den som svedjar utan lof å annans mark mister arbetet sitt och grödan; i 17: 3 att den som olofligen fiskar i an- nans vatten förverkar fångsten, o. s. v.¹⁾ af samma slag¹⁾. Den senare gruppen åter utgöres främst af 26 kap. 2 §, som stadgar, att, om prest bygt öfverloppshus och efterträdaren ej vill öfvertaga dem efter laga mätning, den förre eger bort- föra husen, dock med skyldighet att betala det från prest- gårdens skog tagna timret efter synemäns pröfning. Till detta viktiga stadgande, som uttryckligen uttalar för finsk rätt tillvaron af jus tollendi, är likväl att jämföra 27 kap. 10 §. Men härjämte komma i betraktande särskilda lagrum, hvilka använda uttrycken „bättra, förbättra“ och hvilka förty- gifva ledning för bedömandet af hvad lagen därmed för- står. Hvilka dessa lagrum äro skall framdeles i annat sam- manhang angifvas.

¹⁾ Jfr. och BB 12: 4.

II

Etymologiskt äro begreppen „kostnad“ och „förbättring“ ingalunda synonyma. Kostnad betecknar nämligen värdet af det arbete och det penningevärde öfverhufvud, som användts för något ändamål; förbättring åter innefattar resultatet af kostnaden. Och dessa behöfva ingalunda täcka hvarandra och göra det i regeln icke. Kostnaden kan vara större än den värdeförhöjning, den vunna förbättringen medfört; men understundom eger också motsatsen rum. Vidare kan väl en kostnad vara nödig eller nyttig; men åtminstone vid första påseende tyckes det, såsom om det icke någon kunde sägas om en förbättring att den är nödig, likasom det å andra sidan synes alltid ineliggga i begreppet förbättring, att densamma är nyttig, så att nyttig förbättring utgör blott en omsägning, onyttig förbättring åter en *contradictio in adjecto*. Lagens terminologi gifver sålunda allena för sig icke något bestämdt svar på frågan, hvad som inbegripes under en kostnad, resp. förbättring, om hvilken lagen föreskrifver att den bör ersättas. Det återstår således att genom en noggrann utredning af de lagrums innehåll, hvilka påbjuda dylik ersättning, söka vinna ett svar på antydda fråga.

För att börja med införseln, så innehåller lagen härom såsom nämndt, att införselhafvare icke eger å den pantsatta fastigheten göra annan kostnad än den panten tarfvar. Hvad i berörda afseende är kostnad säges väl icke. Men icke destomindre gifver lagen handledning för besvarandet af denna fråga, om man nämligen tager hänsyn till det rättsförhållande, som vid införsel eger rum. Det karakteristiska för införseln är, att fordringsegaren får panten i sin besittning, med rätt att „njuta all afgäld som däraf gå bör“, vare sig på vinst och förlust i stället för ränta eller i afräkning först på räntan och sedan på hufvudstolen¹⁾. Ehuru all afgäld, hvarmed förstås detsamma som atkomst, tillfaller panthafvaren, räknas

1) J. B 9: 7.

dock icke densamma i dess helhet såsom panthafvaren tillgodokommen. Såsom sådan anses blott „den behållna afkomsten ¹⁾“, eller sålunda det värdebelopp, som återstår sedan från hela afkomstens värde afdragits beloppet af utgifterna. Här af följer, på sätt ifråga om införselpant på grund af utmätning kommit till uttryck i hithörande lagbuds formulering, att utgifterna böra af panthafvaren för egen räkning bestridas, äro hans egna. Begreppet egen utgift är således motsats till nedlagd kostnad; såvidt det förra eger tillämpning, har det senare icke plats.

Hvad bör räknas till panthafvarens egna utgifter framgår åter af föreskriften, att panthafvaren ej får godset „förvärra“ ²⁾. Anförda negativa föreskrift är förtydligad och positivt uttryckt i fråga om hustruns rätt till morgongåfva i jord, hvilken rätt är af enahanda innehåll som införselhafvarens ³⁾. Jämte det nämligen rättighetens innehåll säges vara befogenhet att „bruka och nyttja“ fastigheten, förklaras med rättigheten vara förbunden skyldighet att „hålla hus och gård vid makt, och ej låta dem genom sitt vållande förvärras“. Införselhafvaren är med andra ord skyldig att hålla fastigheten till häfd och byggnader i samma skick hvori han mottog dem, men däremot icke att företaga nybyggnad eller nyodling ⁴⁾. Och äfven hvad beträffar skyldigheten att vidmakthålla, så är densamma begränsad till måttet af det regelbundna årliga underhåll, hvarom med afseende å fastighetens beskaffenhet, ändamål och afkastning kan antagas, att detsamma vid en förständig och omsorgsfull skötsel skulle hafva vidtagits ⁵⁾.

¹⁾ U B 5: 5.

²⁾ J B 9: 8.

³⁾ Denna likhet är omedelbart uttryckt i lagen, då det säges att hustrun, då ej tillräcklig fast egendom finnes, skall „förses af lösören med så stor ränta, eller inkomst, som för henne brister“. G B 9: 4.

⁴⁾ För 1734 års lag är det sagda riktigt endast i fråga om frälsejord. Då skattejords innehafvare enligt lag var skyldig till viss nybyggnad och nyodling, innefattade skyldigheten att „hålla hus och jord vid makt“ äfven skyldigheten till den i lag stadgade nybyggnad och nyodling.

⁵⁾ Jfr. BB 26: 2: „När the af ålder och bruk, och ej af Prestens vanrycht förfalla.

För begreppet nedlagd kostnad följer af det föregående i fråga om införsel det negativa resultat, att till sådan kostnad icke höra utgifterna för fastighetens regelbundna häfd, icke heller de utgifter i öfrigt, som äro med häfden regelmässigt förknippade samt slutligen icke utgifterna för fastighetens årliga regelbundna underhåll.

Vid fastighets bördande kommer i betraktande, att köparen intill dess bördan slutförts otvifvelaktigt är fastighetens egare. I sådan egenskap har han full rättighet öfver fastigheten och uppbär bland annat också all afkomst från densamma. Och köparens rådighet fortfar äfven efter det fastigheten dömts i börd till första fardagen eller, om domen fallit först efter thomedag, till andra fardagen därefter. Fardagens ändamål är, utom annat, att afträdaren, hvilken häfdat fastigheten under förutsättning att den genom häfden vunna afkomsten också kommer honom till godo, verkligt skall få tillgodonjuta sagda afkomst. Utgifterna för häfden äro sålunda att anse såsom afträdarens egna, för hvilka han genom den uppburna afkomsten blir ersatt. Under begreppet nedlagd kostnad falla altså i detta fall icke utgifterna för fastighetens regelbundna häfd.

Frånvinnes någon en fastighet genom annat än bördsklander, njuter han ej fardag, utan fastigheten bör genast afträdas. Han är till och med skyldig att återbära den afkomst, som fallit från fastigheten efter det klandret anhängiggjordes¹⁾. Däremot eger återbäringsskyldighet icke rum med afseende å den före klandret fallna afkomsten²⁾. Bemärkas bör emellertid, att klander härvid enligt lagens terminologi, innefattar klander eller talan å *köp*³⁾. Det riktas med andra ord mot en innehafvare under eganderättstitel, hvars besittning haft legal början. Det fall åter att besittningen grundar sig å våld, d. v. s. å egenmäktigt besittningstagande, behandlas i JB 18: 1, BB 10: 6 och underlyder helt andra rättsregler.

¹⁾ Se denna tidskrift för 1891 s. 58.

²⁾ Denna tidskrift för 1889 s. 108 ff. not 1.

³⁾ JB 11: 1; 5: 8.

Med afseende å förhållandet före klandret gifver det sagda vid handen enahanda negativa begränsning af begreppet nedlagd kostnad, som enligt det föregående gäller vid införsel och börd. Däremot måste frågas, om samma begränsning eger tillämplighet så vidt rör förhållandet under själfva rättegången. Någon tvekan synes väl icke kunna råda därom, att den afkomst, som afträdaren skall utgifva, är endast „behållna afkomsten“. Härför kan åberopas, att då „all afgäld“ i JB 9: 7 är synonymt med „behållna afkomsten“ i UB 5: 5, och då vidare enahanda inskränkning afses exempelvis i ÄB. 10: 3, då där stadgas att arfvingarna skola återbära „de räntor“, som de af arvet uppburit, det samma bör gälla om besittarens skyldighet vid genomfördt klander att återbära afkastningen. Vidare också grundsatsen, att den, som med laga rätt eller lof nedlagt arbete, icke förvärfkar sitt arbete. Men om enligt angifna formulering utgifterna godtgöres besittaren, komma de i betraktande blott såsom en faktor vid beräklandet af afkomstens belopp, såsom ett afdrag från bruttovärdet. Så till vida höra utgifterna icke till „nedlagd kostnad“. Däremot vore detta fallet, om ersättning för utgifterna kunde påyrkas härutöfver, vare sig att utgifternas belopp öfverstiger afkomstens¹⁾ eller att någon afkomst icke fallit sedan klandrets början. Enligt min mening eger emellertid ett dylikt anspråk icke rum²⁾. Icke utan betydelse i detta afseende bör väl anses, att lagen i det hithörande lagrummet, JB 11: 1, i fråga om den afträdaren tillkommande ersättningen begagnar uttrycket „förbättring“. Ty om än ett anspråk af berörda slag grammatikaliskt kunde inbegripas i ordet kostnad, så rymmes det i alla fall icke i begreppet förbättring.

Hvad slutligen beträffar ÄB 17, 1, 3, 13: 2, så framgår omedelbart af dessa lagrums innehåll, att de med begreppet förbättring förstå en åtminstone i viss mån varaktig värde- eller nytthetsförhöjning hos fastigheten och således från

¹⁾ Jfr. MB 48: 3.

²⁾ Jfr. ock rättsf. 18 i denna tidskrift 1888.

nedlagd kostnad utesluta utgifterna för fastighetens sedvanliga häfd och underhåll.

Sammanställda med hvarandra gifva altså de åberopade lagrummen följande resultat. Nedlagd kostnad är i fråga om fastighet endast sådan utgift, som medfört en förbättring af fastigheten. Förbättring åter är en åtgärd, hvarigenom fastigheten blifvit bättre, resp. det genom åtgärden åstadkomna tillståndet. I sträng mening är därför också hvarje afhjälpande af en bristfällighet förbättring. I själfva verket användas i flere lagrum ordet „förbättra“ och det därmed liktydiga „bättra“ just för att beteckna det, att något genom afhjälpande af en bristfällighet försatts i skick. Sålunda stadgar BB. 2: 3 att bonde, sedan han bygt hus enligt lag, äger dem vid makt hålla: brister något i häfd eller byggnad, skall han „bättra och böta“. Vid husesyn skall, enligt BB. 27: 1, bonden tillsägas att „bygga och bättra det som felar;“ är vanhäfden stor, skall noga upptecknas, „hvad hus han bygt hafver så ock all den brist, som vid gården finnes“, äfvensom i penningar utsätts „hvad det kostar att bättra och bygga, som han för sin tid försummat“. För röta å kroppsås och syll, som ej kan „bättras“, föreskrifver BB. 27: 2 högre böter än då rötan är mindre. BB. 27: 5 säger att hvad som brister i byggnad och häfd skall bonde „bättra“ innan han far af bole. BB 26: 2 åter innehåller, att när laga husen å prestgården „af ålder och bruk, och ej af prestens vanrykt, förfalla, skola socknemän dem bygga och bättra på deras bekostnad“, hvaremot presten, om han behöfver flere hus, har att själf „bygga och uppehålla“ dem. I stad skola, enligt BB 26: 3, de „bygga och förbättra hus och jord“ för prest, som der ega hus eller grund o. s. v. J. B 16: 12 innehåller slutligen att om egaren“ lofvar hus tåcka och väl omboa och förbättra“, och gör det ej, får gästen själf „bygga“, och eger afkorta å hyran så mycket, som han „visar det kostat hafva eller gode män pröfva det värdt vara“¹⁾).

¹⁾ Åberopade lagrum uttalar tillika i annat afseende en viktig rättssats, hvilken i detta sammanhang förtjänar att påpekas. Denna rättssats är, att uppskattning af ersättning, hvilken den dertill berätti-

I följd af angifna betydelse hos ordet *bättra* kan det samma, såsom exempelvis i anförda ställen af BB 26: 2, 3 skett, stå i stället för underhålla. Ty försätta i skick kan ju i visst afseende sägas vara detsamma som hålla i skick. I denna användning af ordet underförstås dock, att normen för den därmed betecknade värksamheten är fastighetens försättande i sådant skick, som enligt lag eller aftal eller ock rådande uppfattning gäller för fullgodt. Underhåll är med andra ord taget, icke relativt i betydelsen af att vidmakthålla det skick, hvori fastigheten vid en viss tidpunkt befinner eller har befunnit sig, utan absolut i betydelse af hafva i fullgodt stånd. Men liksom en bristfällighet icke behöfver vara en efteråt tillkommen, utan kan finnas från början, så går förbättra också utöfver begreppet underhåll, såtillvida som därmed kan afses ernående af en beskaffenhet hos fastigheten som denna förut icke haft. Å andra sidan är begreppet förbättra icke inskränkt till blott afhjälpande af bristfälligheter. En fastighet kan göras bättre utan att därför dess tidigare beskaffenhet bör sägas hafva i något afseende lidit af brister. Sistnämnda betydelse hos ordet förbättra framträder redan i det åberopade stadgandet i jordabalken, där förbättra kan jämväl inbegripa ett byggande (delvis) af nyo. Men uteslutande i antydd mening förekommer ordet i BB 3: 2, då det säges, att om delegare i ödesby „*upppbrukat och afröjt* sin (anvisade) del i åker och äng“, skola de öfrige, om de vilja nyttja sina delar, „*bruka upp och rödja* som

---

gade icke kan eller har svårighet att visa, skall bestämmas genom godemän. Att sagde rättssats icke är inskränkt till anförda fall utan skall gälla såsom en allmän sådan, framgår däraf, att den är uttälad i andra lagrum, såsom JB 11: 7; jfr ock BB 26: 2. Godemännen hafva härvid icke att fungera såsom sakkunnige eller såsom bevismedel öfverhuvud, utan de ega afgöra beträffande ersättningens belopp, UB 4: 15. Medan äldre praxis, såsom af särskilda i Schmidts juridiska arkiv refererade rättsfall framgår, enligt lagens afsigt använde berörda rättssats, har nutida praxis låtit densamma komma i förgätenhet och sålunda åstadkommit det ytterst beklagliga tillstånd i rättskipningen, att skadelidande, ehuru han bevisligen lidit skada, icke tillerkännes ersättning, emedan han ej gittat visa skadans belopp.

han gjort“ och först då njuta skifte, „när de alla *uppbjudt och bättrat* sina delar som han“.

Ikke hvarje förbättring räknas emellertid för nedlagd kostnad. En utgift, som skett endast för fullgörandet af en skyldighet att vidmakthålla, faller utom sådan kostnad. Huruvida och i hvad mån en skyldighet att vidmakthålla föreligger kan afgöras blott på grund af det särskilda rättsförhållande, som föranlett utgiftens, resp. kostnadens nedläggande, och besvarandet af denna fråga hör således ej till detta sammanhang. Där sådan skyldighet emellertid finnes, är gränsen för vidmakthållandet å ena sidan det skick, hvari fastigheten mottogs¹⁾, och å den andra sidan det förfall, som inträder af ålder och bruk och ej af vanrykt. Då lagen om makars egendomsförhållanden i 4: 7 särskildt betonar *sådan* förbättring, som ej är att räkna till underhåll och skötsel, så är detta en på visst sätt onödig bestämning, enär utgifterna för skötseln ikke omfattas af begreppet förbättring samt underhållet åter i en ordnad hushållning bör bestri-
das ur årliga inkomsterna och således i förhållandet mellan makarna ikke heller kunna hänföras till förbättring.

Det, som skall ersättas, är ej värdeförhöjning, som förbättringen tillfört fastigheten, utan den för förbättringens värkställande använda kostnaden²⁾, efter afdrag af hvad utaf denna möjligen redan kommit den nedläggande tillgodo eller såsom amortering af kapitalvärdet bör frånräknas för den tid, som tilländalupit efter förbättringens tillkomst³⁾. Kostnadsbeloppet bestämmes, där det ej kan visas, af godemän.

Af kostnadens begrepp följer, att egenskapen af nödig hos en kostnad ikke kan definieras såsom i den romerska doktrinen. Ville man nämligen inskränka den nödiga kostnaden till endast sådan, hvilken är nödvändig för tingets vidmakthållande, skulle, om öfverhufvud någonsin, i ytterst sällsynta undantagsfall nödig kostnad kunna ega rum, ty i regeln äro just utgifterna för tingets vidmakthållande uteslutna från be-

¹⁾ BB 27: 7, 1, i f., 26: 2.

²⁾ JB 16: 12; BB 26: 2; 27: 1 i f; 3: 2.

³⁾ BB 26: 2, 27: 3.

greppet nedlagd kostnad. Begreppen nödig och nyttig blifva därför relativa. Nödig utsäger icke vidare än en högre grad eller mera omedelbarhet af nytta; nyttig åter en mindre grad af behöflighet. Definitionen kan därför blott vara: nödig är den förbättring om hvilken det måste antagas, att densamma vid en förständig och insigtsfull häfd skulle hafva gjorts, nyttig åter hvarje annan förbättring.

Det anförda gäller endast om fastighet. I afseende å lösören utgår lagen från en alldeles motsatt ståndpunkt. Bestämmande för de grundsatser, hvilka lagen uppställt med hänsyn till såväl det ena som det andra slaget af rättsobjekt, synes vara den åskådning, att fastigheter i regeln gifva afkomst, lösören däremot icke. Medan därför till kostnad å fastighet hör endast hvad utöfver utgifterna för häfd och underhåll nedlägges å densamma, anses såsom så beskaffad kostnad hvarje å lösöre använd utgift, såsom exempelvis foder åt kreatur¹⁾. Äfven där lösöret, såsom i berörda fall, är inkomstgifvande, göres icke något undantag; dock tages afkomsten i beräkning såsom afdrag från kostnaden. I fråga om lösöre är det således icke något väsentligt moment i kostnaden, att denna innefattar en förbättring. Och vidare måste egenskapen af nödig hos en kostnad definieras såsom i den romerska rätten.

Ett viktigt undantag eger dock rum. Hus äro väl lösörendom; men äfven där de icke följa eganderätten till en fastighet åt, behandlas de i nu förevarande afseende icke i likhet med lösören utan enligt de angående fastighet gällande reglerne²⁾.

Det återstår ännu att beröra den i JB 5: 11 antydda skilnaden emellan kostnaden å en sak och kostnad för dess skull. Såsom ett exempel på kostnad för sakens skull omnämner HB 12: 8 det fall, att depositarie betalt hyra för det rum, hvari det anförtrödda godset förvaras. Då åter JB 5: 11 utom kostnaden å godset framhåller kostnaderna för godsets skull, afses synbarligen särskildt de af köparen

¹⁾ MB 48: 3.

²⁾ JB 16: 12.

erlagda kostnaderna för utvärkandet af uppbud å köpet, hvilka komma bördemannen till godo. Någon annan betydelse tillkommer väl denna skilnad icke än att kostnad, som gjorts för sakens skull, icke någonsin innefattar en förbättring af saken och kan förekomma endast såsom nödig kostnad. Synbarligen har lagen med nödig kostnad likställt kostnad, som gjorts för sakens skull. Om densamma gälla därför enahanda regler som om nödig kostnad.

III

De i det föregående åberopade lagbuden ur byggningsbalken uttala följande rättssatser: a) Den, som olofligen afskiljer något från annans fastighet, förvärkar sitt på afskiljandet använda arbete. b) Den, som olofligen odlar annans fastighet eller del däraf, förvärkar sitt för ändamålet använda arbete, utsädet och grödan. I hvardera fallet förutsättes att egaren fortfarande innehar fastigheten. c) Den, som egenmäktigt sätter sig i besittning af annans fastighet, skall återställa allt hvad han tagit, och förvärkar likaledes sitt arbete och grödan. Dessa rättssatser synas kunna uttalas i en allmänare form sålunda: Den, som olofligen nedlägger arbete å annan tillhörig och i hans besittning befintligt ting, förvärkar arbetet och afkomsten däraf¹⁾; och: Den, som olofligen med annan tillhörig och i dennes värjo befintligt ting så förbinder något, att detta ej mera kan utan svårighet från det förra skiljas, förvärkar sin rätt till det förbundna tinget. För rätta förståendet af denna formulering bärvidd är emellertid att bemärka, att byggnader enligt 1734 års lag äro lösegendom och att sålunda den, hvilken å annans fastighet uppför byggnad, icke blott därför kan sägas hafva nedlagt arbete å fastigheten, likasom sådan byggnad icke heller anses så förbunden med fastigheten, att den skulle förvärkas. Och vidare kan ifrågasättas, huruvida de i åberopade lagrum uttalade rättsatserna kunna anses gå så vidt,

¹⁾ Jfr denna tidskrift för 1889 s. 108 ff. not 1.

att olofligen nedlagdt arbete förvärkas äfven där detsamma innefattar ett omskapande af den sak, hvarå arbetet nedlägges, till något helt annat, exempelvis om af stulet silfver göres ett dyrbart konstvärk eller å en stulen duk målas en utmärkt tafla. Denna fråga kan dock i detta sammanhang lämnas därhän, då frågans besvarande äfven i nekande riktning icke skulle leda till att ersättning dock gifves för nedlagd kostnad utan tvärtom att egaren af materialet förlorade detta och finge åtnöjas med vederlag därför. I förbigående må dock såsom belysning af frågopunkten påpepas följande gradation: en åvärkare a) nedhugger träd; b) kvistar och toppar det; c) utsläpar träd till flötled; d) bilar det; e) försågar det till plankor; f) tillvärkar af plankorna ett träkärl; g) utför ett fint träsnideri å någon af dem. Otvifvelaktigt gäller regeln äfven sådant arbete, som säges i b—e. Men hvilken vore grunden till att en annan regel borde tillämpas i fallen f och g, och huru borde gränsen dragas mellan hvardera regelns tillämplighetsområde?

Förutsättningen för hvarje anspråk på ersättning för nedlagd kostnad är sålunda, att kostnaden gjorts *lofligen*. Detta är fallet då kostnaden göres antingen af den, som därtill har laga rätt, eller med vederbörligt lof. Laga rätt har främst egaren. I afseende å nedlagd kostnad är detta af betydelse för de fall, i hvilka eganderätten kan lagligen frångå honom, såsom vid börd eller annan lösen eller enligt JB 8: 2. Likställd med egaren är i förevarande fall den, hvilken besitter en fastighet på grund af ett eganderättsfång och kommit i besittning af jorden på lofligt sätt d. v. s. icke genom egenmakt, utan genom frivillig upplåtelse af den, hvilken därförinnan innehade fastigheten såsom sin egen, eller annat laga sätt för besittningens öfvergång ¹⁾. Laga rätt, om än begränsad, har vidare usufuktuarie; begränsningen angifves af omfånget hos och ändamålet med den honom tillkommande usufuktuariska rättigheten ²⁾. Likaledes har landbo och torpare

¹⁾ Denna tidskrift för 1889. s. 109, 110 not och där anförda lagrum, äfvensom BB 9: 1, MB 48: 3.

²⁾ GB 16: 1, ÅB 12: 9, JB 9: 7, UB 5: 6, BB 9: 1, MB. 48: 3.

inom området för sin af legoförhållandet betingade befogenhet enahanda rätt.

Lof åter kan vara gifvet af egaren ¹⁾ men också af annan sakrättshafvare inom hans befogenhets område ²⁾. Ett lof, hvars syftemål vore endast att tillåta kostnads nedläggande, kan väl icke gärna tänkas, och om ett sådant lof gäfves, skulle däraf icke följa skyldighet för den lofgifvande att ersätta kostnaden. En dylik skyldighet inträder allenast, om antingen loftet tillika innefattar att kostnaden får göras för lofgifvarens räkning, eller om med loftet direkt eller indirekt är förelagd utfästelsen att nyttan af kostnaden i större eller mindre mån skall få tillgodonjutas af den, som nedlägger densamma.

Det är tidigare antydtt, att beloppet af ersättningen för nedlagd kostnad bestämmes, icke af den värdeförhöjning, som kostnaden medfört, utan af den använda kostnadens belopp. Och likasom anspråket icke i detta afseende är en „Bereicherungsklage“, likalitet är rättsgrunden för anspråket den, att den ene genom kostnaden blefve utan laga skäl riktad. Anspråkets grund ligger tvärtom på motsatta eller dens sida, som nedlagt kostnaden. Rättigheten för den senare att få ersättning af den förre har nämligen ett upphof i den omständigheten, att antingen kostnaden med laga fog af honom gjorts omedelbart för den sistnämndes räkning ³⁾, eller att han nedlagt kostnaden under den berättigade förutsättningen att själf få njuta nyttan däraf, men denna emellertid kommit den andra tillgodo ⁴⁾.

Endast där ett dylikt sakförhållande föreligger, eger anspråk på ersättning för nedlagd kostnad rum. Å andra sidan uppkommer anspråket alltid med sagda sakförhållande. Och anspråkets omfång bestämmes likaledes af detta förhållandes beskaffenhet. I det förstnämnda fallet, eller där

³⁾ BB 8: 5, 10: 7, 14: 2, 3.

⁴⁾ Ex. GB 16: 1, arrendator af kronoboställe; kronohemmansåbo.

⁵⁾ JB 16: 12, HB 11: 3 12: 8 JB. 9: 8, 5: 11, MB 48: 3 4: 7 i lagen om makars egendomsförhållanden.

⁶⁾ ÅB 13: 2, 10: 3, JB 11: 1, BB 3: 2, 26: 2.

kostnaden göres icke för egen, utan för annans räkning, hänför sig ersättningsanspråket endast till den nödiga kostnaden, utom såvidt särskild rättsgrund (såsom i JB 16: 12 egarens lof, i 4: 7 af lagen om makars egendomsförhållanden äkta makars säregna rättsläge inbördes betingar annat. Köpare af fastighet får sålunda ersättning af bördemannen blott för nödig kostnad, just af orsak att han så länge icke rätten till börd genom laga stånd prekluderats, måste taga hänsyn till bördemannens eventuella rätt. Han får således icke för denne försvåra eller fördyra fastighetens bördande, utan blott vidtaga sådana förbättringar, hvilka böra anses vara äfven af dennes intresse påkallade. Har åter kostnaden nedlagts af någon, som egt förutsätta att densamma komme honom själf till godo, omfattar ersättningsanspråket äfven nyttig förbättring.

Rättigheten till ersättning för nedlagd kostnad har sitt komplement i rättigheten att borttaga förbättringen, där denna är sådan, att den kan skiljas från hufvudsaken. Sistnämnda rättighet eger rum i de fall, i hvilka ersättning icke behöfver gifvas för nedlagd kostnad, oaktadt denna icke gjorts olofligen. Förutsättning för befogenheten att borttaga förbättring är emellertid alltid att hufvudsaken icke därigenom blifver sämre än den före förbättringen var eller ock vid borttagandet försattes i samma skick, hvari den före förbättringen befann sig. Egaren af hufvudsaken kan dessutom hindra borttagandet genom att erbjuda lösen för förbättringen. Lösen bestämmes genom „laga mätning“ eller med andra ord genom laga värdering. Till grund för denna lägges förbättringens värde i dess dåvarande skick, icke det värde, densamma komme att ega efter borttagandet.

IV

Eger landbo vid lego aftalets upphörande rätt till ersättning för nedlagd kostnad? Jordabalken 16: 15 stadgar, att köpare af jord, äfvensom legogifvare själf i fall af husvillhet, eger uppsäga landbon, och att i sådant fall denne skall återfå motsvarande del af städjan samt bevislig skada

fyllas honom. I ersättningen för skada ingår eller kan själf-fallet ingå nedlagd kostnad. Men frågas bör, huruvida ned-lagd kostnad i andra fall skall ersättas.

Landsbons rättsläge angifves af lagen sålunda, att han icke allenast skall hålla fastigheten till byggnader och häfd vid makt utan ock är pliktig att i mån af behof bygga nytt efter en noga angifven årlig byggnadsskyldighet äfvensom utvidga odlingarna såvidt lägenhet finnes. Innan landbo af-flyttar, skall han bättra hvad som brister i byggnad och häfd, för hvilket ändamål husesyn skall hållas. Vid sin af-flyttning får landbo icke bortföra från lägenheten timmer eller annat, som tagits från lägenhetens skog, eller fast innau-rede, som hör till lägenhetens åbyggnad¹⁾. Och icke blott att lagen icke gifver minsta antydning om att landbo skulle tillkomma ersättning för dessa arbeten. Såsom af de an-förda och för öfrigt snart sagdt alla stadganden angående jordlegan framgår, är tvärtom den bestämmande principen, enligt hvilken rättsförhållandet mellan jordegare och landbo blifvit i lagen ordnad, den att jordegare icke vare sig un-der eller i följd af legan skall vidkännas någon utgift för jorden, utan vid legotidens utgång återfå densamma om möj-ligt i förbättradt skick. Särskildt är den tydligt uttalade förutsättningen för stadgandet i JB 16: 9 den, att landbo icke har rätt till ersättning för nedlagd kostnad. Då näm-ligen sagda lagrum föreskrifver att, om landbo upptager hemman, som ligger öde, husbonden skall gifva landbon bref å den frihet, som han därför njuta skall, i hvilket fall landbon är pliktig bygga, dika, stänga och hemmanet så upprätta, att räntan kan utgå däraf då frihetsåren äro ute, så är härmed utsagdt, dels att landbo till och med vid upp-tagande af ödehemman icke har anspråk på ersättning för nedlagda kostnader, utan bör förskaffa sig vederlag för dem genom frihetsår, dels att landbo anses godtgjord för alla sina nedlagda kostnader genom att han tillgodonjuter nyttan af dem under den bestämda legotiden, vare sig utan ränta så-som då frihetsår förunnats, eller mot erläggande af ränta.

¹⁾ JB 16: 4, BB 27.

Lagens ståndpunkt måste altså sägas vara den, att landbo, som fått tillgodonjuta aftalad städjotid, icke har rätt till ersättning för nedlagd kostnad. Detta öfverensstämmer också med de slutsatser, till hvilka denna undersökning i öfrigt ledt beträffande rätt till ersättning för nedlagd kostnad. Ty landbo eger nedlägga kostnad hvarken för egarens räkning eller under förutsättning att få tillgodonjuta den längre än den aftalade legotiden. På grund af det uttryckliga stadgandet i BB 28: 10 har landbo härjämte icke håller jus tollendi. Den i sagda lagrum uttalade grundsatsen om att timmer eller fast innanrede i byggnad ej får bortföras gäller själfallet i än högre grad om själfva byggnaden, om denna uppförts af timmer från lägenheten. Endast byggnader af landbons eget timmer få af honom bortföras.

Bemärkas bör likväl, att antydda regler icke gälla i fråga om så kallade bördetorp. Konstant praxis är nämligen, att, då bördetorp förklaras böra återgå till stommen, afträdaren tillika berättigas att få ersättning för byggnader och odlingar. Egentligen är icke detta något undantag från regeln, utan snarare ett bekräftande af densamma. Ty bördetorpen äro till sin verkliga natur afsöndringar från stommen ill ego eller åtminstone ständig besittning, hvilka lagstiftningen på sin tid legaliserat. Då desamma numera häfvas, måste dock det materiella rättsförhållandet så vidt möjligt tillgodoses. Och då bördetorpinnehafvaren med fog kunnat förutsätta, att nyttan af hans nedlagda kostnader skulle komma honom själf tillgodo, så följer häraf att desamma alltid böra ersättas.

Enligt det sagda tillkommer landbo ersättning för nedlagd kostnad endast i det fall, att han i förtid måste afflytta. Å andra sidan eger landbon sådan rätt icke blott i de uti JB 16: 15 omförmälda fall utan också där han på någon i legokontraktet angifven grund förvärvat sin besittningsrätt, däremot icke då orsaken till förvärkandet är just missbyggnad och vanhäfd, fortsatt under tre år¹⁾).

¹⁾ JB 16: 4.

Det tyckes såsom om den frågan alls icke hade kunna göras, hvem ersättningsskyldigheten åligger. Ty svaret är själfallet: den hvilken kostnaden kommer tillgodo. Och den kommer alltid den tillgodo, som bryter legoaftalet, vid köp således nye egaren. Detta gäller både teoretiskt och i praktiken. Teoretiskt, emedan säljaren icke med laga värkan kan sälja förbättringen, som tillhör landbon och sålunda icke därigenom betingar sig ett högre pris för fastigheten än eljes. Detta sistnämnda blefve teoretisk möjlighet allenast i det fall, att lagskipningen skulle fastslå den åsigt, att köparen icke behöfver gälda förbättringen. Men berörda åsigt får då icke motiveras just därmed, att säljaren skulle genom förbättringens föryttrande kunna betinga sig ett högre pris. Ty detta blefve visserligen följden, men utgör ingen grund för sagda åsigt. Och det fordras positiv lagbestämning för att komma till ett resultat, som innefattar, att den ene eger obehindradt förytra den andres tillhörighet. I praktiken åter inträffar det endast i sällsynta fall, att prisbestämningen skulle influeras en af sådan beräkning, att de af landbon nedlagda kostnaderna kunna omedelbart tillgodogöras köparen genom legorättens uppsägande. Sådana undantagsfall äro de, i hvilka föryttringen har till ändamål just legorättens häfvande; och äfven i dem äro motiven till och det slutliga ändamålet med föryttringen så förhershande, att prisbestämningen i regeln spelar en obetydlig roll. I öfrigt är det köparen, som vinner fördelen, och det utan att vederlag därför i någon form af honom utgifvits.

Emellertid har såväl i rättsskipningen ¹⁾ som vid juridiska föreningens öfverläggningar ²⁾ uttalats en motsatt åsigt, gående ut därpå att ersättningsskyldigheten till landbo för nedlagd kostnad åligger legogifvaren såsom den, hvilken ingått legoaftalet. Det kan härvid lämnas därhän, huruvida landbon må ega rätt till dylik ersättning af legogifvaren ²⁾. Men det borde i alla fall vara obestridligt, att landbo tillkommer sådan rätt jämväl — och i främsta rummet — mot

¹⁾ Denna tidskr. 1888 s. 225 ff.

²⁾ Jfr. härom denna tidskr. 1888 s. 222 ff. 216 ff.

den, som häfver legoaftalet. Obetingadt har ju denna regel tillämpats i fråga om bördetorpen.

Beträffande ersättningens belopp är att märka, att vid dess bestämmande bör tagas hänsyn jämväl till den tid, som vid legoaftalets häfvande ännu skulle hafva återstått af legotiden. Ty då landbon icke egt rätt till ersättning för den händelse, att han fått tillgodonjuta den aftalade legotiden, kan han icke håller i fall af legoaftalets brytande i förtid få högre ersättning än till det belopp, som beräknas hafva kunnat under den återstående legotiden blifva amorterad genom nyttjandet.

Julian Serlachius.

Vähän historilikkia Riitalan tilasta.

(Näytteenä: *ote talokirjasta, missä siitä tilasta on tietoja*).

Maanmittaus-komitean mietinnössä (sivu 144) lausuttiin toivottavaksi, että saataisiin aikaan kutakin pitäjätä varten tehty kirja, missä luetellaan kaikki siellä olevat tilat, niiden numerot, manttaali, nimi ja, mikäli mahdollista, suuruus ja luonto, millaisissa osissa tiloja viljellään ja omistetaan, omistajan tahi haltijan nimi, asiakirjat, joiden nojassa omistaja tilaa hallitsee. Suomenkielisessä mietteessä tätä kirjaa nimitetään *kiinteistökirjaksi*. Minusta *talokirja*, jonka maisteri Rothsten yksityisesti ehdotteli, on parempi, joll'ei jo nimellä tahtoisi osoittaa tarkoituksen olevan siitä vaan saada *registeri*, tosin siksi laviaperäisen että usiasti jo siitä tähdellisemmat tiedot olisivat saatavissa, vaan että ainaki annettaisiin osoituksia niihin kirjoihin, tavallisesti lainhuudatus- ja kiinnitys-protokoliin, joissa tarkempi selitys löytyisi. Mutta tähän ei tyytynyt meidän lainvalmistelu, jolla on ollut tehtävä ehdotus miten säännökset lainhuudatuksesta ja kiinnityksestä olisivat korjattavat ja talokirja aikaan saatava. Lainehdottajat ovatkin valmistaneet lakiehdotuksen monen säännöksen muuttamisesta, joka suureksi osaksi sisältää hyviä tuumia. Mutta he pitävät registerimoiset luettelot, jommoisiksi Ruotsissa tehdyt luettelot lukeutuvat, varsin riittämättöminä, jonkatähden tahtoval, että saksalainen malli olisi noudatettava. Sen mukaan talokirja tulisi olemaan päädokumentti, mihin muut asiakirjat ja lyhyt protokolla liitekirjoina kuuluisivat.

Tässä aikakauskirjassa olen koettanut näyttää mahdolltomaksi ainakin tätä nykyä panna käytäntöön moisia saksalais-kaavan mukaisia talokirjoja siitäki syystä, että löytyy,

eikä aivan harvassa, tiloja, joidenka omistajista on sangen vaikeata, milt'ei mahdotonta, saada täsmällistä selkoa. Koska jo useampia vuosia olen ollut alkuun panemassa registerinmoisia luetteloja ja nähnyt että niistäkin on suurta hyötyä ja olen vakuutettu hyödyn melkoisesti lisääntyvän muutamain lainsäätöjen muuttamisella; niin jo silloin olisi tehnyt mieleni liittää jonkun otteen noista talokirjoistani. Vaan en ollut selvillä mikä siihen olisi parahiten mukautunut. Siitä ei ollut epäilystä, että näytteeksi olisi käytettävä luettelo sellaisen tilan omistajista, joidenka väli on hyvin rettelön alainen. Vaan minkä ottaa? Riitalasta, jonka kyllä pidin sopivana, tietoni olivat vaillinaiset. Sittenmin olen kummin voinut yhdellä ja toisella tapaa keräellä siksi tietoja, että niitä käyttämällä olen saattanut sommitella jonkinmoisen luettelon. Mutta se, vaikka vaan registerin tapanen, on vaahtunut niin paljon vaivaa, että saksalais-kaavaisen seikkaperäisen talokirjan tekeminen tuskin ketääu haluttaisi ja se teko aivan varmaan jäisi yrittlemättä.

Tämä tila N:o 1 Mäntyharjun Hietaniemen kylässä on jo niin kau'an kantanut Riitalan nimeä, ett'en ole voinut sen synnystä päästä selville, vaikka kyllä on arvattava, että ahkerat riidat omistajien välillä on nimelle aihetta antaneet. Vaan onhan sillä ollutkin niin runsaasti maita ja tiluksia, että on kannattanut riidelläkin. Alkujaan se lienee ollut yksinäistalo koko kylässä; sillä toinen tila *uudistalo* (nyhemman) N:o 2 on veroitettu maaherran päätöksellä $\frac{31}{10}$ 1804 ja määrätty sen veroksi $\frac{1}{3}$ manttaalia samate kuin N:o 1 d, joka lohko- eli isoja'ossa 1805, vahvistettu kihl.oik:ssa $\frac{1}{9}$ 1826, sai melkoisesti maata ja tiluksia. Verollista yli 2,178, arvotonta yli 1,866 ja yhteensä yli 4,044 tynnerinalaa. Se jo 4 eri kertaa on väljja'on kautta ja'ettu, ja olen tilaisuudessa jakomerkillä osoittaa eri osia. Minulta oli unohtunut käyttämiini blanketteihin vetää säreke, missä eri osat olisivat voineet tulla numeroituksi. — Sen siaan tässä panen jakomerkit.

Luulen että luettelosta ja siihen kuuluvista muistutuksista voi olla yhtä ja toista huomattavaa. Niinpä tässä, kuten toisinaan muulloinkin, näkyy, että joku vanhempainsa

eläessä naimiseen mennyt lapsi saa, vastedes saatavan perinnön asemasta, osa- eli perintö-torpan ilman mitään kirjallista sovintoa siitä tekemättä, ja että toisen vanhemman esim. isän kuoltua, muutamat lapset tekevät kaupan, millä jollekin veljelleen myövät, paitsi mitä ovat isän jälkeen perineet, myös mitä vastedes äitin jälkeen tulevat perinnöksi saamaan, vaikka toisinaan sattuu niin, että myyjä kuolee ennenkuin äiti. Ompa perunkirjoituksissa sattunut erehdyksiä y. m., josta ehkä vielä enemmän alempana.

Kun ei voi mukavasti itse luettelossa osoittaa tilalla tapahtuneissa väli-ja'issa ilmutuneita suhteita; niin tässä niistä ensin tehdään eri osoitus.

Huomattava on että A:n impedimentit 1848 257,22 olivat 1874 sulaneet olemaan 76,78 ja C:n impedimentistä 1848 370,31 oli 1874 jälellä 84,21. Muut osat eivät vielä ole uudestaan jaetut. Niidenkin impedimentit arvattavasti ovat vähentyneet koko lailla ja verollinen maa samalla määrällä lisäytynyt.

Edellisessä osoituksessa on jo sanottu, että muutamia eri osia jälestäpäin yhdistettiin.

Niinpä AA ja D yhteensä $^{13}_{32}$ osaa,

B ja CA yht. $^{7}_{48}$ osaa,

AB $^{91}_{3168}$ os. ja CBA $^{7}_{96}$ osaa,

ja yhdistettyinä ne myös ovat henkipanossa merkittävinä. Mutta siitä yhdistämisestä on haittaa kun toisinaan saattaa olla vaikiata osien samuutta (identitet) näyttää. Senvuoksi niitä on tässä luettelossa mikäli mahdollista pidetty erillään.

Nyt seuraavassa otteessa on joukollinen lyhennyksiä. Mutta kun enimmäkseen ehkä ovat ilman selitystä selvät ja arvattavat, niin tässä vaan selitykseksi mainitsen, että p.p. on perintöpäätös (jota sanaa ainakin Karjalassa yleensä käytetään *pro skattebref*) k.k. = kiinnekirja, l.h. = lainhuuto, t.k. ja s.k. = talvikäräjät—syyskäräjät, h.p. = henkipano, h.k. = henkikirja. Punaviiva jonkun omistajan nimen tahi jonkun velkasumman alla pitäisi olla osoittamassa, että nimenkantaja on herennyt omistajana olemasta ja että merkitty summa ei enää ole velkana. Mutta kun punaviivaa on vaikia saada painetuksi, niin sen asemasta käytän kursiveerausta. Huomaan muuten kyllä nyt, että osien kirjain (litt.) merkeissä olen tullut vaihtellen käyttäneeksi suuria ja pieniä (AA ja Aa, AB, Ab j. n. e.) Tämän epätasaisuuden, joka kumminkaan ei taida eksyttää, jätän senvuoksi korjaamatta.

Mäntyharjussa Hietaniemen kylä N:o 1. K

T i l a n						Kuka tilan omistaa tahi hallits-
M.	osa nu- merosta.	eri nimi.	mant- taali.	ala heht.	osan m:ki.	
1	7/48				A	koko osalla laam.lautm. <i>Aatami E. Hietanen</i> ja veljensä <i>Matti Hietanen</i>
	7/96		7/288	197,55	Aa	<i>Aataminpoika Aatami Hietanen</i> e, <i>Yrjö Hietanen</i> ja vävynsä <i>Tuom. Hämäläinen</i> . Y. H:sen kuoltua <i>T. Hämäläinen</i> osa Tuom. Häm. s. 1780 + 1862, vaim <i>Eva Hietanen</i> s. 1796 + 1/1870. dän perilliset, 3 poikaa, 5 tyt Vaikka kirjat osottavat niin hallitsivat T. Häm. ja perillii Se vuodesta 1844 henkipanossa y tettiin D-osaan Siihen D-osaan kuuluu myös mi <i>Hämäläinen</i> oli 2 kiinnekirjan kaan ostanut
—	$\frac{13/33 \cdot 7/96}{= 31/3168}$	Tommola.	91/9604	52,86	Ab	<i>Risto Vesalainen</i>
—	$\frac{20/33 \cdot 7/96}{= 33/792}$	Viita-aho.	35/2376	119,90	Ac {	<i>Pietari Pietarinp. Hietanen</i> Saman poika <i>Aksel Piet.p. Hietanen</i>
	$\frac{7/96}{7/96}$	Ylätupa {	$\frac{7/288}{7/288}$	$\frac{219,65}{141,04}$	B Ca	<i>Antti Vesalainen</i> yhdistetty <i>Sipi Hämäläinen</i>
—	7/96	Tommola.	7/288	165,31	Cba	<i>Risto Vesalainen</i> katso Ab
—	7/96	Viita-aho.	7/288	163,90	Cbb	<i>Piet. Pietarinp. Hietanen</i> Saman poika <i>Antti Hietanen</i>
—	1/3	Sipilä.	1/6	447,35	D	<i>Eva Hietasen</i> isän <i>Yrjön</i> isänsä <i>Hietanen</i> . <i>Sivin</i> pojan <i>Ristonp. Yrjö</i> <i>Yrjö H.</i> henkikirjan mukaan vv. — 43 hallinut johon oli yhdistetty Aa Ja kun <i>Tuom. Häm.illä</i> 3 kk. mukaa niin se osa, joka <i>Yrjö H:sen</i> jälkeen perinnöksi hänen tyttarelleen <i>E</i> kihl.oik:den päätöksissä otaksi tekevän

iron nimi

manttaali.

litsee.	Omistuskirjat.				Muistutuksia.	
	mikä.	anto- aika.	§§	osa.		
n perintö	—	—	—	606	12,320 os.	ei laissa huudatettu.
—	—	—	—	606	" "	veljeltään Juhanalta (katso 4)
—	2 lh.	90 t.	4	303	" "	ei laissa huud.
—	—	—	—	303	" "	sisarelta Marialta (katso 5).
Yhteensä	—	—	—	1,818	" "	Annalta (k. 2 ja 5) ei lh.
n ja äiti	—	—	—	—	—	—
—	kk.	88 s.	484	606	" "	—
se 1/11	3 lh.	85 s.	—	303	" "	katso 6.
—	"	"	—	303	" "	sisarensa Helenan tyttäreltä
Kousa 1/11	3 lh.	85 s.	30	303	" "	Helena Ihoselta.
—	"	91 t.	25	—	" "	perintö ja osto. Samalla kertaa.
Yhteensä	—	—	—	3,333	12,320 = $\frac{303}{1120}$.	huud. Eva ja Vapun isän perintö-osat.

jos osat
pitäisi

551 / 4820 =	—	—	—	5,454	yhteensä	9,862—36,960 = 4,731—18,480.
ä	—	—	—	1,818	"	1,818 — " = 303—6,160.
än osasta	—	—	—	1,818	"	2,122 — " = 1,061—18,480
—	—	—	—	909	"	1,213 — "
Yhteensä	—	—	—	—	"	$\frac{18018}{36960} = \frac{13}{32}$.

Muistutuksia ja lisiä: 1) Kiinnekirjoissa osoitettu osuus on otaksuttu olevan se, minkä Tuom. Hämäläinen kuollonsa aikana keväällä 1862 omisti, vaikka kyllä sopii epäillä ettei se oikia ollutkaan. Siitä selviää, minkätähden tarvitsi Eva Hietasen osuutta niin suurilla murtoluvuilla merkitä. Heillä oli 3 poikaa ja 5 tytärtä. Nim. 1) *Anna* s. 1812 $\dagger \frac{25}{3}81$ leskenä ja lapsetonna; 2) *Risto* $\dagger 69$, leski Eva Mouhu, poika Juh. ja t. Hilma $\dagger 73$; 3) *Juh.* $\dagger 81$, leski Maria Vesalainen, tytär Maria, naim. Aksel Höltän kanssa; 4) *Helena* eli Helka $\dagger 81$ leskenä. Tytär Helena Ihonen naim. Taavi Hälikällä. 5) *Eva*, mies Matti Kousa. 6) *Vappu* $\dagger 81$ leskim. Juh. Kousa, tytär Selma Maria ja poika Akseli. 7) *Maria* ja 8) *Sipi* s. 34.

Tuom. H:sen $\frac{19}{140}$ -osasta Eva Hietanen lahjotti naimaosansa pojalleen Siville, joka isän $\frac{19}{210}$ -osasta samaten kuin muut veljet peri $\frac{2}{11}$ -osaa eli $\frac{19}{1155}$ ja kukin sisar $\frac{19}{2310}$ Äitin jälkeen perinnön suhde oli sama paitsi että kuolleen pojan Riston siassa oli lapsensa.

2. Risto $\frac{4}{9}64$ Aksel Höltälle möi „min ägande skattehemman N:o 1 en tjugunde sjette $\frac{1}{26}$ -dels mantal i Mäntyhärju socken“. Samallaisesti määrätynä Hölttä $\frac{17}{10}64$ möi sen Sipi Hämäläiselle, joka huudatusta haettaessa kuitenkin otaksuttiin ostaneen ainoasti mitä Risto isänsä jälkeen peri eli $\frac{19}{1155}$ -osaa, ei $\frac{2}{26}$ -osaa. Äiti olikin vielä silloin hengissä.

3. Kauppa tehty $\frac{24}{10}64$. — Siinä Anna, myödessään isänsä jälkeen perityn osan $\frac{19}{2310}$, sanoo myös myövänsä mitä äitinsä jälkeen tulisi perimään — („samt den andel deri, som mig ännu kommer att tillhöra genom arf efter min än lefvande moder Eva Jöransdotter Hietanen“). (3 a). Hänen kauppakirjassa on äitin osasta aivan samat sanat kuin Annan kauppakirjassa 1864. Siihen ne lienevät Helenan kirjasta kopioit.

4) $\frac{12}{10}75$ Juhana Siville möi „Perittyä perintöä $\frac{1}{6}$ tilaa $\frac{1}{18}$ manttaalia Hietaniemen Sipilän tilaa N:o 1“. 1 lainh. haettiin 76 talvikär. § 42, mutta ainoasti sille osalle, minkä Juhana oli isänsä jälkeen perinyt, kuten näkyi lh. prot. 65 t. k. § 29, eikä äitin osasta silloin ensinkään kysymystä vielä ollut.

5) kauppakirjassaan ¹⁵/₇89 Maria myös möi mitä äidin jälkeen peri, mistä jätkeämpänä vielä erittäin mainitaan, sekä mitä hänelle sisarensa Annan jälkeen lisäksi vielä perinnöksi olisi langennut. — Siihen on verrattava mitä Anna kauppa-kirjassaan sanoo.

6) sisarien Eeva ja Vappu Hietasen osista on ollut paljon riitoja, jotka eivät vieläkkään ole aivan lopussa, myös vähän siitä, minkä äidin Eeva Hietasen kuoltua hänen tyttärensä Helena oli saapa ja hänen kuolemansa jälkeen olisi jäänyt perinnöksi hänen tyttäreilleen Helena Ihoselle, joka sen tätinsä Eevan miehelle möi. Kun niissä riidoissa syntyneitä asiakirjoja näin jätkestäpäin yht'aikaa tarkastaa, niin niissä ilmautuu moni asian haara, joka luullakseni vaatii huomiota. Kun T. Hämäläinen 1862 keväällä 82 v:n i'ässä kuoli ja hänen jätkestä perunkirjoitus ja irtaimen jako ²⁸/₁1863 toimitettiin, niin jo seuraavana p:nä ²⁹/₆63 äiti pojalleen Siville lahjoitti mitä avion aikana ostetuista tilan osista oli naima-osaa saapa ¹⁹/₄₂₀ osaa sekä kaiken irtaimensa. Siitä, irtaimesta muka, muuten kaikki silloin toimitetussa ja'ossa saivat osansa. Tyttäristä 4 oli jo aikoja sitä ennen menneet naimiseen muuane ja 2, Anna ja Helena (eli Helka) olivat leskenä. Helka ²⁹/₆63 Siville möi ¹⁹/₂₃₁₀ osaa, joita oli isän perintönä saapa ja siihen lisäksi mitä vastedes vielä hengissä olevan äitinsä jälkeen tulisi perinnöksi saamaan. Sanasta sanaan samanlaisen siirron sisar Anna ²⁴/₁₀64 teki. Perunkirjassa ei kuitenkaan ole mitään virkettu siitä, että äiti Eeva Hietasella oli erittäin perittyä osaa tilasta ja kuinka suuri se oli. Kun sisaret Eeva ja Vappu asuivat samassa kylässä ja perunkirjoituksessa olivat läsnä heidän edusmiehensä ja Eeva itsekin, niin voisi pitää outona, miks'eivät vävyt ennemmin nousseet kysymään vaimoina perinnöstä? Syytä siihen kyllä oli, vaan se ilmautui vasta monta aikaa sen jälkeen kuin riita alkoi. Se tapahtui äitin kuoltua 10 vuotta sen jälkeen kuin isä oli ollut haudassa. Ensimmäinen yritys ¹⁵/₃72 § 35, jolloin Kousat vaativat Sipi H:stä joko laissa huudattamaan mitä hänellä tilasta oli tahi toimituttamaan perunkirjoitusta äitinsä jälkeen, — ei menestynyt. Paituussa oli vikaa, jonka takia asia ei tullut tutkittavaksi.

Riitaa, jonka Kousat 1874 v:n talvikäräjissä § 303 alottivat vaimoinsa perinnöstä, kesti monta laki-aikaa, Kantajilla ei näyttänyt olevan selkoa siitä mitä vaimoinsa vanhemmilla tilasta oikiastaan oli. Näyttämystenä siitä vihdoin tuotiin kopio lainhnutatus protokollasta, tehty 1865 v:n talvikäräjissä § 29, jolloin Sipi Häm. oli saanut 1:sen lainhuudon vakuudeksi että $\frac{437}{4620}$ osaa tilasta oli tullut hänen omaksi. Mutta kun äiti Eeva Hietanen jo oli pojalleen Siville lahjoittanut naima-osansa eli $\frac{1}{3} \cdot \frac{19}{140}$ osasta, niin tyttäret Eeva ja Vappu eivät enää voineet äitin perintönä siitä mitään saada. Isän perintönä Sipi H, joka kannetta siinä osassa lopulla ei kiistaan pannutkaan, velvoitettiin kummallekin luovuttamaan $\frac{1}{11} \cdot \frac{2}{3} \cdot \frac{19}{140}$, siis $\frac{19}{2310}$. Irtaimesta ei ollut kannetta. Vaan nyt pä hoksattiin ja muistettiin, että Eeva Hietasen isällä Yrjö H:sellakin, jonka ainoa perillinen Eeva oli, aikanaan oli osaa talosta, vaikka siitä riidan aikana ei mitään puhuttu. Vuovattiin läänin konttorista todistus siitä millaisen osan omistajaksi Yrjö H. minkin vuoden henkipanossa oli kirjoitettu ja tuotiin esille 1876 v:n syyskäräjissä § 80, jolloin alkoi uusi juttu Eeva ja Vappu Hämäläisen saatavasta perinnöstä siitä mitä heidän äitinsä oli isänsä Yrjö Hietasen jälkeen perinyt. Knn siitä entisessä riidassa ei ollut mitään nimenomaista kannetta, eikä lausuntoa päätöksessä annettu, niin Sipi H:sen käänne että asia jo ennen oli päätetty ei tullut kuuloon. Sanotun todistuksen mukaan oli Yrjö Hietanen tilasta omistanut tahi hallinnut: 1801—10 $\frac{1}{4}$ osaa, 1811—19 $\frac{1}{8}$ osaa, 1820—43 $\frac{1}{3}$ osaa, 1844—47 $\frac{13}{32}$ osaa, minkä osan haltijaksi sitten oli kirjoitettu 1848—55 Yrjö Hietasen perilliset, 1856—62 Tuom. Hämäläinen. 1863—70 Tuom. H:sen perilliset, 1871—74 Eeva Hietasen perilliset ja vihdoin 1875 Sipi Hämäläinen, jonka isä Tuom. H. alkaen vuodesta 1811 oli vävynä merkittynä Yrjö Hietasen kirjoihin. Päätöksessään 16 p. lokak. 1877 § 481 kihoi. piti näytettynä, että Yrjö Hietanen kuollonsa aikana yhdessä vävynsä kanssa omisti $\frac{13}{32}$ ja siis ainoa perillissensä tytär Eeva, kun vävyn osa teki $\frac{19}{140}$ osaa, isän perintönä oli saapa $\frac{303}{1120}$ osaa. Siitä Eeva Hietasen poika Sipi Hämäläinen, tilanhaltijana, tuomittiin lankoinsa hallituk-

seen antamaan mitä Sivin sisaret Eeva ja Vappu perintönä äitinsä jälkeen olivat saamassa eli kumpikin $\frac{1}{11} \cdot \frac{303}{1120} = \frac{303}{12320}$. Mutta keis. Viip. hovioik., kun Sipi Häm., joka sinne vetosi, oli kiistänyt ettei hänellä ollutkaan ne osat hallittavina, 26 p. syysk. 1878 kumosi kihl.oikeuden päätöksen. Että Sipi Häm., vaikka hän 1875 henkipanossa kirjoitutti itsensä koko osan haltijaksi, kuitenkin saattoi tehdä tyhjäksi ettei sisarensa osat hänen hallinnossa ollut ja että se väli pidettiin näyttämättömänä, sitä seikkaa saattaisi pitää erittäin outona. Mutta siihenkin sitten täydelleen ilmantui sangen otollinen syy. Sillä Kousat alottaessaan sen jälkeen juttua, pakoittaaksensa lankoaan, jonka luona Eeva Hietanen kuoli, pidättämään perunkirjoitusta ja jakoa äitinsä jälkeen, myönsivät vaimoinsa saatavan perintö-osan asemasta saaneensa ja edelleen hallitsevansa perintö- eli osatorpan, joten väitteensä edellisessä riidassa, että se perintö-osa oli Sipi Häm:sen hallinnossa tavallaan oli erehdys. (Tällä myönnytyksellä myös vastattiin siihen kysymykseen, mikä edellä on mainittu, eli miks'eivät Eeva ja Vappu ennemmin nousseet perinnöstä kysymää?) Vaikka Sipi Häm. kiisti, ettei äitillensä kuollon aikana mitään omaisuutta ollut ja niin myös vakuutti 19 p. huhtik. 1880, jolloin kihlak.oikeuden määräyksen johdosta yritettiin pitää perunkirjoitusta, niin kihl.oik. 22 p. lokak. 1880, päättäessään asian, piti selvänä, että ainakin Eeva Hietasen isän perintö, eli entisen päätöksen mukaan $\frac{303}{1120}$ tilasta, kun Sipi Häm., jolle äiti oli siirtänyt ainoastaan naima-osansa avion aikana saadusta $\frac{19}{140}$ osasta, ei voinut edes sanoakkaan, että äitin perintö-osa olisi hänen elin aikana toiselle siirtynyt, olisi ollut äitin peruna ilmoitettava ja arvattava. Mutta koska irtaimesta ei ollut mitään selkoa saatu, eivätkä kantajat vastaajaa, hänen jo mainitun vakuutuksen johdosta valalle vaatineet ja kihl.oik. — mitä tulee kiinteään omaisuuteen, — jo sanotulla päätöksellä, mikä siinä osassa ei ole muutettu, oli päättänyt, että Eeva ja Vappu Häm. kumpikin oti saapa äitin perintönä $\frac{1}{11} \cdot \frac{303}{1120}$ osasta eli $\frac{303}{12320}$ osaa, jolla tavoin jo oli tehty se määräys, minkä saaminen kantajilla oli päätarkoituksena; sentähden ja kun kantajat olivat myön-

täneet että vaimoinsa perinnön asemasta edelleen viljelivät saamansa perintötorpan, kihl.oik. piti tarpeettomana kanteen johdosta lisempää määräystä perunkirjoituksesta ja ja'osta antaa, varsinkin siihen nähden, että kantajat, jos heitä ei päätettäisi osistaan vastaajalta ottamaan lunastusta, (mistä eri kysymys oli vireillä), saisivat edelleen niinkuin siihenkin asti vaimoinsa perinnön asemasta osa-torppansa pitää ja viljellä niin kau'an kuin määräys siitä on voimassaan ja kunneka mahdollisnsti sen rikottua tulee kysymykseen laillisen välija'on kautta saada ne osat muista erotetuiksi. V. 1881 heinäkuun 21 p. Viipurin hovioikeus, minne Sipi Häm. vetosi, päätti asian kihl.oikeuden päätökselle.

Tämän jälkeen ja Helka Hämäläisen kuoltua 1881 hänen ainoa lapsensa Helena Ihonen miehensä keralla 6 p. maalisk. 1882 tätinsä Eevan miehelle Matti Kousalle möi mitä Hel. Häm. oli äitinsä Eeva Hietasen jälkeen perinyt ja Hel. Ihoselle perinnöksi siirtynyt eli ^{303/12320} osaa. Vaan kun ostaja, pyytäessään 1882 v:n talvikäräjissä § 43 lainhuutoa kaupalleen, myönsi, ellei ostettu osa koskaan ollut Helka Häm:sen ja Hel. Ihosen hallinnossa ollut; niin hänelle ainakaan sillä kertaa lainhuutoa ei myönnetty. Hän siis 1882 v:n syysk:issä §. 578 ajoi kannetta saadaksensa Sipi Hämäläisen pakoitetuksi sitä osaa M. Kousalle jättämään, jota S. Häm. vastusti, kun se osa olisikin hänen omana; jota näyttääksensä 1883 talvik:issä 9 p. helmik. § 67 vannotti vierasmiehiä, joidenka todistuksista näkyy, että Eeva Hietanen kau'emman aikaa (14 à 20 vuotta) sitä ennen lie-nee pojalleen Siville myönyt, oikiastaan eläkettä vastaan Eevalle ja tyttarelleen Marialle lahjoittanut mitä hänellä vielä oli irtainta ja kiinteätä, josta sen aikuinen Mhjun lukkari S. R. Juvonen oli tehnyt siirtokirjan, ehkä Sipi Häm. oli sanonut, että sama kirja sittemmin oli joutunut häviöön. ^{12/83} kihl.oik. päätti asian, missä oli tullut selville, että Helena Häm. äitinsä jälkeen ja sitten taas H. Häm:sen tytär Helena Ihonen niinkään äitinsä jälkeen oli perinyt mitä Matti Kousalle myötiin eli ^{303/12320} osaa. Ja koska Sipi Häm. oli myöntänyt hallinneensa sen osan eikä laillisesti toteen näyttänyt saaneensa täysinäistä omistusoikeutta tilan osaan, joka

sitä paitsi oli vanhaa perintöä; niin Sipi Häm. tuomittiin heti luovuttamaan sen osan Matti Kousalle. Eikä Sipi Häm. tähänkään päätökseen vetoamalla voittanut muutosta keis. Viipurin hovioikeudessa, jonka tuomio on annettu 29 p. huhtikuuta 1884.

Eivät riidat vielä suinkaan ole tähän loppuneet, niitä on ollut ja ompa vieläkin vireillä torpparien veromaksuista, työsiöviljelyksien osista y. m. Niistä kuitenkin ei ole tässä mitään erinomaista mainittavaa.

Jälkimmäisinä noiden riitain johdosta voi olla yhtä ja toista huomattavaa. Niinpä viimeksi kerrotussa asiassa Helena Hämäläisen ja Helena Ihosen perintö-osasta se oli erittäin outoa, että Sipi Häm:nen tahtoi turvautua äitinsä lahjoitukseen, vaikka hän luultavasti hyvin tiesi että perityn maan lahjoitus tavallisesti on mitätön, ja vaikk'ei hän sitä lahjoitusta huudattanut, eikä edes lahjakirjaa esille tuonut: vaan ett'ei S. Häm:nen virkkanut mitään siitä että Hel. (samate kuin Anna) Hämäläinen oli S. Häm:lle nimenomaan *myönyt* mitä hän vastedes tulisi *äitinsä* jälkeen perinnöksi saamaan, joten kihloikeuden lausunto ei tullut annetuksi siitä, josko ja millaisen oikeuden tuommoinen kauppaus (= lupaus) perustaisi. Samanlaatuiseksi lienee katsottava Risto Häm:senkin kauppa, millä hän möi $\frac{3}{26}$ osaa tilasta eli niin suuren osan, ettei isän ja äitin perintö olisi sitä täyttänyt. Tietysti ei voi moista välipuhetta eli lupausta pitää oikeana myöntikauppana. Vaan miksi se olisi oikastaan katsottava, lienee siksi väittelyn alaista, etten tahdo ryhtyä siitä mitään mielipidettä lausumaan.

Suurta haittaa on ollut siitä, ettei Tuom. Häm:sen jälkeen tehtyyn perunkirjaan erittäin merkitty miten suuri osa tilasta Eeva Hietasella oli äitin perintönä; joka on pidettävä vikana, varsinkin kun samalla kertaa toimitettiin irtaimen jakoa, sillä olihan se, vaikk'ei T. Häm:sellä siitä ollut naimosaa, kuitenkin pesään kuuluvana. Parasta epäilemättä olisi ollut jos jo silloin olisi ainakin paperilla tehty selvää miten itsekkunkin osallisuus tilan suhteen antautusi ja kirjallisesti

määrätty miten tuon osatorpan laita vatedes tulisi olemaan ja sillä tavoin estää noita riidan siemeniä vuosikymmeniä itämästä. Tähän saattoi olla kaksi syytä. Se ehkä oli vaikia tietää miten suuri se osa oli. Niin olen nähnyt ett'ei tuomarin arkiiviin tuodussa $\frac{2}{11}$ 1847 Yrjö Hietasen jälkeen tehdyssä perunkirjassa hänen omistaman ja ainoalle lapselleen Eeva Hlle perinnöksi jääneen osan suuruus ole merkitty, se vaan arvattu 400 hopiaruplaan, irtain omaisuus 268 r. 02 k., velat ja lyhennykset 375 r. 48 kop. Tahi mahdollisesti ajateltiin, että vaivas- ja muut prosentit ja karttamaksut ovat *saadun perinnön* veroittamista, vaan ett'eihän mikään kohuus voi vaatia Eeva Hietasen, senvuoksi että jäi *leskeksi*, maksamaan veroa omaisuudesta, mikä jo ennen oli hänen omansa. Mutta olipa tämän veroittamisen laita miten hyvänsä, niin ei kumminkaan pitäisi veroittamisen estämiseksi jättää moista aukkoa perunkirjaan. — Ennenhän voisi jättää sen arvioon panematta.

Tämän johdosta muuten muistuu mieleheni, että jo monta aikaa, muistaakseni lähes 40 vuotta eli siitä asti kun Gadd oli prokuraattorina ovat tarkastusmatkoillaan prokuraattorit ja kanneviskaalit m. m. tarkoin pitäneet silmällään ovatko arkiiveihin jätetyt perunkirjat varustettuina tarpeellisella karttaleimalla ja kuitilla prosenttien maksuista vaivaisille y. m., siis verottamisen kannalta. Voihan tuokin olla tähdellinen ja tärkeä asia. Vaan paljoka tärkeämpi kummin perintöoikeuden säilyttämisen ja selvittämisen kannalta lienee, että saataisiin perunkirjoituksia pidetyiksi ja että niihin käytettäisiin ainoasti tähän toimeen täysin pystyviä henkilöitä, jotka ymmärtävät että kaikki pesään kuuluva omaisuus on tarkoin kirjoitettava ja samate kaikki perillisten välillä tehty sovinnot paperille pantavat. Eiköhän olisi voinut tuo korkia virkamies, prokuraattori, olla omansa aatella jotakin tointa, millä nykyinen vapaus noihin toimiin käyttää ketä hyvänsä, olisi laillista tietä voinut tulla johonkin määrin rajoitetuksi.

Suurista murtoluvuista oli jo muistutus. En tiedä miten osat 1848 lienevät niin suuresti murtuneet kuin osoittaa silloinen välijako, (mihin muuten ei ollut kihloikeuden myön-

nytystä, ainoastaan kuvernöörin $28/4$ 1843 annettu määräys). Mutta se kauppa, millä Aatami Aataminpoika Hietanen, ostettuaan $7/96$ oli sen siaan myönyt $11/14 = 7/96$ osaa nähtävästi paljon suurenti murtoluvut. Arvattava on että noita suuria murtolukuja vastaisuudessa paljon vähennetään milloin asialliset tulevat itse paremmin tietämään osiensa suuruutta, mihin taas tuommainen registerikin vaikuttaisi.

Voi vähän säikähtyä nähtäessä miten osien suuruudet on henkikirjassa merkitty. Siinä on vedetty yhteen *Aa*, *C* ja Sipi Hämmäläisen erityinen Eskola niminen $1/6$ *EF*-osat yhteensä $55/96$ (johon myös sulkeutuu Risto Hämmäläisen perillisten osuus) ja manttaali $55/288$. — Tämä *manttaali* on henkikirjoissa jaettu näin:

Sipi Hämmäläinen	1861	970 2
Eeva Hämmäläinen ja miehensä	81097	42688 0
Vappu Hämmäläisen poika Aksel Kousa	93401	8537760

Osien suhde taas:

Sipi Hämmäläinen	1,373,680
Eeva Häm. y. miehensä	163,394
Vappu Häm. poika	93,401

Summa 1,630,475 osaa $55/96$ osasta.

Nättiä murtolukuja! Eskola siihen suotta vedetty. En muuten ole malttanut tarkastaa miten niitä on saatu, eikä siihen halua olekkaan.

F. Forström.

Förslag till allmän strafflag för Norge.

Udkast till almindelig borgerlig Straffelov for Kongeriget Norge. 115 sid. Udarbeidet af Dr B. Getz. Kristiania 1893.

Udkast till almindelig borgerlig Straffelov for Kongeriget Norge. Motiver. 159 sid. Udarbeidet af Dr B. Getz Kristiania 1893.

I.

Det arbete på en reform af strafflagstiftningen i Norge, som förberedts af en för ändamålet tillsatt komité med förre professorn, numera riksadvokaten Getz såsom ordförande, har under förloppet af år 1893 fortskridit därhän, att ofvannämnda förslag till strafflag jämte motiv då utkommit i tryck. Sagda förslag har föregåtts af ett 1887 offentliggjordt „Foreløbigt Udkast til almindelig borgerlig Straffelov for Kongeriget Norge, første Del med Motiver“, som innehåller utkast till lagens allmänna del, samt kompletteras af två 1892 trykta förslag, det ena till „Lov om sædelig forkomne og vanvyrkede Børns Behandling“ och det andra till „Lov til Modarbeidelse af offentlig Usædelighed og venerisk Smitte“, hvilka likaledes jämte motiv utarbetats af riksadvokaten Getz. I förbigående må ock nämnas att genom lagarna af den 29 juni 1889 och den 28 juni 1890, innehållande förändringar i norska strafflagen af 1842, enskilda delar af ifrågavarande strafflagsförslag, med hänsyn till den emellertid åvägabragta reformen af straffprocessordningen i Norge, ansetts böra antagas till lag i den form, hvori desamma då förelegat.

Omformälda publikationer, hvilka blifvit redaktionen för denna tidskrift benäget tillsända, hafva med rätta tillvunnit sig en stor uppmärksamhet inom juridiska fackkretsar¹⁾. Också är redan en flyktigare bekantskap med det norska strafflagsförslaget tillräcklig att bibringa läsaren den öfvertygelse, att här föreligger ett värk, som i betraktande af de legislatoriska synpunkter, hvilka däri funnit uttryck, och det framstående sätt, hvarpå desamma sedermera utvecklats, är banbrytande i många afseenden. Detta förhållande får först och främst tillskrifvas den omständighet, att lagförslaget, med vaken och fördomsfri blick för de senaste årens idéströmningar på ifrågavarande lagstiftningsområde, ej ryggat tillbaka för att med sig införlifva hvad som af dessa funnits böra bestå inför en sund pröfning af samhällsutvecklingens kraf, äfven om förslaget därigenom i många stycken kommit att afvika från grundsatser, som härförinnan varit bestämmande för strafflagstiftningen i allmänhet.

Den som egt tillfälle att taga närmare kännedom om antydda rörelser på straffrättens gebit, hvilka såsom bekant ursprungligen kunna återföras till den s. k. antropologiska skolan i Italien och sedermera fått ett kraftigt uttryck i den internationella kriminalistiska förening, som sedan 1889 trädt i värksamhet, har ej kunnat undgå att lägga märke till den befruktande invärkan, som sagda riktnings sträfvanden synas vara egnade att utöfva på lagstiftningen. Genom att uppställa brottslighetens bekämpande såsom hufvudändamålet för sitt arbete, hafva den nya skolans män med ifver egenat sig åt undersökningen af en mängd praktiska spörsmål främst från kriminalpolitikens fält, och sålunda ej blott gifvit uppslag till viktiga lagstiftningsreformer på förevarande område utan äfven åstadkommit ett ganska värdefullt material att begagnas vid genomförande af dem bland de föreslagna reformerna, som kunna pröfvas värda att vinna be-

¹⁾ Se t. ex. en uppsats af Lammasch i „Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft“ 1891 sid. 505 ff. — Jfr ock en kritik af v. Liszt, som hänför sig till „Foreläbigt Udkast“, i „Tidsskrift för Retsvidenskap“ 1889 sid. 356 ff.

aktande. Vi påminna exempelvis om de undersökningar, som i nämnda kretsar värkstälts för inskränkning af nödvändigheten att egna tillfällighetsförbrytare och brottslingar af vana en grundväsentligt olika straffrättslig behandling; om yrkandena angående flera af de nu använda straffmedlens och särskildt det korta frihetsstraffets otjänlighet att, såsom detsamma för närvarande är anordnad, begagnas som värksamt medel i kampen emot brottsligheten samt om sätten för dess ersättande med andra repressionsmedel; om omgestaltningen af bötesstraffet; om det s. k. vilkorliga domfällandet eller, närmare uttryckt, meddelande af straffdom, som ej går i fullbordan såvida den dömd icke genom en förnyad brottslighet förvärvat anståndet med värkställigheten; om minderårige förbrytares behandling; om återfallsproblemet och hvad därmed eger gemenskap; om ett kraftigare tillgodoseende af målsegarens intressen i allmänhet o. s. v.

Genomgår man nu det norska strafflagsförslaget, så bringas man snart till erfarenhet om att flertalet af de rön, som utgöra frukten af ofvan skildrade sträfvanden, här komma under en synnerligen insiktsfull och mångsidig pröfning samt därtill inför ett forum, hvarest desamma i åtskilliga delar utvecklats och vunnit i klarhet äfvensom i praktisk användbarhet. Och härmed har förslaget tillförts mången vinning på områden, där lagstiftningen hittills rört sig ganska sparsamt.

Men det är ej blott i nyss antydda afseenden som ifrågasvarande lagförslag innehåller anmärkningsvärda stadganden. Man finner däri ock särskilda spörsmål af rent kriminaldogmatisk natur behandlade ur nya synpunkter. Till sådana spörsmål måste främst räknas läran om delaktighet i brott. Vidare genomgås lagförslaget af en karaktäristisk sträfvande att, vid normerandet af straffbarhetens mått och gränser, i vidsträckt omfång framför ett abstrakt-logiskt betraktelsesätt gifva företräde åt hvad som synts öfverensstämma med de breda samhällslagrens uppfattning angående det sedliga och rättsliga värdet af människans handlingar, hvarhos förslaget äfven bär en folklig prägel i så måtto, att detsamma icke

ställt sig främmande för vissa fordringar, tillhörande samtidsens sociala reformsträfvanden. Slutligen förtjänar framhållas att lagförslaget, i högre grad än som kan sägas vara fallet med den kontinentala strafflagstiftningen i allmänhet, afhållit sig från att i lagstiftningsväg afgöra spörsmål, hvilka lämpligare synas böra öfverlämnas åt teori och praxis att lösa. Härigenom likasom äfven i följd af förslagets allmänna ståndpunkt i flera delar har den blifvande lagen förlänats ett innehåll, som i afseende å enkelhet och öfverskådlighet fördelaktigt utmärker sig vid sidan af den enahanda sträfvan åt detta håll, hvilken öfver hufvud och särskildt tidigare sökt sig uttryck i den nordiska lagstiftningen.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter och i betraktande af den rika fond teoretiskt och praktiskt vetande, som är nedlagdt i lagförslagets omsorgsfullt utarbetade motiv, erbjuder en närmare bekantskap med ofvannämnda publikationer mycket intresse. I det följande skola några sidor af ifrågavarande lagstiftningsarbete beröras i syfte att fästa uppmärksamheten vid detsamma.

II.

Ur lagförslagets *inledande bestämmningar* är föreskriften om de straffbara handlingarnas indelning i „Forbrydelser“ och „Forseelser“ så till vida af intresse, att förslaget härutinnan ställt sig på en ståndpunkt, som jämväl under förarbetena på strafflagsreformen i Finland intagits af 1875 och 1884 års förslag, men sedermera till förmån för en gemensam beteckning frångåtts vid redigeringen af propositionen till ständerna. Förbrytelserna och forseelserna äro föremål för behandling i olika afdelningar af lagförslaget; och gäller i afseende å straffbara handlingar, som ej äro upptagna i förslaget, att desamma bilda förbrytelser, om straffarbete öfver tre månader eller fängelse öfver sex månader kan följa å gärningen, men i annat fall forseelser. I själfva verket synes det ej kunna förnekas, att många skäl tala för en dylik indelning, som genom att ganska allmänt förekom-

ma i utländska lagar äfven är egnad att underlätta den internationella brottmålsstatistiken, hvarutom det ock — såsom i motiven till det norska lagförslaget framhålles — strider emot språkbruket att benämna hvarje, jämväl den ringaste med ansvar belagda handling, förbrytelse, likasom det äfven synes vara mindre lämpligt, att strafflagen gifver stöd för en benämning, som är egnad „att trycka en graverande prägel på obetydligheter“.

Vidare må angående de inledande stadgandena nämnas, att lagförslaget, i afvikelse från hvad „Foreløbigt Udkast“ innehåller i fråga om strafflagens värksamhet i afseende å tiden, anslutit sig till den ur principiell synpunkt mera tilltalande uppfattningen, att vid förändringar i strafflagstiftningen enahanda regel i princip bör gälla som vid ändring i allmän borgerlig lag, eller, med andra ord, att den lag skall tillämpas som egde giltighet då den brottsliga handlingen föröfvades, såvida den nya lagen ej är mildare.

Beträffande lagförslagets *straffsystem* förtjänar till en början den anmärkningsvärda omständighet antecknas, att dödsstraffet icke fått plats i detsamma. Med afseende å förslagets öfver hufvud tämligen stränga grundsatser i fråga om behandlingen af grofva förbrytare, hade motsatsen snarare kunnat väntas. Men lagförslaget har i detta likasom i många andra fall främst låtit praktiska synpunkter vara afgörande; och då erfarenhetens vittnesbörd från länder, där dödsstraffet under en längre eller kortare tid varit utmönstradt ur lagstiftningen eller åtminstone från tillämpningen, kunnat åberopas till stöd för detsammes umbärlighet ur rättssäkerhetens synpunkt, samt jämväl den norska kriminalstatistikens siffror angående brottsfrekvensen under tidsskiften, då afrättningar egt rum, och perioder, under hvilka monarken begagnat sig af sin benådningsrätt, talade enahanda språk, har förslaget med rätta låtit dödsstraffet vika för andra repressionsmedel, som ej utesluta möjlighet att afpassa straffet efter rättvisans fordringar, på samma gång de äfven lämna tillfälle att behörigen tillgodose samhällets anspråk på skydd för dess intressen.

Hvad frihetsstraffet angår, känner lagförslaget i princip endast till två allmänna arter ¹⁾ däraf: „Straffarbeide“ och „Fængsel“, motsvarande i hufvudsak vårt tukthus och fängelsestraff, men har dock förnämligast ur praktiska skäl funnit sig böra bereda rum åt ett tredje slag, nämligen skärpt fängelsestraff, som antingen består af fängelse vid vatten och bröd med nödig ration salt i högst tjugu eller ock af fängelse med hårdt nattläger i högst trettio dygn. Sådant skärpt fängelse får i stället för straffarbete åläggas ex officio af domstol, där så finnes lämpligt (§ 13), men i stället för enkelt fängelse endast på den dömdes begäran eller med hans samtycke (§ 18). Också kan under nyssnämnda förutsättning till slik strafförvandling beslutas ännu vid värkställigheten (§ 13). — Medels upptagande af det skärpta fängelsestraffet, som är egnadt att väsentligen förkorta strafftiden ²⁾, har förslaget sökt ej blott skapa en utväg att i någon mån motvärka en befarad brist på utrymme i de norska fängelserna, utan ock att beakta den i senaste tid med eftertryck hätdade åsikten om olämpligheten af korta frihetsstraff, som ej äro anordnade med tillräckligt intensivt strafftvång. Och såsom häraf ses är, med rättigheten för domstol att substituera fängelse vid vatten och bröd eller annat skärpt straff i stället för de allmänna straffarterna, ett bestraffningssätt föreslaget att bibehållas i Norge, som med den nya strafflagens införande hos oss frånträds.

I fråga om bötesstraffet har det norska strafflagsförslaget sökt göra allvar af den inom ofvannämnda vetenskapliga kretsar lifligt dryftade tanke, att sagda straff bör så afpassas efter den dömdes förmögenhetsförhållanden, att detsamma likformigt drabbar ej mindre den fattige än den rike. För sådant ändamål innehåller § 22 ej allenast den

¹⁾ Vid lämna här det för vissa slag af förbrytelser anordnade insättandet i „Arbeidshus“ å sida.

²⁾ En dags fängelse vid vatten och bröd motsvarar tre dagars straffarbete och en dags fängelse med hårdt nattläger två dagars straffarbete, medan två dagars enkelt fängelse anses svara emot en dags straffarbete.

bestämning, att högsta bot för en förbrytelse får stiga till 20,000 och för en förseelse till 10,000 kronor äfvensom att minsta bot för en förbrytelse utgör 3 kronor och för en förseelse en krona, utan föreskrifver också att bötesstraffet inom antydda gränser bör utmätas sålunda, att minimum af straffet för en förbrytelse icke får understiga sammanlagda beloppet af den dömdes antagliga inkomst för tre dagar samt maximum icke öfverstiga beloppet af inkomsten under tre månader, medan en dags inkomst fastställts såsom minsta bot för en förseelse och halfannan månads inkomst såsom högsta bot därför. Saknar den dömda åter inkomst, skall värdet af hvad han i medeltal anses förbruka för sitt uppehälle i stället utgöra norm för straffutmätningen. Därjämte inskräpper förslaget, att hänsyn bör fästas vid den dömdes förmögenhetsvilkor jämväl i den riktning, att böter om möjligt ej må dömas till högre belopp än att den sakfælde är i stånd att erlægga desamma. Karaktäristisk är ock förslagets bestämning där-om, att ådömda böter få gäldas småningom i vissa poster enligt närmare förordnande af konungen.

Ur tredje kapitlet, som bär titeln „Betingelserne for Straffbarhed“, erbjuda stadgandena om *nödvärn* och *nödrätt* ett särskildt intresse. Hvad förstnämnda rättsinstitut beträffar, har i förslaget inlagts en gensaga emot den af gällande doktrin och flertalet lagstiftningar — i stöd af grundsatsen att det rätta ej behöfver vika för det orätta — hyllade moral, som tillstodder en obegränsad nödvärnsrätt till skydd för hvarje äfven det obetydligaste rättsintresse, hvilket hotas af ett orättmätigt angrepp. Förslaget finner det vara stötande mot en sund rättskänsla, att exempelvis en egare skall anses berättigad att nedskjuta ett barn, som står i beråd att springa bort med ett snattadt äpple, eller ock någon, som fiskar i hans fiskevatten, i händelse egaren ej är i tillfälle att på annat sätt afvärja ett dylikt tillgrepp af egendom. Och i enlighet med detta åskådningssätt, som trots lagens däremot stridande lydelse vunnit insteg hos domstolarna i Norge vid tillämpningen af den norska strafflagens stadganden om nödvärn, har förslaget såsom ett momment i nödvärnsbegreppet

upptagit proportionalitet emellan den skada, som hotar, och den, som den angripne står i beråd att tillfoga. Sålunda förklaras nödvärn föreligga, när den eljes straffbara handlingen „icke öfverskridit det mått, som syntes nödigt för angreppets afvärjande, samt det i betraktande af angreppets farlighet och angriparens skuld icke kunnat anses såsom ovilkorligen otillbörligt att tillfoga ett så stort ondt, som med handlingen afsetts“. (§ 43).

Likaså är i fråga om nödrätt nyssnämnda proportionalitetskraf tillgodosedt i § 42 af förslaget, som stadgar att „ingen kan straffas för en handling, som han företagit i syfte att skydda någons person eller egendom för fara, hvilken ej annorlunda kunnat afvärjas, i fall faran varit egnad att för honom framstå såsom särdeles betydande i förhållande till den skada, som genom hans handling kunnat förorsakas“¹⁾.

Angående lagförslagets stadganden om *försök* förtjänar framhållas, att desamma brutit med den inom doktrinen och rättsskipningen allmännast hyllade s. k. objektiva försöksteorin, hvilken såsom bekant innebär att en handling, som företages med odugliga medel eller mot ett odugligt objekt och sålunda i sig själf ej är farlig, icke kan grundlägga ett straffbart försök, om ock gärningsmannen ansett medlen och objektet vara tjänliga för brottets utförande. Med afseende å de ej mindre ur etisk än kriminalpolitisk synpunkt stötande resultat, hvartill en sådan uppfattning kan leda, — t. ex. till straffrihet då någon i afsikt att stjäla sticker handen i en annans toma ficka, eller i följd af förväxling ingifver åt en annan i förgiftningsafsikt en dosis socker i stället för arsenik o. s. v. —, har förslaget låtit det brottsliga uppsåtet vara bestämmande i fråga om betingelserna för straffbart försök och sålunda i lagstiftningsväg afgjort ett

¹⁾ I förbigående må nämnas att, då bl. a. den finska strafflagen i motiven till Forelobigt Udkast (s. 94) uppräknas bland lagar och lagförslag, hvilka såsom grund för straffrihet vid nödtillståndet uppställa en verklig nödrätt, denna uppgift synes bero på en uppfattning, som icke gjort sig gällande hos oss. Se t. ex. Forsman, Lärän om skadestånd i brottmål enligt finsk rätt, H:fors 1893, s. 201.

spörsmål, som exempelvis hos oss öfverlämnats åt rätts-tillämpningen att lösa.

Femte kapitlet af förslaget, som handlar om „Grunde hvorfor Straffen kan nedsættes eller forhøies“, innehåller många intressanta stadganden. Bland dessa må till en början nämnas föreskrifterna om den *vilkorliga straffvärkställigheten*, hvilka inleda förevarande kapitel och, såsom det synes, på ett öfver hufvud tillfredsställande sätt ordnat sagda för vår rätt tillsvidare främmande institut¹⁾, som att döma af alla tecken torde hafva utsikt att efter hand vinna insteg

¹⁾ För att sätta läsaren i tillfälle att fullständigt öfverblicka, huru förslaget tänkt sig denna fråga ordnad, meddelas i öfversättning hithörande paragrafer:

§ 47.

Är det i domen utsatta straff fängelse i högst två eller straffarbete i högst en månad eller böter, kan i domen tillika bestämmas, att värkställigheten af det ådömda straffet på grund af förmildrande omständigheter skall anstå.

Härvid bör särskild hänsyn tagas till den skyldiges ålder, föregående vandel, om han afgifvit en fullständig och uppriktig bekännelse samt lämnat målegaren den upprättelse och ersättning, hvarpå denne eger anspråk, eller ock förklarar sig villig att efter förmåga utgifva sådan godtgörelse. I sistnämnda fall kan i domen uppställas såsom vilkor, att den däri fastställda ersättning erlagges inom tid, som i domen bestämmes.

§ 48.

Begår den, som enligt § 47 ådömts straff, därefter uppsåtligen brott, för hvilket han inom tre år efter domens afkunnande underkastas åtal, som leder till dom å fängelse eller straffarbete, skall det förra straffet, ofskortadt värkställas. Har erläggande af ersättning uppställts såsom vilkor, varde, där tiden härför försummas, straffet likaledes värkställt, såframt försummelsen icke finnes eller påstås bero af laga förfall, i hvilken händelse saken bringas inför förhörsrätten till afgörande och, där så nödigt är, till fastställande af ny tid för ersättningens gäldande eller ock för uteslutande af vilkoret härom.

Kommer den, som ådömts frihetsstraff, inom tre år efter domens afkunnande under åtal för annat före domen begånget brott, för hvilket frihetsstraff, som icke får anstå, bort ådömas, skall nytt straff ut sättas gemensamt för hvardera brotten. -

I motsatt fall anses, när de i föregående mom. nämnda tider förlidit, det ådömda straffet vara utståndet vid domens afkunnande.

uti kriminallagstiftningen i allmänhet¹⁾. Såsom särskildt betecknande för förslaget i denna del kan framhållas, att meddelande af anstånd med straffvärkställigheten göres beroende däraf att målsegaren erhållit upprättelse resp. restitution eller åtminstone förbindelse af förbrytaren att inom viss tid efter förmåga fullgöra sådant.

Synnerligen anmärkningsvärda äro ock, såsom ofvan redan antydts, lagförslagets stadganden rörande *delaktighet i brott*. Redan den omständighet, att däri ej ingår något särskildt kapitel om delaktighet, utan att reglerna härom återfinnas i kapitlet om straffskärpnings- och straffnedsättningsgrunderna, är egnad att tilldraga sig uppmärksamhet. Och då man genomögnar förslagets hithörande bestämmingar, hvilka inrymts uti en enda paragraf²⁾, återfinnas däri ej många spår af den vedertagna delaktighetsläran med dess bekanta kategorier och indelningar. I anslutning till förslagsställarens tidigare utvecklade åsikter³⁾ behandlar förslaget anstiftn och medhjälp ej såsom accessoriska skuldformer till gärningsmannens förbrytelse, utan såsom själf-

§ 49.

När rättens ordförande för den sakfäld afkunnar dom, hvari uppskof med straffets fullbordan är föreskrifvet, bör han göra honom underkunnig om ofvanstående regler och, såframt den dömde är en yngre person, därtill anknyta en så beskaffad allvarlig varning och förmaning, som omständigheterna påkalla.

De processuella reglerna för straffutmätningen tillämpas på spörsmålet om uppskof med värkställighet af straff.

¹⁾ Det vilkorliga domfällandet är exempelvis redan infördt i Belgien, Frankrike, Portugal, Genf och Neuenburg samt jämväl förslaget att införlifvas med den österrikiska och allmänna schweiziska lagstiftningen. Sedan detta nedskrifvits, har till vår kunskap kommit, att nämnda rättsinstitut genom en speciallag af den 2 maj 1894 ock är infördt i Norge.

²⁾ § 52. Denna lyder: „Har, då flera samvärkat för ett straffbart ändamål, enskildes medvärkan väsentligen föranledts af deras afhängiga ställning till någon annan af de skyldige eller varit af ringa betydelse i förhållande till de andra, kan straffet för desse inom samma straffart nedsättas under det för gärningen eljes utsatta straff eller ock vid förseelser helt och hållet bortfalla“.

³⁾ Se Getz, Om den saakaldte Delagtighed i Forbrydelser. Kristiania, 1875.

ständiga handlingar i förhållande till den åsyftade rättsløsningen. Till följd häraf anses hvarje förorsakande af en straffbelagd rättskränkning i princip falla under vederbörande straffbud, och dessa äro med afseende härå så affattade, att de icke lägga hinder i vägen för en dylik uppfattning af straffbudets innehåll ¹⁾. Såsom straffnedsättningsgrunder uppställer lagförslaget endast den omständighet, att någons medvärkan till rättskränkningen väsentligen föranledts af hans afhängiga ställning till någon af de delaktige, eller ock att hans åtgörande varit af ringa betydelse i förhållande till andras värksamhet.

En dylik behandling af delaktighetsläran, hvilken väl kan förefalla något radikal men i fråga om det praktiska resultatet ej synnerligen afviker från den ordning, som uti i frågavarande afseende genomgår den nutida lagstiftningen i allmänhet, är gifvetvis egnad att något förenkla rättsskipningen, i det densamma befriar domaren från åliggandet att fatta ställning till distinktioner, som i och för sig äro föremål för vetenskaplig meningsskiljaktighet och mellan hvilka afgörandet i det särskilda fallet dessutom ej alltid är lätt att träffa. Hvad dess teoretiska berättigande beträffar, synes antydda uppfattningssätt förtjäna alt beaktande med afseende å det sätt, hvarpå detsamma ställer sig till lösningen af många bland de oegentligheter, som äro förbundna med de vanliga delaktighetsreglerna.

Ur § 53 anteckna vi i detta sammanhang, att enahanda straffnedsättning, som är stadgad för i ringare grad delaktige, också kan komma den till del som, innan han visste sig vara misstänkt för brott, såvidt möjligt och i väsentlig mån förebyggt förbrytelsens skadliga följder eller godtgjort skadan eller ock själf angifvit sig samt aflagt fullständig bekännelse, hvarigenom alt uppmärksamhet från lagstiftarens sida skänkts åt omständigheter, som synas värda att tillbörligen uppmuntras.

---

¹⁾ Vanligen är straffbudet riktadt ej allenast emot den, som „utför“ den brottsliga handlingen, utan ock mot den, som „medverkar“ därtill.

Föreskrifterna om *sammanträffande af brott* äro lika-som delaktighetsreglerna af mindre invecklad beskaffenhet än desamma öfver hufvud pläga vara i den nyare lagstiftningen. Förslaget uppställer sålunda icke beträffande straffsammanläggningen någon principiell åtskilnad mellan de fall, då flera brott begåtts genom en handling, eller när de äro föröfvade genom flera handlingar, samt ålägger icke håller domaren att utsätta särskilda straff för hvarje af de konkurrerande brotten, utan endast att ådöma ett gemensamt straff för dessa. Nämda straff måste vara strängare än maximum af det för något af brotten i lag utsatta lindrigaste straff, och får icke med mera än hälften öfverstiga det strängaste straff, som är bestämdt för någon af förbrytelse-erna, därest den skyldige icke gjort till yrke eller vana att begå brott, i hvilket fall det gemensamma straffet ännu kan fördubblas.

Lagförslagets förfarande att uti förevarande afseende likställa den ideella och reella konkurrensen, emot hvilket betänkligheter från vissa håll framstälts ¹⁾, äro vi böjda för att räkna detsamma till förtjänst, enär uppställandet af olika regler för sammanläggning af straff i de fall, då flera brott begås genom en handling eller genom flera handlingar, synes innebära ett öfverskattande af den betydelse ifrågavarande distinktion eger med afseende å grunderna för en rättvis straffutmätning. Ty hvad först beträffar det slag af ideell konkurrens, då gärningsmannen medels en handling föröfvat eller, måhända riktigare, lyckats föröfva flera brott, genom hvilka rättsintressen, som anknyta sig till olika konkreta föremål, blifvit kränkta — t. ex. då en person blifvit dödad och en annan uppsåtligen sårad genom samma skott, eller en person misshandlad och gods skadadt genom samma slag o. s. v. —, så torde de skäl, som kunna anföras till stöd för en mildare behandling af dylika fall, vara ganska få, om öfver hufvud några alls, då man tager i betraktande, att ideell konkurrens af så beskaffade brott fastmera ofta kan beteckna en i afseende å valet af medel mer än van-

¹⁾ Se v. Listz, a. st. sid. 391.

ligt utpräglad ondska. Är åter den ideella konkurrensen af det slag, att förbrytarens gärning utgör en förgripelse å flera kring samma konkreta föremål grupperade rättsintressen, hvilkas kränkning strafflagen karaktäriserar såsom olika brott, oaktadt gärningsinnehållet af desamma delvis sammanfaller och några af rättsläsionerna således närma sig till hvad lagen eljes ofta betecknar såsom försvårande omständigheter, — t. ex. våldtäkt, som tillika innefattar äktenskapsbrott och blodskam o. s. v. —, så synes närmast det förhållande, att förbrytaren i det gifna fallet ofta icke kunnat begå den brottsliga handlingen utan att tillika göra sig skyldig till de öfriga rättskränkningarna, visserligen tala för ett mildare bedömande af hans brottslighet, men likväl icke kunna tilläggas så stor betydelse, att straffen för alla brotten — såsom i en mängd nyare strafflagar för dylika fall är stadgadt — rättvisligen borde utmätas inom den straffsats, som redan fastställts för något af de särskilda brotten. Härtill finnes så mycket mindre anledning som lagstiftaren vid straffsätternas utsättande näppeligen kunnat hafva i sikte andra försvårande omständigheter än sådana, hvilka icke i och för sig bilda själfständiga förbrytelser, hvarutom i åtanke kan bringas, att uppställandet af enahanda princip för sammanläggning af straff vid ideelt och reelt konkurrerande brott gifvetvis ej utgör hinder för domaren att inom straffsätterna beakta de förmildrande omständigheter, hvilka kunna förekomma vid den ideella konkurrensen.

Den sista paragrafen i kapitlet om straffskärpnings- och straffnedsättningsgrunderna är egnad ett ämne af stor teoretisk och praktisk bärvidd, nämligen frågan om den *samhällsfarliga yrkesbrottsligheten* och dess ändamålsenliga bekämpande, hvilket spörsmål i lagförslaget gjorts till föremål för en sorgfällig behandling. Utgående från det genom brottmålsstatistiken bekräftade och allmänt öfverklagade sakförhållande, att antalet återfall särskildt i grofva brott under de senaste decennierna visat en afgjord tendens att stiga, finner förslaget orsaken härtill närmast böra sökas däri att, sedan dödsstraff, frihetsstraff på lifstid och andra straffarter, som till sina värkningar närma sig dessa,

efter hand afskaffats för flertalet grofva brott, ärligen efter en jämförelsevis kort strafftid ett betydande antal personer lösgifvas, om hvilka med ganska stor säkerhet kan sägas, att deras frihet utgör en ständig fara för medmänniskors lif, välfärd och egendom. Det gestaltar sig därför till en uppgift för lagstiftningen att finna utvägar, hvarigenom samhällets kraf på skydd mera värksamt beaktas än enligt nu gällande bestraffningsprinciper öfver hufvud är fallet; och i sådant afseende uppställer förslaget — som dock icke vill göra sig till målsman för teorin om någon vare sig på ärftlig degeneration eller andra omständigheter grundad oförbättring hos en viss klass af brottslingar — såsom allmän grundsats, att den uppenbart farlige förbrytaren måste behandlas enligt särskilda för detta slag af brottslingar allena gällande principer, hvilka böra genomgåas af den grundtanke, att samhällets skyddande emot brottsligheten, hvilket eljes i väsentlig mån tillgodoses genom lagens straffhot, här måste söka ernås medels förbrytarens fysiska oskadliggörande i den utsträckning som med hänsyn till individens person och den preventiva rättvisans fordringar anses nödigt. Och för ernående af detta ändamål föreslås i § 60 af förslaget den anordning i fråga om förbrytare af antydda kategori att, i fall någon gjort sig skyldig till två eller flera fullbordade eller försökta allmänfarliga förbrytelser eller ock myntbrott, grofva sedlighetsbrott, svåra misshandelsbrott å person, mord, dråp, yrkesmässiga fosterfördrifningar, rån, grofva skadegörelser eller tvegiften, lagmansrätten eger förelägga jurymännen till besvarande, huruvida brottslingen med hänsyn till förbrytelsernas beskaffenhet, motivet till desamma eller den sinnesförfattning, som genom brotten kommit i dagen, måste anses vara synnerligen farlig för samhället eller ock för enskildes lif, hälsa eller välfärd. Om denna fråga af juryn bejakas, kan domstolen inskränka sig till att fastställa minimum af det straff, som den skyldige skall utstå, hvarefter det får bero på en närmare undersökning af den dömdes uppförande under strafftiden jämte öfriga å saken värkande omständigheter, huruvida han efter strafftidens slut kan lösgifvas eller fortfarande bör hållas fängslad.

Det närmare ordnandet af detta spörsmål är förbehållet en särskild straffvärkställighetsförordning, rörande hvars tillernade innehåll några antydningar likväl lämnas i motiven till strafflagsförslaget (s. 19 ff.). Af dessa framgår, att förslagsställaren tänkt sig en förlängning af strafftiden ända till det fyrafaldiga, men icke på lifstiden, såsom tillåten, samt att behandlingen af desse på obestämd tid dömda förbrytare borde gestalta sig olika i händelse fråga vore om sannolikt oförbätterliga individer eller om sådana, beträffande hvilkas förbättring grundade förhoppningar icke vore uteslutna. De förre borde från strafftidens början hållas gemensamt och under sträng tillsyn sysselsättas med sådant arbete, som utan onödig hårdhet lämnade den största möjliga vinst af den i anspråk tagna arbetskraften. I fråga om de senare åter vore straffet under den af domstol fastställda minimitiden att anordnas enligt de vanliga reglerna för värkställigheten, hvarpå de individer, som emellertid visat sig oförbättrade och fortfarande måste hållas inspärrade, borde på nyss antydt sätt sysselsättas. Sistberörda viktiga afgörande egde träffas af en kollegial myndighet, sammansatt af representanter för fängelseförvaltningen, domarekåren och åklagareväsendet.

På sätt af det anförda framgår, inslår lagförslaget i den del, hvarom nu är fråga, en väg, hvilken ej oväsentligen afviker från de grundsatser, som vår tids penitentiärväsende hittills uppställt såsom bestämmande för förbrytares bestraffning. De senaste decenniernas erfarenhet om de nutida straffsystemens otillräcklighet att förekomma sådant slag af brottslighet, som nu berörts, likasom ock den jämförelsevis stora anslutning åsikterna om nödvändigheten af stränga preventiva åtgärder vunnit, synes lämna en antydning om, att förslaget uti nu ifrågavarande afseende skridit i en riktning, åt hvilken utvecklingen på straffjustisens område pekar. Också förtjänar särskildt framhållas, att omförmälda preventiva åtgärder äro afsedda att gälla den samhällsfarlige förbrytaren oberoende däraf om han tidigare undergått straff eller ock lyckats undandra sig lagens arm.

Innan vi lämna förslagets allmänna del kan ännu nämnas, att detsamma i ett särskildt kapitel om „Paatalen“ meddelar de allmänna grundsatser, hvarpå *målsegarebrottsinstitutet* hvilat. Ur dessa må här antecknas, att preskriptionstiden för målsegarens åtalsrätt enligt § 73 icke löper från den dag, då han erhållit kunskap om brottet, såsom vanligen plägar vara stadgadt, utan från den dag, då han fått kännedom jämväl om förbrytarens person. Denna bestämmning synes hafva skäl för sig ej blott i betraktande därpå, att kunskapen om den skyldiges person icke sällan utgör en mycket viktig betingelse för åtalets anställande, utan ock emedan målsegaren har giltig anledning att anse hvarje angivelse lönlös, så länge han ej eger kännedom om den som misstänkes för brottet, hvaraf åter följer att målsegaren, med afseende å den korta preskriptionstid, som i regeln är utsatt för rättigheten att åtala, lätteligen i förtid kan gå miste om berörda rätt, i fall preskriptionstiden icke beräknas såsom i lagförslaget upptagits.

Ett ganska väl motiveradt stadgande är ock föreskriften, att aftal om afstående från åtalsrätt icke eger laga giltighet. Utan öfverdrift torde nämligen kunna sägas, att dylika aftal vanligen äro frukten vare sig af utpressningar från målsegarens sida eller ock af löften om tillgift, som denne låtit aflocka sig genom påtryckning från förbrytaren eller någon annan, och således i regeln följder af omständigheter, som äro främmande för de faktorer, af hvilka ett tillbörligt användande af målsegarens ifrågavarande rätt enligt lagens mening skall bero.

III.

Såsom redan tidigare blifvit anfördt, genomgås det norska strafflagsförslaget i allmänhet af ett åskådningssätt, som i ganska vidsträkt omfång söker tillgodose de kraf en sund etik kan ställa på strafflagstiftningen. Också i förslagets *särskilda del* förekomma icke få stadganden, hvilka bära spår af ett dylikt betraktelsesätt ¹⁾.

¹⁾ Jmf. till en del af det följande ofvannämnda uppsats af Lammasch, sid. 513 ff.

Sålunda har till en början *familjegemenskapen* äfvensom intresset för familjens sedliga och materiella förkofran tillagts en afgörande betydelse i många afseenden. Straff för omhändertagande af egendom, som veterligen åtkommits genom brott, eller s. k. reelt gynnande, bortfaller enligt § 249 för hvar och en, som till underhåll eller förbrukning emottagit gods af den, hvilken är pliktig att försörja honom. Likaså äro ej håller enkel stöld, försnillning eller snatteri emellan sammanlevande makar äfvensom enahanda brott af föräldrar gentemot barn eller andra i första led besläktade eller besvägrade personer belagda med straff, medan åter kvalificerade förbrytelser af nämnda beskaffenhet mellan makar och i upp- och nedstigande led befryndade äfvensom alla brott af sagda art jämte utprässning emellan syskon och deras makar samt fosterföräldrar och fosterbarn äro undantagna från allmänt åtal. Dessutom äro enkelt bedrägeri, oredlighet i allmänhet och skadegörelse å egendom mellan makar samt föräldrar och barn strafflöst. Dock är härvid att märka, att handlingar af antydde beskaffenhet förlora sin straffria karaktär, i fall desamma begås i för-
ening med andra i sådan riktning icke privilegierade personer eller ock om någon främmande person åtalas för brottslig befattning med gods, som åtkommits på dylikt sätt.

Vidare må nämnas, att försök till barnamord samt till utsättande af foster ej är straffbart, i fall barnet icke därigenom tillfogats varaktig skada. I motiven förklaras det åskådningssätt ur legislatorisk synpunkt vara att föredraga, hvilket hellre vill se glömskans slöja utbredd öfver ett ögonblicks förvillelse, som lyckligtvis aflupit utan skadliga påföljder, samt en, om ock fördömlig, moder försatt i tillfälle att genom fördubblad ifver vid uppfyllandet af sina plikter försona sin skuld, än äfventyra att helt och hållet förstöra förhållandet mellan mor och barn, då detta i framtiden finge kunskap om att modern undergått straff för ett emot dess lif riktadt brott.

Uti familjelifvets intresse utsättes äfven i § 194 af förslaget fängelsestraff i högst fyra månader för den till myndig ålder komne man, som utan giltig grund vägrar att

ingå äktenskap med en kvinna, hvilken efter ingången trolofning med mannen eller under äktenskapslöfte låtit lägga sig af honom och blifvit hafvande. Samma ansvar eger ock rum, i fall mannen uppsåtligen framkallar något äktenskapshinder eller låtit ett år efter nedkomsten förflyta utan att skrida till giftermål. Ur enahanda synpunkt låter lagförslaget vid en mängd sedlighetsförbrytelser ej blott rättigheten att åtala brottet, utan äfven att värkställa det ådömda straffet förfalla, i händelse vederbörande taga hvarandra till äkta. För tillgodoseende af familjens materiella förkofran är enligt § 203 en hvar, som motvilligt undandrager sig laga försörjningsskyldighet i afscende å maka, barn eller husfolk, underkastad straffarbete i högst två år, hvilket ansvar äfvenledes drabbar den, som genom vanvård, misshandel eller annan dylik åtgärd oftare eller groft kränker sina plikter emot barn, maka eller någon till hans husfolk hörande eller hans vård underkastad person, som af sjukdom, ålder eller annan orsak är oförmögen att själf draga försorg om sig. Enligt hvad i motiven till nyssnämnda lagrum framhålles, är detsamma afsedt att omfatta försummelser icke allenast beträffande minderåriges fysiska vård utan äfven med hänsyn till deras moraliska uppfostran. Och därest den skyldige genom sitt förhållande vållat betydande skada å kropp eller hälsa, kan ansvaret skärpas ända till fem års straffarbete.

Ännu må nämnas stadgandet i § 202, hvilket utsätter straffarbete i högst ett år för den, som använder under hans vård eller myndighet stående barn under sexton år på ett sätt, som uppenbarligen är skadligt för dess hälsa, sedlighet eller rättskaffenhet, eller ock genom missbruk af sin myndighet åstadkommer eller medvärkar till att någon under hans myndighet stående minderårig på sådant sätt användes. Likaså kan antecknas föreskriften i § 379, hvari stadgas ansvar för den, som genom missbruk af myndighet eller försumlighet med afseende å honom lagligen åliggande omsorg, utsätter någon till hans husfolk hörande person för förhållanden, som ögonskenligen innebära fara för sedlighet och rättskaffenhet, t. ex. i fall personer af olika kön anvisas nattläger i samma

rum o. s. v. Och slutligen innehålla §§ 390 och 391 bestämmningar om att den, som gjort sig förfallen till dryckenskap eller ock genom fortsatt drinkande sätter sig ur stånd att förskaffa sig, maka eller barn underhåll och på grund häraf faller fattigvården till last, kan i stället för lagstadgadt ansvar dömas till insättande i arbetshus på så lång tid, som för hans botande anses nödigt, dock icke öfver aderton månader, såframt återfall ej skett, hvarjämte i domen får bestämmas att den dömd, efter utståndet straff, skall för nyssnämnda tid öfverbringas till en af konungen godkänd kuranstalt för drinkare.

Men, såsom inledningsvis redan framhållits, söker förrevarande lagförslag vid sidan af etiska synpunkter jämväl tillgodose en billig *socialpolitik*s fordringar. I sådant afseende genomgås förslaget af en synbar sträfvan å ena sidan att stärka skyddet för så beskaffade rättshåfvor, som utgöra de mindre bemedlades enda besittning, och å andra sidan att strängare än tillförene varit vanligt behandla brott, hvilka utmärka sig genom ett osedligt och straffvärdt missbruk af den sociala öfvermakt, som förmedels kapitalets och kreditens hjälp kommit de burgna klasserna till del.

Så är skyddandet af individens arbetskraft och dess naturliga förutsättningar föremål för särskild omsorg hos lagförslaget. I detta hänseende kunna exempelvis nämnas ej blott de stränga föreskrifterna angående förfalskning af näringsmedel utan äfven stadgandet i § 144, hvilket fastställer straffarbete ända till åtta år för en hvar, som genom utspridande af falska uppgifter, försummelse att uppfylla åtagna förbindelser eller på annat orättmätigt sätt söker åstadkomma hungersnöd eller stegring af priset å lifsförnödenheter. Likaså är, i afseende å ett kraftigare skydd för den kroppsliga integriteten, ringare slag af misshandel underkastadt allmänt åtal, i fall det allmännas intresse pröfvas kräfva sådant. Väsentligen till fromma för den obemedlade tjänar också stadgandet i § 400 därom, att praktiserande läkare och barnmorskor, som i fall af trängande behof utan giltigt skäl undandra vederbörande sin hjälp eller också dröja därmed, äro underkastade bötesansvar.

Enahanda gäller för apotekare, som under liknande förhållanden vägrar att utlämna läkemedel. Och angående krafvet på godtgörelse för slikt bispringande är bestämdt, att detsamma städse han göras gällande emot vederbörande fattigvårdssamhälle. — Omsorgen om de lägre samhällslagrens intressen kan äfven i hufvudsak anses hafva förestafvat ej mindre straffbudet i § 129, hvilket stämplar förledande till utvandring ur riket genom falska förespeglingar eller annan sviklig åtgärd såsom ett brott emot offentlig myndighet och ordning, än äfven föreskriften i § 303, som utsätter urbota ansvar (vid förmildrande omständigheter böter) för den skeppsbefälhafvare, hvilken rättsstridigt går till sjös med fartyg, som antingen i följd af fel, oduglig utrustning eller bemanning eller otillbörlig last synbarligen är i sjöodugligt skick, eller ock skrider till handling, som ådagalägger otvetydig afsikt att afresa med dylikt fartyg. Har genom brottet vållats sjöskada, förlust af människolif eller betydlig kroppsskada, kan straffarbete ända till åtta år ådömas. Enahanda straff är redare eller annan fullmäktig underkastad, som åstadkommer eller medvärkar till att fartyget går till sjös i icke sjöodugligt skick eller med vetskap därom pliktstridigt underlåter att det förhindra. — Genom en rad af stränga bestämmingar angående bedräkeri, bankruttbrott, ocker, oredlighet m. m. har förslaget slutligen sökt motvärka osedliga och rättsstridiga yttringar af kapitalets och kreditens öfvermakt gentemot samhällets obemedlade klasser.

Många omständigheter skulle ännu finnas att anteckna ur det norska strafflagsförslaget. Måhända är det anförda dock tillräckligt att gifva en föreställning om arten af det själfständiga inlägg på kriminallagstiftningens område, som genom sagda lagförslag åstadkommits. Säkert är att detsamma utgör ett framstående vittnesbörd om de legislatoriska krafter, hvilka funnits att tillgå för genomförande af lagreformen i fråga, likasom ock att det därpå nedlagda arbetet ej blott är egnadt att komma Norge till godo, utan äfven lämnar ett väsentligt bidrag till utvecklingen af strafflagstiftningen i allmänhet.

Innan vi afsluta dessa rader återstår att med några ord beröra ett såsom bilaga efter motiven till strafflagsförslaget intaget utkast till „Lov om den offentlige Tjenestenes disciplinære Forhold“, hvilket i nio paragrafer meddelar föreskrifter angående dylika disciplinära ärenden och ordningen för deras behandling. Af allmänna intresse är utkastets ståndpunkt i fråga om grunderna för tjänstemans afsättning. Såsom princip uppställes, att afsättning ej allenast kan ådömas i egenskap af straff, utan ock i den för handläggande af brottmål stadgade ordning ega rum i hvarje fall, då en ämbets- eller tjänsteman, som endast får afsättas efter laga dom, visar sig vara varaktigt urständsat att försvarligen sköta sina tjänsteåligganden eller eljes icke längre besitter de för tjänstens innehafvande nödiga förutsättningar. Nämnas må i förbigående, att högsta domstolen i Norge genom dom af den 17 oktober 1885 i ett fall afgjort ifrågavarande omtvistade spörsmål i enahanda riktning, som nu blifvit föreslaget att antagas till lag. Beträffande frågan om pension i dylik händelse anser utkastet det vara själfklart, att tjänstemannens ställning i förevarande afseende ej kan gestalta sig annorlunda än om han själf inlämnat ansökan om afsked. Ett ifrågasatt stadgande därom att ämbetsman, som icke blifvit förvunnen om brott, men å hvilken hvilade misstanke om så beskaffad brottslighet, att han borde anses oskicklig att vidare kvarstå i tjänsten, också finge dömas densamma förlustig, har däremot ansetts kunna undvaras, enär administrationen vore oförhindrad att, med bibehållande af fullständiga löneförmåner åt ämbetsmannen, aflägsna honom från utöfningen af tjänsten, och ett dylikt tillvägagående måste anses vara det riktiga i ett fall sådant som det ifrågavarande, då tjänstemannen måhända vore fullkomligt oskyldig.

J. Grotenfelt.

Något om officiel finsk öfversättning.

Hvilken betydelse eger öfversättning af domstols utslag, och hvad åsyftas därmed?

I hvad mån får man lita på riktigheten af dylik öfversättning, när den är bestyrkt af edsvuren translator?

Då den i nådiga förordn. af d. 1 aug. 1863 stadgade likställigheten i afseende å begagnandet af svenska och finska språken vid domstolar och ämbetsvärk i Finland icke kunde inom den utsatta tiden fullt realiseras, meddelades bland annat uti nådiga förordn. af d. 9 maj 1881 och 29 dec. 1883 för genomförande däraf åtskilliga föreskrifter. Så fastställes uti 1883 års N. F. § 1 såsom *regel*: „Expedition, som från underrätt till sakesgare utfärdas, bör från och med 1884, med nedannämnda undantag affattas på det språk, svenska eller finska, hvarå protokollet vid ortens kommunala förhandlingar föres — —. Underrätt vare likväl intill den 1 jan. 1894 tillåtet att på svenska språket affatta ransakning och utslag i brottmål, som bör öfverrätts granskning underställas.

„Det språk, hvarpå lägre rätts eller myndighets expedition affattas, skall jämväl i öfverrätts expedition i samma ärende begagnas“.

Från hvad i så måtto är regel fastställdes såsom *undantag*, för häradsrätts expedition, som enligt 1 § borde skrivas på finska; att den, enär en del häradshöfdingar berättigades att tills vidare begagna svenska såsom originalspråk, skall i sådana fall förses med finsk öfversättning, hvilken an-

tingen vore föranstaltad af häradshöfdingen på hans egen bekostnad eller vore värkstäld af „edsvuren translator“;

att hofrätts expedition, som enligt 1 § borde å finska språket utgifvas, må affattas på svenska språket uti mål och ärenden, i hvilkas handläggning deltagit i hofrätt tjänstgörande ledamot, som, på grund af examen före d. 1 jan. 1867, vunnit inträde i hofrätten, men icke är finska språket så mäktig, att han kan deltaga i expeditioners utfärdande på nämnda språk. Den skall likväl „i sådant fall åtföljas af öfversättning till finskan, värkstäld af edsvuren vid hofrätten anställd translator“;

i afseende å expeditioner från senatens justitiedepartement tjänar till efterrättelse 1881 års N. F. § 1, enligt hvilken senaten för hvarje särskildt fall har att bestämma språket; „dock skall senast från och med 1886 hvarje till sakesgare på svenska språket utfärdad expedition uti ärende, däri vid lägre rätt eller myndighet finska språket begagnats, åtföljas af öfversättning till detta språk, värkstäld af edsvuren vid senaten anställd translator“.

Af dessa bestämmingar tyckes tydligen framgå, att den finska öfversättningen är åsyftad att vara ett fullgiltigt surrogat för originalet, när detta enligt fastställd *regel* bort vara skrifvet på finska, men undantagsvis fått affattas på svenska;

likaså att trovärdighet icke borde kunna öfversättning förvägras, så mycket mindre som dess riktighet måste vara af „*edsvuren translator*“ bestyrkt. --

Frågan härom torde också uppstå endast om något misstag råkat i öfversättningen insmyga sig, hvilket ofta nog lätt kan hända af flera skäl. Själfva öfversättningsarbetet är stundom rätt svårt, och det måste kanske utföras inom kort tid, utan att öfversättarens arbete är i minsta mån underkastadt den noggranna kontroll, som i öfverrätt egnas konseptet eller den s. k. liggarn af alla dem, hvilka öfvervarit målet, och de renskrifna exemplaren dessutom af dem, som underskrifva dem. Äfven yppas någon gång misstag, som, oaktadt själfva öfversättningen eljes är felfri, helt enkelt beror af ett skriffel, då öfversättaren eller af honom anlitad renskrifvare af distraktion eller annat för-

nämnda öfversättning icke varit värkstäld med tillbörlig omsorg. —

Med afseende härå och jämte det prokuratorsämbetet emellertid funnit någon strängare åtgärd i saken icke böra ifrågakomma, enär af vederbörande translator styrkts att W. K. numera blifvit till fullo ersatt för det lidande honom i omförmäldt afseende tillskyndats samt att äfven kronan godtgjorts för den tid W. K. varit i fängelse intagen utöfver hvad han rätteligen bort, öfverlämnade prokuratorsämbetet till guvernörens bepröfvande, huruvida icke länsmannen borde, med hänsikt till hvad i förestående måtto anförts, förhållas hans ifrågakomma felaktiga förfarande och erinras att sådant för framtiden undvika.

För öfrigt och som jämväl kronfogden, enligt hvad i det föregående antydts, tyckes hysa en oriktig uppfattning i förevarande fråga, ansåg sig prokuratorsämbetet böra anhalla, det äfven kronfogden genom guvernörens åtgärd till undvikande af fortsatt missuppfattning gjordes uppmärksam på huru i ärendet rätteligen bort förfaras“.

Länsmannen och kronfogdeningo också därefter för förment felaktigt förfarande erinran genom guvernören, som uti sitt på finska affattade bref sörjde för att nödig skärpa ej skulle saknas. Så heter det i brefvet till kronfogden: „saan täten huomauttaa Teitä siitä mitä prokuraattorin virasto mainitussa kirjeessä on mielipiteestänne kirjeessä mainitussa asiassa lausunut sekä ankarasti muistuttaa Teitä tästä lähin välttämään sitä ettei kirjeessä mainittua epäkohtaa enään saa tapahtua“.

Denna *ankara muistutus* synes uppenbarligen vara mera och något helt annat än prokuratorsämbetet med sitt begärda uppmärksamgörande åsyftade. Hvad åter beträffar den i öfrigt i saken vidtagna åtgärden, så måste visserligen å ena sidan villigt erkännas, att prokuratorsämbetet, då den fatala misskrifningen föranledde för strängt straff för den sakfælde, ovedersägligen hade fullt skäl att inskrida och söka genom lämpliga medel förekomma dylika misstags förnyande. Men enär det å andra sidan *principiellt* är mycket viktigt att de rätta och på giltiga skäl stödda med-

len anlitas, torde det kunna ställas under debatt, huruvida detta här må ha varit fallet eller om måhända ej rätteligen annan åtgärd varit påkallad. Detta i synnerhet, då det äfven härforinnan, i afseende å böters förvandling — detta för underdomare särdeles i äldre tider, för 40 å 50 år tillbaka, farliga klippskår — någon gång händt, att prokuratorn äfven gent emot aktionerade underdomare kommit att draga det kortare strået ¹⁾).

Onekligen har ett mycket radikalt och osvikligt medel åsyftats genom prokuratorsämbetets fordran att uti ifrågavarande afseende översättningen af utslag alls icke finge förekomma, om icke originalutslaget eller afskrift däraf följer med. Ehuru fängelsedirektör, när det gäller afsittande af böter, jämlikt underrätts utslag skall värskställa straffet i grund af ett kort saköreslängds utdrag på några få rader, yrkas här för det fall, att böterna ådömts af öfverrätt genom utslag, affattadt på svenska och öfversatt till finska, att fängelsedirektör „bör få emottaga såväl utslaget som översättningen“ och att införpassade bötesförsonare *själfallet* böra åtföljas af „utslagen antingen i original eller styrkta afskrifter“. Det har likväl ej lyckats mig att öfverkomma något öfverhetligt påbud här-

¹⁾ I lisä vihko till denna tidskrift för år 1882 under rubrik „Käräjäasioita“ s. 34 refererades ett rättsfall från Schmidts jur. ark. I en not sid. 39 nämdes hurusom kejs. brefven af den 20 jan. 1857 och 4 maj 1858 ang. förvandling af böter a) för hasardspel och b) för själfpantning, när dessa sammanträffa med böter, hvilka skola enligt M. b. 5 kap. 4 mom. afsittas, — båda tillkommit i anledning af fiskaliska mål, utförda på prokuratorns anfordran emot två häradshöfdingar för det de tillämpat en åsikt, som prokuratorn och äfven hofrätten ogillade, men efter underdånig hemställan genom de kejs. reskripten tvärtemot prokurators och hofrätens mening förklarades vara den rätta. Den som skrifver dessa rader var den ene. Han hade dessutom redan tidigare från prokuratorsämbetet fått emottaga erinran om förment oriktig bötesförvandling, men föranlåtits att i svarsbref förklara det han icke ämnade följa den meddelade anvisningen, enär den i vissa kombinationer kunde leda därtill, att högre bötesbelopp finge afsittas med kortare fängelse-tid än lägre belopp. Sagda lisä vihko är för öfrigt i synnerhet på vissa ställen belamradt med oerhördt mycket tryckfel, hvilka i hög grad försvåra läsningen af häftet. —

om, hvadan jag vågar anse skyldigheten för exekutor att afskrifva utslaget in duplo ingalunde vara så alldeles själf-fallen, utan tvärtom mycket tvifvelaktig, emedan yrkan-det därpå är gjordt under den förutsättning, att man vid straffs exekution i *allmänhet* icke finge lita på öfversättning, om ock gjord af edsvuren translator. Just i det anförda fallet hade dock ett *undantag* måhända varit berättigadt i grund af en i lag exekutor gifven föreskrift: „missräkning är ingen betalning. Ehvar then finnes, bör then först rättas“. Misskrifningen här var så uppenbar, att aktor, med den kännedom om lagens förvandlingstariff, man har rätt att hos honom förutsätta, ej bort underlåta att genom jämförelse med originalet taga närmare reda på rätta förhållandet, men detta hade han påtagligen icke gjort, fastän bristande kunskap i svenska språket ej gjort hinder. Likaså hade fängelsedirektörn, som nogsamft haft anledning att till missräkningens konstaterande och rättande begära originala utslaget till genomläsande, försummat detta. Om *denna* försummelse skulle föranledt *erinnran* till båda två, hade „skrapan“ kanske varit förtjänt¹⁾. Men en sådan försum-melse åberopades likväl icke. Och då vid detta förhål-lande såsom hufvudargument återstår blott, förutsättningen, att officiell öfversättning af utslag icke tillkommer trovär-dighet, lär det ej vara för mycket vågadt att anse sam-ma förutsättning stå i strid mot grunderna för 1883 års

¹⁾ Med någon tvekan hade jag nedskrifvit det ofvanstående, hvaremot emellertid af en erfaren praktisk jurist, på hvars omdöme jag gör stort afseende, anmärkts, att hos aktorerne för närvarande åt-minstone i allmänhet icke kunde förutsättas att de hade fullt reda på de stundom ganska invecklade normer, efter hvilka böter förvandlas och att man ej håller i detta hänseende bör fordra, att aktor, som icke sällan är öfverhopad af en mängd andra bestyr, vid afskrifvande och kollationering borde uppehålla sig med granskning huruvida dom-stols expedition är riktig; äfvensom att detsamma jämväl gälde fän-gelsedirektör. Om i det åberopade fallet originalet infordrats, men öfver-sättningen befunnits vara riktig, förmenades att fängelsedirektören kunnat ådraga sig ansvar för W. K:s onödiga kvarhållande i fängelse. Må så vara. Men den anförda synpunkten — skulle jag tro — vore dock den enda, som kunnat vara anledning att meddela länsman föreställning.

N. F. och eljes leda till högst märkeliga inkonsekvenser. Före 1863 voro de finska talande finnarne i det egendomliga predikamentet att öfver hvad i deras rättegångar på finska afhandlades erhålla berättelse i öfversättning, d. v. s. svenska protokoll, af hvilka likasom af öfverrätters utslag och expeditioner sakegarena vid behof fingo själfva skaffa sig öfversättning eller underrättelse, utan möjlighet till någon egen eller eljes säker kontroll och utan rätt att undskylla sig med okunnighet; 1863 fingo de löfte om att det 20 år senare blefve annorlunda, — hvilket löfte ock, beträffande underrätterne, 1883 infriades, jämte det i afseende å öfverrätterne, såvida förändringen i dem ännu måste längre fram anstå, anordnas om öfversättning, den man söker få så säker och pålitlig som möjligt. Alldeles säkert står också denna officiella öfversättning, hvad än däremot må kunna med och utan skäl anmärkas, öfverhufvud i pålitlighet utan all jämförelse högre än den, som förut kunde åstadkommas. Man ihågkomme ock, att det ju är sakegare till tusental, hvilka utan kännedom af originalets språk, om dess innehåll underrättas *endast* genom denna öfversättning, som dem i stället för finskt original meddelas, men att det veterligen icke ställts i fråga, att sakegare genom finsk öfversättning meddelad underrättelse icke vore laglig¹⁾. Gäller åter öfversättning emot eller för sakegare i ett fall lika med originalet, bör den väl äfven i andra fall ha samma giltighet.

Min tanke, såsom ur det föregående framgår, är altså, att i hufvudsaken knappast något är vunnet därmed, att man velat skjuta en del af skulden till den inträffade fataliteten på länsmannen.

¹⁾ I fall uti någon från *hofrätt* utgången finsk öfversättning skulle inflyta misskrifning i motsatt syfte — att man i stället för 28 i originalet, i öfversättningen skrefve 22 dagar — och den bötfälde protesterade mot att sitta i fängelset längre än den för honom *lästa* öfversättningen innehåller, och ville besvara sig; skulle den skedda kommunikationen böra hållas för laglig och utslaget, såsom laga kraft vunnet, värkställas? eller vore, då den bötfälde ej underrättats, det fängelsetiden rätteligen vore 28 dagar, besvärstalan öppen?

Hvad åter angår det af kronofogden på uppfordran afgifna yttrandet i en sak, därmed han eljes ej haft något att skaffa, så synes det mig, såsom skulle kronofogden i detta yttrande, ehuru det ansetts röja missuppfattning och ådragit honom „ankara muistutus“, uttalat en ganska beaktansvärd sanning, den nämligen, att de sakegare, hvilka om högsta domstolens utslag kunna erhålla kännedom endast genom finsk öfversättning, ha skäl att förutsätta det den hålles för en lika viktig urkund, som originalet samt således förvänta (rätteligen önska) att åt expeditionen af båda egnades enahanda omsorg. När nu *endast* translatorn verifierar öfversättningen, utan att den från de dömandes eller hälst från kontrasignantens sida är underkastad någon ens den ringaste kontroll, tyckes det såsom prokuratorsämbetet haft anledning att taga initiativ för att i antydt hänseende söka åstadkomma en säkrare kontroll öfver riktigheten af öfversättning, sålänge sådan måste bibehållas och det är nödvändigt att för öfversättning nedlägga rätt mycket och dyrt arbete, som ändå med jämförelsevis ringa ansträngning borde kunna, om ej helt och hållet undvikas, så åtminstone betydligt förminskas.

De ännu för några år tillbaka vanliga många öfversättningsomgångarna ha redan nu reducerats. För icke länge sedan plägade ännu flere häradshöfdingar i finska orter af gammal vana skrifva memorialprotokollet på svenska (öfvers. n:o 1). Uppsättningen på finska blef sålunda öfvers. n:o 2. — När saken drogs till hofrätten, gjordes reiten genom öfvers. n:o 3. — Utslagets eller domens förfinskande blef öfvers. n:o 4 o. s. v. Numera torde öfvers. n:o 1 och 2 ej vidare förekomma, och om 3 och 4 har det uppgifvits, att behovet af dem vid Wiborgs hofrätt förminskats, sedan en division kunnat så sammansättas, att finsk öfversättning alls icke behöfs för där beslutna expeditioner, i hvilka finskan begagnas såsom original språk, nu vid behov *alltid* likasom redan i särskilda fall ofta förut. Detta kan väl berättiga till den förhoppning, att jämväl justitiedepartementet, om hvars ledamöter man ju kan hålla för säkert, att också de numera äro lifligt intresserade för

frågan, snarligen låter uti ett och annat särskildt fall utgå expeditioner, författade på finska såsom original-språk. — Klart är att man därigenom beträffande likställigheten kommer ett godt stycke framåt.

F.

Rättsfall.

1.

Är efterlevande make, som vid förrättad bouppteckning efter sin aflidna hustru med sina minderåriga barns rättsbevakare träffat sådan skriftligen affattad öfverenskommelse, att förrättningen godkännes med vilkor att nämnda barn skulle efter sin faders död bekomma viss andel af boets fastighet, berättigad att återkalla denna öfverenskommelse?

På stämning å bonden Axel Bernhard Laurila eller Pere anförde bonden Fredrik Tomasson Penttilä i egenkap af målsman och förmyndare för sin omyndige son Patrik Fredriksson Penttilä vid häradsrätten i det tingslag, som utgöres af Ulfshy och Nakkila socknar, Björneborgs ländsförsamling samt Kulla kapell, att Patrik Penttiläs moderfader, aflidne bonden Karl Enok Adamson Laurila, hvilken varit två gånger gift, i äktenskapet med sin första hustru Maria Lovisa Johansdotter haft två jämväl dödblifna barn, nämligen sonen Adam Karlsson och dottren Maria Lovisa Karlsdotter, hvilken sistbemälda i lifstiden varit gift med Fredrik Tomasson Penttilä och med honom haft, förutom andra barn, sonen Patrik Penttilä, samt i äktenskapet med sin senare maka, Lovisa Johansdotter, utom andra barn, sonen, svaranden Axel Bernhard Laurila; att bouppteckning efter Maria Lovisa Johansdotter värkstälts den 14 februari 1848, vid hvilket tillfälle Karl Enok Laurila och bonden Gustaf Evert Brander, den där då bevakat Adam Karlssons och Maria Lovisa Karlsdotters rätt, undertecknat en å instrumentet öfver förrättningen skrifven, den 18 oktober 1848 dagtecknad förklaring, af innehåll att Laurila och Brander

godkände sagda förrättning sålunda, att Adam Karlsson och Maria Lovisa Karlsdotter egde rätt att efter Karl Enok Laurilas död erhålla en tredjedel af hans fasta egendom; men emedan Karl Enok Laurila, som genom ett den 11 mars 1889 upprättadt köpebref åt Axel Bernhard Laurila försålt $\frac{5}{14}$ af sitt egda Keskipere hemman N:o 1 i Lammais by uti Nakkila socken, vid ofvan antydt förhållande ej varit berättigad att, såsom skett, åt Axel Bernhard Laurila för-
yttra nämnda fastighet, hålst arfskifte efter Maria Lovisa Johansdotter icke egt rum, yrkade Fredrik Tomasson Penttilä att sagda köpeafstal måtte beträffande en tredjedel af den försålda lägenheten förklaras ogiltigt och Axel Bernhard Laurila förpliktas att upplåta berörda del af densamma till laga skifte.

Till svaromål gemälde Axel Bernhard Laurila att förberörda, å bouppteckningsinstrumentet efter Maria Lovisa Johansdotter tecknade förklaring, hvilken utgjorde ett testamente, blifvit af Karl Enok Laurila återkallad ej allenast medels ett den 29 oktober 1857 skriftligen upprättadt testamente, hvarigenom Karl Enok Laurila och Lovisa Johansdotter förordnat, att efter deras död den fasta egendomen i deras bo skulle lagligen skiftas emellan Karl Enok Laurilas alla barn samt Karl Enok Laurila tillika fränkänt sin berörda förklaring all vidare kraft och värkan, utan ock därigenom att Karl Enok Laurila åt Axel Bernhard Laurila förytttrat $\frac{5}{14}$ af Keskipere hemman, som i arf tillfallit Karl Enok Laurila; och påstod Axel Bernhard Laurila förty käromålets förkastande samt ingaf till häradsrätten, förutom andra handlingar, förenämnda testamente, som var af följande lydelse:

»Undertecknade äkta makar förklara härigenom vår yttersta vilja vara att enär endera af oss genom döden afgår skall den efterlevande maken till sin dödsdag sitta i orubbad besittning af all i boet befintelig såväl lös, som fast egendom, utan intrång af närmare eller fjernare arfvingar, men sedan vi begge äro aflidna skall all lösegendom tillfalla mina med Lovisa Johansdotter sammanafnade barn, samt fasta egendomen lagligen skiftas emellan mina Carl

Enok Laurilas alla barn. Dock hafva vi härvid velat fästa följande villkor till följe af möjligen inträffande giftermål efter enderas fränfälle: — — — — —

— — Med föranledande af denna författning förklarar jag Carl Enok Laurila det af mig den 18 Oktober 1848 till förmon för mina barn Maria Lovisa och Adam gjorda löfte att från ofvansagda rusthåll och hemmanshälft efter min död tillsammans erhålla en tredjedel, att vara utan kraft och verkan, hvilket allt med våra egenhändiga bomärkens underristande i tillika tillkallade godemäns närvaro bekräftas, som skedde å Laurila rusthåll i Lammais by och Ulfby socken den 29 Oktober 1857.

Carl Enok Laurila ,	Lovisa Johansdotter
Rusthållare	(bom.)
(bom.)	

Att Carl Enok Laurila och Lovisa Johansdotter af fri vilja — — — — —

Efter det Fredrik Tomasson Penttilä' uti afgifvet bemötande af svaromålet invändt, att förklaringen af den 18 oktober 1848 icke vore något testamente samt att Karl Enok Laurila förty icke varit berättigad att återkalla denna förklaring, utlät sig *häradserätten* genom den 21 november 1891 afkunnadt utslag

att alldenstund utredt vore att Karl Enok Laurila efter sina föräldrar ärfvt halfva Keskipere hemman i Lammais by, i följd hvaraf Maria Lovisa Johansdotter ej egt giftorätt i denna lägenhet

samt Adam Karlsson och Maria Lovisa Karlsdotter altså icke i mödernearf tillkommit någon andel af sagda fastighet, hvilken ej ens hört till Maria Lovisa Johansdotters efterlämnade egendom,

fördenskull och emedan Karl Enok Laurilas den 18 oktober 1848 å instrumentet öfver bouppteckningen efter Maria Lovisa Johansdotter tecknade förordnande att Adam Karlsson och Maria Lovisa Karlsdotter efter Karl Enok Laurilas död skulle erhålla tredjedelen af berörda fastighet icke tillkommit i den ordning 1 § 11 kap. Ä. B. stadgade samt

följaktligen och enär denna lägenhet sistsagda dag ännu ej ens kunnat gå i arf, icke innefattade någon arfsförening,

ty och då Gustaf Evert Brander, som icke varit lagligen tillförordnad förmyndare för Adam Karlsson och Maria Lovisa Karlsdotter, ej håller egt å deras vägnar samtycka till någon arfsförening,

fann häradsrätten Karl Enok Laurila hafva varit berättigad att såsom skett återkalla sin omförmälda förklaring af den 28 oktober 1848 och genom ofvanberörda den 11 mars 1889 belevade köpebref åt Axel Bernhard Laurila försälja $\frac{5}{14}$ af Keskipere hemman,

hvarför Fredrik Tomasson Penttiläs talan af häradsrätten förkastades.

Åbo hofrätt, dit Fredrik Tomasson Penttilä i vadväg drog saken och hvarest densamma fullföljdes af Patrik Penttilä, som den 21 augusti 1891 uppnått myndig ålder, utlät sig däri genom dom den 21 maj 1892 och fann Patrik Penttilä icke hafva anfört skäl till ändring i häradsrättens utslag, vid hvilket hofrätten förty lät bero.

Målet afgjordes i hofrätten utan skiljaktighet af hofrättsråden *Idestam* och *Krakau* samt assessorerne *Lindström*, *Rosendal* och adjungerade ledamoten notarien *Stigzelius*.

Patrik Penttilä drog i underdånighet hofrättens dom under H. K. M:ts pröfning; och då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement, fann senaten (senatorerne viceordföranden friherre *Palmén*, *Björkstén*, *Hougborg* och *Borenius*) Patrik Penttilä icke hafva anfört skäl till ändring i hofrättens öfverklagade dom, vid hvilken förty komme att förblifva,

jämte det Patrik Penttilä, enär, såvidt af handlingarna i målet framginge, något arfskifte efter Maria Lovisa Johansdotter icke förrättats, af k. senaten lämnades öppet att särskildt i laga ordning utföra den talan, hvartill fog i anledning däraf kunde förefinnas.

Senatens dom är gifven den 4 maj 1893.

2.

Twist om besittningsrätten till s. k. bördetorp.

Efter stämning å torparen Matts Mattsson Perkiö och dennes hustru Ida Henriksdotter anförde bonden Emanuel Andersson Alakuivanen vid häradsrättens i Längelmäki och Kuorehvesi socknars samt Eräjärvi kapells tingslag sammanträde den 10 februari 1892, att Matts Perkiö och dennes bemälda hustru utan någon rätt besatte Perkiö torp, lydande under Emanuel Alakuivanens egande Alakuivanen hemman i Kuivas by af Eräjärvi kapell, hvarför och enär svarandene före tomedag år 1891 blifvit i laga ordning uppsagda till flyttning från torpet, Emanuel Alakuivanen yrkade deras åläggande att sagda torp till Alakuivanens fria förfogande genast afträda, äfvensom kännas skyldige att godtgöra Emanuel Alakuivanen hans umgälder i rättegången.

I saken hörde, genmälde Matts Perkiö och Ida Henriksdotter, att Emanuel Alakuivanens aflidne fader, bonden Anders Andersson Kuivanen i lifstiden, såsom egare af halfva Kuivas hemman, Alakuivanen benämndt, genom ett den 20 februari 1824 upprättadt skriftligt kontrakt öfverlätit Perkiö torp åt sin syster Margareta Andersdotter såsom utlösen för henne från hemmanshälften tillkommande arf, samt att, sedan Margareta Andersdotter, hvilken emellertid ingått gifte med torparen Johan Georgsson Perkiö, aflidit, Johan Perkiö medels afhandling den 14 juli 1845 öfverlätit sagda torp åt bemälda makars dotter Helena Johansdotter och hennes man Matts Salomonsson Helander, de där vore Matts Perkiös föräldrar; vid hvilket förhållande och då Perkiö torp sålunda måste betraktas såsom Margareta Andersdotters arfvejord, hvilken efter Margareta Andersdotters död i arf tillfallit hennes dotter Helena Johansdotter och, efter den sistbemäldas i september månad år 1891 timade fränfälle, Matts Perkiö, Matts Perkiö anhöll om förkastande af Emanuel Alakuivanens i saken förda talan samt att Matts Perkiö måtte medgifvas rättighet att låta från Alakuivanen hemman utbryta den Perkiö torp underlydande jordvidd till en skild lägen-

het, eller i händelse sådant icke kunde bifallas, Emanuel Alakuivanen åtminstone åläggas att åt Matts Perkiö utgifva ersättning för torpet enligt det pris, som kunde vid anställande värdering detsamma åsättas, hvarhos Matts Perkiö gjorde anspråk på godtgörelse för sina rättegångskostnader.

Afhandlingen af den 14 juli 1845, hvilken jämte kontraktet af den 20 februari 1824 af Matts Perkiö inlämnades till rätten innehöll, bland annat, följande:

»Härmedelst och i kraft af denna öppna afhandling öfverlåter och uppdrager jag af fri vilja och redig sinnesförfattning mitt ägande Perkiö under halfva Kuivas skattehemman lydande Torp, beläget i Kuivas by, Orihvesi socken Eräjärvi kapell, Öfre Sääksmäki Härad och Tavastehus Län, till min yngsta måg Smeden Matts Helander från Höydes by i berörda socken, att af honom nu genast emottagas och sedan af honom, hans hustru, barn och efterkommande evärdeligen ägas, brukas och besittas, såsom all annan deras lag och välfångna egendom, utan hinder och intrång af mina öfriga barn och arfvingar; — — — — —
— — — Hirvolaks den 14:de Julii år Ett Tusen åttahundra Fyratiofem 1845.

Johan Jöransson Perkiö.

(bom.)

Med ofvanstående afhandling förklarar jag mig till alla delar nöjd, samt förbinder mig i alt att efter lefva och fullgöra dess innehåll. Datum som ofvan.

Matts Helander

(bom.)

Bevittna:

Johan Esaiasson.

sytningsman

(bom)

af A. F. Böök.

Gustaf Emanuelsson.

Dreng från Westerkulla

(bom)

Sedan till häradsrättens protokoll antecknats att Matts Perkiö den 10 februari 1892, då förevarande mål upptagits till behandling, uppnått en ålder af 37 år samt att Matts Helander och Helena Johansdotter den 14 mars 1865, med Emanuel Alakuivanens begifvande, vunnit inteckning, som

sedan behörigen förnyats, i Alakuivainen hemman till säkerhet för beståndet af ofvan omordade tvänne afhandlingar af den 20 februari 1824 och den 14 juli 1845, yttrade sig *häradsrätten* (under ordförandeskap af häradshöfdingen hofrättsassessorn *Serlachius*) i saken genom den 10 februari 1892 afkunnadt utslag,

att alldenstund egaren af Alakuivanen hemman den 14 mars 1865 bifallit dåvarande innehafvarene af Perkiö torp, Matts Helanders och hans hustru Helena Johansdotters ansökning om inteckning i hemmanet till säkerhet för beståndet af ej mindre kontraktet den 20 februari 1824, dessmedels Matts Helanders och Helena Johansdotters fångesman, Johan Perkiö tillerkänts besittningsrätt till merberörda torp, än afhandlingen den 14 juli 1845,

fördenskull och enär sistnämnda afhandling innehölle att Perkiö torp finge af Matts Helander, hans hustru, barn och efterkommande evärdeligen egas, brukas och besittas.

ansåg häradsrätten hemmansinnehafvaren hafva erkänt och medgifvit att den i kontraktet af den 20 februari 1824 bestämda rätt till torpets besittning efter Matts Helanders och hans hustrus död skulle gälla åtminstone under de af bemälda makars barns lifstid, hvilka lefde vid tiden för omförmälda medgifvande,

hvarför och då Matts Perkiö, hvilken Perkiö torp efter hans föräldrars död obestriddt tillfallit, vore född före år 1865 samt ofvanberörda inteckning i följd af omordade begifvande blifvit faststeld och vore fortfarande gällande, häradsrätten, med stöd af stadgandet i 2 § 16 kap. J. B., förkastade Emanuel Alakuivanens i saken förda talan samt skyldigkände honom att ersätta Matts Perkiö hans rättegångskostnader med 15 mark.

Åbo *hofrätt*, dit Alakuivanen i vadeväg drog målet, utlät sig medels dom den 29 juni 1892, att

emedan af en Matts Perkiös förklaring till hofrätten bilagd afskrift af bemälda häradsrätts den 20 mars 1888 afkunnade utslag uti en tidigare tvist angående besittningsrätten till ifrågavarande Perkiö torp framginge, att Emanuel Alakuivanen den 14 mars 1865, då Matts Helander ansökt

om fastställande af inteckning uti Alakuivanen hemman till säkerhet för beståndet af omordade tvänne afhandlingar af den 20 februari 1824 och den 14 juli 1845, godkänt sistnämnda afhandlings giltighet för framtiden,

fann hofrätten Emanuel Alakuivanen icke hafva anført skäl till ändring i det slut, hvori häradsrätten genom dess motvådjade utslag i salfva saken stannat;

men i anseende till densammas beskaffenhet blefvo rättegångskostnaderna vid häradsrätten parterna emellan kvittade.

Till denna dom bidrogo utan meningsskiljaktighet hofrådet *Stadigh* samt assessorerne *Salingre*, *Bruun*, *Nummelin* och *Svinhufvud*.

Emanuel Alakuivanen underkastade målet på nedsatt revisionsskilling H. K. M:ts pröfning; och då målet den 24 maj 1893 föredrogs i k. senatens justitiedepartement, fann *senaten* (senatorerne, viceordföranden friherre *Palmén*, *Björkstén*, *Sohlman*, *Streng* och *Gylling*) Emanuel Alakuivanen icke hafva förebragt skäl till ändring i hofrättens ofvanberörda dom, vid hvilken altså komme att förblifva.

3.

Innefattar stadgandet i § 2 af k. f. om äktenskapsförord af den 9 november 1868 förbud för make att genom sådant förord medgifva den andra maken gifterätt i jord på landet, som den förre förvärfvat före äktenskapet.

Efter utvärkad skriftlig stämning å bondeenkan Ulrika Johansdotter Junnola, från Salmis by i Suomusjärvi kapell, anförde torparehustrun Eva Sofia Nyman, från Taipale by i samma kapell, vid häradsrättens i Kisko och Kiikala socknars jämte Suomusjärvi kapells tingslag, att Eva Sofia Nyman, spannmålstorpären Elias Nyman, från Salmis by, snickaren Henrik Johan Nyman, från Suomusjärvi by, och drängsonen Nils Gustaf Nyman, hvilken sistnämde för längre tid tillbaka bortflyttat från landet, vore syskonebarn i skyldskap och närmaste arfvingar till den 22 februari 1890 af-

lidne bonden Henrik Michelsson Junnola, som i lifstiden varit gift med Ulrika Johansdotter och vid sitt fränfalle efter sig lämnat, utom annan egendom, Junnola skattehemman i Salmis by, hvilket han före sitt giftermål med Ulrika Johansdotter genom köpebref den 3 juli 1848 tillhandlat sig, samt att Eva Sofia Nymans man torparen Emanuel Falkstedt jämte Elias Nyman och Henrik Johan Nyman, såväl å egna som Nils Gustaf Nymans vägnar, därefter medels salubref den 11 oktober 1890 emot en köpeskillning af 6000 mark till Ulrika Johansdotter försålt sagda hemman; men emedan Emanuel Falkstedt icke egt Eva Sofia Nymans begifvande att föryttra den henne tillhörande andelen uti berörda hemman, för hvilket köpeskillningen dessutom utfästs synnerligen låg, yrkade Eva Sofia Nyman att ifrågakomna köp måtte förklaras ogiltigt och Ulrika Johansdotter åläggas godtgöra Eva Sofia Nyman för umgälderna i målet.

Häröfver hörd, gemälde Ulrika Johansdotter, att Henrik Michelsson uti den 20 april 1881 emellan honom och Ulrika Johansdotter upprättadt äktenskapsförord tillagt Ulrika Johansdotter i gifterätt omordade Junnola hemman, i följd hvaraf omförmälda afhandling af den 11 oktober 1890 icke afsåge köp af nämnda hemman, utan hade densamma tillkommit sålunda, att Ulrika Johansdotter, som enligt berörda äktenskapsförord af sin egendom åt Henrik Michelsson i gifterätt afstått 5000 mark och vid dennes död häftat till boet för nämnda summa, nästsagda dag till Henrik Michelssons arfvingar erlagt detta penningebelopp samt därutöfver 1000 mark emot det att desse till Ulrika Johansdotter aflämnat ifrågakomna salubref; hvarför och då någon fast egendom i själfva värket icke blifvit föryttrad samt härtill komme att Eva Sofia Nyman, om hon ock ej underskrifvit änsagda köpebref, likväl förklarat sig nöjd därmed, Ulrika Johansdotter anhöll att käromålet, såsom obefogadt, måtte förkastas. Och ingaf Ulrika Johansdotter berörda äktenskapsförord, hvilket var af följande lydelse:

»Allekirjoitettu in Kihlakumppanien välillä ovat seuraavat avioehdot tehdyt:

Minä Henrik Mikkelinpoikka annan tulevalle rakkalle vaimolleni Ulrika Juhontyttärelle naimaoikeudeksi ennen avioliittoa ansaitsemani Junnolan nimisen puol $1\frac{1}{2}$ mantaalin perintötilan N:o 9 Salmen kylässä Suomensjärven kappelissa, sekä kaiken irtainen tavarani, mitä minulla nyt on ja vastedes voin ansaita.

Minä Ulrika Juhontyttär annan tulevalle rakkalle miehelleni Henrik Mikkelin pojalle naimaoikeudeksi viisituhatta (5000) markka jotka minä puhtaassa rahassa tuon pesään, mutta yksityiseksi omaisuudekseni eroitan minä itselleni muun tavarani, joka on viisituhatta (5000) markkaa puhdasta raha sekä irtain tavaraa.

Kuin me allekirjoitetut aviokumppanit nimikirjoitukseni puumerkillä vahvistan. Joka tapahtui Lahnajärvellä Huhtikuun 20 päivänä 1887.

Henrik Mikkelin poika
(puum.)

Ulrika Juhontyttär
(puum.)

Todistavat:

Efraim Efraiminpoika
trenki mies
(puum.)

Gustaf Adolf Helenius
trenki mies
(puum.)

Kirjoitti E. J. Korenius
lautamies.

Että toisella sivulla kirjoitetut avioehdot Henrik Mikkelin pojan Junnolan ja Ulrika Juhanantyttären välillä ovat tehdyt ennenkun minä heidät olen avioliittoon vihkinut todistaa. Lahnajärvellä Kesäkuun 30 päivänä 1887.

J. A. Forsell
kappalainen».

Sedan Eva Sofia Nyman i anledning af svaromålet anmärkt att Henrik Michelsson icke varit berättigad att genom äktenskapsförord tillägga Ulrika Johansdotter mersagda Junnola

hemman, äfvensom vittnen blifvit i målet hörda, utlät sig *häradsrätten* genom utslag i målet den 30 mars 1892 och fann utredt vara att Ulrika Johansdotter medels den 20 april 1881 med hennes numera aflidne man Henrik Michelsson före deras gifttermål upprättadt äktenskapsförord i giftorätt af honom erhållit Junnola hemman, hvilken lägenhet Ulrika Johansdotter, efter det hennes man barnlös aflidit, sedermera genom köpebref den 11 oktober 1890 tillhandlat sig af Henrik Michelssons arfvingar Elias och Henrik Johan Nyman jämte Emanuel Falkstedt;

i anseende hvartill och emedan, jämlikt k. f. den 9 november 1868 om äktenskapsförord, sådana finge göras endast om makarnas giftorätt, hvilken rätt i den ena makans enskilda, före äktenskapet förvärfvade fasta egendom genom äktenskapsförordet icke kunde medgifvas till mera än hvad den andre maken, enligt 2 § 10 kap. G. B., sådant detta lagrum lyder i k. f. den 27 juni 1878, tillborde i giftorätt för det fall att ifrågakomna egendom hade förvärfvats af båda makarna gemensamt under deras äktenskap,

ty och då Ulrika Johansdotter icke kunnat ens påstå att Eva Sofia Nyman hade på i lag föreskrifvet sätt lämnat sitt samtycke till ofvannämnda försäljning af hennes ärfda fastighetsdel,

pröfvade häradsrätten, i stöd af 1 § 11 kap. G. B., skäligen förklara omordade, den 11 oktober 1890 upprättade köpebref ogiltigt i hvad detsamma rörde Eva Sofia Nymans eganderätt till hennes efter Henrik Michelsson ärfda del i Junnola hemman, jämte det Ulrika Johansdotter ålades att med 25 mark godtgöra Eva Sofia Nyman för hennes kostnader i målet.

Åbo hofrätt, dit Ulrika Johansdotter på erlagdt vad drog saken, yttrade sig däri medels dom den 7 december 1892 och

fann utredt att Henrik Michelsson genom ofvanberörda afhandling af den 20 april 1881 tillagt Ulrika Johansdotter eganderätten till förenämnda Junnola hemman,

hvarför och då Eva Sofia Nyman icke ens ifrågasatt att Henrik Michelsson hade genom köp åtkommit sagda hemman, samt sålunda varit berättigad att däröfver förfoga,

hofrätten pröfvade rättvist, med upphäfvande af häradsrättens motvädjade utslag, förkasta Eva Sofia Nymans i saken utförda talan.

Uti denna hofrättens dom, hvilken innefattade hofrättsråden *Procopés* och *Sallméns*, assessorerne *Nummelins* och friherre von *Knorrings* samt adjungerade ledamoten viceadvokatfiskalen *Procopés* samstämmiga mening, sökte Eva Sofia Nyman i underdånighet ändring hos H. K. M:t. Och då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement, fann *senaten* (senatorerne, viceordföranden friherre *Palmén*, *Sohlman*, *Streng* och *Gylling*) Eva Sofia Nyman icke hafva anfört skäl till ändring i hofrättens öfverklagade dom, vid hvilken förty komme att bero.

Senatens dom är gifven den 31 maj 1893.

4.

Af domstol emellan hemmansegare och innehafvare af ett hemmanet underlydande torp faststæld förlikning, hvarigenom den sistbemälda för sig och sina arfvingar, emot utgörande af viss årlig skatt, tillförsäkrats okvald besittningsrätt till torpet, förklarad bindande för senare innehafvare af hemmanet, så länge samma torp besittes af arfvingar till förstbemälda torpinnehafvare.

Efter skriftlig stämning å torparen Paul Backlund Pahala, från Mörskom sockens kyrkoby, anförde bönderne Karl Johansson Tattars och Johan Johansson Tattars, af hvilka den förstnämde egde $\frac{3}{4}$ och Johan Johansson Tattars $\frac{1}{4}$ af Tattars skattehemman N:o 13 i samma by, vid häradsrättens i sagda sockens tingslag sammantråde den 27 november 1891, att Paul Backlund besatte Pahala, Tattars hemman underlydande torp, som i slutet af förra århundradet utbrutits från nämnda hemman samt lämnats såsom arfsvederlag åt någon delegare i hemmanet, från hvilken Paul Backlund sedermera torde ärfv besittningsrätten till torpet; men som den ursprungliga innehafvaren af torpet

allaredan aflidit och torpet af Paul Backlund icke innehades på grund af lifstidsstädja eller på femtio års arrende eller annars på grund af kontrakt, för hvars bestånd inteckning meddelats i hemmanet, samt han förty icke besutte torpet i stöd af någon laglig rätt, yrkade kändene Paul Backlunds förpliktande att till deras fria förvaltning så till hus som egor afträda Pahala torp.

I saken hörd, inlämnade Paul Backlund till stöd för sin rätt att besitta Pahala torp ett af häradsrätten i det tingslag, som för tiden utgjordes af Pärnä och Mörskom socknar och en del af Lappträsk samt Liljendal kapell, den 26 september 1859 samt den 1 och 5 mars 1860 fördt protokoll och sistsagda dag alkunnadt utslag, utvisande att sedan häradsdomaren Johan Johansson Tattars och bonden Karl Andersson Tattars, såsom egare af Tattars hemman, yrkat att torparenkan Anna Margareta Pahala och bondeenkan Katarina Johansdotter Tuomola, af hvilka den nästbemälda vore Paul Backlunds hustru Maria Johansdotters moder och Anna Margareta Pahala hennes mormoder, måtte förpliktas att vika från Pahala torp, så hade nyssnämnda häradsrätt genom berörda utslag sig utlåtit att som Anna Margareta Pahalas svärfader och Katarina Tuomolas farfader, aflidne torparen Johan Michelsson Pahala medels i lifstiden träffad och af häradsrätten i orten den 5 februari 1802 faststæld förlikning med dåvarande innehafvarene af Tattars hemman, bönderne Tomas, Erik och Johan Johanssöner Tattars, emot hvilka Johan Pahala anställt rättegång om delaktighet i själfva hemmanet, tryggats för sig och sina arfvingar, emot viss bestämd årlig afrad till hemmansegaren, vid okvald besittningsrätt till Pahala torp med därunder lydande, sedermera från hemmanets öfriga marker behörigen utbrutna egor, samt denna förmån åtminstone icke utan motsvarande vederlag kunde Anna Margareta Pahala och Katarina Tuomola frångas, altså och då häradsdomaren Tattars och Karl Andersson Tattars hvarken erbjudit dem någon lösen eller ens sökt visa att torpet vore hemmanet till men och att dess skatt icke motsvarade saknaden af de därtill lagda egor, blef stämningspåståendet af häradsrätten förkastadt.

Emedan frågan om besittningsrätten till Pahala torp sålunda redan vore genom laga kraft vunnet utslag afgjord, undandrog sig Paul Backlund svaromål i saken.

Efter det kändene härtill invändt, att den af Paul Backlund åberopade tvist alls icke utförts emellan parterne uti nu förevarande mål äfvensom att den i häradsrättens utslag af den 5 mars 1860 omnämnda förlikning af den 5 februari 1802 måste anses bindande endast för de personer, hvilka ingått densamma, samt att intet hinder förty föreläge för kändena att utföra sin förevarande talan, utlät sig *häradsrätten* genom den 27 november 1891 afkunnadt utslag;

att alldenstund den af Paul Backlund åberopade, genom omförmälda utslag af den 5 mars 1860 afgjorda afhysningstvist icke berört de rättsförhållanden, som sedermera uppstått parterne emellan i afseende å Pahala torp,

altså och då omordade utslag icke kunde utgöra hinder för Karl och Johan Tattars att utföra käromålet,

pröfvade häradsrätten skäligt ålägga Paul Backlund att genast afgifva svaromål i saken; då Paul Backlund emot utslaget anmälde missnöje, som antecknades åtfölja hufvudsaken.

Härefter upptedde Paul Backlund ej mindre lagmansrättens i Nylands och Tavastehus lagsaga dom af den 13 december 1860, dessmedels häradsrättens utslag af den 5 mars 1860 blifvit fastställt, än utdrag ur instrumentet öfver en af extraordinarie kommissionslandtmätaren Johan Rosberg den 22 augusti 1851 och den 23 juli 1853 värkställd klyf- och räläggning af halfva Tattars hemman äfvensom utbrytning från sagda hemmans egor af Pahala torp underlydande mark åt dåvarande innehafvaren af sagda torp, hvarjämte Paul Backlund, stödjande sin rätt till Pahala torp på häradsrättens ofvanberörda utslag af den 5 mars 1860, framhöll, att förbemälda Johan Michelsson Pahala genom omordade, den 5 februari 1802 fastställda förlikning för sig och sina arfvingar tryggats vid okvald besittningsrätt till torpet med därunder lydande egor, hvartill komme att den ursprungliga förlikningen i saken ingåtts redan år 1761, då lagstadgad föreskrift om landbo- och arrendekontrakts intecknande ännu

icke funnits; och anhöll Paul Backlund förty om käromålets förkastande, jämte det han dock förklarade sig villig att emot erhållande af tvåtusen mark och åtnjuten laga fardag afstå torpet; därå *häradsrätten* i Mörskom sockens tingslag genom den 27 november 1891 afkunnadt slutligt utslag sig utlät:

att alldenstund Paul Backlund icke på grund af listidsstädja innehade Pahala torp med därtill hörande egor, samt mera än femtio år förlidit sedan torpegorna från hemmanet öfverlåtits,

fördenskull och då något afseende icke kunde fästas vid den omständigheten, att ifrågakomna egor genom landtmätareförrättning blifvit från hemmanet afskilda, hälst utbrytningen af egorna värkstälts endast för dåvarande innehafvarens af torpet listid,

pröfvade häradsrätten rättvist, med stöd af kongl. f. den 13 juni 1800, ålägga Paul Backlund att efter åtnjuten laga fardag eller således den 14 mars 1893 till Karl och Johan Johanssöner Tattars' fria förfogande afstå Pahala torp jämte därunder häfdade egor.

Uti detta utslag sökte Paul Backlund å erlagdt vad ändring i Åbo hofrätt, därvid tillika fullföljande besvär öfver häradsrättens förberörda invändningsutslag, hvarefter *hof-rätten* i dom af den 30 juli 1892 sig yttrade och

fann Paul Backlund icke hafva anført skäl till ändring uti häradsrättens förenämnda invändningsutslag, vid hvilket altså komme att bero;

men emedan häradsrätten i Pärnä, Mörskom och en del Lappträsk socknars jämte Liljendal kapells tingslag genom utslag den 5 mars 1860, hvilket utslag lagmansrätten i Nylands och Tavastehus lagsaga genom dom den 13 december sagda år gillat, förkastat dåvarande egarene af Tattars hemman häradsdomaren Johan Johansson Tattars' och Karl Andersson Tattars' yrkande om Anna Margareta Pahalas och Katarina Tuomolas förpliktande att afträda Pahala torp, på den grund att Anna Margareta Pahalas svärfader Johan Michelsson Pahala medels förlikning, som häradsrätten i orten den 5 februari 1802 fastställt, med för tiden in-

nehafvarene af Tattars hemman, Tomas, Erik och Johan Johanssöner Tattars, tryggats för sig och sina arfvingar vid okvald besittningsrätt till Pahala torp med därunder lydande, sedermera från hemmanets mark behörigen utbrutna egor, mot viss årlig afrad till hemmanet, och sagde häradsrätt sålunda förklarar berörda förlikning gällande jämväl för bemälde arfvingar;

ty och då Paul Backlunds hustru Maria Johansdotter vore dotter till Katarina Tuomola och följaktligen arffallen till Pahala torp samt Karl och Johan Tattars ej ens erbjudit någon lösen för sagda torp eller velat visa att detsamma vore hemmanet till men eller ock att den torpet vid förlikningen ålagda skatten icke motsvarade saknaden af de till torpet lagda egor,

pröfvade hofrätten rättvist upphäfva häradsrättens utslag i saken samt Karl och Johan Johanssöner Tattars' däri utförda talan förkasta.

Denna dom uttryckte hofrättsråden *Procopés* och *Sallméns* samt assessorerne *Serenius'* och friherre *von Knorings* samstämmiga mening.

Skiljaktig var vicepresidenten *Ithimaeus*, som beträffande omförmälda invändningsutslag var ense med förenämde ledamöter, men för sin del ansåg Paul Backlund icke hafva förebragt skäl till ändring i det slut, hvori häradsrätten genom det motvädjade utslaget i saken stannat, vid hvilket slut vicepresidenten förty på de af bemälda rätt åberopade grunder samt 9 § 4 kap. J. B. och kongl. plakatet den 21 juli 1677 pröfvade rättvist låta förblifva;

Karl och Johan Johanssöner Tattars sökte i underdånighet hos H. K. M:t ändring i hofrättens ofvanberörda dom; och då målet den 14 juni 1893 föredrogs i k. senatens justitiedepartement, fann *senaten* (senatorerne, viceordföranden friherre *Palmén*, *Cederholm*, *Hougberg*, *Streng* och *Fellman*) Karl och Johan Johanssöner Tattars icke hafva anfört skäl till ändring i hofrättens förberörda dom, vid hvilken förty komme att bero.

5.

Är genstämning till rådstufvurätt å utom staden bosatt känddepart behörigen meddelad, om den tillstålts honom inom hälften af den för stämning till rådstufvurätt fastställda tiden, eller bör kändaren få tillgodonjuta hälften af den i 11: 5 R. B. stadgade stämningstiden?

Bör ändring i underrätts utslag och hofrätts dom, hvarigenom genstämningstalan icke blifvit till pröfning upptagen, emedan stämningen blifvit tillsteld sentida, sökas genom besvär eller i vade- och revisionsväg?

Sedan hofjägmästaren Constantin Linder, bosatt i Nurmijärvi socken, till rådstufvurättens i Helsingfors sammanträde den 11 maj 1892 utvärkat stämning å sågegaren Carl Herman Norrman, från Helsingfors stad, i afseende å hans förpliktande att till hofjägmästaren utgifva ej mindre 11,337 mark 97 penni, utgörande priset för plankor, som Linder till Norrman försålt, än ränta å medlen och ersättning för rättegångskostnaden i målet, äfvensom sågegaren Norrman emellertid den 3 i samma månad till hofjägmästaren Linder erlagt sagda belopp jämte ränta och tillika låtit tillställa Linder en till omordade sammanträde utvärkad skriftlig genstämning angående dennes skyldigkännande att fullgöra en af honom åtagen leverans af plankor, så tillstädeskom hofjägmästaren Linder den 11 maj 1892 vid rådstufvurätten och anhöll, under erkännande att han blifvit förnöjd för sin omordade fordran, om sågegaren Norrmans förpliktande att godtgöra hofjägmästaren hans kostnader i målet.

På grund af genstämning utförde sågegaren Norrman mot hofjägmästaren Linder påstående att, emedan Linder åtagit sig att åt Norrman leverera 38 till 40 standert plankor emot ett pris af 150 mark för hvarje standert, men Norrman fått emottaga endast 33 standert sådan vara, hofjägmästaren Linder måste åläggas till sågegaren Norrman utgifva 5 till 7 standert enahanda plankor till omförmälda pris och ersätta Norrman dennes umgälder i saken.

I anledning häraf invände hofjägmästaren Linder, att enär han, såsom bosatt i Nurmijärvi socken, bort få åtnjuta tre veckors stämningstid, men genstämningen blifvit honom tillstöld först den 3 i sagda maj månad, detta skett sentida; hvarför och då samma stämning ej håller blifvit honom i laga ordning meddelad, han undandrog sig alt svaromål i saken.

Sågegaren Norrman ansåg sistsagda anmärkning ej för-tjäna afseende, då hofjägmästaren Linder vid genstämnings tillställande genom en af Norrman i sådant afseende anlitad person (i Norrmans tjänst anställde kvartersmannen J. E. Johansson) å en afskrift af stämningen själf tecknat bevis därom och sålunda erkänt stämningens giltighet; hvarå rådstufvurätten medels den 11 maj 1892 afkunnadt utslag sig utlät, att

som sagda genstämning blifvit hofjägmästaren Linder, hvilken vore bosatt i Nurmijärvi socken, sentida tillstöld,

altså kunde rådstufvurätten icke upptaga sågegaren Norrmans omförmälda talan,

hvarjämte rådstufvurätten ålade Norrman att med 40 mark ersätta hofjägmästaren Linder hans i målet hafda kostnader.

Åbo hofrätt, dit sågegaren Norrman i vadeväg drog saken, yttrade sig däri genom dom af den 30 december 1892 och fastställde rådstufvurättens utslag samt skyldigkände Norrman att med 40 mark godtgöra hofjägmästaren Linder för dennes umgälder i målet uti hofrätten.

Hofrättens dom uttryckte vicepresidenten *Ithimæus'* hofrättsrådet *Salméns* och assessorn *Bruuns* mening.

Skiljaktig var adjungerade ledamoten notarien *Stigzelius*, hvilken yttrade,

att som genstämning i mål till rådstufvurätt jämlikt 5 och 6 §§ 11 kap. R. B. finge kåranden tillställas inom hälften af den tid, som för stämning till rådstufvurätt vore faststöld,

altså och då hofjägmästaren Linder erkänt att han emottagit den af sågegaren Norrman i saken utvärkade gen-

stämningen redan den 3 maj 1892 och densamma således meddelats hofjägmästaren Linder inom behörig tid,

pröfvade notarien rättvist upphäfva rådstufvurättens motvädjade utslag och ålägga hofjägmästaren Linder att träda i svaromål i anledning af sågegaren Norrmans i målet utförda talan; och skulle det förty ankomma å rådstufvurätten att saken på anmälan till vidare åtgärd företaga och därmed lagligen förfara.

Missnöjd med hofrättens dom anmälde sågegaren Norrman uti en till nämnda rätt ingifven skrift, hvilken bifogats stadgad revisionsskillning, sig vara sinnad att i underdånighet draga domen under H. K. M:ts skärskådande samt anhöll att, enär i målet hufvudsaken ej i ringaste mån pröfvats, utan ärendet dragits under hofrättens granskning endast beträffande en af motparten gjord invändning i rättegången, hvilken invändning måhända bort genom besvär underkastas hofrättens pröfning, och nedläggandet af revisionsskillning vid antydtt förhållande icke vore nödigt, honom måtte tillåtas att därförutan draga saken till H. K. M:t samt revisionsskillningen till honom återlämnas. Öfver denna anhållan utlät *hofrätten* sig i beslut af den 7 februari 1893 att

emedan ifrågavarande mål inkommit till hofrätten i vadväg och jämväl på den väg pröfvats samt afgjorts genom dom,

ansåg hofrätten sågegaren Norrman icke vara berättigad att utan revisionsskillnings nedsättande draga målet under H. K. M:ts nådiga skärskådande;

hvarför hofrätten fann godt förkasta sågegaren Norrmans i sådant afseende framställda begäran.

Härefter sökte sågegaren Norrman i underdånighet hos H. K. M:t ändring i hofrättens dom samt anhöll tillika att berättigas återfå både vade- och revisionsskillning i målet; och då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement utlät sig *senaten* (viceordföranden friherre *Palmén, Cederholm, Hougberg, Streng* och *Fellman*) att

emedan ostridigt vore, att sågegaren Norrman åt hofjägmästaren Linder guldit dennes ofvansagda, hos Norrman egda fordran redan förr än omförmälda genstämning hofjägmästaren Linder tillstålts,

ansåg senaten sågegaren Norrmans genstämningspåstående icke vidare hafva med hofjägmästaren Linders yrkande på godtgörelse för hans umgälder i målet sådan gemenskap, att dessa bägge påståenden borde enligt 1 § 10 kap. R. B. i ett sammanhang behandlas;

hvarför, och jämte det sågegaren Norrmans underdåniga deduktion ej föranledde ändring i hofrättens förberörda dom såvidt angick den hofjägmästaren Linder tillerkända ersättning för hans rättegångskostnader, Norrmans däri gjorda framställning om rådstufvurättens i Helsingfors åläggande att hans genstämningsstalan i saken till pröfning upptaga af senaten lämnades utan afseende;

hvarjämte senaten, med hänsikt till sakens beskaffenhet, fann domstolarnas förfarande, att låta sågegaren Norrman i vade- och revisionsväg underkasta deras utlåtanden i målet högre pröfning, vara med lag öfverensstämmande.

Senatens dom gafs den 20 juni 1893.

6.

Är stadgandet uti § 4 i förordningen af den 9 november 1868 om förmånsrätt vid konkurs för „tjänstehjones och andra betjäntes“ inestående löner tillämpligt å kontoristers och handelsföreståndares enahanda fordringar?

Sedan handlanden i Helsingfors stad Johan Adolf Franck hos rådstufvurätten i nämnda stad ansökt att få till sina borgenärers förnöjande på en gång afstå all sin egendom, så bevakade å inställelsedagen i konkursen den 3 december 1892, bland andra, kontoristen Johan Mauritz Lindahl och ogifta Anna Laukkanen, den förre på grund af ett emellan honom och handlanden Franck den 1 maj 1892 skriftligen upprättadt kontrakt, hvarigenom Lindahl af Franck antagits till kontorist från nyssnämde dag till den 1 maj 1893 emot en lön af 2,400 mark, samt Anna Laukkanen med förmålan att hon varit anställd i handlanden Francks tjänst åren 1889 och 1890 emot en årlig provision af 1,500 mark förutom

henne för dessa år tillförsäkrad lön af inalles 3,000 mark samt sedan den 1 juni 1891 till den 1 september 1892, då hennes tjänstetid upphört, emot fast lön af 250 mark hvarje månad, de å Lindahls och Laukkanens berörda löner innestående belopp resp. 1,800 och 2,883 mark med 6 procents årlig ränta från förfallodagarna, hvarhos kontoristen Lindahl och Anna Laukkanen anhöllo att deras ifrågavarande fordringar måtte utdömas ur de afträdde tillgångarna med den i §: 4 af k. förordningen den 9 november 1868 angående borgenärers rätt och företråde för hvarandra till betalning ur egendom, som blifvit till konkurs afträdd, stadgade förmånsrätt.

Efter det kontoristen Lindahls anspråk på förmånsrätt samt Anna Laukkanens fordringsanspråk blifvit af en del fordringsegare delvis motsagdt, utlät sig *rådstufvurätten* medels dom, afkunnad den 20 mars 1873, uti nu ifrågavarande del af saken, och öfverlämnade åt konkursförvaltningen att inom tre månader därefter på stämning å Anna Laukkanen vid behörig domstol påkalla utredning från hennes sida och rättens utlåtande om hvad hon värligen hade till godo i konkursen¹⁾, vid äfventyr att hvad hon fordrat och hvilket endast eventuellt faststälts att utgå till det belopp, som genom slutlig dom i den skilda tvisten kunde varda bestämdt, eljes ansåges såsom medgifvet och vara till utbetalning godkändt, hvarjämte rådstufvurätten ur de afträdde tillgångarna tilldömde Anna Laukkanen högst 2,883 mark med 6 procents ränta från den 1 september 1892, beroende på utgången af omförmälda särskilda rättegång, samt kontoristen Lindahl 1800 mark;

men emedan stadgandet i 4 § uti k. f. den 9 november 1868 om borgenärers rätt och företråde för hvarandra till betalning ur egendom, som blifvit till konkurs afträdd, såvidt sagda stadgande rörde tjänstehjons och andra betjänates förmånsrätt för deras innestående löner, afsåge sådana enskilda tjänare, som stode under andras husbondevälde och hvilkas lydnadsförhållande till husbonden bestämdes genom

¹⁾ Talan härom väktes emellertid icke.

legohjonsstadgan af den 20 januari 1865 samt hvilka, enligt 41 § i samma stadga, ej egde utfordra sina löner, innan de sin tid uttjant hade och reda för sig gjort, om ej förbehåll därom skett eller husbonden eljes sådant medgåfve;

ty och då först åberopade stadgande icke gälde personer, som med bibehållande af sin oberoende ställning endast åtagit sig att värkställa visst arbete hos andra och egde att därför betingad godtgörelse eller ersättning efter hand utkräfva,

blefvo kontoristen Lindahls anspråk på förmånsrätt för återstoden af den årslön han i ofvanberörda kontrakt betingat sig för förrättande af kontoristgöromål å handlanden Francks kontor under vissa timmar af dagen och Anna Laukkanens enahanda anspråk förkastade såsom icke å lag grundade.

Missnöjde med denna dom, såvidt den påyrkade förmånsrätten blifvit underkänd, drogo kontoristen Lindahl och Anna Laukkanen, på gemensamt erlagdt vad, målet till Åbo hofrätt.

Vid målets föredragning i hofrätten yppade sig olika åsikter, i det att referenten assessorn *Bruun*

fann Anna Laukkanen, som ej ens uppgifvit hvilken befattning hon hos handlanden Franck innehaft, icke hafva anfört skäl till rättelse i det slut, hvori rådstufvurätten medels dess dom i saken beträffande Anna Laukkanen stannat.

Vidkommande sedan kontoristen Lindahl, så och emedan Lindahl under den tid, för hvilken han i konkursen utsocht innestående lön, varit hos handlanden Franck såsom kontorist anställd mot utfäst årslön

samt Lindahl på grund af 4 § i åberopade k. förordning för sin i konkursen bevakade lön tillbort i sagda § stadgad förmånsrätt,

pröfvade assessorn rättvist, med ändring af berörda dom i denna del, tillerkänna kontoristen Lindahl sådan förmånsrätt för hans fordran. För öfrigt borde samma dom i de delar, hvilka ej dragits under hofrättens pröfning, lända till efterrättelse.

Adjungerade ledamoten, notarien *Jägerskiöld* och assessorn *Kumlin* voro ense med referenten.

Assessorn *Nummelin* förenade sig om referentens yttrande beträffande kontoristen *Lindhals* fordran. Vidkommande däremot *Anna Laukkanen* i konkursen bevakade fordringsanspråk, så och då medgifvet vore att *Anna Laukkanen* varit anställd i handlanden *Francks* tjänst emot utfäst lön för år, ansåg assessorn *Anna Laukkanen*, jämlikt 4 § i åberopade förordning, vara berättigad att med däri stadgad förmånsrätt utfå sin fordran,

hvidan assessorn, med ändring af rådstufvurättens utslag jämväl härutinnan, pröfvade rättvist tillerkänna *Anna Laukkanen* slik förmånsrätt.

Hofrättsrådet *Krakau* instämde uti referenten assessorn *Bruuns* utlåtande, sålunda likväl att den tid af tre månader, inom hvilken konkursförvaltningen emot *Anna Laukkanen* egde vid utsatt äfventyr utföra sin ofvanberörda talan, skulle räknas från dagen för hofrättens dom i målet.

Uti hofrättens den 24 juli 1893 gifna dom, affattad i enlighet med assessorn *Bruuns* mening, sökte *Anna Laukkanen* i underdånighet ändring hos H. K. M:t, och uppgaf hon i sin till k. senaten ingifna deduktion att hon ifrågavarande tid varit anställd i handlanden *Francks* tjänst såsom förestånderska och försäljerska uti hans då innehafda cigarraffär.

Då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement, fann *senaten* (viceordföranden friherre *Palmén*, *Björkstén*, *Hornborg*, *Gylling* och *Borenius*)

Anna Laukkanen, hvilken emot fast lön varit såsom handelsföreståndarinna anställd i handlanden *Francks* tjänst, jämlikt 4 § i k. f. den 9 november 1868, angående borgenärers rätt och företräde för hvarandra till betalning ur egendom, som blifvit till konkurs afträdd, vara berättigad att med däri stadgad förmånsrätt utfå sin ifrågakomna fordran,

hvarför k. senaten pröfvade rättvist, med ändring af hofrättens dom, för berörda fordran tillerkänna *Anna Lauk-*

kanen slik förmånsrätt; kommande i öfrigt vid hofrättens dom att bero.

K. senatens dom gafs den 20 september 1893.

7.

Straffbart anskaffande af brännvin åt andra eller icke?

Är den som, efter att hafva straffats för första resan oloflig brännvinsförsäljning, gjort sig skyldig till olofligt anskaffande af brännvin, härför förfallen till ansvar såsom för första eller för andra resan sistnämnda förbrytelse?

Efter angivelse af inhyseskarlen Karl Kiviportti yrkade kronolänsmannen Axel Blomqvist, å tjänstens vägnar, vid 1892 års lagtima vinterting i Kumo och Harjavalta socknars tingslag ansvar å arbetskarlen Erland Johansson Suominen, från Mattila by i förstnämnda socken, för det denne under de närmast därförinnan förflutna tvänne åren olofligen tillhandagått allmänheten med anskaffande af brännvin; och ingaf kronolänsmannen Blomqvist ett om Erland Suominen utfärdadt fräjdebevis, hvilket innehöll att Erland Suominen blifvit »vid v. T. i Kumo 1878 sakfäld för första resan oloflig brännvinsförsäljning».

I saken hörd, förmälde Erland Suominen att han väl några dagar före jul år 1890 vid resa till Björneborg af några personer i sin hemsocken fått emottaga penningar för att åt dem köpa brännvin, men att Suominen, som under färden kommit att tänka därpå, att sådant måhända vore olagligt, lämnat penningarna åt sin en reskamrat, arbetskarlen Karl Virtanen, hvilken äfven i staden köpte ett stort kärl brännvin, hvarnied Erland Suominen icke tagit någon befattning. Karl Virtanen, tillstädeskommen, erkände sig hafva under förenämnda resa bekommit penningar af Erland Suominen för uppköp af brännvin, hvilket Virtanen, som vid samma tillfälle köpt brännvin åt sig själf, sedermera af-

lämnat å Erland Suominens gårdsplan, hvarest rekvisitionerne torde afhämtat den beställda varan.

Kronolänsmannen Blomqvist åberopade vittnesmål af särskilda personer, hvilka berättade:

Arbetskarlen Johan Johansson: att vittnet jultiden år 1890 hade lämnat penningar åt Erland Suominen och bedt denne anskaffa brännvin samt att vittnets hustru därefter hade från Erland Suominens hem afhämtat brännvinet, hvilket hon sade sig hafva bekommit af Suominens hustru.

Amanda Karlsdotter (hustru till föregående vittne): att hon jultiden år 1890 på sin mans begäran gått till Erland Suominens hem för att afhämta brännvin, och att den sistnämdes hustru från ett stort kärll lämnat vittnet par kannor sådan vara.

Arbetskarlen Axel Grönlund: att vittnet jultiden lämnat penningar åt Erland Suominen eller åt en bonde Heikkilä (åt hvilkendera kunde vittnet ej erinra sig) med anmodan att vid tilltänkt besök i Björneborg för penningebeloppet köpa brännvin åt vittnet, samt att en karl vid namn Josef sedermera hämtat brännvinet åt vittnet. Annat ej.

Öfrige till vittnen åberopade personer kände intet till upplysning i saken ländande.

Härefter utlät sig *häradsrätten* genom utslag den 10 mars 1892 och förklarade utredt vara,

att Erland Suominen under loppet af de tvänne år, hvilka närmast föregått sistsagda, dag, uti sin hemort tillhandagått allmänheten med anskaffande af brännvin;

i anseende hvartill häradsrätten, med stöd af 15 och 35 §§ i k. f. angående villkoren för, bland annat, försäljning af brännvin, gifven den 16 juli 1886, dömde Erland Suominen, hvilken förut sakfäls för första resan oloflig försäljning af spritdrycker, att för andra gången otillåtet anskaffande af brännvin åt allmänheten böta 150 mark.

Erland Suominen besvärade sig hos Åbo *hofrätt* (hofrättsrådet *Stadigh*, assessorerne *Salingre*, *Bruun* och *Svinhufvud* samt adjungerade ledamoten advokatfiskalen *Lundenius*), som medels utslag den 30 december 1892 sig utlät och

fann Erland Suominen icke hafva anført skäl till ändring i häradsrättens utslag, såvidt honom därigenom tillräknats att hafva angifna tid tillhandagått allmänheten med anskaffande af brännvin, i hvilken del hofrätten lät vid nästnämnda utslag bero;

men emedan den omständighet att Erland Suominen förut undergått straff för en resa oloflig försäljning af brännvin, enär denna förbrytelse icke vore af enahanda beskaffenhet med den honom i ofvan anfordr måtto till last tagna förseelsen, ej kunde medföra sådan påföljd, att Suominen härför gjort sig skyldig till ansvar för andra gången slik lagöfverträdelse,

dömde hofrätten, med ändring af häradsrättens utslag härutinnan, Erland Suominen att, jämlikt de af häradsrätten åberopade lagstadgandena, böta 90 mark, till sådan fördelning nästbemälda rätt utsagt; med hvilken ändring hofrätten lät vid häradsrättens utslag förblifva.

Uti detta utslag sökte Erland Suominen i underdånighet ändring hos H. K. M:t. Och då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement (senatorerne *Cederholm, Hougberg, Streng, Fellman* och *Borenius*) yttrade sig *senaten* och

fann det väl vara utredt att Erland Suominen, efter därom af några i hans hemort bosatta personer erhållet uppdrag, någon dag jultiden år 1890 för dessas räkning och för af dem i sådant afseende emottagna penningar i Björneborgs stad uppköpt brännvin, som därefter till bemälda personer utlämnats;

dock som ej ådagalagts, att Suominen härför betingat sig någon ersättning, eller i öfrigt styrkt blifvit att Suominen angifna tid yrkesmässigt tillhandagått allmänheten med anskaffande af starka drycker,

pröfvade k. senaten rättvist upphäfva hofrättens ofvanberörda utslag samt befria Erland Suominen från såväl de honom därigenom ådömda böterna som all ersättningsskyldighet i saken.

Senatens utslag är gifvet den 3 oktober 1883.

8.

Twist om ersättning för s. k. bördetorp, som innehafvaren genom domstols utslag ålagts afträda till egaren af stom-lägenheten, med innehafvaren lämnad öppen rätt att väcka slik talan.

Efter torparen Abraham Johansson Saukkomäki, från Keuru by i Keuru socken, ågången skriftlig stämning till 1886 års lagtima vinterting med nämnda och Multia socknars tingslag anförde handelshuset i Björneborgs stad W. Rosenlew & komp., att Abraham Saukkomäki innehade Saukkomäki under W. Rosenlew & comp. tillhöriga Liukko hemman N:o 1 i sagda by lydande torp på grund af en emellan Saukkomäkis fader Johan Sigfridsson Saukkomäki eller Liukko och dennes broder Matts Liukko den 1 september 1835 ingången skriftlig öfverenskommelse, enligt hvilken Johan Saukkomäki till Matts Liukko öfverlätit sin andel i Liukko hemman emot det att denne tillerkänt Johan Saukkomäki och hans arfvingar led efter led för all tid besittningsrätten till förenämnda torp; men emedan Abraham Saukkomäki, sedan hans föräldrar aflidit och femtio år allaredan förflutit från den dag sagda öfverenskommelse skett, lagligen icke vore berättigad att vidare besitta torpet, gjordes påstående om Abraham Saukkomäkis förpliktande att det samma till käranden afträda.

I saken hörd, yrkade Abraham Saukkomäki, att emedan berörda torp utgjorde vederlag för hans fader Johan Saukkomäkis arfslott i Liukko hemman, samt omförmälda öfverenskommelse blifvit i hemmanet behörigen intecknad, käromålet måtte förkastas eller att, i händelse Abraham Saukkomäki blefve ålagd att från torpet vika, honom måtte tillerkännas full ersättning för torpet.

Den åberopade öfverenskommelsen var så lydande:

»Protocoll hållit å Liucko $\frac{1}{6}$ dels mantals Skatte Hemman N:o 1 i Keuru by och Keuru Socken den 31 Augusti 1835.

Hos Välborne Herr Landshöfdingen och Riddaren Cronstedt har bonden Johan Sigfridsson Liucko sökt och erhållit förordnande, dateradt den 9 sistvikne Julii, för under-tecknad att jemlikt Häradsrättens i berörde Socken meddelade Beslut af den 10 förledne April förrätta Syn å nämnde Liucko hemman till utredande huruvida detsamma tål klyfning eller icke; — — — — —

Den 1 September.

Sedan sakegarene jämte förut upptagne biträden sig åter samlats, skulle Syne förrättningen vidare fortgå, då Sakegarene anmälte att de ingått följande förlikning neml:n

Att Matts Sigfridsson upplåter till Johan Sigfridsson ett torp å Saukonmaa jordstykke med följande vilkor, nemnde Torp lägenheter erhåller ägor ifrån — — — — —; dessa ägor får af Johan Sigfridsson och dess arfvingar led från led begagnas under det sålunda uppkommande Torp nu och alla tider sålunda att från Torpet efter Tjugu års frihetstid till gården årligen erlägga Tjugu fem kappar Spannemål, hvaröfver räntan aldrig får stegras. — — — — —.

Medels utslag den 20 oktober 1886 yttrade sig *häradsrätten* i saken samt

fann Johan Saukkomäki och Matts Liukko väl hafva träffat förberörda öfverenskommelse, enligt hvilken den förre, emot det han till Matts Liukko öfverlåtitt sin arfslott i Liukko hemman, af denne erhållit de till ifrågavarande torp hörande egor, att af Johan Saukkomäki och hans arfvingar såsom arfvetorp evärdeligen besittas, samt att berörda torp efter Johan Saukkomäkis död tillfallit hans enka Maria Johansdotter Saukkomäki och af henne sedermera öfverlåtits till deras son Abraham Saukkomäki;

men som längsta tiden, hvarunder jord på landet kunde utarrenderas, enligt k. f. därom af den 13 juni 1800, jämförd med f. den 19 december 1864, angående, bland annat, legoafstal om någon del af frälse- och skattehemman, utgjorde femtio år och denna tid i förevarande fall allaredan tilländagått,

pröfvade häradsrätten rättvist, i stöd jämväl af 5 § 16 kap. J. B., ålägga Abraham Saukkomäki, som den 27 september 1885 blifvit från ifrågavarande torp behörigen uppsagd, att, efter åtnjuten fardag senast midfastan år 1887 till handelshuset W. Rosenlew & comp. afträda detsamma så till hus som egor,

jämte det Abraham Saukkomäki lämnades öppet att särskildt, i fall af fog, emot bemälda handelshus utföra sin berörda ersättningstalan.

Abraham Saukkomäki drog i vadväg målet till Vasa hofrätt, som,

enär utredt blifvit att Abraham Saukkomäkis föräldrar Johan och Maria Saukkomäki allaredan aflidit,

lät vid häradsrättens utslag bero, dock sålunda att ifrågakomna torp borde af Abraham Saukkomäki afträdas senast midfastan den 14 mars 1888.

Till hofrättens dom, gifven den 20 december 1887, bidrogo utan meningsskiljaktighet hofrättsråden, vicepresidenten *Sandman* och *Heikel*, assessorerne *Boucht* och *Westberg* samt adjungerade ledamoten advokatfiskalen *Åkesson*.

Målet underställdes af Abraham Saukkomäki i revisionsväg H. K. M:ts pröfning och då detsamma föredrogs i k. senatens justitiedepartement,

fann *senaten* Abraham Saukkomäki icke hafva anført skäl till ändring i hofrättens ofvanberörda dom.

Senatens dom, som gafs den 23 januari 1889, uttrykte senatorerne *Wasastjernas*, *Cederholms* och *Hornborgs* mening,

Senatorn af *Frosterus* utlät sig,

att som Abraham Saukkomäki icke ens påstått än mindre styrkt att han varit född vid tiden för kontraktets af den 1 september 1835 upprättande,

fördenskull pröfvade senatorn rättvist låta bero vid det slut, hvarvid hofrätten i saken stannat.

Med föranledande af k. senatens ofvannämnda dom yrkade Abraham Saukkomäki, på handelshuset W. Rosenlew & comp. ågången skriftlig stämning till 1889 års höstting i Keuru och Multia socknars tingslag, att handelshuset W. Rosenlew & comp., som emellertid satt sig i besittning

af torpet, måtte förpliktas att i enlighet med ingifvet instrument öfver å torpet anställd syn och värdering ersätta Abraham Saukkomäki för de af handelshuset åren 1874 och 1880 från torpets skog afvärkade och för där ännu befintliga träen, för det till åbyggnaderna använda virket äfvensom för kostnaderna vid torphusens uppförande och å lägenheten befintliga egors uppodling jämte andra dess förmåner med tillsammans 65,089 mark 60 penni, samt att dessutom godtgöra Abraham Saukkomäki för grödan under det år torpet af honom afträddes, m. m.

I afgifvet svaromål motsade handelshuset W. Rosenlew & comp. Abraham Saukkomäkis talan samt anförde bl. a., att handelshuset medels köpebref af den 21 augusti 1873 blifvit egare af ifrågakomna Liukko skattehemman med alla därtill hörande egor, torp, byggnader m. m., utan att handelshuset vid detta köpslut medgifvit Abraham Saukkomäki vidsträktare rätt till det af honom då innehafda Saukkomäki torp än att han egde nytjorätt till torpets skog och dess egor eller att för eget behof använda densamma. Och yrkade handelshuset W. Rosenlew & comp. därjämte ansvar å Abraham Saukkomäki för det denne, ehuru en af honom tidigare emot handelshuset utförd talan om ansvar och ersättning för den af handelshuset år 1874 i torpets skog värkställda afvärkningen förkastats af Vasa hofrätt medels utslag af den 17 december nästsagda år, under förevarande rättegång ytterligare fordrat ersättning för nämnda afvärkning och sålunda begått dombrott.

Efter det särskilda syner å torpets byggnader och egor anstälts dels på föranstaltande af parterne, dels enligt häradsrättens förordnande, yttrade sig *häradsrätten* i målet medels utslag den 7 september 1891 (ordförande häradshöfdingen Waldén) och fann utredt vara

att Abraham Saukkomäkis fader Johan Sigfridsson Liukko i listiden gemensamt med sin broder Matts Sigfridsson Liukko egt och bebott en del af Liukko hemman, men genom den 1 september 1835 skriftligen upprättadt kontrakt upplåtit sin andel i hemmanet åt Matts Liukko, emot det denne åt Johan Liukko öfverlämnat en från hemmanet afskild jordlott, hvilken finge af honom och hans arfvingar

från led till led besittas såsom ett under stomlägenheten lydande torp:

att Johan Liukko, som aflidit den 18 juli 1837, därå anlagt det i hans son Abraham Saukkomäkis vård sedermera komna Saukkomäki torp:

att ehuru, på sätt af berörda kontrakt inhämtades, bemälde bröder afsett att Saukkomäki torp med alla dess egor och öfriga förmåner skulle af Johan Liukko och hans arfvingar få besittas så länge de sådant önskade, handelshuset W. Rosenlew & comp., som den 21 augusti 1873 blifvit egare af sagda hemman, tvungit Abraham Saukkomäki att afflytta från torpet och öfverlämna detsamma med egor och hus i handelshusets förvaltning, enär femtio år förlutit från det torpet gifvits åt Johan Sigfridsson, samt

att uti k. senatens förberörda dom af den 22 januari 1889 hvarigenom Abraham Saukkomäki ålagts flytta från torpet, Saukkomäki lämnats rätt att, i fall af fog, af handelshuset W. Rosenlew & comp. särskildt söka ersättning för torpet;

dock som Abraham Saukkomäki, om han ock egt rättighet att bebo torpet, ej haft rätt att försälja den inom torpets område växande skogen,

kunde häradsrätten icke godkänna Abraham Saukkomäkis anspråk på ersättning för de af handelshuset W. Rosenlew & comp. från torpet huggna och där ännu befintliga trän och ej håller för de till torpbyggnaderna använda skogsalster, utan blef hans talan i dessa delar förkastad.

Däremot och emedan af omordade kontrakt framginge, att innehafvaren af Saukkomäki torp icke ålegat någon odlings- och byggnadsskyldighet,

samt Abraham Saukkomäkis och hans faders arbetskostnader vid byggnaders uppförande å torpet jämte utvidgandet af dess odlingar kommit handelshuset W. Rosenlew & comp. tillgodo

och oskäligt vore att Abraham Saukkomäki för desamma ej finge godtgörelse,

fördenskull och med afseende därå, att handelshuset W. Rosenlew & comp. icke egde bättre rätt till ifrågakomna hemmansdel än dess företrädare i besittningen därpå

samt å handelshuset berott att tillåta Abraham Saukkomäki fortfarande bebo Saukkomäki torp, då någon ersättning ej ifrågakommit,

ansåg häradsrätten handelshuset W. Rosenlew & comp. vara skyldigt att ersätta Abraham Saukkomäki sagda arbetskostnader;

och, jämte det häradsrätten, enär utsedde värderingsmän vid pröfningen af dessa kostnader stannat i betydligt skiljaktiga meningar vid bestämmandet af ersättningen i de delar, hvori värderingarna skilde sig från hvarandra, antagit i det närmaste medelbeloppet, men i andra åter godkänt Abraham Saukkomäkis anspråk, ✓

ålade häradsrätten handelshuset W. Rosenlew & comp. att i sådant afseende genast emot kvitto till Abraham Saukkomäki utgifva för stugubyggnaden 700 mark, för bodbyggnaden 200 mark, för stallet 250 mark, för spannmålsboden 50 mark, för en äldre sådan 12 mark och en annan bod 15 mark, för ytterligare en bod 12 mark 50 penni, för vedlidret 12 mark 50 penni, för badstugan 62 mark 50 penni, för tvänne riebbyggnader 425 mark, för tre halmlador 95 mark, för en lada 11 mark 50 penni, för två kornhäsor 17 mark 50 penni, för ladugårdsköket 100 mark, för fähuset 161 mark och för fårhuset 75 mark, för svinhuset 11 mark 50 penni, för spillningsladan 50 mark, för smedjan 7 mark 50 penni, för afträdet 10 mark, för brunnen 75 mark, för höladorna 190 mark, för båthuset 8 mark, för ett fiskredskapsskjul 8 mark och för nothuset 15 mark, för åkrarna sammanlagdt 2563 mark 25 penni, för hägnaderna omkring åkrarne 148 mark 80 penni, för Luojelahti kyttlandsäng 551 mark 35 penni, för Kotikorpi kyttland 228 mark, för Airolahti kyttland 767 mark 50 penni, för Sillanmäki kyttland 208 mark 87 penni, för Wuorenkytö kyttland 55 mark, för Korte-ahti kyttland 113 mark 50 penni och för Kannoksenniitty äng 30 mark, äfvensom för ved, plankor och spillning 557 mark 75 penni, eller sålunda tillsammans 7798 mark 42 penni;

men hvad angick handelshuset W. Rosenlew & comp:s omförmälda, mot Abraham Saukkomäki utförda ansvarspåstående,

förklarade häradsrätten sig icke kunna i pröfning däraf ingå,

enär sådan sak, hvari hofrättens domslut klandrades, enligt 2 § 28 kap R. B., sådant detta lagrum lyder i k. förordningen den 27 april 1868, ej tillkomma häradsrätten att afgöra.

Vasa *hofrätt* under hvars pröfning parterne ömsesides i vadeväg drogo målet, utlät sig däri genom dom den 1 mars 1893,

och emedan det, jämlikt häradsrättens meddelade anvisning för sökande af ändring uti ifrågavarande utslag, ålegat Abraham Saukkomäki att, vid vadetalans förlust, till hofrätten ingifva sin ändringsansökning tvefaldt, men Saukkomäki inlämnat densamma utan duplett;

ty och då handelshuset W. Rosenlew & comp. därom anmärkt, förklarades Abraham Saukkomäki hafva förlorat sin talan emot häradsrättens utslag och detsamma i denna del förty vara laga kraft vunnet.

Widkommande W. Rosenlew & comp:s i hofrätten behörigen fullföljda vadetalan, fann hofrätten W. Rosenlew & comp. icke hafva anfört skäl till ändring i det motvädjade utslaget, vid hvilket förty därutinnan komme att bero.

Till denna dom bidrogo, såvidt angick Abraham Saukkomäkis talan hofrättsrådet, vicepresidenten *Sandman*, assessorerne *Alcenius* och *Åkesson* samt adjungerade ledamoten sekreteraren *Wiklund*, och i fråga om W. Rosenlew & comp:s talan vicepresidenten *Sandman*, assessorerne *Alcenius* och *Åkesson* samt adjungerade ledamoten politie borgmästaren *Hasselblatt*.

Skiljaktige voro, beträffande förstberörda del af målet, borgmästaren *Hasselblatt*, som

förmälte sig af Abraham Saukkomäkis uraktlåtenhet att ingifva sin ändringsansökning tvefaldt icke vara hindrad att pröfva dennes talan; samt

angående W. Rosenlew & comp:s vadetalan assessorn *Åkesson*, hvilken fann af handlingarna i målet framgå utom annat:

att Abraham Saukkomäkis faders, bonden Johan Sigfridsson Liukkos, syster Eva Sigfridsdotter Ampiala i samråd med sin man bonden Samuel Ampiala genom afhandling den 3 september 1830 och ett den 11 september 1833 därtill gjordt tillägg för en afträdessumma af 50 riksdaler riksgäldssedlar till bemälde Johan Liukko öfverlätit Eva Ampialas i fädernearf tillfallna arfslott i Liukko hemman;

att Johan Liukkos broder Samuel Sigfridsson Palomäki eller Liukko genom afhandling den 2 april 1833 emot en köpeskilling af 200 riksdaler nyssberörda myntsört till Johan Liukko afstått sin fädernearfda andel i samma hemman;

att, då Johan Liukkos andel i hemmanet därefter skolat utbrytas från hans broder Matts Sigfridsson Liukkos lott däri, sådan förlikning den 1 september 1835 träffats, att Johan Liukko till Matts Liukko öfverlätit sin andel i änsagda hemman emot den att det sistnämde till Johan Liukko upplätit särskilda hemmanet underlydande egor att såsom torp af Johan Liukko och hans arfvingar led efter led under Liukko hemman häfdas, jämte det Matts Liukko åtagit sig att ansvara betalningen af den utlösen, Johan Liukko i omförmäldt afseende utfäst sig till Eva Ampiala och Samuel Palomäki erlægga;

och ansåg assessorn väl Abraham Saukkomäkis nu ifrågavarande ersättningsanspråk, vid det förhållande att handelshuset W. Rosenlew & comp. ej förbundit sig till utgifvande af sådan ersättning, icke vara grundadt å lag och den vid tiden för tillkomsten af oftanämnda torplägenhet gällande kongl. f. om städsel och lega af jord på landet, gifven den 13 juni 1800,

hvarför omförmälda ersättningsanspråk af assessorn underkändes;

men emedan handelshuset W. Rosenlew & comp., då det i ego bekommit änberörda hemman, medgifvit Abraham Saukkomäki nyttjanderätten till ifrågakomna torplägenhet

samt denna lägenhet utgjort vederlag för en andel i hemmanet, hvilken, då antagas måste att ofvanbemälde Johan Liukkos och Samuel Palomäkis i fadersarf bekomna lotter i detsamma varit jämnghoda, haft ett värde af 200 riksdaler riksgäldssedlar,

pröfvade assessorn för sin del skäligt ålägga handels-
huset att till Abraham Saukkomäki utgifva sistnämnda summa;
därutinnan det motvädjade utslaget af assessorn ändrades;

men i öfrigt eller beträffande handelshusets anspråk på
godtgörelse för dess å rättegången använda omkostnader
samt detsammes emot Abraham Saukkomäki utförda påstå-
ende om ansvar för dombrott, var assessorn ense med hof-
rättens flertal.

Handelshuset W. Rosenlew & comp. drog målet under
H. K. M:ts pröfning. Och då målet föredrogs i k. senatens
justitiedepartement, (senatorerne *Cederholm, Hougberg, Streng,*
Gylling och *Clouberg*)

fann *senaten* handelshuset W. Resenlew & comp.,
som, då handelshuset tillhandlat sig Liukko hemman,
hvari ifrågavarande rörande besittningsrätten till Saukko-
mäki torp upprättade kontrakt varit intecknad, medgifvit
Abraham Saukkomäki nytjorätt till sagda torplägenhet.

icke hafva anfört skäl till ändring i hofrättens dom,
hvarvid förty fick förblifva.

Senatens dom gafs den 25 oktober 1893.

9.

**Huru bör besvärstiden för anförande af klagomål öfver landt-
dagsmannaval beräknas?**

Tolkning af § 16 L. O.

Den 29 augusti 1893 före klockan 12 inlämnades för
bonden J. Pikkarainen, från Uleå socken, jämte särskilda an-
dra lägenhetsinnehafvare från dels nämnda dels Utajärvi
socken till guvernören i Uleåborgs län en skrift, hvari J.
Pikkarainen och hans bemälda medparter på uppgifna skäl
anförde besvär öfver det i Uleå domsaga den 15 i samma
månad anställda val af fullmäktig i bondeståndet för berörda
domsaga vid 1894 års landtdag, hvarvid klockaren och hem-
mansegaren Anders Tuomikoski, från Limingo socken, er-
hållit flesta rösterna; i anledning hvaraf *guvernören* me-
dels nämde 29 augusti meddelad resolution sig utlätit att

enär, enligt 16 § i landtdagsordningen af den 15 april 1869, den som vill anföra klagomål öfver landtdagsmannaval inom bondeståndet, åligger inom fjorton dagar, räknade från dagen för valförrättningen, ingifva sina besvär till kejsarens och storfurstens befallningshafvande,

men J. Pikkarainen och hans medparter inlämnat besvären öfver ifrågavarande den 15 augusti 1893 förrättade val först den 29 i samma månad

eller således efter besvärstidens utgång,

kunde guvernören icke till pröfning upptaga besvären såsom sentida framställda, utan komme valet, som sålunda fått vinna laga kraft, att lända till efterrättelse.

J. Pikkarainen och hans medparter sökte häruti ändring hos H. K. Mt; och då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement utlät sig *senaten*:

att som J. Pikkarainen och hans bemälda medparter besvär öfver ifrågakomna den 15 augusti 1893 värkställda val af landtdagsman för Uleå domsaga blifvit till guvernören inlämnade före klockan 12 den 29 i samma månad

och således inom den i 16 § af landtdagsordningen för klagan öfver dylika val utsatta besvärstid af fjorton dagar, räknade från dagen för valförrättningen,

pröfvade *senaten* rättvist, med upphäfvande af guvernörens ofvanberörda resolution, återförvisa ärendet till guvernören, som egde saken till behandling upptaga och därmed lagligen förfara utan hinder af sin förra härigenom undanröjda åtgärd.

Till utslaget, som gafs den 2 oktober 1893, bidrogo utan meningsskiljaktighet justitiedepartementets viceordförande och samtliga ledamöter.

10.

Är hofrättsauskultant att anses såsom i landets tjänst anställd och förty, om ock lägenhetsinnehafvare, icke valbar till landtdagsman inom bondeståndet?

Sedan hofrättsauskultanten Matts Evert Niemelä, hvilken egde ett hemman i Kemi socken, vid i Kemi domsaga

den 22 augusti 1893 med elektorerne anställdt val af fullmäktig för berörda domsaga i bondeståndet till 1894 års landtdag genom flesta rösterna blifvit utsedd till landtdagsman, öfverklagades valet hos Guvernören i Uleåborgs län af bönderne August Jussila, Alfred Paavola och August Törrö, från Pudasjärvi socken, jämte särskilda andra lägenhetsinnehafvare på den grund att Matts Evert Niemelä, såsom hofrättsauskultant, vore anställd i statens tjänst och förty ej valbar till landtdagsman i bondeståndet; hvarefter *guvernören* uti den 1 september 1893 meddeladt utslag sig yttrade och,

enär Matts Evert Niemelä därigenom att han antagits till auskultant i hofrätt ej vore anställd i landets tjänst, förkastades klagomålet såsom obefogadt.

August Jussila och hans ofvan namngifna medparter sökte i underdånighet hos H. K. Mt ändring i detta utslag; och då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement, utlät sig *senaten* i utslag den 3 oktober 1893,

att alldenstund Matts Evert Niemelä, hvilken inskrifvits såsom auskultant i Vasa hofrätt, sålunda blifvit i landets tjänst antagen, samt af handlingarna icke framgick att någon förändring härutinnan sedermera skett,

fann k. senaten Matts Evert Niemelä jämlikt 13 och 14 §§ i landtdagsordningen af den 15 april 1869, för närvarande icke vara valbar till landtdagsman i bondeståndet, och pröfvade senaten förty rättvist upphäfva ifrågakomna val såsom olagligt, i följd hvaraf nytt landtdagsmannaval skulle i Kemi domsaga förrättas.

Senatens utslag uttryckte senatorerne, viceordföranden friherre *Palméns, Cederholms, Houghbergs, Hornborgs, Fellmans, Gyllings, Borenius* och *Cloubergs* samstämmiga mening.

Skiljaktige voro senatorerne *Björkstén* och *Streng*, hvilka funno August Jussila och hans medparter icke hafva anfört skäl till ändring i guvernörens öfverklagade utslag.

11.

Är landtdagsmannaval ogiltigt, om arvodet för den utsedde representanten bestämts efter försiggånget val?

Kan anmärkning mot den vid landtdagsmannaval begagnade och vid valtillfället godkända röstlängd pröfvas vid öfver valet anförda besvär.

Sedan val af landtdagsman för Kaskö stad vid 1894 års landtdag den 28 augusti 1893 inför stadens magistrat värkstälts, därvid förre seminariilektorn Karl Gustaf Göös blifvit till fullmäktig för staden utsedd, besvärade sig apotekaren H. Fonselius jämte trettionio andra medlemmar af Kaskö stadskommun hos guvernören i Vasa län öfver nämnda val och yrkade upphälvande af detsamma samt anförde i sådant afseende:

att magistraten ur den för valet uppgjorda vallängden uteslutit följande personer, nämligen kocken å fyrskeppet Storkallegrund W. Ekman, matrosen å samma fartyg K. Emil Marander, brandvakterne Michel Söderman och A. F. Stenman, fiskaren och sjömannen G. W. Engberg, stadsfogden Fredrik Kamb, hvilken jämväl bestridde en extra ordinarie polisbefattning samt vaktmästaresysslan hos stadens stadsfullmäktige och vid drätselkammaren därstädes, tullvaktmästarene Karl Rosenqvist och A. M. Ahlberg, utan anställning varande sjömannen Olof Johansson samt skomakaren Josef A. Åberg, den där tjänstgjorde såsom polis, brandvakt och vaktmästare hos stadsfullmäktige, ehuru samtliga ofvan uppräknade personer, med undantag endast af K. Emil Marander vore egare af gårdar i Kaskö och enhvar uti 1893 års taxeringslängd påförts skattören samt de på sådan grund varit berättigade att deltaga i val af landtdagsman;

att stadsfiskalen August Adrian Mittler, oakadt han ej egt rätt att i slikt val deltaga, likväl tillåtiits utöfva rösträtt;

samt slutligen att arvodet för fullmäktigen icke på sätt ske bort, bestämts före valets början, utan först efter förrättadt val.

I anledning häraf yttrade sig t. f. *guvernören* referendariesekreteraren *G. Fellman* medels den 23 september 1893 meddeladt utslag,

att emedan samtliga de personer, om hvilkas uteslutande ur röstlängden anmärkning framstälts, vore att hänföras dels till kofferdisjömanskapet, dels till allmänna värks och korporationers vaktbetjäning,

samt anmärkning emot röstlängden ej håller gjorts vid valtillfället, ehuru sagda längd därförinnan varit behörigen utställd i afseende å granskning och vid valtillfället jämväl upplästs;

ty och då det icke kunde förutsättas att den omständigheten att bestämmandet af landtdagsmannaarvodet ej föregått valet, skulle, med afseende å arvodets ringa belopp ¹⁾ och hvad i öfrigt under ärendets behandling inlupit, haft något inflytande på valets utgång,

pröfvade t. f. *guvernören* rättvist underkänna apotekaren *Fonselius'* och hans medparterers talan samt låta vid det af dem öfverklagade valet bero.

Apotekaren *Fonselius* och hans medparter sökte härutinnan i underdånighet ändring hos H. K. M:t; och då målet föredrogs i k. senatens justitiedepartement, utlät sig *senaten*,

att alldenstund föreskriften i 20 § af landtdagsordningen den 15 april 1869 därom, att erfoderliga bestämmelser om landtdagsmannaarvode böra uppgöras före valen, icke blifvit af magistraten i Kaskö stad iakttagen,

pröfvade k. *senaten* rättvist förklara ifrågavarande val ogiltigt samt, med upphäfvande af t. f. *guvernörens* ofvanberörda utslag, förordna det nytt val af landtdagsfullmäktig för Kaskö stad skulle af magistraten i laga ordning föranstaltas;

och komme i följd häraf alt utlåtande i anledning af öfriga beträffande valet framställda anmärkningar att för närvarande förfalla.

¹⁾ enligt hvad det vid valtillfället förda protokollet innehåller „beslöts enhälligt att representanten skulle tilldelas i ett för alt ett arvode af 700 mark.

Till detta utslag, gifvet den 7 november 1893, bidrogo senatorerne, viceordföranden friherre *Palmén*, *Cederholm*, *Björkstén*, *Hougborg*, *Streng*, *Gylling* och *Borenus*.

Skiljaktig var senatorn *Hornborg*, som för sin del fann hvad emot vallängden i besvären anmärkts ej förtjäna afseende,

enär anmärkningar emot vallängden ej inför magistraten framstälts, utan densamma tvärtom af de tillstädeskomne valmännen godkäfts.

Men emedan den blifvande landtdagsmannen tillkommande ersättning för underhållet vid landtdagen och resekostnaden till och från densamma icke, på sätt jämlikt 20 § i landtdagsordningen ske bort, före valet bestämts,

pröfvade senatorn rättvist, med ändring af t. f. guvernörens utslag, upphäfva ifrågavarande val;

i följd hvaraf å magistraten i Kaskö stad ankomme att utsätta ny termin för valet och detsamma, sedan omförmälda föreskrift i landtdagsordningen iakttagits, ånyo förrätta.

12.

Tillhör pensionerad skollärare i afseende å valrätt och valbarhet till landtdagsrepresentant präste- eller borgareståndet?

Vid den 4 oktober 1893 inför magistraten i Uleåborgs stad värkställd granskning af den för val af fullmäktig i borgarståndet för Uleåborgs stad till 1894 års landtdag upprättade röstlängd ingaf folkskolläraren J. Nikko en skrift, däri han förmälte att, enligt hvad han erfarit, flere af stadens valmän ärnade afgifva sina röster till förmån för förre kollegan vid klassiska lyceet i nämnda stad Konrad William Dahlström, hvars namn äfven vore upptaget i sagda röstlängd men emedan kollegan Dahlström på grund af 10 punkten i prästerskapets privilegier den 16 oktober 1723 och förordningen den 22 december 1879 angående upphäfvande af de genom sagda lagstadgande prästerskapets och lärostandets medlemmar tillförsäkrade undantagsförmåner för deras gårdar

och lägenheter i stad, njöte frihet från borgerlig tunga och skatt för den honom tillhöriga gård i Uleåborgs stad, samt därpå framginge att kollegan Dahlström tillhörde prästeståndet, af sådan anledning hvarken egde deltaga i val af landtdagsman uti borgareståndet eller vore valbar i samma stånd, yrkade folkskolläraren Nikko att kollegan Dahlströms namn måtte från röstlängden utstrykas och att de valsedlar, hvilka tilläfventyrs innehölle kollegan Dahlströms namn, blefve kasserade.

I anledning härpå förklarade *magistraten* genom samma dag afkunnadt beslut

att den omständigheten, att kollegan Dahlström, efter det han tagit afsked från sin skolläretjänst, åtnjöt befrielse från borgerlig tunga och skatt beträffande sin stads-gård, icke ovilkorligen förutsatte att han tillhörde prästeståndet eller utgjorde hinder för honom att utöfva valrätt och vara valbar i borgareståndet;

hvarför och då kollegan Dahlström vore i staden skattskrifven samt erlagt skatt till kommunens gemensamma behof, magistraten, i stöd af 12 och 14 §§ i landtdagsordningen af den 15 april 1869, förstnämnda lagstadgande sådant det lydde i manifestet den 20 mars 1879, förkastade folkskolläraren Nikkos ofvanberörda anmärkning såsom foglös; och blefvo, vid härefter verkställt val, kollegan Dahlström och handlanden K. A. Snellman utsedde till fullmäktige för staden.

Missnöjd med omförmälda valförrättning klagade folkskolläraren Nikko häröfver hos guvernören i Uleåborgs län och återhämtade i sådant afseende hvad han inför magistraten anför, hvarefter *guvernören* genom utslag den 21 oktober 1893 i saken sig utlät;

och som landets skollärare, jämlikt ofvanåberopade, för prästeståndet fastställda privilegier, hörde till nämnda stånd och åtnjöt de samma stånd genom dessa privilegier tillförsäkrade särskilda rättigheter,

samt skollärare i följd af det sakförhållande, att honom på gjord ansökan beviljats afsked från innehaft tjänst med listidspension, ej upphörde att tillhöra prästeståndet och åtnjuta detta stånd medgifna rättigheter.

äfvensom det ej ens påståtts att kollegan Dahlström drefvo borgerlig näring eller yrke;

altså och då enligt 12 § af gällande landtdagsordning, sådant detta lagrum lydde i manifestet den 20 mars 1879, den som tillhörde preteståndet, icke tillkomme valrätt inom borgareståndet, ansåg guvernören kollegan Dahlström icke vara valberättigad och således ej håller valbar i sist-nämnda stånd;

i anseende hvartill det öfverklagade beslutet äfvensom själfva valet, såvidt kollegan Dahlström därigenom utsetts till landtdagsman af guvernören upphäfdes, och alla vid berörda valförrättning ingifna valsedlar, som vore försedda med kollegan Dahlströms namn förklarades ogiltiga. Därjämte förordnade guvernören, att magistraten i Uleåborg skulle, sedan genom magistratens försorg nästnämnda valsedlar afskildts från de öfriga och ny summering af rösterna därefter värkstälts, utfärda fullmakter uti ifrågavarande afseende för de tvänne personer, som vid sagda räkning befunnes hafva undfått de flesta rösterna

Uti guvernörens utslag sökte ej mindre kollegan Dahlström, för sig, än särskilda inom borgareståndet valberättigade personer i Uleåborgs stad, gemensamt i underdånighet ändring hos H. K. M:t; och då ärendet föredrogs i k. senatens justitiedepartement utlät sig *senaten* senatorerne vice-ordföranden friherre *Palmén, Cederholm, Björkstén, Hougberg, Hornborg, Streng, Gylling, Borenius* och *Clouberg* och emedan kollegan Dahlström på ansökan erhållit afsked från sin skolläraretjänst

samt de skel, hvilka anförts till stöd för påståendet att Dahlström äfven efter afskedtaganget fortfarande borde anses höra till prästeståndet, icke vore å lag grundadt,

ty och då kollegan Dahlström varit skattskrifven medlem af Uleåborgs stads kommun samt den omständigheten, huruvida Dahlström idkat borgerlig näring eller icke, ej invärkade å kollegan Dahlströms valbarhet till landtdagsman i borgareståndet,

pröfvade senaten rättvist, jämlikt de af magistraten åberopade lagstadgandena, med upphäfvande af guvernörens

ofvanberörda utslag, gilla magistratens öfverklagade åtgärd och förklara ifrågakomna landtdagsmannaval bestående.

Skiljaktig var senatorn *Fellman*, som faun besvärandede icke hafva anført skäl till ändring i guvernörens öfverklagade utslag, såvidt kollegan Dahlström, på grund där af att han icke upphört att tillgodonjuta prästerskapets privilegier, förklarats icke vara valbar till landtdagsman i borgareståndet samt förty obehörig att vid 1894 års landtdag intaga säte i sagda stånd;

och emedan vid sådant förhållande föreskrifterna i 18 § af landtdagsordningen borde lända till esterrättelse,

pröfvade senatorn rättvist, jämte det valet i öfrigt af senatorn förklarades bestående, ålägga magistraten i Uleåborgs stad att skyndsamt föranstalta om nytt val af landtdagsman för staden i stället för kollegan Dahlström; hvarutinnan guvernörens utslag sålunda af senatorn ändrades.

Senatens utslag är gifvet den 23 november 1893.

Om återvinning utom konkurs.

Samma grundsats, som gifvit sig uttryck uti 46 § Konkursstadgan, nämligen den, att i vissa fall följderna af sådant förfarande, hvarigenom gäldenär borgenärer till förfång förfogat om sin förmögenhet, böra kunna upphävas, har i tysk och österrikisk rätt tillämpats äfven utom konkurs. I Tyska Riket gäller *Gesetz betreffend die Anfechtung von Rechtshandlungen eines Schuldners ausserhalb des Konkursverfahrens*, af den 21 juli 1879, i Österrike *Gesetz über die Anfechtung von Rechtshandlungen, welche das Vermögen eines zahlungsunfähigen Schuldners betreffen*, af den 16 mars 1884. För dessa båda lagars stadganden om återvinning utom konkurs, hvilka till väsentliga delar med hvarandra öfverensstämma, skall i det följande, till jämförelse med finsk rätt, lämnas en kort redogörelse,¹⁾ hvilken emellertid icke skall omfatta de bestämmingar, som angå rättsärenden under äktenskapet ingångna af äkta makar inbördes. De talrika tolkningstvister, till hvilka såväl den österrikiska som den tyska lagstiftningen gifvit anledning, skola beröras endast för så vidt de belysa det ifrågavarande institutets principiella innebörd.²⁾

---

¹⁾ Ehuruval stadgandena om återvinning utom konkurs stå i närmaste sammanhang med stadgandena om återvinning till konkursbo — den österrikiska lagstiftaren har sammanfört dem i en författning — har det dock synts vara skäl att inskränka denna framställning på sätt dess titel angifver. Läran om återvinning till konkursbo har utvecklats af *Serlachius* (Om återvinning till konkursbo, Helsingfors, 1884).

²⁾ Af literaturen i ämnet må nämnas: *Cosack*: Das Anfechtungsrecht der Gläubiger nach deutschem Reichsrecht, Stuttgart 1884, samt *Krasnopolski*: Das Anfechtungsrecht der Gläubiger nach österreichischem Recht, Wien 1889.

Den tyska och österrikiska lagstiftningen använder termen „Anfechtung“ för det förfarande, som afser upphäfvandet af den rättsvärkan, hvilken gäldenären till borgenärens förfång åstadkommit, och betecknar gäldenärens handling med uttrycken „anfechtbar“ eller „Anfechtung unterliegend“. Då dessa termer icke kunna utan våld på språket på svenska ordagrant återgifvas, är omskrifning nödvändig; och har det i Konkursstadgan förekommande uttrycket „återvinning“ synts lämpligen kunna användas.

1. Återvinning kan enligt tysk och österrikisk rätt sökas af borgenär så snart exekution egt rum utan att han genom densamma blifvit till fullo förnöjd äfvensom före exekution så framt det är antagligt att gäldenären saknar nödiga tillgångar och borgenären har en utmätningsgill fordran ¹⁾).

Återvinningsrätt tillerkännes uttryckligen *hvarje* borgenär, således äfven den, hvars fordran tillkommit *efter* den gäldenärens handling, hvarigenom han förfördelats.

Handlingar företagna af gäldenärer kunna gifva anledning till återvinning af flera olika i de båda lagarna särskildt uppräknade grunder.

I hvardera lagen ingår, ordagrant likalydande, stadgan- det att återvinning eger rum då gäldenären *afsiktligt förfördelat* sina borgenärer, och den, som sålunda riktats, haft kännedom om denna hans afsikt. Enligt österrikisk rätt bör sådan återvinningstalan anhängiggöras inom tio år; den tyska lagen föreskrifver icke härför någon tid.

Grunden för återvinningstalan är här gäldenärens „afsikt“ att förfördela sina borgenärer. Enligt en åsikt bör stadgan- det emellertid icke fattas så, att återvinning skulle ega rum endast då gäldenären företagit sin handling just i så- dant syfte utan afser det alla fall, då handlingen medfört borgenärers förfördelande och sådant af gäldenären kunat för-

¹⁾ Den tyska lagen stadgar uttryckligen att hans fordran bör vara förfallen: Gläubiger, welcher einen vollstreckbaren Schuldtitel erlangt hat und dessen Forderung fällig ist — —

utses, låt vara att afsikten ingalunda omfattat detta, utan, såsom vanligen torde vara fallet, handlingen företagits för att tillförsäkra gäldenären tillgångar i framtiden eller för att gynna någon person, af hvilken han kunnat vänta framtida hjälp, och den omständigheten att borgenär skulle blifva lidande varit för gäldenären fullkomligt likgiltig, eller han måhända hoppats att så ej skulle ske. Någon egentlig afsikt att kränka borgenärers rätt erfordras således icke, utan är det nog att gäldenären vetat att sådan värkan skulle följa; ty visste han det, så ville han det äfven. När gäldenären bör anses hafva förutsett att så skulle ske, är naturligtvis pröfningsfråga; dock lär det i allmänhet vara nog att hans framtida obestånd synts honom själf sannolikt. Det är således icke nödvändigt att han redan varit oförmögen att fullgöra sina förbindelser. Stadgandet skulle följaktligen ega sin tillämpning på t. ex. en handelsman, hvilken drifvit affärer med ovanligt stor risk och som emellertid, ehuru väl han ännu haft utsikt till vinst, genom aftal med tredje man undan sina borgenärer dragit en betydande del af sitt kapital.

Ifrågavarande återvinningstalan är uppenbarligen bildad efter den romerska rättens *actio pauliana*,¹⁾ hvilken, såsom känt, grundade sig därpå att gäldenären handlat i afsikt att förfördela borgenärer, *in fraudem creditorum*. Med hänsyn härtill har en annan åsikt, som åtminstone i Tyskland synes vara ganska allmänt omfattad, tolkat lagen vida trängre, nämligen på samma sätt som om uttrycket „afsikt“ afsåge ett delikt. Enligt denna mening är återvinningsgrunden här *dolos* skadegörelse. Det är emellertid svårt att förstå huru en *dolos* skadegörelse skall kunna anses föreligga, då den skadelidande kan vara en person, hvars fordran när handlingen företogs ännu icke tillkommit eller ens kunnat förutses. I själfva verket fick *actio pauliana* icke håller göras gällande af annan än den, som varit borgenär då den beträffande handlingen egt rum²⁾

¹⁾ Denna har upptagits bl. a. af Frankrikes civillag, Code Civil Art. 1167. Aubry & Rau (4 Ed.) IV, 130 ff.

²⁾ Windscheid, Pandekten II (1891) § 463 (sid. 665).

Angående den, mot hvilken återvinningstalan riktas, stadgas endast, att han bör hafva haft kännedom om gäldenärens afsikt att förfördela sina borgenärer. Enligt den uppfattning, som nyss antyddes, borde hans förfarande vara att anses såsom delaktighet i gäldenärens dolosa handling, d. v. s. han borde, likasom denne, hafva genom sitt förfarande åsyftat att skada borgenärer. Detta synes dock icke framgå ur stadgandet, utan torde det vara nog att han insatt, att gäldenärens afsikt varit sådan, som ofvan angafs. Om således rätt till återvinning icke beror af hans så att säga delaktighet, så eger sådan rätt rum äfven då han väl haft kännedom om gäldenärens handling men icke på något sätt själf medvärkat, då t. ex. gäldenären på hans namn insatt penningar uti bank. Att han haft kännedom om gäldenärens afsikt bör bevisas af den, som mot honom väkt återvinningstalan.

Actio pauliana har, enligt en mening, kunnat göras gällande äfven mot tredje man, som ej känt gäldenärens onda afsikt, dock endast om han fortfarande haft i behåll det förmögenhetstillskott, som han af gäldenären erhållit. Enligt en annan mening har tredje man, som varit i god tro, enligt romersk rätt ansetts restitutionsskyldig blott om han förvärfvat utan vederlag, titulo lucrativo ¹⁾.

2. Vidare gifver *gåfva* anledning till återvinning ²⁾. Både den tyska och den österrikiska lagen stadgar att återvinning eger rum då gäldenären inom ett år före det talan anhängiggjorts utan vederlag annan till fördel förfogat öfver sin förmögenhet; båda lagarna undantaga emellertid sedvanliga

¹⁾ Windscheid, Pandekten II (1891) § 463 (sid. 686—8).

²⁾ Denna sats har redan tidigare gällt i den österrikiska rätten. Österrikes civillag stadgar nämligen (§ 953) att gåfva, hvarigenom den, som, då den gafs, var gifvarens borgenär, förfördelats, kan återkallas; sådan återvinningsrätt eger äfven senare borgenär, ifall gåfvotagaren gjort sig skyldig till svek. Om gåfvotagaren icke mera har den gifna saken eller dess värde, så är han icke ersättningsskyldig med mindre han ondiligen afhändt sig saken (§ 952).

tillfällighetsskänker, dock den österrikiska endast sådana, som äro af jämförelsevis obetydligt värde.

Det erfordras icke i dessa fall att gäldenären skall hafva velat genom sitt förfogande förfördela sina borgenärer; hvarken hans eller mottagarens fides kommer i betraktande. Ofta kan således, då gäldenärens afsikt i själfva verket varit ond, men detta ej kan bevisas, eller det ej kan bevisas att den andre haft därom kännedom, återvinnings-talan grundas därpå att intet vederlag gifvits.

Det af lagstiftningen använda uttrycket „förfogande utan vederlag (unentgeltliche Verfügung)“ afser enligt en mening, hvilken torde vara den förhärskande såväl i Tyskland som Österrike, icke blott gäfva, sådant detta begrepp vanligen fattas. Det erfordras icke att gäldenären skall bevisas hafva haft animus donandi, ej håller att den andra skall hafva medvärkat. Återvinning torde således ega rum t. ex. då gäldenären betalat en persons skuld i hopp att framdeles af honom erhålla beloppet.

Uttrycket „unentgeltliche Verfügung“ omfattar vidare ej blott öfverlåtelse af eganderätt, stiftande af nytjanderätt och cession af fordran, utan öfverhufvud hvarje förfogande, hvarigenom den andre utan vederlag erhåller en ekonomisk fördel, således t. ex. äfven efterskänkande af gäld och, möjligen, beviljande af räntefri försträckning. Enligt en mening skulle äfven processhandlingar härunder inbegripas. Huruvida beviljande af panträtt till säkerhet för tidigare tillkommen gäld bör hit hänföras, synes vara tvifvel underkastadt: enligt en mening, som torde gjort sig ganska allmänt gällande, är sådan pantsättning att anses såsom i lagens mening „unentgeltlich“ så vidt ej gäldenären erhållit någon däremot svarande fördel, t. ex. prolongation af en försträckning, som annars skulle blifvit utsökt eller uppsagd.

Den österrikiska lagen säger vidare uttryckligen att stadgandet eger sin tillämpning äfven på sådana aftal af blandad art (negotia cum donatione mixta), hvilka kunna anses ingångna på samma gång titulo gratuito och titulo oneroso, nämligen för så vidt de äro af den förra beskafenheten (Verträge des Schuldners, welche aus entgeltlichen

und unentgeltlichen vermischt sind, insoweit dieselben als unentgeltlich sich darstellen). Detta stadgande syftar väl närmast på sådana aftal som t. ex. en fastighetsförsäljning, hvari inbegripits inventarier, för hvilka ej beräknats något pris. Men det torde vara otvifvelaktigt att stadgandet eger sin tillämpning på alla rättsärenden, vid hvilka det vederlag, som gäldenären fått, icke motsvarar den uppoffring, som han gjort. Detsamma anses gälla äfven enligt tysk rätt. Vid bedömandet af vederlagets värde synes hänsyn böra tagas hufvudsakligen till gäldenärens personliga förhållanden och hans afsikt. Återvinning eger således icke rum i anledning af t. ex. en föryttring, då vederlaget väl enligt tredje mans uppfattning varit alldeles för litet, men det framgår att gäldenären med hänsyn till sina omständigheter funnit det för sig tillfredsställande, t. ex. om gäldenär, som varit i stort behof af penningar, sålt till underpris eller lånat emot ovanligt hög ränta.

För att vederlag skall anses hafva egt rum erfordras att det, som gäldenären fått, verkligen enligt kontrahenternas mening varit ersättning för det, som han gifvit. Den andre kan således icke åberopa sig därpå att han senare under andra förhållanden, t. ex. genom gjorda tjänster, till fullo godtgjort gäldenären.

Den österrikiska lagen stadgar än vidare uttryckligen att återvinning icke eger rum då gäldenären varit enligt lag förpliktad att företaga rättshandlingen. Hit höra sådana fall, då man fullgjort t. ex. alimentationsplikt, vidare, och framför alt, betalning af förfallen skuld. Att sådan betalning icke såsom „*unentgeltliche Verfügung*“ gifver anledning till återvinning antages gälla äfven enligt tysk rätt: gäldenären anses nämligen här hafva fått vederlag därigenom att han befriats från sin förbindelse. Hit torde vidare höra sådana fall, då gäldenären själf fått gåfva med bestämning, som ålagt honom någon förmögenhetsuppoffring till förmån för tredje man (*donatio sub modo*).

Däremot höra icke hit de fall, då gäldenärens skyldighet varit endast moralisk. Återvinning eger således rum i anledning af betalning af präskriberad gäld äfvensom i

anledning af prestation, hvilken gjorts såsom vederlag för emottagna tjänster (remuneratorisk gåfva) eller för annan erhållen förmån, för hvilken ersättning icke utlovats, t. ex. betalning af arbete, som myndiga barn gjort åt föräldrar, eller af underhåll, som föräldrar gifvit åt myndiga barn.

Ehvad nu återvinningstalan grundar sig på gäldenärens onda afsikt eller endast därpå att förmögenhetsuppgifring utan vederlag egt rum, erfordras det naturligtvis att den, som söker återvinning, visar att han verkligen blifvit förfördelad genom gäldenärens handling. Men återvinning hindras ej däraf att motparten bevisar att gäldenärens obestånd äfven annars skulle inträffat. Det är nog att ifrågavarande handling, äfven om den icke kan anses såsom enda eller hufvudsaklig orsak till gäldenärens obestånd, då nu detta en gång inträffat, medför det att borgenären icke alls eller icke till fullo blir förnöjd. Hufvudvikten ligger således icke på den invärkan, som handlingen *haft* på gäldenärens förmögenhetsförhållanden, utan på den invärkan, som den *har* på borgenärernas rätt. Detta säges väl icke uttryckligen uti författningarna, men torde, enligt en åsikt, hvilken gjort sig gällande såväl i tysk som österrikisk jurisprudens, hafva varit lagstiftarens mening.

3. Erfarenheten synes visa, att gäldenärer, som vilja förfördela sina fordringsegare, hos nära *anhöriga* söka och finna bistånd. Detta har gifvit lagstiftaren anledning att särskildt uppmärksamma aftal ingångna med sådana personer. Den tyska och den österrikiska lagen stadgar, med nästan ordagrant samma lydelse, att återvinning eger rum då borgenär förfördelats genom avslutandet af ett oneröst aftal (entgeltlicher Vertrag), hvilket gäldenären inom ett år före det återvinningstalan anhängiggjorts ingått med sin hustru eller annan nära anhörig. Såsom nära anhöriga angifver den österrikiska lagen dem, hvilka med gäldenären eller hans hustru stå i skyldskap eller svågerlag i rätt upp- eller nedstigande led eller „im zweiten Grade der Seitenlinie“; den tyska lagen anför, utom hustrun, gäldenärens eller hustruns fränder i rätt upp- och nedstigande led samt

hans och hustruns hel- och halfsyskon. Man antager, såväl för tysk som österrikisk rätts vidkommande, att uttrycket „hustru“ afser äfven kvinna, med hvilken gäldenären *efter* aftalets afslutande ingått äktenskap, om ock sådant icke af kontrahenterna förutsetts.

De båda lagarna stadga att återvinning eger rum då borgenärer förfördelats „genom aftalets ingående“. Innebär detta uttryck att aftalet *omedelbart* bör hafva förnärmat borgenären, eller är orsaksförhållandet att fattas på sätt ofvan anförts. Lagarnas ordalydelse synes angifva att lagstiftarene velat behandla de nu ifrågavarande fallen annorlunda än de ofvan berörda; men doktrinen har icke kunnat finna någon tillfredsställande förklaring af uttrycket „genom aftalets ingående“. Och enligt en mening skulle någon skilnad emellan de olika fallen alls icke kunna göras, utan aftal med anhörig gifva anledning till återvinning blott borgenären, vare sig medelbart eller omedelbart, därigenom förfördelats.

Stadgandet om aftal med anhöriga afviker, hvad frågan om kontrahenternas fides beträffar, både från stadgandet om återvinning på grund af gäldenärens onda, af motparten kända, afsikt, och från stadgandet om återvinning på grund af „unentgeltliche Verfügung“. Genom sin formella affattning närmar det sig det förra, genom sin materiella innebörd det senare. Båda lagarna stadga nämligen uttryckligen att återvinning eger rum *så framt motparten icke bevisar att han då aftalet ingicks icke känt någon gäldenärens afsikt att förfördela borgenärer*. I förut berörda fall eger borgenären bevisa att motparten känt denna gäldenärens afsikt; här åter eger motparten bevisa motsatsen.

Detta stadgande har uppfattats på olika sätt. Enligt en mening skulle detsamma innebära att borgenären, äfven om han icke behöfde bevisa, dock borde gitta *påstå* att aftalet från gäldenärens sida företagits i afsikt att förfördela borgenärer och att motparten känt denna afsikt; grunden för hans talan vore densamma som ofvan angifvits, och skilnaden emellan fallen endast den att bevisbördan fördelats olika. Stadgandet innebure en präsuntion att kontra-

henterna varit i ond tro; denna präsuntion egde motparten häfva genom att bevisa att aftalet icke inneburit någonting misstänkligt. Enligt en annan mening åter behöfver borgenär, som söker återvinning, alls icke beröra frågan om gäldenärens eller motpartens goda tro: såsnart ett aftal ingåtts med en anhörig, eger återvinning rum, så framt ej denne kan styrka att han ej känt någon gäldenärens afsikt att förfördela borgenärer, hvilket väl innebär att han skall bevisa att aftalet då synts honom fördelaktigt för gäldenären och att dennes ekonomiska ställning då synts honom trygg. Den senare anförda åsikten, som torde finna stöd i stadgandets ordalydelse, ställer synbarligen på motparten ett vida större anspråk än den förra; han skall icke blott häfva en laglig präsuntion att han handlat oredligt, utan han skall positivt bevisa att han handlat redligt.

Vare sig nu stadgandet fattas på det ena eller andra sättet, torde det emellertid i praktiken leda därtill att, så snart ett aftal, genom hvilket borgenär lidit intrång, ingåtts med anhörig, återvinning eger rum oafsedt kontrahenternas fides. Det bevistema, som stadgandet förelägger den anhörige, är nämligen sådant att han sällan lærer kunna åstadkomma bevis. I verkligheten kommer sålunda återvinning föranledd af aftal med anhörig oftast att gestalta sig lika som återvinning föranledd af „unentgeltliche Verfügung“. —

4. Den tyska och österrikiska lagstiftningen betecknar i allmänhet det gäldenärens förfarande, hvilket kan gifva anledning till återvinning, såsom „Rechtshandlung“. Denna term innefattar alla rättsärenden i egentlig mening, d. v. s. hvarje handling, som afsett en rättighets uppkomst, förändring eller upphörande. Så kan t. ex. utfärdandet af en skuldsedel eller ett kvitto föranleda återvinning blott då handlingen är dispositiv, d. v. s. i de fall, då en fordran genom densamma uppkommit eller upphäfts, icke i de fall, då urkunden utgifvits endast såsom medel att bevisa en redan försiggången försträckning eller betalning. Beträffande rättsärenden ingångna till förmån för anhöriga, använder lagstiftningen emellertid uttrycket aftal (Vertrag) och synes så-

ledes därigenom vilja angifva en inskränkning af begreppet „Rechtshandlung“. Enligt en åsikt skulle dock ett afstal i lagens mening kunna anses hafva egt rum äfven då gäldenären, efter öfverenskommelse med anhörig, företagit ett ensidigt rättsärende.

Det har ifrågasatts om icke uttrycket „Rechtshandlung“ äfven afser fall, då gäldenären afsiktligen för att rikta en person *underlåtit* något. Den tyska lagen gifver icke härpå något svar. Den österrikiska åter stadgar uttryckligen att återvinning eger rum då gäldenären „underlåtit någon åtgärd, hvilken enligt lag fordras för bibehållande, säkerställande eller utöfning af någon rättighet, och hvilken blifvit honom genom dom förelagd“ äfvensom „då dom i civilt mål gått gäldenären emot i följd däraf att han antingen h. o. h. underlåtit att försvara sig eller icke gjort något bruk eller behörigt bruk af honom till buds stående angrepps- eller försvarsmedel“. Den österrikiska lagen tillåter vidare återvinning då gäldenären underlåtit att tillträda ett arf, som tillfallit honom, eller emottaga hvad honom gifvits genom testamente (Vermächtniss). — Enligt en åsikt skulle emellertid uttrycket „Rechtshandlung“ för österrikisk rätts vidkommande i sig själf innebära hvarje sådan underlåtenhet, hvarigenom en rättsvärkan afsiktligen åstadkommits. Således skulle, hvad arf och testamente vidkommer, där kvarlåtenskapen vid dödsfallet omedelbart öfvergår till arfvingen eller testamentarien utan något dennes tillgörande, hans underlåtenhet att i laga tid bevaka sin redan förvärfvade rätt kunna gifva anledning till återvinningstalan, ty denna underlåtenhet har medfört en rättsförändring. Erfordras däremot för kvarlåtenskapens öfvergång en åtgärd från vederbörandes sida, så kunde underlåtenhet att företaga densamma icke gifva borgenär återvinningsrätt; ty denna underlåtenhet skulle icke medföra någon minskning af gäldenärens förmögenhet. Enligt denna åsikt kan t. ex. underlåtenhet att acceptera en offert således icke gifva anledning till återvinningstalan, men väl däremot underlåtenhet att protestera en växel eller mot präsiktion bevaka en fordran. Man synes från denna ståndpunkt anse att den öster-

rikiska lagen genom sina ofvan anförda kasuistiska bestämmingar icke lyckligt löst frågan om begreppet „Rechtshandlung“.

En annan mening, som går ännu längre, har gjort sig gällande i Tyskland, hvars lagstiftning, såsom antydt, alls icke uttryckligen omtalar gäldenärens underlåtenhet. Enligt denna skulle uttrycket „Rechtshandlung“ innebära att återvinning eger rum äfven i följd af t. ex. underlåtenhet att genom viljeförklaring förvärfva arf, att utöfva nytjanderätt till fastighet, o. s. v.

Det bör emellertid framhållas att angående denna fråga mycken meningsolikhet förports. —

Möjligt är att en handling, hvilken enligt lag skulle gifva anledning till återvinning, redan kommit under domstols pröfning och att t. ex. en förbindelse, som gäldenären genom densamma iklädt sig, blifvit domfäst och utmätt. Både den tyska och den österrikiska lagen stadgar att sådant icke hindrar återvinning. Den österrikiska lagen säger uttryckligen att i sådana fall värkningarna af utslag (eller annan exekutionstitel) och exekution utan vidare upphöra så snart domstolen godkänt borgenärens återvinningstalan.

Nu kan det hända att den gäldenärens handling, hvilken borgenärens återvinningstalan afser, i sig själf, alldeles oafsedt det att borgenären därigenom förnärmats, är af en eller annan orsak ogiltig, t. ex. därför att vid ett kontrakt den ena af kontrahenterna varit omyndig eller blifvit bedragen. Frågan, om återvinning i sådana fall är tillåten, synes vara omtvistad; svaret torde bero däraf om det ifrågasvarande ogiltiga kontraktet enligt gällande lag öfverhufvud bör anses såsom ett rättsärendande eller om det alls icke medfört någon rättsvärkan. I förra fallet, så snart aftalet medfört någon rättsvärkan, eger, enligt den mening, som synes hafva bästa skäl för sig, återvinning rum; i det senare åter är återvinning alls icke nödig eftersom motpartens förvärf saknar rättsgrund och dess ogiltighet kan göras gällande af hvar man. Praktiskt taget synes således äfven ogiltiga handlingar — blott de för öfrigt motsvara lagstiftningens förutsättningar — alltid kunna af borgenär angripas; skilnaden består

blott däri, att, då en *rättshandling* egt rum, återvinning oftast bör sökas inom viss tid (hvarom ofvan) under det där-
emot då endast ett faktiskt tillgörande, hvilket lagen från-
känner all rättsvärkan, föreligger, borgenären icke är bun-
den af lagstiftningen om „Anfechtung“ och dess tidsbestäm-
ningar, äfvensom däri, att i senare fallet denna lagstiftnings
stadganden om restitutionsplikens omfång (hvarom nedan)
icke komma till tillämpning. Beträffande simulerade, blott
för skens skull företagna, rättsärenden, gäller det således
att afgöra om desamma enligt lag äro att anses såsom
rättshandlingar eller icke.

5. Kan återvinningstalan göras gällande mot annan
än gäldenärens medkontrahent, den, som omedelbart riktats
genom hans rättshandling?

Den *tyska* lagen tillåter återvinning emot medkontra-
hentens arfvingar äfvensom emot hans *singularsuccessor*
(Rechtsnachfolger) ifall denne, då hans förvärf egde rum,
känt gäldenärens afsikt att förfördela borgenärer eller, därest
han är nära anhörig, icke kan bevisa att han ej känt de
omständigheter, på hvilka återvinningsrätt emot hans auctor
kan grundas.

För att återvinning skall kunna göras gällande emot
tredje man, erfordras att den skulle kunna göras gällande
emot hans auctor. Detta bör borgenären bevisa. Om nu
en gäldenär, som velat ingå ett fraudulöst aftal med en
nära anhörig, betjänat sig af en annan person såsom mel-
lanhand, så har, då borgenären måste bevisa mellanpersomens
onda tro, stadgandet om aftal med anhöriga kringgåts.

Hvad successors egen fides beträffar, så gör den *tyska* la-
gen emellan anhöriga och främmande med hänsyn till bevis-
bördan samma skilnad, som gäller vid återvinning mot förste
förvärfvare: främmandes onda tro skall af borgenären be-
visas, anhörig skall bevisa sin goda tro. Gentemot främ-
mande successor är det ej nog att borgenären styrker att
han haft vetskap därom att auctors förvärf af en eller an-
nan orsak varit återvinning underkastadt, utan borgenären
måste bevisa att successor känt gäldenärens afsikt att för-

fördela borgenärer; däremot behöfver han ej bevisa att successor känt sin auctors vetskap om densamma. Mot främmande successor kan således icke göras gällande sådan återvinningsrätt, som, oafsedt gäldenärens onda afsikt, grundar sig endast därpå att vederlag ej gifvits. Denna kan däremot göras gällande emot successor, som är anhörig. Men sådan anhörig kan å andra sidan fria sig blott han visar att *någon* af de omständigheter, af hvilka återvinning beror, varit honom obekant; han går, synes det, fri, äfven om han själf känt gäldenärens onda afsikt, men lyckas bevisa att han ej känt sin auctors vetskap därom.

Om den rätt, som bör återställas, redan gått genom flera händer, så synes återvinningstalan kunna riktas äfven emot senare successor. Tvifvelaktigt lärers däremot vara om det i sådant fall erfordras, att hvarje förvärfvare skall hafva känt gäldenärens onda afsikt.

Jämte ofvan anförda stadganden om återvinningsrätt emot successor innehåller den *österrikiska* lagen bestämning därom att återvinning eger rum äfven emot successor, som själf förvärfvat *utan vederlag* på sådant sätt att den rättshandling, genom hvilken han riktats, skulle, om den företagits af gäldenären, gifva anledning till återvinning. Härigenom utsträckes således återvinningen till enhvar, som af sin auctor utan vederlag fått den rätt, hvilken kunnat fränvinnas auctor, detta oberoende däraf om successor känt beskaffenheten af auctors fång eller ej. Lagstiftaren har i själfva verket härmed tagit ett steg utöfver den grundsats, som gäller angående den, hvilken i första hand af gäldenär emottagit gifva. Denne har ju alltid kunnat taga kännedom om gäldenärens förmögenhetsförhållanden och således förutse om han ej skulle få behålla hvad han erhållit, men en successor, som måhända vetat att hans auctor var förmögen och icke haft *någon* anledning att misstänka dennes fång, hvilket kanske varit honom fullkomligt obekant, kan utan sin förskyllan komma att drabbas af en förmögenhetsförlust, på hvilken han icke kunnat vara beredd. Märkas bör dock att den, som varit i god tro,

såsom nedan anföres, icke ansvarar utöfver beloppet af den förmögenhetsfördel, som han ännu har i behåll.

Den tid, inom hvilken återvinningstalan bör göras gällande emot successor, synes vara att räknas från auctors fäng.

6. Återvinningstalan afser, såväl enligt österrikisk som tysk rätt, att en rättshandling skall förklaras ovärksam *gentemot borgenären*. Genom återvinning åstadkommes det, att tredje man tvingas att till exekution för borgenärens räkning upplåta viss egendom såsom tillhörde den gäldenärens bo, eller att exekution eger rum utan hinder af den rätt, t. ex. panträtt, som tredje man förvärfvat i gäldenärens sak. Däremot värkar återvinningen icke upphäfvande på rättsförhållandet emellan gäldenären och tredje man.

Innehållet af borgenärens återvinningsrätt är i olika fall olika, beroende däraf om hans talan stöder sig därpå att gäldenären utan vederlag förfogat öfver sin förmögenhet eller därpå att gäldenären afsett borgenärens förfördelande.

Då återvinningstalan grundar sig endast därpå att gäldenärens förmögenhet minskats utan motsvarande vederlag, och någon mala fides vare sig hos honom eller medkontra-henten icke göres gällande, är det naturligt att medkontra-henten bör behandlas med största möjliga skonsamhet. Också stadgar såväl den österrikiska som den tyska lagen att borgenären i sådana fall kan fordra endast att motparten skall till exekution upplåta det, hvarmed hans förmögenhet genom gäldenärens ifrågavarande handling ökas. Den österrikiska lagen bestämmer uttryckligen vidare att motparten skall återställa detta förmögenhetstillskott blott för så vidt det ännu finnes i behåll; och detta torde äfven vara den tyska lagens mening. Stadgandet tolkas så, att antingen den förmögenhetsbeståndsdel, som motparten af gäldenären erhållit, ännu bör hos honom finnas kvar i oförändrad form eller han bör hafva i behåll något vederlag, som han för densamma bekommit; äfven torde han böra anses fortfarande vara riktad (bereichert) om han genom att använda hvad han sålunda erhållit besparat sig en ut-

gift, som annars skulle varit nödvändig. Det synes emellertid vara motpartens sak att bevisa att det förmögenhetstillskott, som han erhållit, icke mera finnes i behåll.

För att motpartens restitutionsplikt skall gestalta sig så lindrig fordrar emellertid den tyska lagen uttryckligen att han skall hafva varit i god tro. Om han bort varsna att gäldenärens förfarande var sådant att det kunde gifva anledning till återvinning, kan han, oafsedt om gäldenärens onda afsikt blifvit bevisad eller ej, icke åberopa sig på detta stadgande. Och detta gäller, enligt en, som det synes, allmänt antagen mening, äfven om han efter mottagandet kommit i ond tro: mala fides superveniens nocet. Den österrikiska lagen åter stadgar uttryckligen att denna lindrigare ansvarighet icke eger rum då återvinningstalan skulle varit grundad äfven om vederlag gifvits, således om det bevisats att gäldenären velat förfördela borgenären och att motparten känt denna afsikt. Ej håller, stadgar lagen, eger den rum då motparten oredligen har afhändt sig det, som han mottagit, eller dess värde. Huruvida uttrycket „oredligen“ afser endast fall, då motparten förfarit så *för att hindra återvinning*, eller om det afser alla fall af mala fides superveniens, synes vara tvifvel underkastadt.

Angående motpartens restitutionsskyldighet i de fall då han icke njuter ofvan angifna lindring stadgar den tyska lagen att det, som „ur gäldenärens förmögenhet förtytrats, bortgifvits eller efterskänkts (veräussert, weggegeben oder aufgegeben ist)“ skall återställas. Den österrikiska lagen innehåller samma stadgande nästan ordagrant lika affattadt.

Den österrikiska lagen stadgar härom vidare att, om återställande icke är möjligt, ersättning skall gifvas, samt att vid bestämmandet af denna ersättning och vid bedömandet af motpartens öfriga skyldigheter samt af de anspråk han kan göra gällande på grund af kostnader nedlagda på den sak, som skall återställas, motparten skall betraktas såsom oredlig innehafvare (malæ fidei possessor) enligt allmän civillag. Om det skulle inträffa att gäldenärens förmögenhet minskats mera än motpartens ökats, i det t. ex. en sak, som förtytrats, i motpartens ego har vida mindre värde än i

gäldenärens, så lärer således motparten enligt österrikisk rätt, om saken ej mera finnes i hans hand, vara skyldig att återbära det värde, som den skulle haft i gäldenärens. Likaså lärer han, enligt österrikisk lag, ifall den sak, som han erhållit, utan hans skuld försämrats eller helt och hållet gått under, vara skyldig att gifva ersättning med mindre han kan bevisa att detsamma skulle inträffat om den förblifvit i gäldenärens ego.

Den tyska lagen innehåller utom det ofvan anförda intet stadgande om ersättningsskyldighetens omfång. Särskildt med hänsyn därtill att stadgandena om återvinning ega sin tillämpning på gäldenärens anhöriga, hvilka väl icke förmått bevisa att de ej känt någon hans afsikt att förfördela borgenärer, men som naturligtvis dock *kunnat* vara i god tro, synes man hafva anledning att betvifla att vanliga skadestandsregler enligt tysk rätt här böra tillämpas. Den allmänna meningen synes dock vara benägen härför; enligt densamma är nämligen, såsom ofvan antydts, en motpartens (värkliga eller präsumerade) dolus grunden till borgenärens återvinningsrätt, och motparten bör således betraktas såsom den, hvilken med vilja gjort skada. Ense torde man emellertid vara därom att motparten bör gifva ersättning för afkomst, som han uppburit, vare sig den finnes i behåll eller ej, (*fructus extantes och consumti*) och äfven för sådan, som han kunnat få (*fructus neglecti*). Där emot råder meningsolikhet bl. a. därom, huruvida han i alla fall bör betala ränta eller ej, äfvensom därom, huruvida han bör ersätta värdet af en sak, som utan hans förskyllan gått under.

För kostnader, som motparten nedlagt på saken, synes han hafva anspråk på ersättning för så vidt de samma lända borgenären till fördel. Är förbättringen sådan, att den kan utan skada skiljas från saken, torde han hafva rätt att behålla den.

Då nu motparten ålägges att återställa hvad han fått eller dess värde, så uppstår vidare frågan, om han är berättigad att erhålla ersättning för det vederlag, som han tilläfventyrs gifvit gäldenären. Denna fråga besvaras af den

tyska och österrikiska lagen nekande. Hvardera lagen stadgar att motparten, om han vill söka tillbaka sitt vederlag, kan hålla sig endast till gäldenären. Då nu denne saknar tillgångar, har han, åtminstone för tillfället, icke stora utsikter att återfå sitt: en person, åt hvilken gäldenären för 90,000 sålt egendom, som varit värd 100,000, och som således blifvit oskadligt riktad med 10,000, skall emellertid restituera 100,000 och må söka de 90,000, som han utgifvit, af den insolvente gäldenären. Jämväl detta stadgande synes grunda sig på den uppfattningen att han vid aftalets ingående med vilja skadat borgenären.

Om återvinning eger rum på den grund att gäldenären betalat någon skuld till motparten, så eger denne likaså hålla sig endast till gäldenären om han fortfarande vill göra denna sin fordran gällande. Detta stadgas uttryckligen i båda lagarna.

Motparten kan, enligt den österrikiska lagen, befria sig från sin restitutionsskyldighet därigenom att han betalar borgenärens fordran. Detta synes i själfva verket följa af återvinningsrättens beskaffenhet; borgenären är tillgodosedd blott han blir förnöjd, och så snart detta sker, har lagstiftaren ingen anledning att vidare rubba bestående rättsförhållanden. Bestämning härom ingår emellertid icke i den tyska lagen.

6. Om flera borgenärer ungefär samtidigt, men oberoende af hvarandra söka återvinning, så torde man icke kunna antaga att någon rättsgemenskap dem emellan uppkommer, ej håller att den, som tidigare sökt, skulle hafva något företräde, utan de stå, gentemot det nya exekutionsobjekt, som sålunda inkommer i gäldenärens bo, såsom sinsemellan likaberättigade och såsom likaberättigade med gäldenärens öfriga borgenärer. Angående företrädesrätten till betalning ur den återburna egendomen bestämmer icke den domstol, som handlägger återvinningsfrågan, utan denna rätt bestämmes af exekutionslagstiftningen. Men nu kan det frågas om den borgenär, som först fått utslag, kan af motparten mottaga godvilligt erbjuden betalning, om han kan i betalnings

ställe taga annat, eller helt och hållet efterskänka återvinningsrätten — alt detta med den värkan att motparten blir fri äfven gentemot öfriga borgenärer, som senare få dom. Doktrinen synes böjd att jakande besvara dessa frågor. Den anser nämligen att genom återvinnings anställande för borgenären gentemot motparten uppstår en fordran, öfver hvilken han kan disponera likasom öfver hvarje annan. Enligt en mening uppstår denna fordran redan därigenom att borgenären genom privat förklaring meddelar motparten att han upphäfver den beträffande rättshandlingen.

Återvinning kan äfven invändningsvis göras gällande af en borgenär, som är svarandepart, då käranden stöder sin rätt på en rättshandling af ofvan angifven beskaffenhet. I sådant fall är det icke nödvändigt att svaranden skall visa att han har utmätningsskill fordran mot den, af hvilken käranden förvärfvat sin rätt. Detta stadgas i hvardera lagen. Den tyska lagen tillägger emellertid att borgenären förr än dom gifves bör visa att han gentemot sin gäldenär vunnit en „vollstreckbar Schuldtitle“ och att domstolen bör bevilja honom rådrum att förskaffa sig en sådan.

Återvinningstalan kan efter borgenärens behag föras antingen mot endast en af flera restitutionsskyldige, eller mot alla gemensamt eller mot hvar och en skildt. De, mot hvilka återvinning gjorts gällande, torde ansvara solidariskt, dock naturligtvis endast efter det mått, som lagen med hänsyn till beskaffenheten af deras fides bestämmer, och successor endast för det, som han af den ifrågavarande förmögensfördelen värligen erhållit. Huruvida successor, som nödgats återbära, kan söka ersättning af sin auctor, beror däraf om auctor enligt civillag är skyldig att prästera eviction eller ej.

Gäldenärens hörande i återvinningsprocessen är icke nödigt. Hans förhållande till den, mot hvilken återvinning göres gällande, beröres icke af lagstiftningen. Enligt allmän civillag och i särskild rättegång bör således afgöras om denne i följd af återvinningen har något anspråk mot gäldenären, d. v. s. om gäldenären bör skyldigkännas att återställa vederlag eller ersätta skada. Emellertid står det hvar-

dera parten fritt att i återvinningsprocessen instämma gäldenären och likaså torde han, såvidt dess utgång kan invärka på hans rätt, vara befogad att däri intervensera.

7. Enligt finsk lag (Straffl. 36: 1) straffas den för bedrägeri, hvilken *under sken* af försäljning, gåfva eller annat aftal undandraget fordringsegare egendom då utmätning förestår; har den, som genom sådant brott riktats, varit däri delaktig, skall han ersätta skadan. Men i andra fall har borgenär, där gäldenären ej blifvit försatt i konkurs, enligt vår hittills gällande rätt icke någon talan motsvarande den tyska och österrikiska rättens *Anfechtungsklage*. Återvinning utom konkurs har emellertid blifvit föremål för särskildt stadgande uti vår nya utsökningslagstiftning; Förordningen om utsökningslagens införande meddelar nämligen därom följande bestämning (§ 29):

„Har gäldenär, hos hvilken utmätning blifvit sökt, sina borgenärer till förfång afhändt sig egendom, iklädt sig förbindelse eller gynnat enskild borgenär under sådana omständigheter att, om konkurs i stället för utmätning söktes, återvinning till konkursbo varit tillåten; då vare den borgenär, som utmätningen begärt, till återvinning berättigad; stämme dock honom, mot hvilken talan därom skall utföras, inom sextio dagar efter det borgenären om utmätningens värkställande erhöill kunskap eller, där fråga är om fast egendom, hvarå lagfart då ej var sökt, från den dag lagfarten sökes.“

Den nya utsökningslagstiftningen har sålunda beträffande förutsättningarna för återvinningsrätten anslutit sig till gällande konkursrätt (Konkursst. § 46). Konkursstadgans anordning af återvinningsinstitutet torde emellertid böra erkännas vara långt ifrån tillfredsställande. Endast i de fall, då gäldenären straffas för bankruttbrott, får borgenär söka återvinning på grund af handling som gäldenären företagit mera än trettio dagar före konkursens början (där fastighetsöfverlåtelse är i fråga, räknas tiden från det lagfart därå söktes). Och återvinning är i sådana fall (Konkursst. § 46 a) § 86) medgifven endast då gäldenären i hemligt förstånd

med någon borgenär uppgifvit eller vidgått *falsk* skuld (jfr Straffl. 39: 1^a) samt då han *under falskt sken* af försäljning, gåfva eller annat aftal undandragit borgenärerne något, som bort till dem upplåtas (jfr Straffl. 39: 1^a). Men om gåfva eller annan åtgärd, som till sin följd är därmed jämförligt, eller förbindelse, hvarigenom borgenärer blottstälts för märklig skada, icke kan bevisas hafva varit simulerad, utan rättsvärkningen måste anses hafva af gäldenären verkligt afsetts — låt vara under tyst förutsättning af framtida frivillig gentjänst — så eger återvinning ej rum, äfven om den, som sålunda riktats, vetat att gäldenären handlat oredligt mot sina borgenärer (Konkursst. § 46 a) § 87 a) jfr Straffl. 39: 2^a). Konkursstadgan synes vara affattad under förutsättning att den, som i sist anförda fall riktats, icke ens skall kunna åläggas att såsom *delaktig* i förbrytelsen gälda skadan. (Se dock konkursst. § 91.) Enligt Strafflagen torde däremot sådan delaktighet vara straffbar och således medföra skadeståndsskyldighet.

Om det befunnos nödvändigt att låta Konkursstadgans bestämmningar om återvinning till konkursbo och därmed äfven 29 § i Förordningen om utskökningslagens införande undergå revision, så skulle det väl vara anledning att pröfva, om ej återvinningsinstitutet kunde, med frångående af den kasuistiska metod, enligt hvilken såväl Konkursstadgans ifrågavarande bestämmningar som de ofvan refererade tyska och österrikiska författningarna blifvit affattade, anordnas så, att institutet komme att grunda sig på en för alla fall af återvinning gemensam princip. I Tyskland och Österrike har nämligen berörda författningars kasuistiska affattning, enligt hvad literaturen i ämnet angifver, beredt tolkningen mycken svårighet, och det måste antagas att enahanda svårighet skall jämväl hos oss blifva mera kännbar, om framdeles, då återvinningsrätt kan göras gällande äfven efter utmätning, sådana rättegångar blifva talrikare. Emellertid bör naturligtvis ledning hämtas af den tyska och österrikiska lagstiftningen samt af Konkursstadgans med denna i flere väsentliga stycken öfverensstämmande bestämmningar om återvinning på grund af gäldenärs handling, som egt rum kort före hans konkurs.

8. Den tyska och österrikiska lagstiftningen om återvinning utom konkurs är, såsom af det ofvanstående framgår, grundad på två olika principer. För det första den, att återvinning skall ega rum där gäldenären och motparten varit i ond tro; här är således ett inre, subjektivt moment det afgörande; men då återvinning göres gällande mot gäldenärens anhöriga, förutsättes denna ömsesidiga onda tro till dess motsatsen bevisas. Den andra grundsatsen är den, att återvinning bör ega rum då gäldenären utan vederlag minskat sin förmögenhet; här kommer hvarken hans eller motpartens onda eller goda tro i betraktande, utan det afgörande momentet är ett rent yttre, objektivt.

Frågas det nu huru domaren skall kunna finna att vederbörande icke varit i god tro, att det subjektiva moment, som enligt lag är afgörande, föreligger, så skall det väl befinnas att ond tro eller ondt uppsåt, dolus, näppeligen kan hafva hos någondera förefunnits, ifall den förmögenhetsuppsättning, som gäldenären gjort, motsvarats af ett *väckligt* och *tillräckligt* vederlag från andra sidan. Åtminstone kan, om så varit fallet, ej den andra hafva varit i ond tro: äfven om gäldenären honom vederligen företagit t. ex. försäljning af fastighet emedan penningar äro lättare att förskingra än jord, så kan väl icke åt borgenärerna rimligtvis tillräcknas något anspråk mot köparen, som för fastigheten betalat fullt pris. Det synes således att frågan om vederlaget varit väckligt och tillräckligt alltid måste blifva den afgörande. Om vederlaget varit tillräckligt eller ej bör väl bedömas med hänsyn till gäldenärens dåvarande förhållanden, ty köp eller försträckning, som för en annan synes mycket oförmånlig, kan för gäldenärerna hafva varit en nödvändighet, och återvinningslagstiftningen kan icke göras till medel att hämma ocker o. d. Uttrycket „vederlag“ (Entgelt) synes emellertid icke vara nog omfattande för att angifva hvarje slag af ekonomisk fördel, som, från borgenärs synpunkt, bör anses såsom tillfredsställande; detsamma angifver t. ex. icke tydligt nog att förmånen af en försträcknings prolongation bör vara nog för att trygga stiftandet af en panträtt till säkerhet för en från början icke pantfäst fordran.

Hvad å andra sidan förfoganden utan vederlag (unentgeltliche Verfügungen) vidkommer, så torde lagstiftningen härom icke hafva fäst tillbörlig vikt vid det så att säga subjektiva eller inre momentet. Det synes vara oskäligt att en person, som icke kunnat ana att den, hvilken gifver honom en gåfva, därigenom skall förfördela borgenärer, nödgas återbära hvad han fått. Om t. ex. en såsom rik ansedd köpman bekostar en ung mans studier och sedan förlorar sin förmögenhet, så kan det väl icke vara billigt att den andre skall återställa hvad han sålunda i god tro och möjligen under förutsättning af framtida gentjänst mottagit. (Också har lagstiftningen för sådan återvinningstälans anställande bestämt en jämförelsevis kort tid, tydligen i syfte att träffa endast sådana handlingar, som skett då gäldenärens obestånd redan varit nära för handen och sålunda sannolikt af den andra förutsetts. I samma syfte torde ock Konkursstadgan (§ 46 b) hafva på antydtt sätt inskränkt återvinningstalan på grund af gåfva och annat aftal, „som hufvudsakligen har egenskap af gåfva“.

Det synes som kunde för alla fall af återvinning uppställas en gemensam grundsats, afseende de båda anförda momenten. Enligt den skulle återvinning ega rum då en förmögensuppoffring skett utan värkligt¹⁾ och för gäldenären tillräckligt vederlag eller förmån, och den andre vetat eller bort förutse att fordringsägare skulle därpå lida förfång.

Härvid lämnas gäldenärens afsikt alldeles utan afseende. Den omständigheten att densamma af den tyska och österrikiska lagstiftningen likasom ock af Konkursstadgan (§ 46 b) c) så starkt betonats, beror utan tvifvel af romerskrättsligt inflytande. Men om en gång återvinningsrätt bör medgifvas åt borgenär, hvars fordran tillkommit *efter* det den för honom menliga handlingen egt rum, så kan, då en afsiktlig

¹⁾ Ordet „värkligt“, som kunde synas öfverflödigt då ju ett vederlag, som ej är värkligt, icke är något vederlag, har synts böra tilläggas på det att satsen otvetydigt må omfatta simulerade rättsärenden, det vanligaste medlet att förfördela borgenärer.

kränkning af en rätt, som ännu icke finnes till, är omöjlig, återvinningsinstitutet väl svårigen grundas på teorin om gäldenärens dolus och medkontrahentens delaktighet. Den afgörande frågan synes fastmer vara denna: när bör tredje man, som erhållit en förmögenhetsfördel af en person, hvilken sedermera blir oförmögen att betala sin gäld, vara beredd därpå att denna fördel åter frångår honom? Och svaret kan icke blifva annat än att han, oafsedt om gäldenärens förfarande synts honom dolost eller ej, bör vara beredd därpå då han sett eller bort förutse att borgenärer skulle däraf lida förfång. Den, som utan vederlag vunnit en förmån, kan icke räkna på att lagen skall skydda honom mot andra, hvilkas mot vederlag förvärfvade rätt står i fråga. Han har bort taga hänsyn därtill, att gäldenärens förmögenhet har till uppgift ej blott att tjäna dennes vilja utan äfven att tillfredsställa hans fordringsägare ¹⁾).

Af det sagda följer att motparten icke bör anses restitutionspliktig om han först *efteråt* fått kännedom om gäldenärens ekonomiska läge. Det på honom ställda anspråket att han skall taga hänsyn till borgenärers rätt, hvilket innebär att han bör *afböja* ett förvärf, hvarigenom desse honom veterligen skulle lida förfång, kan icke utan obillighet utsträckas därhän att han borde till borgenärens fromma *återbära* hvad han i fullkomligt god tro förvärfvat ²⁾).

Vidare följer af ofvan antydda uppfattning, att motparten, då ju borgenärerne icke böra på hans bekostnad riktas, kan räkna på att, om han skall återställa hvad han fått, honom ock skall ersättas hvad han därför såsom vederlag gifvit, äfvensom därå gjord förbättring, hvilken ökar sakens utmätningssvärde och icke kan utan skada från densamma skiljas ³⁾). Denna godtgörelse kan han, därest penningar skola

---

¹⁾ Så, de lege ferenda, men utan vidare utveckling, *Cosack a. a. s.* 364 ff.

²⁾ Detta i öfverensstämmelse med Konkursst. § 46 c).

³⁾ Detta i öfverensstämmelse med Konkursst. § 46 b), som omfattar ej blott gäfva utan äfven andra aftal, hvilka äsyfta förnärmande af borgenärers rätt.

rätt utan äfven öfriga i § 46 b) Konkursst. angifna rättsärenden, d. ä. lega och „annat sådant aftal“, således alla rättsärenden, genom hvilka nytjanderätt vare sig till fast eller lös egendom beviljats utan skäligen vederlag. Utan hänvisning till Konkursstadgan kunde det däremot synas tvifvelaktigt om uttrycket otvetydigt angäfve detta sitt omfång. Och tvekan synes äfven kunna uppstå om det gälde att afgöra huruvida orden „afhändt sig egendom“ borde anses omfatta jämväl det, att en gäldenär efterskänkt sin fordran eller afstått från en panträtt eller nytjanderätt i annans sak, — fall, hvilka af Konkursstadgan icke särskildt uppmärksammas, men hvilka äfven synas böra gifva anledning till återvinning. Däremot läser ifrågavarande uttryck otvetydigt omfatta öfverlåtelse af s. k. immateriell eganderätt, såsom auktorrätt o. d.

I stället för uttrycket „iklädt sig förbindelse“, som äfven förekommer i konkursstadgan (§ 46 c), synes kunna användas det kortare „utfästa“, hvilket likasom ordet „förbindelse“ omfattar alla löften att prästera penningesummor eller varumängder, men som enligt vanligt språkbruk torde hafva en vidsträcktare betydelse och således omfatta äfven andra löften, t. ex. saluofferter, konventionalviten m. m.

Det uttryck, hvarigenom gäldenärens ifrågavarande förfarande bör betecknas, kan lätt, om det affattas allmänt, blifva oklart, och om det angifver enskilda fall, blifva för trångt; i hvardera händelsen möjliggöres lagens kringgående. Vid uttryckets affattning synes nu, med hänsyn till förstnämnda omständighet, termerna „rättsärende“ och „rättshandling“, hvaraf den tyska och österrikiska lagstiftningen betjänat sig, alls icke böra användas; inom doktrinen råder nämligen meningsolikhet angående betydelsen af dessa termer och det har, såsom ofvan antydts, i Tyskland och Österrike visat sig, att uttrycket „Rechtshandlung“ beredt tolkningen svårighet, särskildt då det gällt att afgöra, om härmed afsåges jämväl sådan gäldenärens underlåtenhet, hvarigenom han afsiktligt åsamkat sig en förmögenhetsminskning. Å andra sidan åter torde, enligt hvad ofvan antydts, Konkursstadgans kasuistiska affattning icke befinnas uttöm-

mande. Försöksvis må här föreslås följande uttryck: *afhända sig* och *utfästa*, hvilka afse öfverlätelser och löften; *bevilja*, hvilket afser bl. a. stiftandet af nytjande- och pant-rätt; samt *afstå* och *efterskänka*, hvilka afse upphäfvandet af begränsade sakrätter och fordringsrätter.

Huruvida en underlåtenhet från gäldenärens sida kan gifva anledning till återvinning synes bero däraf om motparten i denna underlåtenhet kunnat se ett förfarande, hvarigenom han komme att till borgenärers förfång erhålla en rättslig förmån. Om t. ex. gäldenären efter öfverenskom-melse med den, hos hvilken han har en fordran, låter denna fordran präskriberas eller underlåter att protestera växel, hvarå den grundar sig, eller i rättegång underlåter att prästera bevis o. s. v., så kan det väl anses att han härigenom i själfva verket gjort den andre en gåfva, som bör återgå. Det, som återgår, är naturligtvis icke gälde-närens underlåtenhet utan den fördel, som han beredt den andre genom att sålunda efterskänka sin rätt. Men för att återvinning skall ega rum erfordras, såsom antydt, att den andre kunnat se att denna underlåtenhet varit afsiktlig och att borgenärer därigenom skulle förfördelas.

Att endast sådant förfarande, som medfört rättsvär-kan, afses, torde ej behöfva uttryckligen sägas; det kan väl icke antagas att någon borgenär skulle söka återvinning t. ex. på den grund att gäldenären, som är handlande, då han märkt sitt obestånd, för att rikta en sin vän och kon-kurrent visat sina kunder till denne. Att förfarandet bör hafva haft rättslig värkan, skulle för öfrigt betonas fullkom-ligt tydligt om det, i enlighet med terminologin i 1734 års lag och Konkursstadgan sades att det, som skett till borge-närens förfång, skall „återgå.“

Förordningen om utsökningslagens införande (§ 29) stadgar vidare att återvinning skall ega rum då gäldenären „gynnat enskild borgenär“ och afser därmed Konkursstad-gans bestämning (§ 46 d) och e) om de fall, då gäldenären betalat sin skuld, som ej varit förfallen, eller lämnat pant för skuld, som icke varit förfallen och vid hvars tillkomst sådan säkerhet ej betingats. Om det nu stadgades, att det,

som gäldenären utan motsvarande förmån afhändt sig eller beviljat, skall återgå, så vore i själfva värdet anförda fall af borgenärs gynnande däri inbegripna. Den tyska och österrikiska lagstiftningen har också ansett dem omfattas af sina ofvan anförda allmänna formler. Då det emellertid visat sig att i Tyskland och Österrike sådana fall kunnat gifva anledning till tvekan och då de torde förekomma jämförelsevis ofta, lärer ett särskildt stadgande motsvarande Konkursstadgans anförda bestämning vara af nöden. Vid dess affattning borde emellertid hänsyn tagas till den omständigheten att borgenärs gynnande kan ske äfven på annat sätt än de antydda, t. ex. genom sättande af gods under bolag, hvarigenom, då bolaget lagts enligt 15 cap. H. B., godset kan dragas undan enskild borgenär i det han först efter bolagets fordringsegare därur njuter betalning.

10. Återvinningens syfte är att utmätning till borgenärens förnöjande må ega rum utan hinder af den handling, hvarigenom gäldenärens förmögenhet minskats. Således, om gäldenären efterskänt en fordran eller stiftat en pant-rätt, så skall, då återvinningstalan godkänts, utmätning dock ega rum i denna fordran och utan afseende å denna pant-rätt; och har gäldenären betalat penningar eller annars öfverlåtit eganderätt, så skall den summa eller den sak, som han afhändt sig, återbäras till utmätning.

Men om nu en sådan sak icke längre finnes till, utan blifvit af motparten förtryttad, förbrukad eller förstörd, så torde han väl icke, såsom hade han stulit, böra åläggas att ersätta all den vinst, som gäldenären kunnat hafva af saken; det kan ju i själfva värdet icke förutsättas att denna vinst skulle funnits i gäldenärens bo vid utmätningen. Icke håller torde motparten böra skyldigkännas att utgifva den vinst, som han själf haft eller kunnat hafva af saken. Borgenären synes vara skäligen tillgodosedd blott gäldenärens bo blir så ökad som om saken ännu finnes där. Om så är, bör motparten åläggas att återställa endast sakens gångbara värde vid den tid, då domen i återvinningsmålet faller. Skola penningar återbäras, behöfver motparten således icke erlägga ränta.

Å andra sidan bör motparten, som ju skall återbära endast sådant, hvarför han ej gifvit vederlag och som han mottagit medveten därom att det kan återgå, ej kunna fria sig från ersättningsskyldighet genom att bevisa att det, som han fått, gått förlorat utan hans vållande och utan att han däraf haft gagn; han har haft utsikt till fördel af gäldenärens förfarande, hvilket gjort borgenären förfång, och då han kunnat hafva profiten, bör han äfven stå faran. För kostnad, hvilken motparten nedlagt å sak, som återvinnes, synes han vid här föreslagna anordning af återvinningsinstitutet böra erhålla ersättning endast om den ökar sakens utmätningssvärde och sålunda komme att lända borgenären till fördel.

Det kunde ifrågasättas om ej återvinningsrätten, i stället för att, såsom här föreslagits, i likhet med den romerska rättens *condictio* och den tysk-österrikiska lagstiftningens *Anfechtungsobligation*, afse, så vidt möjligt, samma sak, som gäldenären afhändt sig, borde anordnas så, att motparten städse ålades att till utmätning återbära ett visst penningbelopp motsvarande värdet af den förmån han erhållit minskadt med värdet af det vederlag, som han tilläfventyrs därför gifvit. Härigenom vunnes onekligen fördelen af en mindre rubbning af bestående rättsförhållanden: då t. ex. en fastighet sålts till underpris och köpet skall återgå, vore det ofta för motparten vida mindre betungande att utgifva ett penningbelopp än att förlora fastigheten och efter dess exekutiva försäljning återbekomma sin köpeskillning. Men en sådan anordning skulle göra det nödvändigt att den beträffande sakens värde af domstolen till beloppet fastställdes; och det skulle uppenbarligen ofta blifva för kåranden svårt eller t. o. m. omöjligt att anskaffa utredning om värdet af en sak, som befunne sig i annan mans ego. Äfven om han förmådde bevisa, att det aftal, genom hvilket saken frångått hans gäldenär, för motparten alldeles uppenbart medfört en oskäligen fördel, ja, att det i själfva verket icke inneburit annat än en förtäkt gifva, så skulle det dock ofta blifva för honom vanskligt att i penningar angifva sakens verkliga värde. Han skulle då vara tvungen att nöja sig med ett

belopp, som satts så lågt, att vittnen kunde intyga att saken åtminstone vore värd så mycket. Men sålunda komme, synes det, hans rätt att oskäligen afkortas. Äfven om antydda uppfattning godkändes, skulle dock återvinningsrätten icke i alla fall kunna afse penningebelopp; där gäldenären minskat sin förmögenhet t. ex. genom att i fast egendom inrymma panträtt eller nyttjanderätt, måste återvinningstalan afse denna rätts upphäfvande. För öfrigt må här framhållas att, såsom nedan vidare utvecklas, upphäfvandet af motpartens eganderätt icke bör medföra rubbning af dens rätt, som med honom ingått aftal.

Emellertid kan restitution af en af gäldenären öfverlåten rätt, äfven om densamma finnes hos motparten i behåll, dock icke alltid skäligen yrkas. Där, såsom fallet kunde vara t. ex. då en redan länge vid industriell drift brukad patenträtt borde restitueras, rättens förlust pröfvades för innehafvaren medföra en mycket större skada än som motsvarades af dess försäljningsvärde, synes vederlag i pennningar böra gifvas.

11. Bör återvinningstalan kunna anställas mot tredje man, som af den, hvilken gäldenären riktat, genom laga fång erhållit den rätt, som skall återgå, eller som förvärfvatsakrätt uti en sak, hvilken bör återställas? Förutsättning för sådan talan skulle, enligt den uppfattning, som ofvan uttalats, vara, att denna tredje man kunnat förutse gäldenärens fordringsegares förfördelande och att han själf förvärfvat utan tillräckligt vederlag, och de fall, som härmed afsåges, vore naturligtvis företrädesvis de, då gäldenären för skens skull användt en mellanhand, men fördelen egentligen varit af honom afsedd för den tredje. Emellertid skulle ett ganska värksamt korrektiv redan finnas, om det, såsom ofvan antydde, stadgades, att mellanpersonen skall ansvara för rättens värde: såsom förmedlare kunde då användas endast den, som antingen intet hade att förlora eller som fått löfte om att hans restitutionsplikt i fall af återvinning skulle fullgöras af annan. Dock kunde naturligtvis, särskildt vid fastighetsföryttringar och pantsättning, fara vara för han-

den att borgenärs restitutionsrätt skulle på antydt sätt göras gagnlös. Men i sådana fall torde omständigheterna i själfva verket utvisa, att aftalet med förste förvärfvaren företagits blott för skens skull och att gäldenärens verkliga afsikt varit att rikta tredje man. Kan detta styrkas, så synes återvinning böra ega rum.

Kan åter sådant icke bevisas, så torde tredje mans rätt böra tryggas åtminstone om han åt sin auctor gifvit ett verkligt och tillräckligt vederlag, ty då har han icke riktats oskäligen. Men äfven om han af sin auctor fått den beträffande saken såsom gåfva, synes rättssäkerheten fordra att han ej göres restitutionspliktig, låt vara att han kunnat med större eller mindre sannolikhet antaga att hans auctors fång ej varit tryggande. Stadgades annorlunda, så komme bestämningen att afvika från gällande konkursrätt (konkursst. § 46 g)¹⁾ stå i strid med den i 11: 4 och 8: 2 JB uttalade grundsatsen, enligt hvilken i fall liknande det nu föreliggande tredje man njuter skydd så snart hans rätt stöder sig på hans auctors formelt lagliga fång, äfven om han känt dess beskaffenhet. Då pröfningen af frågan om tredje man — hvilken i de fall, som här afses, icke stått i något omedelbart förhållande till gäldenären — varit „i god tro“ eller ej, nödvändigtvis måste blifva mycket svår, skulle ett sådant stadgande medföra en osäkerhet uti rättsförhållandena, hvilken synes vara mera betydande än det gagn, som kunde af stadgandet förväntas.

Däremot synes återvinningstalan böra tillåtas mot dem, som efter den restitutionspliktiges död ega del i hans bo; ty desse, hvilka böra anses känna beskaffenheten af hans tillgångar, torde ej kunna göra anspråk på bättre rätt, än den döde skulle njutit. Men testamentarie, som är singular-successor, lärer böra för återvinning tryggas på samma skäl som gåfvotagare.

¹⁾ Konkursst. som bestämmer att tredje mans rätt är tryggad, då hans fång är sådant att han „finnes berättigad egendom behålla“, säger ej hurudant hans fång bör vara för att hafva denna värkan; ej håller lämnar vår civilrätt därom upplysning.

12. Då tillfredsställande bevisning angående gäldenärens tillgångar svårigen torde kunna förr än utmätning egt rum åstadkommas, synes återvinningstalan icke böra tillåtas med mindre borgenären visar att utmätning af hans fordran äskats utan att han blifvit till fullo förnöjd. Sådan talan bör själfallet anställas inom någon kortare tid efter det borgenären af utmätningsman fått redovisning.

Det kan naturligtvis ofta inträffa att flere borgenärer samtidigt eller i det närmaste samtidigt men hvar och en för sig söka återvinning. Om då borgenärs restitutionanspråk anses grundadt på en fordringsrätt uppkommen däraf att den andre oskäligt riktat sig på hans bekostnad, så bör enhvar af dem, så snart denna hans fordran anses hafva tillkommit, äfven kunna upphäfva den mot eller utan bekommen valuta. Sakenligare synes det emellertid vara att anse att här alls icke föreligger någon fordringsrätt utan ett anspråk på utmätning af viss förmögenhet. Om nu flera hafva sådant anspråk, som afser samma förmögenhetsbeståndsdel och den ene gör sitt anspråk gällande och får dom förr än andre, så har för honom hvarken någon förut bestående fordran blifvit domfäst eller någon ny fordran genom domen uppkommit, utan domstolen har endast förordnat att, honom till godo, utmätning skall ega rum i viss motpartens egendom, bestämd in specie eller till visst värdebelopp, såsom tillhörde den gäldenärens bo. Kommer då den, som senare fått dom af samma innehåll, förr till utmätningsman, så bör han, oafsedt när anspråket väkts och domarna fallit, främst erhålla utmätning. Om detta är riktigt, så är det tydligt att den, som först fått dom, ingalunda bör kunna befria den restitutionsskyldige.

Vill denne, i stället för att utgifva en sak, på annat sätt ställa borgenären till freds, t. ex. genom att betala hans penningefordran, så kan detta naturligtvis icke förmenas honom, ty det är likgiltigt om själfva exekutionsobjektet, som ju i alla fall skall försälgas, prästeras, eller borgenären på annat sätt förnöjas. Men sådan så att säga surrogatprästasjon kan icke gifvas förr än värkställighet blifvit äskad af någon, som fått återvinningsdom, och det således är

visst, hvem som främst har rätt att njuta utmätning i det, som skall restitueras. Fullgöres restitutionsplikten sålunda, så att säga i utmätningsväg, så är den restitutionspliktige fri. Men prästerar han åt någon, som väl fått dom, men ännu icke äskat värkställighet, så befriar han sig visserligen från dennes utmätningsanspråk, men han gör det med risk att åter nödgas restituera åt en annan, som måhända senare fått dom, men förr äskat värkställighet.

Hafva flera fått dom gemensamt, så gäller om dem det ofvan sagda ifall någon af dem äskar värkställighet förr än de andra, ty den omständigheten, att deras anspråk pröfvats gemensamt, kan ej invärka på deras rätt att njuta utmätning i den ordning de hos utmätningsman anmäla sig. Äskas åter exekution af flere gemensamt, så gäller det-samma som i andra fall, då exekution samtidigt sökes af flera. Bjudes frivillig prästation, så kan ingen af dem med värkan gentemot de öfriga emottaga mera, än han skulle fått genom utmätning; följaktligen kan han ej håller efter-skänka de öfrigas rätt.

Har borgenär njutit exekution i det restituerade, så är den dom, som han fått, därmed värkstäld. Återstår då något af exekutionsobjektet eller dess värde, så kan detta framdeles tillgripas för värkställande af annan återvinnings-dom. Det bör emellertid återställas åt den restitutions-skyldige och får icke behållas af gäldenären. Det finnes i själfva verket ingen anledning att upphäfva rättsförhållandet emellan gäldenären och den restitutionsskyldige, då ju gälde-nären icke ålägges att godtgöra den andre för det veder-lag, som denne gifvit, utan detta vederlag afdrages från det, hvarmed borgenären skall tillgodoses. Då gäldenären icke återställer hvad han fått, så har han icke håller anspråk på någon del af det, som han gifvit.

Ej håller synes för den restitutionsskyldige i följd af återvinningen kunna uppstå något anspråk mot gäldenären: om han gifvit vederlag, så har han därför blifvit ersatt, och om han icke gifvit vederlag, så kan han enligt allmänna rättsgrundsatser ej fordra att gäldenären skall prästera

eviction, så mycket mindre som han från början varit medveten därom att hans fång ej är tryggande.

Gäldenären synes, då återvinningstalan ej grundar sig på någon hans dolus och han hvarken har i saken del eller kan däraf vänta nytta eller skada, kunna uti återvinningsprocessen höras såsom vittne.

Den tid, inom hvilken borgenär, som önskar anställa återvinningstalan, bör hafva äskat utmätning för sin fordran, torde kunna bestämmas ganska lång, förslagsvis tio år, då ju återvinningsrätten grundar sig på motpartens kannedom därom att hans förmån kan lända borgenärer till förfång, och restitutionplikten således icke inträder oförväntad. Där fråga är om föryttring af fast egendom synes denna tid böra löpa först från det lagfart sökts; intill dess kan nämligen, enligt Nya Utsökningslagen (26 § 4 kap), fastigheten tagas i mät för gäldenärens skuld.

Ordet „återvinning“, hvilket här i enlighet med Konkursstadgans terminologi för korthetens skull användts, synes ej böra förekomma i lagtext. Detsamma kan nämligen icke fullt sakenligt användas för att beteckna talan, som afser t. ex. att fordran, som af gäldenären efterskänkts, skall förklaras giltig, eller panträtt, som af gäldenären beviljats, skall upphävas.

13. Den mening, som här ofvan uttalats, kunde i korthet affattas i följande satser:¹⁾

Hvad den, som ej mäktar betala sin gäld, utan verkligt och för sig tillräckligt vederlag eller förmån afhändt sig,

---

¹⁾ Naturligtvis framställes det följande ingalunda såsom förslag till lag. Ett lagförslag i ämnet, hvilket borde omfatta äfven återvinning till konkursbo, skulle själfallet erfordra en motivering, som ingående behandlade ej blott principiella grundfrågor, hvilka här kunnat blott i största korthet beröras, utan äfven de många viktiga praktiska (bl. a. processuella) frågor, som framträda vid återvinningsinstitutets tillämpning vid och utom konkurs och af hvilka åtskilliga synas hafva af den tyska och österrikiska lagstiftningen lämnats att besvaras genom tolkning. — Följande satser hafva införts blott för att sammanfatta och tydliggöra den föregående framställningens hufvudmoment.

utfäst, beviljat, afstått eller efterskönt, därtill han icke varit lagligen förpliktad: såsom då borgenär gynnats, vare sig genom betalning eller pant där skulden icke varit förfallen och säkerhet därför ej från början betingad, eller annorledes; det gånge åter, ändock att det fullgjorts eller blifvit domfäst och utmätt, om borgenär, ehvad hans fordran tillkommit förr eller senare, inom tio år därefter, eller, där fråga är om fast egendom, inom tio år sedan lagfart därå söktes, äskat utmätning utan att blifva till fullo förnöjd och stämmer därom inom sextio dagar efter det han om utmätningens värkställande erhöll kunskap, samt domaren pröfvar att svaranden, då han af gäldenären, eller, för skens skull, genom tredje man, erhöll den förmån, vetat eller bort förutse, att fordringsegare skulle däråf lida förfång. Och förordne domaren då till ny utmätning i svarandens bo eller, utan hinder af dennes rätt, i gäldenärens. Därvid skall främst svaranden till godo räknas det vederlag, som gäldenären befunnits hafva af honom erhållit, samt värdet af förbättring af sak, hvilken pröfvas lända borgenären till fördel och icke kan utan skada från saken skiljas. För vinst, som svaranden af sin förmån haft, gifves ej åt borgenären ersättning. Hvad efter den utmätning öfrigt är behålle svaranden. Lyder domen å sak, hvars värde förringats vare sig af våda, bruk eller tredje mans däri förvärfvade rätt, eller hvilken icke mera finnes i svarandens bo, eller kan annars den förmån icke tagas i mät, eller pröfvas dess utmätning göra svaranden märkelig skada, då skall svaranden åläggas att, med afdrag för vederlag, fylla eller ersätta värdet efter ty sådant kan säljas för då domen gifves. Ej skall å slikt ersättningsbelopp, och ej håller då domen annars lyder å penningar, ränta utdömas. Visar svaranden för utmättningsman, att gäldenären efter förra utmätningen ärfvt eller förvärfvt något, skall det främst utmätas.

Lag samma vare för dem, hvilka efter dens död, som sådan förmån fått, ega del i hans bo.

I det, som återställes, njute ej annan utmätning, än den, som därå fått dom. Den, som skall fullgöra domen, må, om han vill, i stället åt utmättningsman gälda hvad bor-

genären eger få. Hafva flera fått dom, gemensamt eller hvar för sig, njute den först utmätning, som först äskar värkställighet, och de andre, hvar i sin ordning, i det som öfrigt är. Om värkställighet af flera domar på en gång gäller hvad angående utmätning i ty fall är stadgadt.

Wilhelm Ohydenius.

Rättelse

å sid. 117 not 1 nedersta raden står „1884“, bör vara 1881

Angående åtgärder för åklagareväsendets förbättrande ¹⁾).

En af de viktigaste brister, hvaraf straffprocessen hos oss lider, består utan tvifvel däri, att de myndigheter, åt hvilka uppgiften att på statens vägnar beifra och åtala brott är anförtrodd, icke motsvara de anspråk, som man i vår tid i den kriminella rättskipningens intresse anser sig böra ställa på sådana myndigheter. Till följd häraf är först och främst den förberedande undersökningen (hos oss vanligen kallad polisundersökning) isynnerhet i mera invecklade brottmål ofta nog alldeles otillfredsställande, och af samma orsak utföras likaledes i en mängd fall åtalen på ett så bristfälligt sätt, att domaren, då den tilltalade hos oss i regeln äfven saknar försvarare, måste i vidsträkt mån sörja för såväl åtalet som försvaret och härigenom till stor del förlorar den opartiska ställning till saken han såsom domare borde intaga.

Det kan därför utan fara för misstag påstås, att en verklig förbättring af rättegångsförfarandet i brottmål icke kan hos oss genomföras, såvida ej åklagareväsendet ställes på vida bättre fot än den, hvarpå det för närvarande befinner sig. Härmed afses naturligtvis icke, att en förbättrad organisation af åklagareväsendet ensam för sig skulle kunna bringa vår straffprocess i ett tillfredsställande skick. Men väl utgör detta en nödvändig förutsättning i organisatift hänseende, utan hvilken några varaktiga förbättringar med afseende å förfarandet icke äro möjliga. Ty äro våra åkla-

¹⁾ Denna uppsats är afsedd att utgöra ett inledande referat af frågan N:o 13 på Juridiska föreningens årsprogram för år 1895.

gare redan under nuvarande förhållanden icke vuxna sin uppgift, så skola de ännu mindre vara det, i händelse själfva förfarandet i brottmål underkastas nödiga förbättringar. Må vi söka att föreställa oss, hvilka anspråk i sådant fall måste ställas på dessa funktionärer.

Enligt hvad numera allmänt erkännes är det för en säker pröfning af den brottsliga handlingens verklighet och beskaffenhet nödvändigt, att all utredning därom såvidt möjligt *på en gång* framställles för domstolen, så att denne kan omedelbart efter det denna utredning förebragts, skärskåda och pröfva saken (den s. k. omedelbarhetsprincipen). Men för att detta skall blifva möjligt, måste den egentliga rättegången inför domstol föregås af en *förberedande undersökning*, därvid alt bevismaterial, såväl emot den anklagade som till hans förmån, samlas, rensas från värdelösa eller öfverflödiga beståndsdelar och bringas i det skick, att det samma sedan kan på ett öfverskådligt sätt föreläggas domstolen. Att en sådan undersökning, oafsedt andra förutsättningar, om hvilka här ej kan blifva fråga, måste för att uppfylla detta ändamål ledas af fullt sakkunnig person, torde vara uppenbart. Härvid betyder det föga, om anställandet af förundersökningen till större eller mindre del öfverlämnas åt en domare, eller om den lägges helt och hållet i händerna på allmänna åklagaren. Ty äfven om saken skulle anordnas på det först nämnda sättet, hvilket dock med hänsyn till domareståndets fåtalighet hos oss knappast torde vara utförbart, skulle likväl ingalunda alla förundersökningar komma att värkställas af domaren utan endast de viktigaste och svåraste, ej håller skulle, där detta vore fallet, hela undersökningen åligga honom, utan endast dess senare stadium, medan den första och grundläggande delen däraf enligt sakens natur här såsom annorstädes måste ankomma på åklagaren. Dennes uppgift med afseende å det förberedande förfarandet blefve således i alla händelser viktig nog.

Härtill komma de anspråk, som *åtalets väckande och utförande* ställa på åklagaren och hvilka blifva större i den mån processen grundas på den s. k. *anklagelseprincipen*. Till förekommande af missförstånd må här erinras, att denna

princip icke för straffprocessen uppställer något annat mål än den s. k. inkvisitionsprincipen, nämligen uppdagandet af den verkliga eller materiella sanningen, ehuru den söker nå detta mål genom andra och, såsom erfarenheten visat, säkrare medel än sist nämnda princip. Utgående från den likaledes af erfarenheten bekräftade satsen, att inkvisitionsprincipen, då den gör domaren till åklagare och begär att han skall öfverbevisa den tilltalade om brottet, ålägger honom uppgifter, som äro med hvarandra oförenliga, öfverlämnar anklagelseprincipen åt åklagaren att anskaffa och framställa bevisen för den tilltalades skuld samt åt denne eller hans försvarare att sörja för bevisen i motsatt riktning. Härigenom skiljas åklagarens och domarens uppgifter från hvarandra, den förre blifver helt enkelt part i rättegången och den anklagade, hvilken under inkvisitionsprincipens välde utgör föga annat än ett mer eller mindre försvarslöst objekt för undersökningen, erhåller likaledes karaktären af part samt följaktligen motpart till åklagaren, medan slutligen domarens roll väsentligen inskränkes till den med hans ställning mest öfverensstämmande, att döma mellan parterne.

Med denna anordning af processen ankommer det på åklagaren att själfständigt besluta, om åtal skall väckas, att affatta anklagelseskraften med erforderlig noggrannhet och fullständighet samt slutligen att utföra åtalet och framställa bevisningen på ett i faktiskt och rättsligt afseende tillfredsställande sätt, hvilket särskildt med afseende å bevisningen har så mycket större betydelse, som ransakningen här icke liksom i inkvisitionsprocessen får gå ut på att förmå den anklagade till bekännelse. Då anklagelseprincipen har sitt värde icke för dess egen skull utan för de fördelar den medför, kan väl ett genomförande af densamma med fullständig konsekvens och utan hänsyn till sådana förhållanden, hvilka därvid betinga modifikation, icke komma i fråga. Men att reformerna på straffprocessens område äfven hos oss skola gå i denna riktning, därför borgar utvecklingen i hela den öfriga civiliserade världen.

Öfveralt, där anklagelseprincipen blifvit i större eller mindre utsträckning införd, har såsom en följd häraf å

ena sidan den anklagade försetts med försvarare, — såvida denna institution icke redan tidigare varit införd, — och å den andra åklagareväsendet så organiserats att åklagaren skulle kunna uppfylla de stegrade fordringar, som på honom ställes. Med rätta har man ansett, att detta mål ej kunde uppnås, såvida icke åtalet anförtroddes åt särskilda, juridiskt bildade funktionärer, de där finge med odeladt intresse egna sig åt denna uppgift och hvilka dessutom vore inbördes på sådant sätt förbundna till en enhet, att åtalens bedrivande med tillräcklig energi och kraft härigenom garanterades. Till följd häraf och då uppfattningen af brottens beifrande såsom en staten åliggande plikt tillika öfveralt gjort sig gällande samt staten, för att fullgöra denna plikt, haft behof af sådana tjänstemän, som kunde utföra åtalen, är det naturligt att åklagareväsendet organiserats såsom ett system af särskildt för detta ändamål anställda statstjänstemän. Detta synes ock vara den enda tillfredsställande lösningen af frågan. Att England, som dock är anklagelseprincipens hemland och där denna är genomförd i vida större utsträckning än på den europeiska kontinenten, saknar ett offentligt organ för åtalet, invärkar knappast på saken, alldenstund möjligheten att där undvara denna institution beror af förutsättningar, hvilka icke förefinnas i något annat land.

I vårt land, där offentligt åtal och privat åtal förekomma jämsides med hvarandra, har man beträffande organen för det först nämnda gått en medelväg mellan det engelska systemet och det, som numera är rådande i det kontinentala Europa. Staten är visserligen försedd med egna organ för utförandet af offentliga åtal, men de tjänstemän, hvilka denna uppgift tillkommer, äro isynnerhet hvad beträffar den talrikaste klassen af dem eller kronolänsmännen, icke uteslutande eller ens i främsta rummet allmänna åklagare, utan hafva därjämte en mängd andra åligganden, som med sagda uppgift hafva föga eller intet gemensamt. Det torde därför vara uppenbart, att dessa tjänstemän, äfven om de för dem gällande kompetensfordringarna kunde betydligt höjas, likväl icke vore i stånd att fylla de kraf, som

enligt hvad nyss anförts måste ställas på myndigheter, åt hvilka det skulle öfverlämnas att leda de förberedande undersökningarna och anställa åtal. Detta viktiga och maktpåliggande värf förutsätter, för att kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöras, ej blott nödiga kunskaper, utan äfven möjlighet att kunna utan störing af mångfaldiga andra göromål, egna sig åt detsamma.

I öfverensstämmelse med dessa synpunkter har den för revision af lagstiftningen rörande rättegångsväsendet tillsatta komitén vid behandlingen af frågan om åklagareväsendet beslutit förslå, att för detta skulle inrättas egna, från de administrativa och polismyndigheterna oberoende organ. Enligt detta förslag skulle den högsta ledningen af åklagareväsendet i landet tillkomma en vid högsta domstolen anställd öfveråklagare (justitieombudsman eller prokurator), hvilken tillika ägde utföra eller låta utföra de vid denna domstol förekommande åtalen. Vid öfverrätterne (hofrätterne) skulle åtalen utföras af där anställda advokatfiskaler, medan slutligen vid de kollegiala underrätterne (af komitén benämnda lagmansrätter) borde anställas statsåklagare, en vid hvarje sådan domstol, å hvilka det ankomme att draga försorg om åtalen vid samma domstol samt i viss mån äfven vid de densamma underlydande lägre underrätterne (häradsrätterne). Alla dessa tjänstemän vore offentliga åklagare. Där så erfordrades, kunde dessutom monarken offentlig åklagare till hjälp förordna biträdande åklagare. I regeln borde statsåklagaren i de brottmål, hvilka höra till lagmansrättens handläggning, själf såväl anställa förundersökningen som utföra åtalet. Hvad åter häradsrätterne beträffar, skulle oafsedt de mål, hvilka underligga privat åtal och hvartill de flesta målsägarebrott skulle höra, en mängd mindre brottmål ankomma å själfständigt åtal af kronolänsman och (i städerna) stadsfiskal. Öfriga till häradsrätten hörande mål vore statsåklagaren väl berättigad att själf utföra, men kunde äfven låta nyss nämnda polistjänstemän åtala. Det senare komme naturligtvis att blifva det vanliga. Där biträdande åklagare vore

anställd, ägde denne efter förordnande af den offentliga åklagaren samt, i händelse af jäf eller förfall för honom, utan sådant förordnande utföra hans åligganden.

Såsom kompetensvilkor för offentliga åklagare har komitén föreslagit tjugufem års ålder, rättskaffensandel, sådana kunskapsprof, som för domareämbete erfordras, samt genom sysselsättning vid domstol och värksamhet såsom offentlig sakförare eller biträde åt sådan eller åt offentlig åklagare vunnit erfarenhet i rättskipningen. Advokatfiskaler och statsåklagare skulle till sina tjänster utnännas af regenten efter förslag af hofrätt, men justitieombudsmannen utan föregående förslag. Offentlig åklagares främsta och viktigaste uppgift vore naturligtvis att med all skyndsamhet befordra brottsliga personer till laga ansvar, men härvid skulle det tillika såsom ämbetsplikt åligga honom att noga tillse det icke någon oskyldig blefve vid domstol underkastad rättsligt åtal, ännu mindre fäld till ansvar för brott, hvadan han ex officio borde beakta äfven sådana omständigheter, som tala till den angifnes förmån. I sitt förhållande till domstolen skulle den offentliga åklagaren väl icke vara denne underordnad, men likväl pliktig att inom vissa i lag bestämda gränser efterkomma rättens bud och anordningar. Hvad åter angår åklagareväsendets organisation med afseende å de offentliga åklagarenes inbördes förhållande, så borde den, enligt komiténs förslag vara hierarkisk. Lägre åklagare vore således pliktig att efterkomma hvad honom af öfverordnad åklagare anbefaldes samt att å bestämda tider för denne redogöra för sin värksamhet. Den högsta uppsikten öfver alla landets åklagare skulle, såsom redan antyddes, tillkomma den vid högsta domstolen anställda justitieombudsmannen, hvilken i följd häraf ägde dem till efterrättelse utfärda instruktioner samt, då offentlig åklagare felade i tjänsten, ålägga honom vissa disciplinära straff. I förhållande slutligen till polismyndigheterna samt de till dem hörande tjänstemän och betjante skulle de offentliga åklagarene vara berättigade att påkalla all den handräckning, som de vid utöfningen af sina åligganden kunde hafva af nöden.

Hvad komitén föreslagit angående jäf och förfall för offentliga åklagare samt i öfrigt beträffande deras tjänstvärksamhet kan här förbigås. Däremot bör det nämnas, att enligt komiténs förslag till domstolsorganisation lagmansrätternes och således äfven statsåklagarenes antal komme att blifva tjugu och, då åklagarene vid hofrätterne och högsta domstolen räknas till, hela antalet offentliga åklagare följaktligen tjugufyra.

Naturligtvis äro komiténs i det föregående omnämnda förslag icke definitiva, utan kunna i särskilda hänseenden underkastas ändringar redan i komitén och ännu mer efter det komitén slutfört sitt arbete. Men oafsedt detta synes det vara uppenbart att, när engång den nya lagen för straffprocessen träder i värksamhet, ett oafvisligt behof af kuniga och skickliga åklagare måste göra sig gällande. Och af synnerligen stor vikt är det under sådana förhållanden att tillgång finnes till personer, lämpliga för detta värf. Ty skola åklagareplatserna besättas med olämpliga personer, kan detta medföra den värkan, att den nya straffprocessen redan från början kommer på orätt spår samt hela reformen härigenom förfelas.

Emellertid torde det vara säkert, att om intet göres för att utbilda kompetenta åklagare, sådana icke skola af sig själfva uppstå. För att detta vore möjligt, fordrades nämligen att personer med erforderliga kunskaper för yrket blefve satta i tillfälle att genom praktisk värksamhet på dithörande områden förvärfva nödig erfarenhet och rutin. Men härtill finnes med den nuvarande organisationen af åklagareväsendet hos oss icke någon möjlighet för den enskilde. Skulle unga jurister än vilja för detta ändamål följa med aktorer såsom deras biträden, så vore likväl, med afseende å aktornes af andra göromål upptagna tid och beskaffenheten af den praxis, som af dem i allmänhet följes, nyttan häraf ganska ringa, för att icke tala därom, att en sådan praktik i alla händelser ej kan hafva samma betydelse, som själfständig värksamhet i egenskap af allmän åklagare.

Om de synpunkter, som här framstälts, äro riktiga,

framstår det såsom en tvingande nödvändighet, att åtgärder från statens sida vidtagas i syfte att befordra uppkomsten af dugliga åklagare. Och då sådana icke kunna tillskapas i en handvändning, är det likaledes af vikt, att dessa åtgärder må utan onödigt dröjsmål komma till stånd.

Häremot kan icke med fog invändas, att då förslagen till reform af rättegångsväsendet ej ens äro färdiga och det är alldeles osäkert, om och när en på anklagelseprincipen grundad straffprocess kan varda hos oss införd, med åtgärder till åklagareväsendets höjande kunde tills vidare anstå. Ty utom att det, om man ville vänta tills rättegångsformen står omedelbart för dörren, säkert blefve för sent att börja arbeta på ett förbättradt åklagareväsen, bör det tagas i betraktande, att ett sådant arbete, äfven om ifrågavarande reform emot förmodan icke komme till stånd, likväl med afseende å de betydligt ökade fordringar, som den nya strafflagen ställer på åklagaremyndigheterna, ingalunda vore fåfängt, utan tvärtom redan af detta skäl fullt pakalladt.

Att här meddela ett fullständigt förslag till de åtgärder, hvilka i sådant afseende borde komma i fråga, vore hvarken nödigt eller ens måhända lämpligt. Några antydningar beträffande den riktning, i hvilken de enligt refs tanke borde gå, torde dock vara på sin plats.

Då en verklig utbildning för åklagarekallet, såsom redan nämndes, ej kan vinnas utan praktik, och då den praktik, som under nuvarande förhållanden kan erhållas, ej är tillfredsställande, våga vi såsom den nödigaste och tillika värksamaste åtgärd föreslå, att regeringen skulle till en början inrätta ett mindre antal provisoriska åklagarebefattningar. Innehafvarene af dessa, hvilka skulle tillsättas på förordnande och emot arvode, borde likväl icke helt och hållet träda i stället för nuvarande åklagare, utan endast äga att åtala gröfre brott samt såvidt möjligt äfven att beträffande sådana anställa förberedande undersökning. Till följd af denna begränsning i deras åligganden och då de därjämte vore fria från andra tidsödande uppdrag, kunde områdena för deras värksamhet vara jämförelsevis betydande, hvarigenom naturligtvis äfven den praktik, som stode dem

till buds, blefve i samma mån rikhaltigare och mer omväxlande. Af våra nuvarande underrättsdomkretsar är måhända endast en, nämligen den, som utgöres af hufvudstaden, tillräckligt stor för att ensam för sig bilda lämpligt område för en sådan provisorisk åklagare. I öfriga fall borde därför åklagaren förutom den stad, i hvilken han har sitt säte, erhålla till värkningskrets jämväl en del af den kringliggande landsbygden, t. ex. en domsaga eller flere, såsom med afseende å antalet förekommande gröfre brottmål samt andra omständigheter kunde finnas lämpligt. Att endast jurister med goda kunskaper i straffrätt borde till de ifrågavarande befattningarna förordnas, samt att arvodena för dem borde vara så rundliga, att dylika personer kunde finna med sin fördel förenligt att låta därtill förordna sig, torde vara klart. Men dessutom borde de, hvilka härvid kunde komma i fråga, om möjligt få tillfälle att under en kortare tids vistelse i länder, där åklagareväsendet är på tillfredsställande sätt organiseradt, såsom Norge och Tyskland, personligen taga kännedom om offentliga åklagares värksamhet.

Om dylika åtgärder blefve så snart som möjligt vidtagna, så skulle vi redan efter några år kunna hafva ett antal framstående åklagare, hvilka sedan, när reformen af straffprocessen träder i värksamhet, kunde öfvertaga de viktigaste platserna inom den nya åklagarekåren samt härigenom i väsentlig mån medvärka till ett framgångsrikt genomförande af den betydelsefulla reformen. Men därjämte skulle ifrågavarande personer otvifvelaktigt redan från början komma att utöfva ett hälsosamt inflytande på rättegångsförfarandet i brottmål, särskildt med afseende å målens förberedelse och åtalens utförande, samt äfven härigenom underlätta reformens genomförande.

R. A. Wrede.

Reform af vårt resereglemente.

Bland de poster i vår statsbudget, som i följd af de senaste årtiondenas utveckling på det ekonomiska området rönt en betydande tillväxt och jämväl påverkats af framstegen inom det sociala livets öfriga sfärer, äro resekostnaderna egnade att ådraga sig särskild uppmärksamhet. Att förvaltningsmaskineriet under utvecklingens fortgång altmer måste förfullständigas, nya tjänster inrättas och nya uppgifter åhvälfvas innehafvarne af förut tillkomna befattningar samt att på grund häraf statens utgifter för tjänsteresor efter hand måste mer och mer tynga på budgeten ligger i sakens natur. Lika själfallet är dock ej att icke resekostnadernas tillväxt kan öfverskrida behöriga gränser; tvärtom synes det vara alt skäl att då och då blicka tillbaka på det förflutna samt tillse hvad som kunde göras för att hämma en tilläfvventyrs altför snabb befunnen ökning af ifrågavarande statsutgifter.

För belysande af resekostnadernas budgetariska betydelse hos oss skola här anföras några siffror ur statsräkenskaperna. Dessa kostnaders absoluta ökning under de senaste tre decennierna framgår vid jämförelse af följande medeltalssiffror. Resekostnaderna utgjorde (i tusental mark) åren 1864—1873 i medeltal årligen 104,000 mark ¹⁾, 1874—1883 143,000 mk ²⁾ samt 1884—1893 306,000 mk (år 1884

---

¹⁾ År 1864 88,268: 06 samt 1873 115,497: 63.

²⁾ År 1874 122,393: 60 och 1883 183,212: 79. I sistnämnda siffra ingå ur allmänna statsfonden utbetalda 134,232: 73, bokförda under dess sjunde hufvudtitel och allmänna extra utgifter, 17,602: 67 militära resekostnader samt 23,683: 94, bokförda under statsfondens femte hufvudtitel och diverse anslag för folkskolväsendet, utgörande resekostnader för folkskolinspektorer, äfvensom för enahanda ändamål ur bevillningsmedel utanordnade 7,693: 45.

202,959 mk 95 p.¹⁾ och 1893 380,593: 85, hvaraf bokförts 292,275: 58 under allmänna statsfondens sjunde hufvudtitel och allmänna extra utgifter, äfvensom 50,564: 76, utgörande kostnader för folkskolinspektörernas resor, under femte hufvudtiteln och diverse anslag för folkskolväsendet, samt 37,753: 51 såsom militära resekostnader). Under sistnämnda årtionde ha resekostnaderna således i jämförelse med näst föregående decennium mer än fördubblats och i jämförelse med därförut gångna tioårsperiod nära tredubblats.

Hvad åter vidkommer resekostnadernas tillväxt i förhållande till statsutgifterna i allmänhet, skola här jämväl några på statsräkenskaperna grundade statistiska data framläggas. Enligt kapitalräkningarna öfver allmänna statsmedlen utgjorde sammanlagda beloppet af allmänna stats- och militiefondernas utgifter år 1864 18,578,773 mk 86 p. och häraf utgjorde resekostnaderna 0,47 %. År 1874 uppgingo nyssnämnda fonders utgifter till sammanlagdt 29,004,373 mk 1 p., hvaraf 0,42 % belöpte sig på posten resekostnader. År 1883 utgjorde dessa kostnader 0,62 % af berörda fonders utgifter, sådana dessa upptagas uti den för samma år upprättade generalhufvudboken för statsvärkets fonder, samt uppgingo de bägge följande åren till omkring 0,7 % äfvensom år 1886 till 0,86 % af de nämnda fonder påförda utgifterna. År 1887 utgjorde ifrågavarande procentsats 0,97 %, år 1888 0,86 %, år 1889 0,96 %, år 1890 inemot 1,1 %, år 1891 något öfver 1 % äfvensom åren 1892 och 1893 hvarterda i det närmaste 1,1 %. Af dessa sifferuppgifter framgår att resekostnaderna under de senaste två decennierna rönt en ökning, som är två och en half gång större än den samtliga med allmänna statsmedel bestridda statsutgifter under samma period uppvisa. Denna resekostnadernas starka stegring är så mycket mera anmärkningsvärd som kommunikationerna under sist omförmälda tid genom tillkomsten af nya

¹⁾ Häraf 134,055: 67, upptagna under sjunde hufvudtiteln och allmänna extra utgifter, 21,657: 39 militära resekostnader samt 47,246: 89, bokförda under femte hufvudtiteln och diverse anslag för folkskolväsendet, hvilken sistnämnda summa utgöres af resekostnader för folkskolinspektörer.

järnvägar i väsentlig mån förbättrats och tjänsteresor på grund häraf i många fall kunnat värkställas betydligt billigare än förut.

De allmänna grunder, efter hvilka ämbets- och tjänstemän skola för af dem i tjänsteärenden företagna resor åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning, äro sammanfattade i de s. k. resereglementena, af hvilka vårt nu gällande är utfärdadt den 16 februari 1891. Detta reglemente trädde i stället för resereglementet af den 20 oktober 1884, och före det sistnämnda gälde resereglementet af den 6 december 1875. Dessa tre reglementen öfverensstämma i alt väsentligt med hvarandra. Den starka progression, hvori resekostnaderna, enligt hvad ofvan uppvisats, under tillämpningen af sagda reglementen ökats, föranleder oss att underkasta de i desamma uttalade grundsatserna en närmare kritik. En granskning af hithörande spörsmål synes vara så mycket mer påkallad, som värkningarna af resereglementenas föreskrifter ingalunda inskränker sig till de utgiftsposter, som blifvit ofvan anförda. Utom att uti några andra utgiftsposter jämväl ingå ersättningar, debiterade enligt resereglementet, hvilka uti räkenskaperna likväl icke framträda särskildt, ega dess stadganden tillämpning äfven å resor och förrättningar, som böra bekostas af enskilda personer och kommuner. De i sagda reglementen uppställda principer måste förty tillmätas en bärvidd, som sträcker sig långt utöfver det statsfinansiella gebitet.

Hvad först beträffar befogenheten att företaga tjänsteresor, finnes härom ingenting närmare bestämdt uti vårt nu gällande resereglemente lika litet som i föregående enahanda reglementen. I p. 20 af de uti 1891 års reglemente intagna särskilda stadgandena antydes endast att en slik befogenhet kan grunda sig antingen på för vederbörande funktionärer utfärdade instruktioner eller på särskilda förordnanden. Härvid vinna altså de allmänna förvaltningsrättsliga normerna finansiell betydelse. Den största svårigheten har regleringen af guvernörernas befogenhet att företaga ämbetsresor i praxis erbjudit. Statsutskottet vid senaste landtdag har i sitt betänkande om finansrelationen ur räkenskaperna för åren

1890—92 anført några siffror, af hvilka framgår, huru ojämt statsvärkets utgifter för nyssnämnda resor drabba de olika länen, samt i sådant afseende framhållit att för guvernörens i Wiborgs län resor dessa år utbetalats resp. 6,964: 16, — 7,273: 01 (med 193 resedagar) — och 5,750: 07 äfvensom för guvernören i S:t Michel år 1892 5,237: 22, hvaremot resekostnaderna för guvernören i Tavastehus län utgjort endast 560: 09 à 671: 14, samt utgått med därefter lägsta belopp, 1,277: 89 à 1,524: 54, för guvernören i Nylands län. Öfriga guvernörers resekostnadsersättningar ha under ifrågasvarande tid utgjort mellan 2,000 och 4,000 mk. „Så betydande“, tillägger utskottet, „som anförda siffror skulle antyda, är dock ej olikheten mellan de skilda länen hvad behovet af inspektionsresor vidkommer“. — Då emellertid lösningen af frågan, huru onödiga ämbetsresor i statens finansiella intresse böra kunna förekommas, icke faller inom resereglementenas område, anse vi oss kunna för denna gång lämna densamma därhän.

Det förefaller hvarje opartisk granskare som om tjänstemans rättighet till ersättning för resor i tjänsteärenden ej borde sträcka sig utöfver de af honom i verkligheten härför hafda kostnaderna. Denna princip framstår åtminstone för hvar och en, som gjort sig förtrogen med den nyare förvaltningsrättens grundsatser, såsom så naturlig och berättigad, att man med skäl kan göra anspråk på ett mer konsekvent genomförande däraf än fallet är med våra senaste resereglementen. Herraväldet på detta gebit göres sagda princip stridigt af en annan synpunkt, som i många stycken varit bestämmande för lagstifaren, nämligen den att vissa funktionärer böra beredas tillfälle att genom resekostnadsersättningar, som lämna något öfverskott utöfver de verkliga reseutgifterna, skaffa sig tillökning till sina — med eller utan grund — för otillräckliga ansedda löneinkomster. Sistnämnda uppfattning framlyser redan ur den mängd klasser — hela elfva i vårt nu gällande resereglemente — uti hvilka våra tjänstemän äro indelade med afseende å resekostnadsersättningens belopp. Till första klassen hänfödda ämbetsmän ega beräkna sig skjutsetsättning

med en mark för kilometern samt 24 mark i dagtraktamente, då däremot tjänstemän af elfte klassen undfå endast 16 penni per kilometer samt 3 mark i dagtraktamente; de för öfriga klasser bestämda beloppen ligga mellan antydda gränser. Ut i äldre resereglementen framstår detta förhållande ännu tydligare: sålunda upptog 1841 års resereglemente 14 klasser och 1860 års 13, af hvilka för den första var bestämdt åtta hästars skjuts och 6 rubel i dagtraktamente. En så mångfaldig gradation har likväl icke varit påkallad af de mellan olika tjänstemannakategorier hos oss existerade jämförelsevis små differenser i afseende å sättet att tillfredsställa lefnadsbehofven. Dessa differenser ha redan uti de å stat upptagna löneförmåner, som ju äro afsedda för tjänstemännens underhåll, äfven då dessa äro stadda på tjänsteresor, vunnit tillbörligt beaktande. De därutöfver tjänstemän tillkommande rese- och förrättningstraktamentenas uppgift är blott att hålla dem skadeslösa för de ökade utgifter förflyttning till annan ort medfört och synes följaktligen icke behöfva så pregnant afspegla nämnda sociala differenser, utan kunna graderas efter en betydligt mindre omfattande skala. Ej håller synas de för de högsta ämbetsmannakategorierna upptagna dryga skjutsningspennin-garna vara betingade af hos oss faktiskt förekommande sätt att färdas. En sträfvan att tillförsäkra högre tjänstemän ekonomisk fördel af tjänteresors företagande kan skönjas äfven i den uti 1891 års resereglemente (p. 11 mom. 5) från äldre reglementen intagna bestämningen att ämbetsmän, tillhörande de fem första klasserna, äro berättigade att å ångfartygs- eller järnvägsresa för betjäning tillgodoräkna sig ett belopp, motsvarande passagerareafgiften för en sådan plats å fartyget eller järnvägen, som finnes bestämd för elfte klassen. Nämnda sträfvan framstår så mycket tydligare som mom. 1 af samma punkt medgifver godtgörelse för färden och transporten af desse ämbetsmäns effekter till och från fartyget eller järnvägen med 3 mark för hvarje gång.

Redan länge har doktrinen utdömt detta sätt att reglera tjänstemännens aflöning och ha doktrinens läror uti

detta afseende i vidsträkt mån gjort sig gällande äfven inom den utländska lagstiftningen. Det synes vara alt skäl att utsträcka principen om fast aflöning för tjänstemännen, hvilken princip på senare tider jämväl hos oss vunnit en alt större tillämpning, äfven till förevarande område och låta reminiscenserna från det föråldrade sportelsystemets tid försvinna. I dylikt fall kunde klassificeringen af våra ämbets- och tjänstemän med hänsyn till resekostnadsersättningarnas belopp betydligt förenklas sålunda, att dagtraktamentena och i mindre grad äfven skjutspenningarna för de högre klasserna skulle något reduceras. Det för Sverge gällande resereglementet af den 11 februari 1881 kunde härvid tagas till förebild; där har klassernas antal minskats till sex, af hvilka för första klassen finnes bestämda legor för tre hästar, en lega som hos oss skulle motsvara 42 penni per kilometer, samt 15 kronor (= 21 mark) i dagtraktamente. Likaså torde ofvan anförda stadgande angående berättigande för ämbetsmän att för betjäning tillgodoräkna sig ett belopp, motsvarande passagerareavgift å ångfartyg eller järnväg, böra ändras därhän, att en dylik befogenhet skulle förutsätta att betjäning verkligt medhafts på resan. Äfven uti detta afseende skulle det svenska resereglementet förtjäna efterföljd, enär där ingår den bestämning att ämbetsman eger tillgodoräkna sig ersättning af nyss omförmälda beskaffenhet, endast „om han är åtföljd af betjänt“. Enahanda villkor för rättigheten att debitera resekostnadsersättning för betjäning uppställes i Tyska rikets och Preussens gällande resereglementen¹⁾. Enligt österrikisk förvaltningsrätt kan, äfven då betjänt i verkligheten åtföljt resande ämbetsman, en dylik rättighet endast undantagsvis, på särskild ansökan, beviljas²⁾.

Om sålunda å ena sidan den föråldrade principen, en-

¹⁾ Förordningen af den 21 juni 1875 § 4 och lagen af den 24 mars 1873 § 4, sådan denna paragraf lyder i förordningen af den 15 april 1876.

²⁾ Fuchs, Zusammenstellung der auf die Diäten und Reisekosten der k. k. österreichischen Staatsbeamten und Diener Bezug nehmenden Vorschriften. Wien 1886 s. 62—63.

ligt hvilken tjänsteresorna äro att betrakta såsom en inkomstkälla för tjänstemännen, i någon mån gjort sig gällande hos oss, måste man å andra sidan anse grundsatsen om resekostnadsersättningens natur att utgöra godtgörelse för under tjänsteresa hafda verkliga utgifter ha vunnit en öfvervägande betydelse i vår nyaste förvaltningsrätt. Att vårt nu gällande resereglemente väsentligen är fotadt på denna grundsats, som eger afgjort företräde framför den andra principen, framgår otvetydigt af flere bestämmningar i sagda reglemente. Sålunda stadgas i p. 10 att resekostnads- och traktamentsersättning utgår efter det eller de olika sätt att färdas, med skjuts, på ångfartyg eller järnväg, som i verkligheten begagnats; i p. 11 mom. 6 föreskrifves att tjänsteman af någon af de åtta första klasserna erhåller enligt gällande taxa godtgörelse för transporten af det åkdon, som för resans fortsättande erfordrats och som han i verkligheten begagnat; p. 12 innehåller att för tjänsteresa å orter, hvarest hvarken skjuts, ångbåt eller järnväg kan begagnas, utan färden måste värkställas på båt, till häst eller annorlunda, utgifves ersättning i regeln efter taxa, där sådan finnes, och p. 15 mom. 1 att lega för båt samt bro- och färjpenningar beräknas efter gällande taxor, hvarjämte mom 2 af samma punkt stadgar att förhöjning för extra skjutsning ej får beräknas för flere hästar än den resande i verkligheten begagnat. På grund häraf har man hos oss i praxis ansett att därest tjänsteresa är förenad med större kostnader än att dessa blifva betäckta med den enligt resereglementets grunder beräknade ersättningen, så kan vederbörande, ifall utgifterna behörigen verificeras, göra anspråk på godtgörelse af allmänna medel för sina i verkligheten hafda utgifter. Uti ett enstaka fall har denna uppfattning funnit ett uttryck uti vår nyaste förvaltningslagstiftning, nämligen i den samtidigt med resereglementet utfärdade kungörelsen angående landtmätare tillkommande ersättning för tjänsteresor, hvarest stadgas att då högre lega än den ordinära skjutslegan erlägges och återfordras, skall skriftligt intyg öfver det erlagda beloppet presteras. Det bayerska resereglementet innehåller en uttrycklig bestäm-

ning i syfte att i dylika fall tillförsäkra tjänstemän full godtgörelse, och den österrikiska förvaltningsrätten, som innehåller ett liknande stadgande, synes härvid tjänat den bayerska till föredöme. Öfriga tyska resereglementen föreskrifva att i sådan händelse dagtraktamentet kan ökas¹⁾.

Resekostnadsersättningen bör begränsas därhän, att något öfverskott utöfver reseutgifterna icke uppstår, men bör å andra sidan ej håller så afknappas, att dessa utgifter icke kunna därmed till fullo betäckas. Att lotsa sig fram mellan detta Scylla och Charybdis är den svåra uppgiften för hvarje resereglemente. Synnerlig vikt ligger härvid på dagtraktamentets bestämmande. Att vårt nu gällande resereglemente särskildt i detta afseende icke på något lyckligt sätt löst sin uppgift, skall i det följande uppvisas.

Grunderna för dagtraktamentets beräkning äro uti p. 16 i detta resereglemente, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med äldre reglementen, bestämda sålunda, att traktamente för hvarje förrättningsdag utgår från och med den dag, då förrättningen på stället begynt, till och med den dag, då den slutat, samt att tjänsteman dessutom eger tillgodoräkna sig traktamentsersättning för hvarje dag, som hel och hållen eller till någon del varit till resa använd, sålunda att, då resan skett med ångbåt eller på järnväg, tio timmars färd därå räknas såsom en dag, tjugu timmar såsom två dagar samt hvad som med en eller flere öfverskjuter jämna tio timmar beräknas såsom fulla tio timmar äfvensom att, när resa värkstälts med skjuts, traktamente icke får beräknas för flere dagar än som vid tillryggaläggande af nittio kilometer om dagen skulle erfordrats, hvarvid, där est kilometertalet efter dylik beräkning icke svarar jämt emot resedagarna, traktamente för ytterligare en dag får i sådant fall utgå att öfverskottet utgör tio kilometer eller därutöfver. Ett undantag härifrån göres dock om afståndet mellan tjänstemannens hemort och förrättningsstället är kor-

¹⁾ Stengel, Wörterbuch des deutschen Verwaltungsrechts II. Freiburg i B. 1890 ss. 609, 611. Fuchs, anf. arb. s. 13. Preussiska lagen af den 24 mars 1873 § 2. K. tyska förordningen af den 21 juni 1875 § 2.

tare än tjugu kilometer, då resa sker med skjuts, eller om ångbåt eller järnväg begagnats och färden icke varat längre än två timmar samt förrättningen hunnit på en dag afslutas, i hvilket fall någon särskild resedag för återfärden icke får beräknas. Uti p. 17 mom. 1 stadgas dessutom, att om förrättningar värkställas å flere orter under samma resa, beräknas kostnadsersättning för resa mellan förrättningsställena samt till första och från sista förrättningsstället, hvarvid debiteringen af dagtraktamente för färderna mellan förrättningsställena grundas på sammanlagda väglängden från det första till det sista förrättningsstället, då resan skett med skjuts, samt, då ångbåt eller järnväg begagnats, på sammanlagda längden af den tid, som mellan dessa förrättningsställen till resa användts.

Detta sätt att bestämma dagtraktamentena kan dock icke sägas stå i öfverensstämmelse med resekostnadsersättningens af oss ofvan framhållna principiella natur. Tillvägagångendet att lägga den tillryggalagda väglängden eller, vid färd med ångbåt eller på järnväg, den använda resetiden, beräknad i timmar, till grund för dagtraktamentenas beräkning, är visserligen å ena sidan egnadt att förekomma onödigt dröjsmål å tjänsteresor samt synes så tillvida tillgodose statsverkets intresse, men å andra sidan kommer man härigenom därhän att tjänsteman för samma dag kan beräknas sig två traktamenten. Då traktamenten beräknas särskildt för rese- och särskildt för förrättningsdagar, kan nämligen på samma dag komma ett traktamente såväl af det ena som af det andra slaget. Då med skjuts värkstäld tjänsteresa omfattar kortare väglängd än tjugu kilometer eller då ångbåt- eller järnvägsfärd varar kortare tid än två timmar och tjänsteresan i dess helhet tagit blott en dag i anspråk, utgår på samma sätt för denna dag tvänne traktamenten. Hvad åter beträffar flere å samma dag värkställda förrättningar stadgas härom i p. 19 mom. 2: „Fordrar resans ändamål uppehåll på skilda ställen, utan att desssa uppehåll, hvart för sig, upptaga mera än en half dag, skola resedagarna i ett sammanhang för fram- och likaså för återreas beräknas, och endast så många förrättningsda-

gar upptagas, som göromålen tillsammantagna erfordrat; men någon allmän bestämning om det antal arbetstimmar, för hvilket en förrättningsdag får beräknas, finnes icke. Endast beträffande öfverkontrollörer vid bränvinsbrännerier och spritfabriker har fastställts att debiteringen af desse tjänstemän för förrättningsdagar under inspektionsresor tillkommande dagtraktamenten skall grundas på antalet af de arbetstimmar de särskilda förrättningarna, enligt dagböckerna, sammanlagdt medtagit, sålunda att traktamente beräknas för så många dagar som vid en arbetstid af sex timmar dagligen skulle erfordrats, hvarjämte för öfverskott af en timme eller mer traktamente för ytterligare en dag får tilläggas. (K. Senatens beslut den 23 maj 1889).

På grund af det ofvan sagda är det lätt förklarligt att tjänstemän med stöd af nu gällande föreskrifter ofta blifva i tillfälle att för samma dag debitera dubbel traktamentsersättning. Häraf finner man äfven huru det kommit sig att, såsom i våra tidningar någon gång framhållits, ämbetsmän för värkställda tjänsteresor af kronan fått sig godtgjorda 33 eller flere dagtraktamenten under en månad. Den, som icke förlorat ur sikte resekostnads- och traktamentsersättningens principiella natur, kan dock ej förneka att icke häruti ligger ett missförhållande. Den, såsom oss synes, härvid enda riktiga grundsatsen, att tjänsteman under resa i tjänsteärenden bör få åtnjuta ett traktamente för hvarje dag resan varar, spelar uti vårt nuvarande resereglemente blott en sekundär rol. Denna grundsats kommer där blott undantagsvis till heders, nämligen i det uti p. 16 mom 6 omförmälda fall, att under resa uppehåll inträffar genom naturhinder eller af annan giltig anledning, äfvensom beträffande vissa ämbets- och tjänstemän vid lots- och tullvärken, på sätt uti punkterna 6 och 7 af de resereglementet åtföljande särskilda stadgandena omförmäles. Uti det förra afseendet stadgas nämligen att uppehåll får tagas i beräkning vid traktamentets bestämmande, i händelse resan i följd af uppehållet medtagit längre tid än antalet af de dagar, för hvilka traktamente enligt härför fastställda allmänna grunder annars bort utgå. I det senare hänseendet uppställles

principen att för resor ombord å krono-, för kronans räkning befraktadt eller ock lots- eller tullverkets ångfartyg traktamentet beräknas efter den tid, som verkligt till resan åtgått, nämligen en dags traktamente för hvarje dygn resan varat. Det härvid följda sättet att beräkna dagtraktamentena, hvilket enligt vår tanke, hvad angår tjänsteresor öfverhufvud, är vida att föredraga framför nu gällande bestämmingar, har hos oss vunnit giltighet äfven i några andra undantagsfall. Jämlikt reglementet för lots- och fyrstaterna af den 9 maj 1870 (§ 42) åtnjuter lotsfördelningschef å sina visitationsresor om våren och hösten traktamente efter resereglementet för det antal dagar till hvarje resa i själfva verket åtgått. Enligt § 48 uti instruktionen för öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna af den 6 augusti 1887 ega distriktsingeniörer äfvensom vid öfverstyrelsen anställde ingenjörer vid resor för kronans räkning inom distriktet beräkna sig ett traktamente för hvarje dag de varit aflägsnade från stationsorten. Vidare tillkommer, jämlikt kungörelsen af den 3 oktober 1889 angående fångars forsling å statsjärnvägarne, vaktknekt under dylik fängstransport traktamente efter beräkning af tre mark för hvarje dygn, som helt och hållet eller till någon del (dock icke under fyra timmar) därtill åtgått. Slutligen äro yrkesinspektörerne enligt kungörelsen af den 21 december 1889, berättigade att för resor och förrättningar i tjänsten tillgodoräkna sig, förutom resekostnad, såsom traktamente tio mark för hvarje dag eller del däraf de varit från stationsorten aflägsnade. Det torde vara alt skäl att gifva den princip, som sålunda sökt bana sig väg i vår förvaltningsrätt, en mer omfattande giltighet, enär denna princip bättre än de i vårt nuvarande resereglemente i afseende å dagtraktamentets bestämmande uppställda grundsatserna måste anses tillgodose statsverkets fördel, utan att dock träda tjänstemännens berättigade anspråk på godtgörelse för under tjänsteresor hafda utgifter för nära. Därvid behöfde några betänkligheter i afseende å möjligheten att förekomma missförhållandet att tjänsteresor altför mycket skulle utdragas på tiden icke göra sig

gälden. Något svarighet att i sådana händelser utöfva en verklig kontroll har i ke visat sig i andra länder, hvar-
 ett sagda princip redan länge tillämpats. Sveriges nu gäl-
 lande resereglemente innehåller uti sin § 11 mom. 1 en i
 ofran påtryckt riktning gäende bestämmning. Där föreskrives
 att traktamente i ke beräknas särskildt för rese- och sär-
 skildt för förrättningslagar, utan bestås endast för hvarje
 från klockan tolv på natten räknadt dygn, som helt och hål-
 let eller till någon del varit användt till resa, förrättning
 eller bäggedera tillsammans, dock att när resan skett med
 begagnande af skjuts, traktamente ej i något fall får utöf-
 ver den tid, som till förrättningen åtgått, beräknas för flere
 dygn än som med tillryggaläggandet af sex mil i dygnet
 skulle erfordrats. Därjämte stadgas i § 13 att räkning öf-
 ver resekostnads- och traktamentsersättning skall innefatta
 utom andra upplysningar, som fordras äfven af vårt rese-
 reglemente, jämväl uppgift å de dagar, hvarunder förrätt-
 ningen likasom resorna till och från densamma egt rum.
 Det svenska resereglementets bestämmingar beträffande fär-
 der med skjuts samt de uppgifter, hvilka skola ingå uti re-
 seräkningarna, torde vara fullkomligt tillfylles att förebygga
 onödigt dröjsmål å tjänsteresor. Äfven i den tyska och
 österrikiska förvaltningsrätten har principen om räkning ef-
 ter dagar såsom grund för traktamentsersättningens bestäm-
 mande gjort sig gällande utan att kontrollens upprätthål-
 lande förljudes ha beredt nämvärda svårigheter¹⁾.

Uti sitt i anledning af finansrelationen afgifna betän-
 kande framhöll Statsutskottet vid senaste landtdag resekost-
 nadernas stegring under de senaste åren. Utskottet ansåg
 önskvärdt att stadgandena i resereglementet beträffande
 grunderna för beräkning af dagtraktamente blefve under-
 kastade revision i syfte att antalet dagar, för hvilka trak-
 tamente debiteras, ej måtte kunna väsentligen öfverstiga
 de å resor verkligt använda dagarnes tal. Det förefaller
 oss dock som om man kunde gå ännu längre och fastställa

¹⁾ Stengel, anf. arb. s. 606. Dippe, Die Bestimmungen über Ta-
 gegelder, Reisekosten und Umzugskosten in Preussen und dem Deut-
 schen Reich. Berlin 1880 ss. 11—12. Fuchs, anf. arb. s. 9.

att dagtraktamente i ingen händelse får beräknas för flere dagar än resan i själfva värdet tagit i anspråk. Då dagtraktamentet bör vara tillräckligt för bestridande af den merutgift, som resan till och vistelsen å förrättningsorten medför, torde härvid icke finnas något skäl till afvikelse från principen om resekostnadsersättningens natur att utgöra godtgörelse för i och för tjänsteresa i värdkligheten hafda utgifter.

En fråga, som står i nära sammanhang med ofvan berörda spörsmål, är den huruvida traktamente bör få beräknas för tjänsteförrättning å den ort, hvarest tjänstemannen är stationerad, eller i närmaste närheten däraf. Jämlikt p. 16 i vårt nu gällande resereglemente beräknas traktamente för hvarje dag förrättning varar, äfven om den icke är förenad med resa; dock endast i händelse förrättningen är af den beskaffenhet att särskild ersättning därför eger rum. Sistnämnda förutsättning är förhanden, då förrättningen faller utom kretsen af tjänstemannens egentliga tjänstevärksamhet eller ock då förrättning på grund af särskildt förordnande värkställes af annan person, som inträdt uti ett tillfälligt tjänsteförhållande till staten. Att extra förrättningar af förstnämnda slag nödvändigtvis böra betinga sig särskild traktamentsersättning, ligger ingalunda i sakens natur. Enär dagtraktamentet icke utgör betalning för af tjänsteman värkställt arbete, utan, i öfverensstämmelse med hvad ofvan yttrats om resekostnadsersättningen i allmänhet, måste anses endast utgöra godtgörelse för i följd af förflyttning till annan ort förorsakad merutgift, synas icke ens dylika extra förrättningar böra ovilkorligen påkalla särskild ersättning. Om staten finner det lämpligt, bör den kunna fritt disponera öfver de personers arbetskrafter, hvilka ställt sig uti tjänsteförhållande till densamma, utan att, så länge dessa personers vistelseort icke förändrats, behöfva gifva dem ytterligare godtgörelse utöfver dem tillförsäkrad aflöning. Ville man ej gå så långt, kunde man dock med fog bestämma, att tjänsteman är skyldig att inom ett kortare afstånd från hemorten värkställa inom hans egentliga tjänstesfer fallande förrättningar utan rättighet att härför beräkna sig dagtrakta-

menne. Sådana upptäcker den preussiska förvaltningsrätten¹⁾: föreskriften att tjänsteman ej är berättigad att åtnjuta dagtraktamente för förrättning å hemorten lika litet som honom i dylikt fall tillkommer någon resekostnadsersättning. och detta gäller äfven för alla förrättningar inom ett afstånd af två kilometer från hemorten. dock att härvid tilläfsventyrs erlagda bro- eller färjpenningar eller skjutslega varda honom godtgjorda. Samma bestämmning återfinnes i flere andra tyska resereglementen²⁾. Enligt gällande österrikisk rätt får tjänsteman, som i och för förrättning måste begifva sig till ett inom två timmars väg från hemorten beläget förrättningsställe, enligt regeln i ingen händelse, vare sig förrättningen faller inom eller utom området för hans egentliga tjänstevärksamhet, därför beräkna sig särskildt traktamente, utan i sistnämnda fall endast reseersättning³⁾.

Att hos oss upptaga en bestämmning uti nyss antydda riktning vore så mycket mer motiveradt, som uti några undantagsfall allaredan förbjudits att beräkna särskildt dagtraktamente för förrättningsdagar, emedan den tjänsteman å stat anslagna aflöningen ansetts förslå till hans underhåll äfven under tjänsteresor. Jämlikt K. Senatens beslut den 5 februari 1894 gäller detta för geologiska kommissionens direktor och tjänstemän. På samma sätt ega vid öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna å ordinarie stat anställda byggmästare för den tid de tjänstgöra å distriktskontor icke uppbära dagtraktamente⁴⁾; och jämlikt instruktionen för fiskeriinspektören, gifven den 16 januari 1861, (§ 9) eger denne i ersättning för dagtraktamente under tjänsteresor uppbära ett tillskott till aflöningen af 800 mark om året.

P. 15 mom. 3 i vårt nu gällande resereglemente lyder: „Vid resa från plats, där förhöjd skjutslega skall erläggas, äfvensom från stad utgår den i detta reglemente för resan

¹⁾ Lagen af den 24 mars 1873 § 6, sådan denna paragraf lyder i förordningen af den 15 april 1876.

²⁾ Stengel, anf. arb. s. 606.

³⁾ Fuchs, anf. arb. s. 10.

⁴⁾ Instruktionen af den 6 augusti 1887 § 49.

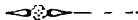
stadgade skjutslega med 50 % förhöjning“. Detta stadgande är hämtadt från 1884 års resereglemente, hvars 14:de punkt mom. 2 innehöll en bestämning om ersättning för skjutslega, som från reservstation skall utgöras med ett belopp, öfverstigande den vanliga skjutslegan, och hvilket reglemente i följande moment gjorde tillägget: „Vid resa från annan plats, där förhöjd skjutslega skall erläggas, äfvensom från stad utgår den i detta reglemente för resan stadgade ersättning med 50 % förhöjning“. Enligt då gällande förordning, angående skjutshållningen och gästgifverierna, af den 12 november 1883 kunde resande frambefordras med skjuts antingen från gästgifverier eller från reservstationer. Förutom den från sistnämnda stationer utgående extra skjuts, som betingade sig lega till för hvarje fall särskildt fastställt belopp, kunde äfven under vissa förutsättningar från gästgifveri erhållas extra skjutsning mot erläggande af dubbel lega. Den 50 % förhöjning, som omtalas uti 1884 års resereglemente, kom i enlighet härmed i fråga, då extra skjutsning skulle utgöras från gästgifveri. Men sedan förordningen af den 20 december 1888 i särskilda delar ändrat förenämnda skjutsförordning, kända författningarna blott till ett slag af extra skjutsning, nämligen sådan, som under i § 16 af förstnämnda förordning angifna förutsättningar skall utgöras från vissa lägenheter; och fastställes för sådan extra skjuts en ersättning af 5 penni för kilometern utöfver den vanliga skjutslegan. I öfverensstämmelse härmed upptager vårt nu gällande resereglemente uti mom. 2 af p. 15 för extra skjutsning ett tillskott med sistnämnda belopp till den enligt reglementet för tjänsteresor utgående ersättningen. Härforutom erlägges förhöjd skjutslega för skjuts, som utgår från stad¹⁾, men någon ytterligare händelse, uti hvilken förhöjning af skjutslega skulle inträda, finnes icke enligt nu gällande lagbestämningar. Vid sådant förhållande måste det i mom. 3 af p. 15 i resereglementet ingående uttrycket „resa från plats, där förhöjd skjutslega skall erläggas“, anses vara betydelselöst och vilseledande. Momentet borde

¹⁾ K. K. den 20 dec. 1888 § 1.

lyda: „Vid resa från stad utgår den i detta reglemente stadgade skjutslega med 50°, förhöjning“.

Det har icke varit vår afsikt att lämna någon uttömmande framställning af detta ämne, som ehuru detsamma rönt nära nog ingen uppmärksamhet från våra inhemska författares sida och äfven i den utländska förvaltningsrättsliga literaturen blifvit på ett i ögonen fallande sätt försumadt, ingalunda saknar intresse i synnerhet för dem, hvilka i praktiken hafva att göra med tillämpningen af resereglementets föreskrifter. Den eller de personer, som uti en framtid få i uppdrag att uppgöra förslag till nytt resereglemente, skola väl icke underlåta att ingå i en närmare granskning af här berörda frågor, hvilkas lösning torde blifva frukten af den förestående reformen. Vi ha endast velat påpeka några brister i vårt nu gällande resereglemente samt antyda utvägarna till deras afhjälpande. Främst ha vi velat betona resekostnadsersättningens principiella natur, sådan denna framstår enligt nyare rättsuppfattning, ty det är af vikt att hafva grundsatserna klara för sig, då det gäller att skrida till utarbetande af detaljbestämningarna i det emotsedda nya resereglementet. Det är att hoppas att detta reglemente skall bättre än vårt nuvarande vara egnadt att tillgodose de kraf, som ur finansiell och allmän förvaltningsrättslig synpunkt med skäl kunna i detta afseende uppställas.

Karl Willgren.

Juridiska Föreningens i Finland förhandlingar öfver de för året 1893 godkända all- männa öfverläggningsämnenä.

1:sta frågan.

Kan den bestämning i 44 § af K. Förordningen den 8 december 1873, angående kommunalförvaltning i stad, att stadsfullmäktige ega ibland sig utse personer till särskildt utskott, återopas af utom stadsfullmäktige stående medlem af kommunen till stöd för vägran att emottaga ledamotskap i sådan bestyrelse eller direktion, som omtalas i samma förordnings 81 §?

Centralafdelningen

ansåg bestämningen i återopade 44 §, som angår blott stadsfullmäktiges arbetsordning, hafva ingen gemenskap med § 81, något som såväl ordalydelsen af sagda §§, som kommunalutskottets betänkande vid 1872 års landtdag gifva vid handen; hvarför frågan besvarades nekande.

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan yttrade: „Uti § 44 af ofvanåberopade nådiga förordning är uttryckligen fråga endast om beredningsutskott, men icke om de förvaltande verk och direktioner, som ega att verkställa stadsfullmäktiges beslut och omhänderhafva en viss del af kommunens administration. Utom att praktisk svårighet förefinnes att kunna fylla alla platserna i de förvaltande bestyrelserna med det inskränkta antalet stadsfullmäktige, så förmäles i § 4 af kommunalförfattningen om de särskilda nämder, styrelser och personer, åt hvilka olika delar af den kommunala förvaltningen

äro anförtrodda och hvilka af rådhusstämma eller stadsfullmäktige för sådant ändamål utses. Här förekomma icke orden „ibland sig“, och icke håller återfinnas dessa ord i § 81 af samma förordning, där det om „de bestyrelser och direktioner, som dels på grund af allmänna författningar, dels i följd af skilda stadgar för en eller annan stad handhafva angelägenheter, hvilka enligt denna förordning tillhöra den gemensamma kommunalförvaltningen“ heter att de tillsättas af stadsfullmäktige eller rådhusstämma. Att ifrågasätta direktioner och bestyrelser icke kunna afses i § 44 framgår ytterligare däraf, att de utskott, som här omtalas, kunna utses eller alls icke tillsättas, alt efter som stadsfullmäktige pröfva nödigt, under det att desse icke kunna underlåta att utse bestyrelser för de förvaltningsgrenar, som jämlikt författningar och reglementen skola af sådana skötas; och ofvannämnda direktioner och bestyrelser måste förty finnas äfven i det fall att stadskommunens röstberättigade medlemmar icke öfverlämnat sin beslutanderätt åt valde stadsfullmäktige, utan själfve utöfva densamma vid allmän rådhusstämma. Jag besvarar därför den uppställda frågan obetingadt nekande.“

Efter det diskussion i saken försiggått, förenade sig filialens närvarande medlemmar enhälligt om referentens uttalande i frågan.

Wasa filialafdelning.

Enligt de närvarande afdelningsmedlemmarnas enhälligt uttalade mening afsåges med de i 44 § af åberopade förordning omnämnda särskilda utskott endast tillfälliga sådana, utsedda för beredning af ärenden, hvilka äro eller kunna göras anhängiga hos stadsfullmäktige. Däremot kunde med de uti 81 § af samma förordning omtalade bestyrelser och direktioner, såsom äfven af §:s ordalydelse tydligen framginge, icke åsyftas annat än sådana för stadens administration tillsätta styrelser, hvilka funktionerade utan afbrott.

Emedan stadgande därom att stadsfullmäktige ega ibland sig utse särskildt tillfälligt beredningsutskott, således icke kunde tillämpas, då frågan gälde val af ledamöter uti de

för kommunalförvaltningen tillsätta allmänna bestyrelser eller direktioner, blef förevarande diskussionsfråga nekande besvarad.

Wiborgs filialafdelning.

Då af 81 § uti gällande kommunalförfattning för stad tydligen framgår, att däri omtalade bestyrelser och direktioner skola fortbestå, oafsedt om det i kommunen finnes stadsfullmäktige eller ej, ansåg afdelningen åberopade stadgande i 44 § af denna förordning uti förevarande fall vara så mycket mindre tillämplig, som med nästnämnda stadgande synbarligen endast afses den inre arbetsordningen inom stadsfullmäktige och ingalunda att därigenom fastställa några normer för medlemmarnes i kommunens rättigheter och skyldigheter beträffande deras delaktighet i kommunens förvaltning.

2:dra frågan.

Om aktiebolag är part i rättegång, bör domare, hvilken är aktionär i bolaget, i denna sin egenskap anses ega i saken del och sålunda, ehuru väl han icke kan anses hafva att af målets utgång vänta „synnerlig nytta eller skada“, i förnågo af 1 § 13 kap. R. B. vara jäfvig att med målet taga domarebefattning?

Centralafdelningen.

Referenten framhöll hurusom i åberopade lagrum stadgas att, vid rättegång, domaren bör såsom jäfvig träda från Rätten, i fall någon viss sådan omständighet är förhanden, att domaren kunde befaras, vare sig medvetet eller omedvetet, låta sig däraf obehörigen påvärkas vid handläggningen af målet eller till och med blott blifva utsatt för misstanke om dylik våld eller hänsyn till annat än själfva saken. Dessa skäl till jäf, hvilka i sagda lagrum uppräknas, vore att hänföras till två hufvudsynpunkter: den ena den, då domaren för egen del har intresse af målets utgång, och den andra den, då han står i närmare personligt förhållande till någon, som

är part i målet eller eljes har dylikt intresse. Bland de till den förra kategorin hörande jäfsanledningarna nämndes den, att domaren själf eger i saken del, hvarunder väl borde förstås icke blott det fall att han är part i rättegången, utan ock det att han har sådan ställning till saken, att han däri kan taga sig talan eller varda såsom part indragen.

Svaret å frågan, huruvida i en rättegång, där aktiebolag är part, en domare, som är aktionär i bolaget, redan blott på denna grund, eller äfven där han ej har synnerlig nytta eller skada att vänta af målets utgång, bör anses ega del i saken och således vara jäfvig att därmed taga domarebefattning, syntes följa af de allmänna grundsatser, som hos oss i lag gjorts gällande beträffande aktiebolag. Till dessa grundsatser hörde enligt Kejs. förordningen i ämnet af den 24 november 1864: att bolagsmännen skola sammanskjuta ett vist grundkapital, som skall uteslutande för bolagets ändamål bibehållas, så länge bolaget fortbestår och hvilket skall häfta för bolagets skulder; att däremot bolagsmännen själfve icke stå i någon personlig ansvarighet för dessa skulder, men likaledes å andra sidan ej ega annan rätt i bolaget än att i öfverensstämmelse med bolagsordningen invärka på bolagsföretagets ledning samt taga del i den årliga vinsten och, när bolaget behörigen upplöses, i den behållna bolagsförmögenheten; äfvensom att bolaget har sitt särskilda forum oberoende af bolagsmännens hemvist och att bolagsstyrelsen eger tala och svara för bolaget samt skall iakttaga, att alla afhandlingar, som för detsamma ingås, undertecknas på dess vägnar och med ut sättande af dess antagna benämning.

I betraktande här af och då således ett aktiebolag *såsom sådant* egde förvärfva rättigheter, t. ex. eganderätt till fastighet, och ikläda sig förpliktelser, för hvilka endast bolagsförmögenheten svarade, ansåg referenten ett dylikt bolag icke kunna fränkännas egenskapen af ett själfständigt rättssubjekt. Och här af följde vidare, enligt hans tanke, att i en af eller mot aktiebolag väkt rättegång endast själfva bolaget, men icke den ene eller andre enskilde aktionären, kunde anses såsom part eller såsom egande del i saken.

Domarens egenskap af aktionär i bolaget kunde således icke i och för sig eller oberoende af storleken af hans andel däri göra honom jäfvig att taga besattning med målet.

Frågan besvarades därför af referenten nekande.

Om detta svar förenade sig flertalet af centralafdelningens närvarande medlemmar efter en stunds diskussion, hvarvid framhölls att, äfven om man icke tänkte sig aktiebolaget såsom ett rättssubjekt eller en s. k. juridisk person, utan betraktade den i bolaget satta egendomen såsom subjektlös förmögenhet, egnad åt ett bestämdt ändamål, svaret måste blifva enahanda, då i hvarterdera fallet bolagsförmögenheten icke tillhörde aktieegarne, utan aktien endast representerade en fordringsrätt.

En ledamot ansåg den under aktiebolag satta egendomen böra enligt finsk rätt betraktas såsom bolagsmännen fortfarande tillhörig samt aktierätten således vara af sakrättslig art, ehuru till sitt innehåll i så måtto begränsad, att hvarje aktieegare emot de öfrige hade ett rättsligt anspråk så att egendomen måste tjäna bolagets ändamål. Af denna uppfattning åter följde att domaren i mål, däri aktiebolag vore part, måste anses ha del i saken och således vara jäfvig.

Abo filialafdelning.

Referenten i frågan fann 3 § 16 kap. R. B. med flere ställen uti 1734 års lag vidhandengifva att orden „ega i saken del“ innefattade att rättigheten i fråga uppbars på ett själfständigt sätt, att personen, som egde i saken del, kunde härutinnan för egen del tala och svara samt sålunda egde i saken själfständig del. Uti ett aktiebolag däremot begränsade bolagsordningen de enskilda aktionärernes rätt samt faststälde att bolagets rättigheter utöfvades genom dess styrelse, som egde att för bolaget tala och svara. Då aktionär sålunda icke kunde för sin andel i bolaget föra själfständig talan utom bolaget och följaktligen icke hade i saken del, besvarade referenten frågan nekande.

Sedan ytterligare synpunkter för frågans bedömande af andra medlemmar framhållits, befans vid skedd omröst-

ning att alla närvarande ledamöter af filialen biträdde referentens åsikt.

Wasa filialafdelning.

Med afseende å beskaffenheten af aktiebolag och det sätt, å hvilket sådana författningsenligt representeras, uttalades den åsikt, att domare, endast på den grund att han egde aktier i ett dylikt bolag, uti en detsamma rörande rättegångssak icke kunde i sin nyssberörda egenskap anses ega del i saken och på sådan grund vara jäfvig att med målet taga domarebefattning. Såvidt afdelningen kände, hade en sådan uppfattning af aktiebolagens natur äfven härintills gjort sig gällande i den finska lagskipningen.

Då, såsom i förevarande fråga antagits, domaren ej håller kunde hafva att vänta synnerlig nytta eller skada af målets utgång, ansåg afdelningen något jäf emot domaren uti det ifrågakomna fallet icke föreligga, detta dock under förutsättning att domaren icke vore medlem af den styrelse, som för bolaget egde tala och svara, samt att han ej håller såsom aktieegare deltagit uti något rättegången rörande beslut.

Wiborgs filialafdelning.

Under diskussionen rörande denna fråga framhölls å ena sidan, hurusom alla aktionärer själfallet måste anses hafva del i hvarje sak, som rör bolaget, samt att aktionär, som är domare, vid sådant förhållande enligt lagens uttryckliga stadgande därom i 13: 1 R. B. jämväl bör anses vara jäfvig att taga domarebefattning med alla bolagets insända angelägenheter; och ville några medlemmar af afdelningen på sådan grund besvara frågan obetingadt jakande. — Då emellertid de till stöd för denna åsikt åberopade ordalagen i nämnda paragraf »eller äger domaren eller hans skyldenär, som nu nämnda äro, i den saken del» likväl syntes böra i beträffande fall tolkas i ett sammanhang med fortsättningen af sagda lagstadgande, däri det talas om huruvida domaren har att vänta synnerlig nytta eller skada af saken, — detta så mycket hållre som ett motsatt förfarande, med

hänsyn till det uppsving associationsidén under nuvarande samfundsförhållanden erhållit, kunde komma att stöta på betänkliga praktiska svårigheter vid anskaffande af domare, som ej vore aktionär, samt till och med leda därhän, att domare kunde se sig föranlåtna att enkom för jäfs skull inträda såsom aktionär i det företag processen rör, — ansåg flertalet af afdelningens närvarande medlemmar den omständigheten, att domaren är aktionär i ett bolag, icke i och för sig utgöra laga orsak för honom att afhålla sig från saken, därest han icke har att af densamma vänta synnerlig nytta eller skada eller domaren eljes i sin egen- skap af aktionär tagit befattning särskildt med den sak, som utgör föremål för tvisten; dock ansågo jämväl desse medlemmar alla frågor härom böra med varsamhet in casu bedömas och besvaras.

3:dje frågan.

Om vid försäljning af fastighet på landet köpets be- stånd gjorts beroende af något i gällande lag tillåtet vilkor, t. ex. det, att en del af köpeskillingen skall erläggas på be- stämd dag, kan åt köparen lagenligen meddelas uppbud och fastebref å fastigheten innan sådant köpevilkor af honom fullgjorts?

Centralafdelningen.

Referenten anförde följande: I frågan förutsättes, att beståndet af köp af landsfastighet gjorts beroende af något vilkor, hvilket enligt Förordningen den 20 juni 1864 angående bl. a. förbehåll vid fastighetsköp bör anses såsom „till- låtet“; såsom exempel på sådana vilkor anföres det att en del af köpeskillingen skall erläggas på bestämd dag. Frå- gan skall här till en början besvaras med hänsyn till fastig- hetsköp, hvari ingår just detta exempelvis anförda vilkor.

På sådant köp synes i själfva verket det i 2 § af an- förda förordning ingående stadgandet om fastighets öfver- låtelse med återvinningsförbehåll icke kunna tillämpas. I köp med återvinningsförbehåll, genom hvilket köparen medgifvit

att säljaren må i framtiden för visst pris återförvärfva egendomen. föreligger ett saluanbud från köparens sida: aftalet kommer i själfva värdet sålunda att innebära två, såsom det synes. med hvarandra oförenliga rättsärenden: jämte det säljaren öfverlåter fastigheten åt köparen, öfverlåter denne densamma så att säga eventuellt åt säljaren. Af helt och hållet annan beskaffenhet är däremot nu ifrågavarande förbehåll, hvarigenom bestämmes att fastighetsköpets bestånd skall bero af köpeskillingsens erläggande å viss dag: densamma innebär icke någon öfverlåtelse de futuro från köparens sida och förutsätter ej att säljaren framdeles skall för att återvinna fastigheten värkställa någon prästation. Sådant förbehåll om köpeskillingsens betalning, hvilket lärer böra betraktas såsom en beståndsdel af själfva saluförklaringen, icke såsom ett till densamma fogadt biaftal, synes icke utan obillighet mot säljaren kunna hänföras till de återvinningsförbehåll, hvilka enligt § 2 F. 20 juni 1864 äro utan kraft och värkan.

Ifrågavarande förbehåll bör således, oberoende af sagda förordning, bedömas enligt J. B:s stadganden om fastighetsköp med hänsyn till den betydelse, som kontrahenterna kunna anses hafva därvid fäst. Och det synes, då „köpets bestånd“ gjorts beroende däraf att köparens förbindelse kontraktenslign fullgöres, icke kunna antagas att kontrahenterna skulle ansett rodan afgifvandet af denna förbindelse utgöra vederlag för eganderätten. Emellertid torde 4: 2 och 11: 2 J. B. angifva att fastighetsköp ej bör anses lagligen slutet, därest icke säljaren erkänt sig hafva fått vederlag. Af själfva köpets egenskap af bytesaftal synes ock, enligt finsk rätt, följa att eganderätten icke före köpeskillingsens betalning bör anses vara af säljaren öfverlåten med mindre han tydligt beviljat kredit, så att säga tagit köparens förbindelse i betalnings ställe¹⁾. Om detta eger sin riktighet, bör köp med ifrågavarande förbehåll angående köpeskillingsens betalning

¹⁾ Detta kan så mycket mindre här antagas som man allmänt i de fall, då förskrifningen värdeligen tages i betalnings ställe, plägar kvittera köpeskillingen såsom till fulla gulden.

icke anses såsom lagligen slutet och följaktligen uppbud därå icke meddelas¹⁾).

Frågan omfattar emellertid äfven andra i lag tillåtna villkor än sådana som hänföra sig till köpeskillingens betalning. Dess allmänna formulering angifver visserligen icke närmare hvilka dessa villkor äro, men då det uttryckligen säges att villkoren äro sådana, som böra *fullgöras af köparen*, uteslutas således alla bestämmingar, som afse ovissa, af kontrahenternas tillgörande oberoende händelser (*condicio*). De villkor, som i frågan antydas, afse uppenbarligen endast sådant, som köparen åtagit sig att i säljarens intresse fullgöra. Köp med sådant villkor synes, då dess bestånd gjorts beroende af åtagandets uppfyllelse, på redan anförda skäl böra anses icke vara lagligen afslutadt.

Äfven om det ansåges att J. B:s ofvan åberopade stadganden icke fordra att köpebref skall innehålla erkännande därom att säljaren mottagit sitt vederlag, så synes dock ett köp med förbehåll af ifrågavarande¹⁾ slag icke vara egenadt att öfverföra eganderätt. Då säljaren tydligt förklarar, att han, om priset ej på bestämd dag erlägges, skall vara fastighetens egare, så kan det nämligen icke antagas att han velat afhända sig fastigheten med mindre sådant förbehåll kunde göras gällande äfven emot tredje man, åt hvilken köparen emellertid förtytrade fastigheten eller hvilken däri vunne inteckning. Men denna värkan synes icke kunna enligt finsk rätt gifvas åt sådana s. k. resolutiva förbehåll. Lagen torde nämligen icke förutsätta att den, som emot inteckningssäkerhet beviljar kredit åt fastighetsegare, hvilken prästerar utredning om vunnen lagfart, borde granska äfven hans och hans fångesmäns åtkomsthandlingar för att utröna

¹⁾ Häremot torde icke kunna invändas att säljaren i alla händelser njuter sin säkerhet i fastigheten och att han således kunnat utan någon risk öfverlåta denna; ty det är möjligt att fastigheten, som redan är intecknad, försålts för ett pris, som vid utmätningsauktion icke skulle kunna därför erhållas. Och afgörande är i hvarje fall det att säljaren, då han gjort *köpets bestånd* beroende af köpeskillingens betalning, visat att han icke velat åtnöja sig med antydda säkerhet, utan velat att fastigheten skall vara hans, om köparen ej fullgör hvad han utfäst.

om i desamma tilläfventyrs inginge något resolutivt förbehåll; och lika litet lärer sådant anspråk kunna ställas på köpare af fastigheten, hvilken måhända endast genom fastebref erhållit utredning om eganderätten. Antoges det nu, att säljaren väckeligen afhändt sig fastigheten, så kunde således hans förbehåll, trots hans tydliga uttalade afsikt, af köparen efter godtfinnande göras alldeles betydelselöst. Men det synes, särskildt med hänsyn därtill, att köpebref hos oss i allmänhet icke upprättas af juridiskt bildade personer och således böra bedömas icke efter bokstafven, utan efter sin andemening, vara mera skäl att, då en saluförklaring innehåller en motsägelse, i det säljaren väl synes öfverlåta eganderätten, men uppenbarligen vill att köparen icke skall kunna såsom egare förfoga öfver fastigheten, anse att sådant aftal icke värkar eganderättens öfvergång.

På anförda skäl besvarar jag frågan nekande.

Om detta svar förenade sig två af centralafdelningens medlemmar.

Flertalet af de närvarande omfattade i hufvudsak följande uttalande:

Af frågan framginge icke klart, huruvida densamma afsåge köp under uppskjutande (suspensivt) villkor, så att eganderätten öfverginge först sedan villkoret inträffat, eller under upplösande (resolutivt) villkor, så att eganderätten öfverfördes genast, men återginge till säljaren, i fall villkoret inträffade. För det förra alternativet talade visserligen att köp under upplösande villkor sällan förekomme i rättslifvet, för det senare däremot att man, i fall köp med uppskjutande villkor åsyftats, icke egentligen kunde säga att köpets „bestånd“ vore beroende af sådant villkor, ty *bestånd* betydde „fortfarande i samma skick eller tillstånd“ (Dalin).

Huruvida ett köp skett under det ena eller det andra slaget af villkor, måste naturligtvis bero af utredning om hvad som i det förhandenvarande fallet varit kontrahenternas afsikt, hvilken utredning åter, då köp om fast egendom bör ske skriftligen, närmast vore att hämta ur själfva köpeafhandlingens ordalydelse. — — Vore villkoret uppskjutande, så hade veterligen någon tvekan icke förefunnits därom att

lagfart å köpet icke finge meddelas, så länge detsamma vore sväfvande; för denna uppfattning talade bland annat ej mindre de solenna formaliteter, under hvilka köp enligt äldre lagstiftning afslutades, än äfven lagens uttryckssätt i 4: 1 J. B. samt den omständigheten att särskilda författningar inskräppliken för köparen att styrka säljarens lagliga åtkomst till det föryttrade. Sålde åter fastighet under upplösande villkor, så vore att märka att här i motsats till köp under suspensivt villkor icke förelåge *en* enhetlig, utan *två* skilda viljeakter, det ovilkorliga grundläggandet af eganderättens öfvergång och det vilkorliga upphäfvandet af denna rättvärkan. Villkoret hade därför här karaktären af en bibestämning. Och man syntes af 1864 års författning kunna med bestämdhet sluta till att den hufvudsakliga viljeakten skulle gälla, bibestämningen däremot åtminstone ej medföra någon sakrättslig värkan. Först och främst måste stadgandet i 3 § af åberopade förordning, att om vid öfverlåtelse af fastighet villkor blifvit betingadt, som ej lagligen kunde bringas till värkställighet, endast ersättningskyldighet, men icke köpets återgång vore följden, anses inbegripa äfven upplösande villkor, som efteråt blefve omöjliga att uppfylla. (T. ex. köpet återgår, om ej köparen vid en gifven tidpunkt utger en viss sak åt säljaren eller annan; saken har emellertid gått förlorad). Dylikt villkor hade således icke någon sakrättslig betydelse. Vidare stadgades i 2 § af samma förordning att säljares förbehåll att för visst pris eller emot andra villkor få återvinna egendomen vore utan kraft och värkan. Ett förbehåll om återköp, hvilket här i främsta rummet afsåges, vore emellertid, såsom också *Windscheid* framhåller, till sitt praktiska resultat icke att skilja från ett köp under resolutivt, af säljarens vilja beroende villkor; skiljaktigheten kunde ofta vara endast en formuleringsfråga, och villkor, som berodde af någonders kontrahentens frivilliga uppfyllelse, kunde åter till sina rättvärkningar icke betraktas annorlunda än såsom öfriga villkor. Dessutom utvisade orden „emot andra villkor“, likasom äfven *ratio legis*, att stadgandet borde tolkas extensivt. Ty för jordeganderättens trygghet vore det resolutiva villkoret lika äfventyrligt som återköpsförhålllet, enär bägge förutsatte

att köparen borde granska ej allenast säljarens fastebref — hvartill hans granskning i regel inskränkte sig — utan en mängd tidigare öfverlåtelsehandlingar. — Att åter å ett köpebref med upplösande villkor neka lagfart och således betrakta köparen såsom icke full egare, vore detsamma som att anse någon skilnad emellan suspensivt och resolutivt villkor icke förefinnas, en åsikt, som visserligen någon gång blifvit uttalad, men hvilken förbisåge såväl kontrahenternas afsikt som dessa villkors olika natur.

På grund af det anförda besvarades frågan af flertalet jakande, så vidt villkoret efter omständigheterna i hvarje fall vore att anses såsom upplösande, men i motsatt händelse nekande.

Abo filialafdelning.

Referenten redogjorde för lagfartens väsende och begrepp samt ansåg, med stöd af Kongl. förordningen den 13 juni 1800 angående lagfart och börd af jord å landet samt Kejsarliga förordningen den 20 juni 1864 angående, bland annat, olämpliga förbehåll vid fastighetsköp, lagfarten icke allenast afskåra bördstalan, utan äfven utgöra förutsättning för att köparen uppfyllt alla köpevilkoren för sin åtkomst till fastigheten; och föreslog referenten följande af honom skriftligen affattade svar på frågan:

„Då köpeaftalet icke kan anses vara perfekt och köparens åtkomst till fastigheten obestridd, innan det villkor, hvaraf köpets bestånd gjorts beroende, uppfyllts, kan domaren, som lagenligen är skyldig att, såvidt möjligt, pröfva åtkomstens giltighet, icke meddela uppbud och fastebref i förevarande fall; hvarför frågan skall besvaras nekande.“

Fyra medlemmar af filialen voro ense med referenten.

Elfva ledamöter däremot ansågo att, såsnart köpebrevet blifvit af kontrahenterna behörigen underskrifvet samt parternas afsikt och vilja sålunda i köpeafhandlingen uttalad, så var också köpet lagligen perfekt; hvarför och då ofvanåberopade nådiga förordning af den 20 juni 1864, utom i de fall att köpet skett under villkor af framtida äktenskaps ingående eller med beting, som gjorde intrång i tredje mans

rätt, uttryckligen stadgade att lagfart borde beviljas, bemäde ledamöter funno att frågan, sådan densamma uppstälts, måste besvaras jakande.

Wasa filialafdelning.

Då lagen uttryckligen föreskrifver, att köpare af fast egendom skall i hvarje fall och utan något som helst undantag inom viss tid efter köpets afslutande hos domstol anmäla sig till erhållande af uppbud å denna egendom samt försummelse att inom stadgad tid lagfara jämväl medför särskilda påföljder, hvilka för köpare kunna blifva ganska kännbara i ekonomiskt afseende, ansågs något vilkor af den i föreliggande fråga förutsatta beskaffenhet icke kunna hindra beviljande af lagfart och fasta å den köpta egendomen. Såsom stöd för denna åsikt ville afdelningen ytterligare hafva framhållet: att köparen kunnat i köpebrevet förbinda sig att fullgöra något vilkor af ifrågakomna beskaffenhet å en tidpunkt långt efter den, då lagfart bort sökas; att vilkoret, såvidt detta icke stode i strid med bestämmningarna uti K. förordningen af den 20 juni 1864 om olämpliga förbehåll vid fastighetsköp, äfven kunde hänföra sig till en årligen återkommande prestation, samt att lagfartens beviljande icke hindrade fastighetsköpets återgång, därest de vid detsamma stipulerade vilkoren icke blifvit uppfyllda.

Wiborgs filialafdelning.

Enligt afdelningens åsikt berodde besvarandet af denna fråga, som dock syntes vara något dunkelt affattad, uteslutande på stiliseringen af själfva köpebrevet eller huruvida köpeaftalet, innan vilkoret uppfyllts, kunde på grund af ordalydelsen i afhandlingen betraktas såsom perfekt eller ej, i hvilket senare fall någon lagfart naturligtvis ej kunde beviljas, innan vilkoret fullgjorts, hvaremot i annan händelse något hinder därför ej föreläge.

4:de frågan.

Om någon ådömes ansvar för det han utan föregående sådan behörig anmälan, som i K. Förordningen den

31 mars 1879 angående näringarna föreskrifves, idkat handelsrörelse uti därtill särskildt inrättadt försäljningsställe, så frågas: bör domstolen äfven ålägga den sakföde att utgifva den uti 18 § af nämnda förordning stadgade handelsafgiften?

Centralafdelningen.

Den för frågan utsedda referenten framhöll följande:

Åsättandet af den afgift, som handlande å landet enligt 18 § Näringslagen skola erlägga, är en beskattningsåtgärd, hvilken som sådan ankommer å de administrativa myndigheterna. Därvid tillgår sålunda, att kronofogden till häradsskrifvaren årligen öfversänder en förteckning öfver de försäljningsställena, som hos honom blifvit anmälda, hvarefter debiteringen värkställes af häradsskrifvaren helt enkelt sålunda, att den stadgade afgiften, 100 mk för hvarje öppet försäljningsställe, införes i landthandlandens debetsedel. Uraktlåter någon att hos kronofogden göra föreskrifven näringsanmälan, blir han icke håller upptagen i dennes förteckning samt undgår förty debitering för afgiften, tils vederbörande kronobetjände upptäcker förhållandet, då han är pliktig att stänga försäljningslokalen och vidtaga andra åtgärder, som till bindande af slik oloflig rörelse äro nödiga. Det framgår tydligen af Näringsl. § 2 att öppen handel å landet icke får idkas, innan den vidkommande gjort skriftlig anmälan därom hos kronofogden i häradet med närmare uppgift ej allenast om själfva näringens ort, utan äfven om den firma, under hvilken den skall bedrivas, och om stället, där densamma komme att bedrivas, börande därvid tillika utredas att personen innehar vissa kvalifikationer, nämligen finsk medborgararätt, god fräjd och myndighet att råda öfver sig och sitt gods.

Det kan frågas, huruvida icke vederbörande kronolänsman eller kronofogde bör, när han får kännedom om en sådan oloflig rörelse, foga anstalt om att idkaren debiteras för densamma såsom landthandlande. Näringslagen ger dock ingen anledning till ett sådant förfarande, ty det är den an-

mälda lofliga landthandeln, som enligt § 18 skall beskattas, icke den olofliga.

Det torde knappast finnas större anledning att debitera näringsavgift för oloflig landthandel än att påföra lönbrännare eller lönkrögare den för tillverkning eller för utskänkning af brännvin stadgade skatten.

I egenskap af beskattningsåtgärd hör åsättandet af ifrågavarande afgift alls icke till domstolarnes kompetens. Men frågan kunde möjligen dragas under domstols afgörande under formen af ett ersättningsanspråk från kronans sida för den förlust kronan lidit därför, att handel bedrivits på lande utan anmälan, hvarigenom kronan gått miste om sin skatt. För att ett sådant ersättningsanspråk skulle kunna anses befogadt, borde den oanmälda landshandeln åtminstone principiellt anses beskattning underkastad, men då detta enligt referentens åsikt, såsom ofvan anförts, icke är förhållandet, anser referenten att kronan i det förutsatta fallet icke lidit någon sådan förlust, hvarför ersättning skulle kunna ega rum.

Frågan besvaras förty af mig nekande.

Å andra sidan är klart att uraktlåtenhet att anmäla om landthandel bör vid bötesbeloppets utsättande anses strängare än vanlig försummelse vid näringsanmälan fullgörande, emedan den skyldige i förra fallet bereder sig en orättmätig fördel genom att undandraga sig att betala stadgad afgift. Bötesbeloppet bör m. a. o. sättas så högt att anmälan underlåtande icke må för den skyldige blifva en fördel.

Om det resultat, till hvilket referenten kommit förenade sig centralafdelningens öfrige närvarande medlemmar.

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan utlät sig på följande sätt:

„De lagstadganden, hvilka beröra den sak, som nu är i fråga, återfinnas i §§ 2, 18 och 40 i K. F. den 31 mars 1879 om näringarna.

Innehållet af dessa §§ är, såvidt de hänföra sig till den uppställda frågan, att den person som vill idka handel i öppen bod, kontor eller annat särskildt försäljningsställe,

skall därom hos vederbörande myndighet göra skriftlig anmälan; att handlande å landet skola till kronan erlägga en årlig afgift af 100 mark för hvarje öppet försäljningsställe samt att den, som utan föregången behörig anmälan utfövar näringsyrke, skall böta ifrån 10 till och med 500 mark.

Såsom bekant gälde 1734 års lag om förbud mot landsköp ända till 1859, då genom en K. F. af den 19 december 1859 Kejserliga Senaten undfick tillstånd att under vissa villkor meddela personer rätt att idka landthandel och skulle för detta privilegium betalas en skatt af 20 rubel utöfver de personliga utskylder, som landthandlare skulle utgöra i likhet med alla andra på landet bosatte personer.

Emedan genom förordningen af den 31 mars 1879 principen om näringsfrihet blef erkänd, kan det ej antagas att lagstiftaren, genom att pålägga landthandlare en särskild näringskatt, velat hindra uppkomsten af landthandlare, utan måste denna särskilda beskattning hafva sin grund i kronans finansiella intressen, och att så äfven är fallet, framgår däraf, att vid 1877—78 års landtdag fråga väktes om aflyftande af denna särskilda på landthandlare hvilande beskattning, men att regeringen förklarade denna skatt vara finansiellt så inbringande, att statsväcket icke kunde undvara denna inkomst.

Af det ofvan sagda framgår äfven, hvarför anmälan är påbjuden, nämligen för att statens uppbördsmän skola kunna kontrollera att staten får sitt. En underlåtenhet att göra stadgad anmälan måste följaktligen af lagstiftaren anses såsom ett försök att undanhålla kronan en inkomst, hvartill densamma lagenligen är berättigad. Är det nu, på sätt äfven i ofvanåberopade § 40 uttryckligen säges, underlåtenheten att göra anmälan, som är straffvärd, så följer väl däraf, att den inkomst, som den skyldige försökt undandraga kronan, hos honom skall uttagas, lika såväl som underlåtenhet att anmäla sig till mantalsskrifning är med straff belagd, men mantalspenningarna dock uttagas.

För öfrigt är det svårt att fatta, hvarför lagstiftaren skall ställa den laglydige i en sämre ställning än den, som bryter emot statens lagar: i förevarande fall skall en person,

som gör anmälan, för landthandeln erlægga en extra afgift af 100 mark, hvaremot den, som underlåter att göra sådan anmälan, sluppe med så ringa böter som 10 mark och vore icke pliktig att utgifva handelsskatt.

Jag håller förty före att enhvar, som eljes är berättigad att idka landthandel, i den nu uppställda frågan är att betraktas såsom landthandlare och förty skyldig att utgifva den stadgade handelsafgiften, icke såsom ansvarspåföljd, utan endast på den grund att han idkat handel uti särskildt försäljningsställe, med andra ord emedan han är landthandlare.“

Referentens svar på frågan vann icke understöd hos filialens öfrige närvarande ledamöter, hvilka enhälligt för- enade sig om att besvara frågan nekande på den grund att en bestämd skilnad förefans emellan den straffrättsliga på- följden af uraktlåten anmälan om handelsrörelse samt den å de administrativa myndigheterna ankommande uppdebite- ringen af den för landthandlare stadgade afgiften af ett- hundra mark för hvarje öppet försäljningsställe för det år, hvarunder anmälan skett; och för öfrigt följde ett obetingadt nekande svar på frågan redan af den omständigheten att någon uppdebitering icke kunde ega rum för sådan han- delsrörelse, hvarom anmälan ej skett, enär en olagligen ut- öfvad värksamhet icke finge utgöra föremål för statens be- skattning.

Wasa filialafdelning.

Emedan åberopade förordning om näringarna icke in- nehåller något uttryckligt stadgande därom, att den, som ådömes ansvar för det han utan föreskrifven anmälan idkat handel, äfven borde förpliktas att erlægga stadgad handels- afgift, ansåg afdelningen, med afseende jämväl å det för ifrågavarande lagöfverträdelse utsatta straffmaximum, dylik afgift såsom en påföljd af åtalet och i sammanhang med det kriminella målet icke böra den sakfælde åläggas.

Wiborgs filialafdelning.

Afdelningens samtliga närvarande medlemmar voro ense därom, att en slik afsikt endast kan ifrågakomma i de

fall, näringslagen uttryckligen nämner eller vid bedrifvande af laga handel och sålunda ej ådömas någon såsom straffpåföljd. Dock ville en del medlemmar tillika hafva uttaladt såsom sin åsikt, att något hinder ej syntes möta att i annan än brottmålsväg utsöka sagda afgift.

5:te frågan.

Kan den, som på grund af nytjorätt innehar annans jord, under rättegång om lägenheten tillkommande egor eller förmåner göra vidsträktare anspråk gällande än jordegaren?

Centralafdelningen.

Frågan refererades af en medlem i föreningen på ungefär följande sätt.

Ref. påpekade först att frågan med afseende å dess innehåll å ena sidan hänförde sig till alla slag af nytjanderätt till jord, vare sig denna rätt gestaltade sig såsom ständigt besittningsrätt eller såsom nytjanderätt på viss tid, samt att den å andra sidan afsåg förmåner och rättigheter af hvarjehande slag, såvidt de kunde vara föremål för rättstvister, såväl eganderätt till ett vist jordstycke („egor“) som s. k. begränsade sakrättigheter („jura in re aliena“) med afseende å den till nytjande upplåtna jorden („förmåner“). För att kunna fullständigt besvaras, skulle frågan kräva en undersökning af alla de olika fall, som densamma omfattade. Den befogenhet, hvarom här är fråga, är nämligen, emedan den innebär ett förfogande öfver hvarjehanda rättigheter till jord, af den art, att den begreppslenligt och såvidt den icke af jordegaren öfverlåtits åt annan person, tillkommer endast den förstnämde. Jordegaren allena har i första hand makt att bestämma, om en viss rättighet till jord skall göras gällande i rättegång eller uppgifvas. Huruvida denna befogenhet af honom öfverlåtits åt den, hvilken har nytjanderätt till jorden, beror naturligtvis af det rättsförhållande, som eger rum mellan ifrågavarande personer. Då afgörande af denna fråga således skulle erfordra en undersökning af rättsförhållandet i hvarje särskildt fall, men en dylik undersökning blefve altför vidlyftig, ville ref. till pröfning upptaga

endast tvänne fall, hvilka kunde anses såsom de viktigaste, nämligen det, då innehafvaren af jorden var kronohemmans-åbo, och det, då han var landbo.

1. I fråga först om *åboar å kronohemman* var saken enligt refs mening icke tvifvelaktig. Vål var sådana åboars besittningsrätt i äldre tider ganska osäker, så att de betraktades ungefär såsom landboar å frälse- och skattejord. Men redan under 1600-talet börjar deras ställning blifva mer tryggad, och i denna riktning har sedermera utvecklingen fortgått ända till våra dagar. Under nästnämde århundrade infördes äfven den grundsats, som ännu gäller beträffande tvister om kronojord, att nämligen i dylika rättegångar kronoombud skall utses för att bevaka kronans af målets utgång beroende rätt. Då förevarande fråga, såvidt den hänför sig till kronohemman, just gäller, huruvida fullföljandet af anspråk med afseende å hemmanet ovilkorligen beror af kronoombudet såsom representant för jordegaren, eller om jämväl åbon å hemmanet kan själfständigt fullfölja dylika anspråk, har det varit nödigt att i korthet genomgå de stadganden, som handla om kronoombud. Emellertid kan af dessa stadganden endast det viktigaste här meddelas. Sålunda föreskrifves i K. B. d. 30 juni 1686, att häradshöfdingarne icke må understå sig att hålla syner och afsäga domar å kronans hemman utan att först därom inberätta till landshöfdingen, hvilken det åligger förordna någon „at taga Vårt och Cronones ther under verserande interesse i behörig observence“, eller, såsom det längre fram i samma K. B. heter, „tala för Cronohemmanets Rätt och intresse i slika mål“. Angående ombudets ställning i förhållande till åbon å hemmanet innehåller hvarken denna eller andra på 1600-talet utkomna författningar några närmare föreskrifter. Det samma kan äfven sägas om det bekanta stadgandet i 1734 års lag R. B. 15: 5. Af en viss betydelse är härvid att förordnandet af kronoombud påbjudes ej blott då kronan är omedelbart intresserad af rättegången, utan äfven, ehuru icke ovilkorligen, för tvister, som röra skattehemman. För öfrigt bör nämnda § i lagen jämföras med 40 § i Landhöfdingeinstruktionen af d. 4 nov. 1734, där det stadgas, att i

tvister mellan krono- och skatte- eller frälsebönder landshöfvingen icke är ovärdigen påtåg att förordna kronoombud utan endast när han finner skäl och omständigheter att utfälla kronobondens klagen. Huruvida i motsatt fall kronobonden egde på eget ansvar fullfölja tvisten, säges icke uttryckligen, men synes vara sannolikt. En sådan rätt blef emellertid, hvad beträffar målets dragande till högre rätt, uttryckligen återkänd åt oarne å kronohemman genom K. B. d. 31 okt. 1781, hvilket i anledning af ett särskildt fall förklarade att, ehuru vederborande kronofullmäktige egentligen tillhör att i tvister, som röra kronohemman, betaka och utföra kronans talan, så är likväl därigenom åboarne å sådana hemman icke betaget, att på eget äfventyr och med fullgörande af de skyldigheter, som lagen till ändringssökan de — föreskrifter, fullfölja deras och hemmanens förmenta rätt, om de sig därtill befogade finna. Angående kronoombud meddelas sedermera särskilda föreskrifter i 34 p. af K. Förkl. d. 23 mars 1807. Här talas väl icke uttryckligen om åbons rätt att själf fullfölja anspråk, som hänföra sig till kronohemmanet, men att författningen icke velat upphäfva denna rätt, framgår dock dels däraf att kronoombudet där icke framstår såsom den egentliga parten, utan snarare såsom åbons medpart, dels och isynnerhet af sista meningen, där det stadgas, att vid ombudets förfallolösa utevara domaren eger pröfva, huruvida målets fortgång däraf må uppehållas. Förordningen om åborätt å kronohemman af d. 6 juni 1883 innehåller intet stadgande angående denna fråga.

Af det anförda torde framgå, att ehuru i tvister, som angå kronohemmans egor och förmåner, särskildt kronoombud bör förordnas och deltaga i rättegången, likväl å andra sidan äfven åbon å hemmanet eger en själfständig rätt att därvid föra talan. Då nu 1781 års K. B., såsom vi sågo, tillåter åbon att oberoende af kronoombudet ensam fullfölja saken i högre rätt, och då härtill vidare kommer att innehafvares af kronohemman besittningsrätt till hemmanet, efter det ifrågavarande K. B. emanerade, ytterligare blifvit högst väsentligt tryggad och förbättrad, bl. a. genom 6 § i K. F. om skatteköp af den 21 februari 1789, så att

denna deras rätt för närvarande utan gensägelse är vida själfständigare än den var år 1781, är det tydligt att åbon måste kunna göra gällande anspråk till lägenheten tillkommande egor och förmåner, äfven om anspråket icke beträdes af kronoombudet. Ref. besvarade därför frågan, såvidt den hänförde sig till *kronohemman*, obetingadt *jakande*. Och detta svar gälde jämväl andra kronolägenheter, hvilka på grund af 30 § i 1883 års nyss åberopade förordning äro med afseende å åborätten likställda med kronohemman. Där- emot ville ref. icke uttala sig angående sådana lägenheter af krononatur, som äro upplåtna åt enskilda personer endast med nytjanderätt för begränsad tid och icke med ständig besittningsrätt.

2. Af de olika gestaltningar, som nytjanderätten på begränsad tid och till enskilda personer tillhörig jord i vårt samhälle iklädt sig, är *landboförhållandet* såväl viktigast som äfven det enda, hvarom lagstiftningen innehåller jämförelsevis fullständiga stadganden. I den äldre svenska rätten var, såsom känt, landbors rättsliga ställning högst osjälfständig. Sålunda tillkom det enligt landskapslagarne i de flesta fall jordegaren att, då landbon instämes för rätta, försvara honom (hemula, svara, väria), och om å den af landbon bebrukade lägenheten sådant brott begicks, hvarigenom edsöre blef brutet, egde jordegaren, icke landbonden, gifva gärningsmannen frid. Sedan dess har visserligen landbönderes rättsläge betydligt förbättrats, men deras ställning är likväl enligt sakens natur fortfarande vida mindre själfständig än kronoböndernes. Dock borde man enligt refs mening icke häraf draga den slutsats, att landbo icke i något fall egde oberoende af jordegaren fullfölja talan om landbolägenheten tillkommande egor och förmåner. Tvärtom måste skilnad göras mellan olika slag af rättigheter till jorden.

Hvad då först beträffar eganderätt till ett jordområde, så synes det vara tydligt att tvisten härom angår egaren till den lägenhet, det ifrågavarande området påstås tillhöra, icke landbon å lägenheten. Den förre är således part i saken, icke den senare. Väl har äfven landbon ett intresse af tvistens utgång, men detta är icke af den beskaffenhet,

att det kunde berättiga honom att däri föra själfständig talan, utan medför endast rätt för honom att, i händelse något område frånvinnas den åt honom upplåtna lägenheten, för den förlust han härigenom lider söka ersättning af jordegaren. Något annorlunda gestaltar sig förhållandet i fråga om begränsade sakrätter. Detta framgår redan däraf, att landbo i viss mån är berättigad att själf stifta dylika rättigheter med afseende å lägenheten. Sålunda är det erkänt att han kan stifta servituter, nämligen aktiva realservituter utan inskränkning och passiva sådana i allmänhet äfven med giltighet för hans egen besittningstid. Vidare är landbo enligt J. B. 16: 6 mom. 1 under vissa villkor berättigad att i sitt ställe sätta annan landbo, hvilket åter innebär konstituerande af nytjanderätt i lägenheten, därvid dock bör erinras att angående rätta förståndet af näst nämnda lagrum råda olika meningar. Att nu landbo, då han själf konstituerat en sakrätt i lägenheten, äfven måste vara berättigad att själfständigt göra densamma gällande, och det både såsom kärande och svarandepart, därom kan intet tvifvel ega rum. I sådana fall har jordegaren icke någon talan i saken. Har åter den begränsade sakrätten uppstått på annat sätt än genom landbons åtgärd, så är väl i främsta rummet jordegaren berättigad att göra densamma gällande. Men försummar han att bevaka sin rätt, och innebär rättsförhållandet mellan honom och landbon att sakrättens utöfning i öfrigt tillkommer den sistnämnde (såsom fallet vanligen är t. ex. med rätt till väg öfver annans område, m. fl. dylika servituter) så synes han äfven böra hafva befogenhet att göra ifrågavarande rättighet gällande i rättegång. Man bör nämligen taga i betraktande att landbons nytjanderätt enligt vår lagstiftning icke såsom en legotagares (conductor) enligt romerska rätten innebär en blott obligatorisk rättighet emot jordegaren, utan där jämte en verklig sakrätt, d. ä. en omedelbar rätt till själfva jorden och de förmåner, som åtfölja eganderätten till densamma, nämligen försåvidt tillgodonjutandet af dessa förmåner tillsförsäkrats honom genom legoaftalet. Naturligtvis måste härvid göras den inskränkning, att egaren af jorden på samma sätt som han kan föryttra denna jord oakadt

nytjanderätten därtill tillkommer en annan person, äfven är berättigad att föryttra enskilda därmed förenade sakrätter. Huruvida i sådant fall landbon kan göra rättigheten gällande emot den, som förvärfvat densamma af egaren, eller om han endast har en ersättningstalan emot den sistnämde, kan icke besvaras på lika sätt för alla fall, utan måste prövas in casu enligt samma grunder, som komma till tillämpning, då hela den till nytjande öfverlätna lägenheten föryttras af dess egare.

Ref. sammanfattade sitt svar på frågan, såvidt denna hänför sig till *landbos nytjanderätt*, sålunda: Gäller tvisten („egor“, d. ä.) eganderätt till visst jordområde, beror talans fullföljande uteslutande af egaren till lägenheten. Om däremot rättegången angår en begränsad sakrätt („förmåner“), är landbonden, i händelse rättighetens utöfvande på grund af legoförhållandet tillkommer honom samt jordegaren förhåller sig passiv, befogad att själfständigt göra denna rättighet gällande; men har landbon själf stiftat den ifrågavarande rättigheten, eger han ensam därom fullfölja talan både såsom kärande och som svarande. Frågan måste således, hvad angår landboförhållandet, besvaras *delvis jakande och delvis nekande*.

I detta yttrande instämde flertalet af centralafdelningens närvarande medlemmar.

En minoritet af de närvarande var skiljaktig i så måtto, att densamma ansåg frågan jämväl beträffande landbos rätt att själfständigt föra talan om begränsade sakrättigheter (eller noggrannare uttryckt aktiva realservituter), som han icke själf konstituerat, böra besvaras nekande. Enligt den af referenten uttalade åsikten skulle landbo kunna oberoende af jordegaren föra talan om att tillvinna lägenheten rätt till fiske, kvarnställe, bete eller dylikt å angränsande lägenhets område men icke exempelvis eganderätt till viss mark inom den andra lägenhetens rågång. Till en dylik åtskilnad funnes enligt minoritetens tanke icke giltig grund. Landbons å legoaftalet grundade rätt vore visserligen af sakrättslig art, och kunde sålunda t. ex. två legotagare själfständigt tvista om bättre rätt att bruka fastigheten; men då den sakrättsliga

egenskapen emellertid erkändes vara så svag, att den icke gáfve landbon makt att föra talan om „egor“, ehuru hans ekonomiska intresse i fråga om dem var i regeln vida större än i afseende å de begränsade sakrätterna, så måste hos de sistnämde någon särskild egenskap eller karaktär uppvisas, i kraft hvaraf landbon beträffande dem kunde anses ega omförmälda befogenhet. Sådant uppvisande vore emellertid icke möjligt. I hvartera fallet vore det väsentliga och principiella i rättegången icke landbons i nytjanderätt, utan den rätt jordegare tillkomme gentemot annan jordegare, och hvad som därom afgjordes, måste blifva res judicata för legogifvaren, hvilken således jämväl hade att fullgöra de förpliktelser, som vid åtnjutandet af den begränsade sakrättigheten kunde vara förenade. Följaktligen måste äfven rättegångens utförande ankomma å legogifvaren.

Abo filialafdelning.

Referenten för frågan anmärkte främst att förevarande fråga var af den allmänna och omfattande innebörd att den svårligen kunde nu grundligt och uttömmande besvaras. Det var därför äfven, enligt referentens tanke, uppenbart att den som uppställt frågan, i själfva verket icke tänkt sig någon behandling af densamma i hela dess vidd, utan fastmer, såsom oftast var fallet, föranledts till dess framkastande af något särskildt rättsfall. Och ehuru väl frågan sålunda i sig själf icke gáfve ens någon antydning om beskaffenheten af detta spörsmål, så önskade referenten dock för sin del inskränka sig till att besvara densamma med hänsyn till det slag af nytjorätt, som oftast förekomme och därjämte erbjöde största praktiska intresse eller landbönders och torpares rätt härutinnan. Därvid ansåg sig referenten vidare böra erinra att han fattat frågan strängt efter dess ordalydelse, således ansåg den innefatta spörsmålet om legotagaren under rättegång af ifrågakärande slag kunde framställa anspråk på större förmåner, göra längre gående yrkanden eller medgifvanden än jordegaren däri under samma rättegång gjort, men ej afse att få utredt, huruvida legotagaren vore befogad att uppträda såsom sakesgare i

målet och själfständigt med enahanda befogenhet som jordegaren bevaka den af legotagaren besuttna fastighetens rätt utan att jordegaren däri behöfde höras. Sedan frågan blifvit sålunda begränsad, ansåg referenten dess besvarande icke vidare möta någon svårighet. Särskilda stadganden härutinnan förefunnes väl ej; men med hänsyn till hvad begreppet eganderätt i sig innefattade och hvilket referenten ansåg sig här ej behöfva närmare framhålla samt afseende fästadt å den antydda utevaron i vår positiva rätt af hvarje närmare bestämning härutinnan, besvarades frågan af referenten nekande.

Under samma förutsättningar som referenten och vid det förhållande att frågan sålunda gälde hvarken kronohemman eller militie-, civil- och ecklesiastikstatens boställen besvarade jämväl filialens öfrige ledamöter frågan afgjordt nekande.

Wasa filialafdelning.

Med hänsyn till föreliggande frågas vidsträckt innebörd ansågs något uttömmande och fullständigt svar å densamma icke kunna lämnas.

I allmänhet taget ville afdelningsmedlemmarna dock såsom sin åsikt uttala, att innehafvare af jord uti det ifrågakomna fallet icke egde större rättigheter och anspråk än de, hvilka tillkomme jordens egare. Men i händelse denne sistnämde icke ville begagna sig af dessa rättigheter, vore det visserligen innehafvaren obetaget att göra dem gällande med jordegarens rätt.

Wiborgs filialafdelning.

Ehuru väl frågan syntes afdelningen vara mera omfattande än att lämpligen kunna i hela sin vidd på engång till behandling upptagas, ansåg afdelningen dock den princip måhända kunna uppställas, att slika anspråk, därest jordegaren är in bona fide, ej kunde af arrendator göras gällande i vidsträktare mån än för såvidt de hänförde sig till förmåner, hvilka vore nödvändiga för lägenhetens bruk såsom exempelvis rätt till vattentägt, vedbrand, boskapsväg etc.

6:te frågan.

Om intecknad fastighet försäljes och den nye egaren genom påteckning å den förra egarens intecknade förbindelse åtager sig ansvarighet för gälden, skall jämväl då, likasom när ny förbindelse i eget namn af den nye egaren utfärdas, inteckningshafvaren för åtnjutande af sin förra förmånsrätt inom den i 26 § af K. Förordningen om inteckning af den 9 november 1868 stadgade tid därom anmäla hos den domstol, som inteckningen meddelat? Och kan sådan anmälan med laga värkan göras, äfven om den nye egaren icke anmält sig till erhållande af uppbud?

Centralafdelningen.

Flertalet af afdelningens närvarande medlemmar besvarede frågans förra moment nekande, hufvudsakligen på följande skäl:

Såsom bekant utgick romerska rätten ursprungligen från uppfattningen att ombyte af de i ett visst obligatoriskt förhållande stående personerna icke vore möjlig. I fråga om borgenären vann visserligen efterhand ett friare betraktelsesätt insteg; däremot förblef romerska rätten i hufvudsak trogen sin ursprungliga uppfattning i fråga om öfverlåtelse af skuld, så att denna, fastän borgenären därtill samtykt, icke kunde öfvertagas af annan på annat sätt än genom novation — det gamla rättsärendets ersättande med ett nytt — hvarvid stäld panträtt i regeln gick förlorad, eller genom att den nya gäldenären öfvertog svarandepartsrollen i rättsgången. Nyare rättsuppfattning medgafve emellertid att singularsuccession kunde — själfallet med borgenärens samtycke — ega rum äfven i skuld. I många fall ginge nämligen parternes afsikt ut på att den gamla obligationen icke skulle utplånas, utan, fränsedt ombytet af gäldenär, i öfrigt fortbestå, så att de invändningar, som den ursprungliga gäldenären kunde göra, äfven finge framställas af den nye, eller att panträtt, konstituerad för fordringen, finge ega fortfarande giltighet. Dylka skuldöfverlåtelser egde i synnerhet rum, då en handelsaffär med aktiva och passiva försålles, eller en egendom, besvärad med intecknad gäld, föryttrades.

1734 års lag innehölle visserligen icke några rättssatser om singularsuccession i skuld; men då lagen i fråga om öfverlåtelse af fordran hade en friare uppfattning än romerska rätten (U. B. 4: 3, 4, 5) samt i öfrigt lämnade vidsträkt utrymme åt aftalsfriheten, funnes ej anledning att betvifla att lagen äfven tilläte ombyte af gäldenär med borgenärs samtycke och under obligationens upprätthållande i öfrigt. Stadgandet i 26 § af inteckningsförordningen, hvartill källan voro att finna i administrativ lagstiftning, nämligen i instruktionen för Finlands bank af den 18 november 1840 samt förordningen om ändring af och tillägg till sagda instruktion af den 28 juni 1841¹⁾, kunde därför icke anses hafva infört någonting nytt, såvidt anginge tillåtelsen att öfverflytta skuld, utan hade endast afsett att normera ett särskildt hithörande fall, nämligen det då skuldöfvertagandet skedde i form af en särskildt utfärdad förbindelse från köparens sida. Då nämligen bevis öfver inteckningen bör vara skrifvet å själfva skuldebrevet, skulle utfärdandet af ny förskrifning i köparens namn å lånebeloppet icke kunna med åsyftad rättsvärkan i afseende å inteckningen ega rum, därest ej lagen tilläte en så att säga öfverflyttning af inteckningsbeviset. Denna uppfattning af stadgandet vunne stöd äfven däraf att i dess andra moment talas om företeendet af „den äldre förbindelsen“. —

Några medlemmar ansågo i motsats härtill, att då rättsförhållandet emellan borgenären och den nye gäldenären grundade sig å den senare afgifna löfte eller utfästelse, den förra förbindelsen, om den ock tjänade som bevis på den nya utfästelsens omfång, måste anses hafva såsom sådan upphört, och förefunnes således uti det afseende frågan innehåller icke någon skilnad emellan det fall, då den nya förbindelsen tecknats å det förra skuldebrevet och det, då särskild ny förskrifning utfärdats. Dessa medlemmar besvarade förty frågan jakande.

Andra momentet af den uppställda frågan besvarades enhälligt jakande.

¹⁾ Se ang. stadgandets historik samt om påföljden vid försummad anmälan denna tidskrifts 13:de årgång sid. 26 o. ff.

Abs. Skilafdelning.

En ledamot uppläste ett af honom skriftligen affattadt referat i frågan sådande:

„Ia in-tecknad fastighet försäjes och in-teckningshafvare, efter öfverenskommelse med köparen, låter sin fordran hos denne till större eller mindre del in-estå, så kan köparen, då han åtager sig anvarighet för gälden, 1:o teckna sådant å den förre egarens in-tecknade förbindelse; 2:o med hänvisande till den forra egarens förbindelse och den till säkerhet för återbetalningen af densamma innehåll gällande in-teckningen utfärda en särskild förbindelse att personligen ansvara för lånet; samt 3:o utfärda en fullkomligt ny förbindelse i eget namn. Oaktadt det med N:o 2 betecknade förfarings sättet enligt min tanke endast är en omskrifning af det under N:o 1 omförmälda fallet, har jag dock, enär förfarings sättet N:o 2 allmänt användes, velat här beröra detsamma. Af ordalydelsen uti § 26 i Kejsrerliga förordningen den 9 november 1868 om in-teckning i fast egendom framgår icke tydligt huruvida den uti nämnda § omförmälda anmälan bör ega rum vid samtliga tre förfarings sätten, men af 1 mom. uti sagda § tror jag mig dock kunna sluta till att slik anmälan är föreskrifven endast då ny skuldsedel utfärdas. Uti denna min åsikt styrkes jag ytterligare af det i mom. 2 af samma § ingående stadgandet därom att vid det uti nästnämnda mom. omförmälda fallet den äldre förbindelsen tillika bör upptes och därå tecknas att in-teckningsrätten för densamma upphört att vara gällande. För allmänna kassor, hvilka omhänderhafva ett betydligt antal in-tecknade skuldsedlar, torde det, ifall in-tecknad fastighet icke blifvit å utmätningssauktion eller under konkurs af borge-närerne genom offentligt utrop försåld, jämväl blifva nära nog omöjligt att inom den uti förberörda § 26 fastställda tid efter köpslutet erhålla kännedom om alla frivilliga öfver-låtelser af fastigheter, in-tecknade till säkerhet för lån ur kassorna. Nämnda kassor kunna emellertid, ifall den af mig ofvan uttalade åsikten anses lagenlig, vid frivilliga öfverlåtelse med användande af förfarings sätten N:ris 1 eller 2 jämväl

efter den uti 26 § bestämda tiden utan förlust af inteckningsrätten låta den nye egaren öfvertaga lånen. Då lägenhet blifvit å exekutiv eller konkursauktion försäld, bör naturligtvis för inteckningsrättens bibehållande ifrågavarande anmälan inom lagstadgad tid ske.

Hvad sedan angår frågans senare moment, så anser jag ifrågavarande anmälan i det närmaste vara att förliknas vid intecknings förnyelse samt sagda moment i öfverensstämmelse härmed böra besvaras jakande.“

Filialens närvarande ledamöter biträdde referentens åsikt i öfrigt, men funno på de af referentens rörande frågans första moment anförda skäl alt yttrande böra förfalla angående frågans senare moment.

Wasa filialafdelning.

Med afseende å ordalydelsen af åberopade § ansågo de närvarande afdelningsmedlemmarna ifrågasatta anmälan vara erforderlig endast i de fall, då ny skuldförbindelse blifvit utfärdad, samt besvarade förty frågans förra mom. nekande.

Beträffande senare mom., så åsyftades genom omnämnda anmälan endast att få en redan bestående inteckning öfverförd å annan gäldenär, hvarför det, i de närvarandes tanke, härvid, lika litet som vid förnyelse af inteckning, för anmälningens laglighet vore af nöden att uppbud meddelats den nye egaren; och besvarades detta mom. i enlighet härmed jakande.

Wiborgs filialafdelning.

Vid diskussion rörande denna frågas 1:sta mom. ansåg flertalet medlemmar att 26 § i intecknings fdn afsåg endast det fall då ny förbindelse, för hvilken inteckning förut icke vore fastställd, af köparen utfärdats, men att sådan anmälan inför domstol för bevarande af inteckningshafvarens förra förmånsrätt icke vore påkallad, då den nye egaren genom påteckning å den förre egarens intecknade förbindelse åtog sig ansvarighet för gälden. Ett motsatt förhållande inträdde dock, om den förra gäldenären tillika befriades från sin personliga betalningsansvarighet, ty i så fall

vore påteckning å den äldre förbindelsen att likställas med en ny förbindelse och föreskriften i 26 § om anmälan inför domstol borde då iakttagas.

Några medlemmar voro skiljaktiga från förenämnda uttalande i så måtto, att de ansågo slik anmälan nödig jämväl för den händelse att den intecknade lägenheten blifvit försäld å utmätningssauktion eller under konkurs.

En medlem höll före att den i 26 § föreskrifna anmälan alltid borde, till säkerhet för öfrige fordringsägare, iakttagas, hälst en förbindelse af köparen måste betraktas såsom ny, vare sig att den var skriven såsom skild förbindelse eller genom påteckning å den förre egarens intecknade skuldebref.

2 mom. besvarades jakande, af en del med tillägg att då slik anmälan af inteckningshafvare gjordes, den nya egaren till lägenheten borde af domstol åläggas lagfara med densamma, hvarefter domstol egde i utslag bibehålla inteckningshafvaren vid sin förra förmånsrätt.

7:de fragan.

Är den, som förbundit sig att svara för all den förlust, som långifvare kan komma att vidkännas, i händelse lånesumman icke utgår ur intecknad fastighet (fyllnadsborgesman), fortfarande bunden vid sin ansvarighet, äfven sedan den intecknade fastigheten af gäldenären öfverlåtits till ny egare och denne öfvertagit den personliga ansvarigheten för skulden (den förre blifvit sin personliga ansvarighet kvitt)?

Centralafdelningen.

En af de närvarande anförde i hufvudsak följande:

Svaret på föreliggande fråga beror till någon del därpå, om ett öfverflyttande af skulden uti det i frågan förutsatta fall måste anses medföra själfva fordringsrättens upphörande och grundläggandet af en ny obligation emellan borgenären och den senare gäldenären eller icke. Såsom bekant var väl fallet enligt romersk rättsuppfattning särskildt i äldre

tider sådant, att såväl borgenärens som gäldenärens person ansågs utgöra en så väsentlig beståndsdel af skuldförhållandet, att en växling af personerna i detsamma ej kunde ega rum utan att den förra fordringsrätten därigenom upphörde och en ny trädde i stället. Men från detta åskådningssätt, som ej är egnadt att tillfredsställa ett mera utveckladt rättslifs fordringar, har den nutida rätten ganska allmänt frigjort sig, i det densamma anknyter obligationsförhållandets enhet till fordringsföremålets enhet och således antager ett ombyte ej blott af borgenär, utan ock af gäldenär såsom möjligt, utan att förnyelse af fordringsrätten därigenom eger rum. Särskildt hvilar 26 § i gällande inteckningsförordning på den förutsättning, att fordringsrätten är densamma, äfven sedan ny egare af intecknad fastighet öfvertagit den förre egarens förbindelse, hvilket framgår, bland annat, däraf att fordringsägaren utan den förre gäldenärens begifvande kan bibehållas vid sin inteckningsrätt. Ett af hufvudskälen till frågåendet af den romerska teorin i ämnet sammanhänger ock med krafvet på sådana rättsgrundsatser för hithörande förhållanden, som, oaktadt ombyte af borgenär eller gäldenär skett, medgifva fortbeståndet af birättigheter, hvilka tjäna till stärkande af hufvudförbindelsen.

Om det således för läran om fordringsrättens enhet i berörda utsträckning måste gestalta sig såsom en naturlig regel, att hufvudrättighetens fortvara har bialtalens orubbade bestånd till följd, kan dock denna regel icke gälla sådana bialtal, som äro förknippade vid en viss person och således förutsätta, att ombyte af borgenär eller gäldenär icke får ega rum utan kontrahenternas samtycke. Till dylika aftal måste, hvad växling af gäldenär beträffar, det vanliga borgesaftalet räknas, enär detsamma begreppsenligen utgör ett borgande för bestämd persons skuld. Enahanda bör fallet vara med det s. k. fyllnadsborgesinstitutet i dess rätta begräsning eller då löftesmannen iklädt sig ansvarighet för den del af gäldenärens skuld, som ej utfås ur en till säkerhet härför intecknad fastighet, vare sig att löftesskriften innehåller uttrycklig bestämning härom eller ock ur aftalets form eller eljes framgår, att kontrahenternas afsikt varit sådan.

Men om aftalet — såsom detsamma är formuleradt i frågan — innefattar förpliktelse att ansvara för all den förlust, som långgivare kan komma att vikkännas, i händelse lånesumman icke utgår ur intecknad fastighet, så förefinnes det icke giltig anledning att betrakta ett dylikt „borgande“ för hypotekets godhet såsom ett löftesmannaaftal. Ty enligt aftalets lydelse går kontrahentens förbindelse ej ut på skyldighet att infria gäldenärens skuld under det i kontraktet förutsatta villkor, utan på förpliktelse att i dylik händelse ansvara för långgivarens förlust, d. ä. bära risken för försträckningen och vid behof utgifva skadeersättning. Kontrahenten är sålunda icke, såsom löftesmannen vid borgesaftalet, förpliktad till fullgörande af den prestation, — vare sig i dess helhet eller till en del — som äiegat gäldenären, utan till en annan betalningsskyldighet, hvadan ett aftal af den i frågan formulerade beskaffenhet framstår såsom ett egenartadt kontrakt — närmast ett slag af garantiförbindelse, — hvilket bör bedömas enligt de för aftal i allmänhet gällande grundsatser äfvensom vederbörandes i kontraktet uttalade vilja. Och som ej mindre själfva fordringsrätten än den andra måttstocken för ansvarighetens omfång — det med fordringen förbundna hypoteket — fortfarande ega bestånd oaktadt ombyte af gäldenär skett samt aftalet ej lämnar antydan om vidare gränser för ansvarsskyldigheten, synes gäldenärens identitet ej kunna uppställas såsom ett väsentligt villkor för kontraktets fullgörande från den persons sida, som iklädt sig ansvarigheten för långgivarens möjliga förlust, utan böra betraktas såsom en omständighet, hvilken måste vara särskildt öfverenskommen, därest befrielse på grund af gäldenärs ombyte yrkas. Att en dylik uppfattning, som förekommer i den utländska rätten¹⁾, måhända icke allmännare gjort sig gällande hos oss, torde hafva sin närmaste orsak i den frändskap nu ifrågavarande aftal eger med borgesinstitutet samt i den böjelse att tillgodose löftesmannens

¹⁾ Se t. ex. Hasenöhr, „Das Oesterreichische Obligationenrecht“. 2 Band. s. 267. — Seuffert, „Die allgemeinen Grundsätze des Obligationenrechts in dem Entwurfe eines Bürgerlichen Gesetzbuches für das Deutsche Reich“, s. 40.

fördel, hvilken öfverhufvud genomgår rättsåskådningen hos oss.

På ofvananförda skäl ansåg förenämnda medlem ett aftal af den i frågan formulerade beskaffenhet ej kunna betraktas såsom ett borgesaftal, utan närmast såsom ett slag af garantiaftal samt kontrahenten vid sådant förhållande fortfarande vara bunden vid sin ansvarighet, äfven sedan ombyte af gäldenär egt rum. Frågan besvarades förty af denne medlem jakande.

I detta yttrande instämde två utaf Centralafdelningens närvarande medlemmar, hvaremot flertalet i hufvudsak för- enade sig om följande uttalande.

I det moderna rättslifvet förekommer en mängd aftal af växlande innehåll, hvilka vanligen pläga sammanfattas under benämningen garantiaftal. De voro icke håller helt och hållet okända för den romerska rätten, hvilken för aftal af denna art nytjade benämningen *promissio indemnitis*. Det väsentliga uti ett sådant aftal är i regeln, att garanten åtager sig att utan ersättning¹⁾ öfvertaga risken af ett företag eller ett rättsärende. Såsom exempel på dylika aftal kan nämnas: om någon råder annan till ett företag och förpliktar sig att bära risken däraf, eller om någon, då han ut- leger fastighet eller inrättning, tillika gentemot legotagaren garanterar en viss reveny däraf, eller om man i annans namn afslutar ett aftal under försäkran, att den andre god- känner det eller garanterar, att låntagare är myndig eller att hans förmyndare skall godkänna lånets upptagande. Så- som af dessa exempel synes, kan garantiaftalet antingen ansluta sig till ett annat rättsärende eller, såsom i det första fallet, vara ingånget utan att förutsätta ett sådant.

I vidsträktare mening kan visserligen äfven borgens- aftalet anses såsom ett „garanti“-aftal, men då normerna om borgen i lagstiftningen utgöra ett ganska utveckladt institut, hvilket icke inbegriper de i trängre och egentlig mening s. k. garantiaftalen, måste borgensaftalet genom vissa kriterier kunna åtskiljas från garantiaftalen. Frågar man

¹⁾ Har ersättning betingats, så föreligger ett försäkringsaftal.

åter. Evlika dessa kriterier äro, kan svaret icke utfalla annat än att det väsentliga för borgensafålet består där i att borgesmannen åtager sig att tillgöra en annans personliga förbindelse, jämte det hufvudgäldenärens skyldighet förbestår: att borgensafålet sålunda nödvändigtvis är ett accessoriskt afäl och förtv kan å annan öfverlitas endast i sammanhang med hufvudförbindelsen, hvarjämte borgensafålet såsom sådant icke kan innefatta annan eller större — men väl mindre — prestation än hufvudförbindelsen, men att det egentliga garantiafålet afser andra risker än den personliga betalningsförmågan och fördenskull, om det ock kan förutsätta ett annat afäl, icke står i något accessoriskt förhållande till detta, utan är att anses såsom en själfständig förbindelse.

Hvad nu beträffar det fall, att någon åtager sig att ansvara för borgenärens förlust, i händelse hans fordran icke utgår ur in-tecknad fastighet, så kunna utan tvifvel fall förekomma, då en sådan utfästelse är att anses såsom ett garantiafäl. Huruvida förhållandet är sådant, beror väsentligen af förbindelsens närmare innehåll och kontrahenternas afsikt samt af öfriga omständigheter i det enskilda fallet. Har exempelvis fastighetsegaren, utan att personligen vara ansvarig för skulden, anskaffat garantiförbindelsen för att afvända hotande utmätning af fastigheten, så kan sådant förhållande gifva stöd åt antagandet, att ett garantiafäl varit afsedt. I allmänhet pläga ifrågavarande förbindelser i likhet med vanlig borgen innefatta en tjänst åt gäldenären, och detta är äfven i frågan förutsatt. I sådant fall och därest förbindelsen i öfrigt har den lydelse, som i frågan omförmäles, bör afålet i regeln uppfattas såsom ett borgensafäl och detta utan afseende därå, om afålet i förbindelsen sålunda benämnes eller icke. Denna tydning, eller att gäldenärens personliga solvens garanterats, måste nämligen närmast anses öfverensstämma med löftesmannens afsikt, hälst allmänna uppfattningen om dylika afäl äfven går i antydd riktning. Att förbindelsen lyder på ansvarighet för borgenärens „förlust“ kan så mycket mindre grundlägga någon väsentlig åtskilnad, som löftesmannens ansvarighet äfven i

detta fall icke innefattar annat än det som gäldenären åligger att prästera. Den omständigheten åter att löftesmannen stipulerat, att den intecknade fastigheten först skall tagas i anspråk, utgör endast en inskränkning i förbindelsens omfång, men upphäfver ej dennas egenskap af borgen. Af den utländska vetenskapen kan ej häller bestämd slutledning dragas i den riktning referenten framhållit; tvärtom tala öfvervägande skäl för en motsatt uppfattning¹⁾. — I betraktande af det anförda och då, på sätt referenten framhållit, vid öfverlåtelse af skuld säkerhet, som innefattas i stäld borgen, icke åtföljer öfverlåtelsen, måste borgesmannen, under de förutsättningar den uppställda frågan innehåller, och därest ej omständigheterna utvisa, att ett garanti-aftal i egentlig mening afsetts, anses fri från sin förbindelse samt frågan således i regeln besvaras nekande.

Åbo filialafdelning.

En medlem af filialen refererade frågan och yttrade:

„Innan jag går till själfva frågan, tillåter jag mig här förutskicka några anmärkningar om borgensinstitutionen. Såsom känt, förstås med borgen ett civilrättsligt aftal, hvarigenom en person åtager sig en obligation för en annan, dock så att denne därigenom icke befrias från sin skuld. Borgen är således ett s. k. accessoriskt kontrakt och förutsätter därför en hufvudförbindelse, till hvilken borgesaftalet sluter sig

¹⁾ Sålunda framhåller *Windscheid* att kontrahenterna i tvifvelaktiga fall måste anses hafva åsyftat borgen och att det härvid ej kommer an på huruvida benämningen „borgen“ begagnats eller icke; och *Förster-Eccius* (Preussisches Privatrecht Bd II femte uppl. sid. 379), som i likhet med den af ref. åberopade *Hasenöhr* säger, att borgen ej får innefatta annan prästation än gäldenärens, tillägger reservationsvis (not 32): „Wenn der Bürge die Leistung des Interesse aus der Nichterfüllung des Schuldners verspricht (fidejussio indemnitis) so geht seine Pflicht nicht über das hinaus, was der Schuldners als Interesse zu leisten hat.“ — Tilläggas må att vår s. k. fyllnadsborgen enligt tysk rätt uppfattas såsom en borgen med begränsning och att skillnaden emellan laga och proprie borgen därvid jämväl gör sig gällande, så att borgesmannen i förra fallet kan fordra, att gäldenärens öfriga förmögenhet först tages i anspråk. Se Kochs Komm. till Allgem. Landrecht 2 B: d (8 uppl.) sid. 244, not 33 och sid 263, not 6.

såsom bialtal. Att denna uppfattning äfven gjort sig gällande hos 1734 års lagstiftare, skönjes tydligen af ordalagen i 8 och 12 §§ 10 kap. H. B. Ut i borgesaf talets natur såsom ett accessoriskt kontrakt ligger att, i händelse hufvudobligationen af en eller annan anledning upplöses, äfven borgesförbindelsen af sig själf upphör. Härom finnes visserligen i gällande lag intet allmänt stadgande, men man kan dock af bestämmelserna ut i 1 § i Kejserliga Förordningen den 24 februari 1873, angående närmare bestämmande af löftesmans ansvarsskyldighet, sluta sig till att lagstiftningen jämväl härutinnan följt doktrinen s læror.

Ut i den till diskussion föreliggande frågan förutsättes för det första, att en långifvare för sin fordran förskaffat sig tvåfaldig säkerhet: panträtt i fast egendom på grund af inteckning samt borgen. Dessa stå till hvarandra ut i ett visst beroende i det att fordringsegaren är pliktig att först realisera panten, innan han kan hålla sig till löftesmannen, hvars ansvarsskyldighet, först när sådant skett, blir till beloppet närmare bestämd. I öfrigt är dock denna s. k. fyllnadsborgen att betraktas såsom ett vanligt borgesaf tal samt således i allo underkastad gällande bestämningar om borgen. Det är väl sant, att ut i gällande lagstiftning intet nämnes om fyllnadsborgen, men att därför anse densamma såsom ett nytt slag civilrättsligt af tal, hvilket vore underkastadt andra principer än vanliga borgesaf tal, är väl icke riktigt. Vid diskussionen af förevarande fråga i centralföreningen lærer den åsikten af en del medlemmar bland annat hafva uttalats, att fyllnadsborgesaf talet vore att anses såsom ett garantiaf tal, d. v. s. ett af tal, hvarigenom fyllnadsborgesmannen garanterar det den intecknade fastigheten innehar ett visst värde och närmast ett, som motsvarar storleken af den fordran, för hvilken fastigheten blifvit intecknad. Ehuru jag icke vill förneka möjligheten af sådana af tal, anser jag dock, då ju ordalagen ut i förevarande fråga af sig själf här utsluta ett sådant antagande, denna synpunkt för bedömande af frågan icke behöfva tagas i betraktande.

Vidare har den som uppställt frågan tänkt sig, att den intecknade fastigheten af gäldenären öfverlåtits till ny egare,

hvilken jämväl öfvertagit den personliga ansvarigheten för skulden, hvarvid den förre gäldenären blifvit sin personliga ansvarighet kvitt. — Ett sådant ombyte af gäldenär innebär i sig intet annat än att den ursprungliga obligationen, hvilken grundlagt skuldförhållandet mellan långifvarens panträtt i den intecknade fastigheten samt fyllnadsborgesaftalet utgjort accessorier, upphört. I dess ställe har numera trädt en ny obligation, hvilken uppstått genom den öfverenskommelse, hvari den nye egaren af fastigheten åtagit sig ansvarigheten för skulden samt den förre egaren blifvit sin ansvarighet för densamma fri.

Ehuru därom uti frågan intet uttryckligen nämnes, måste väl slutligen antagas, att den sakrätt, som långifvaren till säkerhet för sin tidigare fordran hos den förre gäldenären egt uti den intecknade fastigheten, öfvergått, så att densamma numera betryggar den senare förbindelsen emellan långifvaren och den nye egaren af fastigheten, ty i annat fall vore det väl otänkbart, att långifvaren för sin fordran kunde hålla sig till löftesmannen. En sådan öfvergång af inteckningsrätt kan ske genom en enkel anmälan inför domstol och stadgas härom uti 26 § i inteckningsförordningen. De uti sagda paragraf förekommande orden „emot ny förbindelse“ antyda det äfven lagstiftaren ansett, att gäldens öfvergång från den förre till den nye egaren af fastigheten icke kunnat åstadkommas annorlunda än genom det tidigare obligationsförhållandets upplösande och uppkomsten af ett nytt sådant.

Utgående från dessa premisser har nu den frågan uppställt, huruvida fyllnadsborgesmannen i detta fall fortfarande vore bunden vid sin ansvarighet. Då denna ansvarighet emellertid i sig icke innefattat annat än ett åtagande att ansvara för all den förlust långifvaren kan komma att vidkännas, i händelse lånesumman icke utginge ur den intecknade fastigheten samt det aftal, hvilket grundat gäldsförhållandet emellan långifvaren och den förre egaren af fastigheten, på sätt jag redan framhållit genom en dylik transaktion måste anses hafva upphört, kan af det jag ofvan yttrat om borgesinstitutionen icke annan slutsats dragas än att fyllnadsborgesaftalet i slikt fall jämväl upplösts eller med andra

ord fyllnadsborgesmannen blifvit sin ansvarighet för lånet kvitt. Det vore enligt mitt förmenande en mer än vidsträkt tolkning af fyllnadsborgesmannens förbindelse, en tolkning, hvilken ovilkorligen måste leda till ett fullständigt förflyktigande af begreppet borgen, om man här ansåge, det löftesmannen fortfarande vore bunden vid sin ansvarighet eller rättare sagdt ansvarig jämväl för det lån fordringsegaren beviljat den nye egaren af fastigheten; och skall man väl någonsin kunna manifesteras två med hvarandra så i strid stående teorier som att samma borgenär, hvilken i ett fall, jämlikt 1 § i Kejsarliga Förordningen den 24 februari 1873, endast genom en underlåtelse att i gäldenärs konkurs eller proklama bevaka sin fordran förlorar sin talan emot löftesman, dock i ett annat fall skall anses hafva densamma förvarad, ehuru han afsiktligen låtit gäldenären blifva sin ansvarighet för lånet fri.

På grund af ofvananförda anser jag den under N:o 7 uppställda frågan obetingadt böra besvaras nekande."

Öfrige ledamöter af filialen voro ense med referenten, hvarutom en ledamot ville hafva uttaladt, att han förenade sig om referentens åsikt särskildt på den grund att löftesmännen, de där i många fall iklädt sig sin förbindelse med afseende å den ursprunglige gäldenärens personliga betalningsförmåga efter fullgjord betalningsskyldighet, icke vidare hade regressrätt till den ursprunglige gäldenären, i fall att denne befriats från all ansvarighet för lånet.

Wasa filialafdelning.

Under diskussionen framhölls hurusom det vore svårt att lämna ett generellt svar på denna fråga, som i hvarje särskildt fall borde bedömas enligt lydelsen af den förbindelse fyllnadsborgesmannen sig iklädt. Men emedan, på sätt uti frågan förutsattes, borgesmannen åtagit sig fyllnadsborgen endast för den ursprunglige gäldenären och denne emellertid blifvit frikallad från sin personliga ansvarsskyldighet; emedan vidare borgesmannen, med afseende å löftesmannaaftalets natur, borde åtnjuta regress gentemot den person, för hvilken kan ingått borgen, samt emedan åt bi-

aftalet icke finge gifvas en strängare tolkning än åt hufvud-aftalet, förenade sig afdelningens närvarande medlemmar om att besvara frågan nekande.

Wiborgs filialafdelning.

Frågan besvarades enstämmigt nekande, ty då borgenär befriat den ursprungliga gäldenären från personlig ansvarighet för gälden, måste med detsamma äfven löftesmannen, som icke vidare kunde hafva någon regressrätt emot denne gäldenär, vara sin borgen fri.

Juridiska examina vid Alexanders-Universitetet i Finland.

År 1893 afslades inför Juridiska Fakulteten följande examina:

under vårterminen:

Juris utriusque kandidatexamen af filosofi kandidaten Carl Allan Serlachius och filosofi magistrern Johannes Viktor Peltonen.

Allmän rättsexamen af senats extra kopisterna Pekka Paavolainen, Knut Volter Lindroth, Rupert Bergman, Johan Axel Bergroth, Toivo Antti Kiljander och Bror Volmar Juvelius samt studerandene Gustaf Werner Aspelund, John Mathias Calonius, Emil Ferdinand Forsström, Frans August Backberg, Kaarlo Vilho Selin, Aksel Verner Rosberg, Olof Verner Alenius, Verner Alarik Herrberg, Konrad Pekka Vahlroos, Ernst Herman Bergh, Matts Viktor Björk, Artur Reinhold von Essen, Carl Erik Johannes von Haartman, Arvid Valter Tollet, Alfred Valdemar Nyman, Ernst Arvid Johannes Grönberg, Otto Johannes Lundson, Antti Seppänen, Ivar Aminoff, Georg Fredrik Broms, Harald Bäckström, Karl Alexander Flodin, Valter August Andersin, Aron Ilmari Blomstedt och Eukarius Sopanen.

Domareexamen af senats extra kopisten Albin Edvard Caselius och studeranden Berndt Konstantin Petroff.

Kameralexamen af filosofi kandidaterna Heikki Hjalmar Granqvist, Elias Johannes Malmberg och Knut Salomon Söderström, studerandene Georg August Valerian Nyström, Arthur Hildén, Oskar Jakob Less, Bruno Edvard Caján, Juho Adolf Kalske, Karl Axel Lagerström, Knut Rudolf Putkonen, Väinö William Varvikko, Albert Gabriel Gottleben, Georg Filip Maximilian Granberg, Karl Gustaf Petrell, Richard Albert Stenberg, Knut Oskar Wirzenius, Artur Elis Ekman, Karl August Fogelberg, Pekka Gummerus, Ivar Emil Leván, Bernt Konstantin Petroff, Axel William Wallenius och Olavi Vilho Koponen.

Under höstterminen:

Juris utriusque licentiatexamen: af vice häradshöfdingen, filosofi och juris utriusque kandidaten Kaarlo Juho Ståhlberg.

Juris utriusque kandidatexamen af filosofie magistrarne Kaarlo Yrjö Benediktus Ignatius, August Immanuel Indrenius, George Fredrik Granfelt, Lennart Osvald Laurén och Karl Theodor Modeen samt filosofie kandidaterne Jonas Castrén och Johan Waldemar Fagerström.

Allmän rättsexamen af senats extra kopisten Kaarle Heikki Arola samt studerandene Claës Gösta Rosenberg, Antti William Heikkilä, Johan Henrik Enwald, Karl Elias Nylenius, Leonard Julius Hallonblad, Nikolai Plotschikoff, Artur Mauritz Pontán och Ernst Otto Åkesson

Domareexamen af studeranden Gustaf Reinhold Åkesson.

Kamarelexamen af kontorsskrifvaren vid tullkammaren i Nikolaistad Gottfrid Gabriel Leinberg samt studerandene Miliam Malmqvist, Karl Wilhelm Åkerblom, Karl Alfred Friberg, Kustaa Mauri Sadenius, Karl Alexander Wahlstedt, Karl Fredrik Matias Helenius, Waldemar Theman, Johan Albert Roth, Selim Mikael Bergroth, Lucie Mathilda Rosenius och Alie Josefina Humble.

År 1894 aflades inför Juridiska Fakulteten följande examina under vårterminen:

Juris utriusque kandidatexamen af filosofie magistrarne Magnus Evert Forsström, Einar Thesleff och Armas Tauno Juhana Järnefelt samt filosofie kandidaterne Eljas Werner Uotila och Evert Wolldemar Walldén.

Allmän rättsexamen af senats extra kopisterne Kaarle Uno Chydenius och Karl Herman Fagerlund samt studerandene Tahvo Kónönen, Karl Wilhelm Poppius, Axel Eliel Achates Berger, Knut Oskar Wirzenius, Martti Evert Ax, Einar Fredrik Lindberg, Ernst Edvard Rosenqvist, Kaarlo Vilho Sjöblom och Berndt Ossian Procopé.

Domareexamen af senats extra kopisten Antti Joakim Laurinus, filosofie magistrern Johan Gustaf Nordlund samt studerandene Ukko Emil Hjalmar Andersin, Onni Edvard Reinhold Dyberg, Antti Aukusti Hemmi, Jaakko Leonard Gabriel Peterson och Arthur Oskar Rydman.

Kamarelexamen af kontorsskrifvaren vid tullkammaren i Wiborg, filosofie magistrern Fritz Birger Gestrin, filosofie kandidaterne Thure Wigelius och Juho Antti Elomaa, järnvägsbokhållarene Carl Birger Lüchou och Johan Adolf Pernu, samt studerandene Ukko Emil Hjalmar Andersin, Verner Fabian Blomqvist, Matti Hurme, Alfred August Holmström, Gustaf Alexander Filemon Holst, Axel Gabriel Lundh, Verner Johannes Paqvalén, Ernst Fredrik Ekelund, Valfrid Grundström, Bernhard Alexander Lindgren, Karl Evald Moring, Paul Isak Rostén, Gustaf Rudolf Hernberg, Hjalmar Boman, Gustaf Leonard Idestam, Paul Henrik Ståhlberg, Johan Arvid Stråhl-

man, Bruno Wilhelm Breitholtz, Livari Oskar Heino, Vihtori Emil Lampo, Kaarlo Aleksanteri Lindström, Berndt Selfrid Alexander Tengén, Emil Johan Edvard Wennholm, Alfred Theodor Borgström, Thyra Hultman, Abraham Frithiof Salenius, Hugo Hjalmar Schönborg, Ivar Hemming Stadius och Karl Viktor Norring.

Under höstterminen:

Juris utriusque kandidatexamen af filosofie magistrarne Carl Frithiof Paafo Neovius och Berndt Reinhold Procopé samt filosofie kandidaterna Arvid Reinhold Lilius och Lars Gustaf Wasastjerna.

Allmän rättsexamen af senats extra kopisten Theodor af Reeth samt studerandene Hjalmar Isidor Oldenburg, Vihtori Poropudas, Erik Johan Elmgren, Josef Eldad Lindqvist, Karl Elis Saxén och Nils Karl Arne Böök.

Domareexamen af senats extra kopisten Alfons Flodin, extra ordinarie landskontoristen Karl Anton Gardberg, Ernst Edvard Hällström, Gustaf Leonard Idestam, Otto Edvard Palmros, Georg Oskar Belander, friherre Carl Osvald de la Chapelle och Artur Mikael Sundsträm.

Kamarelexamen af filosofie magistern Oskari Waldemar Saari samt studerandene Anders Ivar Winter, Carl Ferdinand Georg von Christiernson, Verner Oskar Becker, Artur Gerhard Lönngren, Aleksanteri Tervo, Lennart Wilhelm August Fabritius, Oskari Emil Forsman och Lennart Fredrik Helle.

Juridiska Föreningens i Finland

för år 1895

godkända allmänna öfverläggningsämnen.

1:o. Är egare af kreatur, som skadats i följd af järnvägsdrift, berättigad till skadestånd af järnvägens innehafvare, förutsatt att egaren icke åtagit sig att underhålla hägnad mot järnvägen eller vid expropriation fått sig tillagd ersättning för slikt hägnadsbesvär?

2:o. Om en person, tilltalad för tredje resan sådan förbrytelse, som vid återfall medför högre straff, utredes hafva förut blifvit lagligen dömd och straffad för andra, men icke för första resan dylik förbrytelse; eller för andra resan, ehuru straffet för den första förbrytelsen ännu icke verkstälts; eller för andra resan efter det förbrytaren utstått straff för första resan, begången innan han fyllt 18 år; huru bör i hvarje af dessa fall återfallsstraffet för det under åtal stående brottet bestämmas?

3:o. Då häradsrätt, där någon tilltalats för brott, afgjort målet genom utslag, men tillika, enär den tilltalade jämväl angifvits hafva begått brott, som lyder under annan domstol, förvisat målet till denne rätt, frågas: inom hvilken tid skola besvär öfver berörda utslag af åklagare eller målsägande ingifvas till öfverrätt?

4:o. Bör enligt vår konkursrätt ackord, för att vara lagligen gällande, fastställas af konkursdomstolen?

5:o. När någon för flera sammanträffande förbrytelser gjort sig förfallen till förlust af medborgerligt förtroende,

så frågas: bör sådan påföljd, på grund af stadgandet i 7 § 7 kap. Strafflagen och med hänsikt jämväl till 21 § 10 kap. R. B., såsom detta lagrum lyder i 44 § i förordningen om Strafflagens införande, ådömas så att tiden för påföljden ut-sättes skildt för hvarje brott, eller bör tiden bestämmas ge-mensamt för alla brotten?

6:o. Är kommun, ifall dess beslutande eller värkstäl-lande organ, t. ex. stadsfullmäktige, kommunalnämnd, taxe-rings- eller pröfningsnämnd, vid utöfningen af sitt sysslande öfverträdt gällande lag eller eljes öferskridit sin befogen-het, pliktig att godtgöra enskild person därigenom tillskyn-dad skada, såsom kostnaderna för klagan eller besvär öfver den olagliga åtgärden?

7:o. Om en make aflider efter den andra, innan bo-uppteckning efter den först hädangångna hunnit försiggå, skall då, med afseende å förpliktelsen att erlægga uppteck-nings- och fattig- samt justitiecstatens procenter älfvensom stämpelpappersavgiften, boet särskildt upptecknas efter hvar-dera maken, eller kan uppteckningen i sådan händelse för-siggå för bägge makarna gemensamt och nämnda utlagor för boet blott en gång uppdebiteras?

8:o. Under förutsättning att vid den förestående rätte-gångsreformen fri bevispröfning, om ock med särskilda in-skränknings, kommer att införas samt att rättighet att un-dandraga sig vittnesmål skall medgifvas personer, hvilka stå endera parten nära (såsom partens make och närmaste anförvandter, till och med syskon), frågas, huruvida i sam-mang med dessa förändringar alla vittnesjäf kunna och böra afskaffas, eller om vissa jäf böra bibehållas och i sådant fall hvilka?

9:o. Bör underrätts utslag i fråga om sådant öfver-fall eller slagsmål, som omförmäles i 8 § 21 kap. Straff-lagen, underställas hofrätts pröfning jämväl beträffande dem, som dömts till straff på grund af 3 och 4 momenten i

sagda lagrum, eller afser ordet „delaktighet“ i 46 § af förordningen om Strafflagens införande endast sådan delaktighet, hvarom stadgas i 5 kap. af nämnda lag?

10:o. Har jordegare i samfällighet, hvars fiskevatten vid storskifte lämnats och sedermera förblifvit oskiftadt, utslutande rätt till fiske i sådan mindre sjö, som är helt och hållet belägen inom hans jordområde, eller bör jämväl fiskevattnet i denna sjö anses såsom samfällighetens gemensamma tillhörighet?

11:o. Jemlikt 2 mom. 3 § i förordningen om näringsarna af den 31 mars 1879, såsom denna § lyder i förordningen den 17 december 1888, har hustru, med biläggande af intyg därom att hennes man öfvergifvit henne och att hans vistelseort vore obekant, hos vederbörande myndighet anmält sig till idkande af näringsyrke och därefter trädt i utöfning af yrket. Är bemälda myndighet sedermera berättigad att på mannens yrkande annullera sagda näringsanmälan, i händelse mannen återkommit eller visar att förenämnda intyg ej varit sanningsenligt? Och om frågan besvaras nekande, huru skall mannen uti förevarande hänseende göra sin målsmansrätt gällande?

12:o. Är den, som ingått s. k. fyllnadsborgen för ett lån, intecknad i gäldenärens fastighet, befogad att söka ändring i utslag, hvarigenom lånet faststälts till betalning ur den intecknade fastighetens värde med sämre rätt än fordringsegaren yrkat och lag hade medgifvit?

13:o. Då hvarje förbättring af straffprocessen med nödvändighet förutsätter, att åklagareväsendet varder stäldt på bättre fot än det för närvarande är, så frågas, huruvida icke, med afseende jämväl därpå att redan den nya strafflagen på åklagaremyndigheterna ställer ökade fordringar, åtgärder till åklagareväsendets höjande och utveckling borde så snart som möjligt och oberoende af en mera omfattande processreform vidtagas?

Något om formulären för underdomares bidrag till vår judiciela statistik.

Det är sannerligen icke litet man allt sedan bl. a. underdomarene 1841, och delvis redan 1839, ålades att genom arbets redogörelser taga del i förarbetena för statistik om rättsväsendet, haft att anmärka, på ena sidan om underhålligheten af de lemnade bidragen, på den andra åter emot de formulär, enligt hvilka de statistiska uppgifterna skulle uppställas. Genom statistiska data ville man om särskilda förhållanden inhemta och vinna den noggrannare kännedom, som i flera hänseenden vore nödig och nyttig. Men för uppnående af ett sådant ändamål är det i allmänhet af väsentlig vikt, att man i formuläret uppställer fordringarna med någorlunda säker kännedom om hvad som utan synnerlig ansträngning *kan* uppfyllas, således med den måtta, att det som är af jemförelsevis mindre betydelse uteslutes och att man icke genom öfverdrifna anspråk äfventyrar uppgifternas tillförlitlighet, och för öfrigt omsorgsfullt undviker föreskrifter, hvilka i och för sig kunna vara omöjliga att fullgöra. Dessa antydningssvis yttrade anspråk på formuläret, hvilka minsann äro stora nog, torde redan gifva vid handen, att frågan icke bör vara fremmande för jur. för:gens tidskrift, minst nu, efter det nya formulär 1890 faststälts och prokuratorn i kejs. Senaten, angående rättsväsendet 1891, den 2 April 1894 afgifvit, derefter i tryck utkommen, underdånig berättelse. I den ha enligt de nya formulären aflemnade redogörelser första gången utgjort föremål för bearbetning, som nu för sista gången utförts på prokuratorsexpeditionen, sedan detta embetsåliggande 1892 öfverflyttats på justitieexpeditionen i kejs. Senaten. Denna berättelse, likasom de för föregående 11 år afgifna och likaledes tryckta, kan alltså, åtminstone i

vissa delar stannas i jämförelse med formulären, af hvilka icke heller de nya lära fullt tillfredsställa egentlige fackmäns förväntningar.

Mången måhända tycker, och det med skäl, att för en åldring det ändå är mindre väl betänkt att ge sig i färd med så stor massa sifferuppgifter och att klokheten skulle bjutit att lemna detta åt yngre dertill mera vuxna krafter. Sasom en slags förklaring må förty här nämnas, att under-tecknad funnit sig manad att i denna sak uppträda, därför att han sannolikt längre än någon annan i tjensten kvarstående härads-hofding haft att tillämpa formulären och enligt dem upprätta förteckningar omedelbart efter det de meddelades i några år sasom annans biträde, men från 1850 års början till närvarande tid sasom vikarierande och ordinarie härads-hofding i 2 dom-sagor och under detta mycket litet tillredsställande arbete till öfverflöd erfarit, att om ock primär uppgifterna föranledt klagomål öfver bristande tillförlitlighet, är skulden dertill icke att *enlast* sökas i bristande god vilja hos underdomarene att genom säkra data tillgodose statistiska fordringar.

Med denna uppsats afses ett försök att framhålla det den mindre lyckade början med judiciel statistik hos oss till stor del berott, dels derpå att man fordrat för mycket, dels för det andra på en, om man så vill, — liten brist i formulären. En fullständig redogörelse för deras tillkomst skulle härvid varit upplysande, men kan icke här meddelas. Enl. 1812 års n. instruktions för generalguvernören § 16, skulle »G. Gouverneuren, hvilken det sasom Regerings Conseillens ordförande i synnerhet åligger att vaka öfver rättengangs ärendernes lagliga och skyndsamma gång», »i sådant ändamål vid hvarje Sex månaders förlopp, ifrån Justitie-Departementet genom Procuratorn erhålla »särskilda af denne förut behörigen granskade Förteckningar, dem General Gouverneuren sist inom Januarii månads utgång det påföljande året» borde till H. K. M:t insända. Men dessa förteckningar afsägo icke vid underrätterne handlagda mål, såvidt de icke dragits till högre rätt. Uti inledningen till sina und. berättelser för 1880 och 1891 åberopa prokuratorerne icke

något äldre förordnande än kejs. br. d. 20 Dec. 1841. De tidigaste underrättelser, hvilka ur författnings- och brefsamlingarna stå att inhemtas, finnas uti Wiborgs hofrätts cirkulär af d. 7 Dec. 1839. Det heter: att sedan H. K. M:t i nåder förordnat det prokuratorn »ägede inom d. 1 Mars g. st. hvarje år omedelbarligen till H. K. M:t inkomma med und. berättelse angående de i Finland under nästföregående år föröfvade brott, i hvilket afseende Under-Domstolarne borde till Hofrätterne och Hofrätterne till Procurators Embetet insända speciella förteckningar öfver de under årets lopp behandlade brottmål», hade H. K. M:t uti nådig skrifvelse af d. 18 Nov. 1839 föreskrifvit, att underdomstolarne borde för det löpande året inom följande Januari månad till Hofrätten inkomma med så beskaffad förteckning, upprättad enligt bilagdt formulär och framdelas inom Januari månad för det föregående året. Men när, huru och af hvilken anledning det återopade första nådiga förordnandet meddelats, är mig veterligen icke bekantgjordt och kan förty, fastän en närmare kännedom derom af flera skäl vore af stort intresse, icke uppges, icke heller af hvem formuläret, intaget i föfattn. samlingen, uppgjorts och föreslagits. Att imellertid förteckningarnas behöriga uppgörande ingalunda var någon lätt sak, framstår klart redan vid en flyktig blick å samma formulär. Men svårt är att fatta huru man, isynnerhet hvad det första året beträffar, kunde föreställa sig att domare, hvilka 1839 jultiden — (Åbo och Wasa hofrätt cirkulär äro dat. 9 och 12 Dec.) — fingo del af föreskriften och tidigare ej voro derpå beredda, — kunnat vara i stånd att, upptagne som de varit af brådskande tingsarbeten, under julhelgen och jan. månad få förteckningar, som förtjenade något statistiskt värde, uppgjorda och insända till hofrätterne och desse åter befordra dem till prokuratorn så tidigt, att berättelse hunnit hopsättas och före 1 mars g. st. fås fram till allerhögsta ort. Detta förefaller nog tvifvelaktigt redan i betraktande deraf, att prokuratorerne i sina förberörda berättelser icke ens nämna något om resultatet af fordringarna för 1839, 1840 och 1841. Med hänsigt till innehållet af ett Wiborgs hof-

rätts cirkulär från 1841 och hvad jag från min auskulteringstid om en extraordinär åtgärd hade i minnet, har jag sökt skaffa mig upplysning och erfarit, att för 1839 förteckningar från alla öfrige domhävande utom en inkommit och jemte bref, dateradt d. 8 och expedieradt d. 12 Febr. 1840 till prokuratorn inskickats med anmälan, att om den saknade förteckningens infående åtgärd vidtagits;

att åter 1841 den 4 Febr. aktuarien anmält, att för 1840 förteckning inkommit från alla öfrige utom 3 tillförordnade domhävande, i anledning hvaraf beslutits, att de skulle »uti särskilda skrivelser förständigas att vid tjensteansvar genast efter inhändigandet af desamma med ifrågavarande förteckningar till K. Hofrätten inkomma. Och som K. Hofrätten, i anseende till tidens korthet, varit föranlåten att sagda skrivelser med särskildt bud till — — — (dem) — afsända, ålåge det dem att den för en hvar åtgående kostnaden ersätta, enligt uppgift, som blefve dem på anmälan å. k. hofrättens advocat Fiskals Contoir meddelad» (Expedition af två bland breffven hade dock inhiberats och de inkomna förteckningarna med bref af 8 Febr., exp. 12 Febr., till prokuratorn afgått och om den saknade gjorts enahanda anmälan som 1840).

I sammanhang med omförmälda åtgärd hade, då det visat sig att en del domare försummat sin förenämnda skyldighet och dessmedelst för K. Hofrätten vållat omgång i afseende å dessa förteckningars infående och hinder i fullgörandet af hvad å K. Hofrätten i ämnet ankommit, beslutits, att till samtliga K. Hofrätten underlydande Häradshöfdingar, Rådstufvu Rätter och Kämners Rätts Ordförande utfärda cirkulär, hvari stadgades att vedederbörande Domare och Domstolar skulle vid vite af 30 rub. silfver sin sagda skyldighet inom föreskrifven tid fullgöra.

Hvilken tilltro kunde tillmätas förteckningar, dem domare medelst högt vite tvingas att få uppgjorda inom en tid, som dertill var absolut för kort, eller dem de bort vara färdige att vid ankomsten af en stafet från Hofrätten *genast* expediera, — behöfver väl icke utläggas i vår tid, då man vet hvilken rundelig tid utarbetande af statistiska redogö-

relser kräver. Vid tanken på den skyndsamhet, som man, af välment ifver att hastigt kunna framlägga vigtiga statistiska data, i flera afseenden föreskref, kan man ej värja sig från den tro att deraf föranledda dåliga resultat lände statistiken till skada. Sannolikt var det erfarenheten om huru vanskeliga de tidigare hysta förhoppningarna om goda statistiska resultat i verkligheten visat sig vara, som föranledde arbeten för vidare reform och utmynnade i n. brefvet af d. 20 Dec. 1841. Detta ter sig såsom en utveckling af och en tilläggsbestämning till stadgandet i 1772 års Reg. form. § 15, enligt hvilken Justitie Cantsleren »ligger att hafva inseende huru Lag och författningar efterlefvas och therom till Kgl. Mjt. göra berättelse». Jemlikt sagda 1841 års bref hade H. Majestät, »till vinnande af en fullständig öfversigt af lagskipningens gång i Finland i Nåder förordnat, det Procurators Embetet i Senaten skall årligen inom den 1 Junii afgifva underdånig Berättelse angående alla Rättegångs-ärenden, vare sig af Criminel eller Civil beskaffenhet». Denna föreskrift var onekligen påkallad och af mycken vikt, och likaså klart var, att den icke kunde fullgöras utan de förteckningar öfver inkomna, afgjorda och uppskjutna mål, som samtliga högre och lägre domstolar och guvernörerna ålades att halfårsvis till prokuratorn aflemna. Men när genom samma kejs. bref prokuratorn bemyndigades att *ensam* utarbета och meddela de nödiga formulären, synes denna bestämning, åtminstone nu 53 år senare, ha varit mindre lämplig. Vederbörandes motvilja att helst genom mindre ändringar undanröjda åtskilliga svårigheter är ock rätt märkelig. Formulären, hvilka af prokuratorn uti skrivelser af d. 31 Maj 1842 utsändts till hofrätterne, men icke infördes i författnings- eller bref-samlingen, trycktes i nog ringa antal, att sluta deraf, att 1864 begärd del af dem meddelades und: genom *skrifna* kopior.

Öfvanföre antyddes redan, att man uti de uppgjorda formulären fordrade för mycket och genom de öfverdrifna anspråken äfventyrade uppgifternas tillförlitlighet. Detta var ock efter formulärens utfärdande den hos domarene rådande meningen. Det berättades att några bland dem 1842 skola

hos dåvarande prokuratorn uttalat sina (för öfrigt välgrundade) tvivel om möjligheten att få ihop formulärenliga förteckningar och sökt utverka några modifikation. Men det half icke. Prokuratorn lærer menat, att väl här ej borde vara svårare att tillämpa formulären än i det land, derifrån de lånats. Formulären skulle man ställa sig till efterrättelse; desto bättre tröst ficks ej. Imellertid blef prokuratorn, enligt hvad ur Kejs. brefvet af d. 6 Mars 1844 indirekte framgår, snart föranlåten att bestyrka det han blifvit sviken i sina förväntningar, men han hoppades att »vanan för underdomarene att, enligt meddelade formulairer upprätta »förteckningarne» otvifvelaktigt borde medföra större fullständighet i dessa än nu till en början varit fallet». — Den ändring medgafs, att redogörelserna skulle afgifvas en gång om året.

Häradshöfdingarne hade antagligen, i anledning af sina anmärkningar om formulären, af prokuratorn fått till svar, att det ju ändå vore så lätt och enkelt att efter hand under tingtandet i *domlängden* göra de erforderliga anteckningarna. Så har man ännu åtskilliga decennier senare stundom hört förmenas. Men dervid lemnades det verkliga förhållandet med domlängden obeaktadt. Om denna längd, — hvari kanske ursprungligen ingick anteckning om expeditionslösen, expeditionens utgifvande, möjligen ock om hvad målet angick, — fans ej den tiden ännu någon föreskrift huru den bort vara inrättad, icke heller derefter före 1890, oakadt den var åberopad i Kejs. br. $\frac{5}{3}$ 1829 angående expeditions förteckning, som borde vara med domlängden öfverensstämmande, och fastän senare af Åbo och Wiborgs hofrätt 1844 och 1857 meddelats formulär till expeditionsförteckningen samt om denna i K. För. af 6 Aug. 1861 göres en tilläggsbestämning. Redan härförrinnan har jag några gånger påpekat hurusom på en del orter man tyckes ha tillerkänt domlängden, som helt naturligt bort vara register till domboken och derjemte ansetts som konsept till exp. förteckningen, — så ringa betydelse, att den långt efter 1829 icke bundits tillsammans med domboken och att man förty mera än ett decennium senare anträffar domböcker utan domlängd. Nekas kan icke att efter de statistiska redogö-

relsernas införande nödiga anteckningar och hänvisningar i afseende å dem lämpligast skulle göras i domlängden. Men när det lemnades beroende på hvarje domare att uppställa den efter eget behag, blef följden mycket stor olikhet, så att man ser sådana med flera och färre kolummer och dessa olika rubricerade. Så har en domlängd, den en mera ung domare för omkring 10 år tillbaka, lät trycka, icke mindre an 38 kolummer. Twistemålen äro sorterade allt eftersom de angå 1) fast egendom, 2) arf och förmynderskaps redovisning, 3) fordran, 4) hushållningsmål. — Skilda kolummer vidare upplinierade 5) för mål emellan föräldrar och barn och 6) emellan bröder och andra närskylda, 7) mål, deri 2 och 8) deri en fullmäktig uppträdt. I brottmåls afdelningen finner man för de sakfällde skilda kolummer, afsedda för olika straff-arter och för anteckning om manlige och qvinliga förbrytares ålder. Men också emot denna domlängdsblankett — för öfrigt den fullständigaste jag sett, — kunde anmärkas, att kolummer deri saknas för anteckning 1) om vad, besvär, hemställning, 2) för §§, i hvilka expedition ej utfärdats, 3) för expeditions lösen, 4) tiden när expedition utgifvits, 5) hvem den utfått, och 6) för antal mål, hvilka från föregående år uppskjutits.

Andra domare åter, — bland dem äfven undertecknad — ansågo det vara utan ändamål att belasta domlängden med sådan mängd kolummer, då erfarenheten från domsagor, der med dem gjorts försök, visat att de för det mesta blifvit obegagnade. Dertill kommer, att sällan förekommande data kunde utom kolumn märkas med förkortningar (t. ex. fb. för mål emellan föräldrar o. barn, br. = emellan bröder o. närskylda, 2f. = två fullmäktige, 1f. = en sådan). Om de sakfällde och deras straff kunde data lätt samlas ur saköres-längden.

Men om ock en fullt mönstergill domlängd för ifrågasvarande ändamål skulle uppstälts, hade det säkerligen varit färfängt att förvänta det fullständiga anteckningar i den under *tingtandet* influtit. Man må besinna, att ett riktigt användande af en förteckning i stort format med en mängd kolummer förutsätter större vana att handtera siffror och ko-

lummer än domare vanligast ega. Dessutom får ej förgätas, att domarn ju måste vara i *främsta rummet* upptagen af hvad som hör till hans egentliga domare verksamhet. Och besinnar man hvilken uppmärksamhet processledningen, omsorgen om protokollsföringen och sjelfva dömandet kräfva, bör det näppeligen förundra, om han icke alltid ens kan jemte allt detta ha sinne och håg att samtidigt jemväl för statistiskt ändamål göra siffer- och andra anteckningar. Det faktiska är ock, att domlängden, äfven den del deraf, som kan anses utgöra register till domboken och konsept till expeditionsförteckningen, stundom måste lemnas att kompletteras *efter* tingtandet, dervid trötthet efter den ansträngande sysselsättningen lätt minskar intresset för statistiken, äfven om för den blott skäligen anspråk framställts.

Imellertid torde det varit någon öfverdrift då formuläret fordrade uppgift om antalet mål,

utförda emellan föräldrar och barn,

emellan bröder och andra närskylde,

mål, uti hvilka parterne begagnat fullmäktigs biträde på ömse sidor, eller på den ena. Denna uppfattning var den allmänna den tiden formulären emanerade; uppgifterna höllos för temmeligen onödiga och utan något egentligt ändamål.

Nu för tiden, sedan advokatfrågan redan länge inom juridiska föreningen varit föremål för diskussion och äfven för närvarande står på dagordningen, är man måhända af annan mening och tänker, att af sannfärdiga uppgifter åtskilliga upplysningar af värde varit att inhemta. Den tiden voro ännu i många trakter i det inre af landet egentlige, juridiskt bildade, sakförare i första instans ganska litet anlitade; en och annan af dem, som med anspråk att höra till den kategorin uppträdde, åtnjöt icke heller just stort anseende hos domarene, emedan deras biträde icke ansågs vara till någon fromma för den *materiella* rättvisan, om de ock utmärkte sig genom allahanda invändingar och stundom käckt bestredo data, hvilkas sanning sakegarene sjelfva icke hade panna att förneka. Om verkelige advokaters anlitande skulle likväl genom dessa uppgifter någon säker kännedom icke

erhållits, såvida de anförvandter och grannar af allmogeklass, dem parter, för hvilka det ej föll sig lägligt att sjelfve personligen vid rätten uppträda, för sig skickat, måstat så som ombud betecknas, fastän om sådane underrättelse föga åsyftats. Uppgifterna voro dessutom så mycket mindre för särskilda orter upplysande, som man derefter i prokuratorns berättelse sammanförde dem för hela landet.

Hvarföre man ville veta huru många tvister utfördes emellan nära fränder, lärar ock vara svårt att utgrunda, då det ju är temmeligen gifvet, att just emellan dem, i afseende å gifto-arfsrätt m. fl. familjerätts och grannelags förhållanden, lättast kunde uppstå konflikter. (Mig synes det eljest vara nog märkeligt, att bland den genuint finska befolkningen hvad beträffar familjeegendom den traditionella seden kunde upprätthållas så länge som detta var fallet, emedan det bort ligga nära förhanden att man sökt göra gällande sina på skrifven lag grundade från sedens normer afvikande större rättigheter).

Likaså dunkelt förfaller det, hvarför man i brottmålsförteckningen ville ha reda på *alla sakfölldes* ålder, oaktadt det bort vara temmeligen likgiltigt vid hvilken ålder de flesta *mindre* förseelser emot lag samt ekonomi och politiförfattningar föröfvats.

Imellertid bör det icke förundra, att den i nämnda måtto rådande uppfattningen hade inflytande på det sätt, hvarpå de förment öfverdrifna statistiska fordringarna uppfylldes. En del gjorde sitt bästa att hopbrunga riktiga siffror; men då andra i synnerhet extra ordförande, hvilka i samma domsaga hållit ting, lemnat anteckningarna å sido och det var känt faktum, att i andra domsagor frågorna *pröfningsvis* besvarades; blef följden att exakta och fullt riktiga uppgifter voro sällsynta.

Men om ock sådana i antydda delar skulle åstadkommits, kunde *pröfningsvis* gjorda uppgifter *absolut icke undvikas* till häfvande af svårigheter, härrörande af formulärens anordning hvad beträffar

de förlikta eller eljest icke fullföljda målen,
både de civila och de kriminella.

Till denna kategori hörande *tvistemål* skulle enligt formuläret till antalet observeras *utom kolumm* bland anmärkningarna och det heter uttryckeligen »Dessa upptagas ej å motstående sida», der kolummer fanns bl. a. för antalet tvistemål äldre och nya samt huru många *a)* af dem, som sålunda in summa förevarit, *b)* slutligen afgjorts och *c)* uppskjutits. Men ehuru af de *inbalanserade* äldre målen (på hvilka antalet naturligtvis ej fick ändras) åtskilliga kunnat under redovisningsåret bli reglerade och därför lemnats ofullföljda, och fastän den bristande öfverensstämmelse emellan in- och utbalanseringen, — debet och credit, — som genom en enkel uteslutning skulle uppstått, ej fick ega rum; lemnade formuläret ej den ringaste antydning huru denna svårighet skulle öfvervinnas. Och därför måste vid förtecknandet anlitas en eller annan utväg, som, om den ock till arten blef obemärkt, ingalunda bidrog att öka tillförlitligheten. Möjligt var dessutom att några bland de bortfallande äldre förlikta målen utförts emellan föräldrar och barn, eller emellan andra närskylda och att några af parterne anlitat ombud, då svårigheten sträckte sig äfven till redogörelsen för dessa omständigheter.

De förlikta eller ofullföljda *brottmålen* beredde, om möjligt, ännu större svårighet, emedan i formuläret icke ens bland anmärkningarna förekom någon antydning om att förlikning om dem kunnat förefalla. Det uppräknar på hvar sin rad mest till venster, efter deras olika art, 44 skilda gröfre och lindrigare brott ss. exempel och med antydning, att de kunde vara långt flera, oaktadt i slutet förekommer de omfattande rubrikerna; andra mindre brott emot allmän lag; och sådana emot ekonomi och politi författningar. Deri äro uppdragna 19 kolummer, uti hvilka skulle upptagas antalet: äldre och nya mål; angifna af man- och qvinno-kön; m. m. Formuläret förutsätter att *alla* mål skulle antingen afgöras, uppskjutas eller förvisas till annan domstol; har altså ej kolummrubrik för förlikta eller eljest ofullföljda mål, och personer, mot hvilka åtal icke fullföljts; ej heller i mindre brottmål, i hvilka ansvar icke yrkades, de s. k. quasikriminella, någon som lämpade sig att använda för de an-

gifne personerne, af hvilka man endast fordrade ersättning i anledning af intagor, obehörig hemmansförvaltning, beteskada o. dyl. — Ty det kunde icke sägas, att de blifvit sakfällde, frikände, eller icke kunnat åt saken fällas. Af denna orsak antecknade jag för min del bland anmärkningarna till upplysning, att de förlikta och quasi kriminella målen, på hvilka antalet derhos uppgafs, ej hört till dem, hvaröfver redovisning i kolumnerna afgifvits. Huru annorstädes brukades är mig icke bekant. Betviflar att någon anteckning om dem gjorts, eftersom derom icke nämnes något uti prokuratorns tryckta berättelser, uti hvilka icke heller förekommer uppgift om antalet förlikta eller eljest ofullföljda tvistemål, oaktadt jemlikt formuläret detta antal i häradshöfdingarnes primär förteckningar antagligen var observeradt par rader nedanom den, der antal *vad* var uppgifvet.

Detta förhållande hade på prokuratorns expeditionen säkerligen icke undgått uppmärksamheten. För egen del hade jag, då redogörelserna för 1877 inskickades, i vehiklet nämnt derom och dessutom en annan omständighet. Medlet att undvika svårigheterna var ändå mycket enkelt, att nemligen för hvardera förteckningen anslå en eller par kolummer till. Då det imellertid behöfdes närmare 50 (säger *femtio*) år innan i 1890 års formulär till domlängd anslogs 2 kolummer för förlikta civila och kriminella mål jemte en för personer, emot hvilka åtal icke fullföljts och en annan för de quasi kriminella, der blott ersättning fordrats; vill det synas såsom man i prokuratorns expeditionen skulle hyst en viss motvilja mot införande af *endast* en så *liten* ändring (om den 1855 tillämnade *stora* reformen längre fram). Men i betraktande häraf är det väl förklarligt om häradshöfding, som i lång tid, år ut och år in, varif *nödsakad* att uti ifrågasvarande hänseende *pröfningsvis* lemna en del sifferuppgifter, slutligen skulle, huru lifligt intresserad han ock kunnat vara att med exakta siffror bidraga till den judiciella statistiken, — känna sitt nit och sin ifver afkyld, i synnerhet hvad beträffar uppgifter, dem man allmänt anser vara af mindre vikt, om icke heller af alldeles underordnad betydelse.

I det föregående har formulärens anordning, hvad beträffar de afskrifna målen, klandrats förnämligast med hänsyn till dess inflytande på uppgifternas tillförlitlighet, då en del af dem *måste* pröfningsvis afgifvas. Men anmärkningsgarna kunna icke heller gerna afvisas såsom rörande endast en ringa och obetydlig småsak utan statistisk betydelse. Ty af prokuratorns senaste berättelse tab. 2 sid. 44, 45 finner man till hvilken betydlig mängd dessa afskrifna mål vid häradsrätterne år 1891 uppgått, att nemligen.

af 48,372 tvistemål afskrefvos 10,846, altså per 1000. 224

„ 22,552 brottmål „ 5,024, „ „ „ 223

För året nära *sextontusen* förlikta är icke mera någon småsak. Dertill kommer att af enahanda anledning i städerna afskrifvits: af 8,313 tvistemål 1,682 eller pr 1,000 202

„ 5,656 brottmål 763 „ „ „ 135

Således i hela landet afskrifna mål insumma 18,315. Anledning är deraf att tänka på ett och annat. Hvad vederbörande fått utgifva i stemnings- och inskrifningspengar, protokolls lösen och karta sigillata afgift, för att komma sig till dokument, hvilka i och för sig äro temmeligen värdelösa, stiger redan till en rätt aktningvärd summa, eller, under antagande af blott en svarandepart i hvar mål, 90,510 mark. Och dertill kommer ännu: att i förenämnda antal icke ingår sådana instemda mål, hvilka redan före tinget bilagts, så att de icke till inskrifning anmälts oeh kommit att såsom sådana i rättens protokoll omnämnas. Det är dock allmänt bekant, att sådana uti östra delen af landet förekomma i vissa trakter till mycket stort antal och att der den meddelade stemningen till största delen betraktas endast som ett *kraf*, icke såsom den akt, hvarmed rättegång inledes. Men då lagen i RB. 20: 1, ålägger parter, hvilka, sedan det stemdt är, förlikas förr än rättegångstima faller in, att det rätten kungöra vid äfventyr af böter, föranledde detta påbud ännu för 50 å 60 år sedan i en del domsagor den fordran att *alla* instemda mål skulle inskrifvas, och för icke många år tillbaka omtalades i tidningspressen från någon domsaga enahanda fordran, hvaröfver man yttrade ogillande. Härvid måste ihågkommas att den af käre

parterne, enligt allmän praxis men mot lag, utöfvade förmenta rätt att bestämma antingen de vilja eller icke vilja låta inskrifva instämnda mål och den deraf föranledda stora *inskrifnings* ceremonin i början af tingena utgör ett absolut hinder mot att till full verklighet bringa det lagbud (i RB. 11: 1) att i *stemning* bör utom annat nämnas äfven å hvad *dag* den bör till svars komma som stemd varder. Kunde man också eljest uttänka någon utväg att i stemningen få målförhandlingsdagen utsatt och parterne befriade från det sannerligen nog stora onus att i tingenas början infinna sig, för att, sedan målenas inskrifning och fördelning hunnit för sig gå, vid utropet få den kunskap, som enligt lagbudets ordalydelse, bort vara i stemningen meddelad, så låter detta sig icke göra så länge kärandene få, emot det andra lagbudets tydliga ordalydelse, bestämma om de vilja anse stämningen antingen såsom begynnelse akten till rättgång, eller blott ett hot = ett kraf. Att det nog är förénadt med stora svårigheter, att få stemningarna ställda på målförhandlingsdagen och den nuvarande målinskrifningen afskaffad, vet jag mycket väl. Men det hinder stemningen, likställd med kraf, deremot ställer, borde dock ovilkorligen undanrödjas. Helre må man, till fromma för fordringsegare, hvilka nu anse stemningen vara ett billigt och bekvämt sätt att officiellt påminna sina gäldenärer om liqvid, uttänka någon annan, endast för kraf afsedd, officiel form, som framdeles i afseende å bevisning m. m. kunde medföra viss fördel.

Man måhända tänker att jag i kapitlet om förlikta mål förirrat mig för långt på sidan om saken. Så är det likväl icke. Ty ehuru jag förnämligast anmärkt, att i de gamla formulären icke var anslaget särskilda *kolummer* för förlikta civila och kriminella mål, hvilket numera är afhjelpat uti 1890 års formulär, såvidt målen inskrifvits eller uppskjutits; så är det ju klarligen af lika och säkerligen ändå af mycket större statistiskt intresse att ungefärligen känna antalet på sådana förlikta och ofullföljda mål, hvilka icke ens vid tingen till inskrifning anmälts, emedan om dem

erhållna sifferuppgifter, ställda i bredd för vissa trakter, antagligen skulle bereda temmeligen säker kännedom huru det står till med den nu på en del orter rådande och visserligen med skäl öfverklagade stora skuldsättningen, beroende på lättsinne, håglöshet och bristande ordhållighet. Hvad man sålunda finge veta vore åtminstone mycket säkrare att lita på än hvad som 1894 kom fram, då landets samtliga kommunalstämmor, länsmän och kronofogdar hördes i anledning af klagomålen deröfver att landthandlande i Viborgs län skulle vållat mycket ondt genom mindre redbart förhållande i ty att de, sedan åtskilligt lättsinnigt folk förledts till stor skuldsättning för uppköp af diverse onödigt kram, hårdhertadt utsökt sina fordringar och bragt många familjer på ekonomisk ruin. I de stränga omdömena om landthandlande, som mångenstädes fälldes, tog man ej tillräcklig hänsyn dertill, att *grundorsaken* till den stora och oroväckande skuldsättningen ändå var mindre att sökas uti den i lag medgifna handelsfriheten än i åtskilliga andra missförhållanden.

Såvida man gifvetvis ej kan så snart komma till den ofvanföre såsom önskelig betecknade ordningen för stemnings meddelande, tvekar jag ej att föreslå en slags enquête, för att utröna i huru vidsträckt mån stemningen i särskilda orter begagnas egentligen såsom kraf. Detta skulle antagligen ej medföra någon särdeles svårighet. Samtliga nämndemän borde blott tillhållas att hålla noga reda på det antal mål, för hvilka stemning af dem svarandeparter meddelats, för att kunna i tingets början uppgifva huru många lemnats oanmälda. Om *summan* af hvad, enligt samtliga nämndemäns uppgifter, sålunda lemnats oinskrifvet skulle i domlängden göras anteckning. Såframt härmed i flera år fortsattes, skulle man erhålla säkrare data, enär total summan instämnda mål under olika år kan mycket variera, beroende för det mesta på årsväxten. Men äfven för par ting afgifna skulle de sannolikt erbjuda tillfälle till åtskilliga jemförelser och betraktelser.

Ofvan nämnda obenägenhet att taga ihop endast med mindre reformer bestyrker prokuratorn uti inledningen till sin för 1880 afgifna berättelse, — den första som blifvit till tryck befördrad. Om de då ännu begagnade formulären, »hvilka vid tiden för deras utfärdande ansågos vara tillräckligt omfattande», säges, att de numera icke tillfredsställa »anspråken på statistisk fullständighet och skulle fördenskull tarfva grundlig omarbetning. Men ehuru behovet af en genomgående revision af desamma är insedt ock erkänt har dermed dock tills vidare fått anstå. Det är nemligen tydligt att antagandet af en ny, på det latitudinära straffsystemet grundad brottmålslag för landet nödvändigtvis påkallar helt och hållet förändrade formulär för arbetsförteckningarna.» Och enär man den tiden, 1881, hoppades, att en ny strafflag ej mera skulle länge låta vänta på sig, ansågs det vara bättre att det i afseende å arbetsförteckningarna tills vidare blefve vid sitt förra. Det säges: »orsaken hvarföre de gamla formulären, oaktadt deras brister, fortfarande bibehållits, är således att sökas uteslutande i denna omständighet, men ingalunda i obekantskap med dessa brister eller liknöjdhet för deras afhjelpande.» Det upplyses derhos, att några uteslutningar och sammandragningar egt rum, men att det gällt omständigheter, som icke erbjuda allmänna intresse och eljest äro af mindre väsentlig beskaffenhet.

Äsigten var då en annan än den som 1855 bestämde prokuratorn att, för undanröjande af bristerna i de gamla arbetsförteckningarna, göra försök att åstadkomma något bättre. Med begagnande af den prokuratorn 1841 tillstadda rätt meddelade han den 29 Jan. 1855 samtliga guvernörer och domstolar nya formulär. Försöket lyckades likväl icke. Ty uti nåd. bref af d. 28 Juni 1855, hvarom vederbörande genom hofrätternes cirkulär underrättades, blef af förekommen anledning förordnad, att arbetsförteckningarna äfven framdeles skulle uppgöras enligt de förut följda formulären. Derigenom befriades domarene från det bekymmer de nya stora formulären med sina många kolummer hunnit framkalla. 1881

kunde från prokurators expeditionen erhållas formulär, ej för de civila, endast för brottmålen nemligen

1) *Two tabeller* (höjd 79, bredd 49 cm) utvisande tingslagsvis

a) den ena vid domstol utförda och afdömda *gröfre* brottmål (af hvilka uppräknas på hvar sin rad 64 emot person, religion och sedlighet och 39 emot eganderätt) samt i 53 kolummer antalet af brott och dömda personer jemte de sakfäldes ålder, kristendomskunskap och stånd,

b) den andra uti 10 kolummer antalet af brott och dömda personer uti utförda och *afdömda undrigare* brottmål (45 emot person, religion och sedlighet och 27 emot eganderätt) samt åtal för öfverträdelser af ekonomi och politi förbrytelser (54 slag), jemte sammandrag, särskild uppgift om sjelfspillingar, försök till sjelfmord och falsk angivelse å sig sjelf, och diverse anvisningar, bl. a. att i tabellerna icke ingingo uppgift om mål, »som *förfallit* i följd af förlikning eller underlätet fullföljande och ej heller om sådana hvilka äro till följande år uppskjutna»,

2) *Redogörelse* (h. 39 br. 49 cmtr) jemväl tingslagsvis för mål, anhängiga vid häradsrätten angående brott och missgerningar samt öfverträdelser af ekonomi och politi författningar, men denna med blott 38 kolummer.

Hvad allt förteckningen öfver civila mål skulle innehålla kan af redan antydd orsak icke uppses.

När det för prokuratorn 1855 icke lyckades att enligt den honom 1841 medgifna rätt, utan vidare omgång meddela ifrågavarande formulär, var detta en tydlig fingervisning för den prokurator, af hvilken embetet bekläddes 1884, då initiativ af honom togs till förändringar. Han ville icke ens mera begagna sig af nämnda makt att sjelf utfärda formulären. Efter öfverläggning med åtskillige andre sakkunnige, dem han med k. senatens bifall tillkallat, utarbetades förslag, dem prokuratorn d. 5 Juni 1885 i afseende å pröfning och fastställelse öfverlemnadt till justitie departementet. Sedan hofrätterne blifvit öfver dem hörde och bl. a. häradshöfdin-

Bihang till domlängden för

§§.	Värdet för stulet eller snattadt gods		Belopp böter ådömda		Ifall öfvermag uppgift afse tilltalad sal här för utgi
	i sin helhet.	såvidt det icke åter- fåts.	i brottmål.	i civila mål.	

6

=

r

—

sta
natⁱ
falta^y
ngen

d

garne under Vasa hofrätt¹⁾ haft tillfälle att i saken uttala sig, fick prokuratorn uppdrag att i anledning af gjorda anmärkningar föreslå de ändringar, hvartill han funne skäl förekomma, derå formulären i kejserliga senaten d. 29 Maj 1890 till iakttagande fastställdes sådana de af prokuratorn meddelades (i mycket stort format 41 och 53 cmtr) och derefter i författningssamlingen intagits.

Genom de nya formulären gjordes om det statistiska materialet och sättet för dess meddelande åtskilliga ändringar. Under förenämnda vid några sammanträden hållna öfverläggning var prokuratorn af den åsigt att underdomarene icke behöfde vidare anlitas om att göra sammandrag rörande sådana statistiska data, som erhöles från ordinarie domboken; men att det vore nog och för öfrigt lämpligt, att utdrag ur fullständiga *domlängder*, i hvilka bl. a. *exakt* uppgifves „*hvad målet angår*“, skulle insändas till prokurators expeditionen för vidare bearbetning. För sin del hyste und—d, som hade äran att vara med vid dessa öfverläggningar, vissa betänkligheter emot lämpligheten af denna anordning, emedan prokurators expeditionen finge ett alldeles kolossalt arbete, för att från den stora massan af 2 gånger om året för hvar endaste tingslag och hvarje rådstufvurätt i Finland insända domlängder och öfriga arbetsredogörelser plocka ut, sortera och sammanföra så mycket sifferuppgifter. Men denna betänklighet gendrefs dermed, att en skild tjänsteman skulle för ändamålet vid prokurators expeditionen anställas. För öfrigt var fordran på exakta målrubriker icke heller någon lätt uppgift. Förutom att den af parterne sjelfve uppgifna målrubrik vid begäran om stämning och vid målets inskrifning ofta icke får lemnas utan afseende, kan, på sätt ock af mig då framhölls, tvekan stundom uppstå huruvida

¹⁾ Jag mins icke om häradshöfdingarne under Åbo hofrätt äfven fått yttra sig. Hhdgne und. Viborgs hofrätt voro ej om förslaget under rättade. Hofrätterne hade ej heller uppdrag att derom höra underdomarene.

i anledning af någon förseelse utförd *civilrättslig* talan borde anses som ett brottmål, äfven då påstående om ansvar är preskriberadt eller icke utfördt, eller då den föres egentligen för en person, som icke ens kan åtala deri omnämnd förseelse, t. ex. i mål om barnföda, deri ju modren egentligen för talan för barnet¹⁾. Detta är här sagdt blott såsom en antydning om svårigheten att med bästa vilja uppställa exakta målrubriker. Klart är emellertid, att då de civila och kriminella målen, om hvilka städse till prokuratorn afgifvits skilda förteckningar, icke kunde upptagas i särskilda protokoll, en sortering af dem borde företagas i domlängden. Att sålunda underdomares deltagande i det statistiska arbetet inskränktes till att i domlängden lemna primär uppgifter, deremot kunde från underdomares ståndpunkt ej vara något att påminna, i synnerhet då prokuratorn uppställde ganska måttliga anspråk. Från åtskilliga orter i utlandet vid sammanträdena framvisade formulär för mycket noggranna och detaljerade statistiska data gjorde det tydligt, att vi tills vidare icke ens närmelsevis kunde följa efter, likasom ock att i våra domlängder icke fordrats så mycket kolummer, att tillförlitligheten derföre behöfde bli äfventyrad.

De öfriga arbetsredogörelserna, för hvilka formulär i tabellerna N:ris 12—16 faststälts,ingo underdomarene sig anförtrödt att uppgöra; för dem berodde det icke blott på att lemna primär uppgifter. Om dem föreföll eljest, såvidt jag påminner mig, ej stort någon diskussion. Då förut, i afseende å uppgifter om inteckning och lagfart, fastighet var indelad i skilda kategorier på grund deraf, att den tillhörde

¹⁾ Det skulle utan all gensägelse varit alldeles olämpligt att vid fastställande af formulär i detta hänseende göra någon bestämning, emot hvilken sedan måhända erinrats, att den icke kunde följas, emedan domaren förut, enär han emot utslag i alldeles enahanda mål emottagit vad, ålagts vade penningen återbära. Det måste altså bli vid sitt förra. Annat är om ej dylika mål framdeles i *statistiskt* hänseende kunde räknas till civila, hvartill väl utvåg kunde förefinnas genom antydning i domlängden, att talan är af civil art och med uteslutande af personal uppgifter i kolummer, då det vore lätt att vid uppgörande af berättelse observera saken bland de civila.

antingen 1) adeln, 2) andra ofrälse ståndspersoner eller 3) allmog; var man imellertid ense om att denna indelningsgrund borde öfverges.

Dessa formulär ha likväl icke undgått anmärkningar. Det säges att de skola lemnat rum för särskilda sådana vidkommande tydlighet, fullständighet och lämplighet samt föranledt önskningsmål i afseende å praktisk användbarhet m. m., utan att något närmare derom mig veterligen bekantgjorts. Man är förty till god del hänvisad till de upplysningar, som kunna vinnas genom jemförelse emellan den nya berättelsen och de äldre på ena sidan och på den andra de formulär man tillämpat. Att primär uppgifterna skulle hopbringas på annat sätt än 1891 påbörjats, torde icke vara påtänkt, utan önskar man väl eljest den förbättring, som på lämpligt sätt kan åstadkommas. Förmodligen gälla, åtminstone hvad beträffar häradsrättarne, anmärkningarna hufvudsakligen anordningen af det dokument, som både för civila och brottmål innehåller de vidlyftigaste och mest detaljerade primär uppgifter.

Domlängden.

Att samtliga formulär voro tryckta på papper af alldeles öfverflödigt stort format, torde numera anses vara gifven sak, i synnerhet hvad beträffar domlängden, som, — enär dess förnämsta uppgift väl fortfarande är att utgöra register till domboken, konsept till expeditions förteckningen och bereda rum för åtskilliga der lämpligast placerade anteckningar, — bör inbindas tillsammans med domboken och altså vara af samma, men ingalunda större, för resten mycket obeqvämare format. För egen del tyckte jag också, straxt efter det formulären utdelats, att vid anordningen af kolummer i domlängden fästas för litet afseende på dess hufvudändamål, men att detta vore lätt afhjelpat genom en liten ändring, så att alla de för prokuratorn nödiga kolumnerna komme på den ena (högra) sidan, men de för domaren afsedda på den andra;

på sätt detta i Hufvudstadsbladet för den 5 december 1890 N:o 330 af mig framställdes.

Denna anmärkning om formatet, ehuru i grunden blott af sekundär betydelse, har jag ansett mig böra upprepadt framhålla, då den ändå rör dokumentets praktiska användbarhet. I frågan om, och i hvad mån, eljest någon mer eller mindre väsentlig ändring och förbättring är att vidtaga, måste särskild hänsyn tagas till det alldeles väsendtligen förändrade förhållande, hvori prokuratorn, vid författandet af sin berättelse, kommit derigenom, att i domlängden lemnas blott primär uppgifter. En jemförelse emellan denna och de äldre berättelserna och formulären kan redan gifva någon fingervisning till vidare önskningsar. Det första, som dervid fäster uppmärksamheten, är, att prokuratorn i inledningen till den nya berättelsen bestyrkt min på förhand uttalade förmodan om ansevärt tillökadt arbete i prokurators-expeditionen. Det heter att »det nu införda systemet för de statistiska uppgifternas insamlande kräfver i och för dessa primär uppgifternas sammanställning och bearbetning ett ojemförligt mycket större quantum af arbete än tidigare»¹⁾. Detta kan man mycket väl förstå. För de tryckta berättelserna för 1880—1890 likasom den föregående tiden lågo till grund de två förteckningar, underdomare skulle *helårsvis* för *domsaga* och för stad afgifva, den ena för brottmålen, den andra för de civila, inclusive ansöknings och anmälnings ärenden, medan häradshöfding *nu tingslags- och halfårsvis* lemnar primäruppgifter om både civila och kriminella jemte ekonomi- och förvaltningsärenden genom utdrag ur domlängderna och de s. k. personal-kortena och likaså *tingslagsvis* redogör för lagfarts, in-tecknings, förmynderskaps och äktenskapsförords-ärenden och konkursmål. I de äldre berättelserna var för åtskilliga år både i den allmänna öfversigten och den särskilda redogörelsen textafdelningen ordagrant likalydande och tomrummen för siffror fylldes genom hopsummering af uppgifter, som de inkomna förteckningarna innehöllo bland anmärkningar. Men om ock den

¹⁾ Kursiveringen min.

nya berättelsen i mycket måste anknytas till de äldre, så hade likväl, för tillgodogörande af de mera detaljerade uppgifterna, som de nya formulären införde, prokurators-expeditionen den svåra uppgiften att anordna och uppställa åtskilliga nya rubriker. Detta har ock enligt min tanke i allmänhet utfallit mycket väl i afseende å de *civila målen*. Den nya berättelsen lemnar i tabell-bilagorna 1 och 2 öfverhufvud en synnerligen redig och klar öfversigt; för en mängd data, hvilka förut voro upptagna utom kolumm bland anmärkningar, har nu inrymts skilda kolummer. Man saknar väl några af de äldre berättelsernas uppgifter, enär underdomarene icke mera behöfva hålla bok öfver antal fullmaktigskap och tvister mellan föräldrar och barn och andra närskylde, men föga till någon skada för statistiken. Deremot får man nu uppgift på antalet ansöknings-, anmälningssamt ekonomie- och förvaltnings-ärenden, äfvensom brottmål, icke allenast per stad och domsaga, utan för hvarje tingslag, i stället för att förut målantalet var upptaget endast per domsaga utan någon uppgift i bredd dermed om antalet anmälningssärenden och brottmål. Förr voro för *hela landet* åtskilliga förhållanden angifna i gemensamma tal *utom kolumm*, så äfven huru målen emellan de särskilda rubrikerna fördelade sig. I dess ställe finnes nu 10 kolummer med hvar sin skilda målrubrik. I dem upptages hvad saken angår för de *afdömda* men icke de uppskjutna, icke heller de förlikta eller eljest ofullföljda målen. Men de äro nu indelade något annorlunda än förr. Så till ex. är rubriken förmyndare-redovisning, som förr var samman-förd med arf, bortlemnad, arf och testamente förda under gemensam rubrik, hvilket utan tvifvel nog kan vara lämpligt. Till märkandes är dock, att i lagfarts tablån bland fäng, testamente och gåfva förts under gemensam rubrik. Men emedan under året icke förekommit vidare än 9 mål om expropriation, 2 sjörättsmål, 52 om återvinning, 9 om boskilnad utan konkurs; kunde måhända dessa utan skild rubrik hänföras till »öfriga mål», hvaremot det kanske vore skäl att fördela rubriken »konkurs och urarfva förmån» i två kolummer. Då af 29,704 under året afdömda civila mål icke mindre

än 24,545 angått fordran och ersättning, torde mången anse det ha varit skäl att bibehålla den rubrik om »beloppet af utdömd fordran och ersättning», som ingick i förenämnda af prokuratorn d. 5 Juni 1886 till Just. Departementet insända domlängds formulär. Den lär strukits med afseende derå att några häradshöfdingar under Wasa hofrätt ansett den medföra nästan för mycken svårighet särdeles om gjorda afbetalningar och ränta borde noga beräknas. Mig synes tvifvelaktigt om skäl till denna uteslutning var för handen, då väl i statistiskt hänseende hufvudsaken vore att *ungefär*, men ingalunda på penni, ha reda på beloppet af hvad som omtvistas, så att, förutom första tiotalet (0,1, 0,2, 0,3 o. s. v.) endast tiotal markor och *ungefärliga* värdet på natura produkter upptoges. I grund af dylika tal kunde sedan beräknas, t. ex. i huru många mål det omtvistade understigit 10, 20,—, 50,—, 70,—, 100 mark o. s. v. hvarutom expensernas belopp också vore upplysande. Ut i den nya berättelsens hithörande tablå ser man ock hurusom målfrekvensen i olika landsdelar är mycket olika. I Wiborgs län nästan öfverallt höga tal, i synnerhet om med i räkningen tas de förlikta målen. Genom upplysning om ungefärliga medeltalet på utdömda små fordringar kunde man måhända komma på det klara huru det rätteligen förhåller sig med här ofvan redan omordade på senare tider så mycket öfverklagade benägenhet för skuldsättning och bristande ordhållighet samt derigenom få någon fingervisning till de rätta utvägarna att i detta viktiga afseende komma bättre till stad. Tror också att det är blott en tidsfråga när den judiciella statistiken ätar sig att härom lemna siffror, och här närmast huru i domlängden få rum för nya kolumner, helst sådana äfven behöfdes för a) anmälningsärenden (enl. d. nya ber. »årsstemning, edgång, inprotokollering, testamentsbevakning, inregistrering af bouppteckning m. m., hvarom ej är tvist») och b) »Ekonomie- och förvaltningsärenden» (I ber. finnes för dem 4 kol.: från föreg. år uppskjutna, under året inkomna, u. å. afgjorda, till följ. år uppskjutna. I doml. torde man ej få rum för mera än 1 kol., hvori detta slags ärenden märktes). Nödigt rum för nya

kolummer skulle man sannolikt kunna bereda gen. uteslutning af några bland de förra, hvilka dels för 1891 lemnats obegagnade och dels kunde umbäras, äfvensom genom att till domlängden anordna bihang. Derom skall nedanför vidare ordas.

Saknaden i formulären före 1891 af *kolummer* för de *förlikta* och icke *fullföljda* målen, de civila och kriminella, har jag ofvanföre omständligen påpekat såsom en väsendlig orsak till den diskredit, hvori underdomarenes arbetsredogörelser råkat. Och när de i förteckningarna öfver civila mål formulärenligt *utom* kolumn förekommande uppgifterna om afskrifna mål voro uteslutna ur de *tryckta* berättelserna, hvilket föga heller kan godkännas, om ock dylika siffror för brottmålen i formulären icke voro införda, har detta vid uppställande af nya rubriker i prokurators expeditionen påtagligen ledt till det antagande, att de afskrifna målens antal förut varit, icke uteslutet, men observeradt under kategorin *afgjorda*. Detta synes deraf, att för häradsrätterne sid. 1 och rådstufvurätterne sid. 6 »afgjorda eller afskrifna» mål 1881—1891 sammanförts och sid. 2 och 7 säges, att uppgift om de *afdömda* målens antal 1881—1890 saknas, hvilket icke kan vara rätt.

De „under året slutbehandlade“ brottmålen har 1891 för häradsrätterne fått en betydlig tillväxt derigenom att äfven de förlikta eller annars förfallna, med icke mindre än 5,024 förts dit. Detta åter var orsaken till, att brottmålen 1891 såsom sid. 5 säges, höjt sig mer markeradt öfver de föregående årens. Enl. sidan 10 var det icke mindre än 763 afskrifna mål, som ökade de vid rådstufvurätterne *slutbehandlade* brottmålen. Ut i tabläerna 17 och 18 meddelas data, dels om antalet i första instans tilltalade och sakfällde personer med uppgift på de slag af förbrytelser, för hvilka de blifvit sakfällde 1891, och dels om antal brott och förseelser samt därför i första instans tilltalade och sakfällde personer jemte beskaffenheten af ådömda straff 1891. Men emedan det antal personer, emot hvilka (uti afskrifna mål) åtal icke fullföljts, uti tab:ne sammanförts med »ej åt saken fällde», vanställer detta rätta förhållandet. Näppeligen skulle

väl eljest det i öfversigten sid. 49 för landet antecknade förhållandet kunnat uppstå, att af 19,162 anklagade endast 8,966 sakfällts (bland dem en del blott till ersättningsskyldighet) men 10,196 frikännts eller ej blifvit åt saken fällde. Ännu tydligare framstår det uppenbara missförhållandet emellan de sakfälldes och icke sakfälldes antal vid endel ofta förekommande brott. Om dem göres här nedan några anteckningar ur tab. 18, hvori förbrytelseernas art utgöra radrubriker, medan kolumn rubrikerne öfverst beteckna de anklagades antal och huru många af dem sakfällts och icke sakfällts och de sakfälldes ansvar

	Anklagade	Sakfällde, som ådömts		Icke sakfällde	Alltså af 1000 anklagade	
		straff	ersättnings skyld.		sakfällde	icke sakfällde
Misshandel å person.....	2,839	1,099	12	1,728	391	609
Falsk angivelse eller annan årekrängning	3,283	1,061	10	2,212	326	674
Åverkan eller olofl. svedjande.....	1,675	605	19	1,051	373	627
Sjelfpantning eller egenmäktig åtgärd.....	1,365	250	76	1,039	239	761
Förbr. emot förf. om ego-fred	1,169	285	224	660	435	565
Summa	10,331	3,300	341	6,690	352	646
		3,641				
	Anklagade	Sakfällde	Frikände	Ej fällde ell. mot hvilka åtal förfallit		
Enl. tab. 17 sid. 102 var hela antalet.....	31,660	19,224	846	11,590		
från hvilket antal afdrag borde göras för politiförseelser, hvilka åtalats vid poliskamrarna i Helsingfors, Åbo och Wiborg (sid. 100 och 49) .	5,961	5,518	443	—		
då återstoden utgör.....	25,699	13,706	403	11,590		
Persontalet enl. tab. 18 inclusive polisförseelserna var	35,117	21,020	14,097			
Att uppgifterna om persontalet i tab. 18 betydligt öfverskjutar persontalet i tab. 17 eller med	3,457	1,796	1,661			

beror derpå, att åtskillige personer på en gång anklagats och dömts för flera förtrytelser. Orsaken hvarför de vid poliskamrarne i H:fors, Åbo och Wiborg behandlade mål ansetts böra i sjelfva arbetsredogörelsen lemnas å sido, anges ha varit den, att kriminaliteten, då poliskamrarnes verksamhet varit begränsad till jemförelsevis obetydliga politiförbrytelser, eljest skulle, »på ett omotiveradt sätt, särskildt för städerna», framstått »högre än den faktiskt med afseende å verkliga brott varit».

Detta har jag velat här bemärka också därför, att alldeles samma skäl talar för uteslutande af sådana för öfrigt tvifvelaktiga förseelser, hvarför talan om ansvar icke utförts eller varit preskriberad, och om hvilka här ofvanför redan varit tal.

Hvad eljest beträffar de om brott och förseelser uppställda tab:na 17 och 18, så fås från dem nästan ingen upplysning om orten, hvarest brotten föröfvats, icke ens så mycket som de till de äldre berättelserna fogade tabellerna lemnade. I dem fanns per stad och domsaga sifferuppgifter, hvilka nu helt och hållet saknas, men utan tvifvel äro önskeliga och helst borde vara anordnade per stad och tingslag likasom i tab. 1 och 2. Blir det ock något svårt att gå denna önskan till mötes, kunde det väl ändå gå för sig genom sådan utveckling af tab. 17, att radrubrikerna, i st. f. att i dem nu på 2 rader länevis upptages förhållandet i städerna och på landet, blefve en för hvar stad och hvart tingslag. Kolummrubrikerna åter: antal personer, som i slutligen afgjorda mål blifvit sakfällde och icke fällde (med uteslutande af dem, som endast ålagts ersättningsskyldighet, för att ej onödigt låta kriminaliteten framstå högre än vederbör?) häktade, dömde till tukthus, fängelse böter. Der efter antalet af dem, som dömts för de i kolummrubrikerna uppräknade brotten och förseelserne, sorterade på sätt man, med hänsigt till de gen. nya strafflagens införande uppkomna förändrade förhållandena, anser lämpligt (i hvilken del jag ej vill åtminstone nu uttala mig). Härmedelst finge man ungefär såsom på en plankarta de olika orterna ställda i jemförelse med hvarandra. Ledsamt blott att man

knappast lärer kunna för de olika orterna få å bane sådan specifikation af de olika straffbestämmelserna, som lemnas i tab. 18. Hvad angår de detaljer, hvilka i tab. 21—28 lemnas om de 1891 i första instans för grofva brott fälldes förhållanden, tyckes det mig att man gerna skulle önskat veta äfven på hvilken ort brotten föröfvats. Det lärer likväl vara svårt att derom få kunskap, säkert ändå svårare att redogöra i hvilken mån ådömda straff gatt i verkställighet. Men detta hör icke heller till de primär uppgifter, som underdomarne böra afgifva, förnämligast uti utdrag ur *domlängden*. Och formuläret till den och dertill hörande anvisning erbjuda också någon anledning till påminnelser.

Utom att det rum, som för kolumnerna beräknats, ej är afpassadt efter behovet, vill det synas såsom man ej gjort tillräckligt afseende på längdens oftanämnda hufvudändamål att utgöra register till domboken, konsept till expeditionsförteckningen och diverse minnes anteckningar. I anm. 9:o 2:dra mom. säges t. ex. »I sista kolumnen må efter domarens godtfinnande införas anteckningar om beloppet af expeditionsafgifter, antalet af bilagor, tiden då expeditionen utgifvits m. m.» Det får väl icke bero endast på domarens *godtfinnande* att göra eller icke göra dylika anteckningar, hvilka tvertom äro af den beskaffenhet, att de icke få försummas och naturligast ha sin plats just i domlängden, såframt icke annat dokument i dess ställe användes. De här nämnda anteckningarna, hörande för öfrigt till längdens hufvudändamål, skulle icke håller jemte det som jemlikt 5:o och 7:e mom. bör observeras, få rum i den antydda kol. Ehuru i exped. fört. bör märkas om protokoll icke utskrifvits, är för detta ändamål kol. icke uppdragen. 6:o i anm. lyder: »Har ett mål vid samma ting flera gånger förevarit, redogöres för detta mål endast under de §§ då detsamma *sista* ¹⁾ gånge behandlats, hvaremot för de tidigare handläggnings-tillfällena under de §§ sådant egt rum endast göres en hänvisning till förstränmda §».

Ifall protokollet, såsom förut vid lagmansrätten allmänt brukades och tyckes vara ganska lämpligt, uppsattes i ett

¹⁾ Kursiveringen min.

sammanhang, är det väl bäst att redogörelsen göres under den första § och att de senare dagarne, då med sakens handläggning fortsättes, göres anvisning till den §, hvarunder målet först förekommit. Detta är likväl en sekundär omständighet, likasom ock på hvilket ställe af raden »vad, besvär och hemställan» teknas, ehuru den därför anvisade platsen tyckes vara nog mycket aflägsen från stället för den, hvilken expeditionen tillkommer. (Noga taget är det icke alltid exakt att säga »käranden, sökanden, målseganden eller åklagarn», emedan; om svaranden erlagt vad eller anmält missnöje, eller vittne begärt del af protokollet, deras namn äfven bör upptagas). Det vigtiga härvidlag är, att i det till prokuratorn, nu justitie expeditionen, ingående utdrag ur domlängden upptagas *alla* dertill bestämda omständigheter, hvartill den högra sidan torde förslå. Nu skall i andra kol. antecknas »år och ting då målet gjorts anhängigt». Om deraf ej framdeles göres vidare bruk än hittills eller blott för anteckning om antalet äldre från föregående år uppskjutna mål, kunde rubriken förkortas. Uti den för statistiska data reserverade delen torde några kolummer böra tillkomma, andra åter uteslutas eller sammanföras och för öfrigt för de uppgifter, hvilka ej kunna få rum i den för hvar § dragna raden, till den kriminella afdelningen anordnas ett särskildt *bihang*, hvartill skulle, när det behöfs, genom ett streck hänvisas. — Kolumnen för »hvad målet angår» kunde måhända tudelas; på den civila afdelningen tilläggas nya (allt smala) kolummer för *a)* icke till pröfning upptagna mål, *b)* anmälning, *c)* ekonomie och förvaltnings ärenden, *d)* vad, samt något bredare för hvad i fordrings- och ersättningstvister utdömts, *e)* i hufvudsak och kanske äfven *f)* i expenser. På den kriminella sidan vore att tillägga kolummer för icke till pröfning upptagna mål samt hemställning och besvär. — Måhända kunde rubriken »förvista till annan rätt» bortlemnas, emedan numera i alla fall ansvaret bör utsättas och på den andra rätten blott beror att vid behof sammanlägga straffen. Uppgifter på antal personer i uppskjutna mål och på dem, emot hvilka åtal icke fullföljts, skulle utelemnas, och i gemensam kolumn såsom icke sakfällde upptagas per-

soner, som frikänts eller icke kunnat åt saken fällas. Personal kolumn rubriker blefve alltså: 1) dömde *a*) till ansvar, *b*) ersättningsskyldighet, 2) ej sakfällde, 3) häktade, 4) dömde till *a*) fängelse, *b*) böter, 5) för anvisning till

bilangen, som under samma §, med den, hvarunder hänvisningen gjorts, — jemte kolummer 1) för böter ådömda i *a*) brottmål *b*) vite, samt 2) värdet för stulet eller snattadt gods *a*) i sin helhet och *b*) såvidt det icke återfåts, — hade en tredje bred med ungefär denna rubrik:

Ifall öfvermaga stått under åtal och blifvit sakfälld, om häktad stälts på frifot, och om personal uppgift aflemnats; skall derom här antecknas och likaså bör, — der i samma mål för flera brott tilltalad sakfäلتs endast för en del, eller om af flere tilltalade, en eller flere förut straffats; — här för utgången af målet redogöras.

Till förtydligande häraf bifogas ett utkast till domlängd enligt här gjordt förslag. — Såframt den för tab. 17 föreslagna utsträckning ej vinner afseende, vore det önskeligt att framdeles i de till berättelsen fogade tab. 1 och 2 skulle för den kriminella sidan göras tillägg t. ex. för antal personer, dömde till urbota ansvar och böter, kanske ock om häktade, så att tingslagsvis jemväl derom finges helst någon notis, som nu helt och hållet saknas.

Ett och annat kan ock påminnas emot formulären N:ris 12, 13, 14, 15 och 16, om icke heller af någon synnerlig vikt. — De ha det gemensamt att enligt dem uppgifterna i någon mån skola af underdomarene sammanställas. Två af dem, N:ris 12 och 13, ha redan till en del ändrats, förnämligast deri, att de skola för *helt är* afgifvas, likasom ock redogörelserna N:r 15 och 16 för förmynderskapsärenden och äktenskapsförord, hvarhos antydan gjorts att i de sistnämnda borde upptagas huru många af dessa ärenden förekommit inom de skilda tingslagen. Detta betingar en annan uppställning af formulären. Den som följts i senaste berättelse tab. 13 sid. 27 vidkommande förmynderskapsmålen

lemnar dertill god ledning. I den skulle dessutom, då i uppgiften om *äktenskapsförord* förekommer blott 3 kolummer, dessa mycket väl kunna få rum bredvid förmynderskapen. Förmodligen skall ock för inteckningsärenden tab. 14 likaledes helårsvis redogöras. I så fall kunde dessa fem tabeller, Nr 12—16, med mera sammanträngda rubriker och något smalare kolummer, i stället för att till hvarje formulär användts ett eller inalles fem stora ark papper, sammanföras på ett enda ark af det mindre formatet, neml. det exemplar, som sändes till Justitie expeditionen. För hvarje domsaga och stad skulle likväl i konseptet, enär det lämpligast borde omfatta flera år, anslås mera papper.

Hvad beträffar intecknings- och lagfarts-ärenden bifogas också ett utkast, som åskådliggör min mening. Vidkommande öfriga redogörelser torde den utan vidare framgå af hvad om dessa tabeller 12—16 här nu tillägges.

Till arbetsredogörelsen för *konkurs och urarfva mål* (N:o 12) på arkets första sida borde tilläggas några kolummer, emedan den nu på baksidan förekommande, på blanketterna vanligen icke aftryckta anvisning eljest lätt kan undgå uppmärksamheten, neml. 1) om gäldenären själf sökt konkurs eller 2) dertill tvungits och 3) om gäldenärs arfvingar sökt sig urarfva; 4) I fall här likasom förut fortfarande bör nämnas »om gäldenären blifvit för vårdslöshet, tredska och bedrägligt förhållande emot sina borgenärer till ansvar fälld och beskaffenheten af detta ansvar», oaktadt för förhållandet jemväl redogöres i domlängden N:o 1; kunde i en kolumn, enär själfva redogörelsen näppeligen der finge rum, anvisas till en not, som upplyste om förhållandet.

I uppgifterna om *lagfarts- och intecknings-ärenden* (Nr 13 och 14), för hvilka andra och tredje sidan tudelad beredde utrymme, kunde det stora utrymmet för kolumn rubriker betydligt minskas bl. a. derigenom att man i st. f. »allmänna inrättningar, menigheter, bolag (hvertill, på sätt i anm. förklaras, hänföres endast aktiebolag, enskilda banker och hypoteksföreningar) eller andra samfund» förkortadt skrefve »*allmän inrättn.*» (bolag) men i en not förklarade, hvad dermed åsyftades.

Då det påtagligen vore af stort intresse att om inteckningar och lagfarter erhålla de i berättelsen tab. 15 och 16 upptagna data för landsorten icke allenast såsom nu per domsaga, utan äfven per tingslag och detta väl ej mötte hinder, såframt nu saknad utrymme bereddes att framlägga dem jemnsides i en gemensam tabell; kan man tänka, att det vore mera utsigt om att få en dylik önskan uppfylld, derest kolumnerna kunde något reduceras.

Detta åter borde, hvad angår lagfarterna, nog vara görligt. Några af de särskildt uppgifna fång, i grund hvaraf första uppbudet 1891 meddelats, förekommo mycket sällan. Byte i 33 fall eller 0,5 %, börd i 5 = 0,1 %, expropriation i 11 = 0,2 %. De kunde saklöst föras till »annat fång». Sålunda finges bort 3 enkla kolumner, men flera dessutom om man nöjde sig med uppgift i huru många fall fastighet, enligt meddelade första uppbud och anmälan om *parcellköp*, (hvilka nu icke särskildt uppmärksammas) ombytt egare. Det är egentligen af mindre intresse att ha precis reda på antalet: andra och tredje uppbud; summa uppbud; i hvilka uppbud icke meddelats; summa lagfarts ärenden. I berättelsen sid. 46 antages att »2:dra och 3:dje uppbudens antal vid häradsrätterne uppgifvits påfallande lågt eller till endast 62,3 % flera än första uppbud, medan motsvarande procent-sats vid rådstufvurätterne utgör 88,0 %». Det säges vidare: »Möjligt är att från en del häradsrätter uppgifterna aflattats oriktigt i så måtto, att andra och tredje uppbuden i samma lagfart betraktats och angifvits såsom ett lagfartsärende». Till detta antagande är föga skäl för handen, 1) då prokuratorn d. 30 Okt. 1893 uttryckligen infordrade bl. a. uppgift på antalet 2:dra och 3:dje uppbud, 2) då siffrorna i tab. 16 visa, att det ändå var 14 domsagor, men endast 10 städer, i hvilka antalet 2:dra och 3:dje uppbud mera än dubbelt öfversteg antalet första uppbud; hvilket i *längden* icke kan på landet vara fallet, men väl i städerna; och 3) emedan det alls icke sällan inträffar, att lagfarts-sökande, efter att ha undfått första uppbudet, icke utverkar fortsättning och afslutning af lagfarten, stundom af den orsak, att eganderätten emellertid öfvergått till annan. Just därför erbjuder

antalet 2:dra och 3:dje uppbud (enär de verkligen med det första bilda ett lagfartsärende), vid frågan om ombyte af egare å fastigheter, icke något särskildt statistiskt intresse. Om också det nyligen ändrade formuläret kommer att fortfarande lända till efterrättelse, kunde vid bearbetningen af materialet ifrågavarande kolummer lemnas obeaktade helst man ej ansett nödigt från domlängds utdraget anteckna antalet fastebref.

Såvida lagfart å fastighet, som blifvit exekutivt eller på konkursauktion såld, ofta icke begäres innan fastigheten ytterligare genom frivilliga öfverlåtelse en eller flere gånger ombytt egare, kommer i alla dylika fall priset vid tvångsförsäljningarna icke att bli synligt, såframt icke särskildt fordras att också i denna händelse samma pris borde på något sätt beaktas.

Från inteckningstabellen lär knappast kunna borttagas några kolummer. Tvärtom borde efter den, deri inteckn. ärendenas antal är uppgifvet, inskjutas en för ärenden, hvilka uppskjutits eller lemnats ofullföljda och afskrifvits. Men också detta kunde undvikas genom något ändrad kolumn rubrik. Då man icke får veta i hvilket slags egendom inteckning för nyttjorätt och sytning beviljats, förnyats eller dödats; vore måhända skäl att upptaga dem och de förkastade ansökningarna skildt för sig; och, hvad beträffar inteckning för fordran, därför och för antalet ärenden, deri fastställelse, förnyelse och dödande egt rum, afge de bestämda uppgifterna. Det kunde intressera att veta antalet bifallna, för att uträkna för huru stora summor per medium man på olika orter söker denna säkerhet.

I berättelsen anföres, såsom orsak, hvarför icke exakt kan uppgifvas det belopp, hvarmed den intecknade skulden 1891 ökats, det kända förhållande, att åtskilliga inteckningar förfalla, utan att någon anmälan om deras dödande göres. Dertill bör tilläggas, att fastighetsegare, i hopp om lån, icke sällan låta inteckna sina lägenheter, men, om sedan ej något eller ett mindre belopp utfaller, försumma att derom göra anmälan.

Vid upplinierande af en gemensam tabell för intecknings- och lagfartsärenden visar det sig imellertid vara något knappt om utrymme, äfven med reduktion af kolumm rubriker. Derfor föreslås att man bortlemnar bl. a. alla pennital och kanske ännu, om så behöfs, af marktalet den sista siffran, betecknande enhets talen. Ifall icke heller detta hjälper återstår ännu att bort eliminera fyra kolummer med rubrik »summa».

F. Forsström.

Några synpunkter i frågan om ny rättegångsordning i Finland.

II. Underdomstolarnes organisation.

Frågan om en reform af rättegångsordningen innefattar såsom bekant tvänne särskilda moment, hvilka likväl ömsesidigt på det närmaste betinga hvarandra, nämligen å ena sidan en förändrad organisation af domstolarne och å den andra en ny reglering af förfarandet inför rätta. Till rättegångsförfarandet hänförde sig en artikel om „muntlighet eller skriftlighet“, som undertecknad för flere år sedan offentliggjorde i denna tidskrift¹⁾. Närmast föranledd af Nya lagberedningens i Sverge år 1885 utgifna betänkande angående rättegångsväsendets ombildning samt af en uppsats af signaturen F. i denna tidskrift²⁾, afsåg ifrågavarande artikel förnämligast att bidraga till utredningen af den fråga, som med afseende å förfarandet utan tvifvel är den viktigaste äfven hos oss. De slutsatser, i hvilka artikeln utmynnade, kunna i korthet sammanfattas därhän: att det s. k. „muntligt protokollariska“ förfarandet såväl i dess närvarande gestalt som med de af Nya lagberedningen föreslagna förändringarna är alldeles otillfredsställande och ohållbart, — att alla försök att förbättra detta system, såvida de gå ut på att skapa garantier för protokollets riktighet och fullständighet, måste misslyckas, därest man icke gör förfarandet helt och hållet skriftligt, — samt slutligen att en sådan förändring icke skulle föra oss framåt utan tillbaka, hvar-

---

¹⁾ Årgången 1887 sid. 207 ff.

²⁾ Årg. 1886 under rubrik: „Något om domstols protokoll och domar“.

emot en verklig och varaktig förbättring icke kan vinnas på annat sätt än genom att, såvidt detta låter sig göra, grunda förfarandet på principerna af muntlighet och omedelbarhet.

Under den tid, som förflutit sedan denna artikel såg dagen, har riktigheten af det senast anförda påståendet ytterligare och på det evidentaste sätt bekräftats af erfarenheten. Öfveralt i den civiliserade världen, där man öfvergått från ett skriftligt förfarande till ett muntligt, har man funnit sig synnerligen väl däraf. Och där man ännu icke värkställt denna förändring eller gjort det endast delvis, vidtager man åtgärder för dess genomförande fullständigt eller såvidt förhållandena sådant medgifva. På samma sätt förhåller det sig med tvänne andra grundsatser för förfarandet, hvilka näst muntlighets och omedelbarhetsprinciperna måhända mest invärkat på gestaltningen af rättegången i de nyare, reformerade processlagarne, nämligen den fria bevispröfningen samt anklagelseprincipen i brottmål¹⁾. I själfva verket äro dessa principer för förfarandet så fullständigt erkända af den processrättsliga teorin och så grundligt pröfvade af erfarenheten i en mängd stater och under de mest olikartade förhållanden i öfrigt, att någon framställning om deras värde och fördelar ej torde här erfordras. Fastmer gäller det att afgöra, i hvad mån ett på ifrågavarande principer grundadt förfarande kan förenas med den domstolsorganisation, som faktiskt förefinnes eller under för handen varande förhållanden kan införas i vårt land. Ty i detta fall liksom i andra dylika betingas framgången af en reform i hög grad däraf att den så nära som möjligt ansluter sig till de institutioner, som i landet förefinnas, af dessa bibehåller alt, som kan användas, och förändrar endast det, som nödvändigt måste ändras. Uppgiften är således att söka åstadkomma en sådan organisation af domstolarne, som är förenlig med de i landet rådande historiska, kulturella och

---

¹⁾ Angående sist nämnda princip hänvisa vi till den synnerligen upplysande framställningen därom af *Montgomery* i denna tidskrift årg. 1880, ss. 1 och 106 ff.

ekonomiska förhållandena samt tillika såvidt möjligt medgifver en gestaltning af rättegången i öfverensstämmelse med de anförda grundsatserna och sålunda erbjuder de säkraste garantierna för en god rättskipning. Det är hufvudsakligen från denna synpunkt vi, då frågan om revision af rättegångsväsendet åter kommit på dagordningen och således torde kunna påräkna något intresse hos landets jurister, vilja uttala oss i denna fråga, såvidt den hänför sig till organisationen af underdomstolarne.

Om vi då i sådant syfte kasta en blick på den domstolsförfattning, som hos oss för närvarande är rådande, så måste det erkännas att denna är i besittning af ganska betydande förtjänster. Särskildt hafva våra häradsrätter i nämnden en form för lekmanneelementets deltagande i rättskipningen, hvilken måste anses i hufvudsak motsvara förhållandena i vårt land och som, i förening med den vid dessa domstolar i allmänheten rådande offentligheten, i hög grad förskaffat dem allmogens förtroende. Härtill hafva äfven andra omständigheter medvärkat, hvilka hänföra sig till förfarandet. Det utrymme, som i underrätterne medgifvits muntligheten och den omedelbara beröring, som isynnerhet vid landsdomstolarne äger rum emellan domaren och parterna, hafva åt förhandlingarna vid dessa domstolar bevarat lif och friskhet samt skyddat dem från den formalism och långsläpighet, som öfveralt följt den rena skriftligheten i spåren. Af stor betydelse är vidare, att inkvisitionsprincipen, ehuru den i viss mån vunnit insteg i vår straffprocess, likväl icke där nått en sådan utveckling som i det kontinentala Europa, där dess tillämpning under vissa tider gjorde den anklagades ställning nära nog rättslös. Likaledes har den legala bevisteorin i 1734 års lag tillämpats med en moderation och urskiljning, som för andra samtida lagstiftningar, med undantag blott af den engelska, varit helt och hållet okända. Då härtill kommer, att domarens ställning i allmänhet är ekonomiskt tryggad samt, om man undantager vår högsta domstol, jämväl i öfrigt oberoende, samt att

rättskipningen hos oss är jämförelsevis billig och lätt tillgänglig, är det förklarligt, att något allmännare missnöje med denna rättskipning ännu icke gjort sig gällande.

Vi kunna därför utan fara för misstag påstå, att vårt nuvarande domstols- och rättegångsväsen innehåller flere moment af stort värde, hvilka vid det blifvande reformarbetet otvifvelaktigt böra tillvaratagas. Särskildt anse vi, att *häradsrätterne* med sin nuvarande organisation icke blott af alla våra domstolar bäst motsvara sin uppgift, utan till och med äro i stånd att *i det stora flertalet af de vid dem förekommande mål utöfva en fullt tillfredsställande rättskipning*. Däremot lider den andra gruppen af våra underdomstolar eller *rådstufvurätterne* af särskilda bristfälligheter, hvilka göra att dessa domstolar numera *icke kunna anses motsvara billiga fordringar*. Den måhända viktigaste är att medlemmarne i dem utses genom val, hvilket förhållande under en tid som utmärkes af bittra partistrider måste leda och jämväl i flere fall ledt därtill, att vid tillsättandet af domare i städerna helt andra synpunkter än de sökandes skicklighet och förtjänst blifva de bestämmande. Om rådstufvurätternes medlemmar redan härigenom i allmänhet stå på en lägre nivå såsom domare än häradshöfdingarne, så medvärkar härtill äfven den omständigheten att i de mindre städerna borgmästaren, som där vanligen är den enda lagfarna medlemmen af rätten, vanligen både är altför lågt aflönad och dessutom har så liten juridisk praktik att han, genom att en längre tid kvarstå på en sådan plats, lätt förlorar både håg och förmåga att rätt pröfva och afgöra rättstvister. I landets största städer åter har genom bruket af advokater samt en slapp processledning från domstolens sida förfarandet, isynnerhet i tvistemål, urartat till ett inlämnande och emottagande af skriftliga inlagor, hvilket väl kan vara bekvämt för både domare och ombud, men som, då hvarken stadgandet i R. B. 14: 1 om största tillåtna antalet skrifter eller det i R. B. 14: 2 om tiden för uppskof pläga iakttagas, till men för parterna i hög grad fördröjer sakernas afgörande, utom att en dylik procedyr naturligtvis till stor del upphäfver den omedelbarhet i förhandlingarna, hvarvid man under senare tider med rätta åter börjat fästa en

så stor vikt. De brister hvilka sålunda vidlåda rådstufvurätterne, äro enligt vår tanke af den art, att de icke kunna afhjälpas utan att städernas särskilda jurisdiktion helt och hållet upphäfves.

Angående öfverrätterne och Senatens justitiedepartement må här endast i förbigående anmärkas, att då förfarandet där är nästan helt och hållet skriftligt, dessa domstolar härigenom måste vara mindre egnade att pröfva en bevisning, som underrätten omedelbart upptagit, särskildt om denna är vittnesbevis.

Vid sådant förhållande kan det synas egendomligt att de flesta reformförslag, som hittills hos oss sett dagen, hänfört sig uteslutande till de domstolar, hvilka minst af alla äro i behof af förändring, eller häradsrätterne. Detta beror utan tvifvel därpå att näst nämnda domstolar, oaktadt sin förträfflighet särskildt med afseende å våra förhållanden, lida af tvänne fel, hvilka synnerligen lätt falla betraktaren i ögonen. För det första äro de ordinarie sammanträdena vid dessa domstolar altför få till antalet. Detta missförhållande, hvilket, oafsedt förfarandets gestaltning i öfrigt, föranleder en mycket stor tidsutdräkt för de rättsökande, har gifvit upphof åt yrkandet på *permanens eller, rättare sagdt, tätare sammanträden vid häradsrätterne*. Den andra bristen, hvilken väl icke lika allmänt öfverklagats, men som dock inom vissa kretsar gjort sig gällande kännbart nog, består däri, att häradsrätterne till följd af sin sammansättning med blott en lagfaren medlem och för öfrigt sådana, som ej hafva juridisk bildning och hvilkas erfarenhet och insikter hänföra sig endast till alldeles enkla förhållanden, väl på ett framstående sätt afgöra de vanligast förekommande målen, men enligt sakens natur icke kunna lika säkert bedöma mer invecklade och ovanligare fall. Härpå grunda sig förslagen om häradsrätternes förstärkande med en lagfaren ledamot och om deras förvandling till *kollegiala domstolar* med tre lagfarna medlemmar.

Af de båda nu nämnda bristerna i häradsrätternes organisation är den först anförda så uppenbar och tillika så allmänt erkänd, att något vidare ordande därom icke är af

nöden. Beträffande den andra må ett par anmärkningar här finna plats. Om, såsom äfven vi anse vara fallet, de nuvarande häradsrätterne icke äro fullt lämpliga domstolar för de svåraste och mest invecklade målen, så följer däraf ingalunda, att kollegiala underrätter borde inrättas för alla, äfven de obetydligaste mål, hvilka lika väl kunna af dömas af en lagfaren domare med nämnd, utan är det nog, om kollegiala domstolar finnas till så stort antal, att de mål, hilkas pröfning erfordrar större juridiska insikter, kunna vid dem upptagas. Vidare bör det beaktas att, om rättegångsförfarandet kommer att förändras genom införandet af fri bevispröfning samt en högre grad af muntlighet och omedelbarhet, ett sådant förfarande genom den koncentration af förhandling, som det förutsätter, ställer mycket höga fordringar på domarens skicklighet. Om nu redan denna omständighet påkallar *en stark organisation af underrätterne*, blifver en sådan ännu mer nödvändig genom de svårigheter, som det muntliga förfarandet ställer i vägen för en förnyad pröfning i högre instans af den bevisning, som vid den lägre domstolen blifvit förebragt. Till följd häraf blir det nämligen, i den mån förfarandet grundas på nämnda principer, nödvändigt att antingen låta i den högre instansen upprepa det bevisförfarande, som ägt rum i den lägre, eller ock låta den sist nämnda slutgiltigt pröfva bevisfrågan utan rätt för parterne att däri söka ändring. Och då en upprepning af bevisförfarandet, om afståndet till den högre domstolen är mycket stort, ej kan ske utan altför betydande kostnader och omgång, så leda dessa förutsättningar själfmant därtill, att en underdomstol måste finnas, som är utrustad med sådana garantier för en god sakpröfning att åt densamma kan anförtros uppgiften att åtminstone i en del mål i sista hand afgöra bevisfrågan. Härtill kommer ännu en omständighet. För närvarande ligger tyngdpunkten af det processuella förfarandet altför mycket i de högre domstolarne, hilkas arbetsbörda under de senare åren tillvuxit i en progression, som icke alls motsvaras af det ökade antalet mål vid underrätterne. Detta förhållande, som äfven i sin mån tyder på betänkliga brister i den nuvarande dom-

stolsorganisationen, utgör ytterligare ett tvingande skäl att skapa *en underdomstol med möjligast starka garantier för en god rättskipning.*

Bland missförhållanden, hvartill vår domstolsorganisation utgör åtminstone en medverkande orsak, bör slutligen nämnas att domareämbetet till men för rättskipningen i stor utsträckning utöfvas af unga, oerfarna vikarier. Detta *vikariatsystem*, hvaröfver klagomål tidt och ofta förnummits, särskildt vid landtdagarna, kan enligt vår tanke icke afskaffas annorlunda än i sammanhang med en reform af den nuvarande domstols- och rättegångsordningen.

De synpunkter rörande organisationen af underdomstolarne, som ofvan framhållits, hafva samma giltighet med afseende å städerna, som beträffande landsbygden. Till följd häraf och då några andra omständigheter, hvilka skulle påkalla en olika organisation af städernas och landsbygdens domstolar, icke torde förefinnas samt städernas rätt till egen jurisdiktion på redan anförda skäl ej kan bibehållas, synes det vara uppenbart att *underdomstolarne böra blifva gemensamma för stad och land.* Den besparing i städernas utgiftsstat, som härigenom vinnes och hvilken naturligtvis bör komma statsväcket till godo, skall mer än väl behöfvas för bestridandet af de kostnader, den domstolsreformen i alla fall kommer att medföra.

Hvad sedan beträffar organisationen af dessa för stad och land gemensamma underdomstolar, så torde redan af det föregående framgå, att de måste vara af två olika slag. Den ena domstolen, hvilken ägde att handlägga mindre mål, kunde i likhet med våra nuvarande häradsrätter bestå af rättslärd ordförande samt lekmän såsom bisittare, den andra åter, hvilken skulle utgöra första instans för de större och viktigare målen samt andra instans för de mindre till den förstnämnda domstolen hörande målen, borde för att motsvara sitt ändamål vara sammansatt af minst tre lagfarna medlemmar vare sig med eller utan nämnd.

Emot en sådan anordning af underrätterne har den anmärkning blifvit gjord, att den skulle innebära en afvikelse från den i vår lagstiftning erkända och jämväl i det

allmänna rättsmedvetandet fast rotade principen af allas likhet inför lagen. Om denna anmärkning vore riktig, skulle den, under förutsättning att kollegiala domstolar äro nödvändiga för en del mål, innebära att sådana domstolar borde finnas för alla mål, både mindre och större. Men då de mindre och enklare målen, hvilka därtill utgöra det öfvervägande flertalet, kunna på ett fullt betryggande sätt afgöras af mindre kostbara domstolar, skulle detta innebära ett slöseri med penningar och arbetskraft, som äfven i rikare länder icke kunde försvaras och i vårt fattiga land skulle vara rent af hufvudlöst, om det ens vore utförbart. Emellertid är anmärkningen i sin grund oriktig. Af satsen, att alla medborgare böra åtnjuta lika rätt, följer icke att alla rättegångsmål, utan afseende på deras svårare eller enklare beskaffenhet, skola behandlas med samma uppoffring i personligt och ekonomiskt hänseende. Tvärtom innebär inrättandet af enklare domstolar med billigare rättskipning för mindre betydande mål ett tillgodoseende af den obemedlades rätt att utan öfver höfvan dryga kostnader kunna anlita statens domstolar. Att åter fördelningen af målen mellan de båda olika, slagen af domstolar kan medföra vissa svårigheter, är väl sant, men exemplet från främmande länder visar dock att dessa ej äro öfvervinnerliga.

I öfverensstämmelse med dessa synpunkter har den komité, hvilken fått i uppdrag att uppgöra förslag till rättegångsväsendets ombildning, beslutit förordna införandet af *tvänne underdomstolar, en lägre och en högre*. Af dessa skulle den förra benämnas *häradsrätt* och vara sammansatt på enahanda sätt som de nuvarande häradsrätterne, dock med den modifikation beträffande nämnden, att denna i domkretsar, som endast bestå af stad, skulle reduceras till tvänne medlemmar, hvilka, om man så vill, kunde benämnas rådmän, då äfven själfva domstolen i sådana fall kunde kallas rådstufvurätt. Den andra underrätten åter, för hvilken benämningen *lagmansrätt* föreslagits, skulle utgöras af *tre lagfarna medlemmar*, af hvilka ordföranden kunde kallas lagman och de båda ledamöterna tillika vore häradshöfdingar, d. ä. ordförande i häradsrätterne. Vid behandlingen af brott-

mål skulle lagmansrätten förstärkas med en af valda lekmanndomare bestående nämnd, hvilken ägde deltaga i afgörandet af målet både till den faktiska och den rättsliga sidan däraf. Att en sådan nämnd icke ansetts böra ifrågakomma för civila tvistemål, beror dels därpå att sådana mål, om de äro af mer invecklad beskaffenhet, svårigen kunna rätt bedömas af personer, som sakna alla insikter i lagfarenheten, dels därpå att rätt till fullständig appell, d. v. s. ändringssökande med afseende å både bevisfrågan och rättsfrågan, emot lagmansrättens dom ansetts böra medgifvas endast i tvistemål, som vid sagda domstol tagit sin början, men icke i brottmål.

De fördelar, som *anordningen att låta samma personer fungera såsom ordförande i häradsrätterne och ledamöter i lagmansrätterne* skulle medföra, hafva redan framhållits i det af rättegångskomitén utarbetade program till särskilda domstolsorganisationen rörande frågor, hvilket ingår i denna tidskrift, årg. 1892—93 sid. 559 ff. Af dessa är den ökade skicklighet för domareämbetets utöfning, som genom en dylik tvåfaldig tjänstgöring otvifvelaktigt skulle vinnas, enligt vår tanke af största vikt. Genom denna anordning afböjes därjämte den invändning, som från principiell ståndpunkt ofta göres emot kollegiala domstolar i allmänhet och hvilken går därpå ut, att kollegialiteten skulle slappa ansvarskänslan hos domarene och göra dem osjälfständiga, en invändning, som hos oss vinner ett skenbart stöd genom den omständigheten, att de kollegiala underdomstolar, som vi hafva i städernas rådstufvurätter, i allmänhet ej fungerat bättre, men väl ofta sämre än de icke kollegialt inrättade häradsrätterne. Utom att rådstufvurätternes underlägsenhet i förhållande till landsbygdens domstolar enligt hvad ofvan anförts beror af orsaker, hvilka icke hafva något samband med kollegialiteten, torde det vara uppenbart att någon fara för osjälfständighet ej gärna kan föreligga, då ledamöterna i den kollegiala rätten tillika hafva den ansvarsfulla och själfständiga uppgiften att fungera såsom ordförande i häradsrätten. Att för öfrigt flere domares deltagande i afgörandet af mål öfveralt ansetts medföra

starka garantier för en god rättsskipning bevisas bland annat däraf att öfverrätterne i alla civiliserade länder äro organiserade enligt denna princip. Till och med i England, där systemet med en enda domare har de största sympatier och vunnit den vidsträktaste tillämpning, är den år 1873 inrättade appellationsdomstolen, hvilken utgör öfverrätt för större och viktigare mål, kollegialt sammansatt.

Med afseende å häradshöfdingarnes ställning i deras egenskap af ledamöter i lagmansrätten och ordförande i häradsrätten, kan man tänka sig i hufvudsak tvänne olika sätt att ordna den dubbla tjänstgöring, som häraf blifver en följd. Antingen låter man häradshöfdingarne hafva sitt säte vid lagmansrätten såsom fast anställda medlemmar af densamma samt därifrån växelvis (i regeln två i sänder) göra resor till de särskilda tingslagen för att förrätta där förefallande ting, hvarvid saken utan svårighet kan så anordnas, att samma häradshöfding alltid besöker samma tingslag. Eller ock låter man dem liksom nu hafva egna domsagor, inom hvilka de bo och därifrån de i tur, tvänne på en gång, resa in till lagmansrätten för att där tjänstgöra. Hvarterda sättet har sina fördelar och olägenheter. Det förra tillgodoser bättre än det senare krafvet på fullständig permanens vid den kollegiala underrätten, och möjliggör därjämte en jämnare fördelning af tiden mellan de särskilda häradstingen. Lagsagornas antal kunde ock i detta fall blifva något större och deras områden följaktligen mindre, men häradshöfdingarnes antal däremot mindre, hvilket i någon mån skulle minska kostnaden för reformen. För häradsrätternes arkiv och särskildt för de så viktiga fastighetsböckerna kunde med denna anordning fullt säkra förvaringsställen beredas vid lagmansrätten, hvilket däremot ej är möjligt, om häradshöfdingen har arkivet hos sig i domsagan. Och slutligen torde det ej kunna bestridas att samvaran under en stor del af året af alla lagsagans häradshöfdingar å den ort, där lagmansrätten har sitt säte, skulle genom det tillfälle till utbyte af åsikter och den tillgång till literatur, som därigenom stode dem till buds, medföra flere väckelser och befrämja deras utbildning för sitt kall vida mer än om enhvar

af dem bor i sin domsaga och sammanträffar med de öfriga endast vid sessionerna i lagmansrätten. Till förmån för den senare anordningen åter har anförts, att häradshöfdingen äfvensom domsagans kansli och arkiv därigenom blefve mer tillgängliga för allmänheten, än om häradshöfdingen skulle bo vid lagmansrätten. Den besitter dessutom den obestridliga förtjänsten att närmare öfverensstämma med de nuvarande förhållandena. Skulle häradshöfdingens bostad förläggas utom domsagans område, kunde det — har man befarat — lätt inträffa att hela reformen blefve i hög grad impopulär, hvarjämte häradshöfdingen skulle förlora den kännedom om personer och förhållanden på orten, hvaröfver han nu förfogar, samt blifva för domsagans befolkning mer eller mindre främmande. Att den för hvarje särskildt häradsting anslagna tiden i det ena fallet skulle blifva knappare, i det andra längre, är däremot icke riktigt, ty detta beror naturligtvis af antalet tingslag i förhållande till hvarje häradshöfding samt på det antal ting, som i hvar tingslag skall hållas.

För egen del anse vi väl skälen för det först nämnda förslaget vara af större betydelse än de för det senare anförda. Vid den konferens af sakkunniga personer, som i Januari 1894 sammanträdde för att öfverlägga angående denna och några andra frågor rörande domstolsorganisationen, vann emellertid den senare åsikten öfvervägande pluralitet. I förbigående må nämnas, att vid samma konferens äfven framställdes ett par förmedlingsförslag eller kanske rättare modifikationer af det sist nämnda förslaget, hvilka likväl ej vunno större anslutning. Af dessa gick det ena därpå ut, att hvarje lagsaga borde omfatta nio tingslag och hafva fem häradshöfdingar, af hvilka en skulle vara ständig ledamot i lagmansrätten och därjämte förrätta häradsting inom det tingslag, där lagmansrätten hade sitt säte, de öfriga fyra däremot hafva hvar sin af två tingslag bestående domsaga, inom hvilken de borde vara bosatta. Det andra förslaget åter gick ut därpå, att en ständig ledamot i lagmansrätten icke skulle tillsättas, men i stället hofrätten förordna hälst någon af sina ledamöter eller ock en af hofrättens ordina-

rie tjänstemän att för viss tid tjänstgöra i lagmansrätten jämte lagmannen och en af häradshöfdingarne.

På grund af de åsikter, som vid den nämnda konferensen gjorde sig gällande, har rättegångskomitén emellertid beslutit föreslå, att *häradshöfdingarne såsom hittills skulle bo inom sina domsagor och under kortare tid i tur tjänstgöra vid lagmansrätten*. För att en sådan anordning skall kunna genomföras bör *hvarje lagsaga i regeln bestå af sex domsagor*, — undantagsvis 5, 7 eller 8, — *hvilka i allmänhet ej få innehålla flere än tvänne tingslag hvarje*. Då lagmansrättens ordinarie sessioner ansetts böra äga rum under nio månader af året och vid hvarje session tvänne häradshöfdingar borde närvara, skulle följaktligen hvarje häradshöfding tre gånger om året måsta resa in till lagmansrätten för att där tjänstgöra hvarje gång en månad eller så stor del af månaden, som för lagmansrättens session erfordras. För häradstingen i tvänne tingslag skulle således, under förutsättning att äfven tiden för häradsrättens sessioner bestämdes till nio månader, återstå minst sex månader, hvilket bör vara fullt tillräckligt, då tingens antal i sådana domsagor icke skulle öfverstiga sex i hvarterdera tingslaget.

Enligt af komitén anställda undersökningar erfordras, för att landet skall vara försedt med tillräckligt antal under domstolar, tjugu lagmansrätter och således efter beräkning af sex domsagor i hvarje lagsaga 120 domsagor eller ungefär dubbelt så många som det närvarande antalet, hvarvid dock bör erinras att denna indelning jämväl omfattar städerna ¹⁾. På detta sätt blefve lagsagorna ungefär tre gånger så stora som de nuvarande domsagorna. Detta område är visserligen ganska vidsträckt, men olägenheterna häraf kunde i väsentlig mån undanröjas eller åtminstone minskas, om lagmansrätten skulle sammanträda på tvänne särskilda ställen inom lagsagan, hvilket icke innebär att den nödvändigt borde hålla lika många sammanträden på hvarterdera stället, utan i de flesta fall kunde så anordnas att

¹⁾ Enligt det af undertecknad förordade förslaget blefve lagsagornas antal 25 och skulle för dessa erfordras endast 100 häradshöfdingar eller fyra i hvarje lagsaga.

ifrågavarande domstol skulle hafva ett hufvudsäte, där sessionerna i regeln skulle hållas, men ett par gånger årligen sammanträda på lämpligt ställe i någon från hufvudsätet aflägsnare belägen del af lagsagan.

Hvad åter domsagorna beträffar, så blefve deras områden naturligtvis betydligt mindre än de för närvarande äro. Skulle dessa domsagor i regeln fördelas i tvänne tingslag, så blefve tingslagens antal för hela landet omkring 240 eller lika stort som det nuvarande antalet tingslag. Då de nya tingslagen emellertid komme att omfatta äfven städerna, så skulle deras omfång härigenom ökas i någon mån, men likväl icke så mycket att synnerliga olägenheter däraf kunde uppstå. Utan *någon* ökning af tingslagens områden är det för öfrigt knappast möjligt att åstadkomma tätare ordinarie sammanträden af häradsrätterne, såvida nämligen kostnaderna skola hållas inom rimliga gränser. Och då, såsom redan anförts, den judiciella indelning af landet, hvars hufvuddrag härmed angifvits, skulle möjliggöra en förökning af de ordinarie tingens antal till sex om året, så utgör den ringa förstoringen af tingslagens områden i sanning icke något högt pris för en så betydande förmån.

Att för öfrigt sex ting årligen skulle för en stor del af landet i fullt mått motsvara behovet af tätare domstolssammanträden, kan icke gärna vara tvifvelaktigt. Men på alla orter vore detta antal likväl icke tillräckligt. Vi tänka härvid särskildt på de domsagor, hvilka förutom den landsbygd, som utgör deras hufvudsakliga område, äfven omfatta någon mindre stad. De större städerna komma härvid icke i betraktande, enär dessa antingen allena för sig eller ock tillsammans med närmast kringliggande landsbygd skulle bilda enhvar en egen domsaga och denna således skulle utgöra ett enda tingslag, för hvilket domstolssammanträden kunde hållas under en stor del af året, om man så vill, till och med hvarje vecka. Men med de mindre städerna, hvilkas invånartal utgör endast en ringa bråkdel af hela domsagans, är förhållandet ett annat. Och dock vore sex ordinarie domstolssammanträden årligen äfven för dessa städer altför litet, helst äfven de minsta bland dem hittills varit i

åtnjutande af nästan fullständigt permanenta domstolar. Denna olägenhet kunde dock i väsentlig mån afhjälpas däri-genom att äfven sådana domsagor, inom hvilka det finnes en mindre stad, skulle utgöra ett enda tingslag och tinget, så ofta omständigheterna det medgifva, hållas i staden, men därjämte två eller tre gånger årligen å någon annan lämplig ort inom domsagan, helst en sådan, från hvilken afståndet till staden vore större eller förbindelsen annars svårare. På sådant sätt skulle staden och dess närmaste omnejd vinna fördelen af tätare domstolssammanträden utan nämnvärdt men för den öfriga domsagan, ty den olägenheten att de på längre afstånd från staden boende skulle hafva ett mindre antal ting i sin omedelbara närhet uppväges väsentligen däraf att de under mellantiderna snart sagdt när som helst kunna göra sina rättsstrider anhängiga i staden, dit de dock vanligen då och då göra resor. Där de mindre städernas behof af någorlunda täta domstolssammanträden icke kunde på detta sätt fyllas, såsom då domsagan omfattar tvänne eller flere sådana städer, måste detta ske genom ökandet af härads-höfdingarnes antal.

Den nämnda anordningen att *låta domsagan utgöra ett enda tingslag, där tinget för hela domsagan likväl skulle hållas på tvänne särskilda ställen* antingen lika många gånger på hvarterdera eller, såsom nyss förutsattes, ett större antal gånger på det ena stället än på det andra, vore utan tvifvel i flere fall tillämplig äfven på sådana domsagor, där icke någon stad finnes. Skulle i dessa fall tingens antal minskas till fem på hvarterdera stället, så finge allmänheten dock tio ting årligen i stället för sex, och af dem hälften (eller mer eller mindre än hälften) så nära hemorten som möjligt. Sådana mål, som bättre tåla uppskof än kostnader, kunde då alltid handläggas vid den närmast belägna domstolen, sådana åter, i hvilka skyndsamhet är af större vikt, vid det ting, som först infaller, utan afseende å orten, hvar det hålles, och enahanda förfarande skulle jämväl iakttagas, då uppskof från ett ting till ett annat måste äga rum.

En fråga, hvars lösning ej är utan sina svårigheter, är den om *nämndens ställning i lagmansrätten*, särskildt vid

omröstningar. I en punkt synes dock full samstämmighet råda, och det är däri att medlemmarne af denna nämnd böra hafva individuell rösträtt, icke såsom häradsnämnden en blott kollektiv röst. Att de böra få deltaga ej blott i afgörandet af skuldfrågan, utan äfven i frågan om straffutmätningen, förordades vid den redan omnämnda konferensen af så många medlemmar däraf och med så starka skäl, att jämväl denna del af frågan kan anses vara afgjord. Då antalet nämdemän enligt de åsikter, som vid sagda konferens gjorde sig gällande, borde öfverstiga de rättslärda domarenes, uppstår den fara, att det mindre sakkunniga elementet i domstolen kan öfverrösta det mera sakkunniga. Denna fara kan emellertid förebyggas eller åtminstone reduceras till ett minimum. Sålunda kan det stadgas, att lekmännens röster, äfven om de vore alla ense, icke få emot fackmannadomarenes samstämmiga vota föranleda en fällande dom. Däremot skulle de väl kunna åstadkomma den tilltalades friande, äfven om fackdomarene vore ense om att han är skyldig. Men vådan häraf är icke synnerligen stor och i hvarje fall vida mindre än med juryinstitutionen, enär här både jurister och lekmän skulle gemensamt öfverlägga och omrösta, och de förre sålunda kunde för de senare framställa sina skäl och grunder, medan däremot juryn öfverlägger och besluter i enrum, utan möjlighet att få höra ett på rättskunskap grundadt utlåtande, eller att ens kunna få det gröfsta missförstånd rättadt och undanrödt. Anser man det oakadt ett rättsmedel för sådana fall nödigt, så kan det bestå däri, att saken underkastas ny rättegång och förnyad pröfning inför samma domstol, men besatt med en helt och hållet ny nämnd. Hvad slutligen beträffar straffutmätningen, så kunna misstag, som med afseende å denna begås af lekmannadomarene, rättas i öfverrätten.

Till organisationen af underdomstolarne hör ännu, att vid hvarje sådan domstol bör finnas en *sekreterare eller notarie*. Dennes uppgift vore att uppsätta och jämte rättsens ordförande underskrifva protokollet, att affatta och utgifva stämningar, ombesörja afskrifter af handlingar från domstolens arkiv, emottaga handlingar, som af rättsökande

till domstolen inlämnas, vara domaren behjälplig med affattandet af domar samt annat skrifnings och expeditionsarbete, med ett ord, utföra alla vid domstolarne förekommande kansligöromål.

Slutligen bör det nämnas, att tillämpningen af muntlighetsgrundsatsen samt af anklagelseprincipen i brottmål med nödvändighet förutsätter tillvaran af tvänne institutioner, hvilka för närvarande saknas i vårt land. Den första är ett *organiseradt sakförarestånd*, hvilket å ena sidan skulle hafva uteslutande rätt att föra parternes talan (då dessa ej själfva vilja göra det) vid lagmansrätterne och de högre domstolarne, men å den andra äfven vara utrustadt med särskilda garantier för erforderlig skicklighet i yrket och oförvitlighet i sin vandel, samt med afseende å det sätt, hvarpå dess medlemmar betjäna de rättsökande, underkastadt en viss kontroll från statens sida. Denna korporation skulle äfven uppgiften tillkomma att i brottmål förse de anklagade med försvarsadvokater. Den andra institutionen, som här åsyftas, är *väl organiserade*, i närmaste samband och växelvärkan med domstolarne stående *åklagaremyndigheter*, hvilkas medlemmar borde hafva ej blott tillräcklig skicklighet, utan äfven tillfälle att uteslutande egna sig åt sin viktiga uppgift att utföra åtal och värkställa förberedande undersökningar i brott, hvilka höra till lagmansrätt eller öfverrätt, äfvensom öfvervaka de åtal och undersökningar, som af polismyndigheterna värkställas i mål vid häradsrätterne. Då likväl denna tidskrift för icke länge sedan innehållit redogörelser för båda dessa institutioner jämte förslag till åtgärder, som för deras åvägabringande borde vidtagas¹⁾, behöfva vi ej längre uppehålla oss vid dessa frågor.

Med den organisation af underdomstolarne, som nu i sina grunddrag angifvits, skulle det med rätta öfverklagade vikariatsystemet kunna i hufvudsak afskaffas. Först och främst skulle genom här ifrågasatta anordningar behof af vikarier för dessa domstolars medlemmar endast undantagsvis äga rum. Och där detta vore fallet, behöfde härtill lik-

¹⁾ Se J. F. T. Årg. 1894 s. 303 ff., 405 ff., 1895 s. 152 ff.

väl icke förordnas alldeles oerfarna jurister. Vi tänka oss nämligen att i främsta rummet rättens notarie härvid skulle ifrågakomma samt därefter antingen någon af de vid samma rätt tjänstgörande sakförarene eller ock, isynnerhet vid förordnanden på längre tid, någon af hofrättens tjänstemän. Den för deras utbildning nödiga praktik skulle de unga juristerne erhålla genom att biträda domstolsnotarierna äfvensom offentliga sakförare samt åklagare och försvarare, och sedermera genom att någon tid själfständigt tjänstgöra såsom notarier eller sakförare.

Frågan om de högre domstolarnes organisation faller utom gränserna för denna framställning. Ehuru således en redogörelse för instansordningen här ej vore på sin plats, böra vi dock, för att underrätternes ställning må tydligare framstå, därom nämna några ord. Af muntlighets och omedelbarhetsgrundsatsernas tillämpning följer att en *minskning af instansernas antal* bör såvidt möjligt eftersträfvast. I det föregående har redan antydts att enligt vår åsikt det afgörande, som lagmansrätten i mål, hvilka den upptager såsom första domstol, träffat angående hvad i saken är sant (bevisfrågan, sakfrågan), icke skulle få underkastas ny pröfning i hofrätten, då det är fråga om brottmål, men väl i tvistemål. Däremot skulle den s. k. rättsfrågan i hvarterdera slaget af mål få dragas ej blott till hofrätt utan äfven till högsta domstolen, således till två högre instanser. I mål, som tagit sin början vid häradsrätten, borde väl ändring i saken till alla dess delar få sökas i lagmansrätten och det både i civila och brottmål, men å andra sida åtminstone sakfrågan icke håller få från näst nämnda domstol dragas längre. Huruvida i dessa mål rättsfrågan borde få underkastas ytterligare pröfning i hofrätt, lämna vi tills vidare oafgjordt. Således skulle beträffande sakfrågan i regeln finnas tvänne instanser, men undantagsvis blott en. För rättsfrågan åter vore instansernas antal tre, eventuellt i ringare mål endast tvänne. Där slutligen rätt till särskilda besvär skulle äga rum rörande invändningar eller andra processuella frågor, borde dessa äfven från häradsrätt gå direkt till hofrätt och, liksom för närvarande är fallet, där afgöras utan rätt till vidare ändringssökande. **E. A. Wrede.**

Konferensen för öfverläggning om särskilda frågor rörande domstolsreformen i Finland, uti Helsingfors den 15, 16, 17, 18, 19, 21 och 22 januari 1894¹⁾).

Sedan den för revision af lagstiftningen angående rättegångsväsendet tillsatta komitén uti skrifvelse af den 5 september 1893 hos Kejsarliga Senaten gjort framställning om behovet för komitén att i vissa domstolsorganisationen rörande frågor af grundläggande betydelse inhämta sakkunniga personers utlåtande samt Senaten, på förslag af komitén, den 28 i nämde månad förordnat Presidenten Robert Montgomery, Hofrättsrådet Gustaf Richard Idestam, Professorens Jakob Oskar Forsman, Häradshöfdingarna, Landssekreteraren Karl Waldemar Nystén samt Hofrättsassessorerna Karl Wilhelm Sulin och Johan Julian Serlachius äfvensom ledamoten i lagberedningen Hofrättsassessorn August Nybergh att i omförmäldt afseende biträda komitén, sammanträdde nämde experter jämte komiténs ledamöter Professorn Friherre Rabbe Axel Wrode, Häradshöfdingen Hofrättsassessorn Oskar Waldemar Wilskman och Hofrättsnotarien Au-

¹⁾ Se angående dessa frågor det af Rättegångskomitén utarbetade programmet för konferensens öfverläggningar (infördt i denna tidskrift årg. 1892—93, sid. 559 ff.) — Diskussionen rörande *andra frågan* på programmet, underdomstolarnes allmänna organisation, upptages icke här. De förslag, om hvilka diskussionen i denna fråga hufvudsakligen fördes, hafva nämligen af Rättegångskomitén underkastats väsentliga modifikation och sakna därför i deras ursprungliga form aktuellt intresse. Med afseende härpå och då dessutom en kort resumé af dessa förslag förekommer i den uti detta häfte af tidskriften ingående artikeln om „underdomstolarnes organisation“, hvilken artikel äfven innehåller en redogörelse för det resultat, hvartill komitén i denna fråga kommit, finnes intet skäl att här intaga ifrågavarande tämligen vidlyftiga diskussion, helst förevarande protokoll i sinom tid kommer att oafkortadt tryckas bland komiténs öfriga handlingar.

gust Artur Jusélius, på kallelse af ordföranden i komitén Professorn Friherre Wrede härstädes den 15 januari 1894.

Konferensen öppnades af Friherre Wrede med tillkännagifvande om att komitén för revisionen af rättegångsväsendet önskat, innan komitén ginge vidare i sitt arbete, inhämta medlemmarnes i konferensen åsikter rörande principerna för det framtida ordnandet af domstolsorganisationen i landet. Emedan vid sådant förhållande de yttranden, som under konferensens förhandlingar komme att afgifvas, icke kunde vara för komitén bindande med afseende å de förslag komitén kommer att slutligen utarbeta, hade komitén förutsatt det inga beslut skulle fattas vid konferensen, utan blott de uttalanden, hvilka af dess medlemmar afgåves, antecknas för att tjäna komitén till ledning under dess framtida arbete. Efter det ordföranden på därom framställd fråga beträffande de allmänna grunder, enligt hvilka komitén hade tänkt sig ordnandet af rättegångsförfarandet, hvarpå domstolarnes sammansättning berodde, meddelat att komitén, hvars uppdrag hänförde sig till en fullständig reform af vårt rättegångsväsen, ansett förfarandet böra i hufvudsak och så vidt möjligt grundas på de uti inledningen till det utaf komitén utarbetade och konferensens medlemmar delgifna program berörda principerna af muntlighet och omedelbarhet, förhandlingens offentlighet och fri bevispröfning samt ackusatoriskt förfarande i brottmål, samt därjämte förutsatt att skriftlig stämning borde blifva obligatorisk i alla mål och vid de kollegiala underrätterna förberedande skriftväxling i civila mål ega rum, vidtog diskussionen af de utaf komitén uppställda frågorna.

1:sta frågan: *Föreligga från principiell eller praktisk synpunkt afgörande skäl emot en sådan anordning af underrätterne, att större och viktigare mål skulle handläggas i domstolar, bestående af minst tre lagfarna medlemmar, och mindre mål i sådana, sammansatta af rättslärld ordförande och lekmän såsom bisittare?*

Hofrättsassessorn Serlachius höll före det en stark opinion förefunnes mot målens fördelning efter deras större

eller mindre betydelse på olika inrättade underdomstolar. En sådan anordning förefölle nämligen flertalet af befolkningen såsom stridande mot den i vår rätt rådande demokratiska andan. Största delen af de mål, som handläggas vid domstolarne, vore af ringa betydelse, hvadan de mål, för hvilkas behandling kollegiala domstolar kunde anses nödiga, blefve relativt få, medan dessa domstolars underhåll komme att medföra stora kostnader och i följd häraf äfven rättegången vid dem antagligen varda dyr. Hos oss hade det dock alltid skattats såsom en synnerligen stor förtjänst att lagskipningen stälde sig för parterne så billig mot hvad fallet vore annanstädes. Det hade därför måhända varit mera lyckosamt, om grundsatsen om fördelning af målen på olika domstolar hade kunnat införas i lagstiftningen vid en reform, som till en början inskränkte sig allenast till omorganisation af brottmålsförfarandet, hvari sagde grundsats på sitt sätt redan varit erkänd. I sådan form skulle reformen enligt assessorns mening haft säkrare utsikter att varda godkänd, men ville assessorn, som för sin del i själfva saken var af samma mening som komitén, dock icke göra något förslag i antydda riktning. Dock ansåg assessorn oundgängligt, att det lagförslag, som i ämnet komme att utarbetas, icke blott i sin motivering, utan ock i hela sin struktur tydligt gäfvé uttryck åt den tanke, att reformen afsåge, icke att vissa mål skulle behandlas med mindre noggrannhet än andra, utan endast att, jämte det all den garanti och säkerhet för en riktig rättsskipning, som nuvarande rättsväsende erbjöde, bibehålles för alla mål i såvidt möjligt ökad mått och tillika större skyndsamhet i rättsskipningen åvägbragtes, tillförsäkra vissa mål ytterligare garantier för en sakenlig pröfning. I följd häraf borde altså häradsrätten så att säga intaga första rummet af underdomstolarne, lagmansrätten det andra, och i afseende å målens fördelning mellan dessa domstolar, hvilka såvidt möjligt skulle ske efter kvalitativa grunder, borde likaså den ledande principen vara, att häradsrättens kompetens vore den reguliära, lagmansrättens åter undantag, så att, i motsats till exempelvis den tyska civilprocesslagen, den allmänna regeln blefve, att rätte-

gångsmålen höra till häradsrätt, och de till lagmansrätten hörande särskildt uppräknades.

Hofrättsassessorerna *Nybergh* och *Sulin*, presidenten *Montgomery* och hofrättsrådet *Idestam* biträdde, på de af komitén anförda skäl, dess förslag i allo. Kollegiala domstolar för mera betydande mål vore likasom underdomstolarnes på landet periodicitet de förnämsta önskningsmålen i fråga om reformer i vårt rättegångsväsen. Äfven för nu gällande lag vore skilnaden emellan större och mindre mål icke alldeles främmande, och för dessa senare medgäfvos ett enklare förfarande, som äfven ofta faktiskt komme dem till del. Saknaden af officiella försvarare för personer, tilltalade för gröfre brott, hade äfven erkänts som en brist i vår rättegångsordning, men att för detta ändamål anställa rättskunniga personer och, såsom en följd häraf, jämväl examinerade åklagare vid samtliga häradsrätter vore af praktiska och särskildt af ekonomiska skäl omöjligt. Man vore för den skull i alla händelser tvungen att inrätta ett färre antal bättre organiserade underrätter för de gröfre brottmålen och hade sålunda häri redan en gifven bas för en tidsenlig domstolsorganisation för de större tvistemålen. Komme öfvergång till muntligt förfarande att ske, uppstode dessutom behof af en appellinstans närmare än hofrätten, ty för en upprepning inför hofrätten af hela procedyren vid underrätten komme stora svårigheter att ställa sig i vägen, hvad beträffade såväl kostnaderna för vittnenas inställelse som olägenheten för dessa af en oftast lång och besvärlig resa till den ort, där hofrätten har sitt säte. Att allmänna opinionen möjligen för närvarande vore obenägen för olika organiserade underrätter i mån af målens enklare eller mera invecklade beskaffenhet kunde icke tilläggas någon vikt, emedan en allmännare kunskap ännu icke i landet förefunnes om grunderna för ett tidsenligt rättegångsförfarande. För att dock icke den allmänna meningen onödigtvis må varda ogynnsamt ständ mot ifrågavarande reform borde antalet mål, som skulle tillhöra den kollegiala underrätten, till en början starkt begränsas, liksom området för dess kompetens på ett så enkelt och lättfattligt sätt som möjligt angifvas.

Professorn *Forsman* hade icke kunnat undgå att tillerkänna stor betydelse åt de skäl, som i Sverige anförts mot en tudelning af underdomstolarne, i det att jämväl hos oss vore att befara det genom att tvisteföremålets värde, brottets beskaffenhet eller andra grunder blefve bestämmande för vissa måls hänförande till de privilegierade, hvilka borde anhängiggöras vid kollegial underdomstol, principen om allas likhet inför lagen kunde synas hafva blifvit träd för nära. Häradsrätternas anseende komme utan tvifvel genom en slik tudelning att varda lidande. Huru noggrann åtskilnad lagen än försökte göra mellan de mål, hvilka skola upptagas af det ena eller andra slaget underrätter, blefve likväl tidsödande och för parterna dyra kompetenskonflikter oundvikliga. Men å andra sidan vore en reform af underrätterna nödvändig, om en på muntlighet och omedelbarhet grundad rättegångsreform skall kunna med framgång genomföras — ett mål, till hvilket man dock måste sträfva. Någon genomgripande reform af underrätterne kunde åter, såvidt talaren kunde finna, ej tillvägabringas, utan att nu ifrågakomna fördelning af målen på tvänne slag af underrätter skedde. Vid sådant förhållande vore i själfva verket den ifrågasatta tudelningen af underrätterne oundviklig.

Landssekreteraren *Nysten* har efteråt sammanfattat sina åsikter uti flertalet af de till konferensen hänskjutna spörsmålerna uti ett till protokollet afgifvet skriftligt yttrande, lydande som följer:

„Önskligt hade varit, att, då grunderna för domstolsorganisationen underkastades granskning i förstärkt komité, äfven hufvuddragen af rättegångsförfarandet med detsamma skulle kommit under diskussion, ty dessa frågor äro i väsentlig mån beroende af hvarandra. Frågan, huru man tänkt sig ordnandet af rättegångsförfarandet, invärkar afgjort uppå — ja, man kan säga, är bestämmande för domstolsorganisationen. Kan åter den domstolsorganisation ej åstadkommas, som betingas af de processuella principer, man vill införa, måste dessa senare modifieras.

I komiténs redogörelse för de frågor, hvilka nu komma att utgöra föremål för öfverläggning, ingår dock ett kort

uttalande om den hufvudriktning, i hvilken komitén anser reformen af vårt rättegångsväsende böra gå, nämligen att denna reform borde grundas å normerna af muntlighet och omedelbarhet, förhandlingens offentlighet och fri bevispröfning samt anklagelseprincipen i brottmål, hvarat sålunda följer, att domstolarne hos oss borde organiseras så, att antydda processystem i möjligaste mån må komma till utförande; och härom torde knappast finnas mera än en mening, ty dessa normer för rättegångsförfarandet hafva öfveralt, där de vunnit insteg, visat sig bäst befordra rättegångsordningens uppgifter: säkerhet och snabbhet.

Men det tyckes såsom om svårigheter af ganska betänklig art skulle uppstå vid förvärligandet af det af komitén godkända processystem, om underdomstolarne inrättas på sätt komitén föreslagit, särskildt i frågan, huru bevispröfningen skall kunna förnyas i öfverrätt uti de mål, hvilka komme att i första instans upptagas af den kollegiala underrätten. Ty Hofrätternes fåtal och aflägsenhet ställa svåra, att icke säga oöfverstigliga hinder i vägen för förnyandet af förhandlingen i desse, och att åter låta bevispröfningen stanna vid endast en instans, möter betänkligheter, då nödig förundersökning och koncentration i rättegången hos oss svårigen kunna åstadkommas.

Önskligt hade äfven varit, om den föreslagna tudelningen på särskilda underrätter af målen efter deras presumerade större eller mindre vikt kunnat undvikas. Jag vill härvid lämna å sido de principiella betänkligheter, man anfört emot en sådan tudelning, nämligen att det ju ej är tvisteföremålets värde, som bestämmer hvad beaktande från statens sida tvistens lösning förtjänar, utan svårigheten af sakens utredning, och den är, såsom hvar man vet, ingalunda alltid, knappast ens oftast, beroende af tvisteföremålets värde. Men utförbarheten af denna tudelning måste äfven i praktiken stöta på svårigheten att genom fasta och för hvarje man lätt begripliga regler skilja det ena slaget af mål från det andra. Jag förbiser väl ej, att en fördelning af målen redan är genomförd i flere länder. Men ehuru i dessa förberedande skriftväxling i målen försiggår, ett ut-

bildadt advokatstånd förefinnes och sålunda i möjligaste måtto är sörjdt för, att målen blifva anhängiggjorda vid behöriga fora, klagas dock äfven från dessa länder öfver kompetenskonflikter emellan domstolarne, och hos oss, där tanken på en förberedande skriftväxling åtminstone vid häradsrätterna måste uppgifvas, ja, där det till och med kan sättas i fråga, om ens skriftliga stämningar i alla de mångfaldiga mindre målen kunna påbjudas, blir det därjämte svårt att undvika målens anhängiggörande i talrika fall vid obehöriga fora och däraf härflytande tidsutdräkt och kostnader för de rättssökande.

Äfven andra betänkligheter uppresas sig emot komiténs förslag till organisation af underrätterne. Häradshöfdingarne komme ej att bo inom sina domsagor. Den noggrannare kännedom om personer och lokala förhållanden, som för lagskiparen är af så stor vikt, skulle för häradshöfdingarne i större eller mindre mån gå förlorad, och domstolen med detsamma förlora en del af den popularitet och det förtroende, den nu rättvisligen åtnjuter. Häradshöfdingen komme att under fyra månader af året vara stadd på resor, och under hvarje af dessa månader besöka fyra tingslag. Åtminstone i flertalet orter skulle tiden under dessa månader noga åtgå till förrättandet af tingen och resorna, och då häradshöfdingen de återstående tjänstgöringsmånaderna skulle vara upptagen vid Lagmansrätten, blefve tid ej öfrig för förfärdigandet af häradsrätts-expeditionerna, hvilka ju dock, om äfven de i följd af det muntliga förfarandet blefve kortare, ej kunna undvaras, ty för apellförfarandet skulle dock protokollet måsta upptaga en, om ock sammanträngd, framställning af hvad i saken förelupit jämte domen och dess motivering. Genom att åter anförtro protokollsföringen åt annan än domaren skulle protokollet ej komma att återge domarens uppfattning af saken, utan protokollstens.

Såsom vidare hinder emot muntlighetsnormens genomförande enligt den af komitén föreslagna organisationen af underdomstolarne må påpekas, att, då häradshöfdingarne turvis skulle komma att förrätta häradstingen, i regeln för

hvarje ting ombyte af domare komme att ske. Men om redan annanstädes, där dugliga advokater finnas och förberedande skriftväxling finnes införd samt för koncentration af rättegången på alt vis är sörjdt, uppskof ej kunna undvikas, huru mycket talrikare måste ej uppskofven hos oss blifva, då advokattvång ej kan, åtminstone vid häradsrätterne, införas och ej håller förberedande skriftväxling vid dessa rätter påbudas; och huru skulle i dessa fall muntlighets- och omedelbarhetsförfarandet med det jämna ombytet af domare kunna upprätthållas?

Dessa och andra svårigheter hafva hos mig väkt tanken uppå en sådan omorganisation af underdomstolarne, att hvarje domsaga i regeln utgjordes af en, högst två domkretsar, på sätt äfven af 1873 års komité redan föreslogs, och att häradshöfdingen vore bosatt inom sin domsaga samt att alla mål i första instans anhängiggjordes vid häradsrätten och finge underkastas förnyad granskning, äfven hvad bevisfrågan angår, vid den närmaste kollegiala underrätten, vid hvilken förhandlingen borde i så fall upprepas, men vid hvars domslut bevisfrågan sedan finge stanna.

Häri genom vunnas flere och väsentliga fördelar. Häradshöfdingen sluppe de många och tidsödande resorna och vistelserna från hemmet. Det reguliära ombytet för hvarje ting af ordförande i häradsrätterne och det svårt utförbara tudelandet af målen i svårare och enklare undvikas, förhandlingen kunde utan större olägenheter i alla mål upprepas i två instanser och muntlighets- samt omedelbarhetsprincipen komme till möjligast fullständig tillämpning.

Äfven komitén erkänner å sid. 5 i dess prospekt såsom den enklaste utvägen vid domstolsreformen en organisation af häradsrätten i den riktning här ofvan framhållits, men förklarar sig ej hafva upptagit förslag i detta syfte hufvudsakligast af den anledning, att vid 1877—1878 års landtdag tvänne stånd, ibland desse bondeståndet, uttalat sig emot en sådan anordning. Men det hufvudsakliga, det bestämmande skälet, hvarför bondeståndet vid nämnda landtdag ej biträdde den då föreslagna domstolsreformen var — jag vill i detta afseende vädja till de komitémedlemmars

hågkomst, hvilka liksom jag deltog i samma landtdag såsom medlemmar af lagutskottet — att bondeståndet ej ville medvärka till någon väsentligare reform af underdomstolarne, innan domstolsspråket blefve finskt. Men detta skäl har numera bortfallit och utan fara för misstag kan väl förutses, att bondeståndet vore åtminstone icke mindre gynnsamt stämmt för en reform af häradsrätterne i den af mig föreslagna riktning, därvid häradshöfdingarne komme att bo inom sina domsagor och lekmanneelementet finge göra sig hördt i alla mål i första instans, än för komiténs förslag. Ej håller blefve afstånden för stora för förhandlingars upprepande vid Lagmansrätterne, ty om man, såsom 1873 års komité, uppställer såsom maximiafstånd från domsagans centrum till dess periferi en sträcka af sex mil och sålunda indelar landet i omkring åttatio domsagor och Lagmansrätterna blefve till antalet tjugufem, såsom komitén tänkt sig, belöpte sig ej på hvarje lagsaga stort mera än tre af de nybildade domsagorna. Finge Lagmansrätten sitt säte i lagsagans centrum, blefve afstånden från Lagsagans periferi till Lagmansrätten ingalunda skrämmande.“

Emot Landssekreteraren Nysténs förslag framställdes af komiténs medlemmar hufvudsakligen följande anmärkningar. Om hvarje domsaga komme att bilda allenast ett, undantagsvis tvänne tingslag, så blefve, äfven om domsagornas antal ökades till 80 eller till och med 100, de särskilda domsagornas eller tingslagens område likväl så stort, att befolkningen i de yttre delarne af domsagan komme att få vida längre väg till tinget än fallet vore med den nuvarande tingslagsindelningen. Komitén hade därför trott, att en domstolsorganisation, som medförde så stora olägenheter för de rättsökande, sannolikt komme att redan från början blifva högst impopulär. Hvad beträffar den omständigheten, att häradshöfdingarne hållre borde bo enhvar inom sin domsaga än utom densamma, samt att ombyte af ordförande i häradsrätten från det ena tinget till det andra borde undvikas, så hänförde sig dessa önskningsmål till detaljer, som icke berörde hufvudgrunderna i komiténs förslag, och hvilka därför kunde realiseras jämväl med godkännande af sagda

förslag i hufvudsak. Att åter alla mål skulle i första instans handläggas vid häradsrätterne, var enligt komiténs tanke ingalunda någon fördel för parterne, utan tvärtom en svår olägenhet. Ty var man engång ense därom, att en del mål vore af sådan beskaffenhet, att de fordrade behandling vid kollegiala domstolar, så blefve med afseende å dessa mål häradsrätterne ingenting annat än en försöksinstans, hvars obligatoriska anlitande för parterna endast medförde onödiga kostnader och en lika onödig tidsutdräkt. På 1860-talet hade man, och det med rätta, ansett fyra instanser för samma mål vara för mycket samt inskränkt instansernas antal till tre. Att nu införa fyra instanser, om också endast för en del mål, vore icke ett steg framåt, utan tillbaka. Slutligen vore det klart att en organisation af underrätterne, enligt hvilken den kollegiala rätten stode utan organiskt samband med den lägre underrätten, ej blott skulle gestalta sig vida dyrare än en sådan, där ledamöterna vore till större eller mindre del gemensamma för båda, utan äfven erbjuda mindre garantier för medlemmarnes skicklighet i hvardera domstolen.

3:dje frågan: *Är det nödigt, att den kollegiala underrätten för behandlingen af brottmål förstärkes med lekmanndomare? Och i händelse frågan besvaras jakande, böra dessa erhålla individuell rösträtt? Böra de delta i afgörandet af saken i dess helhet eller endast i pröfningen af frågan om den tilltalade är skyldig eller icke?*

Ordföranden friherre Wrede meddelade, det komitén i denna fråga icke kommit till någon definitiv åsikt; dock hade det synts komitén som om lekmanneelementet icke borde komma till användning vid behandlingen af civila mål i lagmansrätten. Erfarenheten visade nämligen, det i mera invecklade civila mål nämnden icke förmådde följa med förhandlingen så väl som behöfdes för att kunna bilda sig ett omdöme om tvistefrågan, medan å andra sidan bevisfrågan i dessa mål sällan spelade en så stor roll, att lekmannabisittare ur denna synpunkt kunde befinnas nödvändiga. I brottmål däremot skulle lagmansrätten påtagligen draga nytta

af domarens betygen, ty dessa representanterna borde
 också ha varit när när af det enigen, till hvar
 fackdomare hade varit. Flere enst för lagmansrätten
 hade dock varit på en annan, och lekmän die hade
 varit för en annan, att dessa representanter kunde
 tagas från alla kasser af den enigen, och där till samma
 lag- och fackdomare som till sammans borde ställ-
 las, och borde vara förenade i lagmansrätten. Det är för vissa
 skäl gott att företa a det, ty hvarje sakkunnigementet
 skulle kunna sig förtä i lagmansrätten, ty för denna så-
 som en kollekt, domarna utgäde sig icke en nämnd med
 gemensam rösträtt, såsom den förekomme i häradsrätten
 och de forra länerna uppläda lagmansrätterna. Gafve man
 åter lekmännen individuell rösträtt, skulle de, enär deras
 antal, om detta element ej skall känna sig allför svagt i för-
 hållande till fackdomarene, borde öfverstiga dessas och så-
 ledes utgöra allra minst fyra, men hellre fem eller sex, komma
 att förtaga öfver pluralitet inom lagmansrätten, hvilket icke
 syns komitén önskvärdt i rättssäkerhetens intresse. Må-
 hända kunde saken utjännas genom att tilldela hvar och
 en af fackdomarene två röster och enhvar af lekmännen
 en enda. Dock medförde äfven detta olägenheter. Om åter
 för fällande utslag fastställdes en kvalificerad pluralitet i den
 mening, att t. ex. af nio domare det erfordrades sju för fäl-
 lande dom, så befara de ordföranden att resultatet allför
 ofta skulle utfalla frikännande. Hällre vore ordföranden då
 benägen för en sådan lösning af frågan, att lekmännen, äf-
 ven om de alla vore ense, icke finge fälla den tilltalade med
 mindre en af fackdomarene förenade sig med dem.

Beträffande frågans sista moment lutade komitéen till
 den uppfattning, att lekmännen borde deltaga blott i afgö-
 randet af skuldfrågan; ty någon erfarenhet om att i dom-
 stolar sådana som den föreslagna lagmansrätten lekman-
 namentet skulle hafva medverkat äfven vid straffutmätning-
 en, förefunnas ej. Straffutmätningen kräde dessutom så
 speciella insikter och så stor domarevana, att densamma icke
 gärna kunde öfverlämnas åt tillfälliga bisittare. Vid jurist-
 mötet i Köpenhamn, där denna fråga diskuterades, höjdes

icke håller många röster för att lekmännen borde deltaga i utsättandet af straffpåföljden i grofva brottmål.

Professorn *Forsman*, som jämväl erkände behöfvet af ett lekmanneelement i lagmansrätten, var komitén tacksam, för det komitén icke föreslagit införande hos oss af jury-systemet, vid hvars brister professorn därför icke behöfde uppehålla sig. Hvad lekmännens deltagande i brottmål vidkomme, syntes det professorn förfeladt, om åtskilnad gjordes emellan pröfningen af skuld och straffrågorna, ty dessa stode oftast i oupplösligt samband. Afgörandet af skuldfrågan inefattade ett bestämmande, huruvida de kännetecken lagen angifver för ett brotts faktiska karaktär föreligga. Exempelvis om vid anklagelse för dödande af annan lekmännen tillåtas deltaga i afgörandet af den vanligen ganska svåra frågan, huruvida kännetecknen för mord eller dråp föreligga, så borde de väl äfven få uttala sig rörande den i jämförelse härmed enklare frågan om bestämmandet af straffet. Men härför funnes äfven en annan ganska viktig grund. Fackjuristen såge nämligen ofta mera den objektiva sidan af brottet och vore benägen att utmäta straffen mera schablonmässigt efter hvad han gjort förut i dylika fall, då lekmannen däremot hade mera öppen blick för omständigheterna i det speciella fallet. Kanske förleddes han häraf att utsätta straffet för högt eller för lågt, men på detta sätt komme fackjuristerne och lekmännen i domstolen att bilda en hälsosam motvikt mot hvarandra; lekmännen borde dock icke ensamme kunna åstadkomma fällande domslut eller bestämma straffet. Experimentet med så beskaffade lekmanndomare, ehuru ej försökt, vore icke så altför vågadt. Vid det återopade juristmötet i Köpenhamn torde icke så alldeles få deltagare hyllat den åsikt professorn uttalat. Då den senaste straffprocessreformen diskuterades i Tyskland, önskade vännerna till bibehållandet af Schöffengerichte, i hvilka lekmännen utöfva domarevärksamhet i hela dess omfång, utsträcka dessa domstolars kompetens äfven till de gröfre brottmålen.

Lekmännens deltagande i afgörandet af brottmålen i deras helhet hade långvarig häfd i vår rätt; lekmännens in-

tresse såsom domare skulle äfven slappas och domstolen förlora i anseende, om deras medvärkan på anfördt sätt begränsades. Genom att särskilja afgörandet af skuld- och straffrågorna sålunda, att efter det domstolens samtliga ledamöter medvärkat för afgifvandet af det utlåtande, hvarigenom den tilltalade förklarats skyldig, det ålåge fackdomarne ensamme att uttala sig om straffet, komme vidare att till vår straffprocess öfverflyttas en af de väsentligaste bristerna hos juryprocessen, den att domare blefve tvungne att utsetta straff, äfven om de funnit den anklagade icke skyldig eller icke kunna tillräknas det honom påbördade brottet. Antalet lekmän behöfde ej bestämmas synnerligen högt; vid de sachsiska Schöffengerichte hade de varit fyra, och syntes detta antal tillräckligt äfven för lagmansrätterna hos oss.

Slutligen fann professorn någon fara för rättsskipningen ej ligga däri, att lekmännen äfven finge yttra sig i processuella frågor, ty man behöfde icke befara att de icke skulle i sådana frågor rätta sig efter fackdomarene.

Assessorn *Serlachius* delade professor Forsmans åsikt beträffande lekmäns deltagande i de brottmål, som komme att handläggas af lagmansrätten, under förutsättning att lekmännen ensamme icke kunde påtvinga domstolen sin uppfattning. Skulle lekmännens uppgift inskränkas till pröfning af bevisningen, borde de väl äfven hafva samma rätt hvad de civila målen beträffade, något som assessorn icke fann önskvärdt. Dessa lekmän borde dock ej sammanblandas med de sakkunnige, som erfordrades i handels- och sjörättstvister. Antalet lekmän i lagmansrätten borde vara fixt och så stort — t. ex fem — att de tillsammans representerade flera röster än domarene, ty annars komme de att känna sig tillbakasatte och deras intresse slappas. För rättssäkerhetens skull borde dock finnas föreskrifter om kvalificerad pluralitet för fällande domslut.

I frågor, som rörde processledningen och interlokutoriska åtgärder, ansåg assessorn för sin del icke lämpligt att lekmännen deltog, emedan de icke innehade de härför nödiga fackinsikterna.

Assessorn *Nybergh* ville icke motsätta sig upptagandet af lekmanneelement i lagmansrätten vid behandlingen af brottmål, ehuru härför icke hos oss föreläge lika starka skäl som t. ex. i Tyskland, i det att fackdomarene här vore mera folkliga, hvilket åter berodde dels på studiernas mera praktiska riktning, dels på de jämförelsevis små förhållanden, i hvilka vi lefde. Men utan tvifvel vore närvaran af ett folkligt element i lagmansrätterne egnadt att stärka allmänhetens förtroende till dem och att i sin mån motvärka en schablonmässig rättskipning. Huru lekmanneelementet i domstolsorganismen skall infogas, vore emellertid ett lika viktigt som svårlöst spörsmål, Den mest använda formen härför vore juryinstitutionen, men i likhet med hvad andra vid detta sammanträde yttrat, ansåg assessorn dess införande i vår domstolsorganisation icke böra ifrågakomma, bland annat äfven därför att apparaten vore för dyr och för invecklad. Det återstode altså att låta lekmän och fackdomare på en gång deltaga i afgörandet af alla eller vissa af de frågor, som grundlägga domslutet. Såvidt assessorn hade sig bekant, hade denna form för lekmanneelementets användande icke någonstades blifvit i de svåra brottmålen pröfvad, ehuru väl förslag i denna riktning icke saknats. Uti Tysklands „Amtsgerichte“ hade visserligen redan länge två lekmän eller s. k. Schöffen samvärkat med det rättslärda elementet; men dessa domstolars kompetens omfattade endast de minsta brotten, och i desamma fungerade blott en rättslörd domare. De vid dessa domstolar förekommande frågorna kunde således jemförelsevis lätt behandlas äfven utan juridiska insikter, och den rättsundervisning lekmannen kunde behöfva, blefve homogen, då den meddelades af en enda fackdomare. Väsentligen annorlunda kunde förhållandet gestalta sig i de grofva brottmålen. Då skuldfrågan innefattade icke blott spörsmålet därom, huruvida en viss handling skett eller icke, utan ock frågan om denna handling utgjorde en förbrytelse, så låge faran nära att lekmanneelementet under den kollegiala diskussionen komme att ligga under för det rättslärda och således blifva osjälfständigt; vore åter fackdomarene sig emellan oense om lagens innebörd,

kunde lekmännens ställning, från denna synpunkt sedt, blifva rent af pinsam. Men då, såsom antydtt, någon annan, mera acceptabel form för lekmäns deltagande i den kriminella rättsskipningen icke förefans, måste försöket med de af komitén påtänkta s. k. „stora Schöffengerätern“ vågas. — Finge sålunda lekmän deltaga med fackdomarene i skuldfrågans afgörande, ansåg assessorn dem utan olägenhet äfven kunna medvärka uti den i regeln enklare frågan om straffets ådömande.

För att kunna fylla sin uppgift borde lekmännen i lagmansrätten till antalet öfverstiga juristerne, och höll äfven assessorn före, att det icke vore lämpligt, att de förres röstetal skulle vara olika mot de senares. Huru i öfrigt röstetalet för fällande dom skulle bestämmas, berodde äfven därpå, huruvida ett vadförfarande mot lagmansrättens domslut finge i större eller mindre utsträckning ega rum eller ej. Finge skuldfrågan ej underkastas högre rättspröfning, borde för fällande utslag i brottmål uti lagmansrätten erfordras kvalificerad pluralitet, och sådant utslag i ingen händelse kunna grundas endast på lekmännens röster.

Att lekmännen blefve berättigade och på samma gång pliktiga att yttra sig i frågor rörande processledningen, tilltalade icke assessorn. De skäl, hvilka gjorde det önskligt att kalla lekmän till deltagande i den kriminella rättsskipningen, gälde ju alldeles icke processledningen, hvars riktiga handhafvande uteslutande berodde af fackmannainsikter och erfarenhet. Att lekmännen befriades från deltagande i processledningen, vore icke blott förestafvadt af nödig hänsyn till bevarandet i möjligaste mån af deras själfständighet, utan ett kraf af rättvisan, enär lekmännen icke borde göras inför strafflagen ansvarige för åtgärder, i afseende å hvilkas bedömande de saknade alla betingelser.

Assessorn *Sulin* fann det folkliga elementet i den kollegiala underdomstolen vid behandlingen af brottmål hafva samma viktiga betydelse som nämnden i häradsrätten och för ty äfven böra deltaga i afgörandet af både skuld och straffrågorna. Antalet lekmän borde ej bestämmas för lågt, minst fem och högst tolf. Tillkomme lekmännen, såsom på-

yrkats, individuell rösträtt, borde de ock alltid under målets behandling vara alla tillstädes, hvilket väl komme att möta svårigheter. Därför vore det lämpligast, att hvardera gruppen röstade för sig, de rättslärde först. Stannade desse alla eller flertalet af dem i samma uppfattning och samtliga lekmännen eller pluraliteten af dem vid en annan, borde den tilltalade gå fri. På detta sätt ernåddes enligt assessorns mening så starka garantier mot orättvist fällande utslag, att en förnyad pröfning af bevisningen i högre instans icke behöfde medgifvas.

Hvad spörsmålet om lekmännens deltagande i de processuella frågorna vidkomme, såge assessorn helst, att lagstiftaren skulle med tystnad förbigå denna sak och öfverlämna åt en framtida praxis att reglera frågan.

Landssekreteraren *Nystén* hyste betänkligheter mot att nämnden i lagmansrätten äfven skulle deltaga i de mål, som genom appell dit inkommit från häradsrätten, då i dessa lekmannelementet redan fått göra sig gällande. Däremot fann landssekreteraren, det nämnden nog vore lika väl kvalificerad för pröfningen af straffutmätningen som frågan om den tilltalades skuld. Hvad nämdemännens antal och sättet för omröstningen i lagmansrätten anginge, vore det omöjligt att uttala någon åsikt i dessa stycken, innan frågan huruvida appell från lagmansrätten finge förekomma i brottmål afgjorts.

Assessorn *Wilskman* hade från början lutat åt den uppfattningen att lekmännen borde få deltaga äfven i straffutmätningen, ty för detta ändamål behöfdes nog äfven människokännedom, den lekmännen besutte lika väl som de rättslärde domarne. Intresse saknade lekmännen icke håller. Den i saken förda diskussionen stärkte blott assessorn i hans anförda åsikt. Antalet lekmän finge icke vara alltför litet, ej mindre än fem; någon risk vore icke förenad härmed, om det tillika stadgades, att lekmännen icke kunde ensamme öfverrösta fackdomarene.

Beträffande lekmännens ställning till de processuella frågorna anslöt sig assessorn till hvad assessorn *Nybergh* härutinnan yttrat.

Presidenten *Montgomery* fann det fullt sakenligt att lekmän skola hafva säte äfven i lagmansrätten. I detta afseende hade många olika kombinationer uppställts. Tidigare hade det syntts presidenten kunna innebära rättsvåda att lekmännen skulle medvärka vid straffutmätningen, och presidenten därför ansett denna böra helt och hållet öfverlämnas åt fackdomarne, men de principiella skäl och den erfarenhet, som i utlandet från många håll anförts för en motsatt anordning och jämväl af föregående talare framhållits, hade icke blifvit utan inflytelse på presidentens uppfattning. Hvad vårt land och folk vidkomme, hade ock förhållandena på senare tider gestaltat sig så, att presidenten trodde betänkligheterna mot att tillerkänna lekmanabisittare i domstolarna kompetens äfven i fråga om straffutmätningen kunna vika. Den allmänna folkbildningens nivå hade år efter år alt mera höjts. De klasser, från hvilka lekmanabisittarne komma att väljas, hade i följd häraf och genom landtdagarna samt sedan den kommunala själfstyrelsen införts, blifvit mer och mer skickliga för allmänna värf och känslan af ansvarighet vid deltagande i sådana vuxit. Af största vikt vore äfven att *hela* öfverläggningen i brottmål försigginge gemensamt under inbördes växelvärkan emellan domstolens medlemmar, emedan lagmansrätten annars komme att dela en af jurydomstolarnes väsentligaste olägenheter. I skuldmomentet inginge så många rent individuella omständigheter, för hvilkas bedömande en närmare kännedom om lokala lefnadsförhållanden samt seder och tänkesätt är af stor vikt och till hvilka således vid straffutmätningen måste tagas hänsyn. Dessa blefve väl bättre beaktade, om lekmännen äfven finge med sin röst bidraga till utsättandet af straffet, än om dem blott medgäfves att på fråga lämna de upplysningar, som fackdomarne kunde äska af dem.

Lekmännens antal fann presidenten icke ega synnerlig betydelse; fyra eller högst fem syntes vara tillräckligt. Rättvisan kräfde äfven att lekmanadomarene finge individuell rösträtt lika med de rättslärde ledamöterna, men borde de förre icke ensamme kunna åstadkomma fällande dom, äfven om vad mot lagmansrättens domslut i brottmål blefve till-

låtet. Huru i denna del förhållandet emellan sack- och lekmannelementen närmare borde ordnas, därom vore det för tidigt att ännu yttra sig.

Angående de processuella frågorna förenade sig presidenten med assessorn Nybergh.

Hofrättsrådet *Idestam* var likaledes ense om att den kollegiala underrätten borde för handläggningen af brottmål, hvad anginge skuldfrågan, förstärkas med lekmän och dem tilläggas individuell rösträtt. Däremot hyste hofrättsrådet stora betänkligheter mot lekmännens berättigande att deltaga äfven i straffutmätningen, hvilken för att i möjligaste måtto tillfredsställa rättvisans kraf förutsatte stadgad domareerfarenhet, som i nyssantydte afseende vore än mera af nöden, om ändring icke finge sökas i sistsagda del af nämde rätts utslag. Beträffande de processuella åtgärderna biträdde jämväl hofrättsrådet den af assessorn Nybergh härutinnan uttalade meningen.

Assessorn *Serlachius* motsatte sig särskildt ändringsökande, hvad ådömdt straff vidkomme. De omständigheter, som vore afgörande för skuldfrågan bestämde äfven straffet. Detta borde aldrig kunna blifva svårare än hvad den domstol, som pröfvat skuldfrågan, utsatt.

Assessorn *Nybergh* och ordiöranden friherre *Wrede* framhöllö gentemot det af assessorn *Sulin* föreslagna omröstningssättet, att detsamma vore dels altför kompliceradt, dels komme att leda till obilliga resultat, i det att t. ex. en åsikt, som omfattades af alla de lagfarne medlemmarne i rätten jämte en minoritet af de icke lagfarna, kunde, om den vore fällande, ligga under för en mening, som endast representerades af en knapp pluralitet bland lekmannabitsittarene.

Härå företogs till behandling den sjätte frågan: *Bör i mål, som göras anhängiga vid den kollegiala underrätten såsom förstu domstol, ny pröfning af bevisningen tillåtas i öfverrätt? Och, i händelse frågan besvaras nekande, kunna öfverrätter emellan de kollegiala domstolarne och högsta domstolen undvaras? Bör lagmansrättens domslut i mål, som*

handlagts af häradsrätten i första instans, kunna underkastas högre rätts pröfning äfven i afseende å faktum eller blott beträffande rättstillämpningen?

Ordföranden tillkännagaf det komitén tänkt sig att från häradsrätten vad till den kollegiala underrätten skulle vara tillåtet i alla mål såväl hvad beträffar bevisningen som äfven i rättsfrågan. I brottmål, som hörde till lagmansrättens kompetens, skulle ändring ej få sökas uti hvad af lagmansrätten ansetts vara utredt, utan endast i den s. k. rättsfrågan, d. ä. i alla frågor rörande lagens tillämpning på det förevarande fallet och rörande straffmätningen samt i processuella frågor; i de sistnämnda borde äfven nödig bevisning få förebringas i öfverrätten. Blefve det sörjdt för en tillfredsställande förundersökning, funne komitén ej att några rättsvådor behöfde befaras af dess förslag. Däremot skulle i sådana mål vad till öfverrätt, om omedelbarhetsprincipen härvid tillämpades, medföra oerhörda omgångar och kostnader. Skulle åter öfverrättens pröfning grunda sig på ett skriftligt protokoll, så äfventyrades därmed en af reformens viktigaste fördelar. Något annorlunda gestaltade sig saken i civila mål, såsom äfven i programmet anförts, och ansåg komitén därför ett vade- eller appellförfarande i dem böra medgifvas, dock så vidt möjligt, utan uppoffring af muntlighets- och omedelbarhetsgrundsatserna.

Assessorerne *Nybergh* och *Serlachius*, om hvilkas mening hofrättsrådet *Idestam* i hufvudsak förenade sig, höllo före att i denna fråga funnos omständigheter, som talade både för och mot rätten att underkasta bevisningen i brottmål, som först upptages af lagmansrätten, högre domstolspröfning. Muntlighets- och omedelbarhetsmaximerna fordrade visserligen att det bevisförfarande, som egt rum i underrätten, borde upprepas äfven i öfverinstansen; men då detta icke läte sig göra, exempelvis emedan afståndet till öfverrätten vore så stort, att kostnaderna blefve oproportionerligt höga, måste tydligen antingen nämnda maximer eller appellinstitutet mer eller mindre maka åt sig. „Muntlighet“ och „omedelbarhet“ vore emellertid icke några maximer, som borde per fas et nefas genomföras, utan lagstiftningen borde eftersträflva deras realiserande i den mån

rättssäkerheten och ett efter våra förhållanden afpassadt rättegångsförfarande sådant medgäfv. — Såsom känt, tillstodde ett koncentreradt rättegångsförfarande, byggt på muntlighets- och omedelbarhetsmaximerna, icke gärna uppskjutande af målet, utan borde i regeln all bevisning både mot och för den anklagade framställas på en gång. Redan af detta skäl måste den förberedande undersökningen ske med största omsorg, så att all bevisning i såväl den ena som den andra riktningen där uppsamlas och ordnas. Men krafvet härpå blefve än större, om det ej tilläts den anklagade att draga bevisfrågan under högre rätts pröfning. Af dessa skäl hade det i kulturländerna ansetts nödigt att förundersökningen värkställes af en person, som icke hade något partsintresse att förfäktas eller m. a. o. af en undersökningsdomare. Då det emellertid syntes vara förenadt med svårigheter att hos oss åstadkomma en förundersökning af sådan fullkomlighet, talade redan detta skäl för att i stället medgifva appell mot underrättens utslag i fråga om bevisningen. Härtill komme ännu ett skäl, som hade sin betydelse oberoende däraf huru förundersökningen gestaltades. Det hände nämligen icke sällan, att bevisning yppade sig, först efter det målet vid underrätten afgjorts. Mången gång gäfv. också det fälda utslagets motivering anledning för den anklagade att rikta uppmärksamheten på vissa omständigheter, som han kunnat, men ej vetat styrka. I dessa fall skulle, där ej appell tillätes, endast resningsvägen stå öppen, men det syntes icke önskvärdt, att en dylik nödfallsväg ofta anlätades, och i alla fall utgjorde den icke full ersättning för afsaknaden af appellförfarandet. Då dessutom hos oss bevisning genom vittnen är mycket vanlig äfven i civila mål samt appellförfarandet vore afsedt att bibehållas i dessa, oaktadt äfven den reformerade civilprocessen eftersträfvade muntlighet och omedelbarhet, så syntes det icke motiveradt att göra så stor åtskilnad mellan processen i civila och kriminella mål, som afsaknaden af appell i de sistnämnda innebure. Likformighet härutinnan syntes tvärtom så mycket hällre önskvärd, som ersättningstalan i anledning

af begånget brott antagligen framdeles likasom hittills skulle i regeln få utföras i sammanhang med brottmålet.

Då ändringssökande i brottmål enligt nu gällande lag är medgifven, syntes det, med afseende därå att de påtänkta „stora Schöffengeräternas“ såväl här som annanstädes vore opröfvade inrättningar, jämväl rådligare att, åtminstone tillvidare, bibehålla rättigheten till ändringssökande, om ock med mindre „muntlighet“ och „omedelbarhet“, än att framdeles möjligen vara tvungen ånyo införa ett engång afskaffadt institut. Erfarenheten från utlandet kunde i detta afseende äfven åberopas. Sålunda känt hade enligt de partikulära straffprocesslagar, som upphäfdes genom 1877 års straffprocessordning för tyska riket och hvilka — äfven de — voro i princip baserade på muntlighet och omedelbarhet, appell varit tillåten i alla mål utom de, som af dömts af jury. Appellförfarandet var enligt somliga af dessa lagar så gestaltadt, att öfverrätten hade full rätt att pröfva jämväl skuldfrågan, enligt andra lagar kunde en sådan pröfning ega rum endast i fall nya bevis i öfverrätten förebragts. Genom 1877 års straffprocessordning afskaffades nu appellen för mellersta kategorins förbrytelser — de som af dömdes af rättslärdt domarekollegium utan jury, men denna åtgärd hade icke utfallit till belåtenhet, utan vore en växande opinion till förmån för appellens återinförande märkbar. Appellen förekomme jämväl i Frankrike i alla mål, som ej af dömts af jury, samt hade, sedan den en tid varit afskaffad i Holland, därstädes återinförts år 1874 samt i den nya straffprocessordningen för nämnda land af år 1886 bibehållits. Likaledes kvarstode appellen i förslaget till straffprocessordning för Ungern. Bibehölles appellförfarandet, behöfde däraf icke följa, att hela den i underrätten försiggångna förhandlingen måste upprepas, tvärtom behöfde i regeln endast nya vittnen höras, såframt ej målets återförvisande vore nödigt; beträffande den i underrätten förestälda bevisningen kunde man åtnöja sig med hvad i underrätten därom antecknats. Wittnesmålen borde därför fullständigt upptecknas i underdomstolens protokoll, hvilket äfven vore nödigt af andra skäl, icke minst därför att man vid åtal om mened

må kunna konstatera hvad vittnet i verkligheten sagt. Detta upptecknande, hvilket icke borde få efteråt omredigeras, upptog likväl icke så stor tid, som nu därtill åtgår, då ju en omständlig förberedande undersökning blifvit förd af juridiskt bildad person. Äfven annanstädes, hvarest appell vore införd, blefve vittnena jämförelsevis sällan ånyo hörda, utan upplästes deras vittnesmål ur protokollet.

Till förmån för komiténs förslag yttrade sig assessorn *Sulin*, landssekreteraren *Nystén*, presidenten *Montgomery*, ordföranden friherre *Wrede*, assessorn *Wilskman* och notarien *Jusélius* äfvensom professorn *Forsman*. Den tvekan som röjt sig i fråga om komiténs förslag att inskränka bevispröfningen i gröfre brottmål till en enda instans hade tydligen sin orsak i de närvarande förhållandena. Som känt vore förundersökningen i brottmål f. n. mycket bristfällig. Men ett fel låge äfven däri, att hofrätterna vid minsta anledning bevilja anhållan om återförvisning. Aktorerne vinnlade sig därför icke om att på en gång anskaffa all möjligtvis tillgänglig utredning, utan först då åtalet underkänts, söka de få mera bevis, på grund hvaraf målets återförvisande begäres och erhålles. Detsamma vore fallet äfven i civila mål, hvadan äfven i dem resultatet ofta utfölle så olika i underrätten och hofrätten. Bibehålles detta system, vore en på muntlighet och omedelbarhet grundad reform ofantligt försvårad, om ej rent af outförbar. Å andra sidan skulle reformens betydelse i hög grad förringas, om ett vadförfarande i brottmål anordnades sålunda, att öfverrätten skulle pröfva den i underrätten föreställda bevisningen blott på dess protokoll. Om man engång anser omedelbarheten vara till fördel för förhandlingen, så måste man väl erkänna att öfverrätten, som dömer på grund af skriftliga anteckningar, är vida ogynnsammare stäld än underdomstolen beträffande möjligheten att få sanningen i dagen. Det vore väl sant att i Tyskland de i Amtsgericht afhörda vittnena ofta, kanske oftast, icke hördes ånyo i Landgericht. Men detta erkändes äfven af framstående jurister vara ett missbruk; och dessutom hade ordföranden sig bekant, att Tysklands högsta domstol, das Reichsgericht, städse ansett

i protokollet intagna vittnesutsagor, som ej muntligen reproducerades, sakna all beviskraft. Att åter i öfverrätten reproducera bevisförfarandet i underrätten i dess helhet, skulle, hvad vittnena beträffar, för de stora afstånden hos oss och däraf härflytande kostnader svårigen låta sig göra. Bibehållandet af det skriftliga förfarandet i dess fullständighet vore då till och med bättre än att införa ett sådant mellanting mellan muntlighet och skriftlighet som föreslagits. Språnget från den nuvarande ordningen till den af komitén föreslagna vore väl ganska stort, men kunde ej undvikas, om man ville realisera muntlighets- och omedelbarhetsprinciperna. Naturligtvis måste garantier skapas för att förundersökningen och förfarandet vid underrätten må ske möjligast sorgfälligt. Detta komme man nog att ernå genom anställande af rättslärde åklagare och försvarsadvokater samt genom den organisation komitén föreslagit för lagmansrätten. Att bland landets 60 häradshödingar och hofrätternas ledamöter, hvilkas antal genom reformen komme att minskas kanske med hälften, finna nödigt antal kompetenta personer till ordförandeplatserna i lagmansrätterna borde ej möta synnerlig svårighet. För öfrigt erbjöde lagmansrätterna genom sin sammansättning den största sannolikhet för att rättsvådor i följd af felaktig undersökning ej skulle behöfva befaras. Medvetandet om att lagmansrätten vore sista instansen för bevispröfningen komme nog ock att hålla parterne och deras representanter vakne. Ansåges ytterligare korrektiv mot möjliga rättsvådor erforderliga, kunde måhända stadgas att återförvisning till lagmansrätten under vissa förutsättningar inom en bestämd, kortare tid kunde begäras i och för ny behandling af något af sagde rätt afgjort mål, hvarhos i utomordentliga fall äfven framgent borde beviljas resning.

Den i Tyskland förda agitationen till förmån för användande af „Berufung“ i brottmål hade väl gjort mycket buller af sig, men rönt motstånd af de mest framstående kriminalister. Dessutom hade densamma märkligt nog endast gällt straffkammarsaker eller således de domstolar, hvilka icke innehålla något lekmanneelement, hvaremot något missnöje med jurydomstolen, hvilken likaledes i sista instans

afgjorde bevisfrågan, från den stora allmänhetens sida icke försports. Och likväl erbjöde denna domstol icke lika stora garantier för en riktig pröfning af bevisfrågan som den föreslagna lagmansrätten, där sagda prötning värkställes af fackdomare och lekmän i förening. Finge utslag frändomstolar med lekmannabisittare genom appell dragas till högre rätt, hvari sådana icke ingå, komme lekmannainflytandet att väsentligen försvagas. Lekmännens inflytande visade sig nämligen företrädesvis vid pröfningen af frågor angående bevisningen. Komme underrättens utslag att äfven härutinnan granskas af en domstol, sammansatt uteslutande af fackdomare, blefve de synpunkter, hvilka bestämt lekmännen, antagligen ej att varda beaktade. Skulle nu dessutom öfverrettens bevispröfning delvis grunda sig på underrättens protokoll, så kunde med fog sägas, att densamma i alla afseenden erbjöde mindre garantier för ett riktigt resultat än den pröfning af bevisningen, som redan försiggått i lagmansrätten. Att under sådana förhållanden anordna en förnyad bevispröfning i öfverrätten, skulle icke lända rättsskipningen till ökad styrka, utan snarare tvärtom.

Härtill anmärktes af assessorerne *Nybergh* och *Serlachius* det ett vadförfarande i jurymål icke vore möjligt, då domstolen bestode af två olika domstolsfaktorer med olika uppgifter. Det folkliga elementet vore dessutom mycket starkare representeradt i jurydomstolarna än i de föreslagna lagmansrätterna, och statistiken visade jämväl, att jurydomstolar mera än annorlunda sammansatta brottmålsdomstolar tenderade att frikänna den tilltalade. Emellertid kunde också juryns verdikt kasseras af de rättslärde domarene. — Svårigheterna af fullföljandet i appellväg af lagmansrättens utslag mötte ej så stora svårigheter som framhållits. Om häktad appellerade, borde han naturligtvis hämtas till öfverrätten, därest han det åstundade eller hans personliga hörande ansåges nödigt; i hvarje fall borde tilltalad därstädes hafva en rättskunnig försvarare. Då vittnesmålen upptecknats i underrätten och där justerats, erbjöde de ett fullt tillfredsställande bevismaterial för öfverrätten; vittnenas utseende och åtbörder m. m. kunde, ifall vittnena eljes vore stadiga i sin utsaga, föga

påvärka domstolens omdöme. I gröfre brottmål spelade i alla händelser indicierna hufvudrollen och deras sammanställande med vittnesmålen kunde mycket väl ske, utan att vittnena vore tillstädes i öfverrätten. Betänkligheterna mot appellförfarandet i fråga om bevisningen förefölle därför nog teoretiska; de vore uteslutande grundade därå, att muntlighets- och omedelbarhetsmaximerna icke kunde tillräckligt genomföras, men förbisåge att rättssäkerheten stode öfver både muntligheten och omedelbarheten. Allmänhetens förtroende till det nuvarande förfarandet med dess rätt till ändringssökande i öfverrätt vore orubbadt och reformen borde därför mera riktas till områden, där reform vore behöflig. Huru i öfrigt appellförfarandet i detalj borde anordnas, vore en fråga af sekundär betydelse; åtskilliga modaliteter vore härvid tänkbara, såsom redan vid fråga om den före 1877 gällande tyska lagstiftningen antyddes. Appell i fråga om straffmätningen och ersättningspåståenden kunde i alla händelser icke undvikas.

Detta hvad anginge brottmål. Angående ändringssökandet i civila tvister, hvilka handläggas af lagmansrätten såsom första domstol, biträdde konferensens samtliga medlemmar komiténs förslag om att såväl rättsfrågan som de fakta, hvilka borde bevisas, finge prövas i vadväg, helst uti dessa mål bevisen ej sällan utgjordes af skriftliga urkunder, hvilka utan svårighet kunde reproduceras i öfverrätten.

De mål, hvilka icke komme att genom vad underkastas hofrättens pröfning, borde enligt komiténs mening få dragas dit i revisionsväg för pröfning af rättsfrågan. För upprätthållandet af enhetlighet i rättstillämpningen vore det väl en fördel, att samtliga mål finge i detta afseende underställas jämväl högsta domstolens granskning, men af praktiska skäl torde dock undantag härifrån böra göras för de mål, hvilka tagit sin början vid häradsrätten. Lättheten att draga alla mål till högsta instans hade nämligen förorsakat att senatens justitiedepartement för närvarande nödgades egna en god del af sin tid åt obetydliga tviste- och brottmål, hvilka redan varit föremål för så grundlig behandling i tvänne instanser, att något vidare icke vore

att i dem tillgöras. Sådana enkla mål kunde utan olägenhet afgöras af öfverrätterne i sista instans. Detta vore äfven fördensskull bättre, att antalet instanser ej borde i något fall blifva större än tre. Däremot borde högsta domstolen få tillfälle att uttala sig i alla kompetenskonflikter mellan häradsrätt och lagmansrätt samt måhända i några andra processuella frågor, i hvilka det vore af vikt att enahanda tolkning af lag gjorde sig gällande öfveralt i landet; och borde i dessa fall besvären gå från lagmansrätten direkt till högsta domstolen.

Assessorerne *Serlachius*, *Nybergh* och *Sulin*, presidenten *Montgomery* och hofrättsrådet *Idestam* ansågo, att alla lagmansrättens domslut borde få underkastas revision såväl i hofrätten som i högsta domstolen. Detta bidroge särdeles att stadga rättstillämpningen. Kunskapen om den gängse lagtolkningen blefve sålunda mera spridd. Då senaten blott hade att pröfva rättsfrågan, behöfde icke så vidlyftiga akter där genomgås som nu sker.

I sammanhang härmed anhöll assessorn *Serlachius* att få fästa komiténs uppmärksamhet därvid, huruvida icke det för närvarande rådande missförhållandet att mål om ersättning, hvilka hade sin grund i en handling, som kunnat beläggas med straff, oftast behandlades såsom brottmål. Det rätta vore väl att brottmålsförfarandet skulle tillämpas endast då ansvarsyrkande utfördes på samma gång som ersättningstalan.

Fjärde frågan: *Kan den förberedande undersökningen i brottmål, under förutsättning att åklagaremakten handhafves af i öfrigt kompetenta tjänstemän, uteslutande anförtros desse, eller bör den till någon del uppdragas åt medlemmar af domarekåren (underrätternes ledamöter)?*

Ordföranden friherre *Wrede* yttrade, att det icke vore komitén obekant att enligt nyare utländska processlagar förundersökningen i gröfre brottmål i dess senare och mer afgörande stadium handhades af domare. Så värkställdes enligt tysk och österrikisk rätt den första undersökningen af åklagaren (Staatsanwalt) och därefter en annan genom undersökningsdomare; i Norge vore förhållandet ungefär ena-

handa. I Frankrike och Italien åter arbetade åklagaren och undersökningsdomaren (juge de instruction) på visst sätt jämsides med hvarandra. Från den förre utginge lagligen alt initiativ till undersökningen, medan den senare egde anordna om tvångsmedel och vidtaga andra åtgärder samt faktiskt ledde så godt som hela det förberedande förfarandet. En så komplicerad anordning af förundersökningen påkallades ej i vårt land, hvarest straffprocessen icke under någon period varit så rent inkvisitorisk som på kontinenten; hos oss handhades ej håller exekutionen såsom i andra länder af domaren. Från praktisk synpunkt syntes det äfven ogörligt att på en gång införa både åklagare, på hvilka ställes samma anspråk, hvad kunskaper beträffade, som på domarene, och dessutom undersökningsdomare. Om förundersökningen värkställes af en därtill kompetent åklagare och i öfrigt anordnades på ett tillfredsställande sätt, syntes det enligt komiténs mening vara nog sörjdt för dess grundlighet och objektivitet. Den tilltalades rätt och säkerhet berodde nämligen icke däraf, huruvida undersökningen värkställes af en åklagare eller domare, utan förnämligast af den procedyr, som härvid iaktogs, om han sedan i detta stadium finge hafva en försvarare o. s. v. För att undersökningsdomaren skall intaga en opartisk ställning, borde förundersökningen, såsom i England, ske enligt accusatoriska principer. Emellertid hade man öfveralt på den europeiska kontinenten af praktiska skäl anordnat en inkvisitorisk förundersökning, och annat kunde väl icke håller hos oss komma i fråga. Men då vore undersökningsdomare onödig. I Frankrike vore man ingalunda tillfredsstäld med det där rådande sättet för förundersökningen, hvilken försigginge hemligt, utan att vare sig målsegaren eller den för brottet misstänkte finge vara tillstädes; den sistnämde, som därvid ej vore att betrakta som part, utan blott som objekt för undersökningen, kunde således icke veta, hvilket bevismaterial han borde anskaffa för att skydda sin rätt. Till brottets uppdragande torde ej håller bidraga att två olika undersökningar samtidigt påginge, ledda af olika personer. Hvad åter beträffar Tyskland, så erkändes äfven där, att den dubbla undersökningen

ingalunda vore sakenlig. Att undersökningsdomaren fullgjorde sitt värf med större opartiskhet än åklagaren, tyktes man ej vara ense om vare sig i Tyskland eller Frankrike. De tvångsåtgärder, öfver hvilka undersökningsdomaren förfogar för inställelse af part, värkställande af beslag m. m., kunde till största delen anförtros åklagaren, om han i öfrigt stode på samma nivå som domaren. Men såvidt detta ansåges vådligt, kunde saken så anordnas, att åklagaren finge för sådana åtgärder anlita domares biträde.

Professorn *Forsman* ansåg de af ordföranden anförda skälen mot inrättande af särskilda undersökningsdomare afgörande; åtminstone komme fördelarna af denna institution ej att uppväga olägenheterna. Enligt den erfarenhet man kunde hämta från literaturen i ämnet föreföll det professorn, som om man genom anställandet af undersökningsdomare skulle sammanblanda domarens och åklagarens funktioner till skada för den accusatoriska principen. Åklagarens sak vore att skaffa bevis och borde han, där förundersökningen så fordrade, få för ändamålet anlita domaremakts biträde; däremot skulle hans nit förslappas genom medvetandet att domaren dock toge hand om det hela. Känslan af ansvarighet blefve äfven mindre, om, såsom fallet vore i Tyskland, åtal finge ega rum blott på domarens förordnande; den uppfattning denne erhållit af förundersökningens resultat, ej åklagarens egen, afgjorde, om åtal skulle väckas.

Vidare hade anmärkts, att svaranden i själfva verket blir så väl i den allmänna meningen som i den påföljande rättegången mera prejudicerad, om åtal väktes på grund af en rättslig, af domare värkställd förundersökning, än om sådant berodde på åtgärd endast af offentlig åklagare. Man hade väl äfven framhållit, att undersökningen anförtrotts domaren just i svarandens intresse, i det att åklagaren ju vore svarandens motpart, hvilket ej kunde sägas om domaren. Nästberörda jämförelse hölle dock ej streck, ty på samma gång domaren öfvertager undersökningen, inträder han i samma ställning som åklagaren, hans uppmärksamhet koncentrerar sig då på att få bevis mot den anklagade. Un-

dersökningsdomare borde altså utan synnerlig afsaknad kunna undvaras hos oss, om blott duglige åklagare erhållas.

Assessorerne *Nybergh* och *Serlachius* hyste i frågan en alldeles annan åsikt än komitén. Komme i enlighet med de uttalanden, som omfattats af flertalet ledamöter i konferensen, appell från lagmansrätten icke att tillåtas i brottmål och således blott en enda sakpröfning att ega rum, fordrade konsekvensen äfven, att man såsom i andra länder med ett likartadt förfarande införde den garanti för förundersökningens fullständighet och opartiskhet, som dess handhafvande af domare innebure. Enligt komiténs förslag blefve den, som tilltalas för groft brott, försatt i ett mycket ogynnsammare läge än för närvarande. Då sådant åtal nu väckes mot en person, försigginge hela undersökningen vid domstolen i hans närvaro, ty den nuvarande domstolsförhandlingen i brottmål representerade på en gång det som i utlandet kallas rättslig förundersökning och hufvudförhandling. Den tilltalade vore sålunda, så snart han häktats och den tid förflutit, som vore nödig för utsättandet af domstolens sammanträde, i åtnjutande af fulla partsrättigheter; han finge medhafva rättegångsbiträde samt framställa sina andraganden och sin bevisning inför en opartisk domare, som jämväl hade att pröfva befogenheten af häktningsåtgärden. Men ej nog härmed. Sedan målet af underrätten afgjorts, kunde det ännu på enahanda sätt fullföljas i tvänne instanser. Blefve komiténs förslag åter lag, skulle domstolsförhandlingen i regeln inskränka sig till ett enda sammanträde, ty det på muntlighet och omedelbarhet baserade förfarandet tillstodde, såsom förut antydts, ogärna uppskof, då all bevisning vid det nya sammanträdet borde framställas ånyo; någon appell mot underrättens utslag finge ej ega rum, och under hela förundersökningen, hvarvid all bevisning för och emot borde samlas och ordnas för att vid hufvudförhandlingen i koncentrerad form framställas, vore den tilltalade så att säga helt och hållet öfverlämnad åt sin motpart, af hvilkens skön berodde ej blott häktnings- och andra mot den tilltalades person riktade åtgärder, utan ock tillgöranden, hvilka den tilltalade till sitt försvar åskade. Det hade sagts att

den inkvisitoriske ransakningsdomaren icke alltid vore till den anklagades favör. Men om man icke kunde påräkna hos denne nödig objektivitet, huru mycket mindre kunde man då hysa förtroende till en undersökning, som värkställes af den anklagades motpart. Ty om ock statsåklagaren innehade juridisk bildning samt förfäktade det allmännas och icke sin egen rätt, låge det i sakens natur, att han företrädesvis såge saken från åklagaresynpunkt och att hans ansträngningar i främsta rummet ginge ut på att förmå den anklagade till bekännelse eller att skaffa andra bevis mot honom och att den anklagade således mera blefve objekt för undersökningen än part. Saken förbättrades ej mycket därigenom, att den tilltalade tillätes hafva försvarare vid förundersökningen, ty saknaden af en objektiv ledare af undersökningen värkade endast att rifningarna mellan åklagaren och försvararen blefve så mycket större. Förbises kunde ej håller, att hos menige man ofta råder den uppfattning, att någon sanningsplikt icke eger rum vid undersökning af åklagare, utan inträder först då denna handhafves af domaren. I utlandet hade man allmänt erkänt att uteslutandet af appell i fråga om underrätternes utslag äfvensom hufvudförhandlingens baserande på muntlighet, omedelbarhet och koncentration förutsatte ökade garantier för förundersökningens fullständighet och objektivitet. Såsom en gifven garanti i detta afseende betraktades att förundersökningen ledades af en *domare*, och denna ståndpunkt hade ej blott kontinentens lagstiftningar, utan äfven den engelska, skotska och nordamerikanska rätten intagit; kort sagdt, det kunde icke påvisas något mera känt land, hvarest anförda betraktelsesätt icke gjort sig gällande i lagstiftningen. Nämnas förtjänade äfven, att den numera aflidne österrikiske justitieministern Glaser, författare af 1873 års straffprocessordning för Österrike och en grundlig kännare af kulturländernas straffprocess, på ett öfvertygande sätt förfäktat antydda ståndpunkt. Att en och annan teoretiker i Tyskland ansett förundersökningen kunna ombetros statsåklagaren vore icke att förundra sig öfver, då ju både möjliga och omöjliga åsikter därstädes vore i teorin representerade. Allmännare

vore nämnda åsikt helt visst icke, och kunde emot densamma åberopas följande nyligen synliga uttalande ur tysk praxis: „De tilltalade finna i förundersökningen ganska snart skilnaden emellan det åtalande organet och *domaren*, i hvilken de se beskyddaren af sina förmenta rättigheter, — — — så snart försvarsbevisen komma i fråga, träder detta förtroende handgripligen fram — *en alldaglig erfarenhet*.“ Ville man således hos oss införa en straffprocess efter modärnt mönster, så måste den införas med all den apparat därtill hörde; ett experimenterande på processens område vore mer än på något annat lagstiftningsgebit förkastligt. — Den anmärkning, som man med skäl framställt mot den tyska lagstiftningens föreskrift om att åklagaren vore skyldig att efter det undersökningen försiggått på domarens förordnande väcka åtal, vare sig han själf anser därtill finnas anledning eller icke, utgjorde ingen nödvändig länk i systemet och återfunnes ej håller i de nya österrikiska och norska straffprocesslagstiftningarna.

Assessorerne *Sulin* och *Wilskman* samt landssekreteraren *Nystén* medgäfvö att de af assessorerne Nybergh och Serlachius framhållna betänkligheterna mot en förundersökning, värkstäld endast af åklagaren, icke saknade skäl, men om man betraktade saken närmare, funne man, att äfven de dubbla undersökningarna hade sina olägenheter, framför allt därigenom att ransakningen komme att draga ut på tiden och den anklagade altså nödgas sitta längre häktad, hvarutom kostnaderna för anställandet af särskilda undersökningsdomare blefve betydande. Att befara vore äfven, att ransakningsdomarebefattningarna komme att för det mesta skötas af unge, oerfarne jurister, hvilka nog skulle iakttaga opartiskhet, men helt säkert ej lika stor grundlighet vid undersökningen som en åklagare med långvarig vana. Handhades undersökningen af åklagaren vid tjänsteansvar, borde han därvid hafva samma skyldigheter som en ransakningsdomare; så skulle det äfven åligga honom att öfver undersökningen föra fullständigt protokoll, upptagande hvad som inlupit både för och mot den anklagade. Då därjämte försvarare blefve förordnad för den anklagade, vore hans ställ-

ning i rättegången ej ofördelaktigare än åklagarens. Försvarsadvokaten skulle själfallet, om han erhöle nödig handlingsfrihet, anskaffa för den anklagade de bevis denne behöfde för att bevaka sin rätt redan innan hufvudförhandlingen vidtog. Så nödigt det vore att vid den sistnämnda iaktoges stor koncentration, kunde det väl icke undvikas att uppskof stundom måste beviljas för erhållande af utredning, som ej kunnat tidigare presteras; i särskildt trängande fall borde äfven återförvisning få ske. Förefunnes ofvanberörda eller andra motsvarande garantier för skyddandet af svarandens rätt, komme komiténs förslag ej att gifva grundad anledning att befara rättsvådor till skada för den anklagade.

Presidenten *Montgomery* kunde från den ståndpunkt presidenten intoge i fråga om ändringssökande i lagmansrättens utslag icke finna att det af honom omfattade förslaget i sagda ämne skulle nödvändiggöra att åt en särskild domare öfverlämna förundersökningen. Att sådan anordning icke innebure en absolut garanti för undersökningens opartiskhet, därpå vore exemplet från utlandet tillräckligt talande. Särskildt kunde erfarenheten i Frankrike åberopas emot detta antagande. Åt hvem förundersökningen än lämnades, skulle den själfklart i främsta rummet söka anskaffa skäl för åtalet, där sådana finnas. Hvilken titel man ger organet är i det hela likgiltigt. Hvad från lagstiftarens sida i denna fråga står att göra är att hos den myndighet, åt hvilken uppdraget anförtrors, inskräpa, att det är sanningen, som skall utredas, och att den som värkställer förundersökningen i brottmål, bör lägga märke till också hvad som talar till den misstänktes förmån. Att ganska stora fordringar måste under sådana förhållanden ställas på åklagarnes icke blott insikter och duglighet, utan äfven samvetsgrannhet och plikt-känsla liksom ock att de böra stå under en betydligt värk-sammare kontroll än hvad för närvarande vore fallet, behöfde knapt framhållas.

Hofrättsrådet *Idestam* höll före, det, oberoende däraf huruvida appellförfarande i gröfre brottmål blefve infördt eller icke, förundersökning genom domare vore hvarken nödvändig eller ens önskvärd.

Notarien *Jusélius* trodde ock att förundersökningens i brottmål öfverlämnande åt åklagaren ensam icke komme att medföra några vådor, äfven om appell i dessa mål ej finge ega rum. Dock borde åklagaren i sådant afseende erhålla enahanda befogenheter, som i andra länder tillkomme ransakningsdomaren, såsom rätt att häkta, värkställa beslag, påbjuda tvångsinställelse m. m. Ut i ingen händelse syntes komiténs förslag böra väcka så stora farhågor, att en reform icke kunde byggas därpå. Befunnes för ändring i det syfte assessorerne Nybergh och Serlachius påyrkat sedermera nödig, hindrade intet dess genomförande, utan att de af komitén förordade principerna för rättegångssystemet därat rubbades.

Femte frågan: *Bör det åläggas parterna i tvistemål att i vissa fall ovillkorligen begagna legitimerade saksförares biträde? Och, i händelse frågan besvaras jakande, i hvilken utsträckning bör sådant saksföraretvång införas?*

Ordföranden yttrade, att, i samma mån som rättsförhållandena och med dem lagstiftningen utvecklats, hade behof uppstått för parterne att i rättegångar anlita biträde af lagkunniga saksförare. I flere länder hade man till och med funnit sig böra i de processandes eget intresse påbjuda användandet af advokater. Hvad först beträffar den utsträckning, i hvilken det kunde blifva fråga att hos oss införa saksföraretvång, så ansåg ordföranden att frågan praktiskt taget gälde egentligen blott lagmansrätterne, ty beträffande häradsrätterne kunde en sådan reform af brist på nödigt antal saksförare ej genomföras och i öfverrätterne hade det allaredan blifvit sed att parterne företrädas genom advokater. Vidare komme straffprocessen icke i betraktande, enär här i alla fall hvardera parten komme att i regeln företrädas af rättskunniga personer. Att åter för tvistemål och s. k. måls-egarebrott införa saksföraretvång, hade icke synts komitén lämpligt, emedan det gäfves fall, då parten endast vållades olägenhet och kostnad af att nödgas låta representera sig genom saksförare. T. ex. då svaranden ville helt enkelt erkänna käromålet, vore det väl ett onödigt tvång att han

ej finge själf göra detta, utan måste härtill anlita ett dyrt ombud. Behovvet af saksförare sammanhängde äfven med den frågan, i hvilket omfång rättegångsförfarandet skulle grundas uteslutande på förhandlingsmaximen, ty denna kräde utan tvivel, att parterne företrädde af juridiskt bildade ombud. Att genomföra denna maxim i dess yttersta konsekvenser, borde dock enligt komiténs uppfattning ej komma i fråga, helst där sådant skett, tillfredsställelsen härmed ej varit synnerligen stor. Den första uppgiften för lagstiftningen vore att genom lämpliga bestämmingar ordna och utveckla saksförareväsendet. Tillgången på dugliga advokater, som vore förpliktade att mot skälig taxa drifva mål, skulle väl sedan utan tvång leda till att parterne alt mera komme att begagna sig af deras biträde. I de nuvarande underrätterne vållades mycken oreda därigenom, att personer finge uppträda som ombud vid dem utan att ega därtill nödiga kvalifikationer, men om ock man icke borde lämna ur sikte det mål att äfven vid häradsrätterne inga andra finge yrkesmässigt föra talan än de, som ådagalagt sig ega därför nödiga juridiska kunskaper, så kunde detta mål icke genast uppnås. Mycket vore dock vunnet, om domstolarne strängare utöfvade den myndighet de hafva att förbjuda personer att drifva mål vid dem.

Assessorn *Sulin*, professorn *Forsman* och landssekreteraren *Nystén* ansågo att den hos vårt folk af ålder rådande uppfattningen att enhvar själf skall få föra sin talan vid domstol äfven framgent borde respekteras. Konsekvensen häraf vore väl att part skulle få till sin fullmäktig i rättegången utse hvem helst han hade förtroende till, men då någon annan utväg till åstadkommande af ett dugligt advokatstånd ej återstode än att förbjuda användande åtminstone vid de kollegiala domstolarne af andra ombud än sådana, som af staten därtill auktoriserats, måste man väl anlita denna. Så hade äfven skett i flere andra länder. — I strid med ofvanstående grundsats stode däremot ej att en person, som visat sig icke själf kunna utföra sin talan, af domstolen åläggas för sitt eget bästa att anskaffa kompetent biträde, om hans sak skall kunna upptagas till pröfning,

en åtgärd, som äfven med nu rådande rättegångsordning stundom befunes nödvändig. Ordförandens anmärkning om det olämpliga i att en mängd personer få uppträda vid häradsrätten, hvilka icke äro därtill kvalificerade, hade sin fulla riktighet, men domstolarne stode ganska vanmäktiga häremot. Dels vore det icke alltid så lätt att angifva den verkliga orsaken till underkännande af sådana ombud, dels egde de bundsförvandter i öfverrätterne, ty erfarenheten visade, att underrättens åtgärder i dessa fall oftast af hofrätten upphäfdes.

Assessorn *Nybergh* trodde icke håller sakföraretvång vid lagmansrätterna kunna, åtminstone i början, påbjudas, därest parten ville och skäligen förmådde själf utföra sin talan. I följd häraf borde icke håller altför stora anspråk ställas på den förberedande skriftväxlingens fullständighet, utan blefve det väl nödvändigt för domaren att i mindre väsentliga delar komplettera parternes skriftliga andraganden genom frågor.

Assessorn *Serlachius* biträdde äfven de föregående uttalandena. Det vore dock ej nog med att inkompetenta personer förbjödes att uppträda såsom ombud vid domstolarne; mycken förargelse vållades äfven af de rättegångsskrifter, hvilka af sådana personer påtrugas parterne. Med stigande skrifkunnighet blefve dessa skriftförfattare för domstolarne en formlig plåga. Därför borde för personer, hvilka ej innehade sådana kvalifikationer att de finge advocera för rätta, finnas förbud att författa skrifter, som skola till rätten inlämnas.

Hofrättsrådet *Idestam* instämde uti ordföranden friherre Wredes yttrande.

Presidenten *Montgomery* ansåg det icke ens kunna blifva fråga om att anordna en förberedande skriftväxling i civila mål, innan parterne finge tillgång till rättslärd biträden. Hade man engång sådana och för dem fastställdes skäliga taxor, komme parterne nog snart till insikt att deras eget välförstådda intresse bjöde att anlita dem. Att införa tvång, där man kunde hoppas att uppklärnad insikt om

egen fördel skulle leda till målet, vore äfven i detta ämne oklokt.

Till konferensens utlåtande hade ordföranden, utöfver ofvanomförmälda i programmet upptagna sex frågor, föreslagit följande fråga:

Bör ett obligatoriskt förlikningsförfarande i sådana mål, uti hvilka förlikning vore möjlig och önskvärd, hos oss införas?

Denna fråga hann dock icke af konferensen behandlas under den för konferensens sammanträden utsatta tiden.

.

Några synpunkter i frågan om ny rättegångsordning i Finland.

3. Förberedande undersökning och appellförfarande i brottmål.

Med afseende å den egentliga straffprocessen eller förfarandet i brottmål är det isynnerhet tvänne frågor, angående hvilka olika åsikter kunna hysas. Den ena hänför sig till den förberedande undersökningen, huruvida denna kan anförtros uteslutande representanterne för åtalet, de offentliga åklagarene, eller om den bör till någon del öfverlämnas åt medlemmar af domarekåren. Den andra åter gäller appellförfarandet eller huruvida i mål, hvilka höra till lagmansrätt såsom första domstol, det bör tillåtas parterne att i öfverrätt söka ändring ej blott i rättsfrågan, utan jämväl beträffande bevisfrågan eller sakens faktiska sida, hvad däri är sant. Båda dessa frågor hade förelagts den för öfverläggning om särskilda frågor rörande domstolsreformen sammankallade konferensen, och i båda hade pluraliteten af konferensens medlemmar förenat sig om den uppfattning, som hystes af rättegångskomiténs egna medlemmar¹⁾. Men då tvänne medlemmar af sagda konferens med insikt och värme förordat en motsatt åsikt samt frågorna äro af stor betydelse och tämligen invecklad beskaffenhet, torde det e vara öfverflödigt att taga dem till förnyad granskning.

Vi börja med den förberedande undersökningen eller, såsom vi för korthetens skull vilja benämna densamma, förundersökningen.

---

¹⁾ Se konferensens i detta häfte intagna protokoll, 4:de och 6:te frågorna.

Ändamålet med denna undersökning är tvåfaldigt. Först och främst skall därigenom utredas, huruvida tillräcklig grund finnes att vid domstol åtala en viss person för ett visst brott. Ty att framställa någon inför domstol såsom anklagad för brott och där underkasta honom offentlig rättegång kan icke tillåtas, såvida ej omständigheter föreligga, hvilka göra det antagligt att han begått brottet eller åtminstone föranleda en berättigad misstanke emot honom. Det andra ändamålet är att så förbereda saken för själfva rättegången, att denna sedan kan försiggå med erforderlig snabbhet och säkerhet, hvilket icke är möjligt utan ett förberedande förfarande, hvarigenom såväl åklagaren som den angifne sättas i tillfälle att samla alla sina bevis i saken, så att de sedan må kunna såvidt möjligt på en gång företes för domstolen.

Såsom redan i konferensen anmärktes, hafva de nyare processlagarne med sällsynt enstämmighet låtit förundersökningen åtminstone beträffande svårare brottmål i dess sista och afgörande skede handhavas af domstol eller någon domstolsledamot. Grunden till denna anordning är dels den, att en sådan undersökning icke ansetts kunna med tillbörlig opartiskhet ledas af andra personer än domare och särskildt icke af åklagaren, som själf är part i saken, dels den att förundersökningen, för att vara tillräckligt värksam, förutsätter användandet af tvångsmedel, hvilka icke utan våda skulle kunna anförtros åklagaremyndigheten. Då det likväl icke kunnat ifrågasättas att domaren skulle leda dessa undersökningar äfven i deras tidigare stadier — i hvilket fall han ej mer vore domare utan snarare en polistjänsteman, — utan denna värksamhet öfverlämnats åt den allmänna åklagaren, så har följden häraf blifvit, att man erhållit tvänne förundersökningar, den ena ledd af åklagaren och den andra af undersökningsdomaren. Skilnaden mellan dessa båda stadier af förundersökningen, hvilkas uppgift dock i sak är densamma, har man bestämt därhän att det tidigare af dem närmast afser att fastställa, emot hvilken person åtal i saken bör väckas, medan det senare måste från början vara riktadt emot en viss person, hvartill

kommer att åtskilliga undersökningshandlingar och tvångsmedel ej få företagas vid det tidigare förfarandet utan endast vid det senare. Sådana handlingar äro: hörande af vittnen och sakkunniga på ed, anställande af husransakan och syn å stället för missgärningen samt häktning isynnerhet på längre eller obestämd tid, o. s. v.

Då en sådan eller liknande anordning af det förberedande förfarandet numera är införd i snart sagdt alla civilicerade stater, kan det synas såsom kunde försöket att öfverlämna ledningen af hela detta förfarande åt allmänna åklagaren med skäl stämplas såsom ett på detta område „förhatligt experimenterande“. Härvid bör dock beaktas, att förhållandena i vårt land i så många afseenden äro olika dem, som råda i de stora kulturländerna, att de i dessa förefintliga institutioner icke kunna utan vidare till oss öfverflyttas, utan måste afpassas efter våra förhållanden. I sådant afseende kommer främst i betraktande, att bristen på disponibla juridiska krafter hos oss tyckes uppressa ett oöfverstigligt hinder för anordningen att öfverlämna utförandet af förundersökningen åt både åklagare och domare. Redan inrättandet af en kollegial underrätt kommer, oaktadt den besparing af domarekrafter, som man sökt åstadkomma genom att såsom ledamöter i denna domstol använda häradsrätternes ordförande, att taga i anspråk ett stort antal af landets dugligaste jurister. Till detta antal måste vidare läggas de juridiska krafter, som erfordras för en fullständig uppsättning af offentliga åklagare och sakförare. Och om äfven den påräknade starka minskningen i öfverrätternes arbetsmängd jämte upphäfvandet af städernas särskilda jurisdiktion kommer göra flere juridiska krafter disponibla, är det likväl uppenbart att det nuvarande förrådet af sådana krafter icke utan stark ökning skulle medgifva införandet af särskilda undersökningsdomare. Att åter öfverlämna förundersökningarnas värkställande åt häradshöfdingarne är, oafsedt de principiella skäl, som tala däremot, redan på grund af häradshöfdingarnes dubbla tjänstgöring i båda underrätterne alldeles omöjligt.

Vi medgifva väl att dessa svårigheter icke äro absolut ööfvervinnerliga samt att de i hvarje händelse icke lå värka afgörande för frågan, om nämligen förundersökningen icke kan ordnas på ett fullt betryggande sätt, utan att den till någon del ledes af en undersökningsdomare. Men för vår del hysa vi icke denna åsikt, utan äro tvärtom öfvertygade om, att denna viktiga del af straffprocessen kan fullt tillfredsställande regleras, äfven om dess ledning öfverlämnas åt de offentliga åklagarene, hvarvid naturligtvis förutsättes att desse äro för sitt viktiga värf kompetenta, samt att förfarandet i detta förberedande stadium i öfrigt utrustas med de garantier och den kontroll från domaremaktens sida, som med en dylik anordning kunna åstadkommas. Till sist berörda punkt skola vi längre fram återkomma.

Den viktigaste anmärkning, som kan göras emot en uteslutande af åklagaremyndigheterna ledd förundersökning är den, att åklagaren, äfven om processlagen ålägger honom att beakta ej mindre de omständigheter, som tala till den angifnes förmån, än de, hvilka tala emot honom, likväl genom sin ställning såsom representant för åtalet måste vara böjd att i främsta rummet tillgodose dess intressen och först i andra rummet den angifnes. Att häri ligger en viss fara för den angifne kan icke nekas. Men dels kan denna fara genom lämpliga anordningar i väsentlig mån förebyggas dels medför förundersökningen inför en domare andra olägenheter såväl för förfarandet i allmänhet som särskildt för den angifne. Öfver hufvud beror frågan, huruvida den angifne vid förundersökningen åtnjuter det skydd, hvarpå han i en civiliserad stat kan göra anspråk, mindre därpå, om denna undersökning ledes uteslutande af åklagaremyndigheten eller till någon del af en ransakningsdomare, än på *sättet, huru densamma i öfrigt är anordnad*. Redan den omständigheten, i hvad mån lagstiftningen dragit försorg om försvaret, är i detta afseende ensam för sig af minst lika stor betydelse som den, huruvida och i hvilken utsträckning undersökningen ledes af en person med domarenamn och värdighet. Om, såsom komitén tänkt sig saken, den anklagade ej blott under rättegången i lagmansrätt och högre

domstolar *måste biträdas af försvarare*, utan äfven under förundersökningen får samt under vissa förutsättningar likaledes måste hafva försvarare vid sin sida samt dennes rättigheter äro tillräckligt vidsträckt, så äro den anklagades intressen vida bättre tillgodosedda, än om han förhöres af en ransakningsdomare men ifrågavarande förmån är honom förvägrad. Hvad åter beträffar möjliga rifningar mellan åklagaren och försvararen, så förekommas de bäst därigenom att lagen noggrant utstakar hvarderas rättigheter och skyldigheter. I sådant fall kan det icke håller med fog påstås, att den anklagade vore helt och hållet öfverlämnad åt sin motpart.

En annan omständighet, hvaraf den angifnes ställning i väsentlig mån är beroende, är den, huruvida det förberedande förfarandet är ordnad efter ackusatoriska principer eller enligt inkvisitoriska. Är ledningen af detta förfarande anförtrödd åt en domare och är anklagelseprincipen bestämmande för denna ledning, då är visserligen den angifnes ställning vida tryggare, än vid en förundersökning, som ledes af offentlig åklagare och vid hvilken inkvisitoriska grundsatser således måste följas. Men är denna undersökning, oaktadt den ledes af ransakningsdomare, likväl inkvisitorisk, så är den anklagade ingalunda bättre stäld än om undersökningen leddes af åklagaren, ty icke är domaren endast genom denna egenskap opartisk, om han dock på grund af processlagen måste gå inkvisitoriskt till väga och således intaga en partisk ställning. *Tvärtom erhåller i sådant fall till följd af den större myndighet, som tillkommer domaren, och de kraftigare maktmedel, med hvilka han är utrustad, inkvisitionsprincipen en ökad betydelse* för det förberedande förfarandet och därmed äfven ett vida större inflytande på själfva rättegången inför domstol, än om förundersökningen i dess helhet skulle ledas af åklagaren. Denna inkvisitoriska karaktär hos förundersökningen framträder isynnerhet i de fall, då domaren, där dröjsmål vore förenadt med våda, börjar undersökningen af eget initiativ, hvarvid det kan inträffa att denna redan är slutförd innan åklagaren fått där- om veta något. Hvad åter beträffar inkvisitionsprincipens

inflytande på processen inför domstol, så kan detta, enligt hvad erfarenheten visat, blifva fullkomligt dominerande, i händelse den domare, som leder förundersökningen, utsträcker denna så långt att saken redan är färdig till afgörande, då den egentliga processen tager sin början. Att förfarandet vid domstolen är ordnad enligt anklagelseprincipen, betyder i sådant fall föga, om detta förfarande endast innebär ett konstaterande af hvad redan är genom den föregående inkvisitoriska undersökningen så att säga på förhand afgjort. Störst blifver faran för den anklagade, om den domare, som ledt förundersökningen, äfven skulle deltaga i sakens afgörande i den dömande rätten. Dessa olägenheter och vådor undvikas emellertid, om förundersökningen i sin helhet ledes af den offentliga åklagaren.

Måhända skall man anmärka, att på grund af det sagda förundersökningen borde så anordnas, att däri skulle ingå en af domare ledd och på anklagelseprincipen grundad förberedande ransakning. Men detta låter sig svårligen utföras. Visserligen är förundersökningen i den engelska straffprocessen ackusatorisk, men för öfrigt har man öfveralt enligt Frankrikes exempel låtit denna undersökning, äfven till den del densamma utföres af ransakningsdomare, förblifva helt och hållet eller åtminstone i öfvervägande grad inkvisitorisk. Orsaken härtill är helt enkelt den, att genomförandet af en på ackusatoriska grundsatser bygd förundersökning är förenadt med så stora praktiska svårigheter och olägenheter, att om man undantager England, där denna institution i folkets vanor och åskådningssätt har förutsättningar, som annorstädes saknas, en sådan anordning icke ansetts någonstädes kunna komma i fråga. Upplysande äro i detta afseende de diskussioner i frågan, som blifvit förda såväl i Frankrike, där regeringen redan år 1879 framstälde ett förslag, innehållande bl. a. förändringar i det förberedande förfarandet i syfte att i någon mån däri införa ackusatoriska principer, hvilket förslag emellertid ännu ej blifvit lag, som äfven i Norge, där den s. k. Jurykommissionen hade föreslagit en på anklagelseprincipen grundad förundersökning, men detta förslag till följd af de därmed

förenade olägenheter i praktiskt hänseende uppgafs redan af den s. k. Justitskomiteen år 1885. Att tro på möjligheten af en sådan institution i vårt land vore därför mer än sangviniskt.

Bland de olägenheter, som en af ransakningsdomare ledd förundersökning medför, oafsedt om den är bygd på ackusatoriska eller inkvisitoriska principer, må ännu nämnas tvänne. Den ena består i *den tidsutdräkt*, som därigenom vållas och hvilken, isynnerhet då den anklagade är häktad, kan för honom vara mycket kännbar. Af icke mindre betydelse, ehuru i annat afseeede, är den svårighet, hvarmed det visat sig vara förenadt att på ett tillfredsställande sätt bestämma ransakningsdomarens ställning, särskildt i hans förhållande till den offentliga åklagaren. Huru föga detta ännu lyckats, visar en blick på de europeiska straffprocesslagarne. I Frankrike har förhållandet i praktiken gestaltat sig sålunda, att å ena sidan ransakningsdomaren, om man bortser från undersökningens början och dess afslutande, har alt initiativ i saken samt härigenom ingriper i åklagarens värf, medan å den andra åklagaren genom den rätt till kontroll öfver domaren, som lagen tillerkänner honom, erhållit en ställning, hvilken i flere afscenden är domarens öfverlägsen samt alldeles icke öfverensstämmer med hans egenskap af part vid förundersökningen. För att förebygga de kompetenskonflikter, som en dylik inkonsekvens i lagstiftningen själfvallet måste framkalla, har man i några nyare processlagar gifvit åklagaren en otvetydig öfvervikt i förhållande till ransakningsdomaren, men därmed äfven ökat olägenheterna af den predominerande ställning han sålunda kommer att intaga jämväl gent emot den anklagade. Denna ståndpunkt intaga den italienska straffprocesslagen (art. 79 ff.) och den belgiska (art. 127 ff.). Äfven enligt den österrikiska är ransakningsdomarens ställning föga själfständig (se §§ 74, 76, 77 m. fl.). I Tyskland är han väl själfständig i förhållande till åklagaren, men genom att öfver honom ställa ett domstolskollegium (i regeln die Strafkammer) med beslutanderätt i särskilda undersökningen rörande frågor har processlagen på annat sätt bundit hans händer och skapat

en källa till flere svårigheter. Äfven dessa olägenheter undgår man genom att öfverlämna förundersökningens värkställande åt åklagaremyndigheten allena.

Emot denna enkla och naturliga utväg har man likväl förutom de anmärkningar, vi redan anført och efter förmåga sökt bemöta, framställt ännu några andra. Sålunda har man sagt, att en anklagelse för groft brott i en offentlig rättegång, utan afseende på om den leder till fällande dom, redan i sig själf innebär ett så stort lidande för den anklagade, att en person, som möjligen kan befinnas vara oskyldig, icke bör få underkastas sådan behandling på initiativ af åklagaren allena, utan endast om en domstol eller domare vid anställd undersökning funnit tillräckliga skäl till åtal förekomma. Konsekvent tillämpad måste denna synpunkt leda till den i både den franska och den tyska straffprocessen förekommande bestämmningen, att efter slutad förundersökning det ankommer på domstol att afgöra, om åtal för brottet skall väckas eller icke, utan att åklagaren härvid har någon bestämmanderätt. Att en sådan anordning, hvilken tvingar åklagaren att äfven emot sin öfvertygelse enligt domstolens beslut utföra åtal, och sålunda öfverflyttar initiativet till brottmålsförfarandet från åklagaren till domstolen, är af rent inkvisitorisk karaktär, må endast i förbigående påpekas. Af större betydelse är, att densamma för den anklagade medför högst menliga påföljder. Enligt hvad erfarenheten visat är nämligen domstolens pröfning af förundersökningens resultat, hvilken pröfning värkställes endast på grund af en skriftlig akt och sålunda föga grundligt, ingalunda egnad att förekomma ogrundade åtal utan snarare att befordra dem. Men detta är så mycket betänkligare, som beslutet att åtal skall äga rum, just emedan det utgår från en domstol, ovillkorligen måste göra den dömande rätten redan på förhand vida mer intagen emot den tilltalade än om åtalets väckande uteslutande berott af åklagaren. Vidare skulle härigenom den tidsutdräkt, som vållas af den dubbla förundersökningen inför åklagare och domare, ytterligare ökas till men för den anklagade, samt möjligheten

att förundersökningen skall gå själfva rättegången i förväg
likaledes tillväxa.

Slutligen har man framhållit, att en kraftig ledning af förundersökningen förutsätter användandet af tvångsmedel och företagandet af processuella handlingar, hvilka icke utan våda kunna ombetros en åklagare. Här af följer likväl ingalunda, att själfva undersökningen borde värkställas af en domare. Ty anser man att vissa åtgärder icke böra få af åklagaren vidtagas efter hans egen pröfning, kan man ålägga honom att för hvarje gång, då en sådan åtgärd är nödvändig, hos domaren utvärka tillstånd till dess företagande. En sådan anordning har dess mera skäl för sig, som den, äfven där förundersökning af domare äger rum, visat sig vara nödvändig för det stadium af undersökningen, som jämväl i sådant fall står under åklagarens ledning. Nu är det väl sant, att denna utväg icke kan användas med afseende å vissa medel för sanningens utforskande, hvilka äro af den beskaffenhet att de icke lämpligen kunna företagas af annan myndighet än domstol. Vi hänföra till dem hörandet af vittnen och sakkunnige på ed samt synen i processuell mening. Men först och främst följer det af omedelbarhetsgrundsatsen, att bruket af dessa medel under det förberedande förfarandet bör såvidt möjligt undvikas, emedan de därigenom alltid förlora någon del af sin betydelse för den egentliga processen. I de fall åter, då deras användande vid förundersökningen likväl af en eller annan orsak anses nödvändigt, bör åklagaren medges rätt att för upptagandet af sådant bevis anlita härads höfdingen i orten.

Hvad för öfrigt beträffar åklagarens befogenheter och hans ställning öfver hufvud under förundersökningen, så synes det, om sagda undersökning icke skall förlora i kraft och förmåga att motsvara sitt ändamål, vara ändamålsenligt att utrusta honom med någorlunda stor makt, men tillika ställa honom under stark kontroll af både domstol och öfverordnade åklagare. Sålunda bör offentlig åklagare väl vara berättigad att under vissa i lag bestämda förutsättningar låta häkta en för gröfre brott misstänkt, men ej på grund af dylik häktning få hålla honom inspärrad mer än helt

kort tid, såvida icke förlängning af tiden medgifves af domstol efter pröfning af omständigheterna. Genom täta redogörelser böra öfverordnade åklagare samt högsta åklagaren sättas i tillfälle att noga följa med de dem underlydande åklagares tjänstevärksamhet; och slutligen bör tillfälle beredas såväl den anklagade och hans försvarare som målsägaren att utan större omgångar kunna vid domstol öfverklaga obehöriga åtgärder af åklagaren o. s. v.

Ordnas det förberedande förfarandet enligt dessa grundsatser, kan ledningen däraf med trygghet öfverlämnas åt en i öfrigt duglig offentlig åklagare. Att *den anklagades intressen* icke nödvändigt därigenom blifva lidande, hafva vi ofvan sökt visa. Däremot äro *åtalets intressen*, särskildt i våra förhållanden, på detta sätt vida bättre tillgodosedda, än om en del af förundersökningen skulle handhafvas af särskilda ransakningsdomare. Ty med den ofvan påpekade bristen på juridiska krafter är det blott altför sannolikt, att till dessa platser komme att utses unga oerfarna jurister, hvilka såsom vid konferensen yttrades väl kunde vara opartiska, men däremot icke förmådde leda undersökningen med den grundlighet och skicklighet, som en i sitt kall förfaren åklagare. Tager man slutligen i betraktande de öfriga olägenheter, som införandet af ransakningsdomare skulle medföra och hvilka alldeles undvikas, om man låter förundersökningen värkställas af åklagaren allena, borde det icke vara tvifvelaktigt, hvilketdera af dessa två system under våra förhållanden har företrädet.

Vi öfvergå nu till frågan om appellförfarande i brottmål.

En förnyad pröfning af bevisningen i högre rätt förutsätter, om muntlighets- och omedelbarhetsgrundsatserna skola därvid tillämpas, ett upprepande af det bevisförfarande, som i den lägre domstolen ägt rum. Då likväl en sådan upprepning af förfarandet, där afstånden till den högre domstolen äro betydande, vore förenad med ofantliga kostnader och olägenheter, har komitén, därvid följande exemplet af straffprocessen i flere främmande stater, ansett att ett än-

dringssökande, som afser förnyad pröfning af saken i hela dess vidd (appell), väl kunde anordnas från den lägre underrätten till den högre, men icke från denna till öfverrätt. I brottmål, som afgjorts af lagmansrätt, borde följaktligen ny pröfning i högre instans kunna påkallas endast beträffande den s. k. rättsfrågan, d. ä. frågorna huruvida, under förutsättning att det faktiska underlaget för underrättens dom är riktigt, äfven lagens stadganden blifvit därpå rätt tillämpade samt om de formella föreskrifterna angående laga rättegång af densamma behörigen iakttagits.

I motsats mot denna uppfattning, hvilken vid konferensen omfattades af dess flesta medlemmar, uttalades af en minoritet den åsikt, att ett fullständigt appellförfarande i de brottmål, om hvilka här är fråga, icke kunde utan allvarsam fara för rättssäkerheten undvaras, samt att ett sådant jämväl utan större svårigheter kunde genomföras, blott man icke hölle så strängt på muntligheten, utan gäfv e vittnenas vid underrätten afgifna samt i dess protokoll upptecknade och behörigen justerade utsagor beviskraft i öfverrätten. Enligt dessa medlemmar vore betänkligheterna emot ett dylikt appellförfarande af helt och hållet teoretisk art samt beroende därpå att muntlighets- och omedelbarhetsmaximerna i sådant fall icke kunde tillräckligt genomföras, hvarvid man dock förbisåge att rättssäkerheten stode öfver både muntligheten och omedelbarheten.

Hvad nu beträffar den sist anförda satsen, så torde dess riktighet icke af någon bestridas. I själfva verket förhåller det sig så, att öfveralt där muntlighet och omedelbarhet införts, detta skett endast för att befordra rättssäkerheten och emedan erfarenheten visat att tillämpningen af dessa principer utgör ett nödvändigt vilkor för en god rättsskipning. Men då deras fullständiga genomförande skulle kräfv a mycket stora uppoffringar af såväl penningemedel som intelligenta krafter och personligt besvär samt ett lands tillgångar i både ekonomiskt och andligt afseende äro begränsade, har man i allmänhet sett sig tvungen att nöja sig med en mindre konsekvent tillämpning af sagda grundsatser. Det gäller blott att tillse, att man icke till den grad

inskränker muntligheten att man minskar rättssäkerheten i stället för att öka densamma.

Att ett appellförfarande, som hänför sig äfven till pröfningen af det faktiska i saken, skall öka rättssäkerheten, är möjligt endast under någon af följande tvänne förutsättningar. Antingen skall den högre domstolen genom sin sammansättning eller arten af det förfarande, som där äger rum, erbjuda större garantier för en riktig uppfattning af de faktiska förhållandena än den lägre, eller ock anser man den omständigheten att bevisningen får underkastas ny pröfning redan i sig själf medföra en större trygghet. Den förra af dessa synpunkter har föranledt komitén att förorda appell i brottmål från häradsrätt till lagmansrätt. Däremot kan man icke säga att hofrätten, hvilken i sådant fall blefve appellinstans för mål, som afgjorts i lagmansrätten, skulle äga större förutsättningar för en riktig uppskattning af bevisningen i saken än sist nämnda rätt. Genom sin sammansättning skulle den knappast göra det. Ty den öfvervikt hofrätten kunde hafva, därigenom att den bestode af fem lagfarna medlemmar emot endast tre i lagmansrätten, torde då det gäller att pröfva det förebragta beviset, till fullo uppvägas däraf, att i lagmansrätten jämte dess lagfarna medlemmar skulle finnas ett antal lekmän, hvilka i regeln stå lifvets konkreta förhållanden närmare än ämbetsdomarene. Att de lagfarna medlemmarne i lagmansrätten vore hofrättens ledamöter underlägsna i erfarenhet och juridisk rutin torde icke kunna a priori antagas. Och vore det äfven i någon mån fallet med de bägge häradshöfdingarne, så är detta ett förhållande, som hufvudsakligen invärkar på förmågan att riktigt lösa rättsfrågan, men däremot icke, åtminstone ej i nämnvärd grad, på förmågan att pröfva bevisningen.

Om således hofrättens öfverlägsenhet i fråga om bevispröfningen med hänsyn till dess sammansättning är ganska tvifvelaktig, så är å andra sidan dess underlägsenhet med hänsyn till arten af det förfarande, genom hvilket bevisningen skulle pröfvas, alldeles påtaglig. Med hvilka garantier man än utrustar protokollet, är det dock klart att den

domare, som själf både hör och förhör vittnena samt är i tillfälle att genom frågor till dem komplettera det bristande och belysa det otydliga i deras utsagor, har vida större förutsättningar att få sanningen i dagen än den, som skall utreda saksammanhanget på grund af vittnenas skriftligt upptecknade berättelser. Huru otillförlitlig en sådan grundval anses vara i länder, där man blifvit förtrogen med fördelarna af muntlighetens tillämpning, därpå kunde flere bevis anföras¹⁾. Visserligen kunna äfven med ett sådant appellförfarande vissa bevismedel utan svårighet reproduceras i öfverrätten. Men en omedelbar reproduktion af en del bevisdata, medan de öfriga skulle komma till domstolens kännedom allenast genom förmedling af protokollet, måste ovilkorligen gifva de förra en betydande öfvervikt i förhållande till de senare samt sålunda förrycka deras rätta förhållande till hvarandra och förhindra den riktiga uppskattning af deras inbördes valör, hvilken utgör en nödvändig förutsättning för en rätt pröfning af frågan. Öfverrätten skulle således i alla händelser hafva *ett vida sämre bevismaterial* att bygga på än underrätten.

På grund af det anförda kunna vi fastslå, att *hofrätten ingalunda skulle erbjuda större garantier för en riktig pröfning af sakens faktiska sida än den tilltänkta lagmansrätten*, utan tvärtom mindre. Det återstår således att undersöka om den andra förutsättningen, eller att möjligheten af förnyad pröfning i sig själf utgör en garanti för rättssäkerheten, är mera hållbar. Saken kan betraktas dels med hänsyn till domstolen dels från parternes ståndpunkt.

Man kan säga: äfven om en domstol är utrustad med de bästa garantier för en säker pröfning af saken, kan den dock misstaga sig med afseende å dennas faktiska sida, och möjlighet bör därför finnas att få bevisningen ånyo pröfvad. Emot ett sådant påstående kan till en början anmärkas att det är ensidigt. Bevisets pröfning af tvänne domstolar medför visserligen möjlighet att rätta begångna misstag, men

---

¹⁾ Se t. ex. *Stenglein*, Wider die Berufung (Berlin 1894) ss. 24, 25.

därmed följa äfven faror och olägenheter. Å ena sidan är medvetandet, att denna pröfning icke är den enda, egnad att mer eller mindre slappa känslan af ansvar hos domstolens medlemmar, å den andra har bevismaterialet, äfven om det skulle kunna helt och hållet reproduceras, vanligen förlorat något af sitt värde genom tidens invärkan, för att ej tala om att vissa bevismedel kunna helt och hållet gå förlorade. Men dessutom förutsätter detta resonnemang, att den högre domstolen borde hafva åtminstone lika goda förutsättningar för en riktig sakpröfning som den lägre, hvilket enligt hvad ofvan visats ej är fallet.

Från parternes synpunkt kan det sägas, att tillfälle borde beredas dem att vid en ny instans godtgöra hvad de i den första tilläfventyrs försummat med afseende å bevisningen och det desto hällre, som de ofta först under rättegången, stundom ännu senare, finge anledning att rikta sin uppmärksamhet på omständigheter, hvilka förut undgått dem. Isynnerhet gälde detta den tilltalade, hvars ställning under den förberedande undersökningen alltid vore åklagarens i hög grad underlägsen. Härvid kan först en liknande anmärkning göras, som i fråga om domstolen, nämligen att medvetandet därom, att bevispröfningen i första instans är definitiv, måste enligt sakens natur vara egnad att skärpa parternes uppmärksamhet samt tvinga dem att redan vid detta stadium framställa all bevisning i saken. Att med nu gällande rättegångsordning det ofta nog är omöjligt, isynnerhet för den tilltalade, att på förhand veta, hvilka bevis kunna blifva af nöden, medgifva vi gärna. Men förhållandet blifver ett helt annat i den nya straffprocessen med dess förberedande förfarande, om detta ordnas på ett tillfredsställande sätt. Om den anklagade kommer att biträdas af försvarare i den utsträckning som ofvan angifvits, om vidare denne försvarare har rätt att med vissa inskränkningar redan under förloppet af det förberedande förfarandet och i alla händelser före dess slut få del af de därvid tillkomna handlingar samt i god tid före rättegångens början likaledes erhålla del af anklagelseskraften, så kan det icke med fog påstås, att tillfälle skulle saknas, att tillräckligt omsorgsfullt

förbereda försvaret och således äfven anskaffa de bevis, som kunna blifva af nöden. Dessutom får man icke tänka sig, att grundsatsen om förhandlingens koncentration skulle så hänsynslöst tillämpas, att icke i trängande fall uppskof för ny bevisnings införskaffande kunde medges, ehuru väl, om bevisningen redan tagit sin början, naturligtvis endast på helt kort tid. Skulle åter, såsom jämväl förutsatts, ny bevisning yppa sig först efter det domen i underrätt fallit, eller andra omständigheter förekomma, på grund hvaraf den sakfælde borde medges rätt att få bevisfrågan ånyo pröfvad, så finnes i alla händelser mera skäl för sakens upptagande ånyo vid samma domstol än för appell i bevisfrågan till öfverrätt.

Från hvilken synpunkt man än betraktar saken, är således påståendet att rättssäkerheten med nödvändighet skulle fordra ett appellförfarande i brottmål icke riktigt. Anhängarna af ett sådant förfarande i de brottmål, som höra till lagmansrätt, förbise dessutom att det skulle medföra flere direkta nackdolar, nämligen förutom ökade kostnader äfven ett icke ringa dröjsmål med rättegången i gröfre brottmål, hvilket äfven för den anklagade vore en nog kännbar olägenhet. Med afseende härpå och hvad i öfrigt redan blifvit anfördt är det otvifvelaktigt bättre att koncentrera sina bemödanden på att utrusta förfarandet i lagmansrätten med så starka garantier för ett riktigt resultat af bevispröfningen, att ett upprepande af denna pröfning i öfverrätt ej behöfver äga rum, än att bota alla brister med ett appellförfarande, som, huru det än anordnas, likväl ej kan blifva annat än mycket otillfredsställande.

Nödvändigheten af appell emot lagmansrätts utslag i brottmål har vidare motiverats därmed, att sådan appell varit påtänkt mot samma rätts domar i civila mål. Icke håller detta skäl är hållbart. Äfven om det vore till full evidens ådagalagdt, — hvilket det dock enligt vår tanke icke är, — att ett appellförfarande i civila mål är nödvändigt och i allo lämpligt, så följer däraf likväl icke att förhållandet vore detsamma äfven i fråga om brottmål. I civilprocessen måste det, emedan tvisten här rör privatintressen, väsentligen öf-

verlämnas åt parterne själfva ej blott i hvad mån de vilja förbereda saken och bringa tvistepunkterna däri till klarhet, utan äfven hvilka bevis de vilja till stöd för sina påståenden framställa. Huru olika förhåller det sig icke med straffprocessen, där staten är omedelbart intresserad af målets utgång och där det fördenskull såsom ämbetsplikt åligger åklagaremyndigheten i förening med polismakten att till det yttersta anstränga sig för att bringa sanningen i dagen, där vidare den anklagades försvarare, ehuru från annan synpunkt, samvärkar för ernåendet af samma mål och där slutligen äfven domstolen på ett helt annat sätt än i civilprocessen är värksam för sanningens uppdragande!

Att till följd af denna olikhet straffprocessen måste erbjuda betydligt starkare förutsättningar för en riktig uppfattning af sakens faktiska sida än civilprocessen ligger för öppen dag. Härtill komma några andra olikheter, hvilkas betydelse visserligen icke är lika stor, men likväl ej bör alldeles förbises. Det skriftliga beviset, som lättast låter reproducera sig, har större användning i civilprocessen än i straffprocessen, vittnesbeviset åter, hvars reproduktion erbjuder de största svårigheterna, tvärtom. Och de förhållanden, som genom vittnenas utsagor skola fastställas, äro i tvistemål af sådan art, att vittnesmålen kunna lättare fixeras i skrift och mindre behöfva genom frågor till vittnena kompletteras än i brottmål, hvarför muntligheten, ehuru af stor betydelse äfven i civilprocessen, dock icke här är af samma vikt, som i straffprocessen. Men dessutom glömmar man att i den sist nämnda staten har ett omedelbart intresse ej blott att få sanningen i dagen utan äfven att med minsta möjliga dröjsmål få saken utredd och brottet försonadt.

Af konferensens minoritet anföres ytterligare, att „allmänhetens förtroende till det nuvarande förfarandet med dess rätt till ändringssökande i öfverrätt vore orubbadt, och reformen borde därför mera riktas till områden, där reform vore behöflig“. Det är svårt att förstå, hvart detta yttrande syftar. Att rätt till ändringssökande i öfverrätt är en nödvändig beståndsdel af det nuvarande förfarandet, är en sats, hvars riktighet ej blott allmänheten utan äfven hvarje sak-

kunnig måste erkänna. Men däraf, att *det nuvarande förfarandet* icke utan största rättsvåda kunde bestå utan appell äfven i bevisfrågan, följer ingalunda att detsamma skulle gälla angående *den reformerade straffprocessen*. Är meningen åter den, att allmänheten hyser förtroende till den nuvarande straffprocessen i dess helhet, så skulle häraf följa, att någon reform af denna process icke häller vore påkallad, hvilket ater skulle göra all diskussion i saken öfverflödigt.

För öfrigt är ju den tanken, att brottmål fordra en annan behandling än civila mål, särskildt med afseende å krafvet på skyndsamt afgörande och till följd däraf äfven med hänsyn till *instansernas antal*, ingalunda främmande för var processlagstiftning. Såsom känt hade vi, innan lagmans- och kämnarsätterne genom K. F. d. 27 April 1868 indrogos, i tvistemål fyra instanser, men i brottmål endast tre. De olikheter i förfarandet, som ännu äga rum mellan vädjade mål och besvärsmål behöfva vi här icke papeka.

Och nu till sist några ord i anledning af de återopade exemplen från främmande länder. Att i Tyskland en opinion finnes för införande af „Berufung“ (appell) i de brott, som af dömas af kollegial underrätt utan deltagande af lekmän, är riktigt, och att denna opinion vunnit en viss styrka torde framgå däraf att riksregeringen, för att tillgodose densamma, låtit utarbета ett lagförslag, hvilket jämte åtskilliga andra förändringar i straffprocessen äfven skulle införa sagda „Berufung“. Men häraf bör man icke draga altför vidtgående slutsatser. Saken förhåller sig i själfva verket så, att i Tyskland råder ett allmänt och såsom det synes ganska berättigadt missnöje med den nya straffprocessen öfver hufvud, och att detta missnöje hos den stora allmänheten, som icke förmår utforska, hvar felet ligger, riktat sig mest emot de kollegiala underdomstolar, i hvilka folkvalda lekmannadomare ej deltaga i rättskipningen, samt utmynnat i yrkandet att dessas domar borde underkastas „Berufung“. Från *sakkunnigt* håll har emellertid detta yrkande mött ett bestämdt och närapå onhälligt motstånd. Bland de många framstående jurister, som i utgifna broskyrer bekämpat såväl denna som andra delar af det kejsrerliga lagförslaget, nämna vi

endast följande: den utmärkta kriminalisten, professor *Binding* — således en teoretiker, skall man säga; javäl, men en, som under femton år tillika tjänstgjort såsom domare i en „Landgericht“, — vidare trenne medlemmar af Tysklands högsta domstol, nämligen „Reichsgerichtsräthe“ *v. Bülow*, *Mittelstädt* och *Stenglein*, flere medlemmar af „Landgericht“, såsom *Thomsen*, *Aschrott*, m. fl., „Amtsrichter“ *Köhne*, offentliga åklagare såsom *Clodius*, advokater såsom *Mammoth* m. fl., hvilka alla med goda skäl visa, huruledes införandet af „Berufung“ långt ifrån att förbättra straffprocessen, tvärtom skulle göra den betydligt sämre. Och dock äro de domstolar, hvilkas rätt att utan appell pröfva hvad i saken är sant, sålunda försvaras, såsom redan nämdes, icke utrustade med den garanti för en riktig sakpröfning, som lagmansrätterne hos oss skulle erbjuda därigenom att äfven lekmän deltog i denna pröfning. Vore de så utrustade, skulle ett dylikt försvar säkerligen icke håller varit behöfligt.

Detta angående Tyskland. Hvad beträffar återinförandet af appell i Holland, så är förhållandet därmed följande. I detta land gälde ända till år 1886 den franska Code pénal med dess indelning af brotten i trenne klasser, hvilka hörde till olika slags domstolar. Sålunda behandlades den svåraste klassens brott vid kollegiala domstolar utan att appell ägde rum, den mellersta klassens åter vid s. k. arrondissementsdomstolar med rätt till appell, samt den lindrigaste klassens brott vid enmansdomstolar, därvid appell i vissa fall var medgifven, i andra fall icke. Då denna tredelning upphäddes genom strafflagen af d. 1 Sept. 1886, hvilken endast känner tvänne klasser af brott, så hänfördes alla till den svårare klassen hörande brott eller „Misdrifven“, till arrondissementsdomstolarne, utan att någon förändring skedde med afseende å den rätt till appell, som vid dessa domstolar alltid existerat. Äfven detta exempel är således föga bevisande.

Då man åberopar främmande länders exempel, borde man för öfrigt icke glömma Norge, där förut appell varit medgifven i alla brottmål, men där numera enligt straffprocesslagen af den 1 Juli 1887 endast sådana mål, som

behandlats af meddomsrätt och förhörsrätt, kunna i lagmansrätt underkastas ny pröfning med hänsyn till skuldfrågan, medan däremot lagmansrättens domar i brott, som höra till dessa domstolar, icke kunna blifva föremål för förnyad pröfning i högre instans i annat afseende än beträffande rättsfrågan.

Enligt vår tanke skulle införandet af appell i lagmansrättssaker innebära ett missgrepp, så mycket betänkligare, som den nya straffprocessen därigenom redan från början komme att ledas in på orätt spår.

R. A. Wrede.

Till frågan om vittnesjäf.

Bland juridiska föreningens allmänna öfverläggningsämnen för innevarande år förekommer äfven frågan huruvida, i sammanhang med den förestående reformen af vårt rättegångsväsen, de i nu gällande lag uppställda vittnesjäfven under särskilda förutsättningar kunna och böra helt och hållet afskaffas eller om vissa af dem, och i sådant fall hvilka, ännu böra bibehållas. Då detta spörsmål sålunda är af aktuellt intresse, tillåta vi oss i det följande framhålla några synpunkter, hvilka måhända i någon mån kunna bidraga till frågans utredande.

Frågans formulering i programmet gifver vid handen att vid den blifvande processreformen lagstiftaren i afseende å bevisrätten bör utgå från den s. k. fria bevispröfningsens grundsats, hvilken såsom bekant innebär att domaren, vid pröfning af förebragt bevisning, skall ega full frihet att, efter sorgfälligt öfvervägande af alt hvad i rättegången förekommit, enligt sin egen öfvertygelse bedöma huruvida ett sakförhållande skall anses bevisadt eller icke. Domaren är icke mera absolut bunden inom den legala teorins formella skrankor. Åt honom öfverlämnas att enligt de regler, som för sanningspröfningen i det allmänt mänskliga lifvet äro gällande, fastställa bevismaterialets värkan på hans öfvertygelse. Detta är dock icke detsamma som att domarens subjektiva godtycke eller ett blott försanthållande, som icke stödes på allmänt giltiga motiv, må läggas till grund för domen. Domaren måste i domen angifva de skäl, på hvilka han bygger sin öfvertygelse. „Häri genom tvingas han“, säger en framstående rättslär, „att öfverväga huruvida de föreliggande bevisgrunderna ega en objektiv, äfven för an-

dra öfvertygande beviskraft, härigenom möjliggöres en viss kontroll på hans utöfning af sin ämbetsplikt". Att äfven de nu gällande bevisreglerna i viss mån måste hafva inflytande på bedömandet af bevismaterialets värde är obestriddt. Men vanskligheten af att uti samhällslifvets skiftande mångfald genom lagbestämningar på förhand fastställa värkan af det ena eller andra bevismedlet, hvarigenom domarens värksamhet ofta inskränkes endast till en formalistisk pröfning, som kan nödga honom att hålla för sant hvad som strider emot hans öfvertygelse, har såväl inom rättsvetenskapen som i praktiken framstått med allt större klarhet. I öfverensstämmelse härmed hafva ock alla nyare processlagar utan undantag öfvergifvit den legala bevisteorin. Det torde icke heller kunna nekas att äfven hos oss den fria bevispröfningens grundsats redan på många håll mer eller mindre omedvetet gjort sig gällande i lagskipningen. Också har lagberedningen i förslagen till lagar om förmynderskap och angående ansvarighet för skada i följd af järnvägsdrift samt processkomitén i dess förslag till partiella ändringar i rättegångsbalken, såsom bekant, för speciella fall gifvit uttryck åt denna grundsats. I detta sammanhang må slutligen erinras hurusom i afseende å urkundsbeviset en stor pröfningsfrihet är lagd i domarens hand och dock hafva därvid sådana grundsatser, som betingas af sakens natur och vunnen erfarenhet städse blifvit tillämpade. Något tvifvel kan altså icke råda därom att vår nya processlagstiftning bör fotas på den fria bevispröfningens princip, hvilken bryter stafven öfver all skrämmässig formalism inom dömandet och lämnar domaren tillfälle att intaga en ställning, visserligen mera ansvarsfull och kräfvande än annars, men också mera värdig domarekallets höga uppgift.

Uppenbart är att den fria bevisteorin, hvilken öppnar en mängd nya källor till sanningens utredande, utöfvar ett stort inflytande på behandlingen af de särskilda bevismedlen och i synnerhet med afseende å gestaltningen af vittnesbeviset påkallar genomgripande förändringar i den legala teorins regler. Stricte tillämpad fordrar den fria bevisteorin att inga presumptioner skola af lagen uppställas i

afseende å en persons duglighet såsom vittne. Tyngdpunkten i fråga om bevisets pröfning flyttas från lagen till domaren, som har att beakta och efter deras värkliga betydelse uppskatta alla de omständigheter, hvilka kunna invärka på vittnets förmåga och vilja att uppfatta och framställa sanningen.

Men innan vi gå vidare i behandlingen af det föreliggande ämnet, synes det måhända vara af intresse att kasta en flyktig blick på rättsutvecklingen och den moderna lagstiftningens ståndpunkt. Vi finna då att den äldre romerska rätten, hvilken såsom känt hyllade fri bevispröfning, icke håller, utom i fråga om solennitetsvittnen, uppstälde några vittnesjäf. Men det moraliska förfall, som betecknade den senare kejsartiden och jämväl sträckte sina värkningar till rättskipningen, gaf anledning till sökande af sakliga garantier dels mot samvetslöst godtycke från domaremaktens sida, dels mot domarens vilseledande genom vittnen, hvilkas trovärdighet af en eller annan orsak kunde ställas i tvifvelsmål. Så lades grunden till den legala beisteorin. Juridiska regler uppställdes i stället för allmäntmänskliga trovärdighetsgrunder i afseende å sanningspröfningen och vittnena klassificerades. En del betraktades såsom odugliga och en annan del såsom mindre tillförlitliga, misstänkta, ehuru gränserna mellan dessa kategorier ännu icke med bestämdhet uppdragas. Den kanoniska rätten fordrar att vittne skulle vara i alla afseenden välfräjdadt och en hel mängd jäfsgrunder specificeras. Sålunda uppräknas t. ex. kättare, menedare, i uppenbart rykte, anklagade eller dömda för brott, bannlyste, uppenbare ovänner, lekmän i mål mot klerker och de, som hörde till sakegarens hus och familj eller hans närmaste skyldemän. Mindre tillförlitliga fingo ej mera höras (*testes suspecti non recipiantur*). I skyldskapsfrågor kunde dock släktingar tillåtas vitna.

Den legala beisteorin, utvecklad af glossatorerne och de s. k. italienska praktikerna, utbreddes sig sedermera snabt öfver kontinenten. Domarens befattning med bevispröfningen kringgärdades altmera och bevisens inbördes värde mättes med matematisk noggranhet efter bråkdelar.

Den äldre svenska rätten grundade, i likhet med den äldre germaniska rätten, vittnesbärheten hufvudsakligen på politiska kvalifikationer. Af en vittnesgill person fordrades i allmänhet att han skulle vara en fri man, myndig och folkfräls samt „inländing“. Kvinnors vittnesmål godkändes endast i undantagsfall. I följd af kristendomens och den kanoniska rättens inflytande uppställdes efterhand bestämningar, hvilka mera afsågo vittnets moraliska egenskaper. Vi igenfinna sålunda flere af den kanoniska rättens vittnesjäf i de senare svenska lagarne. I afscende å bevispröfnngen torde den tidigare svenska rätten kunna sägas hafva stått på formell grund. Vittnena skulle vara välfräjdade och oväldige; i annat fall fingo de i regeln icke höras.

Med hänsigt till vittnesbeviset har England företett en aldeles säregen utveckling. Tillvaron af jury har naturligen värkat därhän, att den legala teorins formalism ej vunnit insteg och beviset pröfvats efter allmängiltiga grundsatser. Domarene afgjorde om vittnenas habilitet och inga andra vittnen hördes i regeln än de, som på förhand af domarene förklarats dugliga. Icke fullgiltiga vittnen voro nästan obekanta för den engelska rätten. Däremot funnos en mängd grunder, hvilka helt och hållet uteslöto från vittnesmål. Genom påvärkan af kontinentens processlagstiftning, som i sin tur rönt inflytande af den engelska rätten, blef från den sistnämnda efterhand den ena jäfsgrunden efter den andra utmönstrad, så att den nuvarande rätten principiellt ej mera känner några jäf. Särskildt äro ej parterne uteslutna från vittnesmål.

På kontinenten skedde första brytningen med den legala teorin i Frankrike, där genom en lag af den 29 sept. 1791 jury i brottmål införes och i sammanhang därmed domarens fria pröfningsrätt proklameras. Dock bibehålles fortfarande en mängd uteslutningsgrunder. Ascendenter, descendenter, syskon och i lika grad besvägrade, make (äfvén om äktenskapet ej mera består) samt angifvare, hvilken angifvarelön tillkommer, äro enl. Code d'Instr. art. 156 och 322 utestängda från vittnesmål. Vittnesmålet är i regeln förbundet med ed, så att en obehedigad utsaga ej alls betrak-

tas såsom något bevis. Vid förundersökningen kunna dock barn under 15 år höras utan ed „par forme de déclaration“. Personer, som dömts till „peine afflictive ou infamante“ eller uttryckligen förklarats icke vittnesgilla, höras ock obehedigade „pour renseignements“. Jäfvén i tvistemål äro ännu något talrikare än i brottmål.

Tyska justitielagarna af 1877 innehålla ingen bestämning angående oförmögenhet att vara vittne. Däremot tillkommer rätt att undandraga sig vittnesmål partens eller den anklagades make, trolofvade, så ock skyldemän eller besvågrade i rätt upp- eller nedstigande led, skyldemän på sidolinien ända till tredje grad och besvågrade i andra grad, äfvensom andlige med hänsyn till hvad dem såsom själsörjare förtrotts och personer, hvilka på grund af ämbete, tjänst eller yrke åligger förtegenhet (t. ex. läkare, advokater m. fl.). Dessutom har vittne rätt att vägra svar på vissa frågor af granlaga natur. Utan ed höras: minderårige och de, som sakna tillfredsställande uppfattning om edens betydelse eller lida af väsentlig förståndssvaghet, personer, hvilka enligt strafflagen ej ed kan ombetros, för delaktighet i brottet misstänkte eller redan dömda, så ock nära skyldemän samt i tvistemål de, som af sakens utgång äro omedelbart intresserade. De två sistnämnda kategorierna kunna dock åläggas ed efter domarens pröfning.

Enahanda ståndpunkt intager i hufvudsak den norska straffprocesslagen af 1887, som uttryckligen tillstodjer privat målsegande att uppträda såsom vittne. Fritagelsegrunderna äro dock något mera inskränkta än i den tyska rätten (t. ex. i skyldskap på sidan endast syskon). Skyldemän äro i allmänhet ej fritagna från edgång, men domstolen kan neka att edfästa personer, som vore berättigade att undandraga sig vittnesmål, eller hvilkas vittnesbörd måste anses särdeles opålitligt.

Danska förslagen till civil- och straffprocessordningar stadga att vittnesmål ej må afkrävas präst, sakkörare och vissa medlemmar af sjukvårdspersonalen angående hvad de under utöfningen af sina sysslanden erfarit (såvida ej den, som har kraf på förtegenhet, därtill samtycker), ej håller

ämbetsmän och öfrige, som handla i offentligt värf och hvilka tysthetsplikt åligger. Vansinniga och andra, som ej äro i stånd att afgifva en förnuftig förklaring, äro uttryckligen uteslutna från vittnesmål. Närstående personer ega ej i tvistemål obetingad exkusationsrätt, utan endast beträffande granlaga frågor; ej håller äro de befriade från edgångsskyldighet.

Österrikiska straffprocessordningen af 1873 och förslaget till civilprocessordning af 1893, hvilket i år torde godkännas af representationen, innehålla väsentligen enahanda bestämmningar i hithörande afseende, som de danska förslagen.

Svenska nya lagberedningens förslag af 1884 betraktar såsom icke vittnesgille: minderårig och den som, då han skall höras, är eller vid tillfälle, hvarom han skall höras, varit i saknad af förståndets fulla bruk. Make, skyldemän, af sakens utgång omedelbart intresserade m. fl. få ej höras, därest ej såväl parterna som vittnet själf samtycka därtill. I brottmål får ej angifvare, som för talan i målet, ej håller målsegande, såvida han ej uttryckligen afsäger sig talan, höras såsom vittne. Likaså få ej de, hvilka tysthetsplikt åligger (såsom ämbetsmän, rättegångsfullmäktige m. fl.) höras, därest de ej lösts från sin tysthetsplikt. Förlust af medborgerligt förtroende hindrar ej absolut från vittnesmål; dock tillåtes i sådant fall ej edgång. Förslaget till lag om bevisning inför rätta, hvilket jämväl hyllar den fria bevis-teorin, men förutsätter bibehållandet af nu gällande domstolsorganisation och förfarande i öfrigt, går i något mera konservativ riktning än 1884 års förslag bl. a. därutinnan att förlust af medborgerligt förtroende betraktas såsom absolut jäf.

Såsom redan i det föregående antyddes, skulle en konsekvent tillämpning af den fria bevispröfningens grundsats leda till upphäfvande af alla lagstadgade vittnesjäf. I fråga om en persons duglighet att vittna böra inga lagbestämningar på förhand uppställas, utan garantierna mot domarens vilseförande sökas på annat håll och åt honom själf

öfverlämnas att taga hänsyn till alla de omständigheter, som kunna öka eller minska en utsagas beviskraft.

Särskilda förhållanden kunna dock föranleda inskränkningar i denna allmänna regel. Så gifvas fall, då påkallande af vittnespliktens uppfyllande vore ändamålslost. Vidare kunna en persons ställning i rättegången samt vissa statliga och sociala intressen, viktigare än processens syftemål, betinga undantag från den uppställda principen.

Allt personer, som äro vansinniga eller annars i sådant sinnestillstånd, då vittnesmålet bör afläggas, att de ej kunna afgifva en sanningsenlig utsaga (t. ex. vid rus, nar-kos el. dyl.), böra uteslutas från vittnesmål, torde icke vara tvifvel underkastadt. Däremot behöfver detta absoluta förbud ej hänföra sig till personens i fråga sinnestillstånd vid det tillfälle, hvarom han skall höras, utan sådant blott utgöra en grund för sorgfälligt pröfvande af utsagans beskaffenhet och tillförlitlighet. Formerna af sinnesstörningar äro nämligen af så mångfaldig art och graden däraf vid ett förflutet tillfälle så svår att efteråt bestämma, att blotta existensen af ett dylikt tillstånd icke bör utgöra tillräckligt skäl att utan vidare afstå från hörandet af en sådan person.

Hvad ålderns inflytande på tillförlitligheten såsom vittne beträffar, uppställer 1734 års lag såsom bekant uppnådd femton års ålder såsom vilkor för vittnesbärhet. Utgår man från förutsättningen att allt, som kan tjäna till bevismedel i rättegången, också bör däri begagnas, borde väl någon åldersgräns i detta afseende icke fastställas, ty vid hvilken ålder förmågan att iakttaga och att afgifva en tillförlitlig utsaga inträder låter icke generelt bestämma sig. Enhvar vet att t. ex. ett barn om sju års ålder kan afgifva en fullt tillförlitlig utsaga om en persons identitet. Denna utsaga kan sålunda utgöra ett icke ovigtigt bevismedel och bör ej ur processuel synpunkt förkastas. Vill man åter göra en utsagas beviskraft obetingadt beroende af att densamma utaf den afgifvande beedigats och att denne är straffbar, därest han skulle göra sig skyldig till mened, torde väl någon ändring i det bestående icke vara af nöden, ty att ombetro vittneseden åt personer, yngre än femton år, lär väl

icke vara förenligt med edens hädgd. Utan tvifvel utgör eden en icke ringa borgen för tillförlitligheten af en vittnesutsaga. Men det kan ej häller nekas att ju en obehörig utsaga inför rätta af en person, som icke har något intresse af att undanhålla sanningen, ofta måste tillmätas väsentlig betydelse vid sanningens utforskande. Medvetandet om en moralisk plikt att tala sanning kan äfven vara ganska djupt rotadt hos en person, som ännu ej öfverskridit minderårighetsålderns gräns. Med hänsikt härtill hafva de flesta nya processlagar icke velat helt och hållet utesluta sådana unga personer från vittnesmål, utan åt domaren öfverlämnat ätt höra dem, om deras förstånd pröfvas vara så utveckladt, att de i det ifrågavarande fallet kunnat uppfatta hvad saken gäller och därom afgifva en förnuftig förklaring.

Hvad ordnandet af hithörande förhållanden hos oss beträffar, synes det som om man från lämplighets synpunkt icke borde i alltför hög grad söka framkalla minderåriga personers uppvaktande vid domstol, hvarföre och då deras medvärkan vid sanningens utredande torde vara mera umbärlig i tvistemål än i brottmål, skäl synes vara förhanden att utsträcka minderåriga personers hörande såsom vittnen endast till brottmål. De omständigheter, som förekomma i ett tvistemål, undandraga sig nämligen i allmänhet mera en ung och oerfaren persons uppfattning än företeelserna vid ett brott. Det är lättare för ett barn att uppfatta t. ex. tillgången vid ett handgemäng än skilnaden mellan en växel och en skuldsedel. I afseende å de rättsärenden, som kunna blifva föremål för en civil rättegång, hafva parterna också i allmänhet bättre tillfälle att på förhand inrätta bevisningen med nödig urskiljning än i brottmål. Att edgång af minderåriga icke skulle fordras, framgår af det ofvan sagda.

Vidare kan uppställas frågan huruvida vanfräjd fortfarande bör utgöra hinder för vittnesmål. 1734 års lag utesluter i sådant afseende menedare, biltoge och ärelöse så ock anklagade för brott, som kan medföra sådan påföljd. Enligt 14 § 2 kap. Strafflagen innebär förlust af medborgersligt förtroende jämväl inhabilitet att vara vittne. Att i

ett processsystem, byggt på fri bevispröfning, förknippa förlusten af medborgerligt förtroende med ovärdighet att höras såsom vittne, vore dock att utsträcka fruktan för mindre tillförlitliga vittnen alltför vidt. Om också personer, som af domstol förklarats medborgerligt förtroende förlustige, i allmänhet ej äro förtjände af synnerligen stor tillit, är därmed dock ingalunda sagdt att icke ganska många undantag kunna gifvas. Särskildt då det egna intresset icke frestar till afvikelse från sanningen, kunna sådana personers uppgifter vara af lika stort bevisvärde som mången annans, hvilken icke råkat i kollision med strafflagen. Någon fara för domarens vilseledande bör icke håller föreligga, då ju kändedom om personens i fråga vanfräjd måste utgöra en maning för domaren att noga pröfva tillförlitligheten af hans utsaga. Till förekommande af edens missbruk borde dock den, som dömts för mened, icke tillåtas bekräfta sin utsaga med ed, hvarjämte ifråga om dem, som för annat brott än mened förklarats förlustige medborgerligt förtroende eller stå under tilltal för brott, som kan medföra sådan påföljd, åt domaren borde öfverlämnas att pröfva huruvida ed kan dem affordras och i sådant fall edens afläggande uppskjutas tills vittnesmålet afgifvits. Såsom ett korrektiv mot falskt vittnesbörd af dem, hvilka sålunda höras utan ed, borde lämplig straffpåföljd jämväl stadgas.

På grund af deras ställning i rättegången kunna hvarken i tvistemål parterne eller i brottmål den anklagade fungera såsom vittnen. Deras omedelbara intresse af sakens utgång är härvidlag så starkt, att detsamma icke bör ställas i konflikt med sanningsplikten. Häraf följer ock att, om flera personer samtidigt äro anklagade för samma gärning eller delaktighet däri eller åtalas i samma förfarande, ingen af dem kan vara vittne gentemot de öfrige anklagade. I sistnämnda fall, då flere personer i samma förfarande tilltalas för skilda gärningar, skulle väl det egna intresset icke hindra deras vittnesmål, men då enhvar intager ställningen af medanklagad i förhållande till den andre, hålla vi deras hörande tillika såsom vittnen för mindre lämpligt. Utföres åtalet icke samtidigt mot alla, synes tillräckligt skäl ej vara

förhanden att från vittnesmål utestänga den, som redan blifvit för saken lagförd, ehuru väl ett sådant vittne alltid måste betraktas såsom högst otillförlitligt och ed icke håller bör det ombetros. Däremot borde väl den, som ännu ej står under tilltal, icke få höras såsom vittne mot sina medgärningsmän. — Då offentlig åklagare i brottmål äfven intager ställning af part, är egenskapen af vittne i samma mål därmed oförenlig. Likvisst är åklagarens intresse af sakens utgång icke så omedelbart, att icke en opartisk utsaga bör kunna af honom påräknas och hans vittnesmål, i händelse synnerlig anledning därtill förekommer, åberopas. Men i sådant fall måste hans funktion såsom åklagare upphöra och denna funktion anförtros åt någon annan. — I fråga om domaren böra enahanda bestämmningar, som ingå i 17: 12 R. B. och kgl. förkl. den 22 februari 1770, äfven framgent bibehållas.

Målsegandens ställning i den moderna straffprocessen företer utan tvifvel en alldeles annan karaktär än i vår äldre brottmålsprocess. Målseganden kan numera blott undantagsvis sägas vara part i egentlig mening, nämligen i sådana mål, som utföras endast genom privat åtal. Att målsegande i dessa mål bör uteslutas från vittnesbörd, torde ej blifva omtvistadt. Icke fullt så lättbesvarad ställer sig frågan beträffande mål, som utföras af offentlig åklagare, vare sig att därtill fordras angivelse af målseganden eller icke. I dessa mål tillåta nyare processlagar allmänt målseganden att vittna, äfven om han deltagit i åtalets utförande, och synes detta äfven vara principiellt riktigt, emedan åtalet i hvardera händelsen är offentligt och målseganden icke är dominus litis. Det synes likväl såsom om en obetingad tillåtelse för målseganden att höras såsom vittne komme att åtminstone till en början strida mot den hos oss rådande allmänna rättsuppfattningen, hvilken vant sig vid att likställa målseganden i allt väsentlig med part i rättegången. Härvid bör dock, enligt vår tanke, åtskilnad göras mellan å ena sidan det fall att målseganden på ett bindande sätt afsäger sig all rätt till talan i saken ock å andra sidan den händelse att han icke gjort det eller värkligen framställer

något särskildt yrkande i målet. I förstnämnda fall borde något hinder icke föreligga mot hans hörande såsom vittne och honom jämväl kunna tillåtas att, där domaren pröfvar det skäligt, med ed bekräfta riktigheten af sin utsaga. Därest åter sådan afsägelse icke egt rum, kunna väl principiellt några betänkligheter icke håller uppställas mot måls-egandens hörande såsom vittne, om man nämligen anser hans ställning i rättegången vara ensam afgörande, men då saken likväl i detta fall från materiell synpunkt är hans egen, måste hans hörande såsom vittne i saken anses mindre lämpligt.

Hvad sedan beträffar angifvare i brottmål i de fall då han ej tillika är målsegande, så betraktas han af den moderna rätten i allmänhet icke såsom jäfvig. Det kan ej håller nekas att angifvaren ännu mindre än målseganden intager ställningen af part i rättegången. Med hänsigt härtill och då redan nu gällande lag i åtskilliga fall tillåter angifvare att vittna, torde skäl vara förhanden att helt och hållet upphäfva detta jäf. — Medgifvas måste dock att graden af tillförlitlighet hos en angifvares vittnesmål kan vara mycket varierande, beroende af det motiv, som föranledt honom till angifvelsen. Sker denna t. ex. för uppfyllande af ett tjänsteåliggande eller annan medborgerlig plikt, bör tillförlitligheten oftast kunna vara stäld utom allt tvifvel, medan å andra sidan den, som värkstält angifvelsen af hämnd eller för att åtkomma en utfäst belöning, ej i lika grad förtjänar tilltro. Åt domaren borde därför lämnas rätt att i ty fall och eljes, då synnerligt skäl att ifrågasätta vittnes trovärdighet förekommer, vägra att låta edfästa vittnet.

En tämligen allmänt tillämpad konsekvens af den fria bevesteorin är uteslutandet af alla på släktskap grundade jäf. Men då en naturlig granlagenhet fordrar att ingen må tvingas, med uppoffrande och åsidosättande af hvarje på familje- och släktkärleken beroende hänsyn, att mot sin vilja om en nära anförvandt utsäga sådant, som kan bringa borgerligt straff eller ekonomisk ofärd öfver denne, medgifver också den nyaste lagstiftningen i flertalet kulturländer rättighet åt nära anhörige till parterne att undandraga sig vittnes-

mål, där de af en eller annan anledning anse sig icke kunna uppfylla sin vittnesplikt. Några tvifvelsmål synas icke håller böra råda å ena sidan därom, att en eftergift af antydt slag från vittnesplikten betingas af viktiga samhällsintressen, och å andra sidan därom, att någon vidsträktare inskränkning i detta hänseende ej är af behovet påkallad.

Nya lagberedningen i Sverige har emellertid i dess principbetänkande i sistnämnda fråga intagit en något afvikande ståndpunkt, hvilken vi ansett oss böra beröra, då vi hos oss hafva att i afseende å processreformen utgå från enahanda faktiska förhållanden som i vårt västra grannland. Förbud mot närståande personers hörande uppställles såsom regel och undantag medgifves endast för det fall, att såväl parterne som vittnet äro ense om att några betänkligheter mot afhörandet ej förefinnas. Denna anordning synes dock utsträcka detta grannlagenhetsjäf längre än nödigt är och icke vara egnad att tillfylles tillgodose bevisningens ändamål. Såsom motiv anföres att en nära anförvandt i regeln komme att vittna endast hvad som är fördelaktigt för den med honom besläktade parten och att berättigandet att vägra svar på frågor rörande sådant, som vore för denne skadligt, svårligen låte förena sig med den i vår rätt rådande uppfattningen om vittnes sanningsplikt i allt som angår saken, „ehvad han åberopas att vittna med eller mot“. — Javäl, det kan icke nekas att ett vittnesmål af anhörig i många fall antagligen komme att afgifvas i en för den besläktade fördelaktig riktning, men äfven då så sker, bör värdet af utsagan i afseende å sanningens utredande icke helt och hållet underskattas. En för brott anklagad kan t. ex. för ådagaläggande af sin oskuld vara i behof af nära stående personers intygan, och då denna bestyrkes af andra omständigheter, kan bevisningen blifva så stark att domaren därpå känner sig öfvertygad. Att tvinga ett sådant vittne helt och hållet till tystnad, därest ej alla parter äro ense om vittnets hörande, vore detsamma som att beröfva den anklagade ett viktigt försvarsmedel. Faran för domarens vilseledande genom en sådan utsaga är icke större än ifråga om hvarje annat mindre tillförlitligt vittne. — Å andra sidan

kan det inkast göras, att den fientliga sinnesstämning, som uppkommer genom störing af familjeband, kan vara starkare än den, som uppkommer vid intressekollision mellan icke skylda, och att det redan från sådan synpunkt vore betänkligt att låta vittnesmålets afgifvande bero ensamt af vittnets vilja. Det synes dock som om tillvaran af ett sådant missförhållande ej borde vara svårare att utreda än förekomsten af uppenbar ovänskap äfven i andra fall, i hvilka domaren ej kan undgå att därå fästa afseende vid pröfningen af ett vittnes trovärdighet.

Hvad sedan beträffar frågan huru långt denna rätt att undandraga sig vittnesmål bör utsträckas, kunna delade meningar därom hysas. För vår del hålla vi före att det vore tillfylles, därest densamma skulle omfatta dem, som äro med endera parten i rätt upp- och nedstigande skyldskap eller svågerlag, maka, syskon och deras makar, fosterföräldrar och fosterbarn äfvensom trolofvade. Att för ofvambemälda personer göra undantag från edgångsskyldigheten, då de icke gjort bruk af sin exkusationsrätt, torde icke vara skäl, utan edens afläggande få bero på domarens pröfning af utsagens beskaffenhet samt i följd däraf ega rum efter afhörandet.

Med nyss omordade befrielse från vittnesplikten för anhörige sammanhänger på det närmaste rättigheten att vägra svar på sådana frågor, hvilkas besvarande skulle ådraga vittnet själf eller någon anhörig fara för åtal, vanära eller omedelbar och betydande förmögenhetsförlust. I fråga om vittnet själf synes denna rätt vara en naturlig följd af själfbevarelsesdriften, och har principen, ehuru i mindre utsträckning, äfven fått uttryck i vår nu gällande strafflag, hvilken i 17: 3 medgifver straffrihet för förtigande af omständighet, som kunde ådraga vittnet åtal. Men äfven beträffande nära anhöriga har denna grundsats sitt berättigande såsom komplement till den allmänna exkusationsrätten. Ett vittne kan icke alltid på förband med tillräcklig noggrannhet veta hvarom det kommer att förhöras och har måhända af okunnighet om att något granlaga spörsmål stode i fråga icke begagnat sig af rättigheten att helt och hållet undandraga sig vittnesmål. Vid sådant för-

hållande synas skäl, analoga med dem, hvilka tala för exkusationsrättigheten i allmänhet, fordra det rättighet att vägra svar på frågor af nämnda delikata beskaffenhet kommer vittnet till godo.

Att åt det jämsförhållande, som i 17: 7 R. B. betecknas med att vittnet själf eller hans skyldemän „hafva del i saken eller kunna vänta nytta eller skada däraf“, i lagen inrymma vidare plats än den, som innebor i rättigheten att vägra svar på vissa grannliga frågor, synes icke vara nödigt. Väl är det obestriddt att, såsom redan i fråga om släktskapsjäfven antyddes, vittne i sådant fall mången gång kan vara benäget för partiskhet till förmån för sig och de sina. Hans utsaga måste då betraktas såsom mer eller mindre otillförlitlig. Men i de fall åter, där den vittnandes förklaring går i en för honom själf eller hans nära stående ofördelaktig riktning, bör densamma kunna tillmätas full trovärdighet.

Uppfyllandet af den allmänna vittnesplikten kan i vissa fall genom den offentlighet, som en inför rätta afgifven utsaga medför, göra intrång på sociala och statliga intressen, hvilka i lika eller ännu högre grad än det, som är föremål för processen, förtjäna att skyddas. I sådant fall bör utan tvifvel befrielse från vittnesskyldigheten ega rum och den tysthetsplikt, som hänför sig vare sig till enskildt förtroende eller offentligt ämbete, af lagen respekteras.

Denna grundsats har redan i några fall vunnit burskap i nu gällande rätt. I 17: 7 R. B. förbjödes rättegångsfullmäktig att vittna om det, som hans hufvudman förtrott honom under samma rättegång. Enligt 58 § i kyrkolagen får icke präst såsom vittne yppa hvad honom under biktens insegel blifvit förtrott, såvida ej fäderneslandets lugn och säkerhet eller enskilds lif och välfärd stå på spel. I strafflagen 12: 7, sådant detta lagrum lyder i k. förordningen den 21 april 1894, stadgas straff för det fall att någon, åt hvilken uppdragits fördrags afslutande, underhandling eller fattande af beslut i ärende, hvaraf rikets rätt eller säkerhet beror, uppenbarar statsangelägenheter, som böra hemlighållas. Sådana hemligheter synes en tjänsteman icke ens då han af domstol påkallas till vittne böra få yppa, så vida

icke statens öfverhufvud därtill lämnat sitt begifvande. Be-
träffande andra tjänstehemligheter torde praxis utvecklats
därhän, att den tjänsteman på grund af hans tjänsteed ålig-
gande förtegenhetsplikt icke sträcker sig till vittnesmål inför
domstol. Någon särskild anledning att härifrån göra en
afvikelse synes ej föreligga, helst afsaknaden af förbud i
detta afseende härtills veterligen ej medfört några olägen-
heter och man ej har skäl att härutinnan förutsätta mindre
granlagenhet hos domarene framdeles än förr.

Särskild uppmärksamhet förtjänar frågan om tysthets-
plikt för utöfvarene af vissa yrken, nämligen läkare, apotekare,
barnmorskor m. fl. På sätt professorn R. A. Wrede i sitt
arbete om bevisrätten tydligt och klart ådagalagt, kan
den tysthetsplikt, som åligger läkare och barnmorskor
på grund af deras ed samt apotekare och deras biträden
enligt privilegierna af 1688 för Collegium medicum, icke
fattas såsom en rätt och plikt för dem att äfven vid afgif-
vandet af vittnesmål inför domstol förtiga hvad de under
utöfvandet af sitt yrke erfarit. Sistnämnda grundsats, hvars
syftemål klarligen är att sjuka personer med full tillförsikt
skola kunna söka nödig hjälp, utan att behöfva befara att
de förtroenden, som af patienten meddelas läkaren, hvarken
genom denne eller hans medhjälpare varda yppade, upp-
ställes emellertid allmänt af den moderna lagstiftningen, och
har älfven finska läkaresällskapet, framhållande vikten af en
sådan lagstadgad rätt och plikt till förtegenhet, för några år
sedan till regeringen ingått med hemställan om ett lagbud
i sådant syfte. Då sålunda en stark opinion från deras
sida, hvilka saken på det närmaste berör, gjort sig förnim-
bar, torde väl tvekan ej råda rörande lämpligheten af att
med vårt processystem införlifva denna grundsats. Likväl
synes det undantag nödvändigtvis böra göras, att sådan
förtegenhetsrätt och plikt ej får tillämpas då det gäller
uppdagande af dråp, barnamord eller annat groft brott.
Straffintresset är i anförda fall af den betydelse, att andra
proportionsvis mindre viktiga synpunkter måste vika.

Öfriga i 17 kap. R. B. förekommande jäf torde vara
af den beskaffenhet, att de kunna helt och hållet upphöra.

Att domaren, innan han kan pröfva ett vittnes trovärdighet, måste göra sig underkunnig om dess fräjd, ligger i sakens natur. — Den, som tillhör sådan troslära att han om vittneseden har en falsk och skadlig mening, bör uteslutas från edgång eller få utbyta densamma mot annan högtidlig försäkran, som med hans troslära öfverensstämmer, men icke uteslängas från vittnesmål. Vederdelomans- eller uppenbart ovänskapsförhållande äfvensom tjänstehjonsförhållande synas icke håller vidare böra räknas till vittneshinder, ehuru väl dessa, likasom många andra i lagen icke nämnda förhållanden, kunna invärka på vittnets trovärdighet.

Sammanfattande hvad ofvan anförts, våga vi uttala den mening att lagstiftningen hos oss, såvidt densamma hänför sig till frågan om vittnesjäf, borde byggas på följande grunder:

att från vittnesmål uteslutas:

a) vansinniga personer och andra, som ej äro i stånd att afgifva en förnuftig förklaring, samt i tvistemål barn under femton års ålder;

b) part i tvistemål; samt

c) i brottmål den anklagade, medanklagad, så ock medgärningsman och annan delaktig, såvida de ej redan blifvit för brottet dömda, äfvensom målsegande, där han icke afsagt sig all rätt till talan i saken;

att öfriga vittnesjäf skulle, med nedannämnda modifikationer, upphöra;

att rättighet att undandraga sig vittnesmål skulle tilläggas: dem, som med part eller den anklagade äro i rätt upp- eller nedstigande skyldskap eller svägerlag, hans maka, fosterföräldrar, fosterbarn, syskon eller deras makar eller hans trolofvade;

att vittne skulle ega rättighet att vägra svar på sådana frågor, hvilkas besvarande skulle utsätta vittnet eller någon af hans nästomförmälda anhöriga för fara för åtal, vanära eller omedelbar och betydande förmögenhetsförlust;

att följande personer, hvilka en särskild förtegenhetsplikt bör åligga, icke må afkrävas vittnesmål, såvida ej tysthetsplikten blifvit dem eftergifven, nämligen:

a) rättegångsfullmäktig (hvarmed också bör likställas offentlig försvarare), om det, som hans hufvudman förtrott honom i och för rättegången;

b) präst om sådant, som blifvit honom i egenkap af själasörjare anförtrödt, dock med de undantag, som i kyrkolagen nämnas;

c) ämbetsman om det, som rör rikets säkerhet eller hvars uppenbarande kan skada landets rätt och bästa; och

d) läkare, apotekare och hans biträden, fältskär och barnmorska angående sådant, som de vid utöfningen af sitt yrke erfarit, utom då fråga är om dråp, barnamord eller annat därmed jämförligt groft brott;

att de bestämningar, som gälla vittnesmål af domare, skulle bibehållas och i tillämplige delar äfven gälla offentlig åklagare;

att ed ej affordras:

barn under femton år eller den, som saknar tillfredsställande uppfattning om edens betydelse;

den, som för mened förklarats medborgerligt förtroende förlustig; ej håller medgärningsman eller annan delaktig, som redan blifvit rör brottet dömd; samt

att å domarens prövning må ankomma huruvida af den, som för annat brott än mened förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller står under tilltal för brott, som kan medföra sådan påföljd, angifvare, närastående skyldeman, den som själf eller hvars anhörige hafva i saken del eller kunna vänta nytta eller skada däraf, så ock i andra fall, då synnerligt skäl att ifråga-

sätta vittnes trovärdighet föreligger, ed bör af-
läggas eller icke samt edgången förty kunna ega
rum efter det vittnet afgifvit sin utsaga.

August Juselius.

Juridiska Föreningens i Finland förhandlingar öfver de för året 1893 godkända all- männa öfverläggningsämnen.

8:de frågan.

Om makes anspråk mot andre maken på underhåll utom det gemensamma hemmet eller barns anspråk på underhåll af fader konkurrerar med andre makens eller faderns borgenärers fordringar, hvilken rätt till betalning tillkommer förstnämnda anspråk i förhållande till dessa fordringar? Och betingas någon skilnad af den omständigheten, att berörda anspråk redan blifvit af domstol godkändt och till visst belopp fastställt?

Centralafdelningen.

Den för frågan utsedde referenten anförde att det anspråk från ena makens sida mot den andra, som vore föremål för frågan, icke betingades af någon sådan omständighet, som jämlikt 10 § förordningen om boskilnad under äktenskapet af d. 9 nov. 1868 eller 7 § 5 kap. i lagen af den 15 april 1889 om makars egendoms- och gäldsförhållanden grundlade en med borgenärers anspråk konkurrerande fordringsrätt. Här förelåg, liksom vid barns därmed sammanställda anspråk mot fader, en på familjerättslig grund hvilande skyldighet och däremot svarande rätt till underhåll.

Vidkommande till en början maka, förutsattes uppenbarligen i frågan antingen att skilnad till säng och säte emellan makarna egt rum samt underhållsskyldighet, jämlikt 15 kap. G. B., från boet ålagts den i boet kvarsittande maken eller att maka af annan icke lagstridig anledning,

t. ex. för vårdens af sin hälsa eller ejes enligt ömsesidig öfverenskommelse vistas utom det gemensamma hemmet. Likaså torde härvid antagits att den utom hemmet sig uppehållande maken icke eger enskild förmögenhet och ej håller genom utvärkande af boskilnad och bodelning kommit eller kan komma i besittning af tillgångar, hvaröfver hon själf eger förfoga. Grunden för makans anspråk vore således här den i 15 § af 1868 års boskilnads-förordning och 16 § 5 kap. af lagen om makars egendoms- och gäldsförhållanden äfvensom 1 § i förordningen ang. allmänna fattigvården d. 17 mars 1879 angifna, att tillgång egande make är pliktig att vid behof försörja den andra, så långt han förmår. Emot så beskaffadt anspråk ställes nu i frågan borgenärs fordringsrätt, som, därest underhållet skall af maken erläggas, icke kunde med förhandenvarande tillgång gäldas; och det spörjes hvilketdera anspråket vid sådant förhållande skall vika för det andra? Svaret härå kunde icke blifva tvifvelaktigt, om man betänkte att alimentationsplikt icke innefattar en absolut gäldförbindelse, utan beror på den pliktiges förmåga ¹⁾ och den berättigades behof. Men den underhållspliktiges förmåga bruste, där hans tillgångar tagas i anspråk för betäckande af hans gäld. Endast i samma mån som hvad den pliktige själf för sitt underhåll tarfvar, d. v. s. i följd af lagstadgad *beneficium competentiae*, kunde mot borgenärens fordringsanspråk göras gällande ett kraf på nödtorftigt underhåll från makas sida. Detta framginge också tydligt ur 85 § af konkursstadgan, där det heter att „den gäldenär, som ej genom bedrägeri, oredlighet, tredska eller vårdslöshet emot sina borgenärer sig förbrutit, njuter den förmån att af hans tillgångar i framtiden, för skuld som före konkursen tillkommit, ej må i mät tagas hvad till gäldenärens eget, *hans makas och minderåriga barns* tarfliga underhåll nödigt är“. I detta stadgande förutsattes väl hvarken att den till underhåll berättigade maken vistas utom det gemensam-

¹⁾ Detta framhålles redan i de gamla lagarna (Ö. G. L. Åe. B. XII: U. L. J. B. XXI Kr. L. L. 31, där det i fråga om barns skyldighet att föda fader och moder, som ejes kraftigt inskärpes, heter „än de orka“.

ma hemmet eller att underhållet genom särskild utfästelse är till beloppet bestämdt, men dessa omständigheter kunde, enl. refs tanke, icke vara af betydelse för rättsfrågan, och svaret blefve därtför att makas anspråk på underhåll af andra makan icke kunde göras gällande mot borgenärer på annat sätt än såsom undantag för redlig gäldenärs nödvändigaste lefnadsbehof, och ansåg ref. icke håller sådant förhållande, att ett dylikt anspråk vore genom domstols åtgärd fastställt, invärka på saken, enär domstolens åtgärd endast bekräftade anspråkets riktighet, men icke förmådde gifva detsamma i förevarande afseende en vidsträktare kraft och värkan än det enligt lag egde.

Hvad det anspråk på underhåll af fader beträffar, som enligt ofvan åberopade och andra lagens rum tillkommer minderåriga barn, så förhölle sig därmed vid faderns insolvens på samma sätt som med makars enahanda anspråk.

Om detta uttalande förenade sig i hufvudsak flertalet af centralafdelningens närvarande medlemmar.

En medlem yttrade följande:

I det uti frågan förutsatta fallet har i regeln underhållsbidraget tidigare blifvit genom laga dom utdömdt. Hvad angår makar, har detta vanligen härrört, såsom referenten framhållit, däraf att domstolen dömt till boskilnad eller skilnad till säng och säte, men bidraget kan äfven utan att sådant dömande egt rum hafva blifvit ålagdt därför att t. ex. hustrun för mannens oförsonlighet icke kan bo hos honom (rättsfall i J. F:s tidskrift årgång 27 sid. 172). Då kvinna af domstol förklarats för mannens äkta hustru, har jämväl underhållsbidrag stundom tilldömts henne, emedan i sådana fall mannen i regeln ej vill sammanbo med hustrun. Beträffande åter barns anspråk på underhåll, så är såsom det vanligaste hithörande fallet att nämna det då oäkta barn tilldömts underhållsbidrag af dess fader, förutsatt att detta anspråk enligt vår rätt, såsom jag anser uppenbart, grundar sig å faderskapet och icke å brottet.

Hvad nu dylika fordringsrätter vidkommer, så är jag ense med referenten därom, att de icke kunna i den underhålls-

pliktigen konkurs i större grad än 85 § i konkursstadgan medgifver vinna afseende *beträffande framtiden*. Men detta beror enligt min tanke icke uteslutande på hvad referenten rörande alimentationspliktens natur öfverhufvud framhållit, utan grunden synes mig vara den, att dylika anspråk på framtida underhåll med afseende å deras antydla relativa natur icke kunna sägas vara uppkomna före konkursens början, utan anspråket i mån af den berättigades behof hvarje gang så att säga uppstår å nyo. Såsom bekant kan en fordran icke såsom konkursfordran betraktas, därest den uppstått efter konkursens början. Är däremot alimentationsbidraget förfallet till betalning före konkursen — hvarvid naturligtvis förutsättes att detsamma blifvit utdömdt eller kan utdömas — så synes mig bidraget böra vid konkurs eller utmätning vara lika berättigadt till betalning med annan gäldenärens oprioriterade skuld, såframt ej, i fråga om alimentationsberättigad make, stadgandena om dess medansvarighet för den andre makens gäld betinga undantag. En motsatt uppfattning har ej stöd i förmånsrättsförordningen samt skulle jämväl strida mot billighet och praxis — se t. ex. J. F:s tidskrift årg. 26 sid. 196, samt vidkommande Sverige Naumans tidskrift årg. 22 sid. 722. Äfven främmande rätt, såsom den tyska och norska, betraktar förfallet underhållsbidrag såsom konkursfordran.

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan redogjorde för stadgandena i 15 kap. G. B. och 2 § 14 kap. samma balk rörande underhåll af make och barn utom det gemensamma hemmet samt framhöll, hurusom de fall, då make och barn berättigades till underhåll utom det gemensamma hemmet, ingalunda begrundade för dem någon själfständig fordringsrätt gentemot den make, som omhänderhade boet, ty det bidrag till lifsuppehälle make och barn sålunda kunde erhålla vore ej att anses såsom något underhåll från den andre makens enskilda sida, utan tillgodonjöto make och barn därvid endast sina egna förmögenhetsrättigheter i boet; och vid detta

förhållande voro make och barn, som hade anspråk på underhåll, icke att hänföras till den andra makens fordringsägare, hvaraf följde att vid konkurrens med den andre makens eller faderns borgenärer förstnämnda anspråk måste vika för de sistbemälda. Den omständigheten att berörda anspråk tilläfventyrs blifvit af domstol godkändt och till visst belopp fastställt kunde, vid det förhållande att härigenom ingalunda begrundades någon ny rätt, icke invärka å saken.

Under förutsättning att frågan gälde barn af äkta börd, föreslog referenten följande uttalande i frågan:

att, enär det i frågan berörda anspråk icke utgör en själfständig fordringsrätt, utan å den till underhåll berättigades sida innebär yrkande att få tillgodonjuta honom eller henne tillkommande för-mögenhetsrättigheter i boet samt den ena makan eller barnen på grund af dem förunnadt underhålls-bidrag sålunda icke äro att hänföras till andre makens eller fadrens fordringsägare, omordade anspråk icke kan göras gällande gentemot borgenärernas fordringar, samt att, då domstols godkännande af ett anspråk icke begrundar ny rätt, någon skilnad icke betingas af den omständigheten att anspråket redan blifvit af domstol gilladt eller till visst belopp fastställt“.

Öfrige närvarande medlemmar af filialen instämde i detta uttalande.

Wasa filialafdelning.

Under förutsättning att frågan afsåge det fall att någondera af makarna upplåtit sin egendom till konkurs samt att frågan hänförde sig till konkursen eller tiden näst efter konkursens början, enade sig de närvarande utan menings-skiljaktighet därom, att talan rörande ifrågakomna anspråk borde bedömas enligt de i 42 § K. S. förefintliga bestämningarna om underhåll och undantag ur konkursbo; och ansågs domstols förut meddelade godkännande af anspråket

under antydda omständigheter icke böra medföra någon förändring af sakförhållandet.

Wiborgs filialdelning.

Vid konkurrens af utom det gemensamma hemmet vistande makes eller barns anspråk på underhåll med den andre makens borgenärs fordringar hade enligt filialens åsikt de förstnämnda icke någon rätt emot de öfriga borgenärerna; om de förstnämnda utvärkat sig domstols utslag på underhåll, tillkom dem samma rätt som öfrige fordringsägare. Vid beviljad boskilnad borde dock make, som med sin enskilda egendom utlagt något för det gemensamma boet erhålla vederlag. Gällande lag saknade direkta bestämmingar angående de förhållanden frågan afsåg, ty stadgandena i 13: 3 och 15: 1 G. B. samt 8: 7 Å. B., hvilka kunde hänföras härill, lämnade icke svar på frågan.

9:de frågan.

Kan panträtt i lösöre stiftas till säkerhet för fordran, som ännu icke tillkommit?

Centralafdelningen.

Referenten anförde följande:

Då i frågan förutsattes att den fordran, som skall genom panten säkerställas, ännu icke tillkommit, synes det vara anledning att vid dess besvarande till en början fränse från villkorliga förbindelser m. fl. fall, t. ex. lega, borgen mandat, där det redan föreligger ett rättsförhållande, hvarur anspråk kunna uppstå, och endast beakta sådana fall, till någon grund för en fordran ännu icke förefinnes t. ex. det, då en person, hvilken i en bank upptagit ett s. k. hypotekslån, uti skuldsedeln förklarar att den för detta lån utsatta panten skall vara pant äfven för alla de förbindelser, i hvilka han framdeles kan komma att stå till banken, utan att den framtida gälden blifvit på något sätt bestämd och utan att banken lofvat honom kredit.

1734 års lag angifver, då den i 9: 1 J. B. stadgar, att, där jord pantsättes för varor, dessa skola räknas till visst pris i penningar, att lagstiftaren velat att den fordran, för hvilken fast pant utsättes, skall vara till sitt belopp bestämd. Den i detta stadgande, som afser all pantsättning af fastighet, ej blott sådan som genom inteckning publiceras, uttalade grundsatsen synes ega sin tillämpning äfven på pantsättning af lösöre. Kunde panträtt i lösöre på förhand stiftas för obegränsade gäldbelopp, så förringades, isynnerhet då gäldenärens tillgångar hufvudsakligen bestå i sådant, som utan olägenhet kan åt annan öfverlämnas, t. ex. värdepapper, i väsentlig mån den trygghet, hvilken lagstiftaren velat bereda senare långifvare genom lösöreparens skönjbara öfverflyttande från gäldenärens i borgenärens besittning. Sådant pantsättnings ändamål vore nämligen antagligtvis ofta det, att tredje man, hvilken framdeles beviljade gäldenären kredit, måtte, då han gjorde sig underrättad om gäldenärens tillgångar och skulder, förbise möjligheten att förbindelser, för hvilka pant vanligen icke utfästes, t. ex. växelgäld, vore pantfästa genom en på förhand gjord generell pantförskrifning. Där åter ifrågavarande förfaringssätt icke tjänade att för tredje man dölja en pantsättning, hvars tillvaro han ej haft anledning att förutsätta, så vore dess gagn endast det, att panthafvaren befriades från det obetydliga omaket att för hvarje gång han beviljade pantegaren kredit, affordra honom en särskild pantförskrifning. Men det synes icke vara sannolikt att lagstiftaren skulle ansett detta gagn uppväga den våda, som ifrågavarande pantsättning kunde för rättssäkerheten medföra. För denna uppfattning talar äfven det att, därest pantsättning för framtida gäld antoges vara af lagen godkänd, det blefve tvifvelaktigt om panträtten borde anses uppstå vid pantsättningen eller först då fordran tillkomme, och det således, äfven om pantsättningen företagits för att förnärma borgenärens rätt, och fordran tillkommit inom trettio dagar före gäldenärens konkurs eller sedan konkursansökning gjorts, kunde ifrågasättas huruvida återvinning egde rum eller ej.

Ehuru pantsättning af ifrågavarande slag godkänts af romerska jurister och äfven i länder, där romersk rättsuppfattning ej är förhärskande, såsom Danmark och Norge, ansetts giltig samt torde kommit i bruk jämväl uti Sverige, synes frågan, så vidt den afser ofvan angifna fall, böra enligt finsk rätt på anförda skäl besvaras nekande.

Beträffande åter de fall, då ett rättsförhållande, ur hvilket fordringsanspråk kunna uppstå, redan föreligger, så synes intet hindra att pantsättning företages, blott gäldens maximibelopp därvid angifves.

Om den af referenten uttalade åsikten förenade sig några af centralafdelningens närvarande medlemmar, hvaremot flertalet i hufvudsak omfattade följande mening:

Vid frågans besvarande syntes de fall icke bereda några svårigheter, då ett af gäldenärens vilja oberoende obligatoriskt band redan vid pantsättningstiden förefunnes, ehuru det vore ovisst om betalningsskyldighet på grund däraf uppstode, t. ex. då pant ställdes för hemulsskyldighet vid köp eller för en borgesmans regressanspråk. Klart vore nämligen, att i dylika fall fordringsrätten vore att betraktas såsom vilkorlig och att således, om den förutsatta betalningsskyldigheten ifrågakomme, äfven panträtten blefve, räknadt från tiden för dess tillkomst, gällande. Lika litet vore pantsättningens giltighet tvifvel underkastad i de härmed analoga fall, då pant stälts för ett obligatoriskt förhållande, hvarur särskilda på förhand icke bestämda fordringsrätter kunde framdeles uppstå, t. ex. för handhafvandet af ett förmynderskap eller af en uppbördsmanabefattning. — En annan grupp af framtida fordringar utgjordes af sådana, med hänsikt till hvilka vid pantsättningstiden ett obligatoriskt band redan förefunnes, medan det däremot ännu berodde af den presumtive gäldenären huruvida skuld värligen uppstode, t. ex. då pant ställdes för ett kassakreditivkontrakt, på grund hvaraf ingenting ännu uttagits, eller då den, som ämnade inlåta sig i handel med annan om viss vara, hos någon bank stälde säkerhet för det banken åtog sig att acceptera säljarens trattor (s. k. remburs), en åtgärd som icke sällan fordrades af utländske säljare. Äf-

ven i dessa fall kunde panträttens giltighet och prioritet från pantsättningsdagen icke gärna betvivlas, då panthafvaren uppenbarligen under förutsättning däraf ingått på aftalet. — Tvifvelsmål kunde däremot, såsom också referenten antydte, uppstå i de mindre vanliga fall då pant ställdes för fordringar i afseende å hvilka något obligatoriskt förhållande vid pantsättningstiden alls icke förefunnes, utan såväl panthafvaren som pantsättaren i detta afseende vore fullkomligt fria. Emellertid kunde icke hållas i detta fall, enligt flertalets tanke, pantsättningen i allmänhet betraktas såsom ovärksam. Att panträttens accessoriska karaktär icke utgjorde hinder för dess grundläggande före fordringsrätten, därom vore man numera tämligen ense, och denna synpunkt hade icke hållas af referenten framhållits. Hvad åter beträffade det skäl att giltig pantsättning af fast egendom endast kunde ske i fall fordrans belopp vore åtminstone till sitt maximum bestämd, så kunde denna s. k. specialitetsgrundsats icke anses gälla lösöreant, såsom syntes däraf, att pantsättning af lös-egendom till säkerhet för kostnad och skada otvifvelaktigt vore giltig, änskönt dessas belopp vore alldeles obestämt. Icke hållas syntes någon våda i afseende å tredje mans rättsförhållanden till gäldenären vara att befara, då ju panten såsom handfången vore afskild från gäldenärens besittning och tredje man således icke utan vidare kunde taga den pantsatta egendomen i beräkning vid bedömandet af gäldenärens allmänna kreditförmåga. Pluraliteten besvarade förty frågan i allmänhet jakande; dock borde pantsättningens prioritet presumeras, vara att räkna från den tidpunkt, då ett obligatoriskt förhållande med förpliktande värkan för antingen gäldenären eller borgenären (panthafvaren) verkligen uppstode.

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan uppläste ett sålydande skriftligt andragande:

Panträtt i lösöre, såvidt därom här kan blifva fråga, uppstår genom aftal och innebär för panttagaren ej mindre

rätt att under vissa förutsättningar och på visst sätt erhålla betalning för en fordran ur den till säkerhet därför ställda pantens värde än befogenhet att, så länge samma fordran bel eller till någon del fortbestår, kvarhålla panten i sin besittning; detta eger tillämplighet såväl då föremålet för panträtten är en sak som då någon rättighet blifvit pantsatt, i sistsagda fall visserligen med sådana modifikation, som betingas af sättet att besitta ett okroppsligt ting, något som dock för besvarandet af föreliggande fråga är utan betydelse. Af största vikt är däremot att icke på något vis förblanda reglerna för ingåendet af omordade aftal med de egenskaper, hvilka i förrestående måtto tillagts själfva panträtten. Denna rätt är, såsom redan blifvit antydt, accessorisk, hvilket betyder, att de rättigheter den, på sätt äfven blifvit nämnt, medför för panttagaren icke kunna göras gällande, innan den fordran, för hvilken panten häftar, i verkligheten tillkommit eller med andra ord att själfva panträtten icke kan uppstå före sagda fordran, men hvilken omständighet, såvidt jag kan finna, icke eger den betydelse för reglerna angående afslutande af pantaftalet att detta icke skulle kunna omfatta en i framtiden möjligen uppkommande panträtt. I panträttens begrepp möter således icke något hinder för att aftal om panträtt kan ingås äfven förrän den fordran, till säkerhet för hvilken panten gifves och af hvars tillvaro panträttens värkan är beroende, tillkommit. Vid sådant förhållande och då vår lag icke härom innehåller några bestämmingar, beror frågans lösning af den omständighet, huruvida aftal af förevarande slag kunna anses vara ingångna i enlighet med reglerna för aftal i allmänhet. Härvid kunde tvifvelsmål uppstå huruvida ifrågakomna aftals innehåll är att anses tillräckligt bestämdt för att rättsärendets giltighet icke kommer att äfventyras. Då emellertid vid aftal om förmögenhetsrättigheter kontrahenternas uttryckta vilja tillerkännes och äfven bör tilläggas fullständig frihet, inskränkt endast af vissa bestämmingar angående omöjligheten att uppfylla aftalet, dess moraliska motiv eller ändamål m. m. dylikt, så torde innehållet böra anses vara genom berörda viljeförklaring tillräckligt bestämd, äfven om det gäller en rättighet, hvars tillvara är beroende af en an-

nan ännu icke tillkommen, men möjligen i framtiden uppstående rätt, likasom t. ex. köp om egendom, som ännu icke finnes till, men möjligen i framtiden kan uppstå, anses vara fullt tillåtna, ty aftal äro af antydd orsak ogiltiga först då det, äfven sedan alla villkor och andra förutsättningar inträffat, är omöjligt att bestämma föremålet för aftalet.

Vår lags bestämningar om pantaftalets ingående göra detta formellt så till vida att panten bör öfvergå i panttagarens besittning, men lämna i öfrigt full frihet att välja sättet för viljeförklaringens afgifvande, blott detta kan bevisas. Sedan det objekt, som skall utgöra panträttens föremål, är öfverlämnadt åt panttagaren och den ömsesidiga viljeförklaringen egt rum, uppstår altså ett rättsförhållande, som innebär möjligheten att frambringa panträtt, såsnart förutsättningen för en sådan rätt, d. v. s. fordran efteråt tillkommer. Först nu blir aftalet perfekt, och från den tidpunkten bör dess tillvaro räknas, då därom t. ex. vid återvinning till konkursbo kan blifva fråga. Före sagda tid tillkommer den presumtive panttagaren icke ens rätt att emot egarens vilja innehålla det till framtida pant lämnade objektet, hvilket därtill uti hans hand intager ställningen af förtrodt gods.

På grund af allt detta skulle jag vilja besvara föreliggande fråga jakande, men emedan ett sådant svar med afseende å affattningen af frågan kunde anses innebära ett utlåtande om att själfva panträtten kunde uppstå redan före fordrans tillkomst, får jag såsom svar på frågan föreslå följande uttalande:

Ett giltigt aftal om panträtt i lösöre kan ingås, förrän den fordran, för hvilken panten är afsedd, tillkommit, men aftalets värkan inträffar och dess tillvaro räknas först från den tid, då kontrahenterna emellan uppstått ett rättsförhållande, som kan leda till sådan fordran.

Efter försiggången diskussion i saken instämde filialens öfrige närvarande ledamöter uti referentens uttalande.

Wasa filialafdelning.

Enligt lagens stadgande i 10 kap. H. B. förstodes med pant den sakrätt, som tillkomme borgenär till säkerhet för en förut existerande fordran. Då pantaftalet således till sin natur var accessoriskt, kunde någon panträtt ej håller konstitueras, innan det hufvudsakliga försträkningsaftalet blifvit fullbordadt och verklig fordran tillkommit. Vål hade panträtten till följd af en senare tids mera utvecklade kreditförhållanden i praktiken erhållit en vidsträktare tolkning, men då lagen icke lämnade något stöd därför, blef frågan nekande besvarad af sju utaf afdelningens närvarande medlemmar.

De öfrige, sex till antalet, uttade däremot den åsikten, att enhvar vore lagligen berättigad att till säkerhet för en ingången onerös förbindelse, äfven om densamma icke blifvit fullgjord, utvärka och jämväl tillgodogöra sig den rätt och förmån, honom kunde medgifvas; och framhölls därjämte, att sådan rätt beträffande fast egendom uttryckligen medgifvits uti 14 § af gällande inteckningsförordning. Sistnämde medlemmar besvarade i enlighet härmed frågan jakande.

Wiborgs filialafdelning.

Flertalet medlemmar ansåg att panträtt i lösöre, såsom utgörande en sakrätt till säkerhet för en fordran, således med nödvändighet äfven förutsatte tillvaron af en sådan samt besvarade frågan nekande.

En medlem uttalade sig, att då panträtt i fastighet kunde stiftas för fordran, som ännu icke tillkommit (13 och 14 §§ i inteckn. fd) något skäl att inskränka panträtt i lösöre icke förefans, och besvarades frågan förty af denna medlem jakande.

10:de frågan.

Kan kommanditbolag upplösas, utan att annmälan därmed göres hos Magistrat (eller Häreadsrätt)?

Centralafdelningen.

Referenten framhöll till först, att bland de skilda slagen af associationer för ekonomisk värksamhet kommanditbolaget äfven enligt vår rätt intogs, i fråga om rättsförhållandet till tredje man, en ställning emellan det öppna handelsbolaget och aktiebolaget. Med det öppna bolaget hade kommanditbolaget det gemensamt, att däri inginge delegare, som personligen och med hela sin förmögenhet ansvarade för bolagets förbindelser, samt med aktiebolaget det, att jämväl sådana bolagsmän funnos, som endast häftade med ett visst begränsadt belopp. Däremot kände vår rätt icke till den associationsform — kommanditbolaget på aktier — som, bildande en mellanlänk emellan det egentliga eller enkla kommanditbolaget och aktiebolaget, utmärkte sig därigenom, att kommanditkapitalet vore fördeladt i aktier, och hvilken i en del andra länder vunnit en altmera utbredd användning samt i Sverige vore den enda i lag nämnda formen för kommanditbolag, dock i sagda land medgifven blott för enskilda banker med sedelutgifningsrätt. — Öfverhufvud syntes det kunna sägas att i den utländska rätten kommanditbolagen på aktier i öfvervägande mån erhållit karaktären af aktiebolag samt att däremot de egentliga kommanditbolagens rättsliga ställning i allmänhet, eller med undantag blott för vissa särskildt angifna afseenden, bestämts enligt grundsatserna för det öppna handelsbolaget.

Att sistnämnda förhållande skulle gälla äfven för kommanditbolaget i Finland ansåg referenten kunna med goda skäl antagas vara åsyftadt i 1864 års förordning om dessa bolag. Härtill syntes tala ej blott förordningens positiva innehåll i vissa delar, utan ock just den omständigheten att den underlåtit att uttryckligt normera en mängd viktiga förhållanden, hvilken underlåtenhet svårligen kunde tillskrivas ett rent förbiseende hos lagstiftaren, utan väl borde anses hafva berott på den förutsättning hos honom, att det bristande supplerades af rättsreglerna rörande det öppna bolaget. För berörda antagande lämnade ock landtdagspropositionen och de visserligen ganska knapphändiga landt-

dagsförhandlingarna i ämnet ej ringa stöd. Utan betydelse för denna fråga kunde det ej håller vara, att vid författningsförslagets utarbetande den kort förut, eller 1861, i Preussen införda allmänna tyska handelslagen jämte de till grund för dess hit hörande bestämmingar liggande stadgandena i code de commerce påtagligen i respektive delar tjänat till förebild, såsom funnes vid sagda författningsförslags jämförande med vissa artiklar i handelslagen samt med motsvarande stadganden i code de commerce. Såväl i handelslagen som i code de commerce framträdde nämligen i fråga om det enkla kommanditbolaget den subsidiära karaktären hos bestämmingarna rörande det öppna handelsbolaget otvetydigt. Och tvifvel i förevarande afseende borde ej håller kunna vållas däraf, att man i vår förordning oriktigt begagnat benämningarna kommanditbolag och tyst bolag såsom synonymer, ehuru med sistnämnda benämning eljes betecknades en association, som *utåt* icke ens framträdde såsom bolag och för hvars ingående icke erfordrades några formaliteter eller kräfdes offentlighet.

Genom sin anmärkta stora ofullständighet, särskildt genom bristen på uttryckliga stadganden om kommanditistens — eller, såsom han här kallades, kommanditärens — ställning till tredje man, hade 1864 års förordning, såsom känt, i många delar vid tillämpningen gifvit upphof till olika meningar. Hit hörde äfven den föreliggande frågan huruvida vid upplösning af kommanditbolag, anmälan därom borde göras hos vederbörlig myndighet. Ehuru det nämligen i fråga om dylikt bolags bildande påbjöds, att bolagskontraktet, innefattande uppgift å vissa väsentliga omständigheter, blund annat å kommanditären och beloppet af hans insats, skulle för Magistrat (Häradsrätt) upptes i afseende å intagande i inteckningsprotokollet, meddelades icke uttrycklig föreskrift huruvida, när kommanditär utträdde ur bolaget och när han uttog sin insats, äfven häråt borde på enahanda sätt beredas publicitet. Angående dylikt utträdande stadgades blott i 7 §: „Vill tyst bolagsman skilja sig från bolaget och är ej viss tid för detsamma utsatt, kungöre han det de öfrige bolagsmännen och ege rätt att tre månader

därefter träda ur bolaget. Dör tyst bolagsman, innan bolagstid är ute, stående hans enka och arfvingar fritt att uppsäga och bryta bolaget, såframt ej i bolagskontraktet är afstaldt att bolaget ändå skall fortfara“.

I fråga om åberopade § förtjänade emellertid framhållas, att densamma i propositionen hade följande lydelse: „Dör tyst bolagsman eller vill ur bolaget utträda, gälle då hvad i detta afseende om öppna bolag i 15 kap. H. B. stadgadt är“. I sin nu gällande lydelse blefvo § 7 och ett i sammanhang med ändringen stående tillägg till 2 § antagna af Ständerna med framhållande dels däraf, att intet skäl syntes förekomma att, där ej annat vore uttryckligen öfverenskommet, förmena en tyst bolagsman att *oberoende af medbolagsmäns samtycke* transportera sin rätt i bolaget till annan, hälst honom ej tillkomme att deltaga i bolagets förvaltning, dels ock däraf att, i anseende till det större beroende af principalens eller principalbolagets förvaltning kommanditärerne voro underkastade, bestämmingarna i 15. kap. H. B. *angående rättigheten att träda ur bolag* syntes i intet fall vara på dem tillämpliga. Omformuleringen af 7 § vidtogo Ständerna således endast med hänsyn till förhållandet emellan bolagsmännen inbördes. Man fann det olämpligt, att föreskriften i 6 § 15 kap. H. B. därom, att bolagsman blott med de andres samtycke finge sätta annan i sitt ställe och själf träda af samt det ovilkorliga förbudet i 10 § samma kap. för enka och arfvingar efter afliden bolagsman att rifva bolag förrän stemmodag var ute, skulle tillämpas äfven å kommanditbolag. Lagstiftaren syntes således påtagligen hafva förutsatt — hvilket ock förklarade författningens tystnad i denna del — att hvad 15 kap. H. B. och lag eljes stadgade om de nödvändiga iakttagandena vid brytande af öppet bolag skulle gälla äfven beträffande kommanditbolag. Och häraf i förening med förordningens stadganden dels därom att kommanditären ålåge att med sin insats ansvara för bolagets förbindelser dels därom att kommanditbolag skulle utöfva sin värksamhet under behörigen anmäld firma (i hvilken dock kommanditärens namn ej finge ingå) ansåg referenten altså följa, att sagda insats jämlikt 8 § 15 kap. H. B.

icke finge uttagas, innan firmans gäld blifvit gulden — bolagsmännen naturligtvis obetaget att annorlunda förtara, där ställningen uppenbart var sådan, att insatsen ej behöfde för ändamålet tagas i anspråk. dock att kommanditären alltid fortfarande med insatsens belopp ansvarade för sagda gäld. Men fullkomligt samma skäl, som motiverat stadgandet om kommanditärens ansvarighet med sin insats för bolagets förbindelser, syntes äfven tala därför, att, om kommanditären ur bolaget utträdt på sådant sätt, att dess borgenärer icke kunnat få vetskap därom, och rörelsen emellertid fortgått under oförändrad firma, enahanda ansvarighet borde åligga honom jämväl för den efter hans utträde vid rörelsen åsamkade gälden. Och att detta i själfva verket vore förordningens mening ansåg referenten framgå vid öfvervägande af en del andra stadganden i densamma jämte grunderna för dem.

Förordningen föreskrefve nämligen, att kontrakt om bildande af kommanditbolag skulle innehålla uppgift å den eller de personligen ansvarige belagsmännens och kommanditärers namn och hemvist, rörelsens föremål, beloppet af kommanditärens insats, bolagets benämning eller firma, orten hvarest dess rörelse komme att bedrivas, sättet för beräkande af kommanditärens andel i vinsten samt för dennas redovisande, kommanditärens möjliga befogenhet att till annan öfverlåta sin rätt i bolaget samt tiden, för hvilken bolaget blifvit ingånget, därest öfverenskommelse härom träffats; och dessa bestämmingar borde enligt förordningen anses vara så väsentliga, att om någon af dem saknades i det skriftliga kontraktet, hvars intecknande hos offentlig myndighet tillika påbjöds, ett kommanditbolag icke komme till stånd. Häraf syntes med nödvändighet följa att, om någon förändring i en eller annan af sagda bestämmingar vidtoges, om t. ex. kommanditärens insats uttoges eller till beloppet nedsattes, så skulle äfven därom anmälas till inteckningsprotokollet. Ty eljes gäfves bolagsmännen den lättaste utväg att, omedelbart eller när hälst de det ville, eludera förlåtningens omordade väsentliga föreskrifter, och då skulle dessas intagande i densamma saknat hvarje för-

nuftigt skäl. Men en sådan planlöshet hos lagstiftaren vore man icke berättigad att förutsätta.

Härtill komme, att ifrågavarande föreskrifter påtagligen vore i ganska väsentlig mån motiverade af omtanke där-om, att tredje man ej måtte missledas att antaga kommanditist-bolagsmannens ansvarighet vara obegränsad eller eljes förnärmas i sin rätt, om hvilken omtanke äfven stad-gandena i slutet af 3 § och i 6 § af förordningen bure vittne. Om t. ex. en fabrik anlagts och drefves hufvudsakligen med tillhjälp af kommanditkapital, så kunde tredje man, som just med hänsyn till detta kapital ville inlåta sig i rättshandel med bolaget, enär han jämlikt 5 § var berättigad påräkna att detsamma häftade för hans sålunda uppkommande fordran hos bolaget, blifva svårt förfördelad, ifall detta kapital emellertid skulle fått i all tysthet utdragas ur rörelsen. En annan uppfattning af författningens mening än den nu framhållna skulle konsekvent leda därhän, att till och med där ett kommanditbolag antagit „*särskild*“ firma, d. v. s. en firma, som ej förut af komplementären begagnats, och hvarom således jämlikt författningens föreskrift kungjorts i allmänna tidningarna, samt detta bolag sedan brutits, låt vara med likviderande af bolagets *därtils* åsamkade gäld, men komplementären icke dess mindre fortsatt rörelsen under *oförändrad* firma och därunder gjort ny gäld, så borde kommanditbolagets upplösning anses hafva varit laglig och någon ansvarighet för sistnämnda gäld således icke åligga kommanditären, ehuru väl dennes utträde alls icke blifvit offentliggjordt. Detta vore väl dock orimligt, och öfverhufvud syntes det vara tydligt, att ett medgifvande af kommanditbolags upplösning utan anmälan hos offentlig myndighet i de händelser, där upplösningen eljes ej blefve känd, skulle lämna dörren öppen för missörök och bedrägerier samt följaktligen icke kunde vara öfverensstämmande med författningens mening.

Det senast framhållna ansåg referenten dock icke ega tillämpning i det fall, att bolagstiden redan från början var absolut bestämd, d. v. s. bestämd fullkomligt oberoende af hvarje uppsägnings- eller annat vilkor, och att därjämte rö-

reisen ej vidare, sedan bolaget brutits, utförades under samma "särskilda" firma som först, om sålan varit antagen. Ty i detta fall framginge tidpunkten för upplösningen redan af den vid bolagets blottade första anmälan till inteckningsprotokollet och kunde den då utfärdade kungörelsen om den af bolaget antagna särskilda firman ej värka missledande för den stora allmänheten.

Emedan, sasom sagt, af ifrågavarande förordnings tydligt uttrycka syfte att bl. a. bereda möjlighet för erhållande af kännedom om vissa kommanditbolaget rörande väsentliga omständigheter, bland dem tiden för bolagets bestånd, direkt följde — så vidt referenten kunde finna — att upplösning af bolaget i andra fall än det nyssnämnda, då sagda tid redan i det intecknade kontraktet fixerats, borde anmälas till inteckningsprotokollet, ansåg referenten uppställandet af fordran på dylik anmälan icke innebära ett irrtolkande i förordningen af någon för densamma främmande bestämning, utan tvärtom stå i öfverensstämmelse med gällande lagtolkningsregler.

Referenten besvarade för den skull frågan sålunda, att upplösning af ett kommanditbolag borde, om tidpunkten därför ej redan framgick af vederbörande myndighets inteckningsprotokoll, likasom ock om särskild firma för bolaget var allmänneligen kungjord och detsammans rörelse, oaktadt upplösningen, fortsattes under samma firma, anmälas hos myndigheten för att medföra laga värkan mot tredje man, som icke visades eljes hafva om upplösningen erhållit kunskap.

Detta yttrande biträdades af en del utaf centralafdelningens närvarande medlemmar, hvaremot öfvervägande flertalet ansåg den föreliggande frågan böra besvaras jakande. Det syntes nämligen vågadt att tillämpa de rörande öppna bolag uti ifrågavarande afscende gällande bestämmingarna å kommanditbolag, då förordningen af år 1864 rörande sistnämnda bolag icke genom sin affattning därtill lämnade stöd. Äfven den i propositionen till sagda förordning gjorda hänvisningen i fråga om bolagets upplösning till 15 kap. H. B. voro ett bevis hållre mot än för referentens mening,

då icke sagde kapitel, utan förordningen af år 1798 innehölle stadgande om anmälan hos rätten och publikation af upplösningen. Själfallet vore emellertid, att kommanditären icke genom uttagande af sin insats kunde frigöra sig från ansvarighet inom dennas belopp för gäld, som tillkommit, medan han varit delegare i bolaget. Att förordningen i ämnet enligt den af flertalet nu uttalade meningen innehölle en lucka var uppenbart, men denna kunde endast af lagstiftaren fyllas ¹⁾).

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan yttrade att, ehuru det visserligen ur synpunkten de lege ferenda hade varit följdriktigt samt för den allmänna krediten och tredje mans säkerhet i hög grad önskligt att samma publicitet, hvilken uti 3 § af Kejsersliga förordningen den 24 november 1864 angående tysta eller kommanditbolag föreskrifvits till iakttagande vid ingående af nämnda slags bolag, lände till efterrättelse äfven vid slikt bolags upplösning, så kunde referenten likvist med hänsikt därtill att hvarken berörda förordnings 7 §, som innehölle föreskrift om hvad som vore att iakttaga vid kommanditärs utträddande ur bolag, eller annanstädes i lag antydda publicitet i afseende å kommanditbolags upplösande funnes påbjuden, icke annat än besvara den uppställda frågan jakande.

Filialens öfrige närvarande ledamöter instämde uti referentens yttrande.

Wasa filialafdelning.

Emedan Kejs. förordningen af den 24 november 1864 om tysta eller kommanditbolag icke innehölle någon föreskrift om sådan anmälan, som här i fråga sattes, ansågs dylik ej håller behöfva göras; och syntes utelämnandet ur

¹⁾ Efter det denna diskussion egt rum, har lagstiftningen i ämnet undergått ändring genom 1895 års förordning angående handelsregister samt om firma och prokura.

författningen af hvarje slags bestämning hârom hafva berott däruppå, att lagstiftern „med afseende å det större beroende af principalens eller principalfbolagets förvaltning, kommanditärerna äro underkastade“ ansett de för öppna bolag i hithörande fall gällande stadgandena icke böra tillämpas å kommanditibolag.

Wiborgs filialafdelning.

Då uti 1864 års förordning om kommanditibolag icke ingår någon bestämning i antydt syfte, besvarades frågan jakande och ville en del af afdelningens medlemmar förklara den enligt deras åsikt endast skenbara anomali, som låge däri, att enligt sagda förordning anmälan väl borde göras om bolagets bildande, men ej om bolagets upplösning, sålunda att lagstiftern med stadgandet om bolagskontraktets inregistrerande ej afsett någon publicitet af aftalet, utan endast att uppställa ett formellt villkor för kontraktets rättsliga giltighet.

11:te frågan.

Är efterlevande make, som med andra makens arfvingar lever samman, i bo oskift, utan att aftal om villkoren därför gjorts, och därunder handhafver boets förvaltning, skyldig att till öfrige bodelegare redovisa för förvaltningen? Och betingas någon skilnad i förhållande till omyndig arfvinge af den omständigheten, att den efterlevande maken tillika är den omyndiges förmyndare?

Centralafdelningen.

Den för frågan utsedda referenten påpekade främst, huruledes det var nödvändigt att göra sig reda för hvad frågan innebar. I sådant afseende borde till en början beaktas att det rättsförhållande, som egde rum i oskift bo, kunde vara af tvänne olika slag, beroende däraf, om bouppteckning skett och likvid med boets borgenärer blifvit värkstäld eller

om en sådan boutredning icke egt rum. Föreifrågavarande tidpunkt vore gemenskapen i boet af mera tillfällig beskaffenhet, och först efteråt kunde det rättsförhållande uppstå, som omtalas i Ä. B. 11: 1 och där betecknas med uttrycket, att arvingarne „lefva samman i bo oskifto“. Denna rättsgemenskap förutsatte nämligen enligt det åberopade lagrummet, att bouppteckning egt rum och boets gäld blifvit likviderad.

Såsom af ordalagen i frågan framgår, afsåges här en samlefnad i boet af sist nämnda slag, omfattande ej blott den dödes arfvingar i egentlig mening, utan äfven den efterlevande maken. En sådan samlefnad borde väl enligt stadgandet i Ä. B. 11: 1 rätteligen grunda sig på skriftligt aftal mellan intressenterna i boet, men kunde likväl äfven såsom af de följande bestämmningarna i §:n framginge, uppstå utan något uttryckligt aftal, sålunda att arfvingarne efter bouppteckningen faktiskt lefde tillsammans i boet. I frågan förutsattes uttryckligen, att aftal icke ingåtts eller ock, ifall detta skett, att det ingångna aftalet var så bristfälligt, att det icke innehöll några bestämmningar om villkoren för samlefnaden. Dock innebure själfva frågan den begränsning af rättsförhållandet, att förvaltningen af det gemensamma boet handhades af den efterlevande maken. Däremot måste man, då i frågans förra del icke gjordes någon skilnad mellan det fall, då arfvingarna voro myndiga, och det, då de ännu ej uppnått myndig ålder, antaga att frågan omfattade båda dessa fall.

Hvad nu beträffar svaret på förevarande fråga, så vunnas detta enligt refs mening genom tolkning af den redan åberopade 1 § i 11 kap. Ä. B. Ty fastän detta lagrum närmast endast hänförde sig till rättsförhållandet mellan arfvingar i egentlig mening, så vore det likväl enligt allmän rättsuppfattning tillämpligt jämväl på det fall, då den dödes efterlämnade make lefde tillsammans med arfvingarne i boet. Då nu det rättsförhållande, som härvid eger rum, af lagen betecknades såsom ett „bolag“, måste de rättssatser, som enligt 15 kap. H. B. gälla angående bolagsförhållandet, i hufvudsak och såvidt intressenternes egenskap af arfvingar

dra och vida strängare grundsatser än den ansvarighet, som ålåg såväl arfvinge i gemensamt bo som andra bolagsmän. Men att närmare ingå på detta allmänt bekanta förhållande, ansåg ref. i detta sammanhang icke vara påkalladt.

Detta yttrande biträdde af centralafdelningens samtliga närvarande medlemmar.

Åbo filialafdelning.

Den för frågan utsedde referenten framhöll, hurusom 11 kap. Ä. B. innehöll noggranna stadganden angående det förhållande i död mans bo, då endast arfvingar lefde tillsammans i bo oskift, men om det fall, då efterlevande make med sin giftorätt eller därutöver såsom förmyndare för sina omyndiga barn lefde med den andra makens arfvingar i oskift bo, utan att aftal om vilkoren därför gjorts, och därunder handhade boets förvaltning, saknades i lag alla föreskrifter, som närmare bestämde detta rättsförhållande. Man måste väl dock antaga att efterlevande make i detta fall vore att likställas med sådan syssloman för den andra makens arfvingar, som i 1 § 18 kap. H. B. omförmäles, ty om också den efterlevande maken icke fått emottaga uttrycklig fullmakt af arfvingarna, så hade han eller hon likväl med deras begifvande för dem utfört ett uppdrag; och den, som för annan fullgjort ett sysslande, kunde, i fall annat ej aftalats, enligt siståberopade lagrum aldrig fritagas från skyldigheten att redovisa. Var den efterlevande maken tillika förmyndare, så förefans en ovilkorlig redovisningsskyldighet jämlikt § 6 uti Kejserliga förordningen den 19 december 1864. På dessa grunder besvarade referenten frågans första moment jakande och dess senare moment nekande.

Sex medlemmar af filialen voro ense med referenten.

Fyra ledamöter åter biträdde väl referentens mening angående efterlevande makes redovisningsskyldighet, då han eller hon tillika var omyndig arfvings förmyndare, men funno den efterlevande maken i annat fall icke vara pliktig att till öfrige bodelegare redovisa för förvaltningen, emedan efterlevande make icke emottagit något ombudskap

eller sysslande af arfvingarne samt desse, i fall af skada eller förlust, själfve buro ansvaret därför, då de icke uppgjort aftal om villkoren för det gemensamma boets förvaltning eller vidtagit åtgärd om dess skiftande; och för sistnämnda åsikt fans just stöd i 11 kap. Ä. B., där det, för sådant fall att arfvingarne i oskift bo försummat att upprätta aftal om förvaltningen, stadgades: „komme tå på the-ras eget ofventyr, ehvad boet genom then enas flit och arbete förbättradt, eller genom then andras vållande förvärradt varder“.

Wasa filialafdelning.

Den som omhänderhade och förvaltade annan person tillhörig egendom, ålåg ock att för denna förvaltning redovisa. Från denna allmänna regel kunde något undantag icke göras för den händelse att förvaltaren själf, här efterlevande maken, egde en icke utbruten andel uti den ifrågavarande egendomen, därest icke samtliga meddelegare uppnått myndig ålder och uttryckligen frikallat förvaltaren från sådan redovisningsskyldighet. Beträffande åter omyndig, under efterlevande makes - faders eller moders - förmyndareinseende stående arfvinge, var förmyndaren i denna egenskap pliktig att i hvarje fall redogöra för förvaltningen af pupillens tillgångar.

Wiborgs filialafdelning.

Under diskussionen om frågans första mom. framhölls, hurusom all redovisningsskyldighet förutsätter förpliktelse hos redogöraren att obetingadt ansvara för sin förvaltning. Då likväl i förevarande fall en slik ansvarsskyldighet icke vore öfverensstämmande med stadgandet i 11: 1. Ä. B. därom, att i händelse öfverenskommelse om villkoren för sambolefnaden icke träffats, det komme på arfvingarnes eget äfventyr ehvad boet genom den enas flit och arbete förbättrades eller genom den andras vållande förvärrades, kunde afdel-

ningen, under förutsättning att förvaltningen af boet värligen skedde för gemensam räkning och att den efterlevande maken icke egenmäktigt satt sig i besittning af egendomen, icke komma till annat resultat än att redovisningsskyldighet uti ifrågavarande afseende icke kunde åhvälfvas efterlevande maka; dock ville afdelningen i sammanhang härmed hafva uttaladt att efterlevande make likasom ock hvarje annan delegare i boet väl i vissa fall kunde gentemot de öfriga blifva ersättningsskyldig bland annat på grund af orden: „hvar eger sin sak ensam böta och ej annans lön förvärka“, men att detta då berodde på framställd bevisning i förekommande fall å dens sida, som sådant påstår, och sålunda icke kunde anses vara en följd af någon redovisningsskyldighet.

Däremot och som ofvanåberopade lagstadgande på grund af hvad i 11: 1 Ä. B. i öfrigt föreskrifves, icke egde sin tillämpning för det fall, att någon af arfvingarne vore omyndig, ansågs efterlevande maka icke kunna undgå redovisningsskyldighet uti det i frågans senare mom. omnämnda fall, hvadan denna del af frågan besvarades jakande.

12:te frågan.

Då sund, på sätt i 4 § 12 kap. J. B. omförmäles, är beläget sidolängs emellan särskilda byasamfälligheter, hvilkas omkretsråder vid samfälligheterna för längre tid tillbaka öfvergångna storskiftesförrättningar faststälts utan att gränsen emellan byarna i sundet då utsatts, samt sagda sund därefter mera tillgrundat på ena sidan sålunda, att där uppstått dels tilländningar dels alldeles grundt vatten, medan kungsådran i sundet befinner sig till största delen på motsatta sidan om detsammas mittellinje enligt strändernas sträckning vid tiden för storskiftena, frågas: bör tvist, som numera emellan bägge sidornas strandegare uppkommit om andel i sundets fiskevatten, afgöras enligt förhållandet för närvarande eller vid tiden för storskiftesförrättningarna?

Centralafdelningen.

Frågan refererades af en ledamot sålunda:

I frågan förutsattes: 1:o att ett sund bildar gränsskilnaden emellan tvänne samfälligheter, utan att dock skiljolinjen vid försiggången storskiftesrågång mellan samfälligheterna blifvit uppdragen i vattnet: 2:o att sundet efter storskiftesrågången undergått förändringar med afseende å sin formation. I anledning däraf frågas huruvida de båda samfälligheterna skola ega andel i sundet efter dess nuvarande formation eller efter den det egde vid tidpunkten för storskiftesförrättningen.

J. B. 12: 4 stadgar: „Är å, sjö eller sund sidolånga byar emellan; äger tå halft hvarthera“. Med ordet „halft“ menas i förestående lagrum den kvantitativa eller matematiska hälften, icke den kvalitativa, som erhålles genom gradering, emedan denna metod i 1734 års lag är okänd. Delningen af sjöar, åar och sund mellan samfälligheter, som ligga på hvar sin sida om vattendraget, hvilat sålunda på en mycket enkel grund, men innan en sådan delning *in concreto* skett, är vattendraget att anses såsom de båda samfälligheternas *condominium*. Regeln i vår nuvarande skifteslagstiftning är, att egor, som ej blifvit genom laga storskifte delade, äro samfäld tillhörighet, och skiljolinjernas definitiva bestämmande är en administrativ förrättning, som får verkställas endast af behörigen auktoriserad person med iakttagande af i lag föreskrifna former. Genom enskilda öfverenskommelser mellan delegarene, det är genom samskifte, kunna visserligen samfälligheternas gränslinjer provisoriskt bestämmas såväl i vattendrag som i andra egor, men dylika öfverenskommelser gälla endast tils någon delegare påyrkar skifte.

Är detta riktigt, så är uppenbart, att ingendera af de på hvar sin sida om ett sund liggande samfälligheterna öfverhufvud kan i förhållande till den andra göra gällande enskild eganderätt till sundets fiskevatten, innan skiljolinjen däri blifvit *in concreto* bestämd antingen genom samskifte eller genom en officiell rågångsförrättning. Vid en sådan förrättning bestämmas

åter samfälligheternas andelar i sundet efter dess dåvarande normala formation på samma sätt som vid skifte af öfriga egor själfallet endast deras förhandenvarande tillstånd och beskaffenhet kunna komma i betraktande.

Hyllar man den uppfattningen att samfälligheternas enskilda rätt till halfva vattendraget vore gifven redan förrän skiljolinjen blifvit *in concreto* bestämd, så bör denna rätt anses ha uppstått icke genom storskiftet, utan i kraft af lag, då samfälligheterna blefvo strandegare, hvilket ofta skett redan genom solskiftet. Deras andelar i sundets fiskevatten borde under sådana omständigheter bedömas icke enligt förhållandet vid tiden för storskiftet, såvida detta lämnat strandeganderätten oberörd, utan enligt förhållandet vid tiden för solskiftet. Att utreda vattendragens formation vid en så aflägsen tidpunkt torde åter i regeln vara en omöjlighet, hvadan denna uppfattning leder till oöfvervinneliga praktiska svårigheter.

Referenten besvarar altså den förevarande frågan sålunda: byasamfälligheters andel i sund, som bildar gränsskilnad dem emellan och hvars bädd och kungsådra undergå permanenta förändringar, bestämmes enligt vattendragets normala formation i den närvarande tiden.

Centralafdelningens öfriga närvarande medlemmar omfattade däremot i hufvudsak följande mening:

Med begreppet *samfällighet* betecknades såsom känt sammanfattningen af flere hemman eller lägenheter inom ursprungligen gemensam rågång. I stället för nämnda begrepp nyttjades i 1734 års lag begreppet *by*, ehuru detta stundom äfven betecknade hemman i allmänhet. Då enligt den rättsuppfattning, som i den skandinaviska rätten af ålder varit rådande, vattendragen med deras grund tillhörde strandegaren följde häraf nödvändigheten för lagstiftaren att bestämma de angränsande samfälligheternas eller byarnas rågång i vattnet. Stadganden härom ingå redan i de gamla lagarne (t. ex. U. L. Vidh. B. 17. H. L. Vidh B. 14. W. L. B. B. 17. Chr. L. L. 26) och återfinnas i väsentligen oförändradt skick i J. B. 12: 4. Af detta lagrum framgår tydligen, att då sund låg emellan två byar, dettas

botten jämte nytjanterätten till det däröfver betingliga vattenet skulle tillhöra hvardera strandegaren (byn) längs sundets mittelinje. Då sålunda rans sträckning i sundet vore i lag bestämd, utgjorde densammans uppdragande genom landtmätare en *rågångsförrättning*, afseende att klargöra gränsen emellan samfälligheterna, men icke en *skiftesförrättning*, hvars ändamål är att upplösa ett condominium. Tankbart vore dock att storskifteskartan utvisade att fastigheten på ömse sidor om sundet, ehuru betecknade att utgöra skilda samfälligheter, legat inom gemensam rågång: sådant förhållande kunde grundlägga presumption för att en verklig sameganderätt till sundet förefunnnes, i hvilket fall landet på hvardera sidan om sundet väl rätteligen bort betecknas såsom skilda skifteslag af en och samma samfällighet. Att den af pluraliteten omfattade meningen skulle med hänsikt till möjligen timade förändringar i vattenförhållandena nödvändiggöra en undersökning af sundets läge före storskiftet vore icke att befara, då vid storskiftet bägge stränderna ingått i delningen af landområdet och sundets läge därigenom tillika blifvit definitivt bestämdt. I enlighet härmed besvarades frågan sålunda, att sundets vatten och botten skulle i regeln anses delade emellan samfälligheterna längs en efter förhållandena vid tiden för storskiftet dragen linje midt igenom sundet.

Åbo filialafdelning.

Efter diskussion i saken enade sig de närvarande att besvara frågan sålunda, att tvisten borde afgöras enligt förhållandet vid tiden för storskiftesförrättningarna.

Wasa filialafdelning.

Då gränsen emellan de å ömse sidor om ett sund belägna byasamfälligheterna vid försiggångna storskiftesförrättningar icke blifvit utsatt och anmärkning om detta förhållande framstälts, ansågs vederbörande sakegare böra, vid uppkommen tvist om rätt till sundets fiskevatten,

af domstolen anvisas att vidtaga nödiga åtgärder för komplettering af berörda förrättningar: hvarefter och sedan sådant egt rum frågan skulle i laga ordning afdömas.

Vidkommande själfva saken, onade sig de närvarande afdelningsmedlemmarne därom, att ifrågakomna tvist borde jämlikt åberopade § afgöras, efter thy som hvardera parten varit i vattnet rådande eller således i öfverensstämmelse med förhållandet vid den tid, då storskiftesförrättningarna försiggått.

Wiborgs filialafdelning.

Med anledning af de i 12: 4 J. B. uttalade grundsatzerna ansåg flertalet af afdelningens närvarande medlemmar förhållandet vid tiden för storskiftesförrättningen böra vara bestämmande för tvistens afgörande, hvaremot en ledamot höll före, att om ock gräpsen emellan samfälligheternas jordområden på grund af åberopade lagrum måste anses vara dragen längs midten af sundet enligt dess läge vid tiden för storskiftet, sådant dock icke kunde invärka på nytjorätten till själfva fiskevattnet, som vore en rättighet skildt för sig och borde alltid åtnjutas i mån af vattnets utsträckning.

13:de frågan.

a) *Eger testamentstagare, som satt sig i besittning af testamenterad egendom, öfverhufvud med laga värkan föryttro sådan egendom, innan testamentet runnit laga kraft? Och om frågan besvaras jakande, under hvilka omständigheter kan en slik föryttring ega rum?* b) *Hvilken värkan gentemot borgenärer och medarfvingar eger ett aftal, hvarigenom delegare i dödsbo, innan arfskifte skett, föryttrar sin andel i boets fastighet?*

Centralafdelningen.

Inledningsvis anmärktes af ref. att frågans två mom. icke stodo i det förhållande till hvarandra att sättet för det ena mom:s besvarande invärkade på det andra, utan bildade momenten i själfva värdet två skilda frågor, för hvilka icke något annat vore gemensamt än att de hvardera handlade om föryttring under omständigheter, som ansågos göra värkan af föryttringsärendet tvifvelaktig.

Vid besvarande af mom. a) erinrade ref. om naturen af det fång, som benämnes testamente, att det väl vore ett unilateralt rättsärende, hvars rättspåföljd i främsta rummet berodde på vissa personliga egenskaper hos testator (habilitet), viljeförklaringens form, viljans innehåll i förhållande till rättsordningens begränsningar därför samt viljans oförändrade fortbestånd till dödsstunden, men sedermera lika väsentligt därpå, att detta viljeinnehåll omfattas af en annan vilja, testamentariens, och att sistnämnda vilja yttrar och förvärligar sig på det af rättsordningen bestämda sättet, d. v. s. genom bevakning vid behörig domstol.

Bevakningen fullbordade fångdet och medförde rättsföljden, som vore succession för testamentstagaren i de förmögenhetsrättigheter förfogandet omfattar. Rättigheternas innehåll underginge härvid icke någon förändring, utan fortbestode i testamentstagarens hand i samma omfattning som hos testator. Att bevakningen och icke något vidare mom. fullbordade fångdet fann ref. otvetydigt framgå af stadgandet i 18: 3 Ä. B. därom, att äfven sedan klandertalan mot testamentet väkts, det därigenom gifna „behållet“ af testamentarien, såframt han ställer borgen för detsammas återställande eller ersättande, i händelse klandret af domaren godkännes och fångdet sålunda förklaras ogiltigt. Men denna omständighet, att ett fång kunde befinnas vara behäftadt med fel och på grund däraf böra återgå, förtoge icke detsammas rättsvärkan, innan ogiltigheten blifvit i laga ordning utredd och fångdet genom laga kraft vunnen domstolsåtgärd annullerad. Härutinnan syntes nämligen någon skilnad icke vara mellan testamente och andra fång.

Om nu så förhölle sig, kunde testamentstagarens formella rätt att förfoga om egendom, som han på grund af bevakadt testamente öfvertagit, icke anses bero därpå, att klandertiden gått till ända eller att öfver väkt klander blifvit slutligen dömdt. Sålänge hans fång icke blifvit af domaremakten underkändt, är det nämligen han och icke någon annan, som eger utöfva den rätt öfver föremålet, hvilken hans auctor, testator, innehaft och således jämväl att föryttra detsamma, i fall rättigheten är af denna beskaffenhet. Men naturligtvis vore den föryttrade rättigheten i förvärfvarens hand icke mera säkerställd än i testamenttagarens, vare sig i allmänhet eller särskildt gentemot klander af testamentet. Blevde testamentet i dess helhet ogiltigt förklaradt eller upphäfdes det beträffande den föryttrade egendomen, uppstode därigenom i hvarje händelse en skyldighet för testamentarien att till den, som kvarlåtenskapen i fråga tillkommer, ersätta värdet af det föryttrade, därest icke detta kunde *in specie* återställas sålunda att föryttringsärendet bragtes att återgå. Huruvida en återgång af föryttringsärendet kunde vinnas af den, som genom testamentsklandret fått sig successionsrätten efter testator tillerkänd, betingades af egendomens beskaffenhet, innehafvarens kännedom af föryttrarens åtkomst och af de omständigheter, hvarunder föryttringen skett, samt vid saknad däraf hans goda tro m. m. eller öfverhufvud af samma sakförhållanden som utgjorde förutsättningen för framgången af egendomsklandret i allmänhet och hvilka i förevarande sammanhang icke kunde blifva föremål för närmare framställning.

Vidkommande i öfrigt omständigheter af betydelse för den rättsvärkan testamentstagares föryttring under den i fråga gjorda förutsättningen kunde komma att få, framhölls i främsta rummet att testamentstagaren sitter i dödsboet eller fått det testamenterade föremålet i sin besittning, hvilket åter berodde på förfogandets innehåll, om en executor testamenti tillförordnats, om villkor för öfvertagandet uppställts o. s. v. Men förekommer icke sådant laga hinder, vore testamentstagaren i förmågo af förut åberopade stadgande i 18: 3 Å. B. otifvelaktigt berättigad att i sin värjo „behålla“

egendomen och det vore just till förekommande af att i följd af dennes makt att förfoga däröfver väkt klandertalan kunde eluderas, som lagen föreskrefve skyldighet för honom att ställa borgen eller att skilja honom från besittningen och belägga egendomen med „kvarstad“ eller öfverlämna den“ i goda mäns händer och vård“. Hade lagstiftaren icke tänkt sig en testamentarien tillkommande dispositionsrätt, skulle dessa säkerhetsmedel såsom eljes själffallna här knappast behöft omnämnas.

Beträffande den under mom. b) uppställda frågan ville ref. främst fästa uppmärksamheten vid att, innan skifte af död persons bo skett, någon reelt bestämbar andel vare sig till hela kvarlåtenskapen eller visst däri ingående förmögenhetsobjekt icke tillkomme någon delegare i boet. Hvarje delegare hade en af de öfriges delrätt begränsad rätt till hela den behållning, som efter gårdens betalning återstod i boet, en sameganderätt till hvarje föremål och i följd däraf också blott en af de öfriges rätt inskränkt rätt att råda öfver hvarje föremål. Man kunde icke ens tala om en rätt till en kvotdel af det hela, emedan, innan skiftet skett, det icke kunde anses afgjort, hvilka och huru många som i själfva verket, när det skredes till skifte, komme att däri deltaga och än mindre om rätt öfver ett bestämdt objekt. Men då ett till kvalitet och kvantitet bestämdt eller bestämbar föremål utgjorde ett essentielle i förytringsaftal, vore ett aftal af det i frågan förutsatta innehåll strängt taget en nullitet. Ett sådant resultat ansåg ref. dock icke öfverensstämma med andan i vår rätt och den allmänna rättsuppfattningen hos oss, utan fann för sin del att ett sådant aftal, om ock icke medförande rättsvärkningar gentemot medarfvingar och borgenärer, likväl kontrahenterne emellan egde giltighet och medförde belogenhet för förvärfvaren att vid skeende skifte få tillträda den andel i kvarlåtenskapen, som tillkomme den öfverlåtande arvingen. Fullgörelse af aftalet från förvärfvarens sida medförde förpliktelse för arvingen att afstå sin andel eller gifva skadestånd.

Centralafdelningens närvarande medlemmar instämde i detta yttrande.

Åbo filialafdelning.

Beträffande mom. a) yttrade sig referenten för frågan sålunda:

Här förutsättes att testamentstagaren omhändertagit den testamenterade egendomen, innan testamentet vunnit laga kraft. Att en dylik rätt att omedelbart efter testamentsgifvarens död sätta sig i besittning af den testamenterade egendomen tillkommer testamentstagaren, framgår otvetydigt af 3 § 18 kap. Ä. B., däri stadgas att, ifall testamentet klandras, eger testamentstagaren, under iakttagande af det i berörda § föreskrifna villkor, icke dess mindre *behålla* den testamenterade egendomen. Af detta stadgande torde man således kunna sluta sig till att eganderätten till den testamenterade egendomen omedelbart med testamentsgifvarens död öfvergår på testamentstagaren, och det desto hållre som gällande lag ingestädes antyder att vid testamentsgifvarens död denna eganderätt först skulle öfverflyttas på arfvingarna och sedan, då testamentet vunnit laga kraft eller vid något annat tillfälle, på testamentstagaren. Men då lagen i ofvanåberopade 3 § 18 kap. Ä. B. föreskrifver att, därest testamentstagare, i händelse testamentet klandras, vill behålla den testamenterade egendomen, han bör för densamma ställa borgen, framgår häraf likaså ostridigt att testamentstagarens eganderätt till den testamenterade egendomen, innan testamentet vunnit laga kraft, är endast villkorlig. I händelse testamentet upphäves, är testamentstagaren skyldig att återlämna den af honom omhändertagna testamenterade egendomen. Därest åter klandertalan underkännes eller klandertiden förgår, utan att någon dylik talan väckes, då, men också först då blir testamentstagarens eganderätt till den testamenterade egendomen fullständig och ovillkorlig. Och då testamentstagaren själfvallet icke kan åt annan person öfverlåta bättre rätt till den testamenterade egendomen än han själf eger till densamma, torde således

köparen i nu förevarande fall icke kunna till den testamenterade egendomen bekomma annat än en villkorlig eganderätt, en eganderätt, hvilken blir fullständig, först efter det testamentet vunnit laga kraft, men upphör, i händelse testamentet upphäfves, i hvilket sistnämnda fall skyldighet således uppstår för köparen att återbära den köpta egendomen. På anförda grunder anser jag mig böra besvara mom. a) i frågan nekande.

Sex medlemmar af filialen voro ense med referenten, hvaremot en ledamot uttalade den skiljaktiga mening att, churu det af lagstiftaren i 3 § 18 kap. Å. B. gjorda medgifvandet för testamentstagare att omedelbart omhändertaga den testamenterade egendomen visserligen var ett undantagsstadgande, som icke kunde begrunda någon rätt för annan person än testamentstagaron, den sistnämde likväl vore gentemot sin medkontrahent bunden af köpeaftalet, i den händelse att testamentet åkomme laga kraft, likasom köparen å andra sidan icke hade rättighet att påyrka värkställighet af aftalet, förrän testamentet blifvit gällande.

Rörande mom. b) i den uppställda frågan uppläste referenten följande af honom skriftligen affattade och af filialen efter afslutad diskussion i saken enhälligt godkända svar:

„Att eganderätten till en afliden persons kvarlåtenskap omedelbart med dödsfallet öfvergår på hans arfvingar är obestriddigt. Då det emellertid före försiggånget arfskifte är obestämdt i huru många lotter kvarlåtenskapen vid skiftet kommer att delas, följer däraf att hvarje arfvinge, innan arfskifte skett, eger rätt till endast en obestämd andel i kvarlåtenskapen, en andel som först vid arfskiftet bestämdt fixeras. Men detta oaktadt torde dock arfvinge, såsom egare till denna obestämda andel, böra anses fullt berättigad att angående densamma ingå hvarjehanda aftal och således äfven föryttra densamma. Och då arfvinge genom att föryttra sin andel i boets fastighet afsäger sig alla de rättigheter, hvilka tillkommit honom på grund af hans arfsrätt till nämnda fastighet, följer däraf att dessa rättigheter genom köpet öfverflyttas på köparen, hvilken sålunda, med hänsyn till nämnda fastighetsandel, inträder i säljarens rät-

tighet. Då emellertid arf icke får tagas, innan gäld guldits, och arfvinge klarligen icke kan åt annan person öfverlåta bättre rätt till sin andel i boets fastighet än han själf eger till densamma, följer häraf att arfvingen icke kan genom köpet förminska borgenärernes rätt att, i fall af behof eller i händelse konkurs inom laga tid uppstår, för utbekommande af sina fordringar hålla sig till omordade fastighetsandel. Likaså synes det vara klart att arfvingen, hvilken genom att föryttra sin andel i boets fastighet icke kan på köparen öfverlåta sin egenskap af arfvinge i den aflidnes bo, icke håller kan genom ifrågavarande försäljning fritaga sig från sin skyldighet att, därest han icke gör sig urarflva, personligen ansvara för den aflidnes förbindelser. En öfverlåtelse af ifrågavarande slag anser jag förty icke gentemot borgenärerna och medarfvingarna utöfva någon laga värkan“.

Wasa filialafdelning.

Innan testamente vunnit laga kraft, innehades den testamenterade egendomen af testamentstagaren endast med förvaltningsrätt. Testamentstagaren egde af sådan orsak ej håller att ovilkorligen och utan förbehåll, hänförande sig till testamentet, träffa aftal om försäljning af omförmälda egendom. Och i händelse testamentet till följd af väkt klander därå blefve ogiltigt förklaradt, ålåge det testamentstagaren att in specie återställa den del af egendomen, som genom honom tilläfventyrs blifvit föryttrad eller på annat sätt förskingrad. I öfverensstämmelse härmed blef frågan öfverhufvudtaget nekande besvarad; dock kunde undantag från denna allmänna regel ega rum, i det att testamentstagare måste anses vara så berättigad som pliktig att föryttra sådan egendom, som emellertid och intill dess om testamentets giltighet slutligen dömts kunde nedgå i värde eller blifva helt och hållet värdelös.

Skulle testamentstagare likväl hafva föryttrat testamenterad egendom och därigenom på annan öfverlåtit bättre rätt till densamma än han själf egde, borde i detta fall de för vindikation gällande regler tillämpas.

Beträffande mom. b) framhölls med anslutning till det sistänförda, att köpare ej kunde erhålla bättre rätt gentemot borgenärer och medarfvingar än den, som tillkomme säljaren.

Wiborgs filialafdelning.

Emedan testamentstagare icke hafva någon obestridd rätt till den testamenterade egendomen, innan testamentet vunnit laga kraft, ansåg afdelningen testamentstagare öfverhufvud ej vara befogade att därförinnan föryttra något af egendomen, men att, i fall aftal därom likväl skett och fråga sedermera uppstår om återvinning af det föryttrade, aftalets bestånd vore beroende af de regler, som i gemen gälla om vindikation af egendom.

Senare delen af frågan eller mom. b) besvarades åter sålunda, att, då sterbhusdelegares eganderätt till viss egendom i boet individualiseras först vid skiftet, en sådan föryttring, hvarom här är fråga, själfallet ej kan medföra någon värkan emot säljarens borgenärer och medarfvingar, innan skiftet egt rum, dock att därest motsvarande andel af fastigheten vid skifte fallit på säljarens lott i boet, något tvifvelsmål om aftalets rättsliga giltighet äfven gentemot borgenärerna och medarfvingarna i sådan händelse ej syntes föreligga.

14:de frågan.

Är den, som blifvit sakfäld för stöld eller annat sådant nesligt brott och förty enligt lag ej får antagas till åbo å kronohemman, berättigad att erhålla utlösen.

Centralafdelningen.

En af afdelningens ledamöter refererade frågan på ungefär följande sätt:

Huruvida arfvinge till afliden åbo å kronohemman må, ehuru han såsom vanfräjdad ej får antagas till åbo, vara berättigad till utlösen, beror närmast af frågan, om åbo-rätten efter åbons fränfälle är att anses såsom tillgång i hans dödsbo. Till belysande af detta spörsmål må i största korthet erinras om följande omständigheter:

I äldre tider voro såsom bekant åboarne å kronohemman likställda med landbor å skattelägenheter och likasom dessa skyldiga att under den i lag bestämda legotiden erlægga årlig städga. Antagligen gestaltade sig emellertid förhållandena ganska snart i många fall därhän, att hemmanet stannade inom släkten, i det afliden åbos arfvinge öfvertog åboskapet. Under 1600- och 1700-talen utkommo sedermera särskilda författningar (regl. den 5 januari 1684, resol. den 9 mars 1689 och brefvet den 26 april 1775), hvilka dels innehöllo försäkran att kronohemmanen skulle få förblifva inom åboarnes släkt, så länge de behörigen fullgjorde sina skyldigheter i afseende å hemmanens häfd — en försäkran, som sedermera uti förordningen den 21 februari 1789 erhöill hälgd af grundlag — dels närmare bestämde successionsordningen sålunda, att efter åbons död hans älte son skulle vara berättigad att tillträda åboskapet utan någon lösen eller afgift till sina öfriga syskon. Ytterligare föreskrifter om rättigheten till åboskap meddelades i kungörelsen den 31 juli 1811, och innehöllo dessa, att broder skulle ega företräde framför syster, äldre broder eller syster framför yngre samt broders eller systers afkomma lika rätt som dessa; att om bröstarfvingar ej funnos, närmaste bak- eller sidoartvingar efter vanlig successionsordning skulle ega öfvertaga åboskapet, hvarvid företrädesrätten emellan samarfva skulle afgöras medels lottning; att, om hemmanet tålde klyfning, så många åboar efter nu nämnda grunder finge antagas, som kunde å lägenheten blifva besuttna, samt att, ifall åbon öfverlåtitt sitt hemman åt annan, denne ej fick antagas till åbo, därest någon af öfverlåtarens arfvingar inom kungjord tid anmälde sig vilja öfvertaga åboskapet. För öfrigt gälde enligt sagda kungörelse i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad redan ti-

digare varit stadgadt, att vanfräjd uteslöt från åboskap och medförde vunnen åborätts förlust samt att åbon jämväl förlorade sin besittningsrätt, om han vanhäftrade hemmanet.

Sådant var i det väsentliga kronohemmansåboarnes rättsläge — i Wiborgs län med några modifikationer — till dess förordningen den 6 juni 1883 emanerade. De hufvudsakliga förändringar i lagstiftningen angående kronohemman, som denna förordning i uppgifvet ändamål att förbättra åboarnes kreditförhållande införde, voro: 1) att kronohemman skulle få tagas i mät för åbons gäld och för honom ådömda böter; 2) att om åbon genom köp öfverlät besittningsrätten till hemmanet till oskyld man eller fjärrare släktinge, åbons barn och efter dessa hans föräldrar väl egde företrädesrätt till åboskapet, men emot erläggande af den betingade löseskillingen, samt 3) att vid åbons död hans arvingar vore berättigade att tillträda åboskapet, hvarvid, om hemmanet ej kunde klyfvas i så många delar att alla kunde därå blifva besuttna, genom lottning skulle afgöras hvilken af dem skulle lösa sina samarfva ut. Där emot står förordningen i hufvudsak på samma grund som den äldre lagstiftningen, ej blott däri, att hemmanet bör lagligen vidmakthållas vid åborättens förlust, utan ock i så måtto att, när kronohemmans åbo dör, åboskapet anses hafva blifvit ledigt och efter därom utfärdad kungörelse bör ansökas, att såsom åbo ej får hvarken vid dödsfall eller öfverlåtelse godkännas vanfräjdad person (hwaremot vanfräjd, som åbon ådragit sig efter vunnen inrymning ej numera medför åborättens förlust) samt att arfvinge, som är vanfräjdad, följaktligen ej håller får deltaga i lottning, där sådan på sätt ofvan nämnts bör emellan flere samarfva ega rum.

De under 1 och 2 här ofvan framhållna grundsatserna i 1883 års förordning utvisa nu visserligen, att lagstiftaren ansett åborätten vara en cessibel förmögenhetsrätt i åbons hand. Men däraf att en förmögenhetsrätt kan öfverlätas följer icke med nödvändighet att den äfven kan gå i arf, och då i förevarande fall arfvingarnes rätt att vinna åboskap beror af att de ansöka detsamma och befinnas därtill enligt författningen kvalificerade samt förordningen, i fall t. ex. den

af lidne åbons enda arfvinge eller alla arfvingar vore vanfräjdade och lägenheten förty ginge till oskyld man, icke förpliktar den sistnämde att erlagga någon löseskilling, så synes mig uppenbart att besittningsrätten till kronohemman icke är någon förmögenhetsrätt i afliden åbos bo eller med andra ord icke hör till hans kvarlåtenskap och att arfvingarna endast ega en personlig företrädesrätt att, under vilkor af god fräjd, vinna framför andra åboskapet, ifall de därom ansöka. Vid detta förhållande har icke håller vanfräjdad arfvinge någon rätt att erhålla lösen af sina samarfva och bör förty den föreliggande frågan besvaras nekande.

Om detta förenade sig öfriga närvarande medlemmar af centralafdelningen.

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan redogjorde för lagstiftningen rörande åborätt å kronohemman samt innehållet af Kejserliga förordningarna den 6 juni 1883 och den 20 augusti 1887, hvarest referenten uppläste följande af honom skriftligen affattade samt af filialen efter avslutad diskussion i saken enhälligt godkända svar på frågan:

Enär åboskap å kronohemman är en förmögenhetsrätt endast så länge åbo lefver och icke har förvärvat sin besittningsrätt samt stadgandet i § 5 af Kejserliga förordningen den 6 juni 1883 angående åborätt å kronohemman, sådan denna § lyder i Kejserliga förordningen den 20 augusti 1887, om att, sedan åbo dött eller förvärvat besittningsrätt till kronohemman, besittningsrätten skall tillfalla den eller de skyldemän, som äro närmast att ärfva honom, icke innefattar arfsrätt i egentlig mening, utan blott rättighet för närmaste skyldemän att framför andra tillträda åboskapet, såvidt de innehafva de i lag därför stadgade kvalifikationerna, hvilka enligt förordningens uttryckliga föreskrift jämväl skola pröfvas, förrän lottning värkställes, så inträder rätt till utlösen endast för den arfvinge, som enligt § 6 uti 1883 års förordning också kan antagas till åbo, hvidan

Centralafdelningen.

Referenten besvarade frågan på följande sätt:

Om den, som emot lösen afträdt sitt eventuella fastighetsarf, öfverlefter fastighetsegaren, hvars arfvinge han är, så synes aftalet vara att bedömas såsom ett köp, hvilket blifver perfekt, så snart den sålda fastigheten vid dödsfallet eller genom arfskifte tillfaller öfverlåtaren. Om denna uppfattning är riktig, bör öfverlåtelsen, ehuruval den företagits före arffallet, utan tvifvel anses såsom föryttring af arfvejord, hvaraf, enligt 17: 2 Ä. B., följer att s. k. surrogat skall vid skifte af öfverlåtarens dödsbo sättas i fastighetens ställe.

Om åter den, som afträdt sitt eventuella arf, dör före fastighetsegaren, så synes aftalet icke värka eganderättens öfvergång till den, som före fastigheten erlagt lösen. Skyldskapsförhållandet emellan öfverlåtaren och fastighetsegaren, hvilket väl gifvit den förre *utsikt* att efter den senares död förvärfa fastigheten, torde nämligen enligt finsk lag icke hafva redan under fastighetsegarens lifstid för öfverlåtaren medfört en *rätt*, hvilken tredje man kunnat af honom förvärfa. Öfverlåtaren har kunnat förfoga om fastigheten endast för den händelse att han blefve till densamma arffallen. Inträffar detta icke, så öfvergår eganderätten ej till köparen, utan förvärvas i grund af egen arfsrätt af den, som efter fastighetsegarens död är efter honom arffallen, oafsedt om han äfven är öfverlåtarens arfvinge eller ej.

Detta uttalande omfattades af centralafdelningens öfriga närvarande medlemmar.

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan ansåg, under förutsättning;
att aftalet blifvit ingånget före arflåtarens död,

att den person, som emot lösen afträdt sitt eventuella fastighetsarf, i framtiden väckligen blef arffallen till ifrågakomna fastighet samt

att köparen efter arflåtarens död på grund af förnyadt aftal med säljaren omhänderfick sagde fastighet,

den uppställda frågan, jämlikt 2 § 17 Kap. Ä. B. böra besvaras obetingadt nekande. Ofvanomförmälda förutsättningar betingades enligt referentens tanke ovilkorligen, enär blott genom försäljning af eventuelt arf någon eganderätt till fastighet icke kunde öfvergå, utan alla de rättsförhållanden, hvilka berodde af köpet om den eventuella arfsrätten, inträdde först sedan berörda aftal af kontrahenterna förnyats efter aflåtarens död. I annat fall existerade endast ett hasardafstal, men icke något fastighetsköp.

Fem medlemmar af filialen biträdde referentens åsikt, hvaremot två ledamöter besvarade frågan sålunda, att, om fastighet, som utgjort föremål för köpeaftal om eventuelt arf efter aflåtarens död verkligen tillföll säljaren i arf samt på grund af samma aftal, som sålunda nu endast realiserades utan att något nytt aftal efter arflåtarens död behöfde belevas emellan kontrahenterna, öfvergick i köparens ego, ifrågakomna lösen borde enligt ofvanåberopade lagrum betraktas såsom vederlag för arfvejord.

Wasa filialafdelning.

Afdelningen var ense därom att ifrågavarande lösen borde betraktas såsom vederlag för arfvejord, enär i motsatt fall stadgandet i 2 § 17 Kap. Ä. B. lätt kunde göras fullkomligt illusoriskt.

Wiborgs filialafdelning.

I 17 kap. Ä. B. stadgades uttryckligen, att arfvejord å landet eller vederlag för densamma icke linge genom testamente bortgifvas; då lösöre för eventuelt arf till fastighet å landet icke kunde betraktas annorlunda än om t. ex. vid arfskifte lösöre tagits i stället för arfvejord å landet och det sistnämnda behöll arfvejords egenskap, vore det själfallet att äfven lösen för eventuelt arf måste betraktas såsom vederlag för arfvejord och sålunda icke kunna blifva föremål för testamente.

16:de frågan.

Får domstol vid behandling af fråga om klyfning af lägenhet döma om storleken af sakegarenes andelar i fastigheten, hvarom stridighet under sådan rättegång uppstått, eller bör sådan eganderättsfråga först genom särskild rättegång afgöras?

Centralafdelningen.

Centralafdelningens närvarande medlemmar förenade sig om följande af en ledamot afgifna yttrande.

Ehuru 1734 års lag (R. B. 14: 5; 21: 4) syntes gifva stöd åt uppfattningen, att s. k. kumulation af käromål vore i vidsträkt grad medgifven, låge det i sakens natur, att denna rättighet måste lida sådan inskränkning, som vore nödig för vinnande af reda och planmässighet i rättegångsförfarandet, och kunde sålunda icke sig emellan alldeles olikartade påståenden eller sådana, om hvilka olika processuella stadganden gälde, i en rättegång sammanföras. Tydligt vore emellertid, att medan tvisten om vederbörandes andelar i fastigheten vore en ren privatprocess eller m. a. o. en process, i hvilken endast enskilde parter stode mot hvarandra, frågan om tillstånd till klyfning utgjorde ett ärende af offentligt rättslig natur, som väsentligen rörde kronans skatteintressen och hvars afgörande förty enligt den i R. B. 10: 26 stadgade normen äfven kunnat af lagstiftaren öfverlämnas åt förvaltningsmyndighet. Den olika naturen af dessa ärenden visade sig äfven däri, att tvistemålet borde anhängiggöras genom skriftlig stämning, hvaremot klyfningsfrågan kunde sättas i gång genom enkel anmälan, samt att, under den tid lagmansrätterna existerade, sistnämnda fråga icke fick dragas längre än till lagmansrätten (Kgl. förkl. den 24 januari 1751). För anhängiggörandet af klyfningsfrågan måste det med afseende härå anses vara en nödvändig förutsättning att sakegarens andelar i fastigheten vore ostriidiga, och besvarades den uppställda frågan förty nekande.

Åbo filialafdelning.

Referenten anförde, hurusom gällande lag i 5 § 14 kap. R. B. sasom god rättsordning faststälde att sådana saker icke finge sammanblandas, som med hvarandra icke hade gemenskap, utan att slika mål borde hvar för sig handläggas. I förevarande fall var behandlingen af frågan om klyfningen af lägenheten ett anmälningssärende af förvaltningsrättslig natur, medan bestämmandet af storleken af sakegarenes andelar i fastigheten åter måste betraktas såsom en privatprocess, där helt andra parter och med tilläfsventyrs också alldeles olika påståenden kunde uppträda inför domstolen än i den på samma domstols åtgärd ankommande klyfningsfrågan. Referenten besvarade därför frågans första moment obetingadt nekande och dess andra moment jakande.

Filialens närvarande ledamöter omfattade enhälligt referentens mening.

Wasa filialafdelning.

Frågorna om klyfning af lägenhet och angående storleken af sakegarenes andelar i fastigheten ansågos vara två ärenden af den olika natur, att desamma icke ägnade sig för gemensam handläggning vid domstol, utan borde eganderättsfrågan afgöras, förrän frågan om klyfning af lägenhet kunde till behandling upptagas.

Wiborgs filialafdelning.

Filialen ansåg att frågan om klyfning af lägenhet och eganderätt till andelar i densamma voro till sin natur så vidt olika, att dessa icke kunde af domstol i ett sammanhang behandlas, utan borde, där tvist om eganderätten uppstått, denna fråga först genom skild rättegång afgöras och klyfningsfrågan emellertid hvila.

17:de frågan.

Huru gestaltar sig ansvarsskyldigheten, då två personer ingått borgen och därvid förbundit sig att „en för alla och alla för en“ ansvara för gälden?

Centralafdelningen.

Frågan refererades af en ledamot på följande sätt:

I 11 § 10 kap. H. B. stadgas: „Hafwa två, eller flere, i borgen gått, och sig en för alla, och alle för en, til ansvar bundit; ther må man för fulla gälden söka hwilken-thera man helst wil. Är ej borgen sålunda utfäst; sware hwar för sin del“. Vidare ses af 7 § 3 kap. och 12 § 4 kap. U. B. att borgenär, hvilken har dom, som lyder å „alla för en, och en för alla“, har rätt att få utmätning för fulla gälden hos hvem af gäldenärerne han helst vill. „En för alla och alla för en“ utmärker således solidarisk ansvarsskyldighet i motsats mot ansvarsskyldighet efter hufvudtalet. Sagda uttryck är för öfrigt icke det enda, som af lagen i sådan bemärkelse begagnas. Sålunda nämnas i 3 § 11 kap. G. B. makar och i 1 § 26 kap. R. B. löftesmän, som svara „begge för en, och en för begge“. Annanstädes i lagen förekommer i samma betydelse „sware til fullo gälden“ (6 § 9 kap. och 2 § 10 kap. Ä. B.)

Förevarande fråga afser emellertid icke, efter refs uppfattning, att sätta anförda förhållande, eller att „en för alla och alla för en“ betecknar solidarisk ansvarsskyldighet, under debatt. Enligt en ganska utbredd åsikt, som vunnit styrka genom en Kejsarliga Senatens dom af den 6 mars 1874 (refererad i För. Tidskrift X 351—4), äro ordalagen „en för alla och alla för en“ i en förbindelse, som utfärdats af endast två personer, icke riktiga. utan lämna rum för invändningen att förbindelsen varit affattad att ingås af minst tre personer. För en solidarisk förbindelse af endast två vore den rätta formeln, i motsats mot den förra, „en för begge och begge för en“, andra uttryck att förtiga.

Frågan därom, huruvida en förbindelse enligt öfverenskommelse skolat ingås af flere än de personer, som sedermera undertecknat densamma, kan emellertid icke lösas på grund uteslutande af ett eller annat uttryck i förbindelsen, utan beror dess afgörande af all den utredning i saken som företes. Frågan är med andra ord en bevisningsfråga och såsom sådan svår, för att icke säga omöjlig, att annorledes än kasuistiskt besvara. Skall därför någon lösning å den uppställda frågan här gifvas, måste det fallet förutsättas, att all annan utredning om löftesmännens ansvarsskyldighet saknas än den, som kan hämtas däraf att ifrågavarande uttryck i förbindelsen användts. Det svar, som under sådan förutsättning å frågan lämnas, erhåller dock en mera allmängiltig betydelse därigenom att i de flesta fall borgesförbindelsers lydelse torde vara det enda material, som står till buds, då omfånget af löftesmännens ansvarsskyldighet skall bedömas. Ehuru desse i allmänhet aftala med gäldenären, är deras förbindelse dock stäld till borgenären, hvarför de icke till sin förmån få åberopa annat ur aftalet med den förre än sådant, som kommit till borgenärens kunskap eller hvarom han åtminstone bort taga kännedom. Och denne, som sällan torde meddelat sig direkt med löftesmännen, hämtar enligt regeln sin kunskap om dessas förbindelse uteslutande ur löftesskriftens ordalag. — För öfrigt är äfven att märkas att hela spörjsmålet föga kommer under domarens pröfning annorledes än då invändning göres eller åtminstone löftesmännen uteblifva, så att domaren har att döma i målet „efter thy, som sanning ther i utletas kan“.

Gäller det nu att afgöra, huruvida sakförhållandet att en borgesförbindelse är ingången „en för alla och alla för en“ ensamt för sig lämnar stöd åt invändningen, resp. antagandet, att förbindelsen skolat utgifvas af minst tre personer, hvadan en borgenär, som emottagit en sålunda affattad förbindelse, underskrifven af endast två personer, då han af skriftens lydelse bort sluta till att undertecknarene skolat vara minst tre, måste underkasta sig den begränsning af löftesmännens ansvarsskyldighet, som af en sådan tolkning kan följa, så skulle referenten för sin del besvara denna

fråga därhän, att af en sådan affattning af borgesförbindelsen icke ensamt följer att undertecknarenes antal skall vara tre.

Formeln „en för alla och alla för en“ kan, använd i en förbindelse af två personer, icke, åtminstone efter referentens uppfattning, anses för alldeles språkligt oriktig, ehuru den möjligen i en sådan sammanställning är mindre exakt. Man kunde nu anmärka, att om detta uttryck är mindre exakt, borgenären däraf hade bort taga sig anledning att efterforska löftesmännens mening eller fordra ny förbindelse. Men detta torde vara att ställa för stora anspråk på borgenären. Man synes med större skäl kunna begära af löftesmännen, att de på annat sätt än genom en tvetydig formulering, exempelvis genom att i löftesskriften inrycka uppgift om antalet löftesmän, bevaka sin rätt och skydda sig mot missbruk af sin underskrift. För öfrigt kan borgenären, förebrädd ouppmärksamhet, åberopa ordalydelsen af 11 § 10 kap. H. B., däri uttryckligen sägs: „Hafwa två — — i borgen gått, och sig en för alla, och alle för en till ansvar bundit“. Visserligen är detta stadgande icke att fattas såsom någon af lagen anvisad formel, ty dylika formler äro för lagen främmande; och kan det ej håller lämnas obemärkt att lagen, då den använder „en för alla och alla för en“, ställer dessa ord i samband med „två eller flere“ (11 § 10 kap. H. B.; 12 § 4 kap. U. B.) eller flere (6 § 10 kap. R. B.; jmf. äfven 2 § 15 kap. H. B. och 7 § 3 kap. U. B.), medan lagen, när den nämner makar (3 § 11 kap. G. B.) eller eljes uttryckligen blott två solidariskt ansvarsskyldige personer (1 § 26 kap. R. B.), begagnar formeln „en för begge och begge för en“. Men så stort afseende torde man dock, utan att göra sig skyldig till formalism, få fästa vid lagens ordalag, att man kan anse en borgenär, som har i handom en med begagnande af lagens verba formalia affattad borgesskrift, böra vara, där ej annat visas hafva varit aftaladt, tryggad vid den rätt, som lagen uttryckligen anknyter till en sålunda affattad borgesskrift. — Emot det präjudikat, som inledningsvis omnämndes, må till den kraft och vär-

kan sådant hafva kan ställas ett rättsfall i motsatt riktning, som ingår i Holms Juridiska Arkiv 1887. 506 o. ff.

Huru beskaffad två löftesmäns ansvarsskyldighet är, i händelse det utredes att gäldenären förbundit sig anskaffa än flere löftesmän och deras förbindelse anses böra i öfverensstämmelse därmed behandlas, är ett spørsmål, som torde ligga utom området för förevarande fråga och som därför nu icke kan till besvarande upptagas.

I detta uttalande instämde åtta af centralafdelningens närvarande medlemmar. Dercmot ansågo fyra medlemmar en borgensförbindelse med den i frågan förutsatta lydelse innefatta en presumtion om att förbindelsen varit afsedd att undertecknas af åtminstone tre löftesmän, i följd hvaraf — där ej presumtionen genom motbevisning häfdas — de två, hvilka undertecknat förbindelsen, vore ansvarige för endast två tredjedelar af skulden.

Åbo filialafdelning.

Filialens närvarande medlemmar yttrade beträffande *laga borgen* enhälligt den mening, att löftesförbindelsen borde tolkas så inskränkt som möjligt samt löftesmännens ansvarighet mätas efter de villkor, under hvilka densamma ingåtts; hvarför och då i förevarande fall löftesförbindelsens affattning utvisade att löftesmännen bort vara åtminstone tre, de två löftesmännens ansvarsskyldighet, jämlikt 8 och 11 §§ 10 kap. H. B., måste inskränkas till tvåtredjedelar af ansvarssumman.

Vidkommande *proprieborgen* ansågo sex ledamöter att en proprielöftesförbindelse fäste skuldbeloppet lika mycket vid löftesmannen som vid gäldenären samt att den förre sålunda vore till fordringsegaren i samma ställning som den senare, alldeles som hade han med denne sig till lika ansvar förbundit, hvarför bemälde ledamöter, på grund af 9 och 11 §§ 10 kap. H. B., ålade de två löftesmännen att infria hela ansvarssumman.

Fyra medlemmar af filialen voro af den skiljaktiga åsikt att en proprielöftesförbindelse borde bedömas efter all-

deles samma grunder som angående laga borgen ofvan uttalats.

Wasa filialafdelning.

Fem af afdelningens närvarande medlemmar ansågo att då borgesskriftens ordalydelse förutsatte att minst tre löftesmän skulle ikläda sig löftesförbindelse, kunde borgesmännen icke förpliktas att svara för mera än två tredjedelar af den gäld, hvarför de ingått borgen. Fyra medlemmar höllo däremot före, att bägge borgesmännen på grund af 11 § 10 kap. H. B. vore solidariskt ansvarige för gäldens fulla belopp.

Wiborgs filialafdelning.

Vid besvarandet af denna fråga gjorde sig olika åsikter gällande. Pluraliteten höll före att uttrycket „en för alla och alla för en“ kunde hänföra sig likaväl till tvänne som till flere löftesmän (se 10: 11 H. B.) och att den förmenta oegentligheten i ordalydelsen sålunda icke kunde inskränka ansvarsskyldigheten för löftesmännen.

Minoriteten uttalade sig att som vidden af en borgesförbindelse icke finge tolkas vidsträktare än ordalydelsen vid handen gaf och uttrycket „en för alla och alla för en“ förutsatte att minst tre personer skulle ikläda sig ansvarsskyldigheten, ansåg minoriteten att, då endast två personer undertecknat slik borgesförbindelse, kunde de icke förpliktas att svara för vidare än tvåtredjedelar af borgesförbindelsens innehåll (Se Jur. Fören:s Tidskr. II 197 X 351).

18:de frågan.

Uti 63 § af K. Förordningarna angående villkoren för försäljning af brännvin den 16 juli 1886 och den 9 juni 1892 stadgas att alla förut utfärdade författningar rörande ifrågavarande ämnen upphört att vara gällande för framtiden. Ega med afseende härpå K. Kungörelsen af den 26 februari 1872 angående förbud för minutförsäljare att till

underbefül eller manskap af ryska eller finska militären föryttra brännvin eller sprit äfvensom 46 § i K. Skolordningen den 8 augusti 1872 angående ansvar för försäljning af starka drycker åt skolorngdom fortfarande giltighet?

Centralafdelningen.

Referenten framhöll hurusom i fråga om lagbestämningars giltighet den grundsats i doktrinen uppställdes att ett lagbud länder till efterrättelse i afseende å de rättsförhållanden, till hvilka det hänförde sig, intill dess detsamma i laga väg ändrats eller upphäfts eller ock de förutsättningar, på hvilka lagbudet grundats, upphört att existera. Upphäfvet af ett lagbud genom en ny lagstiftning kunde ske antingen sålunda, att detta i den nya lagen uttryckligen tillkännagafs eller ock „tacite“ genom bestämmelser, som stode i strid mot den äldre lagens innehåll. Vore en äldre lag genom en nyare icke uttryckligen upphäfd och framginge det icke håller i öfrigt att sådant varit af lagstiftaren uppenbarligen åsyftadt, gälde den förra fortfarande i de delar, som icke motsades af den senare lagen.

Tillämpade man det ofvansagda på föreliggande fråga, så talade redan den omständigheten att frågan i diskussionsprogrammet upptagits, tillräckligt emot den uppfattning, att ordalagen i 63 § af brännvinsförordningarna skulle innefatta ett uttryckligt upphäfvande af 1872 års kungörelse och omordade stadgande i 46 § af skolordningen. Granskade man sedan de komitéarbeten och landtdagsförhandlingar, som låge till grund för 1886 och 1892 års förordningar, så sökte man förgäfvnes någon antydning om att lagstiftarens mening skulle varit att fränkänna dessa stadganden deras fortfarande giltighet. Slutligen kunde åberopade stadganden icke håller sägas stå i strid med någon bestämmning i 1886 och 1892 års förordningar eller förordningarnas anda och mening. Referenten besvarade altså frågan obetingadt jakande.

Om denna åsikt förenade sig enhälligt centralafdelningens öfrige närvarande medlemmar.

Åbo filialafdelning.

Referenten för frågan redogjorde för brännvinslagstiftningens olika skeden i vårt land sedan 1863 samt ansåg förenämnda Kejserliga kungörelse och ofvanåberopade § 46 i Skolordningen fortfarande ega giltighet,

emedan förordningarna angående brännvin, såsom de tidigare uppfattats, äro tillfälliga för en viss tid bestående författningar, uppgjorda i ekonomiskt syfte och för polisändamål, samt de förändringar, som dessa förordningar tid efter annan undergått, icke berört eller med fog kunna hänföras till andra än sådana bestämningar, hvilka inrymts i de tidigare författningarna i ämnet;

emedan hela andan i 1886 och 1892 årens brännvinsförfattningar ådagalägger att lagstiftarens afsikt icke varit att undanröjda tidigare inskränkningar i försäljningsrätten utan fastmera att skärpa dem; och

emedan Kejserliga kungörelsen af den 26 februari 1872 och Skolordningen af den 8 augusti samma år äro utan Ständernas medvärkan tillkomna disciplinära stadganden, hvilka ega giltighet utan hänsyn till ingående bestämmningar i allmän lag, såframt icke deras tillämpning genom uttryckligt lagstadgande upphäfts.

Filialens öfrige närvarande medlemmar instämde uti referentens yttrande.

Wasa filialafdelning.

Frågan besvarades enhälligt jakande.

Wiborgs filialafdelning.

Då med ifrågavarande bestämmelse uti brännvinsförfattningarne synbarligen icke afsetts sådana specialstadganden af disciplinär beskaffenhet, hvilka i förestående måtto till efterrättelse faststälts för militär och skolorgdom, ansåg afdelningen de i nästnämndt afseende emanerade förbuden icke beröras af omordade bestämmning rörande vilkoren för försäljning af spritdrycker i allmänhet.

19:de frågan.

Om domkapitel eller annan förvaltningsmyndighet, hos hvilken underlydande tjänsteman angifvits för fel i tjänsten, genom utslag, som vunnit laga kraft, förklarat angifvelsen ostyrkt eller obefogad, samt angifvaren sedermera vid domstol tilltalas för falsk angivelse, hvilket afseende bör i sådant mål fästas å förvaltningsmyndighetens utslag?

Centralafdelningen.

Den för frågan utsedde referenten ville först hafva anmärkt, att intet tvifvel kunde finnas därom, att domkapitel och annan förvaltningsmyndighet, inför hvilken åtal för tjänstefel kunde ske, vore att hänföra under begreppet domstol i den mening detsamma förekommer i 1 § af K. F. den 26 november 1866 ang. falsk angivelse m. m. (jfr 60: 1 M. B.) och att förty en inför slik myndighet gjord falsk angivelse angående tjänstefel kunde under omständigheter beläggas med det i nyssnämnda förordning för falsk angivelse utsatta straffet. I nya strafflagen (26: 1) hade lagstiftaren genom användande af uttrycket „vid domstol eller hos annan myndighet“ tydligen uttalat, att slik angivelse inför en förvaltande myndighet vore underkastad lagens bestämmingar angående falsk angivelse.

För att närmare bestämma hvad med falsk angivelse bör förstås, vore det nyttigt. att tänka sig hvilket inflytande på bedömandet af frågor, huruvida falsk angivelse förelåg eller icke, ett fällande eller friande utslag i anledning af en anklagelse, som sedan gaf anledning till talan angående falsk angivelse, utöfvade. Var utslaget fällande, så måste talan om ansvar för falsk angivelse förfalla — förutsatt naturligtvis att icke den fällande domen sedermera befunnits vara af en eller annan anledning oriktig.

Var åter utslaget friande, följde däremot icke utan vidare, att den, hvars talan sålunda förkastats, gjort sig skyldig till falsk angivelse. Utan att behöfva ingå på en utläggning af de skilda slag af friande utslag, som hos oss i

brottmålsprocessen kunna förekomma, kunde väl sägas, att ett friande utslag innefattade ett förkastande af klagandens straffanspråk. Men orsakerna, hvarför anspråket blifvit förkastadt, kunde vara mångahanda: anspråket framstode såsom obefogadt, i följd af att den påbördade handlingen befunnes vara fullkomligt ogrundad; den företedda bevisningen vore otillräcklig för ett fällande utslag; den påstådda handlingen befinnes väl vara riktig, men förlorade sin kriminalrättsliga betydelse i följd af någon genom en sakinvändning förebragt omständighet (t. ex. i en dråpsak invändning om nödvärn).

Orsaken till nu antydda förhållande vore uppenbarligen de olika villkoren för en fällande och friande dom. För den förra erfordras att domaren skall finna riktigheten af alla betingelser för straffanspråkets godkännande samt — hvilket är en annan sida af samma sak — oriktigheten af alla möjligen gjorda invändningar. För friandet däremot vore det nog, att en enda betingelse för straffanspråkets befogenhet saknades eller ock att en enda invändning emot detsamma befunnes vara riktig. Betydelsen af det — verkliga eller förmenta — faktum, kring hvilket straffanspråket rör sig, blefve genom den fällande domen en helt annan än genom det friande utslaget, särskildt med afseende å en sedermera väkt talan angående falsk angivelse.

Så äfven i det uti den föreliggande frågan förutsatta fallet. Genom förvaltningsmyndighetens fällande dom vore konstateradt, att ett ämbetsfel verkligen förelåge, vid hvilket förhållande något ansvar för falsk angivelse i regeln ej kunde komma i fråga, men uti ett friande utslag åter vore antingen förklaradt att den inför myndigheten åtalade icke låtit komma sig ett slikt fel till last eller ock uttaladt att klaganden ej företett full bevisning för sitt påstående. I hvardera fallet visste väl domaren i målet angående falsk angivelse anse anklagelsen för begånget ämbetsfel vara ostyrkt. Några vidare slutsatser af det friande utslaget såsom sådant finge ej dragas. Domaren vore förty ingalunda berättigad att blott på grund af ett slikt friande utslag, vare sig af det ena eller andra slaget, fälla svarande i målet angående falsk

angivelse till ansvar för sistaända brott. Genom det friande utslaget vore ingalunda utredt, att falsk angivelse särskildt med afseende å brottets subjektiva sida kunde tagas klaganden i målet angående ämbetsförseelse till last. Denne kunde hafva handlat i god tro, hafva haft sannolika skäl för sin anklagelse (K. F. 26 nov. 1866 § 4; St. L. 26: 4^a), i hvilka fall anklagelsen för ämbetsförseelse, ehuru af myndigheten förkastad, ej kunde föranleda något straff vid den senare domstolen.

Men härvid är dock att märka, att anklagelsens straffbarhet eller icke straffbarhet måste bedömas med ledning af den undersökning, som försiggått vid den förre domstolen. Något förebringande af nya sannolika skäl borde öfverhufvudtaget ej vid den senare domstolen tillåtas, utom för så vidt de tjäna till att närmare belysa de vid den förre domstolen gjorda andragandena, enär det vore just anklagelsen, sådan den med alla därtill hörande omständigheter vid den förre domstolen bedrifvits, som utgör föremål för den senare domstolens behandling. Denna tillkomme att afgöra, huruvida klaganden i det förre målet genom sitt förfarande gjort sig skyldig till falsk angivelse.

Därjämte ville ref. hafva tillagdt att, om den förre domstolen ej upptagit målet till undersökning i följd af preskription eller i anledning däraf, att klaganden ej varit berättigad att föra talan i saken eller i följd af någon annan omständighet, fullständig bevisning måste få framställas i målet angående falsk angivelse (jfr K. F. 26 november 1866 ang. falsk angivelse m. m. § 11^a, St. L. 27: 5^a).

I den af referenten uttalade åsikten instämde fem af centralafdelningens tillstädeskomne ledamöter. Öfriga sex närvarande ansågo däremot den för falsk angivelse tilltalade icke vara förhindrad att till sitt försvar förebringa äfven sådan bevisning, som icke inför förvaltningsmyndigheten åberopats. Det vore nämligen hvarje anklagads i rättegångsordningen grundade rätt att för sitt friande få framställa alla de bevis som för honom vore tillgängliga; denna rättighet lede inskränkning endast såvidt därom i lag vore uttryckligen stadgadt. Sådant stadgande förefunnes emeller-

tid icke; tvärtom hade, å ett nära liggande rättsgebit, de i 1866 års förordning förekommande inskränkningar för framställande af det s. k. sanningsbeviset i ärekränkingsmål blifvit genom den nya strafflagen (27: 5) undanröjda, hvilket i sin mån ådagalade lagstiftarens omsorg om ofvanantydde rättsprincips vidmakthållande. Den af förvaltningsmyndigheten gifna friande domen rubbades icke genom framställandet af nya bevis i målet angående falsk angivelse, då ju i detta mål för svarandens friande erfordrades pröfning endast däraf, huruvida sannolika skäl för angivelse förefunnes. Att inskränka den anklagades bevisrätt till de hos förvaltningsmyndigheten framställda skälen vore dessutom i hög grad rättsvådligt, då processen hos förvaltningsmyndigheten i regeln vore mer eller mindre summarisk och icke erbjöde samma garantier för undersökningens noggrannhet och fullständiga affattning i skrift som rättegången vid de vanliga domstolarne. Hvarken principiella eller praktiska skäl syntes därför tala för antydde inskränkning.

Åbo allalafdelning.

En ledamot af filialen uppläste följande skriftliga referat:

Enär ej blott Domkapitlen, utan äfven andra förvaltningsmyndigheter, såsom t. ex. konsistorium vid Alexanders Universitetet, genom särskilda författningar tillerkänts domsrätt, bland annat, i sådana mål, uti hvilka desamma underlydande tjänstemän angifvits för fel i tjänsten, kan ett af förvaltningsmyndighet afkunnadt, laga kraft vunnet utslag, hvarigenom en slik angivelse förklarats ostyrkt eller obefogad, icke rubbas såtillvida som tjänstemannen genom desamma blifvit frikänd från alt ansvar i saken. Men emedan hvarje medborgare i vårt land har grundlagsenlig rätt att blifva dömd af den domstol, under hvilken han hör, måste, i händelse förbemälde tjänsteman sedermera vid domstol tilltalar angifvaren i ett mål af ofvanantydd art för falsk angivelse, denne vara berättigad att på grund af det bevismaterial, som i den förra rättegången företetts, framhålla alla de skäl han haft till stöd för sin tidigare angivelse,

hwarefter domstolen, oberoende af förvaltningsmyndighetens utslag, eger att afgöra huruvida och i hvad mån angifvelsen varit ostyrkt eller obefogad samt i enlighet därmed afkunna utslag i saken, och ehuru den i den senare rättegången tilltalade varit i tillfälle att, då ofvanantydde mål vid förvaltningsmyndighet förevarit, framställa all den bevisning han velat begagna sig af, kan det ej håller vara tvifvel underkastadt att han, då det icke mera är fråga om tjänstemannens fällande till ansvar för tjänstefel, utan om de omständigheter, hvilka kunna utesluta eller förmildra den tilltalades straffbarhet, vid domstolen får föreställa ytterligare bevisning såsom skäl för sin tidigare angivelse, blott föreskrifterna härom i Kejserliga förordningen den 26 november 1866 angående falsk angivelse och annan ärekränkning iakttagas.

Sedan diskussion i saken försiggått, förenade sig filialens öfrige närvarande ledamöter enhälligt om referentens åsikt.

Wasa filialafdelning.

Afdelningen ansåg förvaltningsmyndighets utslag icke kunna utgöra hinder för den person, som uti den senare rättegången tilltalades, att framställa bevisning åsyftande att bringa i dagen sannolika skäl till styrkande af den tidigare angifvelsen och därigenom fria sig från åtalet för falsk angivelse.

Wiborgs filialafdelning.

Ehuru väl de stadganden, som återfinnas i 17: 32 R. B. angående rättsvärkan af utslag, som vunnit laga kraft och hvarigenom den tilltalade blifvit frikänd, närmast hänföra sig till rättegången vid allmän domstol, syntes dock enahanda bestämmningar i tillämpliga delar böra gälla jämväl i andra fall, där åtal i behörig ordning anhängiggjordes och fullföljdes, samt den från angifvelsen engång frikände sålunda alltid njuta den förmån som i sagda lagrum medgifves utan att någon vidare bevisning om hans brottslighet må tillåtas i sammanhang med rekonventionsmålet.

Rättsfall.

13.

Eger konkursborgenär, för hvars tillgodohafvande viss egendom blifvit tidigare än trettio dagar innan konkursens början utmätt, förmånsrätt i denna egendom äfven om densamma efter utmätningen oförändradt fått förblifva i gäldenärens värjo?

Å inställelsedagen den 10 april 1893 i bokhandlaren Onni Coranders vid rådstufvurätten i Kotka anhängiga konkurs bevakade firman „Weilin & Göös bokhandel“ i Jyväskylä genom delegaren däri bokhandlaren Matts Orpana särskilda fordringar och bland dem:

1:o) i grund af rådstufvurättens i Kotka utslag af den 29 augusti 1892, 4,000 mark jemte 6 procents ränta från den 27 förutgångne juli och 28 mark i rättegångskostnadsersättning äfvensom 7 mark 60 penni utmätnings- och auktionskostnader; samt

2:o) enligt samma rådstufvurätts den 28 september 1892 gifna utslag 677 mark 50 penni och 1 mark i afgift för utmätningsorder; och yrkade firman därjämte att emedan vederbörande exekutor den 3 november 1892 hos bokhandlaren Corander tagit i mät två tryckpressar till gäldande af ofvannämnda utslags innehåll samt Corander först den 19 påföljande december upplåtit sitt bo till konkurs och utmätning således värkstälts mera än 30 dagar före konkursens början, nästsagda fordringar måtte utdömas med den uti § 8 af k. f. den 9 november 1868, angående borge-

närers rätt och företrädde för hvarandra till betalning ur egendom, som blifvit till konkurs afträdd, stadgade förmansrätt.

Sedan särskilda fordringsegare å andra uppropet i konkursen motsagt den begärda förmansrätten på den grund att den utmäta egendomen icke blifvit satt under utmätningensmans vård eller försegling, utlät sig rådstufvurätten medels den 3 juli 1893 afkunnad dom uti omförmälda konkursmål och

utdömde ur de afträdda tillgångarna, bland annat, de på rådstufvurättens berörda två utslag grundade fordringarna;

men emedan firman Weilin & Göös' bokhandel icke styrkt att de med kvarstad belagda tryckprässarna skulle blifvit satta i allmänt förvar eller under utmätningensmans vård eller försegling, vardt firmans berörda anspråk på förmansrätt af rådstufvurätten underkändt.

På erlagdt vad drog firman Weilin & Göös' bokhandel målet till *Wiborgs hofrätt*, som genom dom den 21 oktober 1893 däri sig utlät

och fann firman Weilin & Göös' bokhandel icke hafva anfört skäl till vidare ändring uti rådstufvurättens förenämnda dom än att

enär styrkt blifvit att ofvanberörda två tryckprässar tidigare än trettio dagar före konkursens början tagits i mät till gäldande af omförmälda två utslags innehåll, ty och då den utmäta egendomen, hvilken ej ens påståtts hafva blifvit förskingrad, således måste anses hafva varit under utmätningensmans vård, de ifrågavarande utslagens innehåll jämte utmätningens- och auktionskostnaderna skulle utgå med den uti ofvanåberopade lagrum stadgade förmansrätt ur värdet för nämnda tryckprässar.

Till domen bidrogo hofrättsråden *Tamelander* och *Kumlin*, ref., samt assessorn *Godenhjelm*; hvaremot assessorn *Homén* och adjungerade ledamoten *Selin* funno firman Weilin & Göös' bokhandel icke hafva anfört skäl till ändring uti rådstufvurättens motvädjade dom.

Apotekaren Hjalmar Grahn och civilingenjören Frans Alfred Collin drogo, i egenskap af fordringsegare i bokhand-

laren Coranders konkurs, målet under H. K. M:ts pröfning; och då målet föredrogs i *k. senatens justitiedepartement*, yttrades olika åsikter.

Senatorn *Borenus* pröfvade rättvist, med upphäfvande af hofrättens ofvanberörda dom, låta vid rådstufvurättens i målet meddelade utslag bero.

Om detta yttrande förenade sig senatorn *Hornborg*.

Senatorn *Fellman* fann sökandena icke hafva anfört skäl till ändring uti hofrättens ofvanberörda dom, vid hvilken förty på de af hofrätten anförda skäl och emedan ifrågavarande tryckpressar, hvilka varit i golfvet fastskrufvade, icke kunnat med annan gäldenärens egendom förväxlas, enligt senatorns åsikt borde bero.

Senatorene *Björkstén* och viceordföranden friherre *Palmén* voro ense med senatorn *Fellman*, i enlighet med hvars yttrande dom utfärdades den 30 januari 1894.

14.

Svår kropsskada eller icke?

Vid häradsrättens i Vekkelaks och Sippola socknars tingslag sammanträde den 26 oktober 1892 yrkade kronolänsmannen Axel Gustaf Lilius ansvar å bondesonen Alexander Eriksson Pakkanen för det denne den 23 i samma månad vid ett bröllop, som firats å bonden Matts Andersson Postis hemman i Paijärvi by af nämnda socken, uppsåtligen med knif tillfogat bondesonen Matts Luoma två sår, dedär vållat honom lifsfarlig sjukdom, enligt hvad ett af kronolänsmannen Lilius inlämnadt sålydande intyg vidhandengåfve:

„Että talollisenpojan, Vehkalahden pitäjään Paijärven kylästä, Matti Simonpoika Luoman selkään on 23 päivänä tätä kuuta terävällä esineellä isketty kaksi haavaa, joista toinen käy läpi rintakehän ja on hengenvaarallinen, saan minä täten todistaa, ei ainoastaan ennen tehdyn virkavalani

voimasta, mutta myös tällä valallisella velvoituksella, niin totta Jumala minua auttakoon hengen ja sielun puolesta.

Hamina, 25 p:nä lokakuuta 1892.

Georg Hornborg.

lääket. lis.

(sigill)“.

Sedan målets vidare behandling uppskjutits till den 28 november 1892, tillstädeskom härvid inför häradsrätten jämväl Matts Luoma och, jämte det Luoma förenade sig uti det emot Alexander Pakkanen framställda ansvarsyrkandet, påstod han dennes åläggande att ej mindre ersätta Luomas kostnader för läkarevård och läkemedel med 51 mark 20 penni än godtgöra den skada Luoma, som under nitton dagar vårdats i enskilda sjukhuset i Fredrikshamns stad, lidit därigenom att han uppgifna antal dagar varit till arbete oförmögen, med 38 mark. Och ingafs till rätten ett läkareintyg af följande lydelse:

„Läkarebevis.

Bondesonen Matts Simonsson Luoma, från Paijärvi by i Veckelaks socken, intogs natten mot den 24 sistlidne oktober omkring klockan 12 på Enskilda sjukhuset i denna stad för erhållande af vård med anledning af honom därförinnan tillfogade sårskador.

Vid därpå företagen undersökning befanns han lidande af tvenne med eggjern, troligen knif, nyss tillfogade sår å ryggen: det ena å ryggens meddellinie å 6:te bröstkotan, 1 centimeter långt med sträckning uppifrån nedåt, har ej skadat några ädlare delar; det andra å högra bakre axillarinien, emellan 10 och 11 refbenet, med sträckning uppifrån nedåt och 1½ centimeter långt har genomträngt bröstkor-gen. Vid andhämtningen frustar blod och luft in och ut genom det senare såret. I dess omgifning finnes ett utbreddt emphysem (Emphysema) i cellväfven. I brösthålan har inträngt luft oah runnit något blod (erapneumothorax).

Sedan han blifvit förbunden har han å sjukhuset blifvit vårdad intill denna dag, då han på enträgen begäran

utskrifves, ehuru i lungsäckens nedersta tredjedel ännu kvarstår något litet Herofibrinöst extravasat.

Någon fara för lifvet finnes ej mer, och torde han med omsorgsfull vård och nödig försiktighet kunna fullständigt och utan något för framtiden kvarstående men återvinna sin helse lika väl i hemmet som å ett sjukhus.

Hvilket allt jag härmed icke allenast vid min redan aflagda läkareed intygar, utan ock med denna min edeliga förpligtelse: „Så sant mig Gud hjelpe till lif och själ“ försäkrar.

Fredrikshamn den 12 November 1892.

Robert Ek.

Medicine Doktor. Läkare vid
Enskilda sjukhuset i Fredrikshamn.
(sigill)“

Alexander Pakkanen, som efter det förbrytelsen i fråga timat inmanats i häkte, bestred att han vid angifna tillfälle skulle på antydt sätt misshandlat Matts Luoma samt anhöll att varda från det mot honom väkta åtalet frikänd.

I slutligt utslag den 29 november 1892 förklarade *häradsrätten* ådagalagdt vara, att Alexander Pakkanen vid uppgifna tillfälle på ofvan omförmäldt sätt misshandlat Matts Luoma,

hvarför och då sådant skett af hastigt mod; häradsrätten, med stöd af 5 § i k. den 26 november 1866, angående, bland annat, misshandel å person, dömde Alexander Pakkanen att hållas ett år i tukthus samt ålade honom att till Matts Luoma i fordradt afseende utgifva 109 mark 20 penni. Därjämte förordnade häradsrätten att Alexander Pakkanen skulle å fri fot ställas.

Viborgs hofrätt, under hvars pröfning Alexander Pakkanen i besvärsväg drog målet, utlät sig medels utslag den 3 mars 1893, som uttryckte hofrättsråden *Tamelanders* och *Kumlins*, assessorn friherre *Langenskjölds* och adjungerade ledamoten notarien *Selins* enhälliga åsikt, uti målet och lät bero vid häradsrättens utslag.

Uti hofrättens utslag sökte Alexander Pakkanen i underdånighet ändring hos H. M:t. Då målet föredrogs i k. senatens justitie departement fann *senatens* pluralitet (senatorerna, viceordföranden friherre *Palmén*, *Björkstén*, *Hornborg* och *Fellman*) Alexander Pakkanen icke hafva anført skäl till ändring i hofrättens ofvanberörda utslag.

Skiljaktig var senatoren *Borenus*, som fann Alexander Pakkanen icke hafva anført skäl till annan ändring i hofrättens öfverklagade utslag än att Alexander Pakkanen, enär den af honom föröfvade misshandeln icke åstadkommit sådan svår kroppsskada, som i 5 § af ofvanåberopade förordning afsåges, af senatoren dömdes att för nämnda misshandel, vid hvilken likväl lifsfarligt vapen af Alexander Pakkanen användts, jämlikt 7 och 22 §§ i berörda förordning hållas tio månader i fängelse; med hvilken ändring senatoren i öfrigt lät vid hofrättens utslag förblifva.

Senatens utslag gafs den 1 februari 1894.

15.

Medför ansvar, ådömdt för idkande af handel med „giftiga ämnen“ utan vederbörligt tillstånd (bil. B. till k. f. ang. handel med gift m. m. den 14 januari 1888) äfven den påföljd att det innehafda lagret af dylika ämnen är förbrutet?

Vid rådstufvurätten i St Michel yrkade stadsfiskalen Wladimir Dunajeff ansvar å handlanden Adam Pylkkänen ej mindre för det denne den 9 februari 1892 uti ett uthus af trä uti nämnda stad haft ett upplag af petroleum och terpentin, förvaradt i träkärl, än för det Adam Pylkkänen uti sin salubod i samma stad utan därtill utvärkadt tillstånd förvarat och försålt giftiga färger, äfvensom att ett af stadsfiskalen Dunajeff den 13 i nästnämnda månad hos Adam Pylkkänen i beslag taget parti slika färger (blyhvitt, zinkhvitt, kromsyradt kali, blymönja och kopparvitriol) måtte förklaras förbrutet. Sedan Adam Pylkkänen, i saken hörd, bestridt sig hafva försålt giftiga färgämnen, dem han haft

endast för sitt eget behof förvarade i ett särskildt magasin, samt jämväl förnekat att han förvarat petroleum eller terpentin på angifvet ställe i träkärl, äfvensom vittnen i målet afhörs, utlät sig rådstufvurätten medels utslag den 11 april 1892 och

förklarade Adam Pylkkänen förvunnen om att hafva på förmåldt sätt hos sig förvarat petroleum och utan vederbörligt tillstånd försålt giftiga färgämnen af mindre farlig beskaffenhet;

i anseende hvartill rådstufvurätten pröfvade rättvist, med stöd af 1 och 8 §§ i k. f. den 14 augusti 1866, angående bland annat, upplag af flyktiga och lätt antändbara oljor samt 28 § i k. f. den 14 februari 1888 om handel med gift m. m., döma Adam Pylkkänen att böta för förstnämnda förseelse femtio mark och för den olofliga försäljningen af berörda färgämnen tjugu mark, hvilka böter, utgörande tillsammans sjuttio mark, skulle gå till jämn delning emellan kronan och stadsfiskalen Dunajeff,

hvarhos och jämte det stadsfiskalen Dunajeffs anhållan att de i beslag tagna varorna blefve förklarade förbrutna af rådstufvurätten på grund af sistnämnda lagrum underkändes, Dunajeff ålades att till Adam Pylkkänen återlämna sagda varor.

Öfver detta utslag anförde såväl stadsfiskalen Dunajeff som Adam Pylkkänen besvär i *Viborgs hofrätt*, som medels utslag af den 19 januari 1893 i saken sig yttrade och

fann stadsfiskalen Dunajeff ej hafva anført skäl till annan ändring i rådstufvurättens utslag, än att Adam Pylkkänen fälades att böta för olaga upplag af petroleum, enligt åberopade k. f. af den 14 augusti 1866, sjuttiofem mark och för försäljning af giftiga färgämnen jämlikt stadgandet i 23 § i förenämnda k. f. af den 14 februari 1888 likaledes sjuttiofem mark, hvilka böter skulle fördelas på sätt rådstufvurätten utsagt,

hvarjämte af de hos Adam Pylkkänen i beslag tagna färgämnena 274 $\frac{1}{2}$ kilo blyhvitt, 243 kilo zinkhvitt, 84 $\frac{1}{2}$ kilo kromsyrdt kali, 29 kilo blymönja och 10 kilo kopparvitriol förklarades förbrutna och böra, med stöd af

stadgandet i 34 och 38 § af nästnämnda förordning, af stadsfiskalen Dunajeff antingen försäljas till sådan person, åt hvilken gift af ifrågavarande slag finge föryttras, i hvilken händelse köpeskillingen tillfölle kronan och stadsfiskalen Dunajeff till hälften hvardera, eller om sådant ej kunde ske, från landet utföras eller under iakttagande af nödig försiktighet förstöras eller göras oskadliga;

med hvilken ändring förty och då Adam Pykkänen besvär ej föranledde till rättelse i rådstufvurättens utslag, vid samma utslag i alt öfrigt lämnades beroende.

Till hofrättens utslag bidrogo utan meningsskiljaktighet hofrättsråden *Tamela* och *Fabritius* samt assessorerne *Homén*, *Oskar Wilskman* och adjungerade ledamoten häradsbörjningen *Wahlberg*.

Adam Pykkänen sökte i underdånighet ändring hos H. K. M:t, och då målet — efter det medicinalstyrelsen i följd af därom vidtagen författning uti aflämnadt yttrande i saken förklarar samtliga af hofrätten såsom förbrutne förklarade färgämnen vara att hänföras till de giftiga ämnen, som uppräknas i den med litt. B. betecknade bilagan till k. f. af af den 14 februari 1888 om handel med gift m. m.; — föredrogs i k. senatens justitiedepartement, fann *senaten* (senatorerne viceordföranden friherre *Palmén*, *Björkstén*, *Hornborg*, *Fellman* och *Borenus*) Adam Pykkänen icke hafva anfört skäl till ändring i hofrättens ofvanberörda utslag, vid hvilket förty fick bero.

Senatens utslag gafs den 15 februari 1894.

16.

Ålagd värjemålsed „lämplig“ eller icke?

På stämning å bokhandlaren Emil Wesander till rådstufvurätten i Tammerfors anförde kapellänen Emanuel Törmälä att han år 1884 till finska språket öfversatt professorn J. H. Ingrahams skrift „Herren af Davids stam“ och därefter öfverlätit utgifningsrätten till sagda öfversättning åt bok-

handlaren Wesander utan att angående villkoren och tiden för åtnjutande af förlagsrätten parterne emellan träffats sådant skriftligt aftal, som § 28 i k. f. den 15 mars 1880 angående författares och konstnärs rätt till alster af sin värksamhet därom innehåller. Emedan bokhandlaren Wesander förty på grund af nämnda lagrum ej varit berättigad att utgifva sagda översättning vidare än uti en upplaga af högst 1000 exemplar, men Wesander det oaktadt låtit trycka och utsprida af arbetet tre upplagor, de två första uti inalles 9000 och den tredje upplagan i 10000 exemplar, yrkade kapellanen Törmälä att bokhandlaren Wesander måtte härför fällas till ansvar samt skyldigkännas ersätta Törmälä ej mindre den skada honom i följd af Wesanders omförmälda olagliga förfarande beträffande utgifvandet af den första och den andra upplagan af ifrågavarande översättning tillskyndats enligt en af Törmälä gjord uträkning med sammanlagdt 9400 mark än rättegångskostnaden i målet, hvarjämte kapellanen Törmälä förbehöll sig att framdeles få mot bokhandlaren Wesander utföra talan om utbekommande af skadestånd jämväl för den tredje af Wesander utgifna upplagan af ifrågavarande översättning, om hvilken ersättnings belopp utredning då icke kunde af Törmälä företes.

I saken hörd, genmälte bokhandlaren Wesander att kapellanen Törmälä värkstält omordade översättning på uppdrag af Wesander för dennes räkning mot öfverenskommen godtgörelse samt att Törmälä vid sådant förhållande icke tillkommit utgifningsrätt till sagda skrift. Hvad storleken af de utgifna upplagorna beträffade förklarade Wesander att desamma vida understeg de af kapellanen Törmälä uppgifna belopp. På dessa skäl anhöll bokhandlaren Wesander om förkastande af Törmäläs mot honom väkta talan.

Bokhandlaren Wesander ingaf till rätten tvänne så lydande kvitton:

„Herra E. Wesander'ilta olen tänäpäivänä saanut kirjallisia teoksia vastaan visikymmentä (50) Smkkaa, joka täten kuitiksi kirjoitetaan. Tampereella Helmik. 28 p. 1884.

Em. Törmälä

Kappal.

Kullaalla“.

„Herra Kirjakauppias E Wesander'ilta olen minä saanut „Taavetin valta-istuimen perillisen“ suomennosta vastaan seitsemän kymmentä visi (75) Suomen markkaa, joka täten kuitiksi tunnustetaan. Kullaalla Huhtikuun 13 p. 1884.

Em. Törmälä

(Sigill)“

samt följande bref:

„H. K. Herra E. Wesander“

Älkä pahastuko; mutta minä olen rohkea! En ole saanut mitään vastausta kirjeeseeni. Jos Teille on vaikea lähettää tahi antaa käsirahaa kaksisataa, niin antakaa kumminkin sata markkaa, ja lähettäkää samassa työtä mukana. Antakaa nyt niin ehkä minullakin vielä voipi olla tilaisuus joskus Teitäkin auttamaan. Pyydän kunnioittamalla

Em. Törmälä

Kullaa 9/12 1884“.

Kapellanen Törmälä inlämnade till utredning om huru bokhandlaren Wesander tidigare uppfattat rättsförhållandet parterna emellan ett från Wesander den 18 febr. 1883 till Törmälä aflåtet handbref, i transsumt så lydande:

„Minä olen aikunut painattaa Lähtösaarnaa toistamaan, mitä Pastori siitä vaatii? Olkaa vähiin tyytyväinen sillä olen köyhä mies. — — — — —

Kunniottamalla

Emil Wesander“.

Af i målet afhörda vittnen intygade kontoristen *Johan Hjort*, att vittnet, som en längre tid tjänat hos svaranden Wesander, därunder erfarit att svaranden esomoftast på begäran af kapellanen Törmälä till denne sändt böcker att öfversättas till finska språket, för hvilket öfversättningsarbete Törmälä af Wesander uppburit parterne emellan öfverenskommen betalning. Sålunda hade svaranden, sedan kapellanen Törmälä åter anhållit om något öfversättningsarbete till sagda språk, jämte vittnet genomletat bokförrådet och därvid öfverkommit en svensk upplaga af ifrågakomna arbete, som svaranden genast sändt till kapellanen Törmälä

att af denna mot betalning öfversättas till finskan. Därjämte upplyste vittnet att första upplagan af arbetet skulle tryckas i 3000 och den andra i 5000 exemplar.

Medels utslag af den 5 oktober 1891 utlät sig rådstufvurätten i målet samt

fann halft bevis förekomma därom att bokhandlaren Wesander tillsändt kapellanen Törmälä ett exemplar af professor J. H. Ingrahams arbete, „Herren af Davids stam“ i svensk öfversättning med anmodan att för Wesanders räkning mot visst arvode i ett för alt öfversätta detsamma till finska språket samt att Törmälä på grund af detta uppdrag äfven värkstält sagda öfversättning; men

alldenstund dessa omständigheter, dem rådstufvurätten ansåg vara å sakens utgång värkande, af kapellanen Törmälä bestridits samt full bevisning till hans öfvertygande därom icke funnits att tillgå och sanning i målet ej annorledes utlotas kunde,

ålades Törmälä i stöd af 30 § 17 kap. R. B. att med själf sins ed, därest han gittade, värja sig från hvad sålunda mot honom inlupit, därå och sedan erfarits om kapellanen Törmälä kunde gå eden eller icke, nytt utlåtande i saken i hela dess vidd komme att af rådstufvurätten meddelas.

Bokhandlaren Wesander anförde i Åbo hofrätt besvär öfver rådstufvurättens utslag och framhöll därvid att han till fullo styrkt sina uppgifter beträffande rättsförhållandet parterne emellan. På grund af stadgandet i 34 § 17 kap. R. B. borde i ingen händelse kapellanen Törmälä kunna tillåtas gå värjemålsed i saken, utan borde denna, därest Törmäläs talan ansåges icke kunna utan vidare förkastas, ankomma å Wesander.

Hofrätten fann uti den 20 juli 1892 gifvet utslag, hvar till utan meningsskiljaktighet bidrogo vicepresidenten *Ithimæus*, hofrättsråden *Procopé* och *Sallmén* samt assessorerne *Serenius* och friherre *von Knorring*, bokhandlaren Wesander icke hafva anført skäl till ändring i rådstufvurättens utslag, hvarvid förty komme att bero.

Målet drogs härå af bokhandlaren Wesander genom underdåniga besvär under H. K. M:ts pröfning.

Genom utslag den 11 april 1893 fann *k. senatens justitiedepartement* (viceordföranden friherre *Palmén*, *Björkstén*, *Sohlman*, *Streng* och *Gylling*) den kapellanen Törmälä ålagda väremålsed icke vara i förevarande fall lämplig, hvarför senaten pröfvade rättvist upphäffa såväl hofrättens som rådstufvurättens utslag samt försätta saken i det skick, hvari den befanns innan rådstufvurättens utslag meddelades, och ägde rådstufvurätten i följd däraf på anmälan saken ånyo upptaga samt därmed lagligen förlara.

17.

Twist om giltigheten af testamente, hvilket af testatorerne personligen inlämnats till häradsrätt och i dess protokoll intagits.

Sedan bonden Justus Alexander Lahnajoki, från Kerkkola by i Jämsä socken, och hans hustru Maria Agata Andersdotter medels den 10 mars 1851 skriftligen upprättadt inbördes testamente förordnat att den efterlevande af dem skulle ensam blifva egare till all i deras bo befintlig egendom af hvad beskaffenhet den än vore, samt berörda testamente påföljande dag till häradsrätten i det tingslag, som då utgjordes af Jämsä socken och en del af Korpilahti kapell, inlämnats af bemälda makar, hvilka därvid erkänt testamentets riktighet, äfvensom Justus Alexander Lahnajoki, efter Maria Agata Andersdotters den 6 april 1890 timade död, vid häradsrätten i Jämsä sockens tingslag den 18 april 1890 bevakat sagda förordnande, läto bönderne Konstantin Andersson Kultala, såsom broder till Maria Agata Andersdotter, och Frans Orihlahti, såsom barn till Maria Agata Andersdotters aflidna broder bonden Anders Johan Andersson, i afseende å klander af omordade testamente instämma Justus Alexander Lahnajoki till 1891 års lagtima höstting i sistberörda tingslag och yrkade, under förmälan att Maria Agata Andersdotter icke öfverlefdes af några bröstarfvingar, att, emedan hvarken de personer, som i egenskap af vittnen undertecknat ifrågavarande testamente, intygat eller af härads-

rättens protokoll för den 11 mars 1851¹⁾, då Justus Alexander Lahnajoki och Maria Agata Andersdotter till häradsrätten inlämnat samma testamente, framginge att Maria Agata Andersdotter skulle af fri vilja och vid fullt förstånd uppgjort omförmälda förordnande, detsamma måtte förklaras ogiltigt samt Justus Alexander Lahnajoki åläggas vid vite att till laga skifte upplåta Maria Agata Andersdotters efterlämnade bo.

I saken hörd, genmälte Justus Alexander Lahnajoki, att enär någon anteckning i häradsrättens protokoll för den 11 mars 1851, däri ifrågakomna testamente jämväl fått inflyta, icke gjorts beträffande Justus Alexander Lahnajokis och Maria Agata Andersdotters sinnestillstånd, däraf tydligen framginge att Maria Agata Andersdotter vid det hon inför häradsrätten erkänt testamentets riktighet varit vid fullt förstånd och handlat af fri vilja, hvarför och då således alt, som enligt lag erfordrades för testamentets bibehållande vid full kraft, blifvit uppfyllt, Justus Alexander Lahnajoki anhöll om käromålets förkastande.

Sedan Konstantin Kultala och Frans Orihlahti såsom ytterligare skäl för häfvande af testamentet anmärkt att de

¹⁾ Häradsrättens protokoll lyder sålunda:

„Utdrag ur Protokollet — — den 11 Mars 1851.

Inför Rätta stadd inlemnade Bonden Justus Alexander Carlsson Lahnajoki, från Kerkkola by i denne Jämsä socken, i närvaro af sin hustru Maria Agatha Andersdotter, ett dessa makar emellan, under gårdagen belevadt skriftligt testamente, sålydande:

— — — — —
som upplästes och af Justus Alexander Lahnajoki och dess bemälda hustru till riktigheten erkändes, jemte derhos gjord anhållan, att varda underrättade om hvad dem, för testamentets tillgodonjutande i framtiden, ålåge iakttaga, efter antecknandet hvaraf Justus Alexander Lahnajoki och Maria Agatha Andersdotter fingo utstiga, medan Rätten öfverlade till följande

Beslut.

Sedan Justus Alexander Lahnajoki eller Maria Margaretha Andersdotter med döden afgått, åligger det den efterlevande maken att, fordorsammast och sist inom sex månader efter dödsfallet, för Domhafvanden i orten uppte ofvanintagna testamente, då Domhafvanden icke torde underlåta att meddela hvad, i afseende å testamentets tillgodonjutande, vidare kan varda att iakttaga“.

personer, som bevittnat detsamma, icke blifvit för sådant ändamål tillkallade, utlät sig *häradsrätten* medels utslag, afkunnadt den 19 november 1892, i saken

och fann ådagalagdt vara, att Justus Alexander Lahnajoki och Maria Agata Andersdotter den 10 mars 1851 uppgjort inbördes testamente, hvilket, förutom bemålde makar, två personer såsom vittnen undertecknat, samt att Justus Alexander Lahnajoki och Maria Agata Andersdotter påföljande dag till häradsrätten i afseende å laga bevar inlämnat sagda testamente, som därvid af dem till riktigheten erkänts och af rätten intagits i dess protokoll;

men alldenstund de personer, som i egenskap af vittnen underskrifvit omordade testamente, icke antecknat att detsamma uppgjorts vid sundt och fullt förstånd samt af fri vilja,

och utredning ej håller förebragts därom att bemålda vittnen blifvit uttryckligen tillkallade att bevittna testamentet,

fördens skull och då den omständighet, att berörda afhandling intagits i häradsrättens protokoll samt därvid blifvit af Justus Alexander Lahnajoki och Maria Agata Andersdotter godkänd, icke utgjorde sådant bevis om att afhandlingen innefattade bemålde makars yttersta vilja, som enligt 1 § 16 kap. Å. B. för testamentes giltighet erfordrades, samt Justus Alexander Lahnajoki ej kunnat i sådant afseende föreställa annan bevisning,

förklarade häradsrätten meranämnda testamente vara kraftlöst samt ålade Justus Alexander Lahnajoki vid vite af 60 mark att inom tre månader därefter upplåta Maria Agata Andersdotters kvarlåtenskap till laga skifte emellan hennes arfvingar.

I Åbo hofrätt, dit Justus Alexander Lahnajoki på erlagdt vad drog målet, yppades tvänne meningar.

Hofrättens pluralitet (vicepresidenten *Ithinæus*, hofrättsrådet *Procopé* och assessorn *Salingre*) förklarade Justus Alexander Lahnajoki, emedan ifrågavarande testamente icke blifvit så bestyrkt som uti 1 § 16 kap. Å. B. stadgades, icke hafva anfört skäl till ändring i det slut, hvori häradsrätten genom det motvådjade utslaget i saken stannat och vid

hvilket förty komme att bero, likväl sålunda att den tid af tre månader, inom hvilken Justus Alexander Lahnajoki borde låta värkställa skifte efter Maria Agata Andersdotter, skulle räknas från den dag, då hofrättens dom utgafs.

Assessorn *Tenlén* (hvars mening biträdades af hofrättsrådet *Sallmén*) utlät sig,

att emedan Maria Agata Andersdotter, då hon jämte Justus Alexander Lahnajoki den 11 mars 1851 till häradsrätten i afseende å laga bevar inlämnat ifrågavarande, nästföregående dag upprättade testamente, erkänt detsammes riktighet,

ty och då redig sinnesförfattning jämte fri vilja hos testatorerne måste förutsättas, enär häradsrätten vid motsatt förhållande själfallet skulle därom i protokollet gjort anteckning,

äfvensom athandlingens i fråga erkännande måste hafva afsett ådagaläggande af makarna Lahnajokis testamentariska vilja, emedan de just i sådant afseende i domstolens bevar inlämnat omordade testamente, samt

den omständigheten att de personer, som bevittnat sagda testamente, icke blifvit för sådant ändamål tillkallade, vid sådant förhållande ej kunde förringa giltigheten af detsamma,

pröfvade assessorn rättvist såsom obefogad förkasta Konstantin Kultalas och Frans Orihlahtis emot Justus Alexander Lahnajoki i saken utförda talan.

Hofrättens den 15 juli 1893 gifna dom drogs på ned-satt revisionsskilling af Justus Alexander Lahnajoki under H. K. M:ts pröfning; och då målet den 30 april 1894 genom dom afgjordes i k. senatens justitiedepartement utlät sig *senuten* (senatorerne *Björkstén*, *Hornborg* och *Fellman*) att

emedan Justus Alexander Lahnajoki och Maria Agata Andersdotter icke allenast personligen till häradsrätten i Jämsä och en del af Korpilahti socknars tingslag inlämnat ifrågavarande testamente utan ock därvid erkänt sagda testamente innefatta deras yttersta vilja;

ty och då genom testamentets intagande i häradsrättens vid tillfället förda protokoll, fullständig utredning jämväl förelåg om detsammias innehåll,

fann senaten omförmälda testamentes riktighet vara behörigen styrkt,

hvarför hofrättens dom och häradsrättens utslag upphäfdes samt Konstantin Kultalas och hans medparters i saken utförda klandertalan förkastades.

Denna mening omfattades af senatorerne *Björkstén*, *Hornborg* och *Fellman*. Skiljaktig var viceordföranden friherre *Palmén*, som fann sökanden icke hafva förebragt skäl till ändring uti hofrättens dom, vid hvilken friherren alltså lät förblifva, emedan de personer, hvilka såsom vittnen undertecknat ifrågavarande testamente, icke blifvit i saken hörda och häradsrättens protokoll för den 11 mars 1851, då testamentet till häradsrätten i förvar inlämnats, ej innehölle utredning om Maria Agata Andersdotters sinnestillstånd.

Om lagsagorna under Wasa hofrätt.

Denna uppsats ansluter sig till de två uppsatser om Wasa hofrätts jurisdiktion och om domsagorna under nämnda hofrätt, hvilken undertecknad fått intagna i Juridiska föreningens tidskrift för sistförlidna år. Ehuru något allmänare intresse för uppsatsen icke torde kunna påräknas, utgör den samma dock jämte de två tidigare uppsatserna ett, om än obetydligt, bidrag till de finska domstolarnes historia och kan af sådan anledning förtjäna att publiceras, helst ämnet, såsom nedanför skall visas, icke saknar all praktisk betydelse.

Redan år 1435 delades Finland i två lagsagor, *Norrfinne* och *Söderfinne*. Genom en under Johan III:s regering försiggången reglering tillkom *Karelska* lagsagan. Denna indelning af lagsagorna i landet egde bestånd, tils Wasa hofrätt den 28 juni 1776 inrättades, då en delning af dem blef nödig. Genom en samma dag utkommen kongl. kungörelse ¹⁾ bestämdes, att under Wasa hofrätt skulle höra två lagsagor, nämligen *Wasa* och *Uleå* lagsaga och *Karelska* lagsagan. Den förra skulle bestå af hela landskapet Österbotten (förut norra delen af *Norrfinne* lagsaga) eller Österbottens norra, Österbottens medledels och Österbottens södra domsagor samt Kuusamo lappmark, och under *Karelska* lagsagan komme att lyda *a)* *Karelska* domsagan, *b)* *Lillsavolaks* domsaga och *c)* *Rautalampi* och *Pieksämäki* socknar jämte de till Wasa län hörande andelar af landskapen

---

¹⁾ Se Presidenten S. Ekboms „Berättelse angående Wasa hofrätts stiftelse, öden och verksamhet“ sid. 15 samt H. Em. Aspelins „Wasa stads historia“, sid. 514.

Tavastland och Satakunta, af hvilka områden genom kongl. brefvet den 24 januari 1777 bildades Rautalampi domsaga ¹⁾.

Till följd af Wasa hofrätts tillkomst erfordrades en förändring i den uti 9 § 25 kap. R. B. stadgade tid för vads fullföljande från lagmansrätt till hofrätt, hvilket också skedde genom en kongl. förordning af den 14 november 1777 ²⁾.

I Konung Kristofers Landslag, 11 kap. Tingmala balken, bestämdes, i likhet med hvad redan i Magnus Erikssons Landslag fans stadgadt, att lagman egde hålla lagmansting i „hvario Härade“ i sin lagsaga, hvilket dock sedermera ändrades så, att lagmansting skulle hållas en gång hvar år icke i hvar härad såsom i nämnda lagrum stadgades, utan hvarje lagsaga ³⁾. I 1 § 3 kap. R. B. af 1734 års lag föreskrefs endast att lagman skulle hålla ting i sin lagsaga „en gång hvar år“.

Vid efterseende bland de i Wasa hofrätts arkiv förvarade, till hofrätten aflåtna kongl. bref, har icke påträffats något förordnande om på hvilka ställen tingen i de hofrätten underlydande lagsagorna skulle förrättas. Af i hofrättens arkiv befintliga renskrifna lagmansrätts domböcker inhämtas dock, att lagmanstingen hållits vid lagmansrätten i Wasa och Uleå lagsaga, i Wasa med södra delen, i Uleåborg med norra delen samt mellerta delen af lagsagan tidtals i Jakobstad och på andra tider i Gamlakarleby stad, äfvensom att lagmanstingen inom Karelska lagsagan förrättats med den äldre Rautalampi domsaga och efter det

¹⁾ Lagsagorna under Åbo hofrätt blefvo: Åbo och Björneborgs lagsaga eller Norrfinne lagsagens södra hälft, Nylands och Tavastehus lagsaga, utgörande det mesta och hufvudsakligaste af Söderfinne lagsaga, samt Kymmene lagsaga, till hvilken kom att höra den äldre Karelska lagsagens sydvästra och Söderfinne lagsagens nordöstra del. Jmfr Kongl. Åbo hofrätts Universaler, utgifna af J. C. Frenkell, 2:a del., pag. 98 och 99, samt Juridiska föreningens tidskrift, VII, pag. 190 och 191.

²⁾ Intagen i den af finska Lagkommissionen utgifna Författningssamlingen, förra del. sid. 623 och citerad i 1807 års lagsamling, sid. 674.

³⁾ Se P. Abrahamssons lagedition pag. 600.

denna domsaga 1796 blifvit delad i Rautalampi och Österbottens östra domsagor ¹⁾) med dessa två domsagor ömsom i Saarijärvi och Laukkas socknar samt med den öfriga delen af lagsagan i Kuopio stad.

Sedan genom en kongl. kungörelse af den 14 november 1809 ²⁾) föreskrifvits, att den vid fredsslutet i Fredrikshamn från Sverige afträdde andelen af landskapet Vesterbotten samt Lappmarken skulle höra under Wasa hofrätts jurisdiktion, bestämdes genom ett Kejs. bref till Wasa hofrätt af den 17 september 1811 ³⁾), i enlighet med hofrättens förslag, att detta område, af hvilket bildades en skild domsaga, benämd Torneå, skulle underlyda Wasa och Uleå lagsaga och de därifrån till lagmansrätten vädjade mål utföras vid lagmanstinget i Uleåborg. Intill fredsslutet hörde nämnda område till Ångermanlands och Westerbottens lagsaga ⁴⁾).

Med nästnämnda undantag bibehöllo omförmälda under Wasa hofrätt lydande två lagsagor en lång följd af år sitt omfång, och fråga om en reglering och delning af densamma uppstod ej förrän genom Kejs. kungörelsen den 5 april 1831 ⁵⁾), i sammanhang med den då skedda läneregleringen, bestämdes att hela det nybildade St Michels län, af hvars område förut endast den nordliga delen underlydt Wasa hofrätt ⁶⁾), skulle höra till nämnda hofrätts jurisdiktion. Med anledning däraf förordnades i Kejs. kungörelsen den 9 april 1832 ⁷⁾), att till Wasa hofrätt komme att höra tre lagsagor, nämligen: 1:o *Wasa lagsaga*, som bildas af Kors-

¹⁾ Se undertecknads uppsats „En kort historik om domsagorna under Wasa hofrätt“. Jurid. föreningens tidskrift för 1894 sid. 222.

²⁾ Samling af Finlands allmänna författningar, 1:a del. sid. 51.

³⁾ Finnes ej trykt, men originalet förvaras i Wasa hofrätts arkiv.

⁴⁾ Lagsagan innehades då af Lagmannen Lars Fr. Lind, känd genom sitt år 1799 utgifna arbete „Domarens pröfning“.

⁵⁾ Författn. samling. 6:te del., sid. 165.

⁶⁾ Se undertecknads uppsats om Wasa hofrätts jurisdiktion i Jurid. föreningens tidskrift 1894, pag. 19.

⁷⁾ Författn. samling. 6:te del., sid. 257—259.

holms södra, Korsholms norra och Österbottens medledels nedre domsagor, hvilka dittills underlydt Wasa och Uleå lagsaga, jämte Österbottens östra och Rautalampi domsagor, som förut hört till Karelska lagsagan; 2:o *Karelska lagsagan*, som, med bibehållande af de förut dithörande Lillsavolaks nedre, Kuopio, Karelens nedre och Libelits domsagor, skulle erhålla tillökning af tre nya domsagor, hvilka förut underlydt Kymmene lagsaga under Åbo hofrätt eller Heinola, S:t Michels och Jokkas domsagor; samt 3:o *Uleåborgs lagsaga*, bestående af Kajana, Torneå, Kemi, Uleå, Salo och Österbottens medledels öfre domsagor, som förut underlydt Wasa och Uleå lagsaga, samt Pielisjärvi domsaga från Karelens lagsaga.

Ehuru genom den föreskrifna regleringen Kymmene lagsaga skulle komma att framdeles försvinna ¹⁾, egde dock dåvarande lagmannen därstädes fortfarande förvalta lagsagan i dess oförändrade skick, med bibehållande af de honom därifrån tillfallande löneförmåner, till dess han från ämbetet afginge, äfvensom lagmännen i Karelens samt Wasa och Uleå lagsagor vore berättigade att, intill dess de afginge från sina ämbeten, uppbära tingsgästningsspannmål från de delar af hvarderas lagsaga, som enligt den fastställda nya indelningen komme att underläggas andra lagsagor, till följd hvaraf hvarken lagmansämbetet i Uleåborgs lagsaga kunde besättas eller några domsagor från de äldre lagsagorna skiljas, förrän lagmännen i desamma afgått och tingsgästningsspannmålen stode att disponeras för lagmännen i de lagsagor, dit sagda domsagor jämlikt den nya indelningen skulle höra ²⁾. Tillika föreskrefs att vad från häradsrätterne i förenämnda tre nybildade domsagor, intill dess desamma komme att underlyda Karelska lagsagan, skulle fullföljas hos lagmansrätten i Kymmene lagsaga och därifrån dragas under Wasa hofrätt.

¹⁾ Efter Wiborgs läns återförening med det öfriga Finland 1811 hade Wiborgs lagsaga tillkommit.

²⁾ Lagmansämbetet i Wasa och Uleå lagsaga blef ledigt 1835, men i Karelska lagsagan redan 1833.

I anledning af de sålunda skedda förändringarna beträffande lagsagorna, bestämdes genom ett Kejs. bref af den 9 april 1832 ¹⁾ och Wasa hofrätts i anledning därpå den 17 påföljande maj utfärdade universal ²⁾, att i de under nämnda hofrätts domkrets lydande lagsagor ordinarie lagmans ting komme att hållas å följande ställen: I Wasa lagsaga med Österbottens östra och Rautalampi domsagor i Laukkas socken och med den öfriga delen af lagsagan i Wasa; i Karelska lagsagan med Jorois och Leppävirta tingslag af Lillsavolaks nedre domsaga samt Kuopio och Idensalmi domsagor i Kuopio, med Libelits och Karelens nedre domsagor i Joensuu samt med den återstående delen af lagsagan i S:t Michel, och i Uleåborgs lagsaga med Kalajoki tingslag af Salo domsaga och Österbottens medledels öfre domsaga i Gamlakarleby stad, med Kajana och Pielisjärvi ³⁾ domsagor i Kajana stad och med den öfriga delen af lagsagan i Uleåborg.

Då Wiborgs hofrätt genom Kejs. manifestet af den 7 (19) juni 1839 ⁴⁾ inrättades och till dess jurisdiktion öfverfördes från Wasa hofrätt Kuopio och S:t Michels län, hvilka län den Karelska lagsagan skulle omfatta, öfverflyttades till nämnda lagsaga inom Kuopio län belägna Pielisjärvi domsaga från Uleåborgs lagsaga och från Wasa lagsaga Rautalampi domsaga utom Wiitasaari tingslag, såsom liggande inom Wasa län. Den sålunda skedda ändringen i lagsagornas domkrets föranledde äfven till en delvis företagen förändring af de förut bestämda ställena för lagmanstingens förrättande, hvarför i Kejs. brefvet den 27 juni 1839 ⁵⁾ föreskrefs, att dessa ting skulle hållas med Rautalampi domsaga i Kuopio, med Kajana domsaga i Uleåborg och med Pielisjärvi domsaga i Joensuu.

1) Samling af Kejs. bref, 3:e del., pag. 349.

2) Intaget i Förf. saml., 6:te del., sid. 268 och K. Wasa hofrätts universaler och cirkulärer, 3:e del., utgifna af C. J. Boy, sid. 45.

3) I hofrättens universal heter det oriktigt „Pelgjärvi“.

4) Förf. saml., 8:de del., sid. 244 och följ.

5) Saml. af Kejs. bref, 4:de del., sid. 163.

Genom ett Kejs. bref af den 23 juni 1851 *) bief stället för förrättandet af lagmanstinget med Österbottens östra domsaga, hvilket hällits i Laukas, flyttadt till Saarijärvi, såsom betaget i midten af domsagan. Någon förändring i förevarande afseende skedde därefter icke. Förrän i sammanhang med den genom Kejs. kungörelsen den 26 augusti 1862² fastställda allmänna regleringen af domsagorna i landet. Då af Österbottens medledens öfre domsaga bildades ej allenast Gamiakarieby domsaga, utan ock därifrån öfverfördes till Nykarieby domsaga Pedersö och till Alavo domsaga Lappajärvi tingslag, så beständes, att Gamiakarieby domsaga skulle höra till Uleåborgs lagsaga samt Pedersö och Lappajärvi tingslag däremot till Wasa tingslag; men emedan lagmannen i Uleåborgs lagsaga E. W. Sällinen icke velat afträda något af hvad lagsagan tillhört, föreskrefs i Kejs. brefvet den 11 november 1863 *) att nämnda två tingslag framgent skulle räknas till Uleåborgs lagsaga, till dess därom anordnades förordnades⁴).

Emedan tvistemålens afgörande betydligt fördröjdes, då de hade att genomgå en instans emellan häradsrätt och hofrätt samt i lagmansrätterne, liksom i häradsrätterne, fans endast en lagfaren domare och därför egentligen icke någon skarpsyntare och mångsidigare pröfning af målen var att vänta vid lagmansrätterne än vid häradsrätterne, uppstod småningom en opinion mot lagmansrätterne. Den i Sverige år 1811 tillförordnade lagkomitén föreslog i ett 1815 afgifvet „Betänkande“⁵) att lagmansrätterne skulle indragas. Därmed dröjde dock ännu i flere decennier eller till dess en kongl. förordning om upphörande af Kämners-, Lagmans- och Riddaresyrätter den 18 april 1849 emanerade. I Fin-

*) Saml. af Kejs. bref, 5:te del., sid. 357.

2) Förf. saml. N:o 17.

3) Förf. saml. N:o 37.

4) I nästnämnda två författningar kallas Uleåborgs lagsaga oriktigt Uleå.

5) Finnes tryckt i sammanhang med lagkomiténs år 1822 utgifna „Förslag till Rättegångs-Balk, första delen. Om rättegång i tvistemål“.

land fick man vänta längre än i moderlandet på reformens genomförande, enär ständernas medvärkan därvid erfordrades; men efter vårt konstitutionella statsskicks återupplifvande utgafs i enlighet med regeringens till 1867 års landtdag afgifna och då af ständerna antagna proposition den 27 april 1868 en Kejsarlig förordning ¹⁾, enligt hvilken lagmansrätterne skulle från början af år 1869 upphöra ²⁾, hvarigenom således landets indelning i lagsagor kom att försvinna. Till följd däraf upphäfdes 3 kap. R. B. om lagmansting samt stadgandena i 25 kap. samma balk om vad från härads- till lagmansrätt och därifrån till hofrätt och i stället föreskrefs att vad mot häradsrätts utslag skulle fullföljas omedelbart i hofrätt.

Enligt 5 § 3 kap. R. B. ålåg det lagman att till hofrätten insända renskrifvet exemplar af sin dombok. Till följd däraf förvaras i Wasa hofrätts arkiv sådana domböcker från år 1750 till 1776 för norra delen af Norrfinne lagsaga, för nästnämnda år däraf bildade Wasa och Uleå lagsaga samt för de vid sistsagda lagsagas delning uppkomna Wasa och Uleåborgs lagsagor för hela den tid dessa lagsagor existerade. Vidare finnes i nämnda arkiv renskrifna domböcker från den äldre Karelska lagsagan från år 1760, tills den nya Karelska lagsagan bildades år 1776 och från nästnämnda lagsaga ifrån sistsagda år till och med 1837, hvaremot, då den Karelska lagsagan vid Wiborgs hofrätts inrättande öfverfördes till den nya hofrättsens jurisdiktion, domböckerna för 1838 och 1839 års lagmansting blefvo

¹⁾ Förf. saml. N:o 21.

²⁾ Det synes dock såsom om benämningen *lagmansrätt* skulle komma att återupplifvas, enär sådan benämning af komitén för revision af lagstiftningen angående rättegångsväsendet föreslås åt de kollegiala underrätter, som skulle inrättas för handläggning af gröfre brottmål och viktigare tvistemål. Jurid. föreningens tidskrift för 1894, sid. 412.

inlämnda till Wiborgs hofrätt. Med anledning af ett annat stadgande i 5 § 3 kap R. B. att lagmansrätternes konceptdomböcker skulle ligga i Landskistan¹⁾, förvarades sålunda sådana domböcker vanligen i landskansliernas arkiv. Till dessa öfverlämnades äfven efter lagmansrätternes indragning samtliga af lagmännen omhändertagna lagmansdomböcker. Sedan emellertid statsarkivets stora hus blifvit färdigt, öfversändes, på statsarkivariens rekvisition, år 1890 till nämnda arkiv från länestyrelserna i Wasa och Uleåborg samtliga där förvarade domböcker från Wasa och Uleå samt Wasa och Uleåborgs tre särskilda lagsagor.

Att det ännu i praktiken kan förekomma fall, då kännedom om lagmansrätternes domkrets är nödvändig, vilja vi här framhålla, hvarvid det torde vara behöfligt att först upplysa, att i häradsrätternes konceptdomböcker och de till hofrätten insända exemplaren däraf finnes antecknad endast när vad erlagts, men icke vid hvilken lagmansrätt detsamma skulle fullföljas. Om t. ex. hos statsarkivarien eller advokatfiskalen i hofrätten utbegäres afskrift af lagmansrättens dom i ett af häradsrätten i Keuru tingslag år 1836 afgjort och där- efter till lagmansrätt vädjadt mål, så bör vederbörande tjänsteman veta, att målet handlagts af lagmansrätten i Wasa lagsaga vid ting, som hållits i Laukas. Skulle tiden däremot varit 1826, så hörde Keuru tingslag då till Karelska lagsagan. Gäller det åter att få afskrift af lagmansrättens dom i ett utaf häradsrätt inom Pielsjärvi domsaga år 1836 afgjort mål, å hvilket vad erlagts, så bör man hafva sig bekant, att nämnda domsaga den tiden hörde till Uleåborgs lagsaga och det tingslag af lagsagan, i hvilket tinget förrättades i Kajana stad. Otänkbart är icke att kännedom någongång kan erfordras om att under en kortare tid vad från lagmansrätten i Kymmene lagsaga i en del mål skulle fullföljas i Wasa hofrätt.

¹⁾ Jmfr Kejs. brefvet den 14 januari 1857 i Saml. af Kejs. bref, 6:te del., sid. 255.

Lagmännens hufvudsakligaste inkomst utgjordes af *lagmanstingsgästningen*. Af de fyra kappar spannmål om året, som erlades af ej allenast hemmansinnehafvare och torpare, utan ock de flesta andra på landet bosatta personer med eget hushåll, tillföll, enligt kongl. brefvet den 21 juli 1727 ¹⁾ med flere senare utkomna författningar, en kappe lagman, som dock var skyldig att bekosta nämndens underhåll vid tinget ²⁾. Då lagmansrätternes värksamhet med utgången af år 1868 upphörde, bibehöllos lagmännen naturligtvis vid de tingsgästningsförmåner de förut åtnjutit, men efterhand som de afgingo, skulle lagmans tingsgästningen ingå till kronan. Genom ett Kejs. bref af den 8 oktober sistsagda år ³⁾ föreskrefs, att lagmans tingsgästningen finge af de betalningsskyldige erläggas antingen in natura eller med penningar efter årets medelmarkegång och skulle uppdebiteras af härads-skrifvaren samt uppbäras af kronofogden. Af den sålunda influtna lagmanstingsgästningen bildades en skild fond, benämnd lagmanstingsgästningsfonden och afsedd att användas vid en framdeles skeende reform af underrätterne på landet. I enlighet med regeringens vid 1885 års landtdag aflåtna och af ständerna antagna proposition, utkom den 25 januari 1886 ⁴⁾ en Kejs. förordning angående lindring i tingsgästningens utgörande m. m., hvarigenom bestämdes, att den del af tingsgästningen, som varit åt lagmännen anslagen och efter lagmansrätternes indragning fortfarande utgjorts, icke vidare skulle uppbäras. Enligt hvad i nämnda proposition uppgifves, hade lagmanstingsgästningen vid ut-

¹⁾ Se J. G. von Bonsdorffs „Finlands Kameral lagfarenhet“, 2:a del., sid. 790.

²⁾ Lagmannen i Wasa och Uleå lagsaga J. M. Krook erhöi genom reskript af den 5 juni 1816 ett årligt arvode af 300 rubel silfver, atå ifrån början af 1810 och så länge han var innehafvare af lagsagan utgå på den grund att densamma vid fredslutet 1809 blifvit ökad med flere socknar invid gränsen emot Sverige och därigenom större besvär med lagsagans förvaltning uppkommit.

³⁾ Författn. saml. N:o 33.

⁴⁾ Författn. saml. N:o 3.

gången af år 1884, oaktadt en af lagmännen, G. A. Wetterhoff, då ännu lefde, stigit till inemot 2¹/₂ miljoner mark. Vid 1891 års landtdag föreslog regeringen och godkände ständerna, att lagmans tingsgästningsfonden, då utgörande omkring 3,800,000 mark, skulle öfverföras till kommunika-tionsfonden, från hvilken ränta godtgöres förstnämnda fond. Således finnes ett godt penningebidrag att användas då den tilltänkta domstolsreformen omsider kommer att värkställas.

Redan från äldre tider, sannolikt kort efter Konung Carl XI:s reduktion, var åt lagmannen i Norrfinne lagsaga till boställe anslaget *Isakas* kronohemman i Östensö by af Pedersö socken. Då Wasa och Uleå lagsaga 1776 bildades, öfvergick bostället till lagmannen i nästnämnda lagsaga, och efter det denna lagsagas delning 1836 gått i värkställighet, innehades bostället af lagmannen i Uleåborgs lagsaga, inom hvars domkrets detsamma efter delningen kom att ligga. Sedan den sista lagmannen i Uleåborgs lagsaga E. W. Sallmén den 20 augusti 1868 aflidit och hans rättsinnehafvare åtnjutit fardag, öfvertogs bostället af kronan och utarrenderades, i likhet med andra kronoboställen, på 50 års tid från 1870. Under en tidigare period beboddes bostället, på hvilket ännu finnes ett större karaktärshus i tvänne våningar, vanligen af lagmännen själfve. Då bostället, hvilket i jordeboken är upptaget under N:o 7 i Östensö by, utgör endast ett fjerdedels mantal och känt är, huru litet jord i kusttrakterna af Wasa län finnes på mantalet i jämförelse med hvad fallet är i de indre delarne af landet, så finner man, att detta boställe är blott ett obetydligt jordagods.

Något annat lagmansboställe än det här nämnda har icke funnits i landet. Väl föreskref regeringen år 1775, att Åbo hofrätt borde, i samråd med vederbörande landshöfdingar, inkomma med underdånigt förslag till boställen för „de tvenne nye lagmännen“ ¹⁾, men denna föreskrift ledde ej till det afsedda resultatet.

¹⁾ Frenkell a. a. sid. 87.

Emedan flere framstående personer varit innehafvare af ifrågavarande lagsagor, meddelas här förteckning och korta biografiska notiser om samtliga lagmän i dessa lagsagor, för Karelska lagsagan dock ej sedan densamma icke mera hörde under Wasa hofrätt.

Lagmän i Wasa och Uleå lagsaga.

Gustaf Idman, född 1723, kanslist i Åbo hofrätt 1749, befordrad därstädes till advokatfiskal 1759, assessor 1762 och hofrättsråd 1768; *lagman i Wasa och Uleå nybildade lagsaga* 1776; erhöll efter ingånget ackord med J. M. Krook afsked 1793 och afled på lagmansbostället i Östensö by 1795.

Johan Magnus Krook, född 1760; auskultant i Åbo hofrätt 1777; landssekreterare i Savolaks och Karelens län 1784; *lagman i Wasa och Uleå lagsaga* 1793, ledamot i regeringskonseljens justitiedepartement 1811 och innehade denna befattning under hela sin öfriga lifstid; erhållit titel af statsråd 1817 och af verkligt statsråd 1822; blef genom i nåder beviljad tjänstebyte med sin måg, hofrättsrådet C. A. Krabbe, innehafvare af ett hofrättsrådsämbete i Wasa hofrätt den 20 december 1826 och afled den 15 januari 1828.

Carl Arved Krabbe, född 1779; auskultant i Wasa hofrätt 1796, kanslist i nämnda hofrätt 1800, sekreterare 1806, assessor 1811 och hofrättsråd därstädes 1818; erhöll 1826 nådigt bifall till tjänstebyte med lagmannen Krook och blef således innehafvare af ifrågavarande lagsaga; afled 1835.

Lagmän i Wasa lagsaga.

Albrecht Fredric Richard de la Chapelle, född 1785; kanslist i regeringskonseljens justitiedepartement 1809; protokollssekreterare 1811 och referendariesekreterare 1816; ledamot i senatens justitiedepartement 1822; blef med bibehållande af nämnda ledamots befattning *lagman i Wasa lagsaga* 1836; tituleradt verkligt statsråd 1837; honorär ju-

risdoktor 1840; ordförande i lagkommissionen 1843—1847; entledigad från ledamotsbefattningen i senaten och frikallad från förrättandet af lagmansämbetet samt upphöjd till friherrlig värdighet 1856; afled 1859.

Henric Gustaf Aminoff, född 1795; auskultant i Wasa hofrätt 1815; kanslist därstädes 1820 och sekreterare 1832; häradshöfding i Idensalmi domsaga 1833; transporterad till häradshöfding i Österbottens medledels nedre domsaga 1835 och i Korsholms södra domsaga 1848; utnämnd till *lagman i Wasa lagsaga* 1859; död 1871.

Lagmän i Uleåborgs lagsaga.

Isaac Sundvall, titulerad lagman och t. f. lagman i Åbo och Björneborgs lagsaga, utnämndes till förste lagman i *Uleåborgs lagsaga* den 23 mars 1836, men afled redan den 3 därpåföljande juli „å lagmansbostället Östensö“.

Jonas Brunér, född 1777; auskultant i Åbo hofrätt 1797; landssekreterare i Savolaks och Karelens län 1805; häradshöfding i Kymmene domsaga inom Nylands län 1810; titulerad lagman 1819; utnämnd till lagman i *Uleåborgs lagsaga* 1836; adlad „af Brunér“ 1840; död 1848.

Carl Johan Heikel, född 1787; auskultant i Wasa hofrätt 1808; kanslist därstädes 1813 och aktuarie 1816; borgmästare i Uleåborg 1830; häradshöfding i Korsholms södra domsaga 1835; lagman i *Uleåborgs lagsaga* 1848; afled 1850.

Enoch Wilhem Sallmén, född 1796; auskultant i Åbo hofrätt 1814; kopist i senatens justitiedepartement 1817; häradshöfding i Piikie och Haliko öfredels domsaga 1824; titulerad lagman 1837; ledamot i en lagkomité 1843—1847; lagman i *Uleåborgs lagsaga* 1850; afled den 28 augusti 1868.

Lagsagan förvaltades intill nästnämnda års utgång af Häradshöfdingen J. Hæggström.

Lagmän i Karelska lagsagan.

Erik Gustaf Stålhandske; från auditör vid kongl. lätta dragoncorpsen utnämnd till assessor i Wasa hofrätt den 27 juni 1775 eller således redan förrän hofrätten trädte i värksamhet; befordrad till *lagman i den nya Karelska lagsagan* den 2 augusti 1776; undfick nådigt afsked 1795 och afled 1800.

Olof Wibelius, den af J. L. Runeberg i Fänrik Ståls sägner besjungna „Landshöfdingen“, föddes i Sverige 1752, blef auskultant i Åbo hofrätt 1776, landssekreterare i Åbo och Björneborgs län 1783, *lagman i Karelska lagsagan* 1795, landshöfding i Savolaks och Karelens län 1803. Wibelius öfverflyttade redan före fredsslutet till Sverige, hvarest han blef landshöfding i Karlstad 1809, hvarifrån han tog afsked 1813 och afled 1823.

Fredric Wilhelm Krogius, född 1770; auskultant i Åbo hofrätt 1790; protokollssekreterare i Konungens kansli 1796; *lagman i Karelska lagsagan* 1803; ledamot i regeringskonsejens justitiedepartement 1809; adlad 1817 och antog namnet *Edelheim*; undfått titel af statsråd 1822 och af verkligt statsråd 1828; afled 1833.

Carl Gerhard Hising, född 1782; auskultant i Wasa hofrätt 1800; befordrad därstädes till kanslist 1803, extra fiskal 1806 och vice advokatfiskal 1807; häradshöfding i Korsholms norra domsaga 1811; titulerad lagman 1819; ledamot i senatens justitiedepartement 1822; tituleradt statsråd 1829; *lagman i Karelska lagsagan* 1833 med bibehållande af dess ledamots befattning i senaten; tit: verkligt statsråd 1836; honorär jurisdoktor 1840; död 1844.

Förestående förteckning är uppgjord med ledning af Wasa hofrätts matrikel, med komplettering af de biografiska uppgifterna beträffande G. Idman från W. G. Lagus' „Åbo hofrätts historia“, sid. 351, om O. Wibelius ur Oskar Rancens „Fänrik Ståls hjeltar och skådeplatsen för deras brag-

der", sid. 225—229, angående J. M. Krook, A. F. R. de la Chapelle, F. W. Krogus—Edeheim, C. G. Hising och E. W. Salmén ur G. A. Späres „Biografiska anteckningar om Kejserliga Regerings kansljens och Senatens för Finland ordförande, ledamöter samt embets- och tjänstemän", sid. 56, 63, 97—99 och 269, samt om J. af Brunér från O. Wasastjernas „Åttartaför öfver Finlands adel", 1:a del, pag. 184.

Ernst Tegengren.

Ett gammalt förslag att förlägga det nordliga Sverige under Wasa hofrätts jurisdiktion.

Vid forskning i Wasa hofrätts arkiv påträffade under-
tecknad i original ett af Gustaf III utfärdadt kongl. bref
af följande lydelse:

„Gustaf, med Guds nåde, Sveriges, Göthes och Wändes
Konung etc.

Vår ynnest och nådiga bevägenhet — — — Grefve
och President, så ock samtliga Ledamöter i Vår och Rikets
Wasa Hof Rätt. Uppå Edert infortrade underdåniga utlå-
tande af den 20 sistlidne Junii, angående Landshöfdingens
och Riddarens Grefve Leijonstedts underdåniga hemställan,
om icke Oss i nåder skulle tackas att underlägga Eder Ju-
risdiction det honom nådigst anförtrordda Lähn; Länder Eder
härmed till nådigt svar, det Wi, för de såväl af Eder som
Vår Swea Hof Rätt däremot anförda skäl, funnit Oss icke
kunna antaga berörda förslag, utan pröfvat bäst, att låta
Westerbottens Lähn så hädanefter som hittills förblifva un-
der Swea Hof Rätts Jurisdiktion. Och Wi befalle Eder Gud
Allsmäktig nådeligen. Drottningholms Slott den 17 Juli 1781.

GUSTAF.

E. Schröderheim“.

Det var ett vidsträkt område, som Landshöfdingen
Grefve Leijonstedt, enligt hvad detta kongl. bref utvisar,
föreslog att skulle från Svea hofrätts underläggas den nå-
gra år förut inrättade Wasa hofrätts domkrets. Wester-
bottens län var då vida större än något annat län i Sverige
och omfattade mer än tredjedelen af hela detta land. Det

utgjordes nämligen af ej allenast de nuvarande två länen Westerbottens och Norrbottens, utan ock genom freden i Fredrikshamn den 17 september 1809 från Sverige afträdde nuvarande finska Lappmarken och den österom Torneå älf belägna delen af landskapet Westerbotten, hvilka två sistnämnda områden genom en kejserlig kungörelse af den 14 påföljande november underlades Wasa hofrätts domkrets¹⁾.

Då undertecknad ej har några relationer i Stockholm och ej velat vidkännas de kostnader, eftersökandet och afskrifvandet af Landshöfdingen Leijonstedts ofvan omförmälda hemställan och Svea hofrätts i anledning af densamma afgifna utlåtande skulle medföra, kan sagda hemställan och utlåtande icke meddelas, hvaremot här införes Wasa hofrätts den 20 juni 1781 i ärendet afgifna, från hofrättens brefband för nämnda år afskrifna utlåtande, sålydande:

„Eders Kongl. Maj:ts Svea Hof Rätt har jemte skrifvelse af den 30 sistlidne Martii hitsändt E. K. M:ts Nådiga Remiss af den 21 förutgående Februarii, hvarigenom E. K. M:t i Nåder behagat infordra ej mindre bemälda än denne E. K. M:ts Hof Rätts underdåniga utlåtande uppå Landshöfdingen och Riddaren, högvälborne Grefve Carl Wilhelm Leijonstedts underdåniga hemställning om icke det Grefven och Landshöfdingen i Nåder anförtrödda Westerbotns Län kunde läggas under denne Hof Rätts domsaga“.

„Om detta ärende skulle öfvervägas enskildt i anseende til Hof Rätten och dess mer eller mindre göromål, så kunde hos denne E. K. M:ts Hof Rätt däröfver ej yppa sig annan tanke än den, att blott öfverlämna detsamma til E. K. M:ts Nådiga Wälbehag och i underdånighet anmäla, det sedan Hof Rätten bragt til slut de ifrån E. K. M:ts Abc Hof Rätt hit öfverlämnade oafgjorda rättegångsmål, äro de nu dageligen förefallande icke mera trägna än att någon tilökning deruti kunde äga rum: men såvida domstolarne äro för lan-

¹⁾ Se undertecknads uppsats: „Om Wasa hofrätts ursprungliga jurisdiktion samt de förändringar densamma sedermera undergått“, i Juridiska föreningens tidskrift för 1894, sid. 20.

dets bästa inrättade, har Hof Rätten vid fullgörandet af denna E. K. M:ts Nådiga Befallning förnämligast funnit sig böra fästa sin uppmärksamhet deruppå, hvad nytta Westerbotns Innevånare af en sådan flyttning kunde tilflyta. Då förekommer väl at norra delen af samma län vunne hit til Wasa mycket kortare väg än til Stockholm, men för den södra delen blefve landvägen deremot mycket längre, så at hvad de förra derigenom skulle vinna, synes de sednare i den åsyftade bekvämlighet förlora. Och hvad angår den af Landshöfdingen Grefven Leijonstedt nämnda segelfart emellan de södra socknarna i Westerbotn och denna stad, så ehuru siövägen häremellan är kort, är den dock allenast en del af året brukbar ¹⁾). I den händelse E. K. M:t likväl skulle i Nåder täckas bifalla Landshöfdingen Grefven Leijonstedts underdåniga förslag, blifver efter Hof Rättens underdåniga tanka inrättning af en ny postgång emellan Umeå och Wasa städer öfver Qvarken högst nödvändig“.

Emedan lagarne voro gemensamma för Sverige och Finland samt lagstiftningen i bägge landen samfäld, ansågs ett område af det ena landet, om sådant eljes befans lämpligt, nog kunna förläggas under en öfverrätt i det andra, såsom synes äfven däraf, att Kuusamo socken i Finland hörde under Svea hofrätts domkrets, tils densamma vid Wasa hofrätts inrättande öfverfördes till dess jurisdiktion ²⁾).

Att Landshöfdingen Leijonstedts ifrågavarande förslag fick förfalla, var ju lämpligast äfven därför, att, om detsamma blifvit genomfördt, man nödgats efter knapt mer än ett

¹⁾ *Not af undertecknad.* Sjövägen emellan läneresidensstäderna Umeå och Wasa utgjorde 11 mil. Emellan dessa städer var en efter dåvarande förhållanden liflig trafik sjöledes rådande. Dessutom färdades, enligt hvad undertecknad i sin ungdom hört gamla, trovärdiga personer omtala, vesterbottningarna ännu par decennier senare med sina båtar öfver den nu nästan helt och hållet tillandade Risö fjärden uppför Laihela eller Toby å midt för det första, Tövalitet kallade, hemmanet i Toby by och drefvo där köpe- och byteshandel med allmogem från Mustasaasi, Laihela, Lillkyro och Storkyro socknar.

²⁾ Se uppsatsen om Wasa hofrätts jurisdiktion sid. 19.

fjärdedels århundrade åter förlägga Westerbottens län, sedan Finland jämte en del af nämnda län genom freden i Fredrikshamn frångått Sverige, under Svea hofrätts jurisdiktion samt en landsdels öfverförande till annan jurisdiktion till en början kan medföra åtskilliga omgångar och svårigheter.

Ernst Tegengren.

Juridiska Föreningens årsmöte den 19 december 1894

öppnades af ordföranden Senatorn *Henrik Borenius* med uppläsande af följande

Årsberättelse.

Det år, som förflutit efter Juridiska Föreningens senaste årsmöte, har hvad föreningens värksamhet beträffar, liknat flertalet af sina föregångare. Föreningen har värkat i stillhet enligt sin ursprungliga plan, hvilken hufvudsakligen afser medlemmarnes egen förkofran genom utbyte af åsikter och erfarenhet i juridiska ämnen. Inom Centralafdelningen har arbetet till och med något inskränkts därigenom att ett antal af afdelningens värksamaste medlemmar under vintern och våren varit upptagna af göromål vid den då pågående landtdagen, hvarför under förra hälften af året endast ett sammanträde härstädes hållits.

Men om Juridiska Föreningen sålunda ej varit i tillfälle att under det förflutna året åstadkomma något af ovanligare intresse, eger detta år dock för vår förening särskild betydelse. Under detta år har tillämpningen af Finlands nya strafflag vidtagit och därmed har för den kriminella lagtolkningen börjats en ny period, ett nytt utvecklingsskede, hvilket — därom kunna vi vara förvissade -- skall blifva af vidtgående inflytande äfven på Juridiska Föreningens framtida värksamhet.

De nu uttalade orden hafva naturligtvis ej till syfte att nedsätta eller förringa värdet af den nya strafflagen såsom legislatorisk produkt: de påminna endast om ett förhållande, som regelbundet inträffat vid alla större lagkodi-

likationer och i själfva värdet torde få anses vara en följd af sakens egen natur. En kodifikation af större omfattning framställer själfallet för lagtolkaren nya uppgifter redan därför, att rättssatserna, äfven för så vidt någon ändring af dem ej varit afsedd, vanligen framträda i ny formulering eller annat sammanhang. Då härtill såsom i förevarande fall kommer, att den nya lagen både upplagit nya rättsidéer och ombildat gamla samt gjort detta i ganska rikt matt, erhåller interpretationen ett i samma mån ökad område för sin värksamhet. Vi kunna således förutse, att den nya strafflagen, hvars riktiga tolkning måste ligga ej blott domstolarne, utan äfven landets jurister i allmänhet och särskildt Juridiska Föreningen om hjärtat, skall lämna Föreningen mångt stoff till meningsutbyte och dess medlemmar mången anledning till afhandlingar lämpliga att införas i Föreningens tidskrift.

På Juridiska Föreningens årsprogram hafva detta år funnits upptagna elfva frågor, de flesta af privaträttsligt innehåll och alla utom en hänförande sig till tolkning af gällande rätt. Inom Centralafdelningen hafva dessa frågor behandlats vid fyra sammanträden, af hvilka ett under våren och de öfriga på hösten. Brist på intresse för dessa öfverläggningar har härvid icke försports, om ock antalet af de i förhandlingarna deltagande ledamöterna i allmänhet ej varit större än under de föregående åren. En särskild uppmärksamhet har dock egnats programmets sista fråga, nämligen den om vidtagande af åtgärder för sakförareväsendets utveckling. Sedan en förberedande öfversikt af frågan offentliggjorts i 3:dje häftet af Föreningens tidskrift för innevarande år, påbörjades behandlingen af densamma vid ett talrikt besökt sammanträde den 7 dennes. Men frågan, hvilken sedan mer än två decennier tillbaka upprepade gånger varit föremål för Föreningens uppmärksamhet, ansågs vara af den vikt, att ett särskildt sammanträde för densamma borde anordnas, och blef dess vidare behandling därför uppskjuten till någon dag i slutet af nästkommande januari

månad, då Afdelningen hoppas kunna ega densamma en pröfning motsvarande dess eminenta betydelse för den tilltänkta rättegångsreformen. Utöfver årsprogrammet har Centralafdelningen på anhållan af Finsk Kvinnoförening uttalat sig i frågan om kvinnas habilitet såsom testamentsvittne. Diskussionerna öfver samtliga dessa frågor ingå i Centralafdelningens protokoll, hvilket såsom vanligt kommer att i sinom tid offentliggöras i Föreningens tidskrift.

I hvad mån årsprogrammet blifvit diskuteradt inom filialafdelningarna, är tils vidare för Centralbestyrelsen obekant, emedan några protokoll från nämnda afdelningar ännu ej till Bestyrelsen ingått. Men Bestyrelsen antager att öfverläggningarna äfven inom filialafdelningarna gått sin vanliga gång och att dessa afdelningars svar på programfrågorna förr eller senare skola hit aflåtas.

Med synnerlig tillfredsställelse kan Bestyrelsen konstatera, att utgifningen af Juridiska Föreningens tidskrift detta år kunnat försiggå utan sådana hinder som tillförene mången gång vållat afbrott i dess framträdande. Bidrag hafva äfven nu tillflutit i önskvärdt antal och omfång, och hafva i följd häraf under årets lopp utkommit inalles fyra häften, nämligen fjärde häftet af dubbelårgången 1892—1893 samt första, andra och tredje häften af årgången 1894. Det ännu återstående fjärde häftet för innevarande år är redan under prässen och torde kort efter årets slut kunna utdelas till ledamöter och prenumeranter. Tidskriftens redaktion har under året handhafts af Universitetsadjunkten Dr *Jacob Wilhelm Chydenius* jämte det rättsfallen bearbetats dels af, dels under ledning af Senatskanslisten juriskandidaten *Karl Gustaf Söderholm*. Till de publicerade häftenas innehåll hafva förutom nämde redaktörer bidragit Hofrättsrådet *Ernst Tegengren*, Lagmannen *Ferdinand Forsström*, Hofrättsassessorerne *Oskar Wilskman* och Dr *Julian Serlachius*, Hofrättsnotarien *August Juselius* och Filosofiexaminiaren *Erik Ehrström*. I afseende å rättsfallen har Föreningen nu likasom tillförene haft förmånen att erhålla material genom benäget meddelade akter och handlingar från K. Senatens Justitiedepartement, och får Bestyrelsen nu för denna ynnest

uttala Föreningens uppriktiga erkänsla. Föreningens tidskrift har likasom förut trykts i en upplaga af 700 exemplar, däraf vidpass 500 distribuerats till ledamöter och prenumeranter och resten förvaras till framtida försäljning.

Beträffande det uppdrag Bestyrelsen för två år sedan erhöll att föranstalta om utgifvande af en ny upplaga af 1734 års lag, får Bestyrelsen, enär detta uppdrag vid senaste årsmöte ännu ej var fullständigt utfördt, anmäla att nämnda edition under senaste sommar utkommit på aktiebolaget Otavas förlag. Bestyrelsen vågar hoppas, att densamma fullständigt skall motsvara det med densamma afsedda ändamål att befordra ett noggrant och mera speciellt studium af denna lagbok, hvars omedelbara giltighet visserligen altmer inskränkes genom nyare lagstiftning, men hvars fundamentala betydelse för rättsstudiet likväl kvarstår orubbad.

Ett annat af Föreningen fattadt beslut, hvars värkställande likaså öfverlämnats åt Centralbestyrelsen, nämligen att låta till finskan öfversätta Rudolph Sohms Institutionen des Römischen Rechts har under året skridit nära sitt förvärligande. Öfversättningen har nämligen redan påbörjats af en för ändamålet vidtalad skicklig person, hvilken trott sig kunna slutföra densamma under instundande vinter. Enligt Bestyrelsens tanke erfordras väl därefter ännu en af andra sakförstående värkställd revision af arbetet, innan dess tryckning kan ifrågakomma; men utsikt förefinnes dock sålunda för planens fullständiga realiserande inom en icke aflägsen framtid.

I anledning af ett vid senaste årsmöte väkt förslag, att Föreningen borde föranstalta om utgifvande af sammanträngda redogörelser öfver samtliga i K. Senatens justitiedepartement tillkomna domslut, uppdrog Föreningen vid samma möte åt Centralbestyrelsen att till detta möte uppgöra förslag såväl till åstadkommande af dylika redogörelser som angående sättet för deras offentliggörande. Ett förslag i sådant syfte är numera genom Bestyrelsens försorg

uppgjord och skall under aftenens förlopp framläggas till Föreningens närmare granskning.

Juridiska Föreningens medlemstal visar i jämförelse med föregående år en förstärkning af 6 personer. Föreningen i sin helhet har nämligen under året räknat 368 medlemmar, af hvilka 160 inom centralafdelningen, 76 i Åbo filialafdelning, 75 i Wasa filialafdelning och 57 i Wiborgs filialafdelning. Förstärkningen hänför sig egentligen till de förstnämnda tre afdelningarna, ty Wiborgs filialafdelnings medlemstal har i själfva verket minskats med fem personer. Att medlemmarnes antal det oaktadt öfverhufvud ökats utgör ett glädjande lifstecken, så mycket mera glädjande som Föreningen icke håller detta år undgått härjningar af den obeveklige liemannen.

Ur Föreningens krets hafva under året genom döden afgått Hofrättsråden i Wiborg *Oskar Johan Karsten* och i Åbo *Karl Werner Björkman*, Assessorn i Wasa Hofrätt *John Westberg*, vordne Senatskamreraren *Berndt Wilhelm Tornell*, vordne Referendariesekreteraren *Waldemar Spoof*, Sekreteraren i Wasa Hofrätt *Herman Wiklund*, Justitieborgmästaren i Åbo, Hofrättsassessorn *Karl Julius Amandus Grönholm*, Justitierådmannen i Uleåborg *Isak Ivar Odenvall*, Direktören i Finlands Bank *Erik August Johan Wallen*, Vicelandssekreteraren i St Michels län *Bror Albert von Fieandt* och förre Kronofogden *Josua Wiander*. Af dessa hafva tre, nämligen Hofrättsråden Karsten och Björkman samt Hofrättsassessorn Grönholm tillhört Föreningen ända sedan dess stiftelse tils döden afbrutit deras bana. Tvänne andra, nämligen Senatskamreraren Tornell och Kronofogden Wiander tillhörde likaså Föreningen från dess första början, och förhållandena senare föranledt dem att utträda ur densamma. Men åt såväl äldre som yngre af de bortgångne kunna vi efterlevande egna det erkännande att de nitiskt och samvetsgrant fyllt sitt värf på de olika platser, där de varit stälde.

Under det förflutna året har Juridiska Föreningen liksom under föregående år utbytt publikationer med särskilda in- och utländska föreningar, stiftelser och lärda samfund samt tidningsredaktioner.

Enligt stadgarnes föreskrift kommer äfven vid detta möte att framläggas en redovisning öfver förvaltningen af Föreningens medel under det förflutna året, och framgår af denna att föreningens allmänna kassa, som vid senaste årsmöte egde en behållning af 8,951 mk 48 penni och hvars inkomst under året utgjort 5,153 mk 68 p., under detta redovisningsår haft större utgifter än vanligt, nämligen 7,966 mk 67 p., hvarför behållningen numera utgör 6,138 mk 49 penni.

Helsingfors den 19 december 1894.

Central-Bestyrelsen.

Härefter aflämnade föreningens skattmästare under året Senatskammarförvanten, Jurisutriusque kandidaten N. B. Grotenfelt redovisning för

**Juridiska Föreningens i Finland centralafdelning
kassa 1894.**

Debet.

Balans från år 1893.

På depositionsräkning i Föreningsbanken 1,500: —

På löpande räkning i d:o . . . . . 735: 45 2,235: 45.

Inkomst under året.

Afgifter för 151 st. ledamöter à 2 mk . 302: —

Ränta å depositionsräkning . . . . . 63: —

D:o å löpande räkning . . . . . 20: — 385: —

Summa *Frå*: — — 2,620: 45.

Kredit.

Uusi Suometar	21: 28	
Nya Pressen	13: —	
„ „	3: —	
„ „	13: 60	
Päivälehti	12: 80	
Uusi Suometar	7: 20	
Societetshyra	24: —	
Degerth, J.	35: 25	
Päivälehti	7: 20	
Degerth, J., ...	25: —	162: 33.

Balans till år 1895.

På depositionsräkning i Föreningsbanken 1,500: —	
På löpande d:o i d:o	958: 12
	<u>2,458: 12.</u>
Summa <i>Fmy.</i> — —	2,620: 45.

Till revisorer för räkenskaperna utsågos Protokollsekreteraren Karl Cronstedt och Bankdirektören Ernst Borenius.

Justitierådmannen W. F. Heimbürger, hvilken jämte Vicehäradshöfdingen A. Palmgren vid senaste årsmöte utsetts att granska räkenskaperna för föregående redovisningsår, anmälte att revisorerne fullgjort detta uppdrag och funnit räkenskaperna riktiga; och beviljades med anledning häraf skattmästaren full ansvarsfrihet för hans förvaltning under sagda redovisningsår.

Till vidare åtgärd företogs den vid senaste årsmöte bordlagda frågan om utgifvandet af en sammanträngd redogörelse öfver domar och utslag, gifna af Kejserlige Senatens Justitiedepartement, för att sålunda sätta landets domare i tillfälle att inhämta huru de af dem handlagda mål i sista instans afgjorts och därigenom bidraga till stadga i rättsskipningen. Sedan ett i Centralbestyrelsen uppgjordt förslag öfver den årliga kostnaden för en dylik publikation blifvit uppläst, beslöt föreningen:

att kortfattad redogörelse öfver de i Kejserliga Senatens Justitiedepartement gifna domar och utslag skulle, under förutsättning af Senatens tillstånd härtill, utgifvas genom

Centralbestyrelsens föranstaltande såsom bilaga till Juridiska föreningens tidskrift, hvilken bilaga dock efter omständigheterna kunde särskildt för sig distribueras;

att Centralbestyrelsen egde bestämma från hvilken tid antydda redogörelse skulle taga sin början, samt

att med afseende å den härigenom ökade kostnaden för tidskriftens redaktion och tryckning, ledamots- och prenumerationsavgifterna skulle från början af år 1895 höjas med två mark vardera och således utgöra resp. 10 och 8 mark om året.

Angående föreningens framtida värksamhet i öfrigt beslöts:

att densamma skulle fortgå på samma sätt som hittills;

att föreningens tidskrift utom hvad angår ofvan omnämnda bilaga skulle utgifvas enligt oförändrad plan;

att hvarje medlem skulle såsom hittills utan särskilda kostnader erhålla ett exemplar af tidskriften sig tillsändt samt

att centralbestyrelsen egde uppgöra program öfver diskussionsfrågor för nästa år.

Slutligen anställdes val med slutna sedlar af centralbestyrelse för nästa år; och utsågos härvid: till ordförande Senatören Henrik Borenus, till ledamöter Professorerna R. A. Wrede, R. Hermanson och J. Forsman samt Hofrättsassessorn A. Nybergh, äfvensom till suppleanter Jurisadjunkten Doktor W. Chydenius och Hofrättsassessorn W. Homén.

Juridiska Föreningens i Finland

för år 1896

godkända allmänna öfverläggningsämnen.

1:o. Då i 2 § 2 kap. af K. förordningen om värkstäl-
lighet af straff den 19 december 1889 stadgas att tid för
å dömdt frihetsstraff skall räknas från och med den dag, då
den dömda ankommer till straffanstalten, så frågas: gäller
nämnda sätt för strafftidens beräknande oberoende af hvil-
ken tid på dygnet ankomsten till straffanstalten skett? Och
i fall frågan besvaras nekande, huru bör omförmälda stad-
gande tillämpas?

2:o. Genom nya utsökningslagen med därtill hörande
författningar upphäfves stadgandet i K. förordningen den 9
november 1868 om att omyndigs fordran hos förmyndare
skall vid den sistnämdes konkurs i vissa fall utgå ur hans
fasta egendom med lika eller bättre rätt än i fastigheten
intecknad fordran. Skall denna nya grundsats tillämpas äf-
ven å förmynderskap, som uppstått innan sagda lag med
författningar träder i kraft?

3:o. Skall ansvar för försumlighet att till hofrätt in-
sända domböcker, särskilda förteckningar, små protokoll eller
ransakningar i hemställda mål samt att till sakesgare aflämna
expeditioner å dömas enligt allmänna strafflagen och däri
stadgade grunder? Eller böra, med anledning af 21 § 40
kap. strafflagen och 2 § i K. förordningen om strafflagens
införande af den 19 december 1889, de i 1734 års lag och
äldre författningar utsatta straffbestämningar i dylika fall
tillämpas?

4:o. Borde icke en särskild öfverrätt för hushållnings- och förvaltningsmål inrättas i vårt land?

5:o. Eger den i 7 § 14 kap. R. B. stadgade grundsats, att smädelse samt annan å heder och ära gående kränkning emot domare kan åtalas i hofrätt oaktadt domaren ej till åtal anmält brottet, fortfarande giltighet? Eller bör nämnda grundsats anses vara upphäfd genom 8 § 27 kap. allmänna strafflagen?

6:o. Är rederi, som idkar sjöfart vintertid och därigenom förorsakar intrång å häfdvunnen rätt till vinterväg, skyldigt att hålla den skadeslös, som har nytta af vägen? Och om frågan besvaras jakande, gäller detsamma äfven då sjöfarten sker längs allmän farled?

7:o. Skall i dom utsatt bötesbelopp, som vid förvandling svarar emot strängare fängelsestraff än i domen tillika utsatt ovilkorligt fängelse, vid sammanläggning enligt 5 § 7 kap. strafflagen anses såsom det strängaste straffet? Och om svaret utfaller jakande, bör i enlighet härmed förstsagda straff allena läggas till grund vid sammanläggningen äfven i sådant fall att någon utöfver detta straff och det ovilkorliga fängelset är förfallen till böter samt straffet för honom utfaller lindrigare i händelse alla böter sammanräknas och totalbeloppet förvandlas till fängelse äfvensom detta sedan ökas med tre fjerdedelar af det ovilkorliga fängelsestraffet? Eller kan i dylikt fall sistnämnda sätt att sammanlägga anses öfverensstämmande med lag och tillämpas?

8:o. Skall den i 2 § 9 kap. Ä. B. för förrättande af bouppteckning utsatta tid af tre månader räknas efter kalendarisk tid eller, med hänsikt till 42 punkten i Kongl. förklaringen af den 23 mars 1807, efter trettio dagar i hvarje månad?

9:o. Huru bör enligt allmänna strafflagen den straffas, som, efter det han två gånger utstått straff för inbrott, rån eller utprässning, eller sedan han straffats för något af dessa brott och därefter undergått straff för ett annat af brotten, begår stöld?

10:o. Är stadgandet i 5 § af Kongl. brefvet den 7 december 1787, att, om „under en och samma lagsökning

emot en prest flere brott sig yppa af den olika art att ett angår embetet, ett annat icke“, såväl domstolens som domkapitlets utslag skola hofrättens pröfning underställas fortfarande gällande, eller bör detsamma anses vara upphäfdt genom 392 § i kyrkolagen?

11:o. Vore icke införandet hos oss af ett ordnad notariatväsen af behovet påkalladt?

12:o. Om afliden persons arfvinge, som efter det han vid dödsfallet omhändertagit och vid bouppteckningen uppgifvit kvarlåtenskapen, afträdt den dödes egendom till konkurs med anhållan tillika om urarvfvaformån, befinnes hafva, i afsikt att bereda sig eller annan fördel i egendom, undandolt eller förskingrat tillgångar i boet, har en dylik arfvinge gjort sig skyldig till bankruttbrott?

— x —

x
1

TIDSKRIFT,

UTGIFVEN AF

JURIDISKA FÖRENINGEN

I FINLAND.

1895.

TRETTIONDEFÖRSTA ÅRGÅNGEN.

BILAGA.

Kort redogörelse för Kejsarliga Senatens Justitiedepartementets utslag och domar.
Oktober 1894—Februari 1895.

HELSINGFORS,

J. SIMELIN ARFVINGARS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG,
1895.

1894.

Utslag.

Oktober.

Den 2:dra. 1. L. Tjäru mot A. Tjäru och A. Åkö ang. yrkande mot de sistnämnde om ansvar och skadestånd för det de skulle olofligen från Långö mejeri, som egdes af klgdn, A. Tjäru och en J. Åkö gemensamt, bortfört och föryttrat särskild egendom. *Kronoby m. fl. snrs Hr.* u. $21/2$ 93: Emedan A. Åkö i saken handlat såsom ombud för J. Åkö samt ifrågavarande egendoms försäljning ej med nödvändighet förutsatte mejeribolagets upplösning, utan kunnat enl. bolagsstadgarna ske på grund af tvenne bolagsmäns samstämmiga beslut; ty och då visadt blifvit att de för egendomen inslutna medlen blifvit använda på behörigt sätt samt att klgdn varit villig att försälja mejeriet antingen i dess helhet eller styckevis, blef käromålet ogilladt. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $27/6$ 93: ej ändring, *J. D.*: ej ändring.

Den 4:de. 2. Häktade K. J. Idström mot t. f. kronolänsmannen O. Wickström, ang. åtal mot klgdn för mord. *Wichtis och Pyhäjärvi snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $10/7$ 94 med hänsigt till 3 § i promulgationsförordningen $18/12$ 89 dömde klgdn jemlikt 21: 1 och 2: 14 S. L. att hållas sin återstående lifstid i tukthus samt för alltid vara förlustig medb. förtroende. *J. D.* lät bero.

3. Besvär af häktade H. Johns, tilltalad vid *Storå och Bötom snrs Hr.* af kronolänsmannen K. Ottelin för döljande af tjufgods, äfvensom inför *Kauhajoki och Kurikka snrs Hr.*, dit målet sedermera hänskjutits, af kronolänsmannen K. Gyllenbögel för stöld m. m., i sammanhang hvarmed poliskonstapeln A. Lindfors yrkat ansvar å klgdn för falsk angifvelse. *Wasa Hfr.*, dit målet i hemställningsväg inkommit, fann i u. $21/4$ 94 klgdn om åtalen förvunnen samt dömde honom, med stöd af 40: 3, 41: 3, 43: 1 M. B, Kgl F. $20/1$ 779, 1 § i K. F. $26/11$ 66, ang. ärekränkning, och 9 § i K. F. $6/6$ 64, ang. hvad till förekommande

af smittosamma kreaturssjukdomar iakttagas bör, att för 4:de gången stöld af egendom, innef. delvis 1:sta resan stöld ute å marken, jemlikt 5: 5 S. B., undergå 4 d. fängelse vid vatten och bröd, samt derefter hållas i listids tukthus, för falsk angivelse undergå 6 m. tukthusstraff samt för försummelse att förse sin hund med munkorg böta 20 mk, hvilka öfriga straff skulle inbegripas i listidsstraffet. *J. D.*: ej annan ändring än att klgdn med hänsigt till 3 § i promulgationsförordningen ^{19/12}89 och jemlikt 28: 5 och 32: 2 S. L. dömdes att för 4:de resan stöld hållas 4 år 6 m., samt för döljande af tjuvgods 1 år 6 m. i tukthus, i anl. hvaraf klgdn enl. 7: 5 S. L. skulle försona samtliga honom till last tagna brott i ena bot med tukthus i 6 år 2 d., hvarhos klgdn jemlikt 28: 8 S. L. förklarades förlustig medb. förtroende i 10 år utöfver strafftiden.

4. Rustmästaren F. Arola mot handtverkaren vid Uleåborgs skarpskyttebataljon H. Tapio, ang. åtal mot den senare för olydnad mot förman i tjensten. *Krigsrätten vid sagda bataljon* u. ^{17/5}94: Tapio dömdes enl. 95 § i strafflagen för finska militären att för slik olydnad hållas 3 m. i fängelse. *Öfverkrigsdomstolen*, dit Tapio besv. sig, u. ^{5/7}94: ej annan ändring än att straffet bestämdes till 8 dygns skärpt arrest. *J. D.*: ej ändring.

Den 5:te. 5. Besvär af kommissionslandtmätaren Th. Högström, ang. af finska kronan väckt klander mot en utaf klgdn verkställd komplettering af storskiftet i Luopajarvi by af Jalasjärvi s:n. *Egod. R:n i sagda s:n* u. ^{14/4}93: Ifrågavarande förrättning vore ej i laga ordning verkställd, hvarföre kronans talan ej kunde för den gången till pröfning upptagas, utan meddelades klgdn särskilda föreskrifter i afseende å skiftets befordrande till laga slut. *J. D.*: ej ändring.

Den 6:te. 6. K. Söderlund mot t. f. kyrkoherden F. Nikander, ang. dels angivelse mot Nikander för fylleri och röstvärfning, dels yrkande af Nikander jemte stadsfiskalen J. Ruth om ansvar å klgdn för falskt åtal. *R:n i Lovisa*, der Nikander anfört jäf emot, utom andre, vittnet K. Karlsson, enär åtal om de omständigheter, hvaröfver Karlsson åberopats att vittna, vore preskriberadt, dels beslut ²⁷93: jäfvet gillades på anförd grund; dels u. samma dag: Nikander frikändes från allt ansvar och klgdn fälades med stöd af 1 § i K. F. ^{26/11}66 att för falsk angivelse hållas 4 m. i tukthus. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ^{28/4}94: ändring hvarken i jäfsfrågan eller hufvudsak. *J. D.*: ej annan ändring än att straffet för klgdn nedsattes till 4 m. fängelse.

7. J. B. Sällsten mot J. Svanljung m. fl. ang. vårdslöshet mot borgenärer. *R:n i Helsingfors*, u. ^{9/10}93: Klgdn dömdes jeml. 88 § mom. c. i Konkurslagen att för slik förbrytelse hållas 2

m. i fängelse. Åbo Hfr., der klgdn besv. sig, u. ²⁶/₄94: ej ändring. J. D.: Med hänsigt till. 3 § promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 och i förmågo af 39: 3 mom. 2 S. L. nedsattes straffet till fängelse i 1 m.

Den 9:de. 8. Besvär af E. S. Mäkihokkonen, A. Kuuri m. fl. lägenhetsinnehafvare i Rosnäs by af Björneborgs landsförsamling, ang. klander mot af vicelandtmätaren G. A. Skogström uppgjordt förslag till reglering af storskiftet i berörda by. *Ufsby sns Egod. R.* u. ³⁰/₆92: Särskilda ändringar i skiftesförslaget föreskrefvos och utlåtande meddelades beträffande fördelningen af kostnaderna för utflyttningen af Noukka militiebo-ställe och Sippola hemman; J. D.: A. Kurris besvär, som inkommit sentida, upptogos ej till pröfning; öfriga sökande hade väl i K. S. anmärkt, att häfdebeskrifningen och delningsinstrumentet icke vore öfverensstämmande beträffande vissa uppgifna egofigurers areala och förvandlade vidder samt gradtal, att särskilda egofigurer vore å kartan otydliga samt att olikheter jemväl förekomme emellan kartan och delningsinstrumentet rörande en del egofigurer, bland dem ängsfiguren N:o 882, som, ehuru belägen inom Kesti hemmans rå, i delningsinstrumentet tillagts Kylähokkonen hemmanshälft. Dock som landtmäteriöverstyrelsen, hvars yttrande i saken inhemtats, intygat att, på sätt förrättningslandtmätarens protokoll samt konceptkartorna och handlingarna utvisade, jordegarene, efter det graderingen redan verkställdt och godkänts, öfverenskommit om några allmänna grunder för ändring af densamma, förrättningslandtmätaren uppgjort en ny häfdebeskrifning, hvilken blifvit af sakedegarene godkänd och lagts till grund för skiftet samt vid af öfverstyrelsen anställd granskning befunnits öfverensstämma med delningsinstrumentet, att särskilda af sökandene uppgifna egofigurer väl vore otydliga å den besvären bilagda kartan, men deremot fullt tydliga å konceptkartan samt att sökandenes påstående om olikheter emellan kartan och delningsinstrumentet vore ogrundadt i allt annat utom hvad anginge figuren N:o 882; alltså blefvo sagda anmärkningar lemnade utan afseende i allt öfrigt utom att förrättningslandtmätaren ålades rätta nyssnämnda fel i skiftet emellan Kylähokkonen hemmanshälft och Kesti hemman å ängsfigurerne N:ris 878 och 880, hvaremot i öfrigt vid Egod. R:ns u. fick förblifva.

Den 10:de. 9. Revisionsmålet emellan A. J. Boehm m. fl. och stadsfullmäktige i Nyslott, ang. klander af testamente. Målet finnes särskildt refererad i J. F. T.

10. J. Ohvo, A. Kiuru, M. Kiuru, M. Tontti och J. Tontti mot kronolänsmannen K. W. Holländer och *vice versa*, ang. åtal mot de förre, jemte andra personer, för döljande af till tukthus-

straff dömde samt hemorten afvikne reservfänriken M. Läheniemi och motstånd mot ordningsmakten samt påstående om deras skyldigkännande att godtgöra kronan genom det åtalade förfarandet förorsakade utgifter; i sammanhang hvarmed ansvar yrkats af poliskonstapeln T. Ollikainen å J. Ohvo och M. Tontti. samt poliskonstapeln P. Karlsson å M. Tontti, för ärekränkning, af Holländer å M. Tontti för missfirmelse inför Rätta, äfvensom af A. Kiuru å Holländer för falsk angivelse. *Räisälä sns Hr.* u. 7/10 92: Åtalet emot A. Kiuru och dennes ansvarsyrkande emot Holländer förkastades; öfriga af Holländer åtalade personer sakfaldes jeml. 61: 4 M. B. och 7, 8 och 9 §§ i K. F. 20/11 66, ang. ärekränkning m. m., för hysande af missgerningsman, samt J. Ohvo och M. Tontti dessutom för förolämpning, hvarhos de sakfælde ålades gemensamt ersätta kronan i ofvannämndt afseende med 6,012 mk 22 p. *Wiborgs Hfr.* der parterna ömse-sides besv. sig, u. 26/7 93: Då J. Ohvo, M. Kiuru och M. Tontti ej fullgjort särskilda Hrns dem meddelade föreskrifter i afseende å ändrings sökande, så upptogs deras besvär ej till pröfning. Vidkommande öfriges besvär så, enär J. Tontti m. fl. med afseende å beskaffenheten af de lagöfverträdelser (misshandel, resande af vapen och falsk angivelse), för hvilka Läheniemi sakfäلتs, icke kunde anses hafva genom underlåtenheten att hos vederbörande kronobetjening anmäla om L:s vistelseort gjort sig förfallne till det ansvar, som uti af Hr. åberopadt lagrum vore utsatt för hysande af grof missgerningsman, samt utredning ej förebragts derom att J. Tontti m. fl. skulle satt sig upp emot ordningsmakten eller att de genom sitt handlingssätt skulle föranledt utbeordrandet af tillökning i polisstyrkan, hvarigenom kronan tillskyndats förberörda kostnad, befriades J. Tontti m. fl. från dem ådömdt ansvar och ersättningsskyldighet; i öfrigt fick bero. *J. D.*: Hfr hade saknat anledning att undandraga sig pröfningen af J. Ohvos besvär, hvarföre målet i denna del förvisades tillbaka till Hfr.; i öfrigt ej ändring.

Den 15:de. 11. Stadsfiskalen E. Tandefelt mot guldsmeden A. Bäckström ang. åtal mot Bäckström för det denne olofligen utöfvat tandläkareyrket. *R:n i Nikolaistad* u. 6/7 92: Bäckström hade väl trots Guvernörens i Wasa län förbud fortsatt med utöfningen af tandläkareyrket; men då straff derfor ej funnes i lag utsatt, frikändes Bäckström från ansvar. *Wasa Hfr.*, der stadsfiskalen Tandefelt besv. sig, lät i u. 21/3 93 vid Rns u. bero. *J. D.* fann (efter omröstning) väl utredt vara, att Bäckström uppgifna tid utan Medicinalstyrelsens tillstånd i Nikolaistad idkat tandläkareyrke, oakadt han jemlikt 5 p. i 2 § af förordningen 29/7 78 ang. Medicinalstyrelsen i Finland, jfrd med 9 § i förordningen 7/4 30, ang. Öfversty-

relsen för Medicinalverket och 11 § i instruktionen för Collegium Medicum ²⁸/₁₀1797, icke varit berättigad att utan släkt tillstånd å ifrågavarande tid berörda yrke i landet utöfva; men emedan det ej visats att i anledning här af med Bäckström så förfarits, som uti 16 § af återopade instruktion för dylikt fall är föreskrifvet, lät K. S. förblifva vid det slut, hvori domstolarna i saken stannat.

12. Stadsfiskalen N. Gejtel mot tandläkaren K. L. Eklund, ang. åtal för obehörigt utöfvande af tandläkareyrket. *R:n i Jyväskylä* u. ²⁰/₃93: Eklund dömdes med stöd af 8 och 19 §§ i privilegierna för Collegium Medicum ³⁰/₁₀88, 9 § i förordningen ⁷/₄30 ang. Medicinalstyrelsen i landet och kungörelsen ²⁸/₆36, rörande ändringar i stadgandena om kirurgers anställande, jemförda med K. F. ¹⁸/₂90, ang. läkareyrkets utöfvande i landet och särskildt dess 21 §, att för 1:sta resan olofligt utöfvande af tandläkareyrket böta 96 mk. *Wasa Hfr.*, der Eklund besv. sig, resolverade i u. ¹/₂94 i enlighet med Hofrättens u. under N:o 11, och *J. D:s* u. är öfverensstämmande med K. S:s u. i föregående mål.

13. Tandläkaren K. L. Eklund mot stadsfiskalen N. W. Forelius, ang. olofligt utöfvande af tandläkareyrket. *R:n i Kuopio* u. ²⁷/₂93: Klgdn dömdes jemlikt de uti Jyväskylä Rr:s u. i föregående mål återopade lagrum att för 1:sta resan olofligt utöfvande af tandläkareyrket böta 96 mk. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig u. ²³/₄94: ej ändring. *J. D.:* Jfr föregående mål.

14. A. Golubzoff mot stadsfiskalen M. Sormunen, ang. åtal mot klgdn för stöld. *R:ns i Helsingfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ¹⁸/₈94, jemlikt 28: 2 mom. 12, 28: 5 mom. 2 och 28: 8 S. L. dömdes klgdn att för 3:dje resan stöld hållas 6 år i tukthus och derutöfver vara förlustig medb. förtroende i 10 år. *J. D.:* ej ändring.

15. Skarpskytten K. E. Wacklin mot plutonsunderofficeren T. J. Fred, ang. af Fred, såsom t. f. åklagare, utfördt åtal mot klgdn för subordinationsbrott och fylleri. *Krigrätten vid Nylands bataljon* u. ¹³/₂94: Klgdn dömdes jeml. 87 och 130 §§ i strafflagen för finska militären att för oloflig utevaro från kasern hållas 8 dygn i skärpt arrest, och för 3:dje resan fylleri undergå fängelse i 3 m., hvarhos klgdn på grund af 78 § i K. F. ³⁰/₅59 ang. fylleri m. m. förklarades förlustig särskilda politiska rättigheter; och skulle klgdn vid sammanläggning af straffen enligt § 27 i återopade strafflag hållas 4 m. 2 d. i fängelse, hvilken tid, derunder han vore förlustig sina löneförmåner, enl. 14 § i sagda strafflag icke finge honom såsom tjenstetid tillgodoräknas. *Öfverkrigsdomstolen*, dit klgdn besv. sig, u. ¹/₃94: ej ändring.

J. D.: ej annan ändring än att klgdn med stöd af 24 och 27 §§ i militärstrafflagen och 7: 5 S. L., skulle efter sammanläggning af de honom ådömda straffen i ena bot hållas 3 m. 24 d. i fängelse, samt att, då 3:dje resan fylleri enl. S. L. ej medförde förlust af medb. förtroende, klgdn, jemlikt 3 mom 4 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 undginge sådan påföljd.

16. Skarpskytten O. W. Sundvik mot fältväbeln A. Sjöblom, såsom åklagare, ang. åtal mot klgdn för fylleri m. m. *Krigsrätten vid Nylands bataljon* u. ²⁹/₉93: Klgdn dömdes med stöd af 90, 180 och 101 §§, sistnämnda § jemförd med 104 §, i militärstrafflagen att för utevaro från kasern utöfver permission hållas 20 dygn i enkel arrest, för 1:sta resan fylleri utstå 10 dygn i enahanda arrest, samt för förolämpning och otillständigt beteende mot förmän under tjensteutöfning och i anledning af dennes tjensteåtgärd undergå fängelse i 3 m., eller vid sammanläggning af straffen jeml. 27 § i åberopade strafflag hållas 4 m. i fängelse, hvilken tid ej finge klgdn tillgodoberäknas såsom aktiv tjenstetid. *Öfverkrigsdomstolen*, dit klgdn besv. sig u. ²¹/₁₀93: ej ändring, och förordnades derhos att klgdn under fängelsetiden jeml. 14 § i militärstrafflagen skulle vara förlustig sina löneförmåner. *J. D.*: ej annan ändring än att klgdn jemlikt 24 och 27 §§ i militärstrafflagen och 7: 5 S. L. skulle i ena bot hållas 3 m. 20 d. i fängelse.

17. Skarpskytten E. Högmanders besvär, rörande hans anhållan att, emedan han, som vid tiden då ansökan om befrielse från värneplikten bort ingifvas vistats å utrikes sjöresa, i bref anmodat sin moder att i slikt afseende inlemnna intyg af befälhafvaren å det fartyg, hvars besättning klgdn tillhörde, ehuru hon försummat detta, klgdn såsom sin moders ende son och hufvudsakliga stöd blefve frikallad från vidare aktiv tjänst samt tjenstgöring vid reserven. *Uppbådsnämnden i Wasa läns 1:sta uppåbådsrets* res. ³/₉94: Klgdns anhållan, som saknade fog, afslogs. *Länenämnden i Wasa län*, der klgdn besv. sig, ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 16:de. 18. K. E. Helenius mot stadsfiskalen J. Holmberg, ang. åtal mot klgdn, efter angifvelse af J. Mickelsson och poliskonstapeln F. Sjöholm, för misshandel m. m. *R:n i Björneborg* u. ¹⁸/₁₀92: Klgdn fälades med stöd af 12, 15 och 16 §§ i K. F. ²⁸/₁₁66, ang. misshandel å person m. m., 78 § i K. F. ³⁰/₅59, ang. fylleri m. m., 3: 1 och 21: 8 M. B., samt 7 och 9 §§ i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. ärekränkning m. m. att böta: för misshandel å Mickelsson 45 mk, för 4:de resan fylleri 48 mk, för svordom 9 mk 60 p., för oljud likaledes 9 mk 60 p., och för förolämpning mot Sjöholm 60 mk, äfvensom att för våld mot Sjöholm hållas 6 veckor i fängelse. *Åbo Hfr*, dit klgdn besv. sig,

u. 12/793: Straffet för det emot Sjöholm utföfvade våldet nedsattes till 90 mks böter, i öfrigt beror. *J. D.*: ej ändring.

Den 17:de. 19. *J. Huuhka* mot *L. Grigorkoff*, ang. ansvars- och ersättningsstalan mot klgdn för oloflig skogsafverkning. *Hiihtola m. fl. snrs Hr.* u. 18/1192: Klgdn fälades med stöd af 34 § i Skogslagen 3/986 att böta 50 mk och ålades i ersättning utgifva 310 mk. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 14/793: Ersättningsbeloppet nedsattes till 93 mk, men i öfrigt ej ändring. *J. D.* lät bero.

20. Kronolänsmannen *G. E. Holmström* mot *P. Hamppus* och *K. F. Ståhl*, ang. olaga näring. *Lappträsk m. fl. snrs Hr.* u. 6/992: Utredt att Hamppus med Ståhl till biträde under de två år som föregått målets anhängiggörande, utan föregången anmälan och erläggande af föreskrifven afgift, å Brännholm såg-pats sålt handelsvaror, jemväl af utländsk tillverkning, hvarföre och då varorna ej kringförts från gård till gård utan handeln regelbundet försiggått å samma ställe, Hr., med stöd af 40 § i K. F. om näringarna och M. B. 61: 1, dömde Hamppus att böta 240 mk och Ståhl 75 mk. *Åbo Hfr.*, der Hamppus och Ståhl besv. sig, u. 24/793: Enär klgdn emot vederparternes bestridande ej lagligen styrkt dem hafva å Brännholm sågplats för-ytttrat andra varor än sådana, som köparene derförinnan rekvirerat, blefvo Hamppus och Ståhl frikända från ansvar i saken. *J. D.* lät bero.

21. *Dels E. A. Harberg* mot *K. Hakanen* och dennes moder och förmyndare *Karolina Karlsdotter*, ang. ansvars- och ersättningspåstående mot Hakanen för det denne skulle förskingrat särskild honom till försäljning i kommission anförtrodd egendom, dels af Hakanen, som invände sig hafva af Harberg köpt sagda egendom, mot den sistnämnde utförd talan om ansvar och ersättning för det Harberg vid af honom verkställd inventering af Hakanens varulager egenmäktigt förseglat Hakanens bod samt sedermera derifrån med sjelftagen myndighet bortfört särskild Hakanen tillhörig egendom. *Korpilaks snrs Hr.* u. 19/992: Det stannade Hakanen till last att hafva försnillat af Harberg honom såsom syssloman anförtrodd egendom till ett värde af 886 mk 1 p. och gjort försök att tillägna sig äfven den egendom, Harberg af Hakanen redan återtagit, hvarföre och då enligt 52: 2 M. B. någon brottslighet ej kunde anses föreligga deri att Harberg vid sådant förhållande af Hakanen återtagit sin egendom, samt Harberg således stannade till last endast att han utan laga rätt förseglat Hakanens försäljningsrum, hvarest Harbergs varulager satts i förvar, Hr. pröfvade rättvist, jemte det Harberg dock undgick ansvar i saken, i stöd af 18: 3 H. B. och medhänsyn till Hakanens ungdom döma Hakanen att böta 300 mk samt er-

sätta Harberg den försnillade egendomens värde, hvaremot Harberg ålades till Hakanen återställa särskild dennes egendom eller dess värde. *Åbo Hfr.*, dit parterna sig besvärat, u. $\frac{3}{7}$ /93: Hakanens anhållan om målets återförvisande äfvensom deri afhörda H. Koskinens och O. Hiekkalas förklarande såsom återgångsvittnen förkastades, och i sjelfva saken ej ändring i öfrigt, utom att böterna nedsattes till 150 mk. *J. D.*: Harbergs besvär, som inkommit sentida, upptogos ej till pröfning, och i öfrigt ändring hvarken i rättegång eller sak.

Den 18:de. 22. Boställsarrendatorn O. Suominen mot torparen E. Wastamäki ang. *dels* af klgdn utfördt ansvars- och ersättningspåstående för det Wastamäki å sitt innehavande, klgdns boställe underlydande torp nedfält timmer, *dels* yrkadt åläggande för klgdn, som af det afverkade egenmäktigt återtagit 46 tallträd, att till Wastamäki återställa desamma. *Mouhijärvi m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{8}{2}$ /93: Wastamäki frikändes från ansvar och ersättningsskyldighet jemte det klgdn ålades till Wastamäki återforsla berörda 46 träd. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{27}{7}$ /93: ej ändring. *J. D.* fann Wastamäki väl kontraktssenligt ej hafva varit berättigad att utan klgdns samtycke nedfälla ifrågavarande träd, men då Wastamäki, som vid år 91 å bostället anställd ekonomisk besigtning ålagts verkställa särskilda reparationer å torpet, deraf äfvensom af klgdns dröjsmål att anvisa hyggesplats kunnat tro sig ega anledning till den öfverklagade afverkningen, så undgick Wastamäki ansvar i saken; deremot kunde klgdn så mycket mindre åläggas att till Wastamäki återställa de honom frantagna 46 träden, som ej ens visadt blifvit att desamma vore för reparation å torpet behöfliga, hvarför klgdn befriades från skyldigheten härutinnan.

23. A. Bäckman mot Anna Saastamoinen, ang. åtal mot klgdn för det han ofredat Saastamoinen på ett för hennes qvinliga blygsamhet kränkande sätt. *Borgå snrs Hr.*, der klgdn invändt att saken blifvit g:m förlikning bilagd, *dels* beslut $\frac{10}{2}$ /93: Enär åtalet så beskaffadt att jeml. 20: 4 R. B. förlikning ej finge tillåtas, vore Saastamoinen oförhindrad att sin talan fullfölja; *dels* u. samma dag: Klgdn fälades med stöd af 7 § i K.F. $\frac{26}{11}$ /66 ang. ärekränkning m. m. att böta 400 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{19}{7}$ /93: Klgdn, som ej gittat ådagalägga att berörda förlikning afsett äfven ifrågavarande åtal, hade anført skäl till ändring hvarken i Hrs invändnings- eller slutliga u. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

24. H. E. Lohmans hustru Charlotta Lohman mot sin bemålde man och stadsfiskalen A. Mesterton, såsom åklagare, ang. yrkande mot klgdn om ansvar för hor och om äktenskapsskilnad.

R:n i Helsingfors u. ²⁵/₄92: Klgdn och hennes medbrottsling W. Peltonen ådömdes ansvar för hor och äktenskapet emellan makarna Lohman förklarades upplöst. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁵/₇93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Som klgdn anhållit om målets återförvisande och ransakningen i särskilda delar bristfällig, blef med upphäfvande af domstolarnas u., såvidt angick åtalet mot klgdn, saken i denna del förvisad tillbaka till R:n hvars u. i öfriga delar skulle lända till efterrättelse.

Den 19:de. 25. J. Alakata mot A. Wasastjerna och kronolänsmannen E. Hjelt, ang. ansvars- och ersättningsyrkande mot klgdn för vållande af skogseld. *Lappo och Nurmo snrs Hr.* u. ¹⁵/₂93: Klgdn fälades jemlikt 42 § i Skogslagen ³/₉86 att böta 300 mk och att i ersättning utgifva 4,524 mk 97 p. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ³/₈93: ej ändring; *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Den 20:de. 26. Häktade P. A. Tiitinen mot kronolänsmannen K. J. Kekoni, ang. ansvarstalan mot klgdn för mord och rån. *Laukas sns Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ³/₆94 dömde klgdn, med stöd af 3 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 samt 21: 1 S. L., att för mord hållas i lifstidsfängelse, i hvilket ansvar det straff af tukthus i 6 år, hvartill klgdn jemlikt 31: 1 S. L. gjort sig förfallen, skulle inbegripas; hvarhos klgdn förklarades vara medb. förtroende förlustig under sin återstående lifstid. *J. D.* fann (efter omröstning) klgdn förvunnen om hvad Hfr. honom tillräknat och lät förty, jemlikt 7: 1 och 21: 1 S. L. vid Hfrs u. bero.

27. J. Kalliomäki mot kronolänsmannen J. Flinckman, ang. åtal mot klgdn för förfalskning af skuldsedel. *Saarijärvi m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ¹⁰/₆93 dömde klgdn med stöd af 8: 3 M. B. att böta 76 mk 80 p. och mista äran. *J. D.*: ej annan ändring än att klgdn med stöd af 3 mom. 4 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 och 36: 5: S. L. i stället för ärans förlust skulle i 5 år vara medb. förtroende förlustig.

28. Greta Orre mot kronolänsmannen J. F. Sundberg, ang. åtal mot klgdn för oloflig bränvinsförsäljning. *Mustasaari m. fl. snrs Hr.* u. ³/₃93: Klgdn dömdes, med stöd af 27 och 35 §§ i K. F. ¹⁶/₇86 ang. villkoren för försäljning af bränvin m. m., att för 1:sta resan oloflig bränvinsförsäljning böta 75 mk samt att utgifva försäljningsavgift; hvarjemte föreskrift meddelades ang. ordningen för uttagandet af böterna. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁹/₈93: ej ändring. *J. D.* lät bero; dock sålunda att, med tillämpning af 49 § i K. F. ⁹/₆92, ang. bl. a. försäljning af bränvin, föreskriften beträffande ordningen för

böternas uttagande undanröddes, och förordnades att böterna skulle uttagas blott i fall de till fullo utginge.

29. J. Hämäläinen mot Ida Auvikainen, ang. den senares yrkande om klgdns förpliktande att utgifva barnauppfostringsbidrag. *Picksämäki sns Hr.* u. ¹⁵/₄93: Klgdn ålades nämnda skyldighet. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁴/₈93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring i Hfrs u.

30. E. Kettunen mot kronolänsmannen J. W. Cajan, ang. ansvarstalan mot klgdn för förolämpning emot Cajan under tjensteutöfning. *Bräkylä sns Hr.* u. ⁷/₃93: Klgdn dömdes jeml. 7 och 8 §§ i K. F. ²⁶/₁₁66, att utstå 1 m. fängelse. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁶/₈93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

31. J. Kurikka mot kronofogden M. Lindner, ang., såvidt målet fullföljts, påstående emot L. om ansvar för olaga häktning. *Uleå m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som i u. ⁵/₆93 fann Lindner hafva, egt skäligh anledning till klgdns häktande, hvarföre klagomålet förkastades. *J. D.*: ej ändring.

32. E. Roos mot stadsfiskalen W. Tammelaender ang. åtal mot klgdn för qvarstadsbrott. *R:n i Torned u.* ²⁷/₂93: Klgdn dömdes enl. 8: 8 U. B. att böta 76 mk 80 p. eller vid bristande tillgång hållas 14 d. i fängelse vid vatten och bröd. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ⁸/₈93: ej ändring. *J. D.* lät vid Hfrs u. bero; dock sålunda, att böterna skulle enl. 5 mom. 4 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89 vid bristande tillgång förvandlas till 42 d. fängelse.

33. J. Aittomäki mot kronolänsmannen A. Leván, ang. åtal mot klgdn för fylleri. *Jalasjärvi m. fl. snrs Hr.* u. ⁹/₃93: Klgdn fälades med stöd af 78 § i K. F. ³⁰/₅59 ang. bl. a. ansvar för fylleri att för 1:sta resan slik förbrytelse böta 12 mk, hvarhos klgdn ålades utgifva särskilda ersättningsbelopp till angifvaren i målet och deri afhörda vittnen. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²³/₈93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Enär icke vore ådagalagdt att klgdn, om han ock vid angifna tillfälle varit drucken, derigenom åstadkommit förgärlse, blef klgdn, med afseende å stadgandena i 3 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89 och 43: 6 S. L., från ansvar i saken frikänd, men i öfrigt fick vid Hfrs u. bero.

34. Maria Müller mot A. T. Broms och O. W. Palin, ang. ansvarsyrkande mot de sistnämnde för misshandel. *S:t Michels sns Hr.* u. ¹³/₄93: Åtalet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁴/₈93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

35. J. Levin mot stadsfiskalen W. Palander, ang. åtal mot klgdn för olaga näring. *R:n i Tammerfors* u. ¹⁴/₁₁93: Klgdn fälades till ansvar. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁰/₄94:

besvären upptogos ej till pröfning. *J. D.*: Enär den af klgdn jemte besvären ingifna borgen för de honom ådömda böterna vore i så måtto bristfällig att löftsmännens namnteckning ej blifvit till riktigheten styrkt, upptogos besvären ej till pröfning.

Den 22:dra. 36. 1:o Sjömännen G. A. Fagerström m. fl. mot sjökaptenen E. A. Schybergson, ang. åtal mot klgdne för myteri. 2:o G. A. Fagerström mot Schybergson, ang. ansvars-talan af klgdn för olaga häktning. *R:n i Borgå* u. $\frac{1}{8}$ /92 i målet N:o 1: Utredt att klgdne, som haft anställning såsom besättning å det af Schybergson förda barkskeppet »Oskar» från Borgå, då fartyget skulle göras segelklart till afresa från staden Brunnsvicks hamn, utan föregånget inbördes rådslag vägrat utföra dem förelagdt arbete, i anseende hvartill och då klgdne jeml. 61 § i Sjölagen ej vore till slik vägran berättigade, *R:n*, med stöd af 64 § i nämnda lag, dömde klgdne att enhvar böta 40 mk; samt u. $\frac{19}{9}$ /92 i målet N:o 2: Utredt att Schybergson i staden Dovers hamn tagit Fagerström i fängsligt förvar och hållit honom under bevakning under förloppet af 7 dygn; hvarföre och då Fagerström under vakthållning å skeppet »Oskar» åsidosatt sin skyldighet i flere afseenden, men dessa förseelser ej varit af den svåra beskaffenhet att Schybergson egt rätt att vidtaga slik åtgärd, *R:n* med stöd af 63 § i Sjölagen och 2 mom. 19 § i K. F. $\frac{26}{11}$ /66, ang. misshandel å person m. m., dömde Schybergson att för olaga häktning böta 300 mk; hvarhos *R:n* på åtalan af Schybergson, g:m samma dag afkunnadt u. fälde Fagerström till ansvar för det han på antydt sätt försummat sin tjenst. *Åbo Hfr.*, der parterna i begge målen ömsesides sig besvärat, har i u. $\frac{12}{9}$ /93, jemte det vid *R:ns* u. $\frac{1}{8}$ /92 fick bero, funnit det väl stanna Fagerström till last att vid vakthållning å »Oskar» hafva försummat sin pligt; men emedan Schybergson för denna förseelse med stöd af den honom såsom befälhafvare å fartyget uti 62 § af Sjölagen medgifna rätt att tillrättavisa sjöman, som befunnits i tjensten försumlig, låtit Fagerström undergå arrest å fartyget i 7 dygn, ansåg *Hfr.* Fagerström för den honom tillräknade förseelsen i tjensten icke kunna till vidare ansvar fällas; hvidan och då Schybergson, som i skeppsdagboken antecknat att han i besättningens närvaro förordnat att Fagerström skulle undergå sagde straff förutom för ofvan omordade försummelse i vakthållningen jemväl på det Fagerström ej blefve i tillfälle att vidare anstifta oråd eller rymma, genom att på anfördt sätt hafva bestraffat Fagerström icke missbrukat sin rätt derutinnan, *Hfr.* med ändring af utslagen $\frac{19}{9}$ /92 frikände såväl Schybergson som Fagerström från dem ådömdt ansvar. *J. D.*: ej ändring i *Hfrs* utslag.

37. 1:o) L. Wuollo och W. Hämeenaho mot. kronolänsmannen R. P. Bäcklund, ang. ansvarsyrkande mot klgdne för smädelse och 2:o) Hämeenaho mot Bäcklund, ang. åtal mot Hämeenaho för enahanda brott. *R:n i Uleåborg* u. ²⁸/₅92 i målet N:o 1: Klgdne dömdes att för smädelse böta enhvar 500 mk. *R:n i Torneå* u. ²³/₇92 i målet N:o 2: Hämeenaho sakfäldes. *Wasa Hfr.*, der parterne ömsesides besv. sig, u. ⁸/₈93: Wuollos och Hämeenahos besvär upptogs ej till pröfning. Beträffande Bäcklunds besvär ej ändring i öfrigt, utom att de klgdne vid *R:n i Uleåborg* ådömda böterna borde vid bristande betalningstillgång försonas med 24, och ej såsom *R:n* orätt utsagt med 28 d. fängelse vid vatten och bröd. *J. D.* lät vid Hfrs u. bero.

38. J. Hepola mot. A. B. Törrö, ang. af kronolänsmannen K. F. Pihl, efter angivelse af Hepola, mot Törrö utfördt åtal för mened. *Pudasjärvi m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som i u. ²⁷/₁94 förkastade åtalet som ostrykt. *J. D.*: besvären, som inkommit sentida, upptogs ej till pröfning.

39. G. Tuovinen mot kronolänsmannen E. Savander och Ottilliana Wiinikainen, ang. *dels* ansvarsyrkande mot klgdn och Wiinikainen för det de med hvarandra öfvat lägersmål; *dels* af Wiinikainen utfördt påstående om klgdns förpliktande att utgifva bidrag till deras i lönskaläge aflade barns uppfostran. *Jyväskylä och Petäjävesi snrs Hr.* u. ³/₂93: Klgdn fäldes jemlikt 53: 1 M. B. att böta 19 mk 20 p., samt ålades att till Wiinikainen, som jemväl ådömdes ansvar för lönskaläge, utgifva barnaunderhåll. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁹/₇93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

40. I. Taucher mot G. A. Wasastjerna jr och G. A. Wasastjerna sr ang. ansvarstalan mot klgdn för falsk angivelse och förolämpning. *Ilmola sns Hr.* u. ¹²/₄92: Klgdn ådömdes ansvar för nämnda brott. *Wasa Hfr.*, der klgdn, biläggande af kronolänsmannen i Kauhava socken utfärdadt intyg öfver medellöshet, besv. sig u. ³¹/₇93: Enär klgdn bevisligen ej vore mantalsskrifven i Kauhava socken, så kunde Hfr. jemlikt stadgandet i 38 p. af Kgl. förklaringen ²³/₃1807 ej upptaga besvären till pröfning. *J. D.* (efter omröstning): Då klgdn, jemlikt nämnda intyg, den tid besvären ingifvits till Hfr. varit bosatt i Kauhava socken, hade Hfr. saknat skäl undandraga sig pröfningen af besvären, hvarföre målet återförvisades till Hfr.

41. Besvär af hofrättsregistratorn K. G. Krook, för sig, och H. Hokkanen m. fl. gemensamt öfver *Wiborgs Hfrs* u. ³⁰/₅93 i anl. af *dels* emot Krook utförda åtal af advokatfiskals-embetet i Hfr. för felaktigt förfarande vid domareembetets utöfning samt af H. Hokkanen m. fl. för smädelse, *dels* Krooks ansvarsyrkande mot de sistnämnde för falsk angivelse. Hfr. fri-

kände Krook från ansvar och bötfälde med stöd af 2 mom. 1 § K. F. ²⁶/₁₁66, ang. ärekränkning m. m., dennes vederparter för falsk angifvelse, som pröfvades hafva skett af oförstånd. *J. D.* lät (efter omröstning) enligt 26: 4 S. L. vid Hrs u. bero.

Den 23:dje. 42. *J. Hihnala* mot *F. Högbacka*, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för försummelse i kreatursvård. *Sii-kais och Sastmola surs Hr.* u. ⁹/₁₂93: Klgdn fälades jeml. 1, 2 och 3 §§ i K. F. ¹⁹/₁₂64, om egors fredande mot skada af husdjur, att böta 50 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ⁷/₈93: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att böterna i stöd af 2 mom. 33: 9 S. L. nedsattes till 35 mk.

43. Besvär af yngre kommissionslandtmätaren *J. Tarhonen* ang. af *T. verkställd* reglering af storskiftet i *Maavehmais* by af *Kärkölä s:n. Egoi. R:n i sagda s:n*, der en del af skifteslagets intressenter klandrat regleringen, u. ²⁷/₃93: Emedan graderingen icke afpassats efter de olika egoslagens inbördes förhållande samt i väsentliga delar felaktigt utfallit, upphäfdes graderingen och den derå grundade regleringen, och *T. förständigades* verkställa ny gradering och derefter vidare ånyo utföra ifrågakvarande förrättning, hvarjemte, utom annat, klgdn ålades att utan ersättning upprätta samtliga för regleringens utförande erforderliga nya handlingar. *J. D.*: *T:s* ändringsanhållan beträffande honom ålagd skyldighet att verkställa ny gradering och vidare ånyo utföra förrättningen lemnades utan afseende, då det ej tillkomme *T.* att härutinnan söka rättelse, och i öfrigt ej ändring.

44. *A. F. Karlsson* mot stadsfiskalen *A. Mannström* ang. åtal mot klgdn för misshandel å dennes minderåriga fosterdotter *Helga Hellman. R:n i Åbo* u. ²¹/₃93: Klgdn dömdes jeml. 12 § i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. misshandel å person m. m., att böta 120 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn sig besvärat, u. ²³/₉93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej annan ändring än att böterna jemlikt 21: 12 S. L. nedsattes till 60 mk.

45. *Poliskonstapeln B. Stendahl* mot *S. Seppälä*, ang. ansvars och ersättningstalan mot klgdn för det denne nedrivit en del af en *Seppälä* tillhörig gärdesgård. *Borgå m. fl. surs Hr.* u. ⁸/₂93: Klgdn dömdes jeml. 20 § i K. F. ¹⁸/₁₂64, ang. egofred, att böta 30 mk samt att utgifva ersättning. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²¹/₉93: Enär klgdn med hänsigt till en af klgdns förman kronolänsmannen *Malmsten* utfärdad kungörelse (dessmedelst vederbörande lägenhetsinnehafvare uppfordrats att uppföra sina mot landsväg vettande gården så långt på sidan af vägen som lag stadgade) kunnat tro sig vara skyldig att vidtaga den öfverklagade åtgärden, frikändes klgdn från ansvar; men i öfrigt fick vid Hrs u. bero. *J. D.*: ej ändring.

46. K. E. Olin mot stadsfiskalen O. Albrecht, ang. åtal mot klgdn för vårdslöshet mot borgenärer. *R:n i Helsingfors* u. $\frac{6}{4}$ /93: Klgdn dömdes med stöd af 88 § mom. 1 i Konkurslagen att hållas 2 m. i fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{31}{10}$ /93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 24:de. 47. J. Kurki mot kronolänsmannen A. Lampinen, ang. åtal mot klgdn för fylleri. *Libelits m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{10}{10}$ /93: Klgdn sakfaldes för 2:dra resan fylleri. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{13}{4}$ /94: besvären blefvo ej upptagna till pröfning. *J. D.*: ej ändring i Hfrs u.

48. E. Lydén's ansökan om ändring i *Åbo Hfrs* u. $\frac{21}{2}$ /94, dessmedelst Hfr. fastställt *Guvernörens i Nylands län* u. $\frac{20}{5}$ /93, hvarigenom förordnats att ett klgdn tillhörigt torp skulle till betäckande af uppgifven gäld exekutivt försälgas. *J. D.*: Som behållningen i klgdns bo enligt ingifven förteckning uppginge till mera än 500 daler, och klgdn förty bort nedsätta revisionsskilling för bevarande af sin talan, så blef ändringsansökningen ej upptagen till pröfning.

49. M. och T. Puhakka mot vicelandtmätaren A. Herlin m. fl., ang. uppkomna stridigheter vid af Herlin verkställd beredning till klyfning af $\frac{2}{5}$ af hemmanet N:o 1 i Ruotila by och Sippola s:n. *Egod. R:n i Wiborgs län* u. $\frac{19}{5}$ /93: Skiftesförslaget godkändes utom beträffande graderingen af egofigurerna N:ris 33 och 35 och åkrarna N:ris 16 och 17, därutinnan särskilda jemkningar föreskrefvos. *J. D.*: ej ändring.

50. Besvär af äldre kommissionslandtmätaren F. Henelius i mål ang. bostadsutflyttning och skiftesplacering vid af sökanden förehäfd beredning till storskiftesreglering i Isosäkylä by i Säkylä s:n. *Egod. R:n i sagda s:n* u. $\frac{15}{8}$ /93: Förslaget till skiftesreglering upphäfdes och klgdn ålades uppgöra nytt förslag till sammandragning af byalagets egolotter. *J. D.*: Enär Henelius ej varit befogad att söka ändring i förberörda u., såvidt honom derigenom ålagts uppgöra nytt förslag, så fick vid sagda u. härutinnan bero.

51. A. Klami mot sin hustru M. Klami och t. f. stadsfiskalen K. P. Stenberg, ang. hor och äktenskapsskilnad. *R:n i Wiborgs stad* u. $\frac{23}{8}$ /93: Klgdn faldes till ansvar för 1:sta resan hor och äktenskapet emellan makarne Klami förklarades upplöst. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{19}{1}$ /94: besvären upptogos ej till pröfning. *J. D.*: ej ändring i Hfrs u.

52. Vicelandtmätaren O. Pajari mot L. Ylikantola m. fl., ang. af sökanden verkställt klyfningsskifte af Ylikantola hemman i Lapinniemi by af Tervola s:n. *Egod. R:n i sagda s:n*, der Ylikantola yrkat upphäfvande af skiftet bl. a. på den grund att

sökanden vore syskonebarn till hustrun åt en af intressenterne i hemmanet, M. Pallari, u. ²⁵/₁₀93: Enär sökanden till följe af antydd skyldskapsförhållande varit jäfvig att verkställa skiftet, så blef detsamma i hela dess vidd upphäfdt. *J. D.*: Enär sökanden genom ingifvet prestbevis visat att han icke vore syskonebarn till Pallaris hustru, utan stode i aflägsnare skyldskapsförhållande till henne, och sökanden således ej varit jäfvig att verkställa skiftet, så återförvisades målet till Egod. R:n.

Den 25:te. 53. A. W. Sandberg mot kronofogden J. W. Parlin, ang. af Parlin, efter angivelse af kronofogden C. E. Ahnger, mot klgn utfördt åtal för det klgn förhjelpt en af Ahnger i häkte inmanad drucken person å fri fot, hvarhos klgn yrkat ansvar å Ahnger för falsk angivelse. *Kittilä m. fl. snrs Hrs* u. hemställdt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ⁵/₂93 dömde klgn att jeml. 19: 1 M. B. böta 192 mk jemte det klgns rekonventionstalan förkastades. *J. D.* (efter omröstning): ej annan ändring än att böterna jeml. 16: 14 mom. 2 S. L. nedsattes till 60 mk.

54. Besvär af kronolänsmannen A. Ylönen och G. W. Himanen, ömsesides, i mål, deri Himanen och E. Särkkä åtalats för rån m. m. *Kristina snrs Hrs* u. hemställdt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. ²²/₁94, med stöd af 12 och 18 §§ i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. misshandel å person m. m., samt 20: 12 M. B., dömde de tilltalade att för hemfridsbrott hvardera hållas 3 m. i fängelse samt att för skadegörelse böta 38 mk 40 p. ävensom dessutom Himanen att för misshandel hållas 1 m. i fängelse, hvar emot åtalet i öfrigt förkastades. *J. D.* (efter omröstning): ej annan ändring än att, i anledning af Ylönsens besvär, ansvaret för hemfridsbrottet jeml. 24: 1 mom. 3 S. L. och § 3 i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 bestämdes till 6 m. för hvardera af de tilltalade, hvilka enligt 7: 5 S. L. och 4 § promulgationsförordningen sålunda skulle i ena bot hållas, Himanen 7 m. 10 d. och Särkkä 6 m. 18 d. i fängelse.

55. Underd. ansökan af J. Sällstén om efterskänkande af honom ådömdt straff för konkursbrott afslogs.

56. Besvär af J. Seppälä öfver *Egod. R:ns* i *Suavijärvi s:n* u. ²¹/₁₀93, dessmedelst sökandens klandertalan emot af vicielandtmätaren K. Eriksson verkställd storskifteskomplettering i Lannevesi skifteslag uti sagda s:n förkastats. *J. D.*: besvären upptogos ej till pröfning.

Den 26:te. 57. Kronolänsmannen O. Tainio mot H. Lång och Anna Lumppio, ang. åtal emot Lumppio, hvars man afvikit landet, och Lång, hvilkens hustru ²⁶/₁92 aflidit, för det de såväl före som efter nämnda dag med hvarandra öfvat hor. *Wettil m. fl. snrs Hrs* u. hemställdt *Wasa Hfr.*, som i u. ¹⁷/₅93 yttrade: Emedan Hrn skridit till vittnesförhör i målet innan något be-

stämdt åtal deri af klgdn framställt samt åtskilliga uppräknade vittnens intyganden vid sådant förhållande synta hafva gifvit klgdn anledning till ansvarsyrkandet i fråga, förklarades sagda personer såsom återgångsvittnen; hvarjemte Hfr. ansåg de tilltalade i brist på full utredning icke kunna åt saken fällas. *J. D.* (efter omröstning): Emedan vederbörande målsegande icke anmält brottet till åtal och allmänna åklagaren jeml. 19: 3 S. L. samt 3 och 17 §§ i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89 icke vidare egde utföra talan i målet, så upptogs besvären ej till pröfning.

58. Besvär af E. och S. Kujala i mål ang. klander emot af äldre kommissionslandtmätaren J. Krank verkställt klyfnings-skifte af Kujala hemman i Topparla by af Ylistaro s:n. *Egod. R:n i sagda s:n* u. ⁵/₃93: Förrättningen godkändes. *J. D.:* ej ändring.

Den 27:de. 59. Besvär af J. Törmänen, som g:m *R:ns i St Michel* u. ³⁰/₁₀93 blifvit ålagd att till C. Miller utgifva ersättning, öfver *Wiborgs Hfr:s* u. ¹/₃94, dessmedelst advokaten I. Schröder, hvilken till Hfr. ingifvit en af klgdn undertecknad skrift, innefattande besvär öfver förstnämnda u., förklarats icke hafva lagligen styrkt sin behörighet att föra klgdns talan, hvarföre besvären ej upptogs till pröfning. *J. D.:* ej ändring.

60. K. Brusila mot poliskommissarien A. Nikiforoff, ang. åtal mot klgdn för oloflig torghandel. *Poliskammaren i Helsingfors* u. ²¹/₆94: Klgdn fälades, jeml. 35 § i den för Helsingfors stad gällande polisordning ²⁹/₃78, att böta 20 mk. *Guvernören i Nylands län*, der klgdn besv. sig, res. ⁶/₇94: besvären ej pröfvade. *J. D.:* ej ändring.

61. G. Ahokas mot A. Krank, ang. åtal mot klgdn för stöld. *Leppävirta sns Hr.* u. ³¹/₃94: Klgdn dömdes till ansvar för 1:sta resan stöld. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁶/₇94: besvären upptogs ej till pröfning. *J. D.:* ej ändring.

62. Besvär af poliskonstapeln M. Koski, ang. såvidt målet fullföljts *dels* åtal af allmän åklagare, efter angifvelse af klgdn, mot L. T. Lund för fylleri, oljud å gata, ärekränkning och motstånd mot polis i tjensteutöfning samt mot H. T. Bärlund för förolämpning mot polis i tjensten, *dels* ansvarsyrkande mot klgdn af Lund för olaga häktning och misshandel, och af Bärlund för falsk angifvelse. *R:n i Tammerfors* u. ¹¹/₁₀92: Lund dömdes jeml. 7 och 8 §§ i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. ärekränkning m. m., samt 12 § i K. F. af samma dag ang. misshandel å person m. m. att böta för förolämpning mot klgdn 60 mk och för denne ågången misshandel 45 mk, hvaremot åtalet mot Lund i öfrigt, likasom det emot Bärlund, förkastades. Koski åter fälades, enligt 2 mom. 1 § i först åberopade förrordning och 12 §, 2 mom. 19 §

samt 28 § i K. F. ang. misshandel att för falsk angivelse böta 180 mk, samt för misshandel och olaga häktning hållas 3 m. i fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ³¹/₄93: ej ändring. *J. D.*: Enär det, beträffande Lunds afförande till polisvaktkontoret, i väsentlig mån lände klgdn till ursäkt att Lund, som utredts åtminstone icke hafva varit fullkomligt nykter, vid ifrågavarande tillfälle utan anledning med råa skymford förolämpat klgdn och denne sålunda kunnat antaga att Lund varit drucken, samt Lund senare äfven sjelf genom sitt beteende gifvit anledning till förfarandet mot honom, hvars qvarhållande i häktet ej ens å klgdn berott, blef klgdn med stöd af 25: 10 S. L. för nämnda förseelse dömd att böta 150 mk, utan att särskildt ansvar för misshandel egde rum, hvarhos Lund jemlikt återopade och 15 § i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. misshandel, dömdes att för misshandel mot klgdn böta 100 mk; i öfrigt ej ändring i Hfrs u.

Den 30:de. 63. Underd. ansökan af fängsliga Serafia Takanen om mildring i henne ådömdt tukthusstraff för barnamord afslogs.

64. Revisionsmålet emellan J. Ruuska m. fl., å ena, och I. Wiinamäki m. fl., å andra sidan, ömsom sökande och svarande, ang. rätt till tillandningsmarker. *Norrmark m. fl. svrs Hfr.* u. ²⁵/₁₀92: I. Wiinamäki och hans medparter ålades till motparternas förfogande utan lösen upplåta omtvistade tillandningsmarker. *Åbo Hfr.*, der parterne ömsesides sökt ändring, dom ³⁰/₅94: Trenne Wiinamäkis medparter ändringsansökan upptogs ej till pröfning; de öfrige berättigades på grund af Kgl. förordningen ²⁵/₁₁1740 och förklaringen ⁵/₁₀1741 att för sina andelar uti ifrågavarande tillandningsmarger, som de i god tro innehaft, erhålla markernas dåvarande värde motsvarande lösen, hvarom i händelse godvillig öfverenskommelse ej kunde träffas finge särskildt tvistas; i öfrigt ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Emedan särskilda ändringssökande ej i den ordning 30: 1 R. B., sådant detta lagrum lyder i K. F. ²⁷/₄68, beredt sig tillfälle att draga saken under nädig granskning och ej heller gittat visa, det sådant fel i rättgången förelupit att Hfrs dom derför borde ogillas, upptogos dessas ändringsansökningar ej till pröfning; men då Hfr. ej bort undandraga sig pröfningen af förbemälda trenne vädjandes talan, så återförvisades målet till Hfr. i de delar detsamma ej vunnit laga kraft.

November.

Den 1:sta. 1. Besvär af kronolänsmannen K. Bäcklund, extraordinarie kronolänsmannen K. Hurskainen och bonden G. Salmenniemi, hvar för sig, uti nedannämnda tvenne mål angående 1:o yrkande af Maria Korkalo och M. Törmänen, den senare såsom förmyndare för Maria Korkalos omtydiga syskon, jemte kronolänsmannen J. Saukkonen, om ansvar och ersättning för det Bäcklund vid $^{23}/_{2}84$ hos Maria Korkalos sedermera allidne fader bonden Abraham Korkalo verkställd utmätning förfarit lagstridigt samt förnärmat Maria Korkalos och hennes medsyskons rätt; och 2:o påstående af Salmenniemi jemte kronolänsmannen Hurskainen om ansvar å Bäcklund för fel i tjensten och ersättning. *Kittilä sns Hr.*, der ett vittne K. Hietanen g:m beslut $^{2}/_{2}92$ förklarats jäfvigt, u. i målet N:o 1 $^{5}/_{2}92$: Bäcklund ålades i ersättning till Maria Korkalo och M. Törmänen utgifva 203 mk 6 p., jemte det Bäcklund jemlikt 1: 12 R. B. för fel i tjensten fäldes att böta 76 mk 80 p.; hvaremot klagomålet i öfrigt likasom ock Bäcklunds rekonventionstalan förkastades; samt u. i målet N:o 2 $^{20}/_{2}92$: Klagomålet underkändes. *Wasu Hfr.*, der ändring söks i begge förberörda utslag af Bäcklund, samt i det förstnämnda dessutom af Saukkonen och i det senare af Hurskainen och Salmenniemi, u. $^{13}/_{3}93$: Jemte det Salmenniemis besvär icke upptogos till pröfning, lemnades Bäcklunds i Hfr. fullföljda anmärkningar om laga forum och jäfvet för Hietanen m. m. utan afseende. Vidkommande åtalet emot Bäcklund, fann Hfr. det stanna denne till last att hafva vid indrifningen af Abraham Korkalo ådömda böter och ersättningar förfarit oriktigt derutinnan, att Bäcklund, sedan Maria Korkalo återlöst den egendom, som af Bäcklund tagits i mät till gäldande af nästberörda ersättningar, ånyo utmätt och sedermera äfven försålt samma egendom för Abraham Korkalos böter och derjemte, oakadt det icke kunnat vara Bäcklund obekant att Maria Korkalos och hennes omtydiga syskons arf efter deras allidne moder innestod i Abraham Korkalos bo, för änsagda böter likväl tillgripit i det närmaste hela det gemensamma boet med äfven sådan egendom, som för Korkalo hemmans häfd varit oundgängligen nödvändig, utan att likväl böterna kunnat till deras fulla belopp utfås, äfvensom att Bäcklund vid uttagande hos G. Salmenniemi af denne för skogsäverkan ådömda böter icke allenast förfarit olagligt i det han uttagit en del af böterna och utan skäl under flere år fördröjdt med Salmenniemis befordrande till undergående af det böterna motsvarande kroppsstraffet, utan ock, i uppenbar afsigt

att undanhålla detta sitt förfarande sina förmäns vetskap, i afgifna redovisningar öfver samma böter meddelat oriktiga och vilseledande uppgifter; hvarföre Hfr. lät bero vid den uti Hrs u. $\frac{5}{2}$ 92 för Bäcklund utsatta ansvarspåföljd samt med stöd af 1: 12 R. B. fælde Bäcklund för hans lagstridiga förfarande vid såväl uttagandet af de Salmenniemi ådömda böterna som ock dennes befordrande till det samma böter motsvarande kroppsstraffet att böta 288 mk; i öfrigt gillades Hrs u. *J. D.* (efter omröstning): Salmenniemi hade icke anfört skäl till ändring i Hfrs u.; men enär det icke blifvit tillförlitligen styrkt att den egendom, som Bäcklund $\frac{23}{2}$ 84 å Korkalo hemman utmätt, dervid ens för honom uppgifvits hafva varit Maria Korkalo och hennes syskon tillhörig, blefvo i anl. af Bäcklunds besvär de honom för förfarandet vid nyssnämnda utmätning ådömda böterna nedsatte till 57 mk 60 p., hvaremot Hfrs u. i denna del af saken för öfrigt gillades. Beträffande Hurskainens och Bäcklunds besvär i öfriga delar af målet, fann K. S. Bäcklund hafva förfarit lagstridigt deri, att han, oaktadt de Salmenniemi ådömda böterna icke kunnat till fullo utgå, i strid mot det derom gifna utslag utmätt en del samt derefter jemväl uraktlåtit att för det sålunda utmätta behörigen redovisa, äfvensom det stanna Bäcklund till last att han, som, då Salmenniemi saknat tillgång att fullt gälda berörda böter, bort genast insända Salmenniemi till häktet för undergående af motsvarande vatten och brödstraff, sådant icke fullgjort förrän efter omkring 8 år och sålunda, om ock Bäcklund under särskilda längre tider syntes hafva varit lagligen förhindrad att i antydt afseende insända Salmenniemi, härutinnan gjort sig skyldig till synnerlig efterlåtenhet i tjensten, utan att det dock af den företedda utredningen framginge att Bäcklund skulle af sigtligen sökt genom oriktiga och vilseledande uppgifter sin försummelse dölja; i anseende hvartill Bäcklund för hvad honom sålunda stannade till last jemlikt af Hfr. åberopadt lagrum och 1: 7 U. B. dömdes att böta 192 mk.

Den 5:te. 2. *J. Kopra* mot kronolänsmannen *A. Brander*, ang. åtal mot klgdn för grof misshandel å hans syster *Maria Kopra*, i sammanhang hvarmed den sistnämnda jemte *Kirvus kommunalnämnd* yrkat klgdns förpliktande att utgifva åt *Maria Kopra* årligt underhåll och åt sagde kommun ersättning för *Maria Kopra* lemnad vård och underhåll under hennes sjukdom. *Kirvus sus Hr.* u. $\frac{10}{6}$ 93: Klgdn dömdes jeml. 5 § i K. F. ang. misshandel $\frac{28}{11}$ 66 att för grof misshandel hållas 3 år i tukthus samt ålades utgifva fordrade ersättningar till angifna belopp. *Wilborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{24}{8}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

3. F. Grönlund mot kronolänsmannen A. Ståhlberg, ang. åtal mot klgdn för delaktighet i giftmord. *Eura m. fl. snrs Hrs u.* hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ^{10/7}94 dömde klgdn, jeml. 3 § i promulgationsförordningen ^{19/12}89, 21: 1, 5: 3 och ² S. L., att hållas 12 år i tukthus samt derutöfver under 15 år vara förlustig medb. förtroende. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

4. N. Osipoff mot kronolänsmannen G. Lindvall ang. ansvarsyrkande å klgdn, O. Knut och K. Johansdotter, för det Knut begått inbrottsstöld samt klgdn och Johansdotter med kännedom härom gömt och nött det stulna. *Helsinge snrs Hrs u.* hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ^{17/10}93, jemlikt 40: 1 och 49: 1 M. B. dömde klgdn att såsom för 1:sta resan stöld böta 150 mk 90 p., hvarhos utlåtande om öfrige åtalades brottslighet meddelades. *J. D.* fann det icke vara lagligen styrkt att klgdn, då hon af Knut och Johansdotter i pant för sina hos dem egda fordringar emottagit ifrågakomna egendom, afvetat att densamma varit stulen, men klgdn deremot stanna till last att hafva såsom pant emottagit berörda gods, oaktadt hon egt skälig anledning att misstänka Knuts åtkomst till samma egendom; hvarföre klgdn, jemlikt senare mom. 49: 1 M. B., fälades att böta 19 mk 20 p.; i öfrigt ej ändring.

Den 6:te. 5. Underd. ansökning af H. Tanner att vardas återstald till äran bifölls.

6. Besvär af E. Schildt, ang. yrkande af honom att blifva befriad från kuratorskapet öfver N. Olin, samt att sagda sysslande måtte öfverlemnas åt S. Olin. *Wichtis m. fl. snrs Hr.*, der N. Olin anhållit att sjelf få förvalta sin egendom, u. ^{25/11}93: N. Olin förklarades myndig och Schildt frikallades från vidare handhafvande af omordade syssla. Sedan N. Olin emellertid afflyttat till Helsingfors, har *R:n derstädes* på grund af hans hustru Aina Olins yrkande och hans eget medgifvande medelst u. ^{11/12}93 förklarat N. Olin omyndig och till hans förmyndare förordnat Aina Olin och J. Karlsson. *Åbo Hfr.*, der Schildt sökt ändring i berörda tvenne u., lät g:m u. ^{13/6}94 vid Rns u. bero, samt undanrödde uti u. samma dag, med åberopande af nyssberörda u. Hrs u., såvidt N. Olin derigenom förklarats myndig, men i öfrigt fick dervid bero. Uti Hfrs förstberörda u. har Schildt i underd. sökt ändring i *J. D.*; och alldenstund Hfr. medelst förenämnda laga kraft åkomna u. lätit bero vid Hrs u., såvidt Schildt derigenom befriats från uppdraget att vara kurator för N. Olin, samt Schildt således ej egde vidare rätt att i målet föra någon talan, lemnades Schildts besvär utan afseende.

7. J. E. Hellman mot stadsfiskalen J. Gillberg ang. åtal mot klgdn för det han åt J. Blom till begagnande i bedräglig

afsigt öfverlemnadt ett för klgdn utfärdadt pass. *Rns i Hanö u.* hemställdt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²⁴/₁₀93 dömde klgdn med stöd af 8: 3 och 61: 1 M. B. samt K. F. ¹¹/₄53 att böta 76 mk 80 p. och mista äran. Klgdn försonade härå böterna, samt sökte ändring i *J. D.* betr. ärestraffet; och då förbrytelse af ifrågavarande beskaffenhet enligt S. L. ej medförde förlust af ära eller medb. förtroende, frikallades klgdn, med hänsigt till 3 mom. 4 § af promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 från påföljden af ärans förlust.

Den 7:de. 8. A. Perander m. fl. mot ordföranden och ledamöterna i Nikolaistads magistrat ang. af advokatfiskalsembetet i Wasa Hfr. jemte klgdne utfördt åtal mot magistratens medlemmar för försummelse i tjensten samt i sammanhang därmed väckt påstående att de sistnämnde måtte åläggas ansvara för yppad balans hos f. d. stadsfogden E. Stén, för hvilken klgdne iklädt sig uppbördsborgen. *Wasa Hfr.* u. ⁵/₉93: Magistraten ansågs icke hafva g:m uraktlåtenhet uti öfvervakandet af Stén vid de honom ombetrodda utmätningarna varit vållande till hans balans, hvarföre ansvars- och ersättningspåståendet förkastades. *J. D.*: ej ändring.

9. Garfveriegaren J. Nordström mot stadsfiskalen F. Wikberg. *Magistraten i Fredrikshamn* u. ¹³/₅93: Klgdn fälades för försummad renhållning jeml. § 25 i Polisordningen för Fredrikshamn ²⁷/₁₁85 att böta 20 mk samt ålades utföra särskilda desinfektionsåtgärder. *Guvernören i Wiborgs län*, der klgdn sökt ändring, u. ²⁹/₉93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 8:de. 10. A. Järnefelt mot S. och P. Kakkinen, ang. bedrägligt förfarande mot borgenärer. *Junka sns Hr.* u. ²¹/₄93: Klagomålet förkastades såsom obefogadt. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig u. ²⁹/₉93: ej ändring. *J. D.*: Emedan rätten att åtala ifrågavarande brott jeml. 2 p. 8: 1 S. L. och 3 mom. 6 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 vore förfallen, fick vid Hfrs u. bero.

11. Bönderna A. Haikala, A. Simola m. fl. mot kronolänsmannen P. E. Löfving, ang. åtal mot klgdne för försummelse att underhålla bro. *Lappesi sns Hr.* u. ²⁹/₄93: Klgdne fälades med stöd af 16 § i K. F. ¹⁵/₁83, ang. vägars underhåll m. m., att böta enhvar 20 mk. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ¹⁷/₁₀93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

12. Kronolänsmannen L. Allén mot G. Forsström, ang. åtal mot Forsström för hysande af missgärningsmän och lösdrevare. *Lojo m. fl. sns Hr.* u. ¹⁸/₃93: Åtalet förkastades såsom ostrykt. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ⁹/₁₀93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 9:de. 13. Skarpskytten M. Hannus mot fältväbeln I. Holst, såsom åklagare, ang. uraktlåtenhet att inträda i aktiv tjenst.

Hfr., som i u. $\frac{3}{9}$ 94, jemlikt 34: 4 S. L. dömdes klgdn att hållas 7 år i tukthus samt att derutöfver i 10 år vara förlustig medb. förtroende. *J. D.*: ej ändring.

Den 10.de. 19. A. Jokipii mot Selma Kujala, ang. barnaunderhåll. *Wirdois och Etsari snrs Hr.* ålade i u. $\frac{22}{4}$ 93 klgdn utgifva sagda underhåll. *Wasa Hfr.*, u. $\frac{31}{10}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

20. M. Sippola emot kronolänsmannen A. Hägglund, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för falsk angifvelse. *R.n i Nikolaistad u.* $\frac{22}{2}$ 93: Klgdn dömdes enl. 7 och 8 §§ i K. F. $\frac{26}{11}$ 66 att böta 150 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{15}{8}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 12.te. 21. K. Kupi mot kronolänsmannen I. Sjöman, ang. åtal emot klgdn för 3:dje resan oloflig bränvinsförsäljning. *S:t Mårten's m. fl. snrs Hr* u. $\frac{4}{3}$ 93: Klgdn sakfäldes för slik förbrytelse samt ålades utgifva försäljningsafgift. *Åbo Hfr.*, u. $\frac{23}{9}$ 93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Klgdn stannade väl till last hvad henne af domstolarna tillräknats; men då, innan sist åtalade förbrytelse skett, mera än tio år förflutit från det klgdn senast utstått straff för enahanda brott, samt högre straff för återfall förty, jemlikt 6: 2 S. L. och 3 p. i 6 § af promulgationsförordningen $\frac{19}{12}$ 89, ej egde rum, dömdes klgdn att böta 120 mk.

Den 13.de. 22. Poststyrelsen mot I. Isaksson; och

23. J. Filppula mot L. Brask. Målen finnas fullständigt refererade i J. F. T.

24. J. Honkanen mot F. Weber, ang. klgdns försättande i konkurs. *Puumala snrs Hr.* förordnade i u. $\frac{9}{3}$ 94 att klgdns egendom skulle till konkurs upplåtas. *Wiborgs Hfr.* u. $\frac{27}{8}$ 94: ej ändring. *J. D.*: besvärerna, som inkommit sentida, upptogos ej till pröfning.

Den 14.de. 25. Skarpskytten J. Grops besvär öfver *Länenämndens i Wasa län* res. $\frac{20}{9}$ 94, dessmedelst Länenämnden i likhet med vederbörande uppbådsnämnd förkastat skdns anhållan om befrielse från aktiv krigstjenst. *J. D.*: ej ändring.

Den 16.de. 26. A. Nyssönen mot S. Nuuttinen, ang., såvidt målet fullföljts, yrkande af Nuuttinen om ansvar å klgdn för falsk angifvelse. *Nurmes snrs Hr.* u. $\frac{8}{4}$ 93: Klgdn dömdes, jeml. 2 mom. 1 § och 2 och 3 §§ i K. F. $\frac{26}{11}$ 66, att hållas 2 m. i fängelse. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, lät i u. $\frac{23}{9}$ 93 jeml. 1 § och 1 mom. 3 § åberopade förordning vid Hrs u. bero. *J. D.*: ej ändring.

27. Skepparen J. Mäntynen mot stadsfiskalen J. Lagerström, ang. åtal mot klgdn för brott emot K. F. $\frac{27}{3}$ 90, ang. passagerareångfartyg. *R.n i Tammerfors* u. $\frac{21}{2}$ 93: Klgdn fäldes

att böta 150 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 17:de. 28, 29. Resningsansökningar af D. Hujanen och J. Rosendahl biföllos.

30. Sjökaptenen W. Norring mot stadsfiskalen A. Mannström, ang. åtal mot klgdn för brott emot K. F. ²⁷/₃90, ang. passagerare-ångfartyg. *R:n i Åbo* u. ¹³/₄93: Klgdn dömdes att böta 250 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹³/₁₀93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

31. J. Ahvonen mot kronolänsmannen K. Hillebrandt, ang. åtal mot klgdn för oloflig bränvinsförsäljning. *Ruokolaks m. fl. snrs Hr.* u. ²²/₃93: Klgdn sakfäldes. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ⁶/₁₀93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

32. Borgmästaren U. Montin mot advokatfiskalsembetet i *Åbo Hfr.*, ang. åtal mot klgdn, efter angivelse af J. Kajan, för det klgdn i tjensteutöfning förolämpat denne. *Hfr.* u. ¹⁸/₁₀93: Klgdn fäldes att böta 45 mk. *J. D.*: ej ändring.

33. J. Kangasniemi mot kronolänsmannen Karl Möller, ang. åtal mot klgdn för fylleri. *Kittilä snrs Hr.* u. ¹⁶/₂93: Klgdn sakfäldes. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig u. ¹⁹/₉93: besvären upptogos ej till pröfning. *J. D.*: ej ändring.

Den 20:de. 34. Häktade J. Lindeman och J. Ylävalkeenieni, anklagade af kronolänsmannen W. Saxén för brandanstiften i svikligt syfte, förfalskningsbrott m. m. *Keuru m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ⁸/₅94 med stöd af 36: 2 och 5: 2 S. L., promulgationsförfordningen ¹⁹/₁₂89, 8: 3 samt 61: 1 och 3 M. B. och 17: 18 R. B. dömde Lindeman att för brandanstiften i svikligt syfte hållas 2 år i tukthus och 3 år vara medb. förtroende förlustig, för delaktighet i förfalskningsbrott böta 76 mk 80 p. och vara förlustig medb. förtroende i 1 år samt för falskt vittnesmål böta 76 mk 80 p. och vara medb. förtroende förlustig i 2 år; samt Ylävalkeenieni att för delaktighet i brandanstiften hållas 2 år i tukthus och vara förlustig medb. förtroende i 2 år samt för delaktighet i förfalskningsbrott plikta 76 mk 80 p. och vara förlustig medb. förtroende i 1 år, hvarjemte utlåtande meddelades om förvandlingen af förenämnda böter vid bristande tillgång. *J. D.*: ej annan ändring än att Ylävalkeenieni för den honom tillräknade delaktigheten i brandanstiften jeml. 36: 2 och 5: 3 S. L. dömdes att hållas 1 år 6 m. i tukthus samt att i anl. af 7: 5 S. L. de ådömda böterna jemväl skulle förvandlas till motsvarande tukthusstraff samt Lindeman sålunda hållas 2 år och 28 d., och Ylävalkeenieni 1 år, 6 m. 20 d. uti tukthus i ena bot.

Den 21:sta. 35. Häradshöfdingen A. W. Laurén mot advokatfiskalsembetet i Åbo Hfr., ang. åtal för tjänstefel. Hfr. fann i u. ²²/₉₃ utredt vara ej mindre att klgdn vid angifvet rättegångstillfälle utan giltig anledning låtit aflägsna en person S. från Rättens sessionsrum och derigenom afvikit från den å ur-gammal häfd grundade rättsregeln att underrätternas förhandlingar böra vara offentliga, än att klgdn vid samma tillfälle icke iakttagit den sans och värdighet domareembetet kräfde, hvarföre klgdn jeml. 1: 12 R. B. dömdes att böta 96 mk. J. D. fann (efter omröstning) väl klgdns förfarande gentemot S. icke kunna anses innebära en afvikelse från grundsatsen om rättegångsförhandlingarnas offentlighet, enär den vid tillfället talrikt församlade menigheten tillåtits att i Rättens sessionsrum qvarstanna, men klgdn i öfrigt stanna till last hvad Hfr. honom tillräknat, hvarför vid Hfrs u. fick bero.

36. Forstmästaren C. Hougberg, åtalad af kronofogden S. Stenius såsom åklagare, på anhållan af Forststyrelsen, för tjänstefel. *Nurmes m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. ²⁶/₉₃ fann klgdn under uppgifven tid hafva låtit komma sig till last grof efterlåtenhet och vårdslöshet vid tillsynen öfver då skeende virkesutleveringar från Halmejärvi, klgdn ombetrodda forstrevier samt tillskyndat kronan en större förlust, hvars belopp ej kunnat närmare bestämmas, hvarföre klgdn ådömdes ansvar. J. D.: Jemte det ifrågavarande åtal, så vidt det angick fel i tjänsten, hvilka af klgdn skulle begåtts under åren 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74 och 80, enär talan härom blifvit väckt först år 91 eller således mera än 10 år efter det de åtalade förseelserna skulle egt rum, jeml. 8: 1 S. L. och 4 p. 6 § i prokl. gationsförrordningen ¹⁹/₁₂89, fick förfalla, ansåg K. S. åtalet i öfrigt ostrykt, hvadan klgdn frikändes från ansvar.

37. P. Kattainen mot Henrika Lappalaäinen, ang. yrkande om barnauppfostringsbidrag åt L. *Idensalmi snrs Hr.* u. ²⁰/₁₂92: Käromålet bifölls. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁶/₁₀93: ej ändring. J. D.: ej ändring.

38. E. Järveläs ansökning om resning i ett Hrs i Hollola m. fl. snrs tingslag u. ⁷/₉₃ afslogs, hvaremot skdns i sammanhang härmed gjorda resningsansökan i Guvernörsembetets i Tavastehus län u. ⁴/₁₁92 bifölls.

Den 22:dra. 39. J. Karvanen m. fl. hemmansegare i Koprala by af Heinjoki s:n mot L. Myller, ang. af klgdne anhängig-gjord talan om ersättning för skada som vållats g:m uppdämning af vattnet i Pirkonjoki bäck till följe af ombyggnad af en Myller tillhörig qvarn, hvarjemte ansvar å Myller yrkats af allmän åkla-gare jemte klgdne för det sagda ombyggnad blifvit utan tillstånd

företagen. *Mohla m. fl. surs Hr.* u. $19/3$ 93: Klagomålet förkastades på upptagna skäl. *Wiborgs Hfr.*, dit J. Karvanen m. fl. besv. sig, u. $31/10$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

40. F. Kirejeffs hustru Amalia Kirejeffs nådeansökning för hennes bemälda man upptogs, när den icke gjorts af den sakfælde sjelf, jeml. stadg. i 89 § af K. F. $13/9$ 92, ej till pröfning.

Den 23:de. 41. Ombudsmannen vid Jernvägsstyrelsen A. Palander mot J. Rahkonen, ang. skadeersättning. *Wiborgs surs Hr.* u. $6/4$ 93: Emedan en R. tillhörig häst tillfölje af bristfällighet i hägnad, som Jernvägsstyrelsen obestridd ålegat underhålla, blifvit af bantåg öfverkörd, ålades styrelsen härför utgifva ersättning. *Wiborgs Hfr.*, dit ombudsmannen Palander sig besv., u. $12/10$ 93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Jernvägsstyrelsen hade väl för skyddande af trafiken uppfört och underhållit ifrågakvarande hägnad mot R:s lägenhets mark, hvarifrån dennes af ett bantåg öfverkörda häst uppgifvits hafva inkommit å jernvägens område, men någon skyldighet hade icke visats åligger Jernvägsstyrelsen att låta uppföra hägnad till skydd för annans kreatur, hvarföre och då styrelsen ej kunde tillräknas att g:m eftersatt hägnadsskyldighet hafva vållat sagda hästs död, Jernvägsstyrelsen befriades från utgifvande af skadeersättning.

Den 24:de. 42. M. Gabrielsson mot J. Yliknaapi m. fl. ang. klander af arfskifte. *R:n i Abo* u. $20/3$ 93 och *Abo Hfr.* dom $8/11$ 93. *J. D.* (efter omröstning): målet återförvisades.

43. R. Kaipainen mot K. Purhonen, ang. åtal mot klgdn för egenmäktigt förfarande. *Puumala surs Hr.* u. $15/3$ 93: Klgdn fälldes jeml. 1: 4 U. B. att böta 38 mk 40 p. *Wiborgs Hfr.* u. $24/8$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 27:de. 44. A. Hellstén mot kronolänsmannen O. Gadding, ang. åtal mot klgdn för åverkan. *Joutseno surs Hr.* u. $27/3$ 93: Klgdn fälldes jeml. 34 § i Skogslagen $3/9$ 86 att böta 90 mk. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $27/11$ 93: ej ändring. *J. D.*: besväreren ej pröfvade.

45. G. Tuuri mot kronolänsmannen K. Joutsen, ang. åtal mot klgdn för anstiftan till mened. *Alaro m. fl. surs Hr.* dömde klgdn att för slikt brott böta 76 mk 80 p. jeml. 17: 18 R. B., samt att ej vidare vara vittnesbär. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, upptog u. $2/12$ 93 icke besväreren till pröfning. *J. D.*: besväreren sentida, pröfvades icke.

46. G. Ylisimola mot K. Domander, ang. ansvarspåstående mot klgdn för oloflig hötäkt. *St. Mårtens m. fl. surs Hr.* u. $9/3$ 93: Klgdn fälldes jeml. 1: 4 U. B. att böta 38 mk 40 p. *Abo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $9/9$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

47. J. Kurkela mot kronolänsmannen A. Leván, ang. oloflig bränvinsförsäljning. *Jalasjärvi m. fl. snrs Hr.* u. $13/3$ 93: Utredt att klgdn under de 2 år som föregått $9/92$ äfven sabbatstid försålt bränvin, hvarföre klgdn, jeml. 35 § K. F. $9/92$ och 3: 6 M. B., fäldes att böta för 1:sta resan oloflig bränvinsförsäljning 90 mk, kronans ensak, och för sabbatsbrott 19 mk 20 p. till treskiftes, samt att utgifva försäljningsafgift. *Wasen Hfr.*; der parterna ömsesides besv. sig, lät i u. $15/6$ 93 jeml. 27 § 1 mom., 35 § 1 och 2 mom. samt 49 och 50 §§ i K. F. $16/7$ 86 och 3: 6 M. B. vid Hrs u. i öfrigt bero, utom att böterna för oloflig bränvinsförsäljning borde till $2/3$ tillfalla åklagaren och $1/3$ kronan. *J. D.* fann utredning icke förekomma derom att klgdn skulle försålt bränvin å sådan tid som enl. S. L. vore att såsom sabbatstid anses, hvarföre klgdn jeml. 3 § i promulgationsförordningen $19/12$ 89 befriades från ansvar för sabbatsbrott; i öfrigt fick vid Hrs u. förblifva, dock sålunda att böterna skulle tillfalla kronan.

Den 28:de. 48. Häktade O. Leván mot t. f. åklagaren O. Brander ang. åtal mot klgdn för otuktig handling mot minderårig flicka. *Rns i Tammerfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som i u. $15/9$ 94 med hänsyn till 7: 1 S. L. och jeml. 20: 7 mom. 1, jemfördt med 25: 6 S. L. dömde klgdn för nämnda brott till 2 års fängelse. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

49. Häktade K. Packalén mot stadsfiskalen W. Palander, ang. åtal mot klgdn för brandanstiftan i svikligt syfte. *Rn i Tammerfors* u. $5/7$ 94: Klgdn dömdes med stöd af 36: 2 och 4: 2 S. L. att hållas 2 år i tukthus och vara medb. förtroende förlustig i 5 år. *Åbo Hfr.*, dit klgdn dragit saken, fann i u. $4/10$ 94 klgdn, hvilken det stannade till last att hafva i afsigt att bereda sig orättmätig fördel sökt sätta angifven mot eldfara försäkrad egendom i brand och endast för yttre hinder afstått från brottets fullbordande, icke hafva anført skäl till annan ändring, än att straffet med stöd af 36: 2 och 4: 1 S. L. bestämdes till tukthus i 9 m. samt förlust af medb. förtroende i 2 år. *J. D.*: ej ändring.

50 och 51. K. Olins och K. Manninens underd. nådeansökningar afslagos.

Den 29:de. 52. G. Pyrylä mot A. Lehtinen, ang. ansvarstalan mot klgdn för grof förolämpning. *Asikkala sns Hr.*, der klgdn invände sig hafva g:m skrifflig förlikning bilägt saken, *dels* beslut $21/2$ 93: Utredt att L. blifvit svikligen förledd att utgifva förberörda förlikningsskrift, hvarföre L. vore oförhindrad att sin talan fullfölja, *dels* u. $27/2$ 93: Klgdn dömdes för grof förolämpning jeml. 2 mom. 7 § i K. F. $26/11$ 66 till 3 m. fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $23/9$ 93: ej ändring i någondera u.

J. D.: ej annan ändring än att klgdn jeml. 27: 3 S. L. dömdes att för ifrågakomna förbrytelse hållas 1 m. 15 d. i fängelse.

53. B. Rasell mot E. Hägglund, ang. yrkande om ansvar å klgdn för falsk angivelse. *R:n i Wiborg* u. $5/4$ 93: Klgdn dömdes att för falsk angivelse emot bättre vetande jeml. 1 mom. 1 § i K. F. $26/11$ 66 hållas 3 m. i fängelse. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, ansåg i u. $29/9$ 93 angivelsen hafva skett af lätt-sinne och obetänksamhet samt dömde klgdn förty jeml. 2 mom. 1 § i sagda förordning att böta 200 mk. *J. D.*: ej ändring.

54. N. Wanhatiiri mot K. Appelberg, ang. stöld. *Jämsä sns Hr.*, der klgdn framställt jäf mot ett vittne A. Mattsson, *dels* beslut $3/5$ 93, dessmedelst jäfsanmärkningen såsom ostrykt förkastades, *dels* u. $5/12$ 93: Klgdn dömdes jemlikt 40: 1 M. B. att för 1:sta resan stöld böta 120 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $23/6$ 94: ej annan ändring än att klgdn jeml. 28: 8 S. L. och 4 § 3 mom. i promulgationsförordningen $19/12$ 89 förklarades förlustig medb. förtroende i 3 år. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

55. G. Pohjanperä mot kronolänsmannen J. Brännlund, ang. snatteri. *Pälkäne m. fl. snrs Hr.* u. $7/4$ 93: Klgdn dömdes för 1:sta resan snatteri jeml. 47: 1 M. B. att böta 2 mk 50 p. *Åbo Hfr.* der klgdn besv. sig, u. $16/10$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

56. K. Ellfolk mot J. Jeppe, ang. misshandel. *Nerpes m. fl. snrs Hr.* u. $13/6$ 93: Klgdn dömdes jeml. 7 § senare mom. i K. F. $26/11$ 66 att böta 150 mk. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $25/9$ 93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Straffet ned-sattes till 75 mk; i öfrigt fick bero.

Den 30:de. 57. J. Luomi mot Lena Forsström, ang. barna-uppfostringsbidrag. *Pihtipudas sns Hr.* u. $11/4$ 93: Parterna sak-fälades för lönskaläge, och klgdn ålades utgifva nämnda bidrag. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $14/10$ 92: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

58. S. Pitkälä mot O. Grönros, ang. yrkande om ansvar och ersättning mot klgdn, för det denne egenmäktigt satt sig i besittning af ett åt G. g:m kontrakt af $16/11$ 92 öfverlätet, klgdn tillhörigt jordområde. *Nykyrko m. fl. snrs Hr.* u. $12/4$ 93: Klgdn dömdes jeml. 1: 4 U. B. att böta 38 mk 40 p. och att utgifva ersättning. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $2/11$ 93: ej ändring. *J. D.*: Enär klgdn af ett utaf G. utfärdadt i målet företedt intyg kunnat tro sig vara berättigad att taga ifrågavarande jordområde i sin besittning, frikändes klgdn från ansvar, men i öfrigt fick vid Hfrs u. bero.

59. S. Talja mot Maria Hartikainen, ang. barnauppfostrings-bidrag. *S:t Andreae sns Hr.* u. $25/4$ 93: Klgdn ålades utgifva slikt bidrag. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $17/10$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

December.

Den 1sta. 1. A. Winterbäck mot stadsfiskalen E. Tandefeldt, ang. qvarstadsbrott. *R:n i Nikolaistad* u. $14/893$: Klgdn dömdes enl. 8: 8 U. B. att böta 76 mk 80 p. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $17/1093$: ej ändring. *J. D.*: Klgdn dömdes för hvad honom tillräknats, med föranledande af 16: 17 S. L., att böta 20 mk.

2. J. Murrnaho m. fl. mot H. Rosti, ang. åtal mot klgdne för skogsåverkan. *Saarijärvi sns Hr.* u. $9/894$: Klgdne sakfaldes. *Wasa Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. $8/894$: målet upptogs ej till pröfning. *J. D.*: ej ändring.

3. E. Wilén mot kronolänsmannen T. Westerstrand, ang. åtal mot klgdn för utprångling af ett falskt en marks stycke. *S:t Marie sns Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som i u. $19/893$ fälde klgdn jeml. 7: 2 M. B. till 8 d. fängelse vid vatten och bröd. *J. D.* (efter omröstning): Någon utredning vore icke förebragt derom att klgdn egt vetskap att nämnda mynststycke varit falskt, hvarföre åtalet förkastades.

4. Häktade, numera sinnessjuka G. Löfgrens kurator, O. Röhr mot kronolänsmannen F. Salenius, ang. åtal mot L. för dråp. *Nykyrko m. fl. sns Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som i u. $14/894$ dömde L. jeml. 21: 4 mom. 1 och 21: 13 S. L. till 7 års tukthus. *J. D.*: Åtalet, såsom ostyrkt, förkastades och ankom det å vederbörande Guvernör att med L., som ej vidare borde hållas häktad, vidtaga den åtgärd hvar till L:s sinnestillstånd för- anledde.

5. S. Pulju mot H. Majjala, ang. ärekränkning m. m. *Sodankylä sns Hr.* u. $20/893$: Klgdn dömdes med stöd af 7 § i K. F. $26/1166$ och 3: 6 M. B. att böta för förolämpning 15 mk och för sabbatsbrott 19 mk 20 p. *Wasa Hfr.*, der klgdn besvärat sig, u. $17/1093$: ej ändring. *J. D.*: Emedan skildt straff för sabbatsbrott uti fall af förevarande beskaffenhet ej föreskrefves uti S. L., befriades klgdn jeml. 3 § i promulgationsförrordningen $19/1289$ från ansvar för sabbatsbrott; i öfrigt ej ändring.

6. I. Östman mot borgenären i hans konkurs E. Linderborg och allmän åklagare, ang. ansvarstalan mot klgdn för konkursbrott. *Qveflax m. fl. sns Hr.* u. $15/893$: Klgdn dömdes jeml. mom. d. och e. uti 88 § i Konkurslagen att för vårdslöshet och lättsinne mot borgenärer straffas med 3 m. fängelse samt förklarades förlustig cessionsförmån. *Wasa Hfr.*, der klgdn sig besv., u. $17/1093$: ej ändring. *J. D.*: Utredt att klgdn, sedan han kommit på sådant obestånd att han bort inse, det han ej

kunde göra rätt för sig, i afsigt att fördröja konkursens inträdande fortsatt sin handel och derunder upplånat varor, hvarföre klgdn med föranledande af 3 § i promulgationsförrordningen 19/12 89 och i stöd af 39: 3 mom. 3 S. L. dömdes att såsom lättsinnig gäldenär hållas 1 m. i fängelse.

7. J. Henriksson mot kronolänsmannen A. Nyman, ang. fylleri. *Tammela m. fl. surs Hr.* u. 4/10 93: Klgdn sakfaldes för fylleri i folksamling. *Abo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 17/10 93: ej ändring. *J. D.*: målet återförvisades.

8. R. Wikström mot kommunalnämndsordföranden C. Bussman, ang. yrkande om klgdns ställande under förmynderskap för dryckenskap och fylleri. *Karis sas Hr.* u. 19/5 93: Käromålet bifölls. *Abo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 27/11 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

9. K. Granberg mot poliskommissarien K. Aho, ang. brott mot polisordningen. *Poliskammaren i Åbo* u. 13/10 93: Klgdn faldes med stöd af 27 § i polisordningen för Åbo stad 6/2 90 att böta 15 mk. *Guvernören i Åbo och Björneborgs län* u. 10/11 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 3:dje. 10. A. Schéele mot O. Allén, ang. ersättningspåstående mot klgdn på grund af brutet tjänsteaftal. *R:n i Tammerfors* u. 13/4 92: Allén tilldömdes fordrade 429 mk. *Abo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 25/9 93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

11. L. Sillanpää mot M. Martonen, ang. ansvars- och ersättningspåståenden mot M. för det denne skulle egenmäktigt låtit bortföra och slagta ett klgdn tillhörigt far. *Laihela sas Hr.* u. 5/4 93: Käromålet förkastades såsom ostrykt. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 31/10 93: ej ändring. *J. D.*: Utredt att sagda får tillhört klgdn, hvarföre och jemte det ansvarsyrkandet såsom obefogadt förkastades, klgdn tilldömdes 15 mk i ersättning.

12. B. Koskela mot F. Reinikkas m. fl., ang. yrkande om klgdns åläggande att undanska en qvarn. *Wederlaks m. fl. surs Hr.* ålade klgdn vid vite att bortskaffa ifrågavarande qvarn. *Wiborgs Hfr.*, u. 27/10 93 och *J. D.*: ej ändring.

13. Besvär af M. Bister, som g:m u. 24/10 94 af *Guvernören i Wiborgs län* dömts för lösdrifveri att hållas 1 år 8 m. i allmänt arbete. *J. D.*: ej ändring.

14. G. A. Sundmans underd. nådeansökan afslogs.

15. A. Packalén, J. Alén och K. Landén m. fl. mot A. Stenberg m. fl., ang. åtal mot klgdne för det de g:m stängning af damluckorna vid en dem tillhörig qvarn hindrat vattnets fria lopp till skada för underbyggarene. *Nurmis m. fl. surs Hr.*, u. 8/3 93: Klgdne dömdes jeml. 16 § i K. F. 23/3 68, ang. vattenled-

ningar och vattenverk att böta 30 mk enhvar. *Åbo Hfr.*, der klgdne sig besv., u. ¹⁰/₁₀93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Alldenstund, emot J. Aléns och K. Landéns bestridande dels i Hfr., dels i K. S., icke ens påstått att desse tagit befattning med förvaltningen af ifrågavarande qvarn, frikändes de från ansvar; i öfrigt fick bero vid Hfrs u.

16. K. Helander mot poliskommissarien K. Löfberg, ang. försummad renhållning i stadsgård. *Poliskammaren i Tammerfors* u. ²⁵/₉₃: Klgdn dömdes jeml. 1 och 7 mom. 27 § i polisordningen för Tammerfors ²¹/₉₂ att böta 30 mk. *Guvernören i Tavastehus län*, der klgdn besv. sig, u. ²³/₁₀93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

17. S. Äijö mot H. Kähönen, ang. tvist om åborätt till ¹/₆ af kronohemmanet N:o 1 i Yläpuustois by af Kexholms s:n. *Guvernören i Wiborgs län* u. ²⁵/₉₂: Äijö antogs till åbo. *Wiborgs Hfr.*, der Kähönen besv. sig, antog deremot g:m u. ¹³/₉₄ K. till åbo å hemmanet. *J. D.*: besvären, som inkommit sentida, pröfvades icke.

Den 4:de. 18. Besvär af kommissionslandtmätaren T. Nyström öfver Öfverstyrelsens för landtmäteriet u. ¹³/₁₀93, dessmedelst Nyström sakfäلتs för särskilda försummelse i tjensten. *Åbo Hfr.*, der N. besv. sig, u. ⁹/₉₄: besvären sentida, pröfvades icke. *J. D.*: ej ändring.

19. Revisionsansökan af E. Immonen upptogs ej till pröfning.

20. Besvär af J. Rautavuori, som af *Guvernören i Åbo och Björneborgs län* ²⁰/₁₀94 dömts att för lösdrifveri hållas i allmänt arbete 1 år 6 m. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

21. H. Walkeapää mot A. Asikainen, ang. ärekränkning. *R:n i Wiborg* u. ²⁰/₁93: Klgdn sakfäлдtes. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁷/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: besvären sentida, pröfvades ej.

Den 5:te. 22. J. Loisa mot M. Loisa, ang. dels ansvarsyrkande å M. Loisa för tillgrepp af bräder, dels åtal mot klgdn för det denne särskilda gånger tillvitat M. Loisa tillgrepp af sagda bräder. *Savitaipale m. fl. snrs Hr.* u. ²⁹/₄93: Åtalet för olofligt tillgrepp förkastades, enär styrkt blifvit att M. Loisa omhändertagit omförmälda bräden med klgdns begifvande. och klgdn dömdes jeml. 6 § i K. F. ²⁶/₁₁66 att för smädelse böta 60 mk. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁷/₁₀93: Klgdn, som gjort sig skyldig till förolämpning, hade ej anfört skäl till ändring i Hrs u., hvarvid, jeml. 7 § i sagda förordning, fick bero. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

23. J. Wigells gemensamt för tvenne särskilda mål ingifna ändringsansökan upptogs af sådan orsak ej till pröfning.

24. S. Henriksson mot K. Pökölä, ang. åtal mot P. för egenmäktigt förfarande. *Punkalaitio m. fl. snrs Hr.* u. 18/4 93: Klagomålet förkastades. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 3/11 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 6:te. 25. J. Piiparinen mot Katarina Sälli, ang. bar-naunderhåll. *Joutseno sns Hr.* u. 26/6 93: Klgdn ålades att såsom bidrag till parternas oäkta barns uppfostran utgifva 90 mk årligen under angifven tid. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 6/11 93: ej ändring. *J. D.*: Underhållet nedsattes till 70 mk; i öfrigt fick bero.

26. Häktade H. Komi, anklagad af kronolänsmannen J. Schrey för att hafva rånat en person R., samt derefter begått rånmord å en annan A. *Jääskis sns Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som i u. 6/8 94 fann klgdn vara med misstänkliga omständigheter besvrad att hafva mördat och rånat A., samt förvunnen om rånet å R., hvarföre klgdn jeml. 31: 1 och 31: 7 S. L. samt 3 § i promulgationsförfordningen 19/12 89 dömdes till 6 års tukthus samt 10 års förlust af medb. förtroende. *J. D.*: ej ändring.

27. H. Michelsdotter mot kronolänsmannen A. Karlsson, ang. klagan mot K. för uraktlåtenhet att redovisa öfver medel, influina vid hos klgdn anställd utmätningsauktion. *Gvernören i Tavastehus län* u. 1/2 93: Klgdns talan förkastades såsom obefogad. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 21/7 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

28. J. Weckström mot stadsfiskalen W. Palander, ang. misshandel å kreatur. *R:n i Tammerfors* u. 14/10 93: Klgdn sakfäldes. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 28/2 94 och *J. D.*: besvären ej pröfvade.

29. J. Kormano mot kronolänsmannen A. Hallonblad, ang. åtal mot klgdn för dödsvallande. *Sordavala sns Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. 16/9 93 sakfäldes klgdn för sagda förbrytelse. *J. D.*: besvären, som inkommit sentida, prövades ej.

30. D. Miettinen mot stadsfiskalen F. Ritz, ang. åtal mot klgdn, i egenskap af föreståndare för destillationsfabrik, för öfverskridande af detsamma tillkommande försäljningsrätt. *R:n i Wiborg*, u. 27/5 93: Klgdn fäldes jeml. 35 § i K. F. 16/7 86, ang. försäljning af brännvin, jemf. med 4 § i K. F. 11/2 89, ang. meter-systemets tillämpning vid brännvinsförsäljning, att böta 120 mk. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 20/11 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

31. K. Spennerts och F. Juslenius', såsom godemän i V. Wahlbergs konkurs, besvär i ett mål, ang. dödsundersökning efter L. Svensson, hvars lifförsäkringsbref å 50,000 mk i bolaget Mutual Life Insurance Company Wahlberg haft på sig öfverlätet. *Helsinge sns Hr.* u. 20/6 93: Svensson hade under en ha-

stigt påkommen sinnesförvirring genom att hoppa i Wanda å tagit sig af daga. Åbo Hfr., der Wahlberg anført besvär, under förmålan att Hrs yttrande rörande dödsorsaken kunde vid möjligen uppkommande tvist om Svenssons liförsäkringsbelopp inverka å Wahlbergs rätt, u. ²⁴/₁₁93: ej ändring. J. D.: I sakens nuvarande skick hade några sådana omständigheter icke yppats, som gäfvé anledning att antaga det Svensson ljutit döden genom annans handaverkan, utan sannorlika skäl förekommo derom att S. uti påkommen sinnesförvirring antingen sjelf störtat sig i vatt-net eller af våda fallit deri, uti hvilken del Hfrs u. sålunda ändrades.

Den 7:de. 32. Prosten A. Sternberg mot kronolänsmannen E. Jokinen, ang. åtal mot klgdn, efter angivelse af kapellänen K. Remahl, för fylleri. Åbo Domkapitel u. ⁶/₄93: Klgdn dömdes jeml. 124 § i K. L. till 2 års suspension samt förlust af ¹/₂ af inkomsterna samt alla sportlar. Åbo Hfr., der klgdn besv. sig, lät i u. ⁸/₁₁93 jeml. återopade och 129 § i K. L. vid sagda u. bero. J. D.: Jemte det åtalet, såvidt detsamma hänförde sig till längre tid tillbaka än fem år före det ifrågakomma hos Domkapittlet anförda klagan delgifvits klgdn, jeml. 8: 1 S. L. och 3 mom. 6 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89, icke vidare kunde blifva föremål för pröfning och således härutinnan lemnades utan afseende, dömdes klgdn för derefter begångna fylleriförseelser till suspension i 1 år 6 m.; i öfrigt beror.

33. Sjökaptenen K. G. E. Levin mot lotsuppsyningsmannen J. Blomqvist, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för försum-melse att anlita kronolots. R:n i Hungö dömdé klgdn jeml. 1 § mom. b i K. F. ⁹/₅70 ang. lots och fyrinrättningen i Finland, sådant lagrummet lyder i K. F. ²⁷/₄81, och Art. 1 uti den emellan Ryssland och Sverige-Norge ⁸/₅88 afslutade handels-sjöfarts och vänskapstraktaten samt med stöd af 3 mom. 8 § i först-åberopade förordning att böta 100 mk. Åbo Hfr., der klgdn besv. sig, u. ⁹/₁₀93: ej ändring. J. D.: ej ändring.

34. Sågegaren K. Norrman mot kronolänsmannen E. Liljeblad, ang. åtal mot klgdn för flottning af obarkadt virke i Wanda å. Nurmijärvi sns Hr. u. ³/₃93: Klgdn dömdes jeml. K. S:s u. ²⁰/₁92, innehållande till efterrättelse faststæld ordningsstadga för flottning af skogsalster i Wanda å, samt 11 § i K. F. ²⁴/₃73, ang. flottning af skogsalster, att böta 225 mk. Åbo Hfr., der klgdn besv. sig, u. ²¹/₉93: ej ändring. J. D.: ej ändring.

35. U. Bremer mot kronolänsmannen P. Jäykkä, ang. ogild väg. Pemar m. fl. surs Hr. u. ¹⁶/₂93: Klgdn, som under rättgången förolämpat sin motpart, dömdes jeml. 10 och 18 §§ i K. F. ¹⁵/₁83, ang. vägars och broars underhåll å landet, samt 7, 9

och 18 §§ i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. ärekränkning, att böta för ogild väg 6 mk, och för förolämpning 150 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²¹/₉93: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att böterna för förolämpning nedsattes till 75 mk.

36. H. Wasenius mot K. Lindholm, ang. ärekränkning. *Nurmijärvi sns Hr.* u. ⁴/₃93: Klgdn, som upprepade gånger om sin motpart utspriddt ärekränkande berättelser och bl. a. kallat honom mordbrännare, dömdes jeml. 6 § i K. F. ²⁶/₁₁66 att för smädelse böta 60 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²³/₉93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Klgdn hade väl bifogat besvärén intyg af vederbörande domhufvande att Lindholm stode under tilltal för mordbrand, samt anhållit att detta mål skulle lemnas beroende tills målet ang. mordbrand afgjorts; men emedan omförmälda yttranden uppenbarligen skett i afsigt att kränka, blef målet utan vidare företaget till slutligt afgörande och klgdn dömdes jeml. 27: 3 och 6 S. L. att för förolämpning böta 60 mk.

37. A. Collan mot W. Ruth, ang., såvidt målet fullföljts, ansvars- och ersättningspåståenden mot klgdn. *Kymmene m. fl. sns Hr.* u. ¹⁹/₄93: Klgdn jemte särskilda andra åtalade arbetare vid Ruths mekaniska verkstad dömdes för det de utan iakttaganden af laga formaliteter och utan afseende å det emellan dem och R. ingångna arbetsaftal lemnat sitt arbete å verkstaden till ansvar jeml. 36 och 44 §§ i K. F. om näringarna. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn, Ruth och särskilda andra sakesgare besv. sig, u. ¹⁷/₁₀93: ej ändring. *J. D.*: De klgdn ådömda böterna nedsattes från 150 till 60 mk; i öfrigt beror.

Den 10:de. 38. Ansökning af E. Stenbacka om befrielse på grund af förändrade familjeförhållanden från aktiv krigstjänst. *Uppbuds nämnden vid 1:sta distr. af Wasa län* res. ²⁷/₈94 och *Länenämnden i sagda län* res. ²⁰/₁₀94: afslag. *J. D.*: ej ändring.

39. G. Laurinmaa mot H. Kupilainen, ang. skogsåverkan. *Tavastkyrö m. fl. sns Hr.* dömde g:m u. ¹⁷/₂93 klgdn jeml. 34 § i Skogslagen ³/₉86 att böta 40 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²¹/₉93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

40. Ansökan af skarpskytten J. Loukko om befrielse från aktiv krigstjänst, insänd g:m Uppbuds nämnden i Wasa läns 1:sta distr.; *Länenämnden i sagda län* res. ²⁰/₁₀94 och *J. D.*: afslag.

41. S. Nummelin mot kronolänsmannen J. Liljeblad, ang. åtal mot klgdn för dråp. *Nurmijärvi sns Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²⁷/₈94 dömde klgdn jeml. 21: 4 mom. 1 S. L. att hållas 4 år i tukthus samt att, förutom andra ersättningar, utgifva åt den dräptes enka W. 100 mk årligen under hennes återstående lifstid. *J. D.*: ej annan ändring än att det W. till-

erkända skadeståndet borde utgå till dess hon sjelf kunde försörja sig.

Den 11:te. 42. E. Petterssons underd. ansökan om straff-förmildring lemnades utan afseende.

43. A. Pykäri mot kronolänsmannen B. Wikman, ang. åtal mot klgdn för hor och bränvinsförsäljning. *Erivärvi m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ¹⁷/₅ 93 dömde klgdn jembl. 56: 1 M. B. och § 35 i K. F. ¹⁰/₇ 86, ang. bränvinsförsäljning, att för tvefaldt hor hållas 28 d. i fängelse vid vatten och bröd samt för 2:dra resan olofl. bränvinsförsäljning böta 150 mk, hvilka böter likväl skulle i förberörda högsta kroppsstraff inbegripas, hvarjemte klgdn ålades utbetala försäljningsavgift och särskilda ersättningar. *J. D.*: Beror, utom att klgdn i stället för kroppsstraffet, jemlikt 5 mom. 4 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂ 89, skulle hållas 84 d. i fängelse.

Den 12:te. 44. Nådeansökan af J. Jormanainen afslagen.

Den 15:de. 45. Sjökaptenen N. A. Nykopp mot kronolänsmannen G. Lindvall m. fl., ang. ansvars- och ersättningspåståenden mot klgdn för dödsvållande. *Helsinge snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som i u. ²⁰/₇ 93 fann utredt vara att det af klgdn förda ångfartyget Runeberg på väg från Helsingfors stad till Borgå och ångslupen Ajax under färd från sistnämnda stad till Helsingfors i farleden emellan Hundholmen och Kalfholmen mött hvarandra och dervid antingen haft sådana kurser att, om desamma bibehållits, ångbåtarna kunnat gå fritt på babordssidan förbi hvarandra eller ock styrt nästan rakt mot hvarandra; att klgdn, ehuru det vid sådant förhållande och för den händelse han befarade sammanstötning, jemlikt gällande föreskrifter till förekommande af fartygs sammanstötning, ålegat honom att lägga ror om babord för att passera Ajax å dess babordssida samt ifall klgdn för närheten af Kalfholms grundet ansett sig ej kunna göra sådant, minska farten eller, om så fordrades, äfven stoppa och backa, detta oakadt lagt rodrät dikt om styrbord så att Runeberg gjort en skarp vändning babordhän; att ifrågasvarande sammanstötning, genom hvilken 38 menniskolif förspilts, till följd häraf egt rum; samt att klgdn icke med tillbörlig omsorg ordnat och ledt räddningsarbetet; i anseende hvartill Hfr., med stöd af 1 mom. 2 § i K. F. ²⁶/₁₁ 66 dömde klgdn att hållas 6 m. i fängelse samt ålade honom, på grund af 39: 4 M. B., att godtgöra särskilda målsegående dem tillskyndad skada. *J. D.*: Jemte det E. Lindström, som afhörts såsom vittne i målet, enär han såsom målsegående i saken gjort anspråk på skadeersättning, förklarades för återgångsvittne, fick vid Hfrs u. förblifva.

46. M. Hermansdotter mot kronolänsmannen H. Palmroth, ang. åtal mot klgdn för bränvinsförbrytelse. *Jämsä sns Hr.* u. ²⁸/₁93: Klgdn hade olofligen genom en minderårig son emot ersättning tillhandagått allmänheten med anskaffande af bränvin; hvarföre och då den omständighet att klgdn förmått sitt barn till förbrytelsens utförande yore att såsom försvårande anses, klgdn dömdes jeml. 15, 35 och 47 §§ i K. F. ⁹/₆92 ang. bränvinsförsäljning att såsom för 5:te resan oloflig försäljning af spritdrycker hållas 1 år i fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁴/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

47. F. Juselius-Üusitalo och hans hustru Wendla J.-U., mot kronolänsmannen O. Malm, ang. åtal mot klgdne för olaga ölförsäljning. *Ufsby m. fl. snrs Hr.* u. ²³/₄93: Klgdne dömdes med stöd af 12 och 18 §§ i K. F. ²/₄83, ang. maltdrycker, att för 2:dra resan olofl. utskänkning af öl böta, F. J.-U. 150 mk och hans hustru 75 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. ¹⁵/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: Jeml. 18 och 22 §§ i K. F. ⁹/₆92, ang. försäljning och utskänkning af maltdrycker, fick vid Hfrs u. bero.

48. Poliskonstapeln B. Stendahl mot F. Pietala, ang. åtal mot P. för fylleri. *Borgå m. fl. snrs Hr.* u. ⁹/₂93: Åtalet förkastades såsom ostrykt och klgdn ålades utgifva särskilda vittnes- och stämningsarvoden. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²³/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: Klgdn befriades från utgifvande af stämningsarvoden, i öfrigt beror.

49. Borgmästaren A. Helsingius och rådmännen O. Sundel och E. Johansson mot advokatfiskalsembetet i *Åbo Hfr.* ang. åtal för vårdslöshet i domareembetets utöfning. *Hfr.* dömdes i u. ²⁰/₁₂93 jeml. 1: 12 R. B. klgdne att böta, H. 38 mk 40 p. samt S. o. J. 19 mk 20 p. *J. D.*: ej ändring.

50. Besvär af P. Arponen öfver *Kivinebb sns Hrs* u. ³⁰/₆93, dessmedelst klgdn förklarats olämplig att vara rättegångsfullmäktig. *Wiborgs Hfr.*, u. ⁵/₂94, upptog ej besvären till pröfning, då Hrs förrättning i målet ej bifogats. *J. D.*: ej ändring.

Den 17:de. 51. V. Kalenius mot ordföranden i Lovisa förmyndarenämnd E. v. Christerson, ang. besvär öfver *R:ns i sagda stad* u. ²¹/₄93, dessmedelst klgdns moder M. Bergström på yrkande af v. C. stälts under förmyndareinseende. *Åbo Hfr.* u. ¹/₁₁93: Klgdns talan försutten och besvären upptogos icke till pröfning. *J. D.*: ej ändring.

52. A. Kuutunens nådeansökan afslogs.

53. O. Brander mot O. Jaakkola och F. Brakel, ang. *dels* af klgdn utfördt påstående om ansvar för ärekränkning, *dels* rekonsventionstalan mot klgdn. *R:n i Tavastehus* u. ¹²/₆93: Klgdns talan förkastades och klgdn ådömdes ansvar för falsk angivelse.

Abo Hfr., der klgdn besv. sig, förklarade i u. ³/₄94 besvärstalan försutten. *J. D.*: ej ändring.

Den 19:de. 54. Wiborgs sågverksaktiebolag mot A. Lyytikäinen, ang. ersättningstalan af L. mot bolaget för i arbete ådragen kroppskada. *Wiborgs sns Hr.* u. ²⁷/₃93: L:s talan bifölls. *Wiborgs Hfr.*, der bolaget besv. sig, u. ³/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: målet återförvisades.

55, 56 och 57. M. Saviahos, F. Arrhenius' och H. Kaakonens nådeansökningar afslogos.

58. Besvär af J. Källström öfver *Guvernörens i Wasa län arbetsdom* ¹/₆93, som af *Wasa Hfr.* u. ²¹/₁₁93 stadfäst. *J. D.*: K:s talan försutten, hvarföre ändringsansökningen ej pröfvades.

Den 20:de. 59. O. Johansson mot stadsfiskalen W. Palander, ang. stöld. *R:n i Tammerfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ⁵/₁₀94 fann klgdn om åtalet förvunnen, hvarföre klgdn icke allenast, i förmågo af 15 och 16 §§ 2 kap. i K. F. ¹⁹/₁₂89, om verkställighet af straff, förklarades hafva förverkat honom g:m H. K. M:s u. ¹⁹/₃94 förunnad vilkorlig frihet från förrättande af för 4:de resan stöld ådömdt lifstids straffarbete, hvilket klgdn fördenskull borde fortsätta, utan ock, jembl. 2 och 3 mom. 2: 13 samt 28: 8 och 2: 14 S. L. dömdes att hållas 8 m. i ljust enrum och för alltid vara förlustig medb. förtroende. *J. D.* (efter omröstning): Klgdn, om hvars återinsättande i tukthus för fortsättande af det honom förut ådömda straffet domstol i grund af ofvanåberopade u. ¹⁹/₅94 egt utlåta sig, hade ej anfört skäl till ändring i Hfrs u., hvarvid förty jembl. åberopade stadganden i S. L., jemförda med 7: 10 sista mom. i samma lag komme att bero i öfrigt, utom att klgdn för nu ifrågavarande honom tillräknade tjufnad förklarades medb. förtroende förlustig i 15 år.

60. Besvär af häktade P. Stenström, åtalad af kronolänsmannen K. Langel inför *Hr. i Mictois m. fl. snr* samt derefter af stadsfiskalen G. R. Wallén inför *R:n i Åbo* för olofligt tillgrepp. *Hr.* dömd g:m u. ³¹/₅94 klgdn med stöd af 28: 2 mom. 5 S. L. att för inbrottsstöld hållas 1 år i tukthus samt under 2 år derutöfver vara förlustig medb. förtroende. *R:n* fälde i u. ⁹/₇94 klgdn för det denne 5—28 April, medan han för förstnämnda brott hållits i ransakningshäkte, tillgripit särskild fängelset tillhörig egendom, med hänsigt till stadgandet i § 3 i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 och jembl. 47: 1 M. B., jemförd med 6: 2 och 28: 1 S. L., att för snatteri böta 1 mk 50 p., hvilka böter sammanlagda med förenämnda tukthusstraff likmätigt 44 § i promulgationsförordningen och med iakttagande af de uti 7 kap. S. L. stadgade grunder utgjorde tukthus 1 år och 1 d. *Åbo Hfr.*, der såväl

kronolänsmannen Langel som stadsfiskalen Wallén besv. sig, yttrade sig u. $\frac{5}{10}$ 94 i begge målen: Beträffande L:s besvär dömdes klgdn med stöd af 3 § och 3 mom. 6 § i promulgationsförordningen, 6: 2, 28: 2 mom. 5 och 28: 8 S. L. att för grof stöld hållas 1 år 6 m. i tukthus, samt viss tid vara förlustig medb. förtroende. Vidkommande saken i öfrigt fann Hfr. utredt att klgdn af fängelseinrättningens materiel, som han för att förarbetas haft i sin värjo, olagligen tillägnat sig egendom för tre mark äfvensom klgdn härigenom hafva, jeml. förståberopade lagrum i promulgationsförordningen samt 7: 3 och 29: 1 S. L., gjort sig förfallen att för försnillning hållas 14 d. i fängelse; och dömdes klgdn efter sammanläggning af straffen, jeml. 7: 5 och 7 S. L. att i ena bot hållas 1 år 6 m. 7 d. i tukthus samt derutöfver i 5 år vara medb. förtroende förlustig. *J. D.*: ej ändring.

61. P. Pitkänen mot U. Koistinen, ang. ärekränkning. *Nilsä sns Hr.* u. $\frac{18}{11}$ 93: Klgdn sakfäldes. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, upptog u. $\frac{27}{4}$ 94 ej besvären till pröfning. *J. D.*: ej ändring.

62. Handlanden W. Kiriloffs underd. ändringsansökan i ett mål, ang. fordran, emellan honom och Finlands bank, upptogs ej till pröfning.

63. Häktade A. Fredriksson mot stadsfiskalen W. Palander, ang. åtal mot klgdn för stöld. *R:n i Tammerfors* u. $\frac{20}{9}$ 94: Klgdn dömdes jeml. 28: 2 och 8 S. L. att för 1:sta resan tjufnad, innefattande grof stöld, hållas 2 år i tukthus samt derutöfver under 5 år vara förlustig medb. förtroende, hvarjemte förordnande meddelades om att vid klgdns gripande i förvar tagna penninge- och andra tillgångar skulle användas till gäldande af särskilda honom ådömda vittnesarvoden m. fl. ersättningar. *Abo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{20}{11}$ 94: ej annan ändring än att R:ns yttrande om den ordning, hvari klgdns egendom borde användas till betäckande af sagda ersättningar, såsom saknande stöd i lag, undanröddes. *J. D.*: ej ändring.

64. Häktade A. Lindroos mot stadsfiskalen W. Palander, ang. åtal mot klgdn för stöld. *R:ns i Tammerfors* u. hemställt *Abo Hfr.*, som gm u. $\frac{8}{11}$ 94 dömde klgdn jeml. 2 §, 3 mom. 5 § samt 8 § 28 kap. S. L. att för 4:de gången tjufnad, innefattande grof stöld, hållas 8 år i tukthus samt att i 10 år vara förlustig medb. förtroende. *J. D.*: ej ändring.

65. H. Zilliacus mot H. Wertanen, ang. ömsesidiga fordringsanspråk. *Ruokolaks m. fl. surs Hr.* u. $\frac{18}{3}$ 93: Klgdn ålades utgifva fordrade 645 mk 98 p., men klgdns genstämmningstalan förkastades. *Wiborgs Hfr.* u. $\frac{13}{3}$ 94: Klgdn hade försuttit

sin vadetalan, hvarför ändringsansökningen ej pröfvades. *J. D.*: ej ändring.

66. J. Berg mot kronolänsmannen O. Malm, ang. ersättningstalan mot Malm för olaga utmätning. *Ulfaby m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁰/₁₀93: Klgdns talan förkastades och klgdn ådömdes ansvar för rättegångsmisshand. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁸/₄94: besvären, som inkommit sentida, pröfvades ej. *J. D.*: ej ändring.

67. W. Salmia mot A. Hellstén, ang. ansvar och ersättning. *Kuorehvesi m. fl. snrs Hr.* u. ⁷/₁₀93: Klgdns talan förkastades. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²/₆94: ej ändring. *J. D.*: besvären sentida, ej pröfvade.

68. O. Tourula mot J. Suntioinen, ang. ansvars- och ersättningstalan mot klgdn för nedrifvande af hägnad och åverkan. *Jyvässkylä m. fl. snrs Hr.* u. ⁵/₄94: Klgdn ådömdes ansvar och ålades ersättningsskyldighet. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁰/₆94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

69. M. Jaakkola och M. Mattsson mot kronolänsmannen G. Demander, ang. stöld. *Pöytis m. fl. snrs Hr.* u. ⁵/₆94: Klgdne dömdes jembl. 28: 5 och 8 S. L. för 2:dra gången stöld att hållas, Jaakkola 2 år och Mattsson 3 år i tukthus, samt att derutöfver vara förlustig medb. förtroende, J. uti 6 och M. under 9 år. *Åbo Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. ²²/₁₁94: ej annan ändring än att Mattsson för hvad honom tillräknats ådömdes 2 års tukthus, samt att klgdne begge förklarades vara förlustige medb. förtroende i 4 år. *J. D.*: ej ändring.

70. O. Levåns underd. ansökan om mildring i honom ådömdt straff bifölls enl. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

1895.

Januari.

Den 14:de. 1. Tjenstledighetsansökan.

2. J. Ollilas underd. ansökan att varda återställd till äran bifölls.

3. A. Henrikssons m. fl. nådeansökningar biföllos sålunda, att sökandene skulle vilkorligen frigifvas i den ordning och under de förbehåll K. F. ¹⁹/₁₂89, ang. verkställighet af straff, föreskrifver.

Den 15:de. 4. S. Nummelin och J. Strandberg mot kronolänsmannen J. Liljeblad, ang. åtal mot Nummelin för dråp och mot Strandberg för deltagande i slagsmål. *Nurmijärvi sns Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $27/8$ 94 förklarade utredt vara att N. under uppkommet slagsmål, utan afsigt att dräpa med stör slagit bromsaren Wasström mot hufvudet så våldsamt att denne i följd deraf kort derefter aflidit samt att S. deltagit i berörda slagsmål utan att dock utredt blifvit det han burit hand å W.; i anseende hvartill Hfr., med stöd af 1 mom. 4 § och 4 mom. 8 § 21 kap. S. L. dömde N. att hållas 4 år i tukthus och S. till 3 m. fängelse, hvarhos N. ålades till W:s enka under hennes återstående listid utgifva underhåll. *J. D.*: ej annan ändring än att S., som ej ens angifvits hafva burit hand å W., för hvad honom stannade till last skulle hållas 2 m. i fängelse, samt att det W:s hustru tilldömda understöd skulle utgå endast intilldess hon sjelf kunde försörja sig.

5. Besvär af Ida Jussila öfver *Guvernörens i Uleåborgs län* u. $17/11$ 94, dessmedelst J. dömts för 2:dra resan lösdrifveri till 1 års allmänt arbete. *J. D.*: ej ändring.

Den 16:de. 6. A. Nyberg mot stadsfiskalen O. Albrecht, ang. åtal för dråp. *R:n i Helsingfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $28/11$ 94 dömde klgdn jeml. 4 och 13 §§ 21 kap. S. L. att för dråp utan afsigt att döda, föröfvadt under förmildrande omständigheter, hållas 2 år i tukthus. *J. D.* (efter omröstning): Klgdn dömdes, särskildt med afseende å hans ungdom, med stöd af åberopade lagrum att hållas 1 år och 6 m. i tukthus; hvarjemte klgdns ansökan om mildring i straffet jeml. Pardonsplakatet $26/11$ 94 bifölls.

7, 8. Wilhelmina Josefssons och Sofia Lindqvist's nådeansökningar afslogos.

9, 10. Underd. ansökningar af G. Hellström och A. Brander om lindring i dem ådömdt straff jeml. Pardonsplakatet $26/11$ 94 biföllos.

11. Besvär af Wilhelmina Grönberg, som af *Guvernören i Åbo och Björneborgs län* g:m u. $5/12$ 94 dömdes att hållas $1\frac{1}{2}$ år i allmänt arbete för upprepadt lösdrifveri. *J. D.*: ej ändring.

12. Underd. ansökan af M. Bister om strafflindring jeml. Pardonsplakatet $26/11$ 94 bifölls.

Den 17:de. 13. Kronolänsmannen A. Granström och ombudsmannen i Nousis sns enskilda brandstodsholag M. Junnila mot Ida Nikkilä, ang. åtal mot Nikkilä för mordbrand. *Nousis m. fl. sns Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som i u. $2/4$ 94 förklarade Nikkilä till följe af bristande bevisning ej kunna åt saken fällas.

J. D. (efter omröstning): Utredt att Nikkilä natten mellan 2 och 3 Juni 93 af arghet tändt eld å J. Lundgrens riebbyggnad med den påföljd att byggnaden nedbrunnit samt förberörda brandstodsbolag, hvari byggnaden jemte deri förvaradt genom branden jemväl förstördt kreatursfoder varit försäkrade, nödgats i skadeersättning åt L. utgifva 313 mk; i anseende hvartill N., som i stöd af 11: 3 M. B. vore förfallen att hållas 28 d. i fängelse, dömdes att, jeml. 5 mom. 4 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89, hållas 84 d. i fängelse enl. S. L samt godtgöra bemälda bolag förenämnda 313 mk äfvensom utgifva särskilda andra ersättningar.

14. A. Ahvenainen mot kronolänsmannen B. Broms, ang. konkursbrott. *Mäntyharju sns Hr.* u. ⁴/₁₁93: Klgdn fälades jeml. § 86 mom. c. i Konkursstadgan att för svek och bedrägeri mot borgenärer hållas 1 år i tukthus och att vara ovärdig medb. förtroende 3 år. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ⁵/₉94: ej ändring. *J. D.*: lät jeml. åberopade och mom. b. af nämnda § i Konkursstadgan vid Hfrs u. förblifva.

15. A. Jefimoff mot kronolänsmannen A. Hublin, ang. åtal mot klgdn för djurplågeri. *St Johannis m. fl. sns Hr.* u. ¹⁹/₉93: Klgdn sakfaldes. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹²/₃94, upp- tog ej besvären till pröfning. *J. D.*: Hfr. hade saknat anledning att undandraga sig pröfningen af målet, som därför återförvisades.

16. K. Lindström och hans hustru U. Lindström mot kronolänsmannen J. Calonius m. fl., ang. konkursbrott. *Wiborgs sns Hr.* u. ⁶/₁₁93: Klgdne dömdes att för lättsinnigt förfarande mot sina borgenärer jeml. 88 § i Konkursstadgan hållas hvaradera 3 m. i fängelse samt förklarades förlustige cessionsförmån. *Wiborgs Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. ¹⁰/₃94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 19:de. 17. Handelsfirman A. A. Krjukoff et Ci, från Åbo, mot handl. C. E. Smith, från Christiania i Norge, ang., så- vidt målet fullföljts, genstämningstalan af klgdn, mot hvilken Smith genom ombud hofrättsextrafiskalen Malin i saken utfört fordringsanspråk. *R:n i Åbo* u. ²⁴/₇93: Emedan firmans gen- stämning icke blifvit delgifven handl. Smith, utan blott hofrätts- extrafiskalen Malin, som endast blifvit befullmäktigad att utföra Smiths fordringspåstående mot firman, så upptogs ifrågavarande genstämningstalan ej till pröfning. *Åbo Hfr.*, dit firman dragit målet, u. ⁵/₉94: ej ändring. *J. D.* lät bero.

18. Handl. A. Boehm mot A. Nyman m. fl. borgenärer i klgdns konkurs, ang. åtal mot klgdn för försummelse af bok- föringsskyldighet. *Rantasalmi m. fl. sns Hr.* u. ⁸/₂94: Klgdn dömdes jeml. 88 § i Konkursstadgan till 3 m. fängelse. *Wi-*

borgs Hfr., der klgdn besv. sig, lät gm u. ²⁸/₉₄ bero. *J. D.*: ej annan ändring än att straffet enl. 39: 3 S. L. nedsattes till 2 m. fängelse.

19. M. Karvinen mot E. Hendulin m. fl. fordringsegare i klgdn konkurs, ang. oredlighet mot borgenärer. *Savonranta s:n Hr.* u. ²⁴/₉₃: Klgdn sakfaldes. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²/₁₁94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

20. G. Nylander mot W. Kommonen, såsom fordringsegare i klgdn konkurs, ang. försummad bokföringsskyldighet. *R:n i Åbo* u. ¹⁵/₉₃: Klgdn dömdes med stöd af § 88 mom. c. i Konkursstadgan att hållas 3 m. i fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁶/₉₄: ej ändring i hufvudsaken. *J. D.*: ej ändring.

21. J. Korpis nådeansökan afslögs.

22. J. Soini mot G. Lassila, ang. misshandel. *Pälkäne m. fl. s:n Hr.* u. ¹⁰/₁₁93: Klgdn sakfaldes. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁵/₉₄: talan försutten och besvären upptogs ej till pröfning. *J. D.*: ej ändring.

Den 21:sta. 23. Besvär af kommissionslandtmätaren E. J. Grönroos i ett mål ang. anmaldt missnöje öfver det af Grönroos i sammanhang med storskiiftskomplettering i Othby och Berthby byar af Nurmijärvi s:n uppgjorda förslag till skiftesreglering. *Egod. R:n i sagda s:n* u. ¹⁵/₉₃: Förslaget upphäfdes och jordegarene anmodades söka förordnande för landtmätare att uppgöra nytt förslagsskifte. *J. D.*: Grönroos vore ej lagligen befogad att söka ändring i sagda u. hvarföre vid det samma komme att bero.

24. Häradsskrifvaren E. Bergius mot landsskriveren J. Breitholz, såsom åklagare, ang. åtal mot klgdn för försummelse att insända mantalslängder. *Länestyrelsen i Tavasthus* u. ³/₂93: Klgdn dömdes jembl. 28 § i K. F. ⁹/₁₂78, om mantalssskrifning, att böta 150 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁵/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

25. J. Johnsson mot E. Pelander, ang. ärekränkning. *R:n i Åbo* u. ²⁵/₉₃: Klgdn dömdes jembl. 7 § i K. F. ²⁸/₁₁66 att för förolämpning böta 45 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁶/₁₁93, ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

26. J. Schulin mot A. Isotuohino, ang. ärekränkning. *Lidingo m. fl. s:n Hr.* u. ²⁴/₉₃: Klgdn dömdes jembl. 6 § i K. F. ²⁶/₁₁66 att för smädelse hållas 2 m. i fängelse. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²¹/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att straffet jembl. 27: 1 S. L. nedsattes till fängelse i 1 m. 15 d.

Den 22:dra. 27. M. Wähäkainu mot A. Damström, ang. ansvarsyrkande mot D. för konkursförbrytelse. *R:n i Gamla-*

karleby u. ⁴/₁₂93: Klagomålet förkastades. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹²/₆94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

28. Besvär af M. Wähäkainu i ett mål ang. af honom väckt klander emot verkställt klyfningskifte å Pollari skattehemman N:o 4 i Ylivetil by af Wetil s:n. *Egod. R:n i sagda s:n* u. ²⁷/₆90: W:s talan underkändes i öfrigt, utom att det belopp, som W. ålagts att i utlösen för särskilda byggnader utgifva, nedsattes med 315 mk. *J. D.*: ej ändring.

Den 23:dje. 29. J. Hindsberg mot K. Rannström, ang. dels af klgdn instämmt ansvarsyrkande å R. för det denne skulle utöfver den åt honom g:m kontrakt ³⁰/₁₁60 upplåtna arrendejord intagit ett område å klgdns lägenhet samt öfverskridit den honom i kontraktet medgifna nyttjanderätt till lägenhetens skog, hvarhos klgdn påstått R:s afhysning; *dels* åtal mot klgdn, för det han skulle olofligen sålt och bergat å nämnda arrendejord. *Sibbo sns Hr.* u. ¹²/₄93: Klgdns talan förkastades såsom foglös, och klgdn dömdes jeml. 1: 4 U. B. att för egenmäktigt förfarande böta 38 mk 40 p. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁴/₁₁93: ej ändring. *J. D.* fann väl att, ehuru R. enligt kontraktet arrenderat ett område af 1 tunne- och 1 kappelands vidd, i målet obestriddt intygats att det af R. innehafda jordstycket vid anställd mätning befunnits utgöra 1 tunne- och 16 kappeland, äfvensom utredt vara att för R:s räkning, i strid med kontraktets ordalydelse, till vedbrand tagits något mindre belopp växande alar från lägenhetens skog; men emedan jemväl visadt blifvit att förre egaren till lägenheten K. Syberg, med hvilken sagda kontrakt uppgjorts, åt R. upplåtit hela det af R. innehafda jordstycket och R. sålunda icke stannade till last att hafva egenmäktigt intagit den del deraf, som öfverskjuter den i arrendekontraktet upptagna arealen, samt berörda vedtägt syntes hafva skett medan R. sjelf vistats å annan ort och förty ej kunde honom tillräknas, fick beträffande klgdns talan mot R. vid Hfrs u. förblifva; hvarhos det klgdn ådömda ansvar jeml. 16: 14 S. L. nedsattes till 20 mk.

30. Kronolänsmannen E. Hjelt mot M. Alanko, ang. åtal mot A. för dråp. *Lappo m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ²/₂94 jeml. 25 och 26 §§ i K. F. ²⁶/₁₁66 frikände A. från allt ansvar i saken. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Den 24:de. 31. Häktade A. Adamsson mot kronolänsmannen F. Sopenan, ang. stöld. *Heinola sns Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. ¹⁹/₁₀94 dömde klgdn, hvilken förut afstraffats för 3:dje gången stöld och 1:sta resan inbrott, jemlikt 1 och 5

mom. 2 §, 3 mom. 5 § samt 8 § 28 kap., äfvensom 2 mom. 14 § 2 kap. S. L. att för 4:de resan stöld hållas 8 år i tukthus samt derutöfver under 12 år vara förlustig medb. förtroende. *J. D.*: ej ändring.

32. E. Matthies nådeansökning afslogs.

Den 25:te. 33. Stadsfiskalen F. Mild och P. Auvinen, gemensamt, mot P. Pakkanen och P. Nikolajeff, ang. åtal mot de senare för förfalskningsbrott. *Rns i Sordavala* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:n u. ⁷/₁₀ 93 förklarade det väl vara utredt att Pakkanen å skuldsedel tecknat A. Nousiainen och P. Leskinen såsom borgesmän samt E. Karjunen såsom vittne äfvensom att Nikolajeff därefter användt forskrifningen till sin nytta, sålunda att han emot densamma utverkat sig handelsvaror af kommerserådet Nissin (som sedermera transporterat fordran å Auvinen); men emedan Pakkanen och Nikolajeff gjort trovärdigt att Nousiainens, Leskinens och Karjunens namn blifvit i deras närvara och med deras begifvande skrifna å omordade skuldförbindelse, blef åtalet förkastadt. *J. D.* fann lika med *Hfr.* det väl vara ådagalagdt att Pakkanen å skuldsedeln skrifvit sagda namn äfvensom att Nikolajeff af samma förbindelse på antydtt sätt gjort bruk; dock som utredning ej föreställts derom att namnteckningarna verkstälts utan vederbörandes samtycke samt att skuldsedeln således vore förfalskad, blef vid *Hfrs* u. beroende.

34. Kyrkoherden H. Malin mot klockaren M. Saarinen, ang. angifvelse mot S., som blifvit på 1 års tid från tjensten suspenderad, för förargelseväckande leverne under suspensions-tiden, våldsamt uppträdande mot S:s hustru E. Saarinen samt sidovördnad mot S:s förman kapellanen W. Waurio. *Åbo Domkapitel* u. ²/₂ 93: Utredt att S. under suspensionstiden ej allenast varit öfverlastad och derigenom åstadkommit förargelse än ock visat genvördnad mot Waurio, hvarföre S. jeml. 285 § K. L. dömdes sin innehafvande tjenst förlustig. *Åbo Hfr.*, der S. besv. sig, u. ¹⁶/₁₂ 93: Emedan hvarken E. Saarinen eller Waurio till åtal angifvit, hvad S. i ofvan anförd måtto emot dem sig förbrutit, samt ej heller visats att S., efter det han blifvit suspenderad varit öfverlastad eller genom sitt leverne eljest kommit förargelse åstad, blef åtalet mot S. af *Hfr.* förkastadt. *J. D.* fann det ej vara lagligen styrkt, att S. efter suspensionen varit öfverlastad eller eljest genom sitt uppträdande åstadkommit förargelse eller visat genvördnad mot Waurio, hvarföre vid *Hfrs* u. fick bero.

35—39. Ansökningar af handelsfirman W. Rosenlew et Ci om fastställelse af inteckning till säkerhet för beståndet af särskilda skogsafverkningskontrakt. *Urådala m. fl. snrs Hr.* u.

d. $\frac{2}{11}$ och $\frac{3}{11}$ 98: Emedan ifrågavarande kontrakt icke kunde hänföras till sådana arrendeafstal, till säkerhet för hvilka inteckning lagligen kunde meddelas, blefvo samtliga ansökningar afslagna. Åbo Hfr., der firman besv. sig, u. $\frac{24}{4}$ och $\frac{9}{5}$ 94: Enär kontrakten rätteligen och hufvudsakligen innebure köp, som berättigade köparen att å vederbörande jordområde afverka växande träd, och kontrakten sålunda icke kunde anses innehålla sådan öfverenskommelse angående fastighet, att inteckning till säkerhet därför kunde beviljas, blef vid Hrs u. beroende. J. D. (efter omröstning): ej ändring.

40. Besvär af handelsfirman W. Rosenlew et Cii i ett inteckningsärende. Jämsä sns Hr. u. $\frac{30}{11}$ 93: Emedan inteckning lagligen kunde beviljas endast till säkerhet för den, som hos egare af fastighet hade fordran i penningar eller varor till visst belopp eller vore berättigad att af honom uppbära bestämd afgäld eller för viss tid begagna fastigheten eller något af hvad dertill hörde, men ifrågakomna kontrakt innefattade ett köp, hvarigenom till firman försålts å i kontraktet bestämdt jordområde växande träd, hvilka fylde ett visst mått; ty och då den öfverenskomna arrendeafgålden icke kunde anses såsom ett vederlag för afverkningsrätten och denna årliga afgift sålunda icke kunnat göra köpet till arrende, blef ansökningen icke beviljad. Åbo Hfr., der firman besv. sig, u. $\frac{9}{5}$ 94 och J. D.: Jfr föregående.

41, 42. Besvär af handelsfirman W. Rosenlew et Cii uti tvenne inteckningsärenden. Längelmäki m. fl. snrs Hr. u. $\frac{12}{10}$ 93 och $\frac{15}{3}$ 94: Emedan inteckning lagligen kunde beviljas endast till säkerhet för den, som hos fastighetens egare hade fordran i penningar eller varor till visst belopp eller vore berättigad att af honom uppbära bestämd afgäld eller för viss tid begagna fastigheten eller något af hvad dertill hörde, men ifrågakomna kontrakt, ehuru desamma benämndes arrendekontrakt och deri jemväl afhandlades om lega, rätteligen innefattade köp, hvarigenom till firman försålts växande träd, med rättighet för firman att afverka och till sin nytta använda desamma; ty och då jord-egaren ej heller, på sätt i 4: 9 J. B. stadgades, för de i berörda kontrakt omförmälda förmåner förbehållits verklig lega, hvartill ofvansagda årliga arrenden, med afseende å de om desamma i kontrakten gjorda bestämningarna icke kunde hänföras, blef ansökningen afslagen. Åbo Hfr., der firman besv. sig, yttrade sig g:m u. $\frac{24}{4}$ 94 i anledning af Hrs. u. $\frac{12}{10}$ 93 på enahanda sätt som uti ofvan under 35—39 relaterade inteckningsärenden, samt lät g:m u. $\frac{28}{7}$ 94 vid Hrs u. $\frac{15}{3}$ 94 bero. J. D. (efter omröstning): ej ändring.

Den 26:te. 43. Besvär af J. Wanhatuuna i ett mål ang. af W. väckt klander emot klyfningsskifte af Tuunajärvi hemman i Norrmark s:n. *Egod. R:n i sagda s:n* u. ⁵/₆93: Emedan förslaget till nämnda skifte blifvit uppgjort i enlighet med intressenternas under skiftesberedningen träffade aftal och skifteslotterna utstakats i öfverensstämmelse med sagda förslag samt förrättningen i öfrigt utförts i laga ordning, blef klandertalan förkastad. *J. D.:* ej ändring.

44. Advokatfiskalen i Tullstyrelsen O. Karsten och gränsefiskalen E. Lang, gemensamt, mot A. Tichanoff, ang. åtal mot den senare för luren drejeri och tullförsnillning. *R:n i Torneå* u: Jemte det åtalet mot T. i särskilda delar förkastades, dömdes T. med stöd af 1 § i K. F. ³⁰/₁₂87 ang. bl. a. straffbestämmelser för vissa brott emot gällande tullförfattning, och 1 § i K. F. ang. fördelning af böter och värdet af förbrutet gods i tullmål, att för 1:sta resan tullförsnillning böta 300 mk, hvarhos särskilda beslagtagna varor förklarades förbrutna. *Wasa Hfr.,* der gränsefiskalen Lang besv. sig, u. ¹³/₇94: ej ändring. *J. D.:* ej ändring i hufvudsak

45. M. Heikkiläs besvär öfver *Guvernörsembetets i Tavastehus län* res. ⁴/₉94, dessmedelst Guvernörsembetet på anförda skäl förklarat sig icke kunna vidtaga någon åtgärd i anledning af H:s missnöjesanmälan mot verkställd storskiftesreglering i Ihamäki by af Somero s:n. *J. D.:* Enär af handlingarna framginge, att H. med sin omförmälda missnöjesanmälan afsett, bl. a., klander af den utaf kommissionslandtmätaren M. Nordman vid ifrågakomna skiftesreglering verkställda rörläggning af skifteslagets råer, samt H. genom ett af landtmäterieleven K. Wallin, å Nordmans vägnar, utfärdadt bevis utredt att denna del af förrättningen ²⁴/₇94 slutförts, och H. derefter inom behörig tid inkommit med sin berörda anmälan, så hade Guvernörsembetet icke bort undandraga sig vidtagandet af behörig åtgärd i saken, hvarföre förberörda res. upphäfdes och Guvernören ålades med ärendet förfara enl. 61 § i landtmäterireglementet ¹⁵/₅48.

Den 29:de. 46. Häktade P. Myyrä mot stadsfiskalen F. Ritz, ang. åtal mot klgdn för stöld. *R:ns i Wiborg* u. hemställt *Wiborgs Hfr.,* som g:m u. ²²/₁₀94 dömde klgdn att för 5:te gången tjufnad, innefattande grof stöld, jeml. 28: 2 och 5 §§ S. L. hållas 6 år i tukthus samt derutöfver under 12 år vara förlustig medb. förtroende. *J. D.:* ej ändring.

47. Skarpskytten J. Grönholm mot rustmästaren J. Sjöblom, såsom åklagare, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för visad sidovördnad mot förmän. *Krigsrätten vid Åbo bataljon* u. ⁸/₁₀94: Klgdn dömdes jeml. 95 och 104 §§ i strafflagen för finska militären

att hållas 8 dygn i skärpt arrest, samt att derefter under 4 veckor vara förbjuden att vistas utom bataljonens kasern. *Öfverkrigsdomstolen*, dit rustmästaren Sjöblom dragit saken, u. ^{27/11}94: Klgdn dömdes jeml. åberopade lagrum till 2 m. fängelse, hvarhos förordnades att klgdn, enl. 14 § i militärstrafflagen, skulle vara förlustig sina löneförmåner under strafftiden, som ej finge å hans aktiva tjänstetid afräknas. *J. D.* upphäfde nästnämnda u. och lät vid Krigsrättens u. förblifva.

48. Besvär af O. Ulman, som g:m *Iisalmi sns Hrs* u. ^{15/11}93, gilladt af *Wiborgs Hfr.* uti u. ^{12/3}94, för dryckenskap blifvit stäld under förmyndareinseende. *J. D.*: ej ändring.

49. O. Solin och L. Wennerstrand, gemensamt sökande, och direktionen för fabriksfirman Finlayson et C:s fattigkassa, svarande, ang. af sagda direktion emot skdne m. fl. utfördt fordringspåstående på grund af borgen. *R:n i Tammerfors* u. ^{31/10}92: Det fordrade beloppet utdömdes bl. a. hos skdne. *Åbo Hfr.*, dit utom andre skdne vädjat, afslog skdnes anhållan om målets återförvisande och fann dem icke hafva anfört skäl till ändring i *R:ns* u. *J. D.*: *Hfr.* hade saknat anledning afslå skdnes anhållan om rådrum för bevisnings föreställande, hvarföre målet återförvisades.

Den 30:de. 50. Häktade H. Johansson mot stadsfiskalen A. Mesterton, ang. dråp. *R:ns i Helsingfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ^{19/12}94 dömde klgdn jeml. 21: 4 S. L. att hållas 2 år i fängelse. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring; klgdns anhållan om mildring i straffet enligt Pardonsplakatet ^{26/11}94 bifölls.

51. Besvär af J. Eskelinen, inlemnade af J. Koljonen, öfver *Wiborgs Hfrs* u. ^{2/11}94 uti ett från *Kontiolahti sns Hr.* inkommet mål ang. misshandel. *J. D.*: Emedan den af K. till styrkande af hans behörighet att föra talan för E. inlemnade fullmakten, under hvilken E:s namn fans tecknad, saknade hans insegel och blifvit till riktigheten bestyrkt af endast en person, samt således ej vore utfärdad i enlighet med stadgandet i 15: 4 R. B.; ty och då K. ej heller annorledes visat sig vara af E. för målets fullföljande lagligen befullmäktigad, blefvo besvärerna ej upptagna till pröfning.

52. H. Soikkeli mot H. Tiainen m. fl. ang. åläggande för klgdn att upplåta sitt bo till konkurs. *Parikkala sns Hr.* u. ^{1/8}94: Klgdn ålades jemlikt Konkursstadgan att afträda sin egendom till borgenärernes förnöjande. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ^{17/10}94: *Hrs* u. gillades enl. 6 § mom. b i Konkursstadgan. *J. D.*: ej ändring.

Februari.

Den 1:sta. 1. Underd. ansökan om straffmildring enl. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94, ingifven af I. Nummelin, bifallen.

2. G. Ramstedts underd. ansökning att varda till äran återställd bifölls.

3. W. Kukkonen mot F. Raussi, ang. åtal af stadsfiskalen N. Forelius, efter angivelse af klgdn, mot R. för fylleri. *R:n i Kuopio* u. ²⁹/₆93: Klagomålet förkastades och klgdn sakfäldes för falsk angivelse. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹/₁₁93: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

4. J. Lehtinens och hans hustru E. Lehtinens besvär öfver *Sysmä sns Hrs* u. ⁷/₉93, dessmedelst inteckning i deras lägenhet på ansökan af Halla aktiebolag faststälts. *Wiborgs Hfr.* u. ¹⁰/₁₁93 och *J. D.*: besvären ej pröfvade.

5. E. Takku mot Ida Prihti, ang. åtal mot klgdn för ärekränkning. *Kumo sns Hr.* u. ¹⁵/₃93: Klgdn, som falskeligen om P. utspridd nedsättande rykte, dömdes jeml. 6 § i K. F. ²⁶/₁₁66 att för smädelse böta 300 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ⁷/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: Utredt att klgdn särskilda gånger uppsätligen, men icke emot bättre vetande påbördat P., hvilken under sommaren 92 och ännu i början af Oktober samma år befunnit sig i hafvande tillstånd, att hafva förgjort sitt foster; hvarföre och då klgdn ej gittat förete sannorlika skäl för berörda tillvitelse, klgdn dömdes jeml. 27: 2 S. L. att för sådan smädelse böta 200 mk.

Den 2:dra. 6. Besvär af häktade O. Ahlman, anklagad af kronolänsmannen H. Palmroth vid *Jämsä sns Hr.*, och af kronolänsmannen J. Saxén vid *Keuru m. fl. sns Hr.* för brandanstiften i svikligt syfte jemte delaktighet i slik förbrytelse, äfvensom vid *R:n i Tammerfors* af stadsfiskalen W. Palander för förfalskningsbrott. Sedan *Wasa Hfr.*, till hvars granskning Hrs i Keuru förrättning öfverlemnats, ¹⁶/₇94 meddelat u., hvilket delgifvits *Åbo Hfr.*, dit R:ns i Tammerfors u. i målet hemstälts, samt Guvernören i Tavastehus län hos Åbo Hfr. anmält att klgdn blifvit fäld till försuttet vite 100 mk, dem han ej förmått gälda, har nästnämnde Hfr. gm u. ¹⁷/₆94 i anl. af stadgandet i 3 § uti promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89 dömt klgdn jeml. 1 och 3 §§ i K. F. ²⁰/₁68, 8: 3 och 61: 1 M. B., samt 3 och 5 mom. 4 § i nämnda förrordning ¹⁹/₁₂89, att för anstiftande af brand i svikligt syfte jemte delaktighet i slikt brott utstå 4 års tukthus och för förfalskningsbrott böta 76 mk 80 p., eller att sammanlagdt enl. 7: 5 S. L. hållas 4 år 20 d. i tukthus, samt att derutöfver

under 10 år vara medb. förtroende förlustig; och komme de klgdn alagda vitesböterna enl. 3 mom. 6 § sistnämnda förordning och 11 p. i Kgl. förklaringen ^{23/3}1807 att inbegripas i det klgdn ådömda tukthusstraff samt vidare utlåtande om deras förvandling till annat straff förfalla. *J. D.* lät i väsentliga delar vid Hfrs begge u. bero.

Den 4:de. 7. K. Tuominens underd. ansökan om lindring i honom ådömdt straff enl. Pardonsplakatet ^{26/11}94 bifölls.

8. Enahanda ansökan af S. Paljakka afslogs.

9. Nådeansökan af M. Sandberg afslogs.

10. T. f. advokatfiskalen A. Grönblad mot vicehäradshöfdingen A. Castrén, ang. åtal mot C. för origtigt förfarande i domareembetets utöfning derutinnan, att en person, som efter det han ålagts aflägga väremålsed anhållit att få ytterligare ett vittne afhördt i målet, förständigats att i sammanhang med hufvudsaken, och ej såsom enl. klgdns åsigt ske bort genom särskilda besvär, söka ändring i det beslut, hvarigenom nämnda anhållan förkastats. *Wasa Hfr.* u. ^{9/11}93: C. hade lagenligt förfarit och åtalet förkastades. *J. D.*: ej ändring.

11. Besvär af K. Schöнемan och kronolänsmannen J. Durchman, hvardera för sig, i ett mål, ang. åtal mot S. för mened. *Wittasari sns Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ^{6/11}93 förklarade S. icke kunna åt saken fällas till följe af bristande bevis. *J. D.*: ej ändring.

12. H. Airaksinen mot D. Honkanen, ang. mot H. utfördt ansvars- och fordringspåstående. *Helsinge sns Hr.* u. ^{13/4}93: Käromålet förkastades. *Abo Hfr.*, dit klgdn besv. sig u. ^{30/11}93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

13. A. Reponen mot O. Parkkinen, ang. yrkande af klgdn om ersättning för det P:s hund sönderrifvit ett klgdns klädesplagg. *Puumala sns Hr.*, u. ^{2/3}93, tilldömde klgdn i skadeersättning 3 mk och i rättegångskostnadsersättning 113 mk. *Wilborgs Hfr.*, dit P. besv. sig, u. ^{8/12}93: Enär P. förr än malet anhängiggjordes erbjudit klgdn full skadeersättning, frikallades P. från skyldigheten att ersätta klgdn kostnaderna å rättegången, men i öfrigt fick vid Hrs u. bero. *J. D.* lät med upphäfvande af Hfrs u. vid Hrs u. förblifva.

Den 5:te. 14. Kronolänsmannen J. Holmström mot H. Pelkonen m. fl., ang. åtal mot P. för dödsvällande. *Leppävirta sns Hrs* u. hemställt *Wilborgs Hfr.*, som g:m u. ^{30/10}93 förkastade åtalet såsom ostrykt. *J. D.*: ej ändring.

15. A. Heikkilä mot J. Koskinen, ang. ansvars- och ersättningspåståenden mot K. *Hauho m. fl. snrs Hr.* u. ^{15/3}93: Såväl klagomålet som K:s rekonventionstalan förkastades. *Abo Hfr.*,

der parterne ömsesides besv. sig, u. 27/11 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

16. Vicehäradshöfdingen F. Palmros och häradsdomaren A. Gestrin mot advokatfiskalsembetet i Åbo Hfr., ang. åtal mot klgdne för felaktigt förfarande vid domareembetets utöfning, det utinnan att P., såsom ordförande i Esbo sns Häradsrätt, vid behandlingen af ett tvistemål underlätit tillse det G., hvilken varit jäfvig att deltaga i behandlingen af sagda mål, lemnat sitt domsäte och annan ledamot adjungerats, samt att G. underlätit att oakadt nämnda jäf från Häradsrätten afträda, hvilket haft till följd att Rätten ej varit domför. *Hfr.*, som tidigare för sålunda förelupen domvilla upphävt Hrs u. i förenämnda tvistemål, dömde g:m u. 14/12 93 jeml. 1: 12 R. B., P. att böta 19 mk 20 p. och G. 9 mk 60 p. samt ålade dem att ersätta vederbörande part i sagda rättegång för härigenom hafda kostnader. *J. D.*: G:s besvär upptogos ej till pröfning; i öfrigt ej ändring.

Den 6:te. 17. E. Lassila såsom syssloman i makarna Gustaf och Greta Svanlunds konkurs, mot M. Mäkelä och J. Lahtinen, ang. åläggande för Mäkelä och Lahtinen att till konkursboets förfogande afstå särskilda byggnader. *Laihela sus Hr.* u. 8/1 93: Emedan nämnda byggnader försålts till Gustaf och Greta Sandlund med vilkor att dessa skulle blifva egare till byggnaderna först sedan den å köpeskillingen utfärdade skuldsedel blifvit tillfullo gulden, fördenskull och då klgdn ej ens påstått att sagda skuld vore betald, samt den omständighet att nämnda fordran bevakats i makarna Sandlunds konkurs icke kunde betaga Mäkelä och Lahtinen deras eganderätt till byggnaderna, blef käromålet förkastadt. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 21/11 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

18. H. Raappana mot J. Aula, ang. åtal mot A. för ätjoscada. *Rovaniemi sns Hr.* u. 24/2 93: A. dömdes jeml. 2 § K. F. 19/12 64, ang. egofred, att böta 15 mk. *Wasa Hfr.*, der A. besv. sig, u. 9/12 93: Emedan det enligt den emellan Rovaniemi församlingsbor 28/5 65 ingångna stängselförening (hvilken Hr. ansett icke vara å saken verkande) ålegat klgdn att medelst hägnad själf skydda sina egor emot skada af annans husdjur, men utredt blifvit att den äng der ifrågavarande ätjoscada timat ej varit inhägnad, frikändes A. från allt ansvar i saken. *J. D.*: Enär i ofvannämnda stängselförening bestämts, att egors fredande mot husdjur fortfarande borde inom kommunen åstadkommas enligt de lagstadganden, som voro i ämnet gällande innan tillämpningen af förenämnda K. F. 19/12 64 vidtog, kunde någon försummelse i vården af sina kreatur i förevarande fall icke tillräknas A., hvarföre vid Hfrs u. fick förblifva.

19. M. Siven mot K. Klinga, ang. åtal mot klgdn för ärekränkning. *R:n i Wiborg* u. ²⁹/₃94: Klgdn sakfaldes. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ³⁰/₆94: ej ändring. *J. D.*: besvären ej pröfvade.

20, 21. W. Grönbergs och V. Palmus nådeansöknin-gar biföllos enligt Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

22. O. Lukka mot M. Kuittinen, ang. åtal mot klgdn för bedrägligt förfarande vid hästbyte. *Hiitola m. fl. snrs Hr.* u. ²/₅93: Klgdn faldes jeml. 1: 4 H. B. att böta 19 mk 20 p. samt alades utgifva ersättning. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ⁴/₁₁93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Den 7:de. 23. A. Leino mot K. Rosenberg, ang. åläg-gande för klgdn, som vid anbringandet af ny öfverbyggnad å en uti parternes m. fl. personers gemensamt egande gård befintlig brunn tilltäpt den mot R:s sida af gården inrättade brunnsöpp-ningen, att låta åter öppna brunnen, hvarjemte ansvar för ärekränkning yrkats å klgdn. *R:n i Björneborg* u. ²¹/₃93: Klgdn alades vid vite göra öppning i brunnsöfverbyggnaden, samt dömdes jeml. 7 § i K. F. ²⁶/₁₁66 att böta 45 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁴/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

24. J. Saunanoja och K. Saunanoja mot S. Rautajoki, ang. åtal mot klgdne för skogsåverkan. *Tyrväs snrs Hr.* u. ¹³/₃93: Klgdne dömdes hvardera enl. 34 § i Skogslagen ³/₆86 att för 1:sta resan skogsåverkan böta 60 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. ¹³/₁₁93: K. Saunanojas besvär pröfvades ej; J. Saunanoja hade ej anfördt skäl till ändring. *J. D.*: K. Saunanoja hade försuttit sin besvärstalan; vidkommande J. Saunanojas besvär ej annan ändring än att straffet med tillämpning af 3 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89 utsattes enligt 33: 1 S. L. till 60 mks böter.

25. K. Andersson mot Maria Lindqvist och kronolänsmannen K. Ehrman, såsom åklagare, ang. åtal mot klgdn för tvegifte. *Nagu m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²⁹/₈93 dömde klgdn jeml. 9: 2 M. B. att böta 115 mk 20 p. *J. D.*: ej ändring.

Den 8:de. 26, 27. Underd. ansökningar af O. Paavi och E. Johansson att varda till äran återstälde biföllos.

28. K. Sevon mot B. Rasell och hans hustru Anna Rasell, ang. åtal mot makarna R. för hustufnad. *R:n i Heinola dels* beslut ⁸/₅93: En af klgdn såsom vittne åberopad person Alber-tina S. förklarades jeml. 17: 10 R. B. jäfvig, emedan hon födt 2 oäkta barn och äfven sedermera gjort sig skyldig till lönskaläge, *dels* slutligt u. ²⁴/₅93: Klagomålet förkastades, och klgdn dömdes för falsk angivelse jeml. 2 mom. 1 § K. F. ²⁶/₁₁66

att böta 105 mk samt ålades utgifva 150 mk i rättegångskostnadsersättning. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 24/11 93: Rns jäfsutslag 8/5 93 ogillades och upphäfdes; men då Albertina S. blifvit utan ed vid R:n hörd och klgdn ej ens påyrkat målets återförvisande, hade skäl till ändring ej anförts. *J. D.*: Jemte det klgdns anhållan om målets återförvisande förkastades i sakens utredda skick, hade skäl till annan ändring ej förebragts än att rättegångskostnadsersättningen nedsattes till 75 mk.

29. *D. Tirva* mot *Lisa Saareks* ang. yrkande om klgdns åläggande att utgifva barnauppfostringsbidrag. *Walkeala sns Hr.* u. 7/3 93: Klgdn ålades att vid 93 års hösteting aflägga värjemålsed. Efter det klgdn vid sagda ting genom ombud S. Peuhu, som anmält klgdn af sjukdom vara förhindrad att personligen tillstädeskomma, förklarat sig ej kunna gå den honon ålagda eden, skyldigkändes klgdn, g:m u. 20/9 93, utgifva fordrade bidrag. *Wiborg Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 19/12 93: ej ändring. *J. D.*: Emedan klgdn såväl i Hfr som härstädes uppgifvit, att han åt S. Peuhu uppdragit endast att för Hr. anmäla om klgdns sjukdomsförfall och derom inlemna läkarebevis, men deremot icke bemyndigat Peuhu att å klgdns vägnar svara i saken, blef målet återförvisadt.

Den 9:de. 30. *G. Hjelmman* mot poliskonstapeln *W. Knus*, ang. åtal mot K. för olaga häktning och ärekränkning. *R:n i Åbo* u. 2/9 93: Klagomålet förkastades såsom ostyrt. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 5/12 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

31. Besvär af *E., S. och J. Seppä*, deras moder *A. Henriksdotter* och modersyster *K. Henriksdotter* i ett mål ang. besittningsrätten till *Seppä* kronohemman *N:o 8* i *Saksala by* af *Kymmene s:n. Guvernören öfver Wiborgs län* u. 30/5 93: *E., S. och J. Seppä* inrymdes gemensamt i den ena hälften af hemmanet, och barnen till *Matts Seppä*, som i lifstiden jemte *A. Henriksdotters* man varit åboer å hemmanet, inrymdes i den andra hälften af lägenheten, hvarjemte *E., S. och J. Seppä* skyldigkändes att sköta och underhålla *A. och K. Henriksdöttrar. Wiborgs Hfr.*, der de 5 sistbemälde sig besvärat, u. 20/4 94: *E., S. och J. Seppäs* besvär, som inkommit sentida upptogos ej till pröfning, och emedan *A. och K. Henriksdöttrar* icke hos *Guvernören* gjort några påståenden i saken lemnades deras besvär utan afseende. *J. D.*: ej ändring.

32. *Krigskommissarien K. Brummer* och vicehäradshöfdingen *A. Argillander*, hvardera för sig, mot stadsfiskalen *N. Forelius*, ang. åtal mot klgdne, såsom ledamöter i uppbådsnämnd, för felaktigt förfarande vid behandlingen af ett värnepligtsärende. *R:n*

i Kuopio u. $29/6/93$ dömde jeml. 1: 12 R. B., B.-att böta 38 mk 40 p. och A. 19 mk 20 p. för tjenstenstefel hvarhos klgdne ålades utgifva särskilda ersättningar. *Wiborgs Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. $27/11/93$: ej ändring. *J. D.*: Ifrågavarande felaktiga förfarande vore icke af den beskaffenhet att ansvar derför egde rum, hvarför klgdne befriades från de dem ådömda böter; i öfrigt ej ändring.

Den 11:te. 33. A. Hammar mot stadsfiskalen A. Mannström, ang. åtal mot klgdn för förfalskningsbrott. *R:n i Åbo u.* hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $11/6/93$ dömde klgdn, hvilken redan derförinnan förklarats äran förlustig, att jeml. 8: 3 M. B. böta 76 mk 80 p. *J. D.*: ej ändring.

34. A. Kohvakka mot P. Pulkkinen, ang. åtal mot klgdn för ärekränkning. *Haukivuori sns Hr.* u. $22/3/93$: Klgdn dömdes jeml. 6 § i K. F. $26/11/66$ att hållas 2 m. i fängelse. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $4/12/93$: Jemlikt åberopade och 9 § i ofvanberörda förordning fick vid Hrs u. bero. *J. D.*: Klgdn dömdes att för hvad honom stannade till last med stöd af 27: 1 S. L. böta 300 mk.

35. T. Olli mot E. Olli, den äldre, och E. Olli, den yngre, ang. åbo- och besittningsrätten till Sakhari kronohemman N:o 1 i Kurittula by af Kymmene socken, derå parterne g:m immissionsbref $21/4/69$ gemensamt antagits till åboer, och hvilket hemman T. Olli anhållit att måtte parterne emellan klyfvas. *Guvernören öfver Wiborgs län u.* $7/12/92$ förordnade att hemmanet skulle klyfvas i två jemngoda delar, och antog till åboer T. Olli å ena hälften, samt E. Olli d. ä. och E. Olli d. y., gemensamt, å den andra hälften af hemmanet. *Wiborgs Hfr.*, der E. Olli d. y. besv. sig, u. $1/12/93$: Alldenstund parterne genom förenämnda immissionsbref $21/4/69$ gemensamt antagits till åboer å hemmanet, fördenskull och med afseende å hvad Guvernörens u. rörande klyfningsfrågan innehölle, förordnades att hemmanet skulle klyfvas i tre jemngoda delar och enhvar af parterne antagas till åbo å tredjedelen af hemmanet. *J. D.*: ej ändring.

Den 12:te. 36. V. Mattila mot kronolänsmannen A. Nordanvehr, ang. olofligt anskaffande af bränvin. *Somero sns Hr.* u. $25/1/93$: Klgdn dömdes jeml. 15, 35, 49 och 50 §§ i K. F. $16/7/86$ och $9/6/92$, ang. bränvinsförsäljning m. m., att för 1:sta gången sådan förbrytelse böta 75 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $10/11/93$: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

37. A. Lindh och handl. H. Frisch, hvardera för sig, ang. åtal mot Frisch för konkursförbrytelse. *R:n i Helsingfors u.* $9/10/93$: Handl. Frisch, som öfvertygats hafva ej mindre förskingrat ett utaf honom till säkerhet för af Lindh jemte B. Wikberg in-

gången vexelförbindelse pantförskrifvet parti dynamit, än obehö-
rigen fördröjt sin konkurs, dömdes med stöd af 87 och 88 §§
i Konkursstadgan, att för omförmälda oredliga förfarande mot
Lindh under sådan förmildrande omständighet Wikbergs åt Frisch
gifna tillstånd att disponera öfver dynamitpartiet innebar, hållas
9 m. och för konkursens fördröjande 3 m. i fängelse. *Abo*
Hfr., der handl. Frisch besv. sig, u. ²⁸/₄94: Emedan någon
utredning icke förebragts derom att ifrågavarande dynamitparti
utgjort säkerhet för de vaxlar, Lindh uti Frischs konkurs beva-
kat, befriades Frisch från det honom ådömda 9 m. fängel-
sestraff, men i öfrigt fick vid Rns u. förblifva. *J. D.* (efter
omröstning): Utredt att Lindh ⁶/₃91 till Wikberg eller ordres
utställt en af Frisch accepterad, sedermera i Wasa bank diskon-
terad vaxel å 25,000 mk med vilkor att merberörda dynamit-
parti skulle användas till skuldens betalning, men att Frisch,
sedan omförmälda vaxel omsatts medelst nya af Lindh utställda
och af Frisch accepterade vaxlar, förskingrat dynamiten, samt
att Lindh nödgats inlösa vaxlarna åtminstone till ett belopp af
23,000 mk. Och som Frisch emot Lindhs bestridande ej gittat
styrka att Frisch af Lindh berättigats att använda de för dyna-
miten influtna medlen till annat ändamål än ofvanföre omförm-
mäls och det således stannade Frisch till last att hafva emot
föreskrift begagnat desamma, dömdes Frisch för nämnda lätt-
sinniga förfarande mot sina borgenärer och för hvad *Hfr.* till-
räknat honom jeml. 88 § mom. a. och d. i Konkursstadgan att
hållas 6 m. i fängelse

38. Häktade D. Seppänen mot kronolänsmannen E. Dahl-
ström, ang. åtal mot klgdn för inbrottsstöld. *Suomussalmi m. fl. snrs*
Hr. u. ¹⁸/₁₀94: Klgdn dömdes jeml. 2 och 8 §§ 28 kap. samt 1 §
7 kap. S. L. att hållas 2¹/₂ år i tukthus och därutöfver vara medb.
förtroende förlustig i 10 år. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u.
²⁰/₁₂94: ej ändring. *J. D.*: Klgdn, som undgick ansvar för in-
brott då åtalet härutinnan icke styrkt, dömdes jeml. 1 och 8 §§
28 kap. S. L. att hållas 1 år 6 m. i tukthus samt derutöfver
i 8 år vara förlustig medb. förtroende.

39. G. Sundgren mot stadsfiskalen W. Gahmberg, ang. åtal
mot klgdn för det denne skulle torgfört till föda otjenligt kött.
R.n. i Raumo u. ¹⁰/₄93: Klgdn dömdes jeml. 1: 4 H. B. att böta
19 mk 20 p. för försäljning af vara, den han visste hafva fel.
Åbo Hfr., der klgdn besv. sig, u. ¹⁸/₁₁93: ej ändring. *J. D.*:
Emedan fullständig utredning ej blifvit förebragt derom att ifråga-
komna kött varit till föda odugligt, befriades klgdn från ansvar.

40. S. Eriksson mot kronolänsmannen A. Waldstedt ang. olöfl.
bränvinsförsäljning. *Pyhämaa m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁸/₄93: Klgdn döm-

des jeml. 1 och 3 mom. 35 § i K. F. ⁹/₆92, ang. bränvinsförsäljning m. m., att för 1:sta resan slik förbrytelse böta 75 mk samt att utgifva försäljningsafgift. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²/₁₂93: ej ändring. *J. D.*: Jeml. 2 och 3 mom. återopade lagstadgande fick vid Hfrs u. bero.

Den 13:de. 41. Godsegaren K. Sohlberg mot vicekonsuln A. Eklöf, ang. ersättning. *Mäntsälä sns Hr.* u. ¹/₁₁92: Emedan vicekonsuln Eklöf, jeml. 3 p. uti parterne emellan uppgjort skogsafverkningskontrakt, förbundit sig att till godsegaren Sohlberg afstå alt hvad af de försålda träden befunnes återstå, sedan de blifvit afskurna till kontraktsenliga dimensioner, samt vicekonsuln Eklöf utöfver de vid öfverenskommen höjd afskurna stockarna tillgodogjort sig stammarna till deras återstående sträckning, ålades Eklöf att i sådant afseende godtgöra godsegaren Sohlberg enligt icke motsagd uppskattning med 13,755 mk. *Åbo Hfr.*, der vicekonsuln Eklöf sig besv., u. ¹³/₁₁93: Enär förberörda aftal om skogsafverkning varit sådant att vicekonsuln Eklöf finge använda stammarna af de träd han berättigats afverka på sätt han för godt funne, ehuru bestämmelsen härom genom något förbiseende blifvit uti kontraktet annorlunda affattad, samt godsegaren Sohlberg efter det afverkningen slutförts förklarat sig hafva intet att anmärka emot det sätt hvarpå Eklöf tillgodogjort sig stocken, blef Sohlbergs talan förkastad. *J. D.*: Emedan ifrågarvarande kontrakt innehölle tydlig bestämmelse derom, att skatar, som uppstode efter de afverkade träden, då de blifvit afskurna vid aftalad höjd, skulle tillfalla säljaren, samt vicekonsuln Eklöf sjelf medgifvit det han af toppar, afhuggna från afverkade träd, erhållit 4,904 stockar af mindre dimensioner i toppändan än ofvan nämnts; ty och då för godsegaren Sohlberg af sagda antal träd alltså återstått kortare skatar än honom rätteligen bort tillgodokomma, ålades vicekonsuln Eklöf att i ersättning för den skada Sohlberg härigenom tillskyndats till denne utgifva, efter ett beräknadt medelpris af 75 p. för hvarje skateandel Sohlberg sålunda frångått, sammanlagdt 3,678 mk.

42. S. Lihavainen mot J. Puhakka och kronolänsmannen A. Lampinen, ang. åtal mot klgdn för konkursförbrytelse. *Libelits m. fl. sns Hr.* u. ⁹/₁94: Klgdn dömdes jeml. 86 § i Konkursstadgan att för svek och bedrägeri mot sina borgenärer hållas 2 år i tukthus samt att vara ovärdig medb. förtroende i 5 år, hvarjemte klgdn förklarades förlustig cessionsförmån. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, dömde g:m u. ²⁷/₁94 klgdn att jeml. 3 § och 4 § 3 mom. i promulgationsförordningen ¹⁹/₁89 och 39 kap. 1 § 1 mom. S. L. hållas 1 år i tukthus samt därutöfver under 3 år vara förlustig medb. förtroende; i öfrigt fick bero. *J. D.* fann klgdn vara

öfvertygad att hafva, med kännedom om sin oförmåga att göra rätt för sig, genom köpslut 4/194 afhändt sig sin fasta egendom och största delen af sina lösören till ett pris, som på sätt han sjelf förklarar, anseeligt understigit deras verkliga värde, samt sålunda tillskyndat sin borgenär Puhakka betydlig skada; hvarföre och då klgdn ej ens gittat påstå att han till fullo förnöjt sina fordringsegare, klgdn med anledning af stadgandet i § 3 uti förenämnda K. F. 19/1289 och jeml. 39: 2 S. L. dömdes såsom oredlig gäldenär att hållas 6 m. i fängelse; i öfrigt ej ändring.

43. Underd. ansökan af S. Erkkilä om mildring i ådömdt straff enl. Pardonsplakatet 26/1194 bifölls.

44. Häradshöfdingen J. Lindbohm mot advokatfiskalsembetet i Wasa Hfr., ang. åtal mot klgdn för fel i tjensten derutinnan, att klgdn handlagt och afgjort ett konkursmål oaktadt sådant jäf förelegat att klgdn haft rättegång anhängig med kronolänsmannen E. Sandman, som i sagda mål utfört ansvarspåstående mot cessionanten för konkursbrott. Hfr. fann i u. 16/1293 det anförda förfarandet stanna klgdn till last såsom tjenstefel; men alldenstund Hfr. derförinnan i anledning af uppkommen fråga om jäf för klgdn att handlägga ett af kronolänsmannen Sandman, efter angifvelse af annan person, anhängiggjort brottmål, förklarar den omständigheten att klgdn hade tvist med Sandman icke utgöra jäf för honom att såsom domare handlägga nyssnämnda mål, hvari skild angifvare funnes och förordnande kunde utverkas för annan åklagare; fördens skull och enär klgdn af slik anledning kunnat anse sig oförhindrad att jemväl handlägga ifrågavarande mål, ansåg Hfr. klgdn ej kunna ådömas ansvar i saken. J. D.: Emedan Sandman å tjenstens vägnar utfört åtalet i förenämnda konkursmål i följd af två fordringsegares deri framställda ansvarsyrkande, hvilket afsett sådant konkursbrott, som ej ens fått af allmän åklagare åtalas, der icke målsegande anmält detsamma till åtal; ty och då ojäfvig åklagare jemväl före målets afgörande förordnats och deri återhemtat berörda åtal innan dom i saken afkunnats, ansåg K. S., med afseende å hvad Hfr. i ofvan åberopade särskilda brottmål förklarar, klgdn icke kunna tillräknas sådant tjenstefel som å advokatfiskalsembetets vägnar framhållits, hvarföre embetets talan underkändes.

Den 14:de. 45. H. Waris mot kronolänsmannen G. Höök, ang. såvidt målet fullföljts, åtal mot klgdn för sequesterbrott. *Karttula sns Hr.* u. 9/1292: Klgdn dömdes jeml. 8: 8 U. B. att böta 76 mk 80 p. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. 19/1293: ej ändring beträffande ansvaret. J. D.: ej annan ändring än att klgdn enl. 16: 17 S. L. dömdes att böta 20 mk.

46. Advokatfiskalsembetet i *Wiborgs Hfr.* mot guvernören i S:t Michels län W. Spåre och vicelandssekreteraren A. v. Fieandt, ang. åtal mot de sistnämnde för felaktigt förfarande i tjänsten derutinnan, att rättegången emot en till länsfängelset i S:t Michel införpassad, för stöld misstänkt person skulle obehörigen uppehållits. *Hfr.* fann i u. ²⁰/₁₂93 guvernören Spåre och vicelandssekreteraren v. Fieandt hafva kunnat taga sig anledning att innan vidare i ärendet tillgjordes, på sätt som skett, anmoda vederbörande åklagare att införskaffa närmare utredning ang. uppgifna stöldsbrott och emellertid, jemväl till utredande af den misstänktes identitet, vidtaga åtgärd om infåendet af hans frejdebrev; i anseende hvartill och då anmärkta förfarande vid anförda förhållande ej kunde anses såsom tjenstefel, åtalet förkastades. *J. D.:* Guvernören Spåre hade väl icke egt laga anledning att förordna till ny polisundersökning uti ofvannämnda tjufnads-sak och emellertid låta anstå med densammas remitterande till domstols behandling; men fann K. S. berörda förfarande, med afseende å hvad guvernören Spåre och vicelandssekreteraren v. Fieandt till sin ursäkt föreburit, likväl icke vara af sådan beskaffenhet att ansvar eller ersättningsskyldighet därför egde rum.

47. V. Mattila mot Amanda Lindqvist, ang. åtal mot klgdn för det denne skulle om Amanda Lindqvist fält uttrycket „tjuv och röfware“. Efter det klgdn förbehållit sig att g:m särskild rättegång styrka tillvitelsens riktighet samt Amanda Lindqvist på klgdns åtalan uti tvenne instanser fälts till ansvar för olofligt tillgrepp, hvarifrån hon likväl af K. S. till följe af bristande utredning frikändes, dömde *Hr. i Pälkäne m. fl. snr* g:m u. ¹¹/₄93 klgdn med fästadt afseende å berörda förmildrande omständighet att jeml. 7 § i K. F. ²⁸/₁₁66 böta 30 mk samt att med 120 mk godtgöra Amanda Lindqvists rättegångskostnad. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ³⁰/₁₁93: ej ändring. *J. D.:* ej annan ändring än att de utdömda expenserna nedsattes till 50 mk.

Den 15:de. 48. Vicehäradshöfdingen V. Falek mot advokatfiskalsembetet i *Wiborgs Hfr.*, ang. åtal mot klgdn för felaktigt förfarande vid domarembetets utföring. *Hfr.* fann i u. ²⁰/₁₂93 klgdn vid handläggningen af ett tvistemål väl hafva förfarit olagligt derutinnan att uti afkunnadt uppskofsbeslut meddelats utlåtande om svarandens betalningsskyldighet, ehuru slikt utlåtande enligt laga rättegångsordning bort följa först i sammanhang med det saken till doms företagits, men detta förfarande likväl icke vara af sådan beskaffenhet att ansvar därför borde ega rum, hvarföre åtalet underkändes. *J. D.:* ej ändring.

49. V. Katainen mot stadsfiskalen M. Lagerstam, ang. fylleri. *Ordningsrätten i Iisalmi stad* u. ²/₁₀93: Klgdn dömdes jeml.

78 § i K. F. ³⁰/₅59 att för 2:dra resan fylleri böta 24 mk. *Guvernören i Kuopio län*, der klgdn besv. sig, u. ²⁰/₁₂93: ej ändring. *J. D.*: Jeml. 43: 6 S. L. fick bero.

50. D. Weckman mot K. Packalén ang. åläggande för klgdn att utgifva egenmäktigt omhändertagna medel. *Sibbo m. fl. snrs Hr.* u. ¹²/₄93: Klgdn ålades utgifva fordrade 700 mk, hvaremot Hr. icke ansåg sig kunna i sammanhang härmed ingå i pröfning af klgdns qvittningsanspråk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ³⁰/₁₁93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

51. Kronolänsmannen K. Heineman mot H. Nasi, ang. åtal mot Nasi för det han i sin salubod utlemnat bränvin såsom gifva till förtäring å stället. *Pyhäjoki m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁷/₁₁92: Nasi dömdes såsom för 1:sta resan oloflig bränvinsförsäljning att jeml. 25 och 35 §§ i K. F. ¹⁶/₇86 böta 75 mk och att utgifva stadgad afgift. *Wasa Hfr.*, der Nasi besv. sig, u. ¹/₂94: Åtalet förkastades såsom ostyrt. *J. D.* lät med upphäfvande af Hfrs u., vid Hrs u. bero.

52. Revisionsmålet Maaninga kommun, sökande, och D. Savolainen, svarande, ang. ömsesidiga fordringsanspråk. *Maaninga sns Hr.* u. ⁷/₁₀92: Jemte det kommunens talan förkastades, tilldömdes svdn 1,123 mk 84 p. med ränta. *Wiborgs Hfr.*.. dit kommunen väddjat, upptog ej målet till pröfning emedan ändringsansökningen icke åtföljts af samtliga i målet tillkomna protokoll. *J. D.*: Emedan kommunen uti Hrs slutliga u. sökt ändring endast såvidt kommunens talan förkastats och kommunen deraf kunnat hafva skäl för antagandet att endast de vid behandlingen af kommunens ifrågavarande käromål vid Hr. tillkomna protokoll varit att såsom till målet hörande anses, hade Hfr. ej bort undandraga sig pröfningen af målet, som förty återförvisades.

Den 16:de. 53. Vicelandskamreraren J. Holmberg mot advokatfiskalsembetet i *Åbo Hfr.*, ang. yrkande om klgdns åläggande att återbära för tvenne af honom kontrasignerade expeditioner i ärenden rörande fattigvård, tvärtemot stadg. i 17 § i K. F. ¹⁷/₃79, ang. allmänna fattigvården i landet, 14 § mom. 18 i K. F. ²¹/₁₂91, om stämpelbevillning, och 6 § mom. 4 i K. F. ang. expeditionslösen ¹⁵/₁83, uppburna afgifter. *Hfr.* ålade i u. ²⁸/₄94 klgdn jeml. nämnda lagrum återbära sagda afgifter och utgifva ersättning åt vederbörande sakegare. *J. D.*: ej ändring.

54. J. Inberg mot A. Ingemari, ang. skogsåverkan. *Norrmark sns Hr.* u. ²⁰/₁93: Klgdn sakfäldes. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ⁹/₁94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

55. Erik Haronen mot D. Kiesi, ang. fordran. *Mäntyharju sns Hr.* u. ²³/₂94: H. ålades betalningsskyldighet. *Åbo*

Hfr., dit H. vädjat, dom $24/1194$: ej ändring. *J. D.*: Ändringsansökningen pröfvades icke.

56, 57. Underd. ansökningar af J. Eriksson och P. Mäkeläinen om lindring uti dem ådömdt straff bifölls enl. Pardonsplakatet $26/1194$.

Den 18:de. 58. Häktade K. Markelin mot kronolänsmannen G. Lindvall, ang. åtal mot klgdn för dråp å A. Hugg. *Helsinges Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $10/1094$ dömdes klgdn att jeml. 1 mom. 4 § 21 kap. S. L. hållas 4 år i tukthus. *J. D.* (efter omröstning): ej annan ändring än att, enär utredt blifvit att Hugg vid angifna tillfälle, sedan han uppträdt störande och uppfordrats att förhålla sig anständigt, påbegynt ifrågavarande slagsmål, hvarunder klgdn, utan afsigt att dräpa, uppsåtligen med en stör tilldelat Hugg, som varit beväpnad med knif, det slag emot hufvudet, hvaraf Hugg ljutit döden, samt då omständigheterna vid dråpet således varit synnerligen mildrande, klgdn, jeml. 2 mom. 4 § 21 kap. S. L., dömdes att hållas 2 år i tukthus.

59. J. och F. Koskinen mot A. Johansson, ang. yrkande om ansvar och ersättning mot klgdne för det desse egenmäktigt sönderhuggit en dambyggnad. *Hvittis Hrs* u. $15/193$: Klgdne dömdes jeml. 16 § i K. F. $23/368$, ang. vattenledningar och vattenverk, att hvardera böta 50 mk samt utgifva ersättning. *Åbo Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. $29/1193$: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

60. N. Palander mot folkskoleinspektorn i Björneborg O. Lilius, ang. af klgdn instämmt ansvarsyrkande bl. a. för det L. utan skäl misshandlat klgdns son folkskoleeleven Karl Palander. *R:n i Björneborg*, u. $11/493$, fann L. haft anledning till Karl Påländers bestraffning, hvarföre och då ej utredts att densamma varit öfverhöfvan sträng, klagomålet förkastades. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $23/1193$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

61. K. Ruuskanen mot vicehäradshöfdingen J. Svanljung, ang. fordran. *Rantasalmi m. fl. snrs Hrs* u. $16/294$: R. ålades betalningsskyldighet. *Wiborgs Hfr.*, dit R. vädjat, dom $24/1194$: ej ändring; R. dömdes för ohemul klagan jeml. 29: 2 R. B., sådant detta lagrum lyder i K. F. $27/468$, att böta 57 mk 60 p. *J. D.*, der R. sökt ändring i målets kriminela del lät (efter omröstning) vid Hfrs dom bero.

62. H. Kettinen mot P. Villa m. fl., ang. af klgdn instämmt ansvarsyrkande för ätjuskada. *Kuolemajärvi m. fl. snrs Hrs* u. $5/494$: Klagomålet kunde icke till pröfning upptagas. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, förklarade uti u. $12/1094$ besvärstalan försutten. *J. D.*: ej ändring.

Den 19:de. 63. M. Kortesoja mot kronolänsmannen A. Lang, ang. åtal mot klgdn, J. Mäkelä och I. Salo för skogsåverkan å Mäkelä kronohemman, hvars åbo S. Mäkelä för sinnessvaghet blifvit stäld under klgdns och V. Löytökorpi förmynderskap, äfvensom ansvarsyrkande mot klgdn och Löytökorpi för försummelse af deras förmyndarepligter. *Kankaanpää m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{5}{5}$ 93: Klgdn dömdes jeml. 34 § i Skogslagen att böta 90 mk för 1:sta resan skogsåverkan, hvarjemte J. Mäkelä och I. Salo sakfaldes för enahanda förbrytelse; och emedan klgdn och Löytökorpi genom vårdslöst handhafvande af berörda förmynderskap möjliggjort den af J. Mäkelä och I. Salo föröfvade åverkan och underlåtit att härom göra angifvelse, ålades klgdn och Löytökorpi, som likväl undgingo ansvar för sagda försumlighet, att gemensamt gälda hvad af kronan tilldömd ersättning icke kunde hos Mäkelä och Salo utfås. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{7}{12}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att, enär klgdn förordnats endast att i berörda förmynderskap biträda Löytökorpi, klgdn befriades såväl från skyldigheten att gemensamt med denne utgifva ofvannämnda ersättning, som ock från att deltaga i betahingen af särskilda klgdn jemte öfriga anklagade åhvälfda stämnings- och vittnesarvoden.

64. S. Huti mot stadsfiskalen O. Albrecht jemte G. Sönderman och A. Vilkinan, ang. misshandel å de begge sistnämnde. *R:n i Helsingfors* u. $\frac{19}{5}$ 93: Klgdn dömdes jeml. 12 § i K. F. $\frac{26}{11}$ 66 att hållas 1 m. i fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{14}{12}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

65. Besvär af brandförsäkringsbolaget Polhola och J. Förstén i ett mål, hvori kronolänsmannen V. Blåfjeld åtalat F. för brandanstifthan i svikligt syfte. *Asikkala snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $\frac{7}{11}$ 93 förklarade F. till följe af bristande utredning icke kunna åt saken fällas. *J. D.*: målet återförvisades.

Den 21:sta. 66. M. Naatti och J. Autio mot J. Björckbacka och J. Luomanperä, ang., såvidt målet fullföljts, åtal mot klgdne m. fl. personer för falskt vittnesmål. *Kivus snrs Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. $\frac{20}{10}$ 93 med stöd af 5 § i K. F. $\frac{26}{11}$ 66 och 17: 18 R. B. dömde M. Naatti att hållas 3 m. i fängelse samt J. Autio att böta 76 mk 80 p., hvarhos begge förklarades för framtiden icke vittnesgilla och ålades utgifva särskilda ersättningar. *J. D.* lät vid Hfrs u. bero.

67. A. Broms mot P. Löfgren, ang., såvidt målet fullföljts, ansvarspåstående mot L., som i en emot klgdn anhängiggjord rättegång uppträdt såsom biträde åt motparten, för det han förledt sin hufvudman till sagda rättegång och drifvit orättfärdig sak m. m. *St Michels snrs Hr.* u. $\frac{1}{12}$ 92: L. dömdes jeml. 15: 14

R. B. och Kgl. brefvet ¹²/₃1756 att böta 19 mk 20 p. och förbjöds att vidare införa Rätta föra annans talan. *Wiborgs Hfr.*, der L. sig besvärat, u. ¹⁵/₁₂93: L. kunde icke tagas till last att hafva förledt sin hufvudman till ifrågavarande rättegång eller eljest missbrukat sin ställning såsom rättegångsbiträde, hvarföre klgdns talan förkastades. *J. D.*: ej ändring.

Den 22:dra. 68. Besvär af H. Kristo och hans hustru Sofia Kristo, i mål, deri H. Kristo af kronolänsmannen D. Strang åtalats för hor och fylleri, i sammanhang hvarmed Sofia Kristo påyrkat äktenskapsskilnad. *Ylistaro m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som gm u. ⁴/₁₂93 jemte det åtalet mot H. Kristo och hans kusin Justina Kristo för hor såsom ostrykt förkastades, med stöd af 56: 1 M. B., jfrd med Kgl. F. ²⁰/₁1779, och 78 § i K. F. ³⁰/₅59 dömdes H. Kristo att för tvefaldt hor, föröfvadt med Elisabet Varismäki, hållas 28 d. i fängelse vid vatten och bröd samt för 4:de resan fylleri böta 48 mk; hvarhos äktenskapet emellan makarna Kristo jeml. 13: 1 och 2 G. B. förklarades upplöst. *J. D.*: Åtalet mot H. Kristo för fylleri förkastades, enär ej ens påstått att han varit drucken å sådant ställe, som i 43: 6 S. L. omförmäldes, samt H. och Justina Kristo förklarades, i anl. af Sofia Kristos besvär, med misstänkliga omständigheter besvärade att hafva med hvarandra föröfvat hor; i öfrigt ej ändring.

Den 23:dje. 69. Besvär af M. Nevala i ett mål, deri klgdn i sammanhang med af honom jemte åklagare mot J. Turunen utfördt åtal för stöld, yrkat åläggande för A. Markkonen, M. Hartikainen och K. Suhonen, som tillhandlat sig den stulna egendomen, att gälda det som ej kunde af Turunen utfas. *R:n i Kuopio* u. ⁵/₅93: Emedan ej blifvit utredt att nämnda egendom numera innehades af Markkonen och hans medparter samt jemväl vore ostrykt att desse afvetat att egendomen varit stulen, blef klgdns talan förkastad. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹¹/₁₂93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

70. E. Roos mot stadsfiskalen V. Tammelander jemte särskilda klgdns borgenärer, ang. åtal mot klgdn för konkursbrott. *R:n i Torneå* u. ⁹/₁₀93: Klgdn dömdes för vårdslöshet och lättsinnighet emot borgenärer att jeml. 88 § mom. c. och d. i Konkursstadgan hållas 4 m i fängelse. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁵/₆94: Klgdn dömdes jeml. 2 och 3 mom. 3 § 39 kap. S. L. att hållas i fängelse för försumlighet i sin bokföringskyldighet 2 m. samt för konkursens fördröjande likaledes 2 m., eller att undergå sammanlagdt 4 m. fängelse. *J. D.*: ej annan ändring i llfrs u. än att klgdn efter sammanläggning af de honom i förestående mätto ådömda skilda straff, jeml. 7: 5 S. L. skulle i ena bot hållas 3 m. 15 d. i fängelse.

Den 25:te. 71. Ynglingen G. Lindholm mot stadsfiskalen A. Mesterton, ang. åtal mot klgdn för misshandel å A. Planting, K. Tomasson och A. Lampén. *R:n i Helsingfors* u. $7/_{10}92$: Klgdn dömdes jemt. 7, 12 och 16 §§ i K. F. $26/_{11}66$ att hållas för misshandel mot P. 1 m. 15 d., mot T., 2 m. och mot L. 15 d., eller sålunda sammanlagdt 4 m. i fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $6/_{12}93$: ej annan ändring än att ansvaret för våldet å T. nedsattes till fängelse i 1 m., hvadan klgdn skulle i ena bot hållas 3 m. i fängelse. *J. D.*: Emedan de klgdn ådömda skilda straff, jemt. 3 mom. 6 § i promulgationsförordningen $19/_{12}89$, borde sammanläggas enl. 7: 5 S. L., skulle klgdn hållas inalles 2 m. 15 d. i fängelse; i öfrigt ej ändring.

72. Underd. ansökan af G. Nylander om lindring i honom ådömdt straff enl. Pardonsplakatet $26/_{11}94$ bifölles.

73. Besvär af kronolänsmannen A. Ylönen och J. Lindholm, hvardera för sig, i ett mål ang. klagan öfver utmätning. *Kristina sns Hr.* u. $8/_{12}93$: Den öfverklagade kvarstaden upphäfdes och Y. ålades utgifva ersättning. *Wiborgs Hfr.*, der Y. besv. sig, u. $5/_{12}93$: ändring endast beträffande beloppet af L. tilldömda expenser. *J. D.*: Lindholms besvär, som inkommit sentida, pröfvades ej: i öfrigt ej ändring.

Den 26:te. 74. Besvär af Lempälä kommun, för sig, och bokhållaren vid kommunens länemagasin K. Tappura samt mätaren vid samma magasin G. Inkilä, gemensamt, ömsesides i ett mål, deri de sistnämnde af kommunens ombud K. Pietilä jemte allmän åklagare åtalats för olofligt tillgrepp af säd ifrån magasinet. *Lempälä sns Hr.*: dels beslut $18/_{3}90$ dessmedelst särskilda af kommunen till vittnen åberopade personer, som dels hade nytta eller skada af målets utgång dels voro skylda med sådana personer, förklarades jäfviga, dels u. $12/_{10}92$: Tappura och Inkilä, som öfvertygats att hafva från magasinet olofligen tillgripit en säck innehållande 15 kpr säd och ej förmått styrka sin uppgift derom att sagda säd skulle utgjorts af magasinet icke tillbörande spillsäd, dömdes jemt. 47: 1 M. B. att för snatteri hvardera böta 4 mk 50 p.; hvaremot Tappura till följe af bristande utredning ej kunde fällas till ansvar för tillgrepp af magasinet ytterligare fränhänd säd. *Åbo Hfr.*, der parterna ömsesides besv. sig, u. $20/_{12}93$: ändring hvarken i rättegång eller sak. *J. D.*: Emedan Pietilä icke visat sig vara i den ordning 15: 7 R. B. föreskrefve befullmäktigad att föra kommunens talan i K. S., upptogs P:s ändringsansökan ej till pröfning. Vidkommande Tappuras och Inkiläs besvär, hvilka icke föranledde ändring i förenämnda jäfsutslag, så ansåg K. S. det icke vara utredt att Tappura och Inkilä $6/_{12}89$, sedan magasinet efter afslutad utlåning af spanmål

rengjorts och stängts samt Tappura till behöriga personer aflemnat tvenne af magasinets tre nycklar, ånyo ingått i magasinet och derifrån bortfört säd; i anseende hvar till och då anledning ej fans att antaga det den af Tappura och Inkilä sagde dag efter afslutad förrättning ur magasinet utburna säcken innehållit annat än desse uppgifvit eller sådan spillsäd som enligt vid magasinet vedertaget bruk tillfallit bokhållaren, samt utredning ej heller förebragts derom att Tappura före eller efter nästberörde dag från magasinets förråd obehörigen tillgripit något, men omständigheter deremot förekommo, hvilka gjorde det sannorlikt att spanmål genom annans handaverkan blifvit magasinet olofligen fränhänd, frikändes Tappura och Inkilä från dem ådömdt ansvar och ersättningsskyldighet till kommunen.

75. H. Wahlroos mot H. Grönqvist, ang. åtal mot klgdn för misshandel. *R:n i Raumo* u. ²⁸/₉93: Klgdn dömdes jeml. 12 § i K. F. ²⁶/₁66 samt 3: 6 M. B. att för misshandel böta 90 mk och för sabbatsbrott 19 mk 20 p. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ³⁰/₁₂93: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Emedan särskildt straff för sabbatsbrott i fall af förevarande beskaffenhet ej föreskrefves i S. L., blef klgdn, jeml. 3 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89, från det honom i antydt afseende ådömda särskilda ansvar befriad; i öfrigt ej ändring.

76. J. Pystynen mot kronolänsmannen B. Broms, ang. åtal mot klgdn för olofligt tillgrepp. *Mäntyharju sns Hr.* u. ²³/₉93: Klgdn kunde för bristande bevis icke åt saken fällas. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²³/₁94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 27:de. **77.** Fängsliga Mathilda Karhunen mot kronolänsmannen G. Lindvall, ang. åtal mot klgdn för försök till barnamord. *Helsinge sns Hrs* u. hemställdt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²¹/₁95 med stöd af 21: 1, 4: 1 och 7: 2 S. L. dömde klgdn att utstå 4 ars tukthusstraff och derutöfver i 5 år vara förlustig medb. förroende. *J. D.*: ej ändring; klgdns nådeansökan afslogs.

78. K. Vihlman mot A. Johansson, ang. åtal mot klgdn för det denne egenmäktigt utestängt Johansson från begagnandet af ett åt J. uthyrdt rum i klgdns gård. *R:n i Borgå* u. ²⁹/₃93: Klgdn fäldes jeml. 1: 4 U. B. att böta 38 mk 40 p. samt ålades utgifva skadestånd. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁴/₁₂93: ej ändring. *J. D.*: Emedan klgdn af förhandenvarande omständigheter kunnat taga sig anledning till sitt åtalade förförande, frikändes klgdn från ansvar; i öfrigt fick vid Hfrs u. bero.

79. Vicehäradshöfdingen T. Wahlroos mot advokatfiskals-embetet i *Wiborgs Hfr.*, ang. åtal mot klgdn för sådant fel i tjensten, att klgdn vägrat åt en part, som företett af kommunalnämndsordförande utfärdadt medellöshetsintyg, afgiftsfritt utgifva

en domstolsförrättning tvärtemot stadg. uti 51 § i K. F. ⁶/₂65, ang. kommunalförvaltningen på landet, K. K. ¹⁵/₆71, 8 § i K. F. ¹⁵/₁83, ang. expeditiönslösen, samt 34 p. 14 § i K. F. ²¹/₁₂91 om stämpelbevällning, hvarigenom sagda part utsatts för hinder i bevakningen af sin rätt. *Hfr.*, der klgdn invände att nämnda bevis företetts först sedan protokollet hunnit blifva på stämpeladt papper utskrifna samt att bemälda rättsökande, som erlagt vadeskilling, enligt hvad vederbörande häradsnämnd och kronolänsman intygat icke saknade tillgång att gälda ifrågavarande afgifter, fann det anmärkta förfarandet stanna klgdn till last som tjenstefel, hvarför klgdn, som likväl med afseende å hvad han till sin ursäkt anført härför undgick ansvar, ålades utgifva fordrad ersättning. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Den 28.de. 80. Besvär af J. Tommola och kronolänsmannen L. Forss i ett mål ang. af desse mot A. Blomberg, samt af den sistbemälda mot Tommola och Forss utförda ansvars- och ersättningspåståenden. *R:n i Helsingfors* u. ²⁸/₆93: Samtliga i målet utförda påståenden förkastades. *Åbo Hfr.*, der Tommola och Forss besv. sig, u. ¹⁶/₁₂93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

81. M. Korpela mot agenten för Ingerois pappersbruk E. Hackselius och ordförande i direktionen för Tammerfors Linne- och Järnmanufaktur aktiebolag A. Kihlman, ang. skadeersättning. *Joutsa m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁹/₆92: Klgdn tilldömdes i fordradt afseende 1,307 mk 90 p. *Wiborgs Hfr.*, der parterne besv. sig, u. ²⁰/₁₂93: Utredt att Hackselius eller Ingerois bruk, som eges af förenämnda bolag, enligt kontrakt ¹/₇86 icke varit, sedan träd från några delar af klgdns ifrågakomna skogsmark under vintern 87 fälts och bortförts, vidare berättigade att under följande år afverka träd från dessa skogsdelar, men att Hackselius sådant oaktadt under åren 91 och 92 låtit hugga och bortföra från samma delar af skogen det af klgdn uppgifna antalet träd af kontraktssenliga dimensioner och dessutom ett angifvet antal undermåliga träd; i anseende hvartill och då afverkningen verkställdt å bolagets vägnar, *Hfr.* efter pröfning af trädens värde och genom afverkningen åstadkommen skada ålade Hackselius och derest han saknade tillräcklig tillgång, bolaget att till klgdn utgifva 3,366 mk 30 p. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

82. Häktade F. Grönlund mot stadsfiskalen J. Holmberg ang. åtal mot klgdn för rån. *R:ns i Björneborg* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ⁷/₁₂94 förklarade klgdn om åtalet förvunnen samt förty hafva förverkat den honom nåd. u. ¹⁸/₁₂79 förvunnade vilkorliga frihet från förrättande af honom härförinnan (4:de resan stöld ådömdt lifstidsstraffarbete. *J. D.*: Klgdn ha

ej anført skäl till ändring i Hfrs u., hvarvid förty, och enär åklagaren dermed åtnöjs, fick bero.

83. A. Lindstedt mot stadsfiskalen W. Palander, ang. miss-handel. *R:n i Tammerfors* u. 27/693: Klgdn fäldes att för miss-handel böta 75 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, upptog ej besvären till pröfning, emedan klgdn uti besvären bifogad löftes-skrift ställt borgen för böter som ådömts honom g:m R:ns i Tammerfors u. 27/683. *J. D.*: Emedan berörda borgesskrift af uppenbar misskrifning upptoge dagen för R:ns u. till 27/683 i st. för 27/693 och denna misskrifning uti till K. S. ingifven ny borgesskrift blifvit rättad, blef målet återförvisadt.

84. Revisionsmålet emellan J. Johansson m. fl. lägenhets-innehafvare i Mustasaari s:n, sökande, och Jernvägsstyrelsen, svä-rande, ang. åläggande för Jernvägsstyrelsen att antingen öfvertaga hägnads- och dikningsskyldigheten mot skdnes lägenheters mark, för hvilken skyldighet vid expropriationen till Wasa—Tammerfors jernväg någon godtgörelse icke beräknats nämnda hemmans innehafvare, eller ock att ersätta skdne kostnaden för sagda stängsel och dikning. *Mustasaari m. fl. snrs Hr.*, der Jernvägsstyrelsen gjort invändning om preskription, u. 4/492: Emedan expropriationen af mark från omförmälda hemman försiggått redan år 80 samt således mera än 10 år före det ifråvarande ersätt-ningstalan väckts, kunde sagda talan ej till pröfning upptagas. *Wasa Hfr.*, dit skdne vädjat, dom 30/1293: Skdne hade icke anført skäl till ändring i Hrs u., hvarvid jembl. 13 § i K. F. 12/1264 fick förblifva. *J. D.*: Skdnes talan vore icke af den beskaffenhet att domstolarna på anförd grund hade bort undan-draga sig pröfningen af nämnda talan, hvarföre målet återför-visades.

1894.

Domar.

Oktober.

Den 5:te. 1. Nylands Aktiebank mot sysslomännen i O. Wahlstens konkurs. Målet finnes särskildt refererad i J. F. T.

2. T. Rostedt, såsom förmyndare för Tyko Roström, mot F. H. Rantarossi, ang. afhysning. *Norrmark m. fl. surs Hr. u. 14/10 92:* Emedan svdn, som 4/10 88 till skatte köpt omtvistade 1/16 mantal af Rossi hemman i Påmark kapell, förty vore rätter egare till sagda fastighet, dertill skdn ej gittat visa Roström hafva någon rätt, ålades skdn att efter åtnjuten fardag öfverlåta hemmansdelen åt svdn. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom 31/5 93: Hrs u. fastställdes. *J. D.* (efter omröstning): Som svdn innehade skattebref å hela ifrågavarande hemmansdel, blef Hfrs dom gillad, hvarjemte handlingarna i målet öfverlemnades till prokuratorn i K. S. i och för vidtagande af den åtgärd, hvartill omständigheterna kunde föranleda.

Den 8:de. 3. A. Lampinen mot T. Elg, dennes hustru K. Friari och deras fosterson J. Kuikka, ang. *dels* yrkande af Elg att utbekomma särskild af skdn omhänderhafd, Elg tillhörig egendom eller ersättning derför, *dels* af skdn instämd talan om svdnes förpliktande att godtgöra skdn för det denne en tid underhållit och vårdat Elg samt för hans räkning verkställt hvarjehanda utbetalningar. *Ruokolaks m. fl. surs Hr. u. 19/6 92:* Jemte det Elg tilldömdes särskild lösegendom till fastställt belopp, äfvensom ränta och rättegångskostnadsersättning, blef skdns talan på angifna grunder förkastad. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom 10/6 93: Beträffande Elgs talan, derutinnan ändring söktes endast såvidt angick utdömd ränta och expenser, fick vid Hrs u. bero; och då skdn ej ens gittat förebära att Elg för sitt underhåll hos skdn utfäst eller skdn i sådant afseende förbehållit sig annan godtgörelse än afkomsten af Elgs i skdns beinförda egendom, samt skdn, som ej visat sig hafva för Elg

gjort andra utbetalningar än af dennes utskylder, måste för desamma anses vara godtgjord genom den af skdn ostridigt uppburna afkastningen från Elgs fastighet, blef skdns talan jemväl i denna del ogillad. *J. D.*: ej annan ändring än att skdn befriades från skyldighet att utgifva ersättning för Elgs kostnader i målet vid Hr.

Den 10:de. 4. J. Lehtinen mot agenten för Halla bolag O. Sätthén, som vid ansökan om inteckning i en skdn tillhörig fastighet till säkerhet för en af skdn till Halla bolag utfärdad skuldsedel, hvars riktighet skdn bestridt, hänvisats att jemt. 11 § i K. F. om inteckning ^{9/11}68 g:m skild rättegång styrka förbindelsens riktighet; ang. yrkande af svdn att sagda skuldsedel måtte tillerkännas bindande kraft. *Sysmäs Hfr.* u. ^{7/9}93: Käromålet bifölles. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, lät uti dom ^{24/2}94 vid Hrs u. bero, jemte det skdn för ohemul klagan dömdes att böta 57 mk 60 p. *J. D.*: ej ändring i Hrs dom.

Den 12:te. 5. G. Kaustio m. fl. mot J. Stöör m. fl., ang. klander af rågång. Målet finnes särskildt refererad i J. F. T.

Den 15:de. 6. G. Spåre mot J. Ceder och A. Sirén, såsom sysslomän i D. Yléns konkurs, ang. fordran. *R:n i Tammerfors*, der skdn uti ^{19/6}93 i Yléns konkurs, afkunnad dom tilläuts att g:m särskild rättegång styrka riktigheten af ifrågavarande fordran, u. ^{23/8}93: När Ylén erkänt sig hafva af skdn till låns bekommit det utsökta beloppet 1,000 mark och derå utfärdad skuldsedel, fastställdes beloppet jemte ränta till betalning ur de afträdde tillgångarna med den rätt sagda fordran i konkursdomen tillagts. *Åbo Hfr.*, der svdne vädjat, dom ^{26/4}94: Emedan skdn ej gentemot svdnes bestridande gittat visa, det Ylén verkligt utfärdad ifrågavarande skuldsedel, blef käromålet förkastadt. *J. D.* pröfvade, med afseende å den i målet förebragta bevisningen, rättvist upphäva Hrs dom och låta vid R:ns u. bero.

7. M. Könönen och J. Tarhonen mot disponenten för Lehtoniemi mekaniska verkstad A. Krank, ang. *dels* af svdn instämtdt yrkande om åläggande för skdne att till verkstaden utgifva ogulden köpeskillning med ränta för särskilda åt skdne till deras sågrörelse levererade maskiner samt betingad godtgörelse för maskinernas uppställning och för å dem anställd besigtning m. m., *dels* genstämmningstalan af skdne om ersättning för skada och förlust i nämnda sågrörelse, som tillskyndadt skdne i följd af maskinernas påstådda oduglighet och bristfälliga uppställning samt för öfriga uppgifna försummelser, som vid leveransafstalets fullgörande skulle stannat svdn till last, äfvensom godtgörelse för maskinernas försättande i brukbart skick och särskilda af skdne för svdns räkning gjorda utläggningar. *R:n i Fredrikshamn*, der

svdn undandrog sig svaromål i anledning af skdnes genstämmningstalan samt skdne anmälte jäf emot tvenne af motparten åberopade vittnen A. Turunen och L. Forstén, *dels* beslut ²⁸/₃/92: Skdnes talan, såvidt densamma angick ersättning för den skada de i sågrörelsen lidit, upptogs, på grund af 11: 6 R. B., ej till pröfning, och jäfsinvändningen mot Turunen underkändes; samt beslut ¹⁸/₆/92, desmedelst jäfvet mot Forstén förkastades, *dels* u. ²⁰/₆/92: Skdne ålades till svdn utgifva 9,867 mk 45 p. jemte ränta och expenser. *Wiborgs Hfr.*, dit parterna ömsesides väddat, dom ²⁶/₆/93: Jemte det skdnes hos Hfr upprepade yrkande om svdns förpliktande att utgifva ersättning för ifrågavarande maskiners försättande i brukbart skick lemnades utan afseende, enär sagda anspråk vid R:n frångåtts, fann Hfr. skäl ej förekomma till ändring i R:ns tvenne ofvannämnda beslut. Vidkommande sjelfva saken ansåg Hfr. väl icke, på sätt R:n utsagt, skdne genom att till sågning begagna ifrågavarande maskiner hafva emottagit och sålunda godkänt desamma; men emedan den oguldna delen af priset för maskinerna, enligt ordalydelsen i kontraktet, bort erläggas sålunda, att skdne accepterade sex månaders vxelar, a 6,000 mark, då sågen försatts i gångbart skick och å återstoden sex månader derefter, samt utredt blifvit att sågen ⁹/₃/91 varit i sådant skick, fann Hfr. lika med R:n skdne böra till svdn utgifva oguldna återstoden af maskinernas pris jemte ränta; hvarhos Hfr. ansåg parternas ändringsansökningar i öfrigt ej föranleda till annan ändring i R:ns u. än att, enär svdn (som kontraktenslignat bort leverera maskinerna i Willmanstrand, men likväl aflemnadt dem å Piekssämäki jernvägsstation, hvarifrån fraktkostnaden till Pulsa station erlagts af skdne med 251 mk 10 p. för försummelsen att leverera maskinerna till Willmanstrand) vore skyldig att utgifva vidare ersättning för frakt än det belopp hvarmed kostnaderna för maskinernas forsling till Pulsa från Willmanstrand tilläfväntys kunde öfverskjuta kostnaderna för deras forsling från Piekssämäki, men utredning härutinnan saknades, svdn frikallades från skyldigheten att gälda skdne af R: tillerkända förberörda 251 mk 10 p., samt att expenserna i målet qvittades; och skulle skdne förty till svdn utgifva 10,118 mk 55 p. med ränta. *J. D.*: ej annan ändring i Hfrs dom än att, emedan skdne i följd deraf att ifrågavarande maskiner, ehuru desamma bort levereras i Willmanstrand, likväl aflemnats å Piekssämäki station fått vidkännas fraktkostnaden för maskinernas transport från Piekssämäki till Pulsa med 251 mk 10 p., skdne berättigades af från den summa dem ofvan ålagts utbetala afräkna sagda belopp; svdn likväl obetaget att, i händelse den skdne sålunda tillerkända fraktkostnadsersättning tilläfväntys skulle öfverskjuta det belopp som skulle erfordrats för merberörda maskiners for

ling från Willmanstrand till Pulsa, hvarom utredning saknades, för skilnaden hålla sig till skdne.

Den 19:de. 8. Aktiebolaget Neptun mot H. Peltoniemi, ang. yrkande af svdn, som jemlikt tvenne särskilda kontrakt af ^{12/11}91 åtagit sig att inom påföljande seglationstid till bolaget vid Filppula fors leverera ett belopp ved till angifvet pris och af bestämd kvalitet, om åläggande för bolaget att efter medgifna afdrag utgifva priset icke allenast för den del af den levererade veden, som bolaget emottagit och låtit afföra till Tammerfors, utan äfven för den del deraf som kvarlemnats vid sagda fors. *R:n i Tammerfors* u. ^{17/4}93: Bolaget ålades att för den redan mottagna veden erlägga 822 mk 25 p., hvarhos bolaget förpliktades att utgifva jemväl det öfverenskomna priset för det vid Filppula fors kvarlemnade vedpartiet jemte ränta å det utdömda från ^{25/11}92, då seglationstiden för året bevisligen upphört, hvilken dag det svdn tilldömda beloppet senast bort åt honom utgifvas. *Åbo Hfr.*, dit bolaget vädjat, dom ^{9/5}94: Bolaget hade väl hos Hfr. anmärkt att svdn skulle förverkat ifrågavarande leveranskontrakt, enär han ej ens föreburt mindre visat sig hafva anskaffat hela det i kontrakten bestämda beloppet ved; men då en slik invändning ej blifvit inför *R:n* gjord, lemnades densamma utan afseende, jemte det vid *R:ns* u. fick förblifva. *J. D.*: Alldenstund bolaget emottagit och behållit förenämnda till Tammerfors frambefordrade belopp ved utan att någon öfverenskommelse om nedsättning af det för detsamma betingade pris derförinnan med svdn ingåtts, fann K. S. ej skäl till ändring i Hfrs dom, såvidt bolaget ålagts gälda förenämnda 822 mk 25 p. med ränta. Deremot och då utredt blifvit att den vid Filppula fors kvarliggande veden delvis varit af så dålig beskaffenhet att den ej uppfyllt bestämningarna i leveranskontrakten samt bolaget ej kunde anses vara förpliktadt att emottaga och liqvidera samma ved innan den odugliga delen deraf först blifvit afskild, men svdn icke visat sig hafva vidtagit tillfyllestgörande åtgärder i sådant syfte, blef svdns talan i denna del förkastad.

Den 20:de. 9. K. Johansson mot G. Braxén och direktionen för Wasa-Nordsjö ångbåtsaktiebolag, ang. af skdn mot bemälda ångfartygsbolag samt Braxén, såsom befälhafvare å bolaget tillhöriga ångfartyget »Björn», utförd ersättningstalan, för skada å last, som drabbat skdn vid sagda fartygs inträffade förölyckande. *R:n i Nikolaistad* u. ^{27/3}93: Skdns emot förenämnda bolag förda talan ogillades, hvaremot Braxén, som ej framställt någon anmärkning emot de af skdn uppgifna värden å ifrågavarande last, ålades att i ersättning för densamma efter medgifna afdrag till skdn utgifva 15,009 mk 95 p. *Wasa Hfr.*, dit skdn och Braxén ömsesides vädjat, dom ^{1/5}94: Skdns talan upptogs ej till

pröfning; och då det icke, emot Braxéns bestridande och den af honom framställda bevisning, vore utredt att Braxén skulle gjort sig skyldig till sådant fel och försummelse i tjensten. att ersättningsskyldighet för honom kunde ifrågakomma, så förkastades skdns emot Braxén utförda talan. *J. D.* (efter omröstning ej ändring.

Den 24:de. 10. A. Nikkinen mot kronofogden T. Holmberg och S. Pippuri, ang. af skdn yrkadt upphäfvande af auktion å tvenne skdns fastigheter, som af kronof. Holmberg på grund af vederbörligt förordnande exekutivt försållts till gäldande af Pippuris intecknade fordran m. m. *Guvernören i St Michels län* u. ³¹/₈93: Skdns talan ogillades och auktionen förklarades ståndande. *Wiborgs Hfr.*, der skdn besv. sig, u. ¹⁰/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 30:de. 11. C. F. Lönegren m. fl. mot A. Ahlström. ang. af skdne anförda besvär öfver *Guvernörens i Åbo och Björneborgs län* beslut ²⁰/₁93, dessmedelst Guvernören vid verkställd exekutiv försäljning af Lamppi gård med derå befintliga industriella inrättningar, tillerkänt egendomen åt skdn, som stannat vid högsta anbudet 175,000 mk. *Åbo Hfr.* lät medelst u. ¹³/₁₁93 vid Guvernörens åtgärd bero. *J. D.*: ej ändring.

12. M. E. Niemelä m. fl. samt finska kronan, ömsom skdn och svde; och

13. W. Hult mot W. Ruth. Målen finnas särskildt refererade i J. F. T.

Den 31:sta. 14. Karttula kommun mot Maria Makkonen, ang. åläggande för svdn, i egenskap af hennes aflidne mans H. Makkonens rättsinnehafvare, att till kommunen utgifva af H. Makkonen, såsom föreståndare för det af Savikoski och Syväniemi sågar bildade fattigvårdsdistriktet, under åren 81—85 uppburna, ännu innestående fattigafgifter till ett belopp af 1959 mk 55 p. *Karttula sns Hr.* u. ¹/₁₂92: Svdn ålades på upptagna skäl att till kommunen utgifva sagda belopp jemte ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ³⁰/₈93: Utredt att ifrågakomma fattigafgifter, hvilka å förberörda sågar uppburits medan handelsfirman Rosenius et Seseman varit egare till desamma, omhänderhafts och förvaltats af bemälda firma, som deremot af egna tillgångar bestridt fattigunderstödet å sågarna under de år medlen hopbragts, äfvensom att H. Makkonen med sagda medel ej tagit annan befattning än att han såsom förvaltare å sågarna bokfört medlen i räkenskaperna samt, efter det firman upplåtit sitt bo till konkurs, deri bevakat beloppet samt uppburit hvad å detsamma i dividend ur konkursen utgått; i anseende hvar till och då H. Makkonen, som ej bevisligen blifvit utsedd till byaman eller föreståndare för nämnda fattigvårdsdistrikt, icke kunde

alligga vidsträcktare ansvarsskyldighet för medlen än att redovisa för hvad han i dividend ur konkursen uppburit, hvilket utgjort inalles 758 mk 72 p., Hfr. pröfvade rättvist ålägga svdn, som ej gittat tillförlitligen visa att någon del af nästsagda belopp användts till fattigunderstöd, att till Karttula kommun utgifva sagda summa jemte ränta, efter afdrag af de 551 mk 50 p., som H. Makkonen redan inbetalt. *J. D.*: ej ändring i Hfrs dom.

November.

Den 1:sta. 1. A. Lindqvist mot stadsfogden O. Olin, ang. klagan öfver af Olin hos skdn verkställd utmätning till gäldande af J. Nissinens fordran hos skdn på grund af domstolsutslag ²⁶/₁₀ 93. *Guvernören i Nylands län u.* ⁴/₅ 93: Då utmätningen grundade sig å sagda laga kraft åkomna utslag jemte behörig order samt skdn ej visat sig hafva någon motfordran hos Nissinen, blef klagan förkastad. *Åbo Hfr.*, der skdn besv. sig, u. ¹³/₁₀ 93: ej ändring. *J. D.* lät bero.

Den 3:dje. 2. F. Makaroff mot S. A. och O. Hassinen, ang. yrkande af svdne, som medelst kontrakt till skdn försålt å leras egande hemmans skog befintliga tall och granträd af an-
 n. ifna dimensioner, om ersättning för det svdne ej, i enlighet med
 h. tid köpet gjordt mundtligt förbehåll, fått ur skogen uttaga till
 H. t byggnadsarbete nödiga granträd. *Ilomants sns Hr.* ansåg i
 ä. ³/₃ 93 halft bevis förekomma derom att slikt mundtligt förbe-
 55. till träffats, hvarför skdn ålades värjemålsed härutinnan. *Wi-*
 59. *rgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²¹/₁₀ 93: ej ändring. *J. D.*:
 61. ej ändring.

Den 5:te. 3. Firman Castrén et Snellman m. fl., gemensamt, ang. amt J. Osberg för sig, såsom borgenärer i handlanden P. A. Petterssons konkurs, skde, samt Pettersson och hans öfriga borge-
 63. läärer, svde, ang. a) af Sörnäs Änghyfleri och Snickeri Fabriksbolag
 65. samställdt yrkande att ur konkursboet utbekomma ett åt Petters-
 67. son jemlikt kontrakt ¹³/₆ 92 „till nyttjande“ öfverlemnadt magasin,
 69. varemot bolaget åtagit sig att återbetala de 1,050 mk Petters-
 71. son å den härför kontraherade ersättningen erlagt, såframt kon-
 73. kursmassan icke vore villig att genom erläggande af återstoden
 75. i ersättningen 3,150 mk, hvarå Pettersson ⁴/₁ 93 åt bolaget gif-
 77. t accept, förvärfva eganderätten till magasinet. b) Uleåborgs
 79. ekaniska verkstads fränställda anspråk på utdömande af 6304

mk 85 p. enligt kontokurant. *R:n i Helsingfors* dom ²⁵/₁₁93: Konkursboet ålades på angifna skäl att, emot återfående af förberörda 1,050 mk och Peterssons ⁴/₁93 gifna accept, till bolaget utlemna ifrågavarande magasin, såframt konkursmassan ej ville begagna sig af sin rätt att emot full betalning af nästberörda accept förvärfva eganderätten till byggnaden; vidkommande Uleåborgs mekaniska verkstads bevakade fordran blef densamma med förkastande af deremot gjorda anmärkningar utdömd. *Åbo Hfr.* dit skdne vädjat, dom ²⁴/₆94: Alldenstund bolaget uti förberörda kontrakt ¹³/₆92, hvilket med hänsyn dertill att i detsamma saknades väsentliga betingelser för lega, ej kunde såsom legoafstal betraktas, utan måste anses innefatta aftal om köp med afbetalningsterminer, förbehållit sig eganderätt till ifrågavarande magasin, till dess Petersson till fullo erlagt det i kontraktet utfästa försäljningsvärdet; fördenskull och då Petersson vid konkursens början å nämnda värde varit bolaget skyldig 3,150 mk samt bolaget således fortfarande vore egare till magasinet, blef *R:ns* dom härutinnan gillad; och J. Osbergs först i *Hfr.* gjorda anmärkningar emot Uleåborgs mekaniska verkstads bevakning föranledde icke heller till ändring i *R:ns* dom. *J. D.:* ej ändring i öfrigt utom att verkstadens fordran i anledning af Osbergs redan vid *R:n* mot dess belopp framställda, behörigen styrkta anmärkning, fastställdes till 5,489 mk 51 p.

Den 6:te. 4. M. Hietanen mot B. Halonen och W. Halonen, ang. af svdne instämdt klander emot ett till förmån för skdns sedermera aflidne broder K. Hietanen af dennes derförinnan dödblefna hustru Brigitta Halonen gjordt mundtligt testamente. *Joutseno sns Hr.* u. ²⁹/₁₁92: Jemte det W. Halonens klandertalan förkastades då han ej vore Brigitta Halonens närmaste arfvinge, blef det af K. Hietanen såsom testamente bevakade förordnandet på angifna skäl af *Hr.* upphäfdt. *Wiborgs Hfr.*, dit W. Halonen och M. Hietanen vädjat, dom ¹/₆93: Enär Brigitta Halonen, då hon fält ifrågavarande yttrande redan varit af sjukdom så försvagad att hon samtidigt fört oredigt tal och således icke kunnat anses hafva varit sina sinnen fullt mäktigt. gillades *Hrs* u. såvidt nämnda yttranden förklarats såsom testamente ogiltiga. *J. D.:* ej ändring.

Den 7:de. 5. T. Schwindt mot Johanna Rönholm, ang. klander af testamente, upprättadt af H. Ollberg. *R:n i Kerholm* u. ¹²/₁₀92: Genom vittnesmål vore utredt att Ollberg i den ordning 16: 1 Å. B. föreskrefve upprättat ifrågavarande mundtliga testamente till förmån för skdn, hvarföre svdns utförda klandertalan förkastades. *Wiborgs Hfr.* dit svdn vädjat, dom ¹⁷/₆93: Det vore väl ådagalagdt, att Ollberg vid ett tillfälle för tvenne per-

soner omtalat att hennes egendom efter hennes död komme att tillfalla skdn; men som icke lagligen styrkts att Ollberg vid berörda tillfälle gjort något testamente i den form 16: 1 Å. B. föreskrefve, alltså pröfvade Hfr. rättvist förklara de af skdn såsom Ollbergs yttersta vilja bevakade yttranden icke kunna tillerkännas kraft af testamente och således jemväl vara utan verkan i afseende å svdns lagliga rätt till arf efter Ollberg. *J. D.*: lät med upphäfvande af Hfrs dom vid R:ns u. bero.

Den 10:de. 6. I. Schröder mot K. Lund, ang. yrkande af svdn att återfå det belopp han g:m R:ns i Wiborg tredskodom $\frac{9}{8}$ 92 i rättegångskostnadsersättning ålagts till skdn utbetala. *R:n i Wiborg u.* $\frac{24}{1}$ 93: Då den i förenämnda rättegång utsökta, af Aktiebolaget J. Cowie till skdn transporterade fordran utredts hafva blifvit gulden innan stämning för densamma meddelats svdn, samt svdn förty ej varit skyldig att ersätta skdns kostnader vid ifrågavarande rättegång, ålades skdn till svdn återbära skdn i sadant afseende tilldömda 20 mk. *Wiborgs Hfr.*, der skdn väd-jat, dom $\frac{26}{8}$ 93: R:n hade så mycket mindre bort g:m tredskodom ålägga svdn att ersätta skdns kostnader i saken, som skdn icke ens gittat påstå att han, efter erhållen kännedom om skuldens inbetalning till Aktiebolaget J. Cowie, underrättat svdn derom att skdn ämnade fullfölja stämningsmålet beträffande sagda ersättning; hvarför R:ns u. af Hfr. gillades. *J. D.*: ej ändring.

Den 12:te. 7. K. Norrman mot A. Eklöf, ang. af svdn instämndt anspråk på ersättning för flottning af skdn tillhörigt virke med sammanlagdt 4,131 mk 96 p., hvarhos svdn yrkat skdns åläggande att för försummelse att till flottning anmäla ett parti stock, enligt § 10 i K. Ordningsstadgan ang. flottning af skogs-alster $\frac{6}{4}$ 75, utöfver fastställd flottningsafgift utgifva 323 mk 98 p. *R:n i Helsingfors u.* $\frac{5}{10}$ 92: Skdn ålades att till svdn utgifva fordrade 4,455 mk 94 p. jemte ränta. *Åbo Hfr.*, dit skdn väd-jat, dom $\frac{11}{7}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring i öfrigt utom att skdn befriades från utgifvande af förberörda tillskottsafgift 323 mk 98 p. jemte ränta derå, enär ifrågakomna stockparti, ehuru väl svdn af den omständighet att en del deraf varit utsläpad å isen och det öfriga upplagdt vid åstranden varit berättigad antaga att nedflottning deraf redan år 91 åstundats, dock ej visats hafva varit så placeradt, att flottning af hela partiet nämnda år varit oundviklig.

Den 13:de. 8. N. Farikoff mot W. Dippel såsom sysslo-man i skdns konkurs, ang. klander af konkursliqvid. *R:n i Wiborg, u.* $\frac{5}{4}$ 93: Svdn ålades att emot qvitto af skdn deröfver att alla dennes borgenärer blifvit förnöjda till skdn utgifva de 810 mk 79 p. svdn visats af konkursboet tillhöriga medel inne-

hafva, hvaremot käromålet i öfrigt förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit parterna ömsesides vädjat, dom ¹⁶/₉93: Jemte det skdns yrkande om ersättning för lösören, för hvilka svdn skulle underlåtit att redovisa, om hvilket yrkande R:n uraktlåtit att afgifva yttrande, förkastades, då icke visadt blifvit att sådana lösören funnits i konkursboet, fann Hfr. annat skäl till ändring i R:ns u. ej förekomma, än att, alldenstund enligt 108 § i Konkursstadgan allt hvad gäldenär genom klander af konkursliqvid vunne, borde gå till konkursmassan samt svdn förty egde i laga ordning redovisa för det belopp han ålagts ansvara, skdns anspråk på utfående af sagda belopp, enär han ej ens kunnat påstå att alla de borgenärer, som bevakat fordringar i hans konkurs, blifvit för desamma förnöjda eller annorledes gått sina anspråk härutinnan förlustiga, af Hfr. för tillfället underkändes. *J. D.*: ej ändring.

Den 20:de. 9. M. Alasunilas enka Maria Johansdotter m. fl. dennes arfvingar mot M. Mattsson, ang. af svdn instämmt yrkande att ett M. Alasunilas förordnande, dessmedelst ett tidigare af honom till svdns förmån gjordt testamente återkallades, måtte upphävas och det förra testamentet tillerkännas vitsord. *Letala m. fl. snrs Hr.* u. ²¹/₁₁92: Berörda förordnande, som icke blifvit af skdne i laga ordning bevakadt förklarades kraftlöst och det första testamentet skulle förblifva gällande. *Åbo Hfr.*, dit parterna vädjat, dom ²²/₇93: Emedan M. Alasunilas antydda förfogande, hvarigenom han icke bortgifvit större eller mindre del af sin egendom eller eljest rörande densamma stadgat annorlunda än lag om arfsrätt förmådde, ej innefattade någon åtgärd, som utgjorde kännetecken å testamente, samt följaktligen för giltigheten af omförmälda återkallelse af M. Alasunilas testamente sådan anmälan derom inför Rätta, som uti 18: 1 Å. B. föreskrefves icke erfordrats, ty och då någon talan emot svdn på grund af änsagda återkallelse ej blifvit väckt, pröfvade Hfr. rättvist upphäva Hrs u. beträffande sjelfva saken och lemna svdns käromål utan afseende. *J. D.* lät (efter omröstning) vid Hrs dom bero.

Den 21:sta. 10. C. Ahlqvist mot K. Tutipää och H. Hakkarainen, ang. af skdn instämmt yrkande om ersättning. *Kirijärvi snrs Hr.* u. ²³/₇92: Käromålet förkastades. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ¹²/₉93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 22:dra. 11. A. Lindeberg m. fl. mot afl. K. Kottkampfs rättsinnehafvare, ang. yrkande af skdne att ett ²⁰/₆68 belevadt köp, dessmedelst Lindeberg till Kottkampf sålt gården N:o 88 i Tammerfors, måtte upphävas på grund af bestämmningarna i en af Kottkampf samma dag utfärdad skuldsedel. *R:n*

i Tammerfors u. ¹⁸/₁, 92: Enär utredt blifvit att ifrågavarande skuldsedel skulle utgöra betalning för ej mindre den g:m sagda köpebref sålda gården än ock annan egendom; samt skuldsedeln innehölle att derest densamma ej inom 9 års förlopp inlöstes, köpet skulle återgå; ty och då svdn ej styrkt att Kottkampf skulle inbetalt något å skuldsedeln, blef käromålet bifallet. Åbo Hfr., dit parterna vädjat, dom ³¹/₅, 93: Laga utredning vore icke förebragt derom att Kottkampf utfärdat skuldsedeln ²⁰/₆, 68, hvarföre och då köpeaftalet rörande gården N:o 88 innehölle att köpeskillingen qvitterats utan att deri nämnts något om sagde skuldsedel, skdns talan förkastades. J. D. (efter omröstning): Med upphäfvande af Hfrs dom fick vid Rns u. bero.

Den 27:de. 12. K. Filppula, hans hustru S. Filppula och svärmoder L. Talvitie, mot sysslomännen i makarna Filppulas konkurs, ang. af svdne instämdt yrkande om återvinning till konkursboet af en fastighet jemte afkomst och annan egendom, som makarna Filppula försålt åt L. Talvitie. Lappo m. fl. svrs Hr. u. ²⁹/₁₂, 93: Då omordade aftal vore att anses som ett skenköp, hvarigenom makarna Filppula förhållit sina borgenärer egendom, som bort öfverlemnas åt desse, ålades L. Talvitie, enligt 46 § mom. a och 86 § mom. b i Konkurslagen att utan lösen till konkursboet afträda den sålda egendomen äfvensom utgifva särskilda ersättningar. Wasa Hfr., dit skdne vädjat, dom ⁵/₆, 94: Utredt att makarna Filppula g:m köpeafhandlingen ifråga till förman endast för L. Talvitie och några andra borgenärer åt henne försålt sin fasta och i det närmaste all den dem då tillhöriga lösa egendomen och att de sålunda förnärmat sina öfriga borgenärs rätt till betalning för dessas fordringar; hvarföre Hfr., jemlikt 46 § mom. b i Konkurslagen dömde köpet att återgå, jemte det vid Hrs u. i öfrigt fick bero, hvarhos L. Talvitie med anl. af sista mom. i berörda stadgande och 48 § i Konkurslagen berättigades att i enlighet med vid Hr. gjordt förbehåll inom utsett tid emot konkursmassan utföra det fordrings- och ersättningspåstående, hvartill hon kunde finna sig befogad. J. D.: ej ändring.

Den 29:de. 13. A. Hoskari m. fl., å ena, samt J. Handolin m. fl., på den andra sidan, ömsom sökande och svarande, samt M. Karikko, svarande. Målet finnes särskildt refererad i J. F. T.

December.

Den 4:de. 1. C. Borenius, såsom borgenär i firman A. Luostarinen et C:s konkurs, mot bemälda firma och dess öfriga fordringsägare, ang. af skdn i konkursen utsökta 12,751 mk 20 p. med ränta, utgörande enl. kontokuranträkning saldo å förskotter, lemnade åt firman för jeml. kontrakt ²³/₁₁92 åtagen stockleverans. *Heinävesi sns Hr.*, der anmärkning gjorts mot bevakningen, utlät sig i dom ¹⁴/₄94 att emedan priset för af skdn anskaffade stockar uti en ²⁶/₁₀93 firman tillsänd kontokuranträkning enligt sakens ägare emellan träffad särskild öfverenskommelse upptagits till 10,559 mk 63 p. samt skdn ej gittar förebbringa skäl till upphäfvande af sagda öfverenskommelse, tilldömdes skdn, som i förstnämnda kontokurant godtgjort firmen för dessa stockar med endast 7,202 mk 13 p., blott 9,393 mk 76 p. jemte ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit bl. a. skdn väddat, dom ²⁰/₄94: ej ändring. *J. D.*: Jemte det skdns uppgift att med den i kontokuranten ²⁶/₁₀93, som vore öunderskrifven och utgjorde endast ett förslag, ingående orden »sopimuksen mukaan» afsett kontraktet ²³/₁₁92 och ej någon särskild öfverenskommelse, som mycket mindre förtjenade afseende som skdn i samma räkning, hvilken han i skrifvelse till firman, utan att ens antyda att densamma varit ett förslag, benämnt likvidräkning (likvidilasku), uttryckligen anmärkt att stockarnas pris enligt kontraktet (kontrahdin mukaan) skulle hafva utgjort 7,202 mk 13 p., men enligt öfverenskommelse (sopimuksen mukaan) upptogs till 10,559 mk 63 p., hade skdn ej anført skäl till ändring i Hfrs dom, hvarvid fick bero.

Den 10:de. 2. F. J. Huhtin och hans hustru Amanda Huhtin, skde, samt F. J. Huhtins borgenärer, uteblifne svde, ang. F. J. Huhtins anhållan att upplåta sitt bo till konkurs och Amanda Huhtins i sammanhang dermed gjorda påstående om boskilnad och undanskiftande af egendom. *Hvittis m. fl. sns Hr.*, dom ⁶/₄94: Amanda Huhtins boskilnadsansökan beviljades, men hennes talan i öfrigt förkastades såsom ostyrkt. *Åbo Hfr.*, dit skdn väddat, dom ⁴/₈94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 17:de. 3. Sjökaptenen J. J. Bruntz och firman K. Boström, ömsom sknde och svde, ang. af Bruntz instämmt yrkande om ersättning för liggedagar. *R:n i Hangö u. ²⁴/₇93*: Käromålet förkastades på angifna skäl. *Åbo Hfr.*, dit parterna väddat, dom ³⁰/₁₂93: ej ändring. *J. D.*: Alldenstund Bruntz uti konnässement ¹⁰/₄93 förbehållit sig att lossningen af ifrågavarande med ang-

fartyget „Agnes“ till Hangö importerade råglast skulle vidtaga omedelbart efter anmälan om fartygets lossningsfärdighet, men lossningen, ehuru fartyget anmälts redan om morgonen den 15 April vara lossningsfärdigt, icke begynt före den 18 om morgonen eller således, enär den 16 varit söndag, två arbetsdagar senare än ske bort, fördenskull och då firman Boström, om ock styrkt blifvit att lossningsarbetet försvärats i följd af då rådande förhållanden i Hangö hamn, likväl ej visat att detsammas påbörjande tidigare än sålunda skett omöjliggjorts genom sådana omständigheter, som inträffat efter det omförmälda konnässement upprättats och icke dervid kunnat förutses, ålades firman Boström att till Bruntz för tvenne dagar, hvarmed lossningsarbetets påbegynnande fördröjts, utgifva efter 300 reichsmark för dagen tillhoppa 600 reichsmark eller motsvarande finskt mynt jemte ränta; hvaremot och då ej utredts inom huru många dagar lossningen af lasten skulle kunnat slutföras i fall densamma lossats annorledes än i jernvägsvagnar, hvarpå för tillfället rådt brist, vid Hfrs dom, såvidt Bruntz härutöfver sträckta talan förkastats, komme att bero. Firman Boströms deduktion föranledde ej till ändring.

1895.

Januari.

Den 21:sta. 1. Fabriksfirman J. C. Frenckell et Son, å ena, och fabriksbolaget Finlayson et C:ii, på den andra sidan, ömsom sökande och svarande, ang. rätt till vattenkraft i en del af Tammerfors ström. *R:n i Tammerfors* u. 12/92: Såväl firman J. C. Frenckell et Sons talan som bolaget Finlayson et C:is genstämningsspåståenden förkastades. *Åbo Hfr.*, dit parterne ömsesides väddjat yttrade i dom 30/93: Firman J. C. Frenckell et Son hade så mycket mindre anført skäl till ändring i R:ns u., som firman enligt år 56 träffad öfverenskommelse, hvilken parterna erkänt vara för dem härutinnan bindande, berättigats att, på sätt konceptet till en skriftlig affattning af berörda öfverenskommelse innehöлле, uppföra en del af ifrågakomna fördämningar inom bolaget Finlayson et C:is vattenområde samt firman sålunda icke egde att utan bolagets begifvande i densamma vidtaga de af firman nu påyrkade förändringar, hvarföre och då bolaget Finlay-

son et C:s vadeinlaga icke heller föranledde ändring i berörd u., vid detsamma fick förblifva. *J. D.* (efter omröstning): ändring.

Den 26:te. 2. Finska Statsverket och P. Tynkkinen mot P. Hannikainen och hans öfriga borgenärer, ang. särskilda i H konkurs bevakade fordrings- och förmånsrättsanspråk. *R:n i Willmanstrand*, dom $23/3/94$: Af skdne framställda förmånsrättsanspåk förkastades, hvarjemte särskilda af dem mot bevakninggar i konkursen gjorda anmärkningar underkändes. *Wibor Hfr.*, dit skdne väddat, dom $26/3/94$: ej ändring. *J. D.*: ändring.

Den 29:de. 3. A. Hallbäck mot afl. C. J. Axelqvists och hans jemväl dödblifna hustrus Rosina Axelqvists rättsinnehavare, ang. åläggande för skdn att utbetala köpeskilling för en Rosina Axelqvist $9/12/90$ till skdn försäld stadsgård. *R:n i Gamla Karlaby* u. $5/3/92$: Käromålet bifölls på angifna skäl. *Wasa Hfr.* dit skdn väddat, dom $14/11/93$: ej ändring. *J. D.*: Emedan Rosina Axelqvist vid upprättandet af ifrågavarande, endast af henne och skdn i vittnens närvaro underskrifna afhandling $9/12/90$, hvarigenom Rosina Axelqvist åt skdn försålt sagda henne och hennes såväl myndiga som omyndiga barn tillhöriga gård, varit der till befullmäktigad hvarken af sina för tiden myndiga barn Uno Rosa och Selma Axelqvist eller af dottren Jenny och hennes man H. Halin, och nämnda köpeafhandling ej heller sedermera blifvit af bemälda myndiga barn och makarna Halin behörigen undertecknad, om ock Uno, Rosa och Selma Axelqvist samt Jenny Halin senare, utan att tiden därför angifvits, skrivit sina namn under en af Rosina Axelqvist behållen duplett af samma afhandling, hvarå jemväl införts en anteckning derom att Rosina Axelqvist och H. Halin, hvardera genom Rosina Axelqvist, enligt fullmakter, hvilka befunnits vara daterade först $16/6$ och $24/6/91$, förklarar sig med köpet nöjde; ty och då skdn redan den 11 förutgångna Maj, enär han ej erhållit lagliga åtkomsthandlingar till meranämnda gård, återkallat det endast med Rosina Axelqvist ingångna aftalet, samt Rosina Axelqvist, oaktadt skdn bort få tillträda gården $1/6/91$, icke för än den 15 i samma månad utverkat Rättens tillstånd för henne att försälja då ännu omyndiga Annas och Axels andelar i gården, hade köp om sagda gård icke blifvit emellan dess dåvarande egare och skdn lagligen ingånget, hvarföre svdnes talan förkastades. Skdn hade i målet jemväl yrkat ansvar å Uno Axelqvist och dennes medparter för det desse, skdn ovetande, efteråt underskrifvit Rosa Axelqvists exemplar af köpeafhandlingen, men detta påstående blef i alla instanser förkastadt.

Februari.

Den 1:sta. 1. A. Söderberg mot W. Krogerus, ang. svdns yrkande om upphälvande af ett g:m *Guvernörens i Wiborgs län* es. ¹⁸/₉₃ meddeladt förbud. *Wiborgs Hfr.*, u. ¹⁴/₉₄: Förbudet upphäfdes. *J. D.*: ej ändring.

Den 2:dra. 2. Drätselkammaren i Helsingfors, såsom forringssegare i F. Rantanens konkurs, mot R. och hans öfriga borgenärer, ang. fordran. *R:n i Helsingfors* dom ¹¹/₉₄: Emedan drätselkammarens bevakningsskrift inlemnats efter kl. XII på inställeledagen, kunde något afseende å bevakningen ej fästas. *Ibo Hfr.*, dit drätselkammaren på förbehållet vad dragit saken, dom ⁸/₁₀94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

3. E. Paaianen mot särskilda borgenärer i hans konkurs. ang. af dessa bevakade fordringsanspråk. *Parikkala sns Hr.*, hvarest skdn under målets behandling icke infunnit sig, dom ²¹/₉₄: Enär anmärkningar mot ifrågavarande bevakningar ej blifvit gjorda, utdömdes fordrade belopp. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, lät i dom ¹⁰/₁₀94 jeml. 97 och 99 §§ i Konkurslagen berö. *J. D.*: ej ändring.

4. P. Halonen mot A. Nordfors, ang. fordran. *Guvernören i Kuopio län* u. ⁵/₉₃: Skdn ålades betalningsskyldighet. *Wiborgs Hfr.*, der skdn besv. sig, u. ²⁹/₁₁93: ej ändring; skdn fälldes att för ohemul klagan jeml. 9: 4 U. B. böta 19 mk 20 p. *J. D.*: ej ändring.

Den 4:de. 5. M. Pussila mot D. Parkkinen, ang. yrkande om skdns åläggande att utgifva sytning. *Tohmajärvi m. fl. snrs Hr.* u. ⁷/₉₃: Alldenstund skdn, vid det han tillhandlat sig svdns lägenhet, utfäst sig att betala åt honom lifstidsunderhåll, fördenskull och då detta köpevilkor icke förlorat sin giltighet derigenom att lägenheten sedermera gått i mät, (skdn hade å auktionen ånyo inropat lägenheten) och skdn icke visat att svdn gån oriktiga uppgifter förorsakat köpeaftalets ogiltighet, förklarades skdn skyldig att fortfarande från ¹⁵/₉₁ till svdn utbetala sytning till angivet belopp. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ¹⁸/₁₁93: Enär sagda sytning förfallit till betalning blott till ¹⁵/₉₃ utdömdes endast den del deraf, som belöpte sig å tiden ¹⁵/₉₁ — ¹⁵/₉₃. *J. D.*: Emedan med ifrågavarande rättegång endast afsetts att åhvälfva skdn att till svdn utgifva sytning och få dess belopp fastställt, blef vid Hrs u. beroende.

6. A. Frans mot K. Eskelin, ang. upphälvande af gåfvobref. *R:n i Nikolaistad* u. ²²/₉₂: Skdns talan förkastades. *Wasa*

Hfr., dit skdn vädjat, dom $14/11/93$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 7:de. 7. I. Piironen mot Föreningsbanken, ang fordringsanspråk på grund af borgen mot skdn jemte denne medlöftesman J. Nousiainen. *R:n i Joensuu* u. $13/3/93$: Jemte det bankens talan mot N., som fått blifva sin borgesförbindelse qvitt, underkändes, ålades skdn att ansvara för hälften af den borgade beloppet. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $4/11/93$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 8:de. 8. C. Nielsen mot J. Carlander, såsom sysselman i A. Oterdahl et C:s konkurs, ang. fordran. *R:n i Helsingfors, dels* beslut $16/9/92$, dessmedelst invändning om svd:s behörighet att i målet föra talan förkastades, *dels* u. $17/12/92$ skdn förklarades skyldig att med sin insats i det af honom och A. Oterdahl bildade kommanditbolaget ansvara för de i konkursen utsökta fordringarna, och ålades förty återbära obehörigen uttagna 7,496 mk 74 p. med ränta. *Abo Hfr.*, dit skdn vädjat, lät g:m dom $27/8/94$ vid R:ns beslut $16/9/92$ bero. Vid kommande sjelfva saken fann *Hfr.* att Oterdahl och skdn i kontrakt $4/7/88$ och dertill samma dag gjordt tillägg öfverenskommit att skdn skulle med 10,000 mk inträda såsom kommanditär i firman A. Oterdahl et C: och låta sina medel i firman inneslå minst 3 år från det de blifvit inbetalta och, om bolaget icke uppsades, ännu ytterligare i 12 m. efter det uppsägning skett samt att Oterdahl och skdn, sedan sagda kontrakt emellertid fått till kraft och verkan förfalla, enär anmälan om bolagets likvidande ej gjorts hos Magistraten i Helsingfors inom den i 3 § af K. F. $24/11/64$ ang. tysta eller kommanditbolag föreskrifna tiden af 14 d. efter kontraktets afslutande, uti en å berörda kontrakt $30/1/89$ gjord skriftlig anteckning upplifvat kontraktets bestämmelser, äfvensom att kontraktet derefter behörigen upptogs för Magistraten; och allidenstund skdn vid sådant förhållande borde anses hafva i firman kvarstått såsom kommanditär för de 7,110 mk 36 p., som $30/5/91$ ännu återstått af hans kommanditinsats, åtminstone, på sätt svdn påstått, intill den $29/12/91$, för dens skull och emedan skdn, den der med nyssberörda insatsbelopp varit ansvarig för samtliga firmans sistsagda dag åliggande förbindelser, med afseende å den affärsställning hvori firman då befunnit sig, icke varit berättigad att från firman utfä sin insats innan antydda förbindelser blifvit infriade, ty och då en sådan likvid emellertid icke föregått de insatta medlens utbetalande till skdn, blef vid R:ns u. beroende. *J. D.* (efter omröstning: ej ändring i invändningsfrågan; beträffande sjelfva saken vore väl utredt att skdn, efter med Oterdahl träffad godvillig öfverens-

kommelse, ³⁰/₃91 utträdt ut kommanditbolaget; men emedan skdn icke tillförlitligen utredt att bolagets ställning nästnämnda dag varit sådan att, om all den gäld, hvilken af bolagsgodset bort betalas, då af samma gods guldits, något öfverskott för bolagsmännen skulle uppstått, fick vid Hfrs dom förblifva.

9. Firman J. C. Frenckell et Son och fabriksbolaget Finlayson et Co., ömsom skde och svde, ang. af firman instämmt yrkande om skadeersättning. Sedan R:n i *Tammerfors* g:m u. ¹⁴/₃92 utlätit sig ang. grunderna för beräkningen af det äskade skadeståndet, samt medelst beslut ⁴/₃92 afslagit firmans anhållan om tvistens hänskjutande till godemän, blef käromålet g:m u. ⁸/₆92 såsom ostyrkt förkastadt. Åbo Hfr.: dit parterne ömsesides vädjat, lät i dom ²⁵/₇93, under ogillande af R:ns förfarande att, i afvikelse från laga rättegångsordning, före målets afgörande yttra sig ang. grunderna för beräkningen af skadeersättningen, vid R:ns u. och beslut bero. J. D.: ej ändring.

Den 9.de. 10. G. Alm mot G. Ramberg, ang. skyldighet för skdn att undergå bysättning. *Guvernören öfver Åbo och Björneborgs län* förordnade på ansökan af svdn g:m u. ²⁴/₁94 att skdn skulle för gäld i bysättningshäkte inmanas. Åbo Hfr., der skdn besv. sig, u. ¹³/₇94: ej ändring. J. D.: ej ändring.

Den 15.de. 11. A. Hultman mot H. Penttinen, ang. skdns aläggande att utgifva ersättning för särskilda för hans räkning af svdn utförda snickeriarbeten. R:n i *Wiborg* u. ²⁸/₄93: Enär svdn icke gittat styrka att nämnda arbeten ej hörde till ett tidigare parterna emellan uppgjordt arbetsaftal, blef käromålet förkastadt. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ¹⁸/₁₁93: Emedan skdn ej kunnat i bevis leda att omtvistade arbeten ingått i förenämnda arbetsaftal, utdömdes fordrade 265 mk 50 p. J. D. (efter omröstning): Alldens und parterna icke å någondera sidan visat hvilka arbeten ingått i merberörda tidigare aftal, på grund af hvilket svdn mot en ersättning af 625 mk skulle förfärdiga åt skdn en bodinredning „enligt plan“, som dock ej företetts, men svdn likväl, mot skdns bestridande, styrkt att svdn, enligt share öfverenskommelse med skdn, utöfver nämnda ersättning tillkomme godtgörelse för särskilda i sagda plan icke ingående arbeten till samma bod, samt ett vittne jemväl intygat att skdn utlofvat åt svdn ersättning för samtliga de arbeten, för hvilka betalning i malet fordrats, utom 4 små hyllor, upptagna af svdn till ett pris af 50 p. stycket; fördenskuil och emedan svdn i afgifven räkning orätt upptagit priset för 24 små hyllor, å 50 p., uppgå till 14 mk i st. f. 12 mk, blef i öfrigt vid Hfrs dom beroende, utom att fran det af Hfr. utdömda beloppet afdrogs 4 mk.

12, 13. Föreningsbanken mot K. Brondin och N. Kavale. Målen finnas särskildt refererade i J. F. T.

Den 16:de. 14. K. Liljeqvist, såsom hufvudredare för Wasa rederibolag, mot H. Snellman, ang. yrkande af svdn att utlåsa komma löneförmåner. *R:n i Nikolaistad* u. $\frac{4}{9}$ 93: Svdn tilldömdes fordrade 738 mk 82 p. med ränta. *Wasa Hfr.*, dit skän vädjat, dom $\frac{30}{12}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

15. K. Fouhti mot O. Helenius, ang. besittningsrätten i ett torp. *Guvernören öfver Åbo och Björneborgs län* u. $\frac{23}{6}$ 93: Skdn ålades genast afträda torpet, samt lemnades öppet att särskildt söka ersättning för derå gjorda förbättringar. *Åbo Hfr.*, dit skdn besv. sig, u. $\frac{13}{12}$ 93: ej ändring. *J. D.*: Skdn, som blifvit uppsagd till afflyttning före Thomedag 92, hade bort efter åtnjuten fardag vika från torpet först $\frac{14}{3}$ 94, men då sagda fardag redan förflidit utan att skdn syntes hafva derförinnan blifvit afhyst, blef vid Hfrs u. beröende.

16. Landthandl. E. Antonius mot M. Nylander, ang. fordringsanspråk mot svdn för åt dennes hustru utkrediterade handelsvaror. *Jämskis snrs Hr.* u. $\frac{29}{3}$ 93: Emedan sagda varor obestriddt kommit makarna Nylanders gemensamma bo till nytta ålades svdn utgifva fordrade 117 mk 84 p. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $\frac{3}{2}$ 94: Emedan svdns hustru, som ostridigt stode under mannens målsmannaskap, icke visats hafva varit berättigad att göra ifrågakomna gäld för det gemensamma bo-räkning, helst svdn kort före det omförmälda utkreditering skett, tillsagt att varor icke finge åt hans hustru utborgas, ty och då svdn sålunda icke kunde åläggas betalningsskyldighet för berörda gäld, blef skdns talan förkastad. *J. D.*: Skdn, som ej ens hänskjutes bestriddt svdns uppgift att han nekat skdn att utborga varor åt svdns hustru, hade ej anfört skäl till ändring i Hfrs dom.

Den 18:de. 17. K. Aliaukusti och hans hustru Ida Gustafsdotter mot J. Ylieskola, såsom förmyndare för Ida Gustafsdotters och hennes man i ett föregående äktenskap J. Lagerblads omyndiga barn, ang. klander af arfskifte efter bemälda Lagerblad. *Somero m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{6}{2}$ 93: Skiftet upphäflades. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $\frac{4}{12}$ 93: Utredt att Lagerblad $\frac{7}{6}$ 82 före sitt giftermål med Ida Gustafsdotter tillhandlat sig ifrågakomna fastighet, hvarföre Gustafsdotter, som vid tiden för omförmälda köp ännu icke ens varit trolofvad med Lagerblad, förty jeml. 10: 2 G. B. jfrd med K. F. $\frac{27}{6}$ 78 ej tillkomme giftorätt deri; men som tillika ådagalagdt blifvit att Ida Gustafsdotters i makarna Lagerblads bo införda lösegendom till ett värde af 1,500 mk användts till betalning af köpeskillingen för berörda fastighet, hvilken varit Lagerblads enskilda gäld; alltså och då dertill enligt 11: 2

och 5 G. B., förstnämnda lagrum sådant det lyder i ofvansagda förordning, icke bort af omordade tillgång användas vidare än Lagerblads gistorätt deri, blef ifrågavärande skifte sålunda rättadt att Ida Gustafsdotter borde utöfver de vid skiftet henne tillagda 2,000 mk öfverst från boet utfå henne jemväl tillbörande gifto- rätt i förenämnda 1,500 mk med 750 mk; hvaremot skdnes i öfrigt utförda klandertalan förkastades. *J. D.*: ej ändring.

Den 19:de. 18. Handelsfirman Anjelin et Nygren mot handelsfirman Holmudd et Hellbusch, ang. af svdne instämt fordrings- anspråk. Sedan *R:n i Nikolaistad* vid vite ålagt svdne att vid ett föl- jande sammanträde afgifva fullständigt svaromål, samt skdne då in- vändt om svdeombudet E:s behörighet att föra talan i saken, på sådan grund att den person L., åt hvilken svdne gifvit fullmakt att ut- söka ifrågakomna fordran, icke berättigats att åt annan person öfverlåta densamma, förkastade *R:n g:m beslut* ^{24/8}92 sagda in- vändning såsom sentida jeml. 16: *R. B.* samt fälde skdne, som ej då voro beredda att afgifva svaromål, till förenämnda vite; derå *R:n* medelst u. ^{30/11}92 ålade skdne att till svdne för leve- rerade varor utbetala fordrade 7,711 mk 50 p. med ränta. *Wasa Hfr.*, dit skdne vädjat, lät g:m dom ^{30/12}93, enär skdne utan anmärkning mottagit och derefter använt ifrågavarande varor, vid *R:ns* beslut och u. bero. *J. D.* (efter omröstning): *R:n* hade saknat laga anledning att på anförd grund förkasta skdnes in- vändning mot E:s befogenhet att föra svdnes talan i saken; men emedan E. sedermera blifvit i sådant afseende af svdne lagligen befullmäktigad förföll vidare utlåtande härutinnan, jemte det vid *R:ns* beslut ^{24/8}92 fick bero; i sjelfva saken ej ändring.

Den 20:de. 19. W. Järvinen mot drätselkammaren i Tam- merfors, ang. ersättning. *R:n i Tammerfors* u. ^{6/3}93: Skdnes talan förkastades. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom, ^{16/12}93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 29:de. 20. A. Mykkänen, såsom fordringsegare i An- ders och Johanna Miettinen konkurs, mot desse och deras öfriga borgenärer, ang. bl. a. af Aron Miettinen å egna och hans sy- strars vägnar i konkursen anmält fordringsanspråk. *Maaninka sns Hr.*, dom ^{17/9}94: Det af Aron Miettinen bevakade beloppet utdömdes med förmånsrätt. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ^{29/12}94: Emedan Aron Miettinen befogenhet att föra sina omynd- iga systrars talan i konkursen icke blifvit ifrågasatt, samt rik- tigheten af det belopp, hvilket Aron Miettinen uppgifvit såsom sitt och sina bemälda systrars hos Anders Miettinen inestående mödernearf, ej vid Hr. bestridts, fann Hfr. skdn ej hafva anför- skäl till ändring. *J. D.*: Alldenstund skdn icke gittat visa, att den af Anders Miettinen ^{31/12}93 afgifna redovisning öfver Aron

Miettinen och hans systrars hos Anders Miettinen innestående arf vore oriktig samt Aron Miettinen behörighet att bevaka systrars talan i konkursen ej ifrågasatts, blef vid Hfrs dom bekräftande.

21. J. Rantala och hans hustru Lisa Augustsdotter mot A. Österman och W. Palander, ang. fordran. *Guvernören öfver Wasa län* u. 29/4 93: Skdne ålades till Österman utgifva fordran 3,500 mk med ränta, och deras för sagda gäld intecknade fasthet dömdes i mät. *Wasa Hfr.*, dit skdne besv. sig, u. 30/12 93, ej annan ändring än att från den utdömda summan skulle räknas det belopp, sammanlagdt 660 mk, Österman i Hfr. medgifvit att skdne å gälden tidigare guldit. Sedan Österman 23/2 94 transporterat ifrågakomna fordran å Palander, stadfäste J. R. Hfrs dom.

TIDSKRIFT,
UTGIFVEN AF
JURIDISKA FÖRENINGEN
I FINLAND.
1895.

TRETTIONDEFÖRSTA ÅRGÅNGEN.

BILAGA.

Kort redogörelse för Kejsarliga Senatens Justitiedepartements utslag och domar.
Mars—September 1895.

HELSINGFORS,
J. SIMELII ARFVINGARS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG,
1896.

1895.

Utslag.

Mars.

Den 1:sta. 1. Underd. ansökan af G. Sundeborg att varda ill äran återsteld bifallen.

2. M. Grigorieff mot M. Kurikka ang. åtal mot Kurikka ör smädelse. *R:n i Wiborg* u. $\frac{26}{1}$ 93: Klagomålet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{19}{12}$ 93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

3. S. Ahvenainen mot J. Pystynen, ang. ansvarsyrkande not klgdn för det klgdn i tidningsuppsats förolämpat Pystynen. *R:n i St Michel* u. $\frac{6}{2}$ 93: Klagomålet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, der Pystynen besv. sig, u. $\frac{20}{12}$ 93: Emedan klgdn uti förberörda uppsats påbördat Pystynen att hafva i dryckesrördt illstånd misshandlat annan person, men icke kunnat styrka riktigheten af nämnda beskyllning, ty och då det likväl i saken framginge att klgdn haft skälig anledning att anse beskyllningen sanningsenlig, dömdes klgdn jembl. 7 och 9 §§ i K. F. $\frac{26}{11}$ 66 att böta 50 mk. *J. D.*: Klgdn hade företett sannorlika skäl ör riktigheten af ifrågavarande tidningsuppsats innehåll, hvarföre klgdn, i stöd af 27: 2 S. L., befriades från ansvar.

4. N. Nykopps nådeansökan bifölls.

Den 2:dra. 5. T. Savenius mot A. Ahtiainen, ang. ansvars- och ersättningsyrkanden af Ahtiainen, som med J. Honkanen $\frac{16}{10}$ 89 afslutat kontrakt ang. skogsafverkning, för det klgdn, å hvilken kontraktet i något förändrad form transporterats, öfverskridit sin afverkningsrätt. *Mäntyharju'sns Hr.* u. $\frac{23}{3}$ 93: Klgdn, som undgick ansvar, ålades att i fordrad ersättning utbetala 274 mk 80 p. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{19}{12}$ 93: Ersättningsbeloppet nedsattes till 171 mk 75 p.; i öfrigt ej ändring. *J. D.*: J. Honkanen hade väl i förberörda kontrakt berättigats att öfverlåta detsamma å annan person samt klgdn således en-

dast varit bunden af sagda kontrakts förändrade ordalydelsen alldenstund utredt blifvit, att klagn från ifrågakomma skogs skifte afverkat träd jemväl af mindre dimensioner än hvartill de enligt sagda förändrade ordalydelse i kontraktet varit berättigade fick vid Hfrs u. förblifva.

6, 7. A. Forsströms och G. Orells nådeansökningar afslögs.

Den 4:de. 8. A. Henriksson mot P. Holopainen, ang. skogs ersättning. *Leppävirta snrs Hr.*, u. $17/3$ 93; Holopainens tal förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit Holopainen besv. sig, tilldömde honom genom u. $29/1$ 94 i fordrad ersättning 24 mk 48 p. *J. D.*: ej ändring.

9. Besvär af E. Liljestränd i ett mål, deri K. Hoppu åklagare efter angivelse af klagn åtalats för skogsåverkan. *Björns m. fl. snrs Hr.*, u. $20/9$ 93; Klagomalet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit klagn besv. sig, u. $23/1$ 94; ej ändring. *J. D.*: Målet återvisades.

Den 5:te. 10. H. Kinnunen mot E. Määttänen, ang. ansvar och ersättningspåståenden mot Määttänen för svikligt förfarande. *R:n i Jyväskylä* u. $3/1$ 93; Klagomalet ogillades. *Wasa Hfr.*, dit parterne ömsesides besv. sig, u. $6/1$ 94; ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

11. M. Grönstrand mot stadsfiskalen F. Wikberg, ang. ansvar mot klagn för oloflig försäljning af maltdrycker samt sabbatsbrott. *R:n i Fredrikshamn* u. $28/1$ 93; Klagn, hvilken förut saktades för 2:dra resan oloflig försäljning af maltdrycker, men då ännu icke gulditt de henne därför adömda böterna, fälles jeml. 3:de M. B. och 18 § i K. F. $2/1$ 83, jäfrd med K. F. $9/6$ 92, att besträffa för upprepad enahanda förseelse 100 mk samt för sabbatsbrott 19 mk 20 p. *Wiborgs Hfr.*, dit klagn besv. sig, lät genom u. $13/2$ 94, enär åklagaren med Rns u. åtnöjts, dervid bero. *J. D.* (efter omröstning): ej annan ändring än att, då skildt straff för sabbatsbrott vid föröfvandet af brott och förseelser å sönd- och helgdagar ej föreskrefves i S. L., klagn med stöd af 3 § i promulgationsförrordningen $19/12$ 89 befriades från det henne i åtal afseende adömda särskilda ansvar.

12. Underd. ansökan af K. P. Naukkarinen om mildring i honom ådömdt straff bifölls jeml. Pardonsplakatet $26/11$ 94.

13. Besvär af K. Leskinen i mål, deri allmän åklagare, efter angivelse af klagn, åtalat W. Wiinamäki för fylleri. *Jalasjärvi m. fl. snrs Hr.*, u. $11/10$ 93; Åtalet förkastades såsom ostrykt och klagn ålades utgifva särskilda vittnesarvoden. *Wasa Hfr.*, der klagn besv. sig, u. $3/1$ 94; ej ändring. *J. D.*: Emedan klagn ej egde rätt att i mål af förevarande beskaffenhet föra åklagareretalen, ville K. ej till pröfning upptaga hvad af klagn i underdanighet anförts t

innande af ändring i Hfrs u., såvidt åtalet mot Wiinamäki derigenom underkänts. Dock som klgdn hvarken mot bättre vetande eller utan skäl gjort sin ifrågavarande angivelse, frikallades klgdn från skyldigheten att utgifva honom åhvälfda ersättningar.

Den 6:te. 14. Advokatfiskalsembetet i *Wasa Hfr.* mot hofrättsauskultanten F. Ståhlberg, ang. nedanomförmälda tjänstetal mot Ståhlberg, såsom t. f. vicelandssekreterare vid Länestyrelsen i Uleåborg. *Wasa Hfr.* u. ¹⁹/₁₂93: Länestyrelsen hade väl bort, omedelbart efter emottagandet af Hfrs u. ²⁸/₉91, af detsamma gifva del åt häktade J. Stenudd samt, sedan erfarits uruvida denne med utslaget åtnöjdes eller icke, efter omständigheterna med honom förfara, men Länestyrelsens anmärkta åtgärd att först meddela utslaget åt öfriga vederbörande vore likväl icke af sådan beskaffenhet, att samma åtgärd kunde tillräknas hofrättsauskultanten Ståhlberg som tjänstefel; hvarföre och då ej heller visats att J. Stenudd hållits häktad under längre tid än nödigt varit, åtalet förkastades. *J. D.*: ej ändring.

15. F. Koskelin mot kronolänsmannen A. Hemmi, ang. åtal mot klgdn för oloflig bränvinsförsäljning. *Somero m. fl. snrs Hfr.* u. ⁶/₉93: Klgdn sakfaldes. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹²/₃94: ej ändring. *J. D.*: Klgdn ålades väremålsed och målet återförvisades.

16. Nådeansökning af Edla Löfberg bifölls jeml. Pardons-plakatet ²⁶/₁₁94.

17. F. Nordberg mot kronolänsmannen A. Granström, ang. åtal mot klgdn för mened. *Masku m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som medelst u. ¹³/₈94 dömde klgdn att jeml. 39: 1 S. L. hållas 6 m. i tukthus samt derutöfver vara förlustig medb. förtroende i 4 år. *J. D.*: ej ändring.

18. Häktade V. Nordlund mot kronolänsmannen M. Selander, ang. åtal mot klgdn för brandanstiften i svikligt syfte. *Sastmola m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som genom u. ²⁸/₁95 dömde klgdn att jeml. 34: 4, 9: 1 och 2: 14 S. L. hållas 1 år i tukthus och derutöfver i 3 år vara medb. förtroende förlustig. *J. D.*: ej ändring.

Den 8:de. 19. Besvär af J. Hujakkala i mål ang. af kommissionslandtmätaren E. J. Grönroos verkställd reglering af storskiftet i Ratula by af Elimä s:n. *Egod. R:n i sagda s:n*, u. ²⁰/₆93: Kommissionslandtmätaren Grönroos ålades i anl. af Hujakkalas klagan öfver rörläggningen af skifteslagets råer att uppföra röset N:o 279, som blifvit oriktigt placeradt, i dess rätta läge, hvaremot Hujakkalas klagan i öfrigt emot förrättningen underkändes, jemte det Hujakkala skyldigkändes att ej mindre

gälda Rättens arvode än ersätta Grönroos för uppvaktandet af Rätten. *J. D.*: ej annan ändring än att Hujakkala, i ansl. förenämnda rättelse i Grönroos' förrättning, befriades från skyld. heten att erlægga den Grönroos tillerkända ersättning för bivistan af Egod. Rns sammanträden.

20. Besvär af R. Lång, ang. hans klagan emot det utkommissionslandtmätaren J. Myrberg verkställda klyfningsskif af Westerilä hemman i Lappetelä by af Idensalmi s:n, hvar *Egod. R. g:m u.* ⁷/₁₂ 94 förkastade Långs anmärkningar enskiftet. *J. D.*: Målet återförvisades, utom hvad angick den Lång åhvälfda betalningen af Rättens och Myrbergs arvoden, derutinnan *Egod. Rns u.* icke blifvit öfverklagadt.

21. O. Mäki mot fordringsägaren i hennes konkurs i Atschutikoff jemte allmän åklagare, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för konkursförbrytelse. *R:n i Helsingfors u.* ²⁰/₁₂ 93: Klgdn dömdes jeml. 87 och 88 §§ i Konkursstadgan att hållas 3 m. i fängelse, samt förklarades förlustig cessionsförmån. *Åbo Hf. d: ut. u.* ¹³/₁₂ 93: ej ändring. *J. D.*: Klgdn var icke lagligen förvunnen att hafva, på sätt henne af R:n och Hf. tillräknats, afsigtligen sökt undanhålla sina borgenärer hennes konkursmassa tillhörig egendom, hvarföre åtalet förkastades.

22. Arresterade dragonen A. Mäkinen mot regementsrustmästaren K. Nopanen, såsom åklagare, ang. åtal mot klgdn för försnillning. *Finska dragonregementets Krigsrätt u.* hemställt *(Öfverkrigsdomstolen, som medelst u.* ¹⁰/₁₂ 95 dömd klgdn att jeml. sista mom. af 122 § i strafflagen för finska militärer och 29: 1 S. L. för försnillning hållas 8 m. i fängelse, hvilket tid, derunder klgdn skulle vara förlustig sina löneförmaner enligt 14 § i militärstrafflagen icke sinne honom såsom tjänstetid tillgodoräknas. *J. D.*: ej annan ändring än att straffet nedsattes till fängelse i 3 m.

Den 9:de. 23. B. Hising tillerkändes ersättning för hafda kostnader vid bevakandet af svarandetalan i mål der sökanden uteblifvit.

24. Dragonen K. Haapanen mot rustmästaren K. Nopanen, ang. åtal mot klgdn för fylleri m. m. *Finska dragonregementets Krigsrätt u.* ¹³/₁₂ 94: Klgdn dömdes jeml. §§ 130, 131, 99, 106, 104, 114 och 18 i militärstrafflagen att hållas, för 1:sta resan fylleri under tjänstgöring 1 m. i fängelse, för förtärande af starka drycker inom regementets område 15 dygn i enkel arrest, för det klgdn i vredesmod med fullt uppsåt slagit sin förman underofficeren N., då denna varit i tjänsteutöfning, 1 år i fängelse, för motstånd mot patrull 6 månader i fängelse, för åsidosättande af den aktning klgdns förman vaktmästaren S. varit berättigad att fordra, 1 månad i fängelse, för ovärdigt uppförande

10 dygn i enkel arrest, samt för förslösande af kronan tillhörig egendom 1 m. i fängelse, eller att hållas sammanlagdt 1 år, 9 m. och 25 d. i fängelse; hvarjemte klgdn förklarats förlustig sina löneförmåner under strafftiden, som icke finge honom såsom tjänstetid tillgodoräknas. *Öfverkrigsdomstolen*, hvarest såväl rustmästaren Nopanen som klgdn besv. sig, lät vid Krigsrättens u. bero i öfrigt, utom att det klgdn för våld å förman ådömda ansvaret ned-sattes till 6 m. fängelse, samt att de klgdn ådömda straffen enligt 24 och 27 §§ i militärstrafflagen och 7: 5 S. L. sammanlades till fängelse i 1 år och 1 m. *J. D.*: ej ändring.

25. Advokatfiskalsembetet i *Wasa Hfr.* mot guvernören A. Järnefelt, vicelandssekreteraren T. Lilius och kronofogden M. Österman, ang. af advokatfiskalsembetet utfördt åtal mot desse för fel och och försummelse i tjänsten derutinnan, att en af Hfr. för brott sakfäld häktad person genom dröjsmål med utslagets delgifvande hållits i häkte längre tid än vederbort. *Hfr.* fann Länestyrelsens åtgärd att först meddela utslaget allmänna åklagaren icke kunna tillräknas guvernören Järnefelt och vicelandssekreteraren Lilius såsom tjänstefel, hvarföre de frikallades från ansvar härför; hvarjemte Hfr. ansåg att utslaget väl bort hafva hunnit delgifvas åklagaren inom kortare tid än som skett; men, enär påminnelser gjorts såväl från Länestyrelsen som af kronofogden Österman och dröjsmålet med utslagets delgifvande för-anledts deraf att åklagaren den tiden varit från sin hemort bortrest, blef åtalet jemväl i denna del förkastadt. *J. D.*: ej ändring.

26. Besvär af D. Honkonen ang. ansökan af honom att emot erbjuden borgen återfå särskild, till gäldande af en S. Holstis hos Honkonen egande fordran i måt tagen och i Holstis vård öfverlemnad egendom. *Guvernörsembetet i Wasa län* u. $\frac{4}{93}$: Ansökningen bifölls. *Wasa Hfr.*, dit såväl Honkonen som Holsti besv. sig, u. $\frac{14}{94}$: Honkonens besvär, som inkommit sentida, upptogos ej till pröfning; och i anl. af Holstis besvär blef, med upphäfvande af Guvernörsembetets u., Honkonens förenämnda ansökning förkastad. *J. D.*: Jemte det Hfrs u., såvidt Honkonens besvär, såsom sentida, icke upptagits till pröfning, af K. S. gillades, upptogos besvären i öfrigt icke till pröfning, enär Honkonen ej fullföljt sin talan i den ordning 30 kap. R. B. och K. F. $\frac{27}{68}$ föreskrefve.

27. D. Honkonen mot T. och A. Kekkonen, ang. åläggande för klgdn att till motparterne öfverlemnna särskild egendom. *Hirvensalmi sns Hr.* u. $\frac{8}{93}$: Käromålet bifölls. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{19}{94}$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 11:te. 28. Bruksegaren P. Chmelewski mot verk-mästaren A. Johansson. Sedan *R:n i Helsingfors* genom laga kraft åkommet u. $\frac{20}{93}$ under åberopande af 35 § i K. F. om

velse; hvarförutom Malinen och Koivisto, med afseende å hvar i saken förekommit, undgingo ansvar för förolämpning mot E. Tenberg jemte det de dem ådömda böter för förolämpning emot Andelin nedsattes för Malinen till 50 mk och för Koivisto, nedsattes tillämpning af 5: 3. S. L., till 30 mk.

36. Besvär af T. Ruikka i 2:ne särskilda mål, hvari klåg af kronolänsmannen E. Castrén åtalats för fylleri och oloflig brännvinsförsäljning. *Rovaniemi snrs Hr.* 2 särskilda u. ²¹/₂93: Klåg dömdes med stöd af 78 § i K. F. ³⁰/₅59, ang. bl. a. ansvar för fylleri, samt 27, 35 och 47 §§ i K. F. ⁹/₆92, ang. brännvinsförsäljning m. m., att för 3:dje resan fylleri, innefattande tillika 2:dra resan sådan förseelse inför domstol, böta 60 mk samt för 4:de resan brännvinsförsäljning undergå fängelsestraff 1 år, hvarjemte klagd förklarades särskilda politiska rättigheter förlustig och ålades utgifva försäljningsavgift. *Wasa Hfr.*, ej klagd besv. sig, u. ³/₂94, ej annan ändring än att det klagd för 4:de resan oloflig brännvinsförsäljning ådömda fängelsestraff nedsattes till 7 månader. *J. D.*: ej annan ändring än att, em S. L. för 3:dje resan fylleri icke stadgade förlust af medb. för troende, klagd på grund af 3 mom. 4 § i promulgationsförelöfningen ¹⁹/₁₂89 undgick sådan påföljd.

Den 16:de. **37.** Anmälan af Guvernören i Åbo och Björneborgs län, derom att A. Davidsson, som vid Hr. i Alavo m. f. snrs tingslag stått under tilltal för 1:sta resan stöld och dervär uppgifvit sig heta Anton Lilja, blifvit af sagde Hr. gm u. ¹⁵/₆94 under Liljas namn fäld till böter, som han derefter försömt hvarjemte Davidsson af Hr. i Karkku m. fl. snr medelst u. ⁴/₁₀94 ådömts ansvar för 2:dra gången tjufnad; i anseende hvar till och då Davidsson tidigare undergått straff för 2 resor stöld samt för vannämnda tjufnade rsälunda blifvit lindrigare bedömda än ske bör Guvernören hemställt, att omförmälda 2 u. måtte upphävas och i kyrkobok införd anmärkning rörande den rätte Anton Liljas frest blefve gjord ogiltig. *J. D.* öfverlemnade åt *Åbo Hfr.* att till behandling upptaga ifrågavarande ärenden samt dermed lag och beskaffenheten likmätigt förfara utan hinder af den laga kraft som åkommit förenämnda 2 u.

38. Skarpskytten A. Blusi mot bataljonsrustmästaren A. Ekman, såsom åklagare, ang. åtal mot klagd för försummelse att inställa sig till fullgörande af värnepligt. *Krigsrätten vid Wasa bataljon*, u. ⁷/₁₁94, dömd klagd jeml. 114 § i W. L., jeml. med K. F. ¹¹/₂89, att hållas 2 veckor i arrest samt förordnad att klagns tjenstetid skulle räknas från ¹/₅95. *Öfverkrigsdomstolen*, dit klagd besv. sig, lät medelst u. ¹⁷/₁₂94 jeml. åberopa och 12 § mom. c i W. L., enär åklagaren med Krigsrättens

tnöjts, dervid bero. *J. D.*: ej ändring; klgdn förunnades straffnildring jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

39. Stadsfiskalen N. Gejtcl mot matvaruhandlaren A. Huttunen. *R:n i Jyväskylä* u. ⁶/₃93: Huttunen, hvilken å stadens org idkade mellanhandel, hade ²/₃93 före kl. 11 f. m. uppköpt 10 kg fläsk för att af honom till andra personer återförsäljas, hvarföre klgdn jeml. 27 och 46 §§ i den för staden gällande polisordning ¹⁶/₁₀86 dömdes att böta 30 mk. *Wasa Hfr.*, dit Huttunen besv. sig, u. ¹⁰/₂94: Emot Huttunens bestridande vore ej styrkt att denne uppköpt ifrågavarande parti fläsk i afsigt att att andra försälja detsamma, hvarföre klgdns talan förkastades. *J. D.*: ej ändring.

40. E. Jansson mot stadsfiskalen E. Tandefelt ang. åtal mot klgdn för fylleri. *R:n i Nikolaistad* u. ²⁰/₁94: Klgdn dömdes eml. 78 § i K. F. ³⁰/₅59 att för 1:sta resan fylleri böta 12 mk. *Vasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁰/₁94: ej ändring. *J. D.* efter omröstning): ej ändring.

41. I. Waara mot kronolänsmannen K. Säisä, ang. åtal mot klgdn för oloflig bränvinsförsäljning. *Tervola m. fl. snrs Hr.* beslut ²⁹/₁₀92: Klgdn ålades värjemålsed. *Wasa Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁷/₁94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

42. J. Brudholm mot A. Nordqvist och J. Rosengren, ang. *lels* åtal mot de sistnämnde, för det de olofligen skulle bortfört 3 st. klgdn tillhöriga idryssjor, i hvilket afseende klgdn öfverlemnat om antydda förfarande borde anses såsom stöld eller egenandsrätt, *del*s rekventionstalan mot klgdn. *Norrmark snrs Hr.* u. ²⁷/₃93: Jemte det Nordqvist och Rosengren frikändes från å dem yrkadtt ansvar, dömdes klgdn i förmågo af 1 § 2 nom. och 7 § i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. ärekränkning m. m. samt 3: 1 M. B. att böta: för det han emot bättre vetande ehuru af uppenbart oförstånd inför domstol åtalat Nordqvist och Rosengren för brott 60 mk, för det han låtit instämma Nordqvist för tjufnad, hvarå åtal dock icke följt, 90 mk, för det han genom användande af tilltalsordet »du» förolämpat Nordqvist 12 mk, samt för svordom, hvarmed klgdn tillförene 2 gånger beträddts, 9 mk 30 p. *Åbo Hfr.*, hvarest klgdn, såvidt honom ådömts ansvar, besv. sig, u. ¹²/₂94: Utredt att klgdn låtit instämma Nordqvist för stöld; utan att han dock fullföljt detta stämningspåstående, hvilket förfarande stannade klgdn till last såsom förolämpning emot Nordqvist, samt att klgdn gjort sig skyldig till svordom; anseende hvartill och då åtalet emot klgdn för falsk angifvelse ej vore å lag grundadt samt klgdn icke heller kunde anses hafva förolämpat Nordqvist derigenom att han kallat honom »du», *Hfr.*, med underkännande af åtalet i nästomordade delar, jeml. 7 § i åberopade K. F. och 3: 1 M. B., dömde klgdn

att böta för den honom af Hfr. tillräknade förolämpningen 60 mk samt för svordom 9 mk 60 p. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring i öfrigt utom att klgdn för den honom till last tagna förolämpningen dömdes att böta 30 mk samt att, enär skildt straff för svordom uti fall af förevarande beskaffenhet ej stadgades i S. L., klgdn jeml. 3 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 befriades från det honom i antydt afseende ådömda särskilda ansvar.

Den 18:de. 43. Advokatfiskalsembetet i Wasa Hfr. jemte I. Pentinmäki mot W. Pentinmäki, ang. åtal mot den sistnämnde (som vid domstol påstått ansvar å I. Pentinmäki för det denne skulle egenmäktigt igenfyllt ett rådike emellan deras andelar af en gemensam ängsmark) för det han ånyo upptagit ifrågavarande sak, ehuru densamma genom K. S:s u. ¹⁰/₁₀89 blifvit slutligen afgjord. *Hfr.* fann väl W. Pentinmäki uti nämnda tidigare rättegång hafva utfört ansvarstalan mot I. Pentinmäki för det han skulle igenfyllt och flyttat ifrågavarande rådike, hvilken talan likväl såsom ostrykt blifvit i alla instanser förkastad; men enär W. Pentinmäki jeml. K. S:s åberopade u. berättigats att, sedan landtmätare uppgått råen emellan parternes andelar af ofvannämnda ängsmark, utföra den talan, hvartill rågångsförrättningen kunde föranleda, samt W. Pentinmäkis nu ifrågakomma talan icke åsyftat att qvälja K. S:s omordade u., blef åtalet förkastadt. *J. D.*: Emedan ifrågavarande af W. Pentinmäki emot I. Pentinmäki utförda talan synbarligen icke åsyftat att qvälja K. S:s u. ¹⁰/₁₀89, utan denna rättegång utaf W. Pentinmäki af uppenbart oförstånd gjorts vid underrätt anhängig, blef vid Hfrs u. beroende.

44. S. Kokkonieni mot stadsfiskalen G. Toppelius, ang. åtal mot klgdn efter angivelse af H. Ollakka för stöld. *R:n i Uleåborg* u. ²⁸/₆92: Klgdn sakfäldes för 1:sta resan tjufnad. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ³⁰/₁₂93: Klgdn hade af H. Ollakka fränstulna penningar innehaft en sedel å 100 mk med vetskap att densamma varit stulen; hvarföre klgdn jeml. 40: 1 och 41: 3 M. B. dömdes att såsom för 1:sta resan stöld böta de innehafda penningarnas belopp 3 gånger med 300 mk samt utgifva särskilda ersättningar. *J. D.* fann (efter omröstning) det ej vare styrkt att ifrågavarande sedel blifvit H. Ollakka fränstulen eller att klgdn innehaft samma sedel med vetskap att den varit stulen, hvarför klgdn befriades från ansvar och annan påföljd.

45. K. Markelins underd. ansökning om strafflindring på grund af Pardonsplakatet ²⁸/₁₁94 bifölls.

46. D. Wähämäki m. fl. mot M. Etelämäki och A. Palomäki, ang. skadeersättning. *Jyväskylä m. fl. snrs Hr* u. ²⁰/₂93: Klgdne ålades att i fordrad skadeersättning gemensamt utbetala 1,330 mk åt M. Etelämäki och 712 mk 50 p. åt A. Palomäki.

Wasa Hfr., dit klgdne besv. sig. u. $\frac{3}{2}/94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 19:de. 47. A. Eliasson mot sågförvaltaren J. Nilsson jemte åklagare, ang. åtal mot klgdn för misshandel å Nilsson. *Pyttis m. fl. snrs Hfr.* u. $\frac{11}{2}/93$: Klgdn kunde för bristande bevis ej åt saken fällas. *Wiborgs Hfr.*, dit J. Nilsson och åklagaren besv. sig. u. $\frac{26}{1}/94$: Klgdn vore öfvertygad att hafva, efter mot Nilsson anlagdt försåt, öfverfallit och uppsåtligen medelst ett tillhygge misshandlat Nilsson, hvarföre klgdn med stöd af 12 § samt 7 mom. 16 § i K. F. $\frac{28}{11}/66$ dömdes att hållas 5 m. i fängelse samt att utgifva ersättning för sveda och värk m. m. *J. D.*: ej ändring.

48. M. Saarinen mot t. f. stadsfiskalen A. Wallenius, ang. åtal mot klgdn, efter angivelse af O. Jokinen, för stöld af en Jokinen tillhörig velociped. *R:n i Tammerfors* u. $\frac{31}{3}/94$: Utredt att, efter det Jokinen från oläst förstuga genom tjufvahand förlorat omordade velociped, klgdn $\frac{2}{3}/94$ för ett pris af 10 mk försålt densamma åt J. Pajunen, hos hvilken velocipeden sedermera återfåts; och hade väl vittnet D. Honka intygat, att han natten emot sistberörda dag vid midnattstid sett klgdn och en för Honka obekant mansperson invid gården N:o 15 vid Tavastgatan i Tammerfors stadda i handel om en velociped, som bemålde mansperson utbjudit till salu åt Saarinen; men emedan Honka, fastän dertill af R:n uppfordrad, icke kunnat förmås att yppa hvad han för öfrigt hade sig i saken bekant, utan tvärtom vägrat att lemna upplysning rörande omständigheter, som skulle varit egande att lända till sanningens uppenbarande, och Honkas intyganden varit hvarandra motsägende, kunde R:n, med hänsigt till stadgandet i 17: 16 R. B., icke tillägga Honkas vittnesmål någon kraft och verkan; hvarföre och då klgdn icke på annat sätt gittat göra ens sannorlikt sitt förebärande att han uti god tro hade vid midnattstid för ett pris af 8 mk utaf en obekant mansperson köpt nämnda velociped, R:n ansåg klgdn öfvertygad om att hafva tillgripit densamma, hvarföre klgdn jeml. 40: 1 M. B. sakfäldes för 1:sta resan stöld. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig. u. $\frac{30}{11}/94$: Laga utredning vore icke förebragt derom att klgdn olofligen tillgripit ifrågavarande velociped, men det stannade likväl klgdn till last att hafva, med vetskap att velocipeden varit åtkommen genom stöld, föryttrat densamma; i anseende hvartill klgdn med stöd af 3 § i promulgationsförordningen $\frac{19}{12}/89$ samt 32: 1 S. L. dömdes att för 1:sta gången döljande af tjufgods böta 200 mk. I öfriga delar fick vid R:ns u. bero. *J. D.* (efter omröstning): De klgdn ådömda böterna nedsattes till 100 mk; i öfrigt ej ändring.

49. Revisionsmålet A. Finni, sökande, och förmyndarena för minderåriga T. Kuusa och A. Kuusa, svarande, ang. yrkande af svdne att en afhandling, dessmedelst de omyndigas moder och fadermoder W. Pieppo till skdn öfverlätit åborätten till ¹/₈, krono, af hemmanet N:o 2 i Järvenkylä by af Jääskis s:n, måtte förklaras ogiltig. Hr. i sagda s:n, till hvars pröfning och afgörande *Guvernören i Wiborgs län* förvisat frågan om åborätten till nämnda kronohemman beträffande giltigheten af sagda afhandling, förklarade i u. ⁹/₁₁, 94 afhandlingen ogiltig. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ⁷/₁₁, 94: ej ändring. *J. D.*: Det hade icke ankommit å Hr. att utlåta sig beträffande giltigheten af ifrågavarande öfverlåtelseafhandling, hvarföre Hrs u. och Hfrs dom upphäfdes; och egde *Guvernören i Wiborgs län* vid afgörande af frågan om åborätten till nämnda kronohemmansdel jemväl ingå i granskning af ofvanberörda afhandlings giltighet.

Den 20.de. 50. Kronolänsmannen K. Säisä mot häktade K. Hepooja och Z. Kauppinen, ang. åtal emot de senare för dråp, misshandel m. m. *Simo m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som i u. ³/₁₁, 94 förklarade Hepooja och Kauppinen förvunne att hafva, sedan de, i afsigt att inleda slagsmål, ²⁴/₆, 94 på morgonen inkommit i boningsstugan å P. torp och blifvit, efter ett emellan Hepooja och N. Saari timadt slagsmål, utdrifne i förstugan, med dragne knifvar åter inträngt uti stugan och dervid tillfogat, Hepooja N. Saari det sår i venstra sidan af halsen, hvaraf Saaris påföljande dag inträffade död enligt vederbörligt läkareintyg varit en följd, samt Kauppinen P. Posti 4 sår, deraf 2 i hufvudet, det ena 15 cm långt och det andra ett sticksår, ett i venstra öfverarmsmuskeln och ett i högra skuldran, hvilka sår utan att något svårare men af dem uppstått blifvit läkta, sedan Posti likväl under 2 veckor varit urståndsat att arbeta, hvaremot Hfr. funnit utredning icke förekomma derom att Kauppinen varit delaktig i dråpet å N. Saari; i anseende hvartill Hfr., med stöd af 1 mom. 4 § samt 11 och 13 §§ 21 kap. äfvensom 1 och 2 §§ 9 kap. S. L., dömde Hepooja och Kauppinen att hållas i tukthus, H. för dråp utan uppsåt att döda 7 år och för misshandel å person, hvarvid begagnats lifsfarligt vapen, 2 år, hvarjemte de tilltalade ålagts utbetala särskilda ersättningar. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

51. I. Sjöblom mot kronolänsmannen J. Göransson, ang. åtal mot klgdn för det hon genom oförsigtighet och vårdslöshet vållat sitt fosters död. *Rimito m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²⁷/₁₁, 93 jeml. 2 § i K. F. ²⁶/₁₁, 66, ang. dråp utan uppsåt att döda och annan misshandel å person, dömde klgdn till 4 m. fängelse. *J. D.*: Klgdn dömdes jeml. 21: 10 S. L.

att hållas 3 m. i fängelse; i öfrigt ej ändring, utom att klgdn förunnades strafflindring jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

52. P. Pellinen mot ordningsmannen N. Heikkonen ang. åtal mot klgdn för oloflig forsling af bränvin. *Jääskis sns Hr.* u. ¹³/₄93: Enär klgdn vid ifrågakomma forsling innehaft lagenligt ursprungsbevis samt kärlet, hvori bränvinet förvarats, varit på vanligt sätt försegladt, blef åtalet förkastadt. *Wiborgs Hfr.*, der Heikkonen besv. sig, u. ²⁰/₁94: Utredt att klgdn forslat en större mängd bränvin än ursprungsbeviset upptagit; hvarföre klgdn, jeml. 43 § i K. F. ⁹/₆92 ang. forsling af bränvin m. m., dömdes att böta 50 mk, hvarjemte det i beslag tagna bränvinet förklarades förbrutet och klgdn ålades erlägga särskilda vittnesarvoden. *J. D.* fann väl utredt vara att klgdn forslat mera bränvin än som varit angifvet i det föran åtföljande ursprungsbeviset; dock emedan den förseglings, som af spritfabriken blifvit anbragt å kärlet, hvori bränvinet förvarades, befunnits vara orubbad, samt det således måste antagas att berörda kärlet genom missmätning å fabriken kommit att innehålla mera bränvin än det i ursprungsbeviset upptagna beloppet, blef klgdn från ansvar i saken befriad; i följd hvaraf omordade bränvin och kärlet fridömdes från beslaget och borde till klgdn återställas; i öfrigt ej ändring.

53. O. Pajari mot J. Iho, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för ärekränkning. *Mohla m. fl. snrs Hr.* u. ²⁸/₁93: Klgdn, som vid kommunalstämma använt förolämpande tillmälen emot Iho samt vid särskilda andra tillfällen uppläst en af klgdn författad tidningsuppsats innehållande beskyllningar emot Iho för sådana gerningar, hvilka vore egande att ådraga honom andras missaktning, fäldes jeml. 7 § i K. F. ²⁸/₆66 att böta för förstnämnda förolämpning 50 mk, samt för hvad honom i öfrigt i saken tagits till last likaledes 50 mk. *Wiborgs Hfr.*, dit parterne ömsesides besv. sig, u. ²²/₁94: Jemte det vid det af Hfr. för förstnämnda förbrytelse utsatta ansvar, jemlikt 7 och 9 §§ i åberopade K. F., fick bero, dömdes klgdn för den senare honom tillräknade ärekränkningen, hvilken stannade honom till last såsom smädelse, i stöd af 6 § i samma K. F. att böta 150 mark. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

54. Besvär af L. Avonius m. fl. i mål ang. uppkomma stridigheter vid af vicelandtmätaren H. Svahn förehafd beredning till klyfningsskifte af hemmanet N:o 1 i Makarinvaara by af Pälkäjärvi s:n. *Egod. R:n i sagda s:n* u. ⁴/₉93: Klgdnes anmärkningar beträffande skiftesplaceringen lemnades utan afseende, hvarhos *Egod. R:n* förordnade, att en parterne gemensamt tillhörig ladugårdsbyggnad skulle tillfalla intressenten i hemmanet P. Sorjonen, som i stället borde till klgdn erlägga 330 mk. *J. D.*: Jemte det klgdnes anhållan om förrättningslandtmätarens ålägg-

gande att verkställa ny gradering lemnades utan afseende, då de icke vid Egod. R:n framställt någon anmärkning emot graderingen, blef i öfrigt vid Egod. R:ns u. beroende, utom att, enär P. Sorjonen ej haft något att anmärka emot det af förrättningslandtmätaren föreslagna beloppet af den ersättning Sorjonen borde till klgdne utgifva för parternes gemensamma ladugårdsbyggnad och Egod. R:n sålunda saknat anledning att nedsätta berörda ersättningssumma, Sorjonen skyldigkändes att i antydt afseende till klgdne erlagga det af förrättningslandtmätaren föreslagna beloppet 350 mk.

Den 21:sta. 55. Besvär af kronolänsmannen J. Tasanen och P. Aulin, hvardera för sig, i ett mål ang. af Tasanen, efter angivelse af Aulin, emot P. och K. Hiivala utfördt ansvarspåstående för det de sistnämnde under sommaren 91, tvärtemot K. S:s ¹⁹/₁₂79 gifna u. ang. ordnandet af sjöläxfisket i skärgården utanför Ijo m. fl. elfvars utlopp, egenmäktigt flyttat en nätrad, deri de varit berättigade att fånga lax, från dess å kartan öfver fiskestället angifna plats. *Ijo m. fl. snrs Hr.* u. ²⁷/₂93: P. och K. Hiivala fälades i stöd af sagda u. för det de utan Guvernörens i länet tillstånd flyttat nätraden att böta 100 mk hvardera, och näten, som tagits i beslag, förklarades förbrutna. *Wasu Hfr.*, der P. och K. Hiivala besv. sig, u. ⁷/₂94: Emedan näten äfven föregående somrar varit på enahanda sätt utlagda och desamma, om de utsattes såsom förenämnda karta utvisade, komme att sträcka sig inpå farleden, kunde de tilltalade icke fällas till å dem yrkadtt ansvar, hvarhos de beslagtagna näten skulle till P. och K. Hiivala återlemnas. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

56. H. Saraniemi, såsom förman för Kalliosalmi renvårdsbolag, mot P. Ylinampa m. fl., ang. af de senare instämddt yrkande om ersättning för betesskada åstadkommen g:m en bolaget tillhörig renhjörd. *Rovaniemi sns Hr.* u. ²³/₂93: Jemte det en skadeersättning af 59 mk 50 p. utdömdes, förkastades käromålet i öfrigt, eller beträffande all den betesskada, som timat å vestra sidan af Raudasjoki å, enär det jemlikt en emellan förenämnda bolag samt Patokoski och Poikajärvi renvårdsbolag ingången öfverenskommelse åläge nästnämnda bolag att ansvara för betesskadan å denna sida af ån. *Wasa Hfr.*, dit Ylinampa m. fl. besv. sig, u. ²³/₁94: Utan afseende å den öfverenskommelse, som emellan särskilda renvårdsbolag, enligt klgdns förmenande, skulle träffats ang. utgifvande af godtgörelse för skada, vållad af renhjordar genom betande, ålades klgdn utbetala fordrade 810 mk 40 p.; och lemnades Kalliosalmi bolag öppet att i fall af fog emot öfriga ofvannämnda renvårdsbolag utföra ersättningstalan. *J. D.*: Klgdn, som icke visat att P. Ylinampa m. fl. förbundit sig att godkänna någon öfverenskommelse af uppgifven beskaffenhet

emellan förenämnda renvårdsbolag, hade ej anført skäl till ändring i Hrs u.

57. K. Liukkonen och **N. Johansson** mot kronolänsmannen **B. Jägerroos**, ang. åtal mot klgdne för dödsvållande. *Korpilahti sns Hrs.* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. 7/294, med stöd af 2 och 12 §§ uti K. F. 26/1166 samt 3: 6 M. B., dömde K. Liukkonen att böta för vållande till annans död 150 mk och för misshandel å person likaledes 150 mk samt N. Johansson att för annans misshandlande hållas 1 m. i fängelse och för sabbatsbrott plikta 19 mk 20 p. *J. D.*: ej annan ändring än att, emedan skildt straff för sabbatsbrott i fall af förevarande beskaffenhet icke föreskrefves i S. L., N. Johansson jeml. 3 § i promulgationsförrordningen 19/1289 befriades från det honom i nästantydt afseende ådömda särskilda ansvar.

Den 22:dra. 58. Underd. nådeansökan af **Marianna Toivainen** för hennes man **O. Toivainen** upptogs, enär ansökningen icke gjorts af den sakfælde sjelf, jemlikt 89 § i K. F. 13/92, innefattande reglemente för Senaten, ej till pröfning.

59. Revisionsmålet **G. Barkoff**, sökande, och **V. Klotschkoff**, svarande, ang. vexelfordran. *R:n i Helsingfors* u. 12/94: Svarandens fordringsanspråk förkastades. *Åbo Hfr.*, dit parterna väddat, dom 30/1194: Emedan sökanden erkänt sig hafva accepterat ifrågakomna af svaranden utställda och i Finlands Bank diskonterade vexlar, men icke gittat emot svarandens bestridande styrka att sökanden till svaranden erlagt medel för inlösande af sagda vexlar, ålades sökanden utbetala vexplarnas sammanlagda belopp 5,500 mk med ränta, provision m. m. *J. D.* fann (efter omröstning) med hänsyn till den i saken åstadkomna utredningen endast halft bevis förefinnas derom att svaranden på grund af ifrågakomna vexlar ännu egde fordran hos sökanden, hvarföre sökanden ålades värjemålsed, i hvilket afseende målet återförvisades till R:n.

Den 23:dje. 60. Underd. ansökan af **A. Boehm** om strafflindring bifallen enl. Pardonsplakatet 26/1194.

61. **F. Qvarnström** mot stadsfiskalen **E. Tandefelt**, ang. åtal mot klgdn för med **S. T.** föröfvadt hor. *R:n i Nikolaistad* u. 18/93: Klgdn, hvilken förut blifvit ålagd att låta sammanviga sig med en annan qvinna, som han låtit kyrktaga som sin fasteqvinna, sakfälades för 1:sta resan enfaldt hor jeml. 55: 1 M. B. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 20/194 och *J. D.*: besvären ej pröfvade.

Den 26:te. 62. **P. Lappalainen** mot stationsinspektorn **K. Richter**, ang. ömsesidiga ansvarsyrkanden för ärekränkning. *Keuru m. fl. snrs Hr.* u. 6/93: Lappalainen dömdes jeml. 6, 7, 8 och 9 §§ i K. F. 26/1166 att för smädelse böta 200 mk, och för

annan ärekränkning och ohöfviskt uppförande emot tjensteman 60 mk, jemte det talan i öfriga delar af målet såsom foglös förkastades. *Wasa Hfr.*, dit parterna besv. sig, u. ³¹/₁94: Lappalainen, som frikändes från ansvar för smädelse, dömdes med stöd af 7 och 9 §§ i ofvan åberopade förordning att för förolämpning böta 180 mk. *J. D.*: Parterna dömdes att för förolämpning böta enhvar 100 mk.

63. Häradsskrifvaren H. Elfvengrén mot kronolänsmannen A. Lilius, ang. åtal mot klgdn för försummelse i tjensten. *Wekkelaks m. fl. snrs Hr.* u. ²/₁₀93: Klgdn dömdes för det han utblifvit från vederbörligen utlyst uppbördsstämma och för försummelse att iordningställa den för sagde förrättning erforderliga uppbördsbok m. m. att jeml. 1: 7 U. B., j:frd med 1: 12 R. B. under 4 m. tid varda afhållen från utöfningen af sin tjenst. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁹/₁94: ej ändring. *J. D.*: Emedan klgdn medelst ett till Hr. ingifvit läkarebevis styrkt sig hafva af sjukdom varit hindrad att öfvervara förenämnda uppbördsstämma, kunde han ej i denna del åt saken fällas; hvar emot klgdn för hvad honom i öfrigt stannade till last jeml. 1: 12 R. B. dömdes till 2 m. suspension.

64. J. Kujavehka mot hans svärmoder A. Kujavehka, ang. åtal mot klgdn för misshandel. *Kumo m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²⁹/₁₁93 fälde klgdn, jeml. 12 och 15 §§ i K. F. ²⁸/₁₁66 att hållas 3 m. i fängelse. *J. D.*: ej annan ändring än att ansvaret nedsattes till fängelse i 1 m. 15 d.

65. Besvär af häktade J. Antinoja, anklagad för inbrottsstöld m. m. *Pälkäne m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁰/₁₂94: Klgdn, som förut utstått straff för 1:sta resan inbrottsstöld, dömdes jeml. 1, 2 och 3 §§ 28 kap. S. L. att för 2:dra resan grof stöld hållas 3 år i tukthus samt att för tvänne särskilda försök till inbrott, för hvilka han eljest gjort sig förfallen till 1 års tukthus, vid sammanläggning af straffen, hållas 9 m. i tukthus; hvarhos klgdn ådömdes förlust af medb. förtroende i 5 år; men emedan upplyst blifvit att klgdn i Tavastehus begagnat sig af för annan person utfärdadt arbetsbetyg i afsigt att vilseleda myndigheterna, och härom ännu icke verkstälts undersökning, öfverlemnades målet till åtgärd i denna del åt *R:n i Tavastehus*, som g:m u. ⁸/₁95 i stöd af 42: 5 S. L. dömde klgdn att för nästnämnda brott böta 80 mk; men enär klgdn vid ofvannämnda Hr. dömts att hållas 3 år och 9 m. i tukthus och det honom för företeende af annans arbetsbetyg ådömda ansvar borde dermed sammanläggas, skulle klgdn jeml. 7: 5 S. L., för sistomförmälda brott hållas 9 dagar i tukthus; i följd hvaraf klgdn komme att för samtliga honom nu till last tagna brott i ena bot hållas 3 år 9 m. och 9 d. i tukthus

och i 5 år derutöfver vara förlustig medb. förtroende. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹²/₂95, lät jeml. åberopade lagrum och 5, 6 och 8 §§ 28 kap., 1 § 4 kap. och 2 § 3 kap. S. L. vid förenämnda 2 u. bero. *J. D.* fann klgdn, hvilken gjort sig förfallen till 6 m. tukthus för hvardera af ofvanomförmälda inbrottsförsök, ej hafva anfört skäl till ändring.

Den 27:de. 66. Besvär af Viola Levin öfver *R.n:s i Borgå* u. ²³/₇94, dessmedelst hon för oförmögenhet att sjelf vårda sitt gods stälts under förmynderskap. *Åbo Hfr.*, hvarest Viola Levin besv. sig, u. ⁴/₁₀94, och *J. D.*: ej ändring.

67. W. Palander mot K. Olli, ang., såvidt målet fullföljts, ansvars- och ersättningspåståenden mot klgdn för det denne aflifvat en Olli tillhörig jagthund. *Lempälä m. fl. snrs Hr.*, der klgdn till sin ursäkt anfört att nämnda hund flere år, oaktadt upprepade varningar, sprungit lös i af klgdn arrenderade jagtmarker, hvarest den utan att gifva skall drifvit villebråd, dömdes g:m u. ⁶/₃93 klgdn, jeml. 22: 6 B. B. och K. F. ²⁰/₆64, ang. uppsätlig misshandling af kreatur, att böta 15 mk samt att med 25 mk ersätta hundens värde. (Olli hade i nästnämndt afseende fordrat 300 mk). *Åbo Hfr.*, der parterne ömsesides besv. sig, u. ²⁷/₁94: Det klgdn ådömda ansvar bestämdes till 60 mks böter; i öfriga delar af målet fick bero. *J. D.* fann det vara styrkt att klgdn uppsätligen dödat ifrågakomma hund, men utredning deremot icke förekomma derom, att detta skett för att hämnas på hundens egare (hvilket Hfr. tillräknadt klgdn); hvarföre klgdn jeml. ofvanåberopade lagrum dömdes att böta 30 mk; i öfrigt ej ändring.

68. Revisionsmålet H. H. Leveenemi, sökande, och S. Leveenemi, svarande, ang. fordran. *Guvnören i Wasa län* u. ²⁰/₁₂92: Svarandens talan bifölls. *Wasa Hfr.*, dit sökanden besv. sig, u. ³⁰/₁94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Saken vore af så tvistig beskaffenhet, att densamma ej bort i exekutiv väg afgöras, hvarföre målet förvisades till vederbörlig domstol.

69. K. Ahlqvist mot f. d. landthandlaren K. Jakobsson, ang. åtal mot Jakobsson för olaga handel. *Kumlinge m. fl. snrs Hr.* u. ⁶/₁₀92: Jakobsson dömdes jeml. 40 § i K. F. om näringsarna att böta 24 mk samt ålades till kronan utgifva stadgade afgifter. *Åbo Hfr.*, dit Jakobsson besv. sig, u. ²⁵/₁94: Emedan utredning ej förebragts derom att ifrågavarande handel försiggått i sådant särskildt försäljningsställe, som i 2 § af åberopade K. F. afsåges, blef åtalet af Hfr. förkastadt. *J. D.*: ej ändring.

Den 28:de. 70. Z. Keskitalo m. fl. mot kronolänsmanen G. Gummerus, ang. åtal mot klgdne för brott emot Guvnörens i Uleåborgs län kungörelse ²⁷/₁₂76 ang. vägaunderhåll.

Siikajoki m. fl. snrs Hr. u. $1^{\frac{1}{3}}/93$: Klgdne fäldes till det i sagda kungörelse utsatta vite 20 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. $30/94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

71. *S. Kyysen mot Walborg Ratias, ang. barnaunderhåll. Björkö m. fl. snrs Hr.* u. $21/93$: Klgdn ålades slik skyldighet. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $27/94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

72. *K. Sorri mot Maria Hytönen, ang. barnauppfostringsbidrag. Rautalampi m. fl. snrs Hr.* u. $18/93$: Käromålet bifölls. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $2/94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

73. *Torparen H. Sarkaluoma mot D. Hempura, ang. ersättningstalan mot klgdn, som på grund af kontrakt $15/62$ innehar ett Hempuras lägenhet underlydande torp, för det klgdn under åren 88—92 skulle öfverskridit sin nyttjanderätt till torpets skog. Birkkala m. fl. snrs Hr.* u. $10/93$: Käromålet förkastades. *Abo Hfr.*, hvarest Hempura besv. sig, u. $24/94$: Utredt att klgdn under åren 88—92 från torpets skog försålt ved och virke till angifvet belopp; i anseende hvar till och då i kontraktet $15/62$ bestämts att klgdn egde föryttra de skatar och qvistar efter löfbrott och granristägt, som öfver-sköte torpets behof, samt Hempura medgifvit, att klgdn varit berättigad att utöfver husbehof årligen afverka och försälja högst 30 famnar ved, hvaraf hälften björk- och andra hälften blandved, Hfr., med afseende jemväl å hvad Hempura i saken fordrat, ålade klgdn att i skadeersättning till Hempura utgifva inalles 754 mk. *J. D.*: Emedan styrkt blifvit att af de skatar och qvistar efter löfbrott och granristägt, som å ifrågavarande skogskifte återstått, sedan torpets behof af ved tillgodosetts, icke kunnat erhållas mer än högst 30 famnar ved årligen, samt klgdn, hvilken derutöfver från omförmälda skog föryttrat i Hfrs u. uppgifvet belopp skogsförnödenheter, således, enligt förenämnda kontrakts ordalydelse, icke varit härtill berättigad, hade klgdn ej anfört skäl till annan ändring i Hfrs u. än att klgdn, efter ned-sättning af de ifrågavarande skogsprodukter af Hfr. åsatta värden, ålades till Hempura utgifva sammanlagdt 508 mk.

74. *H. Hokkanen mot D. Siltanen, ang. åtal mot klgdn för ärekränkning i tidningsuppsats. R:n i Kerholm* u. $4/93$: Klgdn fäldes jeml. 6 § i K. F. $20/1166$ att för smädelse böta 240 mk. *Wiborgs Hfr.*, der parterna ömsesides besv. sig, u. $9/94$: Jemte det Siltanens ändringsansökning ej upptogs till pröfning, blef i öfrigt vid Rns u. beroende. *J. D.*: Klgdn dömdes för hvad honom stannade till last att jeml. 27: 2 S. L. böta 200 mk.

Den 29:de. 75. G. Nieminen mot kronolänsmannen O. Tenlén, ang. åtal mot klgdn för det han vid flottning g:m stängning af farled vållat hinder i sjöfart. *Sääksmüki m. fl. snrs Hr. u.* ¹³/₂94: Klgdn sakfaldes. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁴/₁₁94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring i Hrs u.

76. K. Kollin mot W. Mölsé, ang. af Mölsé jemte åklagare utfördt ansvarsyrkande mot klgdn för det denne g:m stängning af en emellan Vesijärvi sjö, der Mölsé egde fiskerätt, och Kutajärvi inom klgdns fastighet belägna sjö ledande bäck, till skada för Mölsé hindrat fiskens upp- och nedstigande. *Hollola m. fl. snrs Hr. u.* ³/₁₁92: Utredt att klgdn uti det ofvannämnda sjöar förenande vattendrag, som vore af sådan beskaffenhet att fisk och fiskyngel deri kunde upp- och nedgå emellan sagde sjöar, under lektiden om våren fiskat braxen och dervid så tillstängt vattendraget, att i lag stadgad öppning för fiskens fria upp- och nedgång icke lemnats; i anseende hvar till klgdn, jeml. 10 och 16 §§ i Fiskeristadgan ⁴/₁65 samt 16 § i K. F. ²³/₃68, ang. vattenledningar och vattenverk, dömdes att böta 60 mk. *Åbo Hfr.*, hvarest klgdn besv. sig, u. ²⁴/₁94: Enär det af Mölsé öfverklagade förfarande redan under en längre tid fått opåtaladt fortgå, befriades klgdn från de honom ådömda böterna; i öfrigt ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Emedan nu åtalade fiskesätt i bäcken från Kutajärvi till Vesijärvi sjö redan under en längre tidsföljd oklandradt fått idkas och fortfarande inom klgdns egor, förr än Mölsé såsom arrendator berättigats att idka fiske i Vesijärvi sjö, samt Mölsé vid sådant förhållande skäligen ej kunde anses hafva g:m klgdns förfarande lidit något intrång i den honom tillförsäkrade fiskerätt, pröfvade K. S. rättvist med upphäfvande af domstolarnas u. förkasta klagomålet.

77, 78. Underd. ansökning af G. Lindholm om strafflindring på grund af Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94 bifölls, hvaremot K. Grönbergs nådeansökan afslogs.

79. K. Holmberg mot S. Friberg m. fl. borgenärer i klgdns konkurs, jemte åklagare, ang. åtal mot klgdn för konkursbrott. *R:n i Helsingfors u.* ¹⁴/₁₀93: Klgdn dömdes jeml. mom. d och f i 88 § af Konkursstadgan att för vårdslöshet emot sina borgenärer hållas 2 m. i fängelse. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁸/₉94: Enär klgdn ej styrkt sig till fullo hafva förnöjt sina fordringsegare fick vid R:ns u. bero. *J. D.*: ej ändring.

Den 30:de. 80. K. Karlsson mot K. Mattsson ang. åtal mot klgdn för skogsåverkan. *Birkkala sns Hr. u.* ²³/₁94: Klgdn dömdes jeml. 34 § i Skogslagen ³/₉86 att böta 50 mk, samt ålades utgifva särskilda ersättningar. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv.

sig, u. ²⁵/₁₉₄: ej ändring. *J. D.*: Emedan klgdn uppenbarligen i god tro verkställt ifrågavarande afverkning, befriades han från ansvar, men i öfrigt fick vid Hfrs u. bero.

81. J. Dahlström mot J. Hämäläinen, såsom borgenär i klgdns konkurs, ang. ansvarsyrkande å klgdn för konkursförbrytelse. *R:n i Kuopio* u. ²⁸/₉₄: Klgdn dömdes jeml. 39: 4 S. L., j:frd med 88 § punkterna d. e och f. i Konkurslagen, att för lättsinnigt förfarande emot sina borgenärer hållas 3 m. i fängelse, hvarjemte klgdn förklarades förlustig cessionsförmån. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁷/₁₁₉₄: Klgdn, som inom förloppet af de sista 30 dagarna innan konkursens början afhändt sig en fastighet, utan att för köpesumman afgifva tillfredsställande redovisning, hade ej anfört skäl till ändring i R:ns u., hvarvid förty jeml. 39 kap. 3 § 4 mom. S. L. fick bero. *J. D.*: ej ändring.

82. M. Virtanens besvär öfver *Abo Hfrs* u. ¹⁵/₉₄, dessmedelst Hfr. lemnat Wirtanens ansökan om förlängd tid för fullföljande af besvär öfver ett R:ns i Helsingfors u., utan afseende, enär Wirtanen ej ens uppgifvit dagen då R:ns u. i omordade mål fallit. *J. D.*: ej ändring.

83. K. Forsman mot S. Salenius, ang. ansvars- och ersättningsyrkande mot klgdn för det denne sönderskurit en Salenius tillhörig, för fiske utlagd storryssa. *Perni sns Hr.* u. ⁵/₁₀₉₃: Klgdn dömdes jeml. 41 § i Fiskeristadgan ⁴/₁₂₆₅ att böta 30 mk samt ålades utgifva ersättning, *Abo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁶/₂₉₄: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

84. W. Fräntsila mot kronolänsmannen A. Hägglund, ang. åtal mot klgdn för misshandel m. m. *Kauhava sns Hr.* u. ⁵/₁₂₉₂: Klgdn dömdes, jeml. 12 § i K. F. ²⁶/₁₁₆₆, 78 § i K. F. ³⁰/₅₅₉, ang. fylleri m. m., samt 3: 6 M. B., att för misshandel hållas 6 m. i fängelse äfvensom att böta för sabbatsbrott 19 mk 20 p. och för 1:sta resan fylleri 12 mk, samt ålades utbetala särskilda ersättningar. *Wasu Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ¹⁷/₂₉₄: Klgdn dömdes att för den honom till last tagna misshandel hållas 3 m. i fängelse; i öfrigt ej ändring. Klgdn anhöll härå i underdanighet om ändring, såvidt honom för misshandeln ålagts fängelsestraff. *J. D.* lät vid Hfrs u. förblifva.

85. M. Mattsson m. fl. mot kronolänsmannen P. Waitinen, ang. olofligt fiske. *Walkjärvi sns Hr.* u. ²⁷/₂₉₃: Klgdne dömdes för det de ²⁶/₆₉₂ under påstående sabbat idkat notdräkt vid stranden af Punnusjärvi sjö, ehuru slikt fiske jemlikt vederbörligen fastställd fiskeriförening vore förbjudet, äfvensom för det de vid fisket ifråga begagnat not med tätare maskor än enligt fiskeriföreningen vore tillåtet, att med stöd af 3: 6 M. B. och 14 § i åberopade förening enhvar böta för olof-

ligt fiskande 25 mk och för sabbatsbrott 19 mk 20 p. *Wiborgs Hfr.*, der klgdne besv. sig, u. ¹⁹/₂94: ej ändring. *J. D.*: Emedan skildt straff för sabbatsbrott vid föröfvandet af brott och förseelser å sön- och helgdagar ej föreskrefves i S. L., befriades klgdne jeml. 3 § i promulgationsförordningen från det dem i antydt afseende ådömda särskilda ansvar; i öfrigt ej ändring.

86. V. Tammelin mot W. Fritsch, ang. ärekränkning. *R:n i Björneborg dels* 2 beslut ²⁸/₃93, dessmedelst anhållan af klgdn att få föreställa bevisning ang. uppgifna omständigheter förkastades, *dels* u. samma dag: Klgdn dömdes jeml. 6 och 9 §§ i K. F. ²⁰/₁₁66 att för smädelse böta 120 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig lät g.m u. ³/₃94 såväl vid R:ns förenämnda beslut som i sjelfva saken, jeml. 7 och 9 §§ i åberopade K. F., förblifva. *J. D.* (efter omröstning): De klgdn ådömda böterna nedsattes till 60 mk; i öfrigt ändring hvarken i rättegång eller sak.

87. Besvär af löjtnanten E. Bruun, såsom t. f. åklagare, och M. Kallioniemi, hvardera för sig, i mål ang. försummelse att inträda i aktiv tjenst. *Krigsrätten vid Uleåborgs bataljon* u. ¹⁸/₁₀94: Kallioniemi dömdes jeml. 114 § i V. L., sådant detta lagrum lyder i K. F. ¹¹/₂89, att hållas 6 veckor i fängelse samt ålades att fullgöra sin värnepligt såframt han befunnas dertill lämplig. *Öfverkrigsdomstolen*, hvarest Kallioniemi besv. sig, u. ¹⁷/₁₂94: Jemte det Kallioniemis derstädes gjorda anmärkning att rätt till åtal emot honom för ofvanangifna förseelse borde på grund af § 42 i strafflagen för finska militären anses allaredan vara förfallen, förkastats, enär sagda förseelse icke utgjort brott emot militärstrafflagen, hvars bestämmingar i antydt afseende förty ej heller vore derå tillämpliga, blef i öfrigt vid Krigsrättens u. beroende, utom att Kallioniemi, enär han allaredan öfverskridit 27 års ålder, med anledning af 112 § i V. L. ej vidare borde i aktiv tjenst anställas, utan till reserven öfverföras. *J. D.* (efter omröstning): Jemte det vid Öfverkrigsdomstolens u., såvidt Kallioniemis invändning att åtalet mot honom vore sentida väckt, förkastats, fick bero, enär Kallioniemi intill den ¹⁷/₁₀94 undandragit sig att fullgöra sin värnepligt, fann K. S., alldenstund Kallioniemi obestriddt afvikit landet innan han berörda värnepligt fullgjort, hvarken löjtnanten Bruun eller Kallioniemi hafva anfört skäl till ändring i Öfverkrigsdomstolens u.: likväl förunnades Kallioniemi, som derom anhållit, lindring i straffet jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

April.

Den 1:sta. 1. Nådeansökning af F. Grönlund afslagen.

2. E. Andstén mot hemmansegaren G. Wirtanen, ang. ansvars- och ersättningsyrkanden mot den sistnämnde, för det han egenmäktigt bergat afkastningen från en af klgdn, efter öfverenskommelse med bonden J. Kurittu, bebrukad sved inom Wirtanens och Kurittus gemensamt egande skogsslott. *Somero m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{8}{2}$ /93: Wirtanen dömdes jeml. 1: 4 U. B. att böta 38 mk 40 p. och ålades utgifva ersättning. *Åbo Hfr.*, dit Wirtanen besv. sig, u. $\frac{19}{1}$ /94: Emedan klgdn redan g:m u. $\frac{9}{9}$ /91 blifvit ålagd att till Wirtanen afträda all dennes hemman underlydande mark, utom tomtplatsen, hvarå klgdn hade sina byggnader uppförda, samt klgdn icke bestridt att ifrågakomna sved befunne sig inom Wirtanens hägnad, blef klgdns talan förkastad. *J. D.*: Enär klgdn under loppet af flere år opåtaladt fått nedlägga arbete å beredningen af ifrågakomna sved samt förberörda u. $\frac{9}{9}$ /91 ej hänförde sig till nu ifrågavarande mark, lät K. S., med upphäfvande af Hfrs u., vid Hrs u. bero.

3, 4, 5, 6. Underd. ansökningar om strafflindring, ingifna af K. Johansson, M. Pusa, K. Frisch och J. Kormano, biföllos jeml. Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ /94.

7. Besvär af skarpskytten I. Turunen, rörande hans anhallan att på grund af förändrade familjeförhållanden varda frikallad från vidare aktiv tjänst. *Uppbålsnämnden i Kuopio läns 2:dra uppbålskrets* u. $\frac{14}{1}$ /95: Ansökningen förkastades. *Länsnämnden i sagda län*, res. $\frac{8}{2}$ /95, lät vid nämnda u. bero, enär klgdn ej gittat styrka att han utgjorde familjens hufvudsakliga stöd. *J. D.*: ej ändring.

Den 2:dra. 8. E. Roos mot stadsfiskalen W. Tammelander, ang. *dels* af klgdn utfördt ansvarspåstående emot Tammelander för olaga husundersökning m. m., *dels* ansvarsyrkande emot klgdn för falskt åtal. *R:n i Torneå* u. $\frac{30}{10}$ /93: Klgdn, hvars åtal förkastades, dömdes jeml. 1 § i K. F. $\frac{26}{11}$ /66 att för det han emot bättre vetande inför domstol åtalat Tammelander för tjänstefel, hvilket åtal likväl skett af uppenbart oförstånd och obetänksamhet, böta 300 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{9}{4}$ /94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Enär det icke visats att berörda åtal väckts af klgdn emot bättre vetande ned-sattes straffet jeml. 26: 4 S. L. till 200 mks böter; i öfrigt ej ändring.

9. Advokatfiskalsembetet i Wasa Hfr. mot R:ns i Torneå medlemmar, ang. åtal emot de senare för försummelse att insända renoverade lagfarts m. m. protokoller eller göra i K. F.

⁹/₆₁ stadgad anmälan att sådana ärenden ej förekommit. *Wasa Hfr.*, u. ²⁵/₉₄: Jemte det åtalet mot rådmannen Nordberg förkastades, undgingo jemväl öfriga ledamöter i R:n på upptagna skäl för denna gång ansvar i saken. *J. D.*: ej ändring beträffande rådmannen Nordberg; öfriga tilltalade, utom rådmannen Govenius, som under rättegången afslidit, erhöillo i stöd af 40: 21 S. L. erinran att framdeles icke låta slik försummelse stanna sig till last.

10. Kronolänsmannen A. Broms mot G. Hjulman, ang. åtal mot Hjulman för fylleri. *S:t Michels sns Hr.* u. ²²/₉₃: Med förkastande af gjord invändning om att rätt till åtal af sagda förseelse vore förfallen, dömdes Hjulman till ansvar för 1:sta resan fylleri. *Wiborgs Hfr.*, dit Hjulman besv. sig, u. ²²/₉₄: Emedan Hjulman icke blifvit inom år och dag efter öfverklagade förseelse för densamma åtalad, blef klgdns talan jeml. § 84 af K. F. ³⁰/₅₉, ang. fylleri m. m., förkastad såsom sentida väckt; hvarhos klgdn åhvälfdes särskilda vittnesarvoden, dem Hjulman af Hr. ålagts utbetala. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Den 3:dje. 11. M. Svärd mot stadsfiskalen A. Mesterton, ang. åtal mot klgdn för oloflig bränvinsförsäljning. *R:n i Helsingfors*: Klgdn dömdes g:m u. ²⁴/₉₄ att för 5:te resan bränvinsförsäljning hållas 1 år i fängelse, och g:m u. ³⁰/₉₄ att för upprepade 5:te gången slik försäljning utstå 8 m. fängelse, eller att efter sammanläggning af straffen i ena bot hållas i fängelse 1 år 6 m.; hvarjemte klgdn ålades utgifva försäljningsavgifter m. m. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, fann vid pröfningen af begge målen i ett sammanhang, g:m u. ²⁰/₉₄ klgdn ej hafva anført skäl till ändring i R:ns u. *J. D.* lät bero.

12. A. Eklund mot stadsfiskalen J. Stenberg, ang. åtal mot klgdn för bedrägeri. *R:n i Kotka* u. ³⁰/₉₄: Klgdn, hvilken i afsigt att bereda sig orättmatig fördel i egendom medelst användande af tryckta brefblanketter med fingeradt firmamärke m. m. tillnarrat eller försökt tillnarra sig särskilda handelsvaror, dömdes för slikt bedrägligt förfarande och straffbart försök jeml. 36: 1 S. L. att hållas 2 år i tukthus samt att vara förlustig medb. förtroende under 5 år utöfver tiden för frihetsstraffet. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹⁸/₉₄: Klgdn dömdes jeml. ofvanåberopade lagrum att hållas i tukthus — för honom till last taget bedrägeri i 1 år samt för 2 särskilda försök till bedrägeri, för hvardera i 6 m., eller att sammanlagdt undergå tukthusstraff i 1 år 9 m.; hvarjemte förordnades att klgdn, som hållits häktad, skulle å fri fot ställas; i öfrigt ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

13. M. Ojaniemi mot M. Wiilo, ang. åtal mot den senare för falskt vittnesmål. *Mouhijärvi m. fl. snrs Hr.* u. ⁸/₉₃:

Klagomålet förkastades. Åbo Hfr., dit klgdn besv. sig, u. $\frac{9}{2}$ /94 och J. D.: ej ändring.

14. G. Kierikka mot folkskoleläraren J. Julkunen, ang. åtal mot Julkunen för misshandel å hans elev, klgdns son H. Lehtinen. *Kiikala m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{14}{3}$ /93: Julkunen sakfaldes för misshandel. Åbo Hfr., dit Julkunen besv. sig, u. $\frac{16}{2}$ /94: Emedan det straff, hvilket Julkunen vid ifrågakomna tillfälle tilldelat Lehtinen för okynne, hvarmed denne såsom elev vid folkskolan ertappats, icke varit af strängare art än den skola, hvilken folkskollärare jemlikt §§ 96 och 141 i K. F. $\frac{11}{3}$ /66, ang. organisation af folkskoleväsendet, vore berättigad att i sådana fall som det nu ifrågavarande använda, blef åtalet förkastadt och klgdn ålagdt att till motparten utgifva rättegångskostnadsersättning. J. D. lät bero i öfrigt, utom att klgdn befriades från erläggandet af förberörda ersättning.

15. M. Malmström mot J. Hildén, ang. skadeersättning. *R:n i Helsingfors* u. $\frac{6}{9}$ /93: Klgdn ålades i fordradt afseende utgifva 82 mk. Åbo Hfr., dit klgdn besv. sig, u. $\frac{24}{2}$ /94, och J. D.: ej ändring.

Den 4:de. 16. Besvär af Tomas Kahri, ang. besittningsrätten till $\frac{1}{2}$ Kahri kronohemman n:o 2 i Sutela by af Kymmene s:n. *Gvernören öfver Wiborgs län* förordnade g:m u. $\frac{30}{6}$ /92 att hemmanshälften skulle skiftas i 3 lika delar emellan klgdn, E. och S. Kahri. *Wiborgs Hfr.*, dit E. och S. Kahri besv. sig, u. $\frac{9}{2}$ /94: Emedan klgdn icke egde rätt till större andel af lägenheten än $\frac{1}{4}$, samt parterna icke kunnat åsämjas att gemensamt bebruka hemmanshälften, förordnade Hfr., med förkastande af klgdns ansökning, att lägenheten skulle klyfvas i 2 lika delar, samt att E. och S. Kahri, som antogos till åboer å dessa, skulle för den klgdn i arf tillfallna $\frac{1}{4}$ af hemmanshälften utbetala lösen, om beloppet hvaraf parterne, derest godvillig öfverenskommelse ej kunde träffas, egde särskildt tvista. J. D. fann E. och S. Kahri jemte deras faderbroder D. Kahri och klgdns fader T. Kahri hafva blifvit $\frac{4}{12}$ /72 gemensamt inrymda uti ifrågavarande kronohemmanshälft utan att någon bestämning dervid meddelats huru stor andel af åboskapet enhvar af dem tillkomme eller af handlingarna i målet tillförlitligen framginge, i hvilket förhållande bemålde personer då varit till åborättens öfvertagande arffallne; och emedan, sedan D. och T. Kahri aflidit samt immission i lägenheten efter dem ansökts af såväl klgdn som E. och S. Kahri, hvilka vore närmast att ärfva D. Kahri, som ej efterlemnad bröst-arfvingar, klgdn måste anses vara berättigad att gemensamt med E. och S. Kahri uti lägenheten inrymmas, men desse ej kunnat åsämjas att lefva i sambo, ty och då lägenheten utredts kunna klyfvas så att de alla blefve derå besuttna, förordnade K. S., lika

med Guvernören, att lägenheten skulle af parterna besittas i 3 skilda, lika stora äboskap.

17. K. Lönegren mot t. f. stadsfiskalen G. Wallén, ang. åtal mot klgdn för fylleri och misshandel. *R:n i Åbo* u. ¹⁹/₁₀93: Klgdn dömdes, jembl. 78 § i K. F. ³⁰/₅59, ang. fylleri m. m. samt 12, 16 och 22 §§ i K. F. ²⁸/₁₁66, att för misshandel hållas 2 m. i fängelse samt för 3:dje resan fylleri böta 36 mk, hvarjemte klgdn förklarades förlustig särskilda rättigheter. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁴/₂94: ej ändring. *J. D.*: Enär mera än 10 år förflutit sedan klgdn senast utstått straff för fylleri och högre straff för återfall i slik förseelse förty, jembl. 2 § 6 kap. S. L. och 3 p. 6 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89, i förevarande fall icke egde rum, faldes klgdn för den honom tillräknade dryckenskapen, i stöd af 43: 6 S. L., att böta 12 mk; beträffande det klgdn för misshandel ådömda ansvar samt honom åhväldf ersättningsskyldighet fick deremot vid Hfrs u. bero.

18. K. Löfgren mot fabriksfirman „Veljekset Friis“, ang. yrkande om ansvar å klgdn för ärekränkning. *R:n i Uleåborg* u. ⁶/₃93: Klagomålet förkastades och firman ålades utbetala rättgångskostnadsersättning. *Wasa Hfr.*, dit firman besv. sig, u. ¹³/₂94: ej ändring i öfrigt, utom att expenserna vid R:n qvittades, jemte det klgdns anspråk på ersättning för kostnaderna i Hfr. förkastades. *J. D.*: Klgdn tilldömdes, efter skälig nedsättning af hvad i sådant afseende fordrats, en ersättning af 350 mk för sina vid R:n hafda omgälder; i öfrigt ej ändring.

Den 5:te. 19. G. Smirnoff mot spårvägskusken H. Laulainen och Spårvägs- och Omnibusaktiebolaget i Helsingfors, ang., såvidt målet fullföljts, vållande till kroppsskada. *R:n i Helsingfors* u. ²⁸/₃93: Då bemälda bolag, hvilket af staden erhållit rätt att inrätta och trafikera spårvägar derstädes, måste anses vara skyldigt att ansvara för skada, som vid trafikering af bolagets linier allmänheten af bolagets personal tillskyndades, ålades Laulainen och bolaget att gemensamt eller den af dem, som tillgång egde, till klgdn i ersättning för sveda och värk utbetala 500 mk. *Åbo Hfr.*, dit bolaget besv. sig, u. ¹⁶/₂94: Klgdn hade icke förbragt någon laglig grund för sitt emot bolaget framställda anspråk, hvarföre bolaget frikallades från skyldigheten att utgifva de klgdn i förestående mätto af R:n tillerkända 500 mk. *J. D.*: ej ändring.

20. J. Pitkälä mot stadsfiskalen J. Sandström, ang. åtal mot klgdn för snatteri. *R:n i Nystad* u. ¹⁰/₄93: Klgdn faldes jembl. 47: 1 M. B. att för 1:sta resan snatteri böta 3 mk 45 p. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁰/₃94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

21. J. Aliin mot stadsfiskalen K. Hardén, ang. åtal mot klgdn för vexelförfalskning. *Rens i Heinola* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. ¹³/₁₂93 med stöd af 8: 3 M. B. dömd klgdn att mista äran och böta 76 mk 80 p., hvarhos förordnades att om klgdns vanfräjd skulle, jeml. 24: 13 R. B., i klgdns hemort kungöras. *J. D.*: ej annan ändring än att klgdn, med stöd af 3 mom. 4 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 och 36: 5 S. L., skulle i stället för ärans förlust vara förlustig medb. förtroende i 3 år; vid hvilket förhållande den i anförd mätto meddelade föreskriften om kungörande i klgdns hemort fick förfalla.

22. Stadsfiskalen J. Nyman mot P. Leman, ang. oloflig bränvinsförsäljning. Sedan Ordningsrätten i Kemi stad g:m u. ²⁴/₁91 sakfält Leman för slik förbrytelse, hvilket u. af Guvernören i Uleåborgs län medelst u. ¹⁶/₄91 stadfästs, hvaremot K. S., enär Ordningsrätten och Guvernören icke varit behöriga att handlägga ifrågavarande mål, undanröjt hvad de i målet tillgjort, åtalades Leman ånyo för änsagda brott vid *Kemi m. fl. snrs Hr.*, som i u. ³/₃93 yttrade: Emedan K. S. medelst förberörda u. undanröjt hvad Ordningsrätten och Guvernören i saken tillgjort; ty och då åtalet rörande omförmälda brott icke blifvit inom 2 år efter den dag detsamma angifvits hafva blifvit föröfvadt vid behörig domstol väckt, kunde Hr., emot stadgandena i 17: 32 R. B., j:frd med förordningen ¹⁷/₁1779, icke upptaga målet till pröfning. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹⁷/₂94, och *J. D.*: ej ändring.

23. K. Lehdistö m. fl. mot M. Saarelainen, ang. åtal mot klgdne för skogsäverkan. *Pöytis m. fl. snrs Hr.* u. ¹¹/₂93: Klgdne sakfäldes. *Åbo Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ³/₃94: ej ändring beträffande ansvaret. *J. D.*: Åtalet förkastades såsom ostyrkt.

Den 6:te. 24. Besvär af M. G. Loisa och M. T. Loisa, ang. besittningsrätten till ¹/₄ af kronohemmanet N:o 1 i Wismajärvi by af Savitaipale s:n. *Guvernören i Wiborgs län* u. ⁷/₁93: J. Neuvonen m. fl. antogos till åboer å lägenheten mot skyldighet, bl. a., att till klgdnes hustrur utgifva lösen för deras rätt till andel i åboskapet. *Wiborgs Hfr.*, dit parterne ömsesides besv. sig, u. ²²/₂94: Enär klgdnes hustrur icke hade arfsrätt till lägenhetens besittning, upphäfdes Guvernörens u., såvidt J. Neuvonen m. fl. derigenom alagts betala utlösen; i öfrigt fick vid samma u. förblifva. *J. D.*: ej ändring.

25. Guvernören W. v. Kræmer och t. f. vicelandssekreteraren E. Cederqvist samt t. f. vicelandskamreraren D. Roos mot advokatfiskalsembetet i Åbo Hfr., ang. åtal mot klgdne för sådant felaktigt förfarande i tjensten, att en för lösdrifveri anhallen person D. längre än vederbort hållits i häkte. *Åbo Hfr.*

u. $\frac{3}{3}$ 94: Klgdne, som undgingo ansvar för sitt berörda felaktiga förfarande, åhvälfdes särskilda ersättningar. *J. D.*: Länestyrelsen hade, med afseende å hvad emot D. vid med honom å landskansliet försiggångna förhör inlupit, egt anledning att med tillämpning af 5 § i K. F. $\frac{2}{4}$ 83, ang. lösdrivvare och deras behandling, med D. förfara på sätt som skett, hvarföre och då ifrågakomna förfarande förtv ej kunde klgdne såsom fel i tjensten tillräknas, klgdne frikallades från utgifvande af dem åhvälfda ersättningar till kronan och D.

26. J. Henelius mot W. Nohrström, ang. ärekränkning. *R:n i Åbo* u. $\frac{10}{8}$ 93: Klgdn faldes jembl. 7, 8 och 9 §§ i K. F. $\frac{26}{11}$ 66 att för förolämpning mot tjensteman böta 180 mk. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{28}{2}$ 94: ej ändring. *J. D.* lät beträffande ansvaret vid Hfrs u. bero, men nedsatte den Nohrström af domstolarna tilldömda rätttegångskostnadserättningen till 250 mk.

Den 8:de. **27.** Underd. ansökan af J. Hiltunen om strafflindring bifölls enligt Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ 94.

28. F. Lähteenoja mot W. Wahlroos, ang. fordran. *Guvernören i Åbo och Björneborgs län* u. $\frac{12}{10}$ 93: Klgdn ålades betalningsskyldighet. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{21}{3}$ 94: ej ändring. *J. D.*: Enär klgdn såväl i Hfr. som i K. S. upprepat sin hos Guvernören gjorda invändning att krafvet vore sentida väckt samt saken derigenom blifvit tvistig, anmodades Wahlroos att efter stämning å klgdn inom natt och år vid domstol fullfölja sin talan såvida han ville hafva densamma bevarad.

29. Nådeansökan af J. Strandberg bifallen enligt Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ 94.

30. Häktade M. Kemiläinen mot stadsfiskalen J. Hohnberg, ang. åtal mot klgdn för dräp. *R:n i Björneborg* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $\frac{28}{1}$ 95 dömde klgdn, med stöd af 21: 4 S. L., att hållas 9 år i tukthus. *J. D.*: ej ändring; klgdus anhållan om lindring i straffet enligt Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ 94 bifölls.

31. Fängsliga Maria Muukkonen, anklagad af kronolänsmannen K. Winter för mord å sin 2 år gamla dotter. *Kidesns Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. $\frac{4}{2}$ 95 dömde klgdn, med stöd af 21: 1 S. L., att för mord under sin återstående lifstid hållas i tukthus äfvensom att varda förlustig medb. förtroende för alltid. *J. D.*: ej ändring.

Den 9:de. **32.** Tjenstledighetsansökan.

33. Vicelandsekreteraren W. Nyberg mot advokatfiskalsambetet i Åbo Hfr., ang. åtal mot klgdn för tjenstefel. *Åbo Hfr.* dömde g:m u. $\frac{12}{2}$ 94 klgdn jembl. 1: 12 R. B. att böta 19

mk 20 p. *J. D.*: Klgdns ifrågakomna felaktiga förfarande voro icke af sådan beskaffenhet att ansvar därför egde rum, hvarföre klgdn befriades från de honom af Hfr. ådömda böterna.

34, 35. *J. Hallberg* och *V. Pylvönen*, som blifvit år 87 dömda att för förfalskningsbrott mista äran, förklarades af gunst och nåd varda till äran återställda.

Den 10:de. 36. Kronolänsmannen *F. Ekblom* mot *K. Ojanen*, ang. åtal mot Ojanen för quacksalfveri. *Kisko m. fl. snrs Hr.*, u. ¹⁴/₉₃, fann väl utredt vara att Ojanen, ehuru dertill oberättigad, vid särskilda tillfällen befattat sig med läkareyrket; men som någon bevisning icke inlupit derom att Ojanen för den vård han lemnat sjuka personer tagit något läkarearvode, utan Ojanen tvärtom af sadana personer fordrat allenast en ringa ersättning för sina egna utgifter; alltså och i stöd af *K. F.* ¹⁸/₉₀, ang. utöfningen af läkarekallet i Finland, vardt åtalet förkastadt och Ojanen fritagen från allt ansvar i saken. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ⁶/₉₄: ej ändring. *J. D.* fann (efter omröstning) Ojanen väl hafva, i strid med 10 § i åberopade *K. F.*, vid särskilda tillfällen behandlat sjukdomar och i synnerhet sårskador emot någon mindre vedergällning, som han själf påstått icke ens hafva motsvarat kostnaden för hans resor till den sjuke och af honom använda läkemedel, utan att han dock kunnat uppgifva att han hvarje gång haft omedelbara penningutgifter till samma belopp; men emedan Ojanen, hvilken, enligt hvad äfven framgått af de i målet hörda vittnens berättelser, synbarligen ej för egen vinning åtagit sig behandlingen af de sjuke, kunnat tro sig berättigad att uppbära ersättning i antydtt syfte, befriades Ojanen för denna gång från ansvar i saken.

37. Kommissionslandtmätaren *M. Nordman* mot kronolänsmannen *A. Nyman*, ang. åtal mot klgdn för felaktigt förfarande i tjensten. *Somero m. fl. snrs Hr.* u. ¹¹/₉₃: Klgdn fälldes jeml. 12 § i Landtmäterireglementet ¹⁵/₄₈ att böta 80 mk samt åhvälfdes särskilda ersättningar. *Åbo Hfr.*, dit parterne besv. sig, u. ²⁸/₉₄: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

38. Gårdsegaren *G. Nikander* mot stadsfiskalen *A. Mester-ton*, ang., såvidt målet fullföljts, åtal mot klgdn för delaktighet i koppleri. *Rns i Helsingfors* u. ²²/₉₃ hemställt *Åbo Hfr.*, som gm u. ²⁵/₉₄ dömdo klgdn jeml. 57: 1 och 61: 1 och 2 *M. B.* att hållas 6 m. i fängelse. *J. D.*: ej ändring.

39. *K. och U. Lindströms* nådeansökning bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₉₄.

40. Underofficeren *J. Ruokonen* mot plutonsunderofficeren *F. Fred*, såsom åklagare, ang. åtal mot klgdn för fylleri m. m. *Krigsrätten vid Nylands bataljon* u. ²/₉₅: Klgdn dömdes,

jempl. 113, 130, 93 och 109 §§ i militärstrafflagen för olofligt afvikande från dejourering till 15 dygns enkel arrest, för 1:sta resan fylleri under tjenstgöring till 2 m. fängelse, för vägran att efterkomma förmans befallning i tjensten att vara förlustig sin underofficersvärdighet samt för misshandel å vederlike, stadd i tjenst, till 20 dygns enkel arrest, hvilka frihetsstraff, enl. 24 och 27 §§ sagda lag och 7: 5 S. L., sammanlades sålunda att klgdn skulle hållas 2 m. 26 d. i fängelse; och komme klgdn att under strafftiden, som icke finge å hans tjenstetid af-räknas, vara förlustig sina löneförmåner. *Öfverkrigsdomstolen*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁸/₁,95: Klgdn hade väl derstädes an-målt jäf emot vittnet J. Johansson, emedan denne skulle omta-lat sådant som klgdn förtrott honom, och emot vittnet A. Tam-minen, emedan denne såsom klgdns vederdeloman vittnat i egen sak; men alldenstund Johanssons vittnesintygan icke gäfvé stöd för jäfsanmärkningen emot honom, samt Tamminen med anled-nig af stadgandet uti § 176 af militärstrafflagen lagligen egt omvittna hvad honom såsom dejour under dylik tjenstgöring händt, blefvo jäfven underkända; i sjelfva saken fick vid Krigs-rättens u. bero. *J. D.*: ej ändring.

41. Besvär af skarskyttarne K. Söderström och A. Johans-son, åtalade af plutonsunderofficeren F. Fred att hafva uppsåt-ligen tillfogat sig kroppskada i afsigt att undgå krigstjenst. *Krigs-rätten vid Nylands bataljon* u. ²/₁₂,94: Klgdne dömdes, med stöd af § 80 mom. 2 i strafflagen för finska militären att straffas med fängelse, A. Johansson i 6 m. 15 d., samt K. Söderström i 6 m., hvilken straffid, hvarunder de skulle vara förlustige sina löneförmåner, icke finge tillgodoräknas dem såsom aktiv tjenstetid. *Öfverkrigsdomstolen*, dit klgdne besv. sig samt tillika anmärkt att Krigsrätten ej vore behörig domstol i målet, u. ¹⁰/₁,95: Eme-dan 1 § i militärstrafflagen stadgade, att krigsman skall för mili-tära brott, begångna från och med den dag han i krigstjenst inträda bort, efter sagda lag dömas, samt klgdne begått förbry-telsen ifråga samma dag de varit pligtige att träda i aktiv tjenst, blef berörda invändning förkastad; i sjelfva saken ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

42. J. Åkerblom mot M. Blomqvist, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för ärekränkning. *R:n i Tavastehus* u. ²⁰/₂,93: Klgdn dömdes jempl. 7 § i K. F. ²⁶/₁₁,66 att för förolämpning böta 60 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁸/₂,94: Jempl. åberopade och 9 § i sagda K. F. fick vid R:ns u. bero. *J. D.*: ej ändring.

43. E. af Reeth mot stadsfiskalen E. Tandefelt, ang. åtal emot klgdn för djurplågeri. *R:n i Nikolaistad* u. ⁶/₁,93: Klgdn sakfäldes för det han såsom dragare använt en häst, som haft ett öppet sår på venstra sidan af ryggen. *Wasa Hfr.*, dit klgdn

besv. sig, u. $10\frac{1}{2}$ 94: ej ändring. *J. D.*: Emedan vederbörande djurläkare uti sitt öfver besigtningen af ifrågavarande häst afgifna intyg förklarar att sagda sar vore en oöm skaffläck och att hästen utan men kunde användas till arbete, ty och då det således ej visats, att klgdn genom att begagna samma häst gjort sig skyldig till uppenbar grymhet, blef ansvarsyrkandet förkastadt.

Den 18:de. 44. S. Lihavainens nådeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet $26\frac{1}{11}$ 94.

45. O. Ylijunnila mot J. Myllyoja, ang. skadeersättningsanspråk mot klgdn för betesskada. *St Marie m. fl. snrs Hr.* u. $24\frac{1}{2}$ 93: Emedan gårdet emellan parternes aktrar varit i särskildt daligt stand samt Myllyoja medgifvit att gårdets vidmakthållande ålegat honom, och han sålunda sjelf varit saker dertill att andras husdjur fatt tillfälle att intränga i hans hafreland, blef klagomålet sasom oskäligt förkastadt. *Abu Hfr.*, dit Myllyoja besv. sig, u. $27\frac{1}{2}$ 94: Alldenstund klgdn jeml. 1 § i K. F. $16\frac{1}{12}$ 64, om egors fredande mot skada af husdjur, ålegat att genom stängsel, vallning eller annat hägn så vårda sina husdjur att de icke fått inkomma på annans egor, men klgdn vid angifna tillfälle eftersatt denna sin skyldighet samt derigenom vållat att hans hästar inträngt uti Myllyojas ifrågavarande med hafre besädda åker och der medelst betande och trampande åstadkommit omförmälda skada, ålades klgdn att utgifva fordrad skadeersättning. *J. D.*: Klgdn, hvilken i K. S. åberopat sig å en inom St Marie sn $14\frac{1}{11}$ 71 ingangen stängselförening, som likväl icke innehölle någon öfverenskommelse i syfte att minska den egare af husdjur enligt lag åliggande skyldigheten att ersätta betesskada, hade icke anfört skäl till ändring i Hfrs u., hvarvid förty jeml. åberopade och 23 § i förenämnda K. F. fick bero.

46. Nådeansökan af A. Pykäri bifölls jeml. Pardonsplakatet $26\frac{1}{11}$ 94.

47. A. Paloniemi mot J. Ahola m. fl., ang. ansvars- och ersättningsyrkanden mot klgdn för genom dennes husdjur åstadkommen åtjorskada. *Kuusamo snrs Hr.* u. $10\frac{1}{2}$ 93: Klgdn sakfäldes och ålades utgifva ersättning. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $10\frac{1}{2}$ 94: Alldenstund det, jeml. för Kuusamo sn gällande stängselförening af $8\frac{1}{3}$ 72, ålåge jordegarene inom socknen att sjelfve medelst hägnad afskilja och emot skada af annans husdjur fröda sina marker, men tillika blifvit ådagalagdt, att den gårdesgård, som afskiljer J. Aholas m. fl:s ångar från andras marker, varit så bristfällig att den icke kunnat utestänga kreatur från ångarna, blef klgdn från ansvar i saken frikänd, men ålades ersätta vederparterne dem bevisligen tillskyndad skada. *J. D.*: Emedan ofvanberörda stängselförening ej frikallade djurens egare från

skyldigheten att ansvara för af dem förorsakad skada, blef jeml. 2, 5 och 23 §§ i K. F. ¹⁰/_{1,64}, om egofred, vid Hfrs u. beroende.

48. Besvär af P. Översti, som g:m *Guvernörens i S:t Michels län* ²³/₉₅ meddelade u. blifvit dömd att för 3:dje resan lösdrifveri hållas 15 m. till allmänt arbete. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

49. E. Melén mot kronolänsmannen H. Malmstén, ang. åtal mot klgdn för oloflig bränvinsförsäljning. *Sibbo m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁰/₉₃: Åtalet förkastades såsom ostrykt. *Åbo Hfr.*, dit kronolänsmannen Malmstén besv. sig, u. ¹/_{2,94}: Genom E. Tilanders vittnesmål vore ¹/₂ bevis om klgdns brottslighet förebragt, hvarföre klgdn ålades väjemålsed. *J. D.*: ej ändring.

50. Besvär af advokatfiskalsembetet i Wasa Hfr. i ett mål, deri t. f. domhufvanden i Lappmarkens domsaga, vicehäradshöfdingen G. Sahlgren, efter angivelse af A. Sandberg, åtalats för tjenstefel. *Hfr.* (u. ²⁷/_{2,94}) bötfälde Sandberg för falsk angivelse, hvarhos förordnades, att dessa böter skulle treskiftas mellan kronan, Lappmarkens härad och Sahlgren. *J. D.* förordnade, att den Lappmarkens härad tillagda andel i böterna skulle tillfalla kronan; i öfriga delar af målet, deri ändring icke söchts, blef vid Hfrs u. beroende.

Den 19:de. 51. Besvär af J. Maijanen och P. Arponen, uti mål, hvori klgdne samt häradshöfdingen i Jääskis domsaga G. A. Lindeqvist af advokatfiskalsembetet i Wiborgs Hfr. åtalats, Lindeqvist för det Maijanens namn uti protokollet öfver ett emot Maijanen utfördt mål ang. oloflig bränvinsförsäljning upptagits oriktigt, samt klgdne bl. a. för det Maijanen uti till Hfr. ingifven, af Arponen författad skrift, innefattande besvär i nämnda mål, gjort sig skyldiga till smädelse och förolämpning emot Lindeqvist. *Wiborgs Hfr.* u. ²⁷/_{2,94}: Förenämnda misskrifning stannade väl häradshöfdingen Lindeqvist till last såsom bristande uppmärksamhet vid embetets utöfning, men vore likväl ej af sådan beskafhet att ansvar härför borde ega rum, hvarföre advokatfiskalens härom utförda talan förkastades. Vidkommande målet i öfrigt, så och jemte det klgdnes anhållan att få inför Hfr. såsom vittnen i målet afhörda de personer, af hvilka skriftliga intyg omordade besvärsskrift bilagts, äfvensom särskilda andra personer, af Hfr. afslagits, enär de i nyssnämnda skrift gjorda beskylldningarnas sanning icke i minsta mån bestyrktes genom samma intyg samt ådagaläggandet deraf, att nämndemannen M. P. (hvilken vid behandlingen af förenämnda bränvinsmål uttitt såsom ledamot i Hr.) åtalats för mened, ej kunde utesluta eller minska straffbarheten af de brott för hvilka klgdne åtalats, fann Hfr. det stanna Maijanen till last att hafva uti ifrågakomna å Maijanens

vägnar till Hfr. ingifna besvärsskrift såväl på ett synnerligen missförmeligt och vanvördigt sätt förolämpat häradshöfdingen Lindeqvist som ock, i afsigt att nedsätta denne i hans egenskap af domare, falskeligen påbördat honom att hafva såsom ordförande i Hr. tillåtit nämndemannen J. att vara angifvare, vittne och domare i samma sak och att Lindeqvist förfalskat som vittne i omförmälda mål hörda E. P:s intygan samt genom uppmaningar och hotelser förmått jemväl vittnet F. att emot bättre vetande afgifva falsk intygan; i anseende hvar till och då ej mindre Majjanen, än Arponen, såsom författare af omordade besvärsskrift och i sådan egenskap delaktig i förberörda kränkande tillvitelser och smädelse, vore för desamma förfallne till ansvar, äfvensom Arponen dessutom stannade till last att hafva visat vanvördnad mot Hfr. sålunda att Arponen vid afgifvande af förklaring i saken gjort otillbörliga anmärkningar, klgdne dömdes, Majjanen, jeml. 6, 7, 8 och 9 §§ i K. F. 26/11 66, att hållas i fängelse för smädelse 3 m. och för förolämpning 1 m., samt Arponen, jeml. åberopade lagstadganden samt 61: 1 M. B. och 14: 7 R. B., att för smädelse undergå tukthusstraff i 6 m., för förolämpning hållas 1 m. i fängelse och för vanvördnad mot Hfr. böta 100 mk; hvarhos Arponen, enligt § 17 i ofvannämnda K. F. förklarades ovärdig medb. förtroende under 3 års tid. *J. D.:* Jemte det Majjanens besvär deröfver att häradshöfdingen Lindeqvist icke fäls till ansvar för ofvannämnda beträffande Majjanens namn förekommande misskrifning i Hrs protokoll uti det mot Majjanen utförda målet ang. oloflig bränvinsförsäljning icke af K. S. upptogos till pröfning, alldenstund Majjanen ej ens kunnat påstå att berörda misskrifning kränkt hans rätt och Majjanen således icke vore rätter målsegande härutinnan eller eljest befogad att härför utföra ansvarspåstående, föranledde Majjanens besvär, enär den af honom i saken åberopade bevisningen ej vore egnad att styrka det Hr. uti förberörda emot Majjanen utförda mål om oloflig bränvinsförsäljning, på sätt Majjanen påstått, olagligen förfarit, icke till rättelse i Hfrs u. såvidt Majjanens anhållan om rådruum att få framställa berörda bevis afslagits.

Be räffande åter Majjanens besvär i sjelfva saken rörande åtalet mot Majjanen, fann K. S. Majjanen icke heller hafva anfört skäl till ändring i Hfrs u. såvidt Majjanen tillräknats att hafva uti ifrågakomna, å hans vägnar till Hfr. ingifna besvärsskrift på ett synnerligen missförmeligt och vanvördigt sätt förolämpat häradshöfdingen Lindeqvist, äfvensom Majjanen stanna till last att hafva emot bättre vetande sanningslöst påbördat Hr. och således i främsta rummet dess ordförande häradshöfdingen Lindeqvist att hafva förfalskat protokollet öfver E. P:s vittnesmål samt g:m hotelser och uppmaningar trugat vittnet F. till falsk

intygan, men påståendet att nämndemannen J. varit angifvare, vittne och domare i samma sak icke innefatta ärekränkning mot Lindeqvist; i anseende hvar till och jemte det Majjanens anmärkning derom, att Hfr. ej utlätit sig om advokatfiskalens ansvars-påstående emot Majjanen i anledning af dennes mot Hr. jemväl gjorda beskyllning ang. nämndemannen M. P., af K. S. lemnades utan vidare afseende, enär motparterna deråt nöjts, samt Majjanens yrkande om ansvar å desse för obefogadt åtal, hvarom Hfr. jemväl uraktlätit att meddela yttrande, med afseende å utgången af åtalet mot Majjanen, förkastades, Majjanen af K. S. dömdes, jeml. 3 § i promulgationsförordningen ¹⁰/₁₂89, 27: 1 S. L., samt 7, 8 och 9 §§ af ofvanåberopade K. F. ²⁰/₁₁66, att hållas för smädelse 2 m. 16 d. och för förolämpning 1 m. i fängelse. Deremot förklarades Arponen, som hvarken i ränteri nedsatt de honom ådömda böterna, eller visat sin oförmögenhet härtill, hafva försuttit sin besvärstalan.

I öfrigt och jemte det klgdne för det de uti sin till K. S. inlemnade besvärsskrift begagnat synnerligen vanvördigt och missfärligt skriftsätt ang. såväl Hfr. som motparterne jeml. 14: 7 R. B., 61: 1 M. B. samt 7 och 9 §§ i K. F. ²⁰/₁₁66 dömdes att hållas i fängelse, Majjanen 1 m. och Arponen 2 m. skulle vid sammanläggning af de Majjanen ådömda straff, i öfverensstämmelse med 3 mom. 6 § i promulgationsförordningen ¹⁰/₁₂89 och enl. grunderna i 7: 5 S. L., Majjanen i ena bot hållas 4 m. i fängelse.

52. C. Ahlqvist m. fl. mot T. Karhunen, ang. af svdn instämndt skadeersättningsanspråk. *Rautalampi m. fl. snrs Hrs* u. ¹¹/₉₃: Käromålet bifölls. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²¹/₉₄: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 20:de. 53. A. Schildt mot underofficerarene vid Saarijärvi reservkompani G. Salminen och J. Jäntti, ang. åtal mot klgdn för det han i tidningsuppsats påbördat underbefälet vid kompaniet och särskildt Salminen och Jäntti missbruk af förmans myndighet m. m. *R:n i Jyväskylä*, der klgdn anhöll att få leda tillmålet riktighet i bevis, anvisade uti beslut ²⁰/₉₃ klgdn, att enär den förbrytelse, för hvilken Salminen och Jäntti blifvit beskylda, innefattade ett militärbrott, i enlighet med 164 § i strafflagen för finska militären anmäla densamma till behandling vid vederbörande krigsrätt samt förelade tillika klgdn att vid det följande sammanträdet i målet styrka det sådant skett, vid äfventyr att eljest hafva förlorat sin rätt att föreställa bevisning i saken; derå R:n g:m u. ¹⁷/₉₃, jemte det klgdn, som icke ställt sig R:ns berörda föreskrift till efterrättelse och sålunda afstått från den honom medgifna bevisningsförmånen, förklarades hafva försuttit densamma, dömdes klgdn, jeml. 7 och 9 §§ i K.

F. ²⁶/₁₁66 att böta 125 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁷/₂94: ej ändring. *J. D.*: Klgdn hade så mycket mindre anført skäl till ändring i Hfrs u., som de straffbara handlingar, klgdn velat i bevis leda, hufvudsakligen innefattade ovärdigt uppförande af krigsman och missbruk af förmans myndighet mot underordnad, men klgdn icke ens påstått att han, i afseende å åtals utförande härom vid krigsrätt, gjort anmälan hos vederbörande befälhafvare.

54. Nådeansökan af R. Kotajärvi bifölls jeml. Pardons-plakatet ²⁶/₁₁94.

55. D. Luhta mot D. och E. Kivenpelto, ang. af klgdn instämt ersättningsyrkande för oloflig skogsafverkning. *Saarijärvi m. fl. snrs Hr.* u. ³⁰/₃93: Emedan ifrågakomna afverkning skett på Luhta hemmans sida, om den sänjorå, hvilken från äldre tider utgjort häfderå emellan sagda och Kivenpelto hemman; ty och då sagda rå borde följas till dess en ny sådan emellan hemmanen upphuggits och blifvit vederbörligen fastställd samt den mark, hvarå afverkningen verkstälts, den tiden häfdats såsom hörande till Luhta hemman, ålades D. och E. Kivenpelto utgifva ersättning för det afverkade. *Wasa Hfr.*, dit de sistbemälda besv. sig, u. ¹³/₂94: Af bevisningen framginge att endast en mindre del af ifrågavarande afverkning verkstälts å mark, som enligt den af landtmätare under rättegången uppgångna stor-skiftesrån emellan Kivenpelto och Luhta hemmans egoområden befunnits underlyda sistsagda hemman; hvarföre och då klgdn, hvilken icke kunde anses berättigad till ersättning för annat virke än det, som huggits och afförts från Luhta hemmans, g:m sagda rå fastställda område, ej gittat tillförlitligen utreda beloppet och värdet af det från nämnda område uttagna virket, klgdns talan förkastades. *J. D.*: ej ändring.

56. Poliskonstaplarne A. Nurmi och H. Männistö mot O. Solin, ang. ansvarspåstående mot klgdne för det de utan laga anledning misshandlat Solin och beröfvat honom friheten. *R:n i Tammerfors* u. ⁵/₆93: Klgdne fälades jeml. 2 mom. 19 §, 12 § samt 4 mom. 16 § i K. F. ²⁶/₁₁66 att hvardera böta 180 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ¹⁵/₃94: Nurmis besvär, som inkommit sentida, pröfvades ej, och Männistö hade så mycket mindre anført skäl till ändring i R:ns u. som Solins uppförande vid ifrågavarande tillfälle icke varit sådant, att Männistö haft anledning att emot honom inskrida på öfverklagadt sätt. *J. D.*: ej annan ändring än att Männistö jeml. 1 mom. 10 § 25 kap. S. L. fälades att böta 120 mk.

57. J. Nyman mot kronolänsmannen P. Nordanwehr, ang. olofligt svedjande m. m. *Somero m. fl. snrs Hr.* u. ¹³/₂93: Klgdn fälades jeml. 21, 39 och 52 §§ i Skogslagen att böta 30

mk och den inbergade säden förklarades förverkad till kronolänsmannen Nordanwehr; hvarjemte klgdn åhvälfdes särskilda ersättningar. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{1}{3}$ /94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Emedan det ej vore styrkt att ifrågakomma af klgdn verkställda svedjande skett å sådan mark, hvarå svedjebruk vore förbjudet, blef klgdn befriad från ansvars- och ersättningsskyldighet.

Den 22:dra. 58. Ansvars- och ersättningsyrkanden af H. Tuunanen mot stabsryttmästaren A. Thessleff för våldsamt förfarande emot klgdns minderårige son å den förbi finska dragonregementets kasernområde ledande landsvägen. (Såväl R:n i Willmanstrand som Hr. i Lappvesi s:n och Öfverkrigsdomstolen hade vägrat att till pröfning upptaga klgdns ifrågavarande talan). *J. D.* ville icke till omedelbar pröfning upptaga klgdns förenämnda påståenden, utan hänvisades klgdn att i fall af fog göra sin talan ånyo anhängig vid Hr. i Lappvesi s:n, hvilken det ålåg att, på anmälan, åter företaga målet.

59. Besvär af M. Teräväinen i mål ang. besittningsrätten till $\frac{1}{3}$, krono, af hemmanet N:o 1 i Lempiälä by af Ruokolaks s:n. *Guvernören i Wiborgs län* u. $\frac{23}{2}$ /93: Klgdn antogs till åbo. *Wiborgs Hfr.*, dit M. Piiparinen för egen del och för sin hustru Maria besv. sig, antog deremot g:m u. $\frac{5}{3}$ /94 Piiparinen på grund af hans hustrus afsrätt till åbo. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

60. Besvär af skarpskytten J. Majjala, rörande hans anhållan om eftergift i värneplikten på grund deraf att han efter inträde i aktiv tjänst erhållit intyg, utvisande att han innehade kunskaper motsvarande fullständig kurs vid högre folkskola. *Uppbuds-nämnden i Wasa läns 1:sta uppbudsrets* res. $\frac{19}{1}$ /93: Klgdns anhållan afslogs med stöd af 58 § i V. L. j:frd med K. F. $\frac{11}{2}$ /89. *Länenämnden i Wasa län* res. $\frac{20}{2}$ /95: ej ändring. *J. D.* ej ändring.

61. Besvär af stadsfiskalen C. Linderos och F. Grön, hvardera för sig, i mål, deri Grön åtalats för det han, såsom befälhafvare å ångslupen »Ajax», vid dess afresa från Borgå till Helsingfors $\frac{7}{8}$ /92 medtagit större antal passagerare än honom varit tillåtet. *R:n i Borgå* u. $\frac{21}{8}$ /93: Grön dömdes jembl. 30, 38 och 39 §§ i K. F. $\frac{27}{3}$ /90 att böta 100 mk. *Åbo Hfr.*, dit stadsfiskalen Linderos besv. sig, u. $\frac{5}{4}$ /94: Grön fälldes för hvad honom af R:n tillräknats att böta 250 mk. *J. D.*: Straffet nedsattes till 150 mks böter; i öfrigt beror.

Den 23:dje. 62. Besvär af kommissionlandtmätaren J. Särkkä och G. Uusitalo, ang. uppkomna stridigheter vid af Särkkä förehåfd rågångsförrättning. *Egod. R:n i Längelmäki s:n*, u. $\frac{22}{8}$

94, undandrog sig på upptagna skäl pröfningen af saken. *J. D.*: Jemte det klgdnes i besvären gjorda anmärkning derom, att Egod. R:ns u. icke kontrasierats af sekreteraren i R:n, lemnades utan afseende, enär klgdne icke kunnat påstå att berörda u. vid den skriftliga uppsättningen deraf annorlunda affattats än detsamma muntligen afkunnats, blef vid Egod. R:ns u. beroende.

63. Besvär af K. Lampinen m. fl., ang. uppkomna stridigheter vid af kommissionslandtmätaren J. Särkkä förehafd beredning till klyfning af Mäkelä hemman i Muurame by af Korpilahti s:n. *Egod. R:n i sagda s:n u.* ³¹/₇,94. Klgdnes anmärkningar emot skiftesplaceringen underkändes. *J. D.*: ej ändring.

64. Besvär af G. Viklund, anklagad af särskilda borge-närer i hans konkurs för vårdslöst förfarande emot desamma, samt af allmän åklagare för mened. *R:n i Viborg u.* ¹⁴/₁₀,93: Klgdn dömdes jeml. 88 § i Konkurslagen att hållas 3 m. i fängelse samt att hafva förverkat cessionsförmån. *Viborgs Hfr.*, dit särskilda målsegande äfvensom klgdn, enligt dem meddelad undervisning, g:m besvär dragit målet, u. ¹/₃,94: Ehuru R:n, enär klgdn i målet angifvits äfven för mened, jeml. 25: 5 R. B. rätteligen bort hemställa sitt u. Hfrs pröfning, tog Hfr. dock för undvikande af vidare omgång målet i hela dess vidd under ompröfning och lät dervid bero vid R:ns u. *J. D.*: ej ändring.

65. Besvär af skarpskytten J. Sorvari, hvilken efter att hafva dragit lott, som förpliktade till aktiv tjänst, på grund af familjeförhållanden blifvit derifrån befriad och till reserven öfverförd, ang. anhållan af G. Siipola, som i klgdns ställe inkallats till aktiv tjänst, att då det familjeförhållande, på grund hvaraf klgdn frikallats från aktiv tjänst, upphört, klgdn måtte inkallas att vid aktiv trupp fullgöra sin krigstjänst samt Siipola derifrån befrias och till reserven öfverföras. *Uppbådsnämnden i Uleåborgs läns 2:dra uppbådskrets* biföll Siipolas anhållan och utfärdade ¹⁸/₁₂,94 kallelsebrief för klgdn att från ¹/₁,95 infinna sig till aktiv tjänst. *Länenämnden i Uleåborgs län*, dit klgdn besv. sig, u. ¹⁶/₂,95: Utredt att klgdns äldre broder redan flere år och åtminstone ännu ²⁶/₇,93 vistats i Kalifornien, äfvensom att han ej mindre i bref än ock g:m särskilda personer åt sina anförvandter i Finland lemnat uppgift om sin vistelseort, hvarföre och då det familjeförhållande, på grund hvaraf Uppbådsnämnden vid uppbådstillfället ²/₅,93 befriat klgdn, såsom familjens ende arbetsföre son, från aktiv krigstjänst, sålunda upphört, Länenämnden, jeml. mom. a) samt 2 mom. af 3:dje anmärkningen uti 26 § i V. L., lät vid Uppbådsnämndens åtgärd bero. *J. D.*: ej ändring.

Den 24:de. 66. H. Ylipiessa m. fl. och gränsefiskalen N. Lang, ang. åtal mot klgdne för tullförsnällning m. m. *R:n i Tor-neå u.* ³¹/₇,93: Åtalet förkastades såsom ostyrt. *Vasa Hfr*, dit

gränsefiskalen Lang m. fl. besv. sig, u. ¹⁷/₂94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

67. N. Cederblads klagan emot häradshöfdingen V. Kyander, för det denne vägrat utan lösen utgifva en domstolsförrättning åt klgdn, ehuru denne företett medellöshetsintyg. *Åbo Hfr.* u. ²¹/₃94: Utredt icke allenast att klgdn, sedan han uti ett till häradshöfdingen Kyander aflåtet handbref anmält missnöje emot Hrs u. och framhållit anspråk att på grund af framdeles inlemnande intyg öfver sin medellöshet utbekomma Hrs förrättning i målet utan lösen, infunnit sig hos häradshöfdingen Kyander och jemte det han företett ett af kommunalnämndsordförande utfärdadt medellöshetsintyg i styrkt afskrift upprepat ofvanomordade anhållan, utan ock att häradshöfdingen Kyander, som emellertid om klgdns förmögenhetsvilkor inhemtat kronolänsmannen K:s utlåtande, på grund af ett utaf K. detsamma åtecknad tiensteyntyg af innehåll att klgdn nog förmådde lösa ifrågavarande expeditioner, om han blott egde lust dertill, afslagit klgdns omförmålda begäran; och emedan af en utaf klgdn klagoskriften bilagd afhandling framginge att klgdn innehade flere byggnader och särskilda lösören, ehuruval han föregifvit sig hafva försålt dem åt annan person, samt klgdn dessutom, enligt hvad kronolänsmannen N. uti ett häradshöfdingen Kyanders förklaring närslutet bevis intygat, utföfvade särskilda handverk, äfvensom dertill komme att omförmålda af kommunalnämndsordföranden utfärdade intyg innehölle endast att klgdn icke hade penningar, hvarmed han kunde lösa Hrs expeditioner, men ej att han saknade förmåga att sådana anskaffa, blef klgdns talan af Hfr lemnad utan afseende. *J. D.*: Hfrs u. gillades.

68. Besvär af vicehäradshöfdingen A. Caselius, som g:m beslut ¹²/₉93 af *Åbo Hfr.* bötfälts för försummelse att inom behörig tid insända domstolsförrättning i hemställt mål, hvarvid klgdn likväl, enligt brefvet ⁴/₂1768, lemnats öppet att i fall af fog inom angifven tid söka återvinning af sagda böter. *Hfr.* förkastade g:m u. ⁷/₄94 klgdns talan om återvinning. *J. D.*: ej ändring.

69. Besvär af J. Pere m. fl. ang. anmält missnöje mot af kommissionslandtmätaren J. Wahlroos i Kumo s:n utförd egoreglering. *Egod. R:n i sagda s:n* u. ¹²/₇93. Jemte det klgdnes klagan öfver utbytet af särskilda egor icke upptogs till pröfning, då sagda egobyten vunnit laga kraft samt J. Peres anhållan att varda bibehållen vid Santakroopi skifte lemnades utan afseende, då detta skifte ej ingått uti ifrågakomna egoreglering, berättigades J. Pere att inom angifven tid i vederbörlig ordning söka rättelse af vid förrättningen förelupet fel. *J. D.*: Jemte det klgdnes i besvären framställda yrkande att Wahlroos' förrättning i hvad

den rörde Ylistaro skifteslag måtte förklarar ogiltig på grund deraf, att Wahlroos härvid låtit sitt biträde M. på egen hand utstaka en del af skifteslagets råer, leninades utan afseende. enär klgdne icke inom behörig tid anmält missnöje emot Wahlroos' förrättning och sålunda beredt sig tillfälle att få nämnda fråga underkastad Egod. R:ns pröfning, blef i öfrigt vid Egod. R:ns u. beroende, sålunda likväl att J. Pere, sedan K. S. samma dag tillåtit Landtmäteriöfverstyrelsen ingå i författning derom att uppgifna fel vid utbytet af Rajaoja äng blefve i laga ordning rättadt, befriades från skyldigheten att vid af Egod. R:n utsatt äfventyr söka rättelse i denna del af Wahlroos' förrättning. För öfrigt och som Wahlroos redan ¹⁵/₁₁84 utfärdat utstakningsbevis öfver de af honom inom Ylistaro skifteslag verkställda egobyten, samt åtal för det han dervid låtit landtmäterieleven M. utstaka en del af skifteslagets råer, enligt 8: 1 S. L., vid anfördt förhållande icke vidare kunde ega rum, skulle all åtgärd i anledning af klgdnes påstående om Wahlroos' fällande till ansvar för det han i anförd måtto vid förrättningen lagstridigt förfarit få förfalla.

Den 25:te. 70. Guvernören J. Gripenberg och vicelandssekreteraren H. Eriksson mot advokatfiskalsembetet i *Viborgs Hfr.*, ang. åtal mot klgdne för sådant felaktigt förfarande i tjänsten, att länestyrelsen i anledning af utmätningssklagan obehörigen i 2:ne särskilda ärenden meddelat anstånd med utmätningen, hvarigenom vederbörande uppehållits i sin rätt. *Wiborgs Hfr.* u. ¹³/₂94: Klgdne bötfälles. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

71. A. Ivanoff mot M. Sainio, ang. ansvars- och ersättningspåståenden mot den sistnämnde. *R:n i Tammerfors* u. ²⁸/₁93: Klagomålet förkastades. *Abo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²²/₂94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

72. E. Törmälä mot E. Wesander, ang. ansvars- och ersättningspåståenden mot Wesander för det denne skulle öfverskridit af klgdn till Wesander öfverläten förlagsrätt till en af klgdn verkställd öfersättning. *R:n i Tammerfors* u. ²⁹/₈93: Emedan klgdn ej gittat i bevis leda att han innehaft utgifningsrätt till ifrågakomna öfersättning samt att han öfverlätit sagda rätt till Wesander, utan af i målet företedt qvitto tvärtom framginge att klgdn för Wesanders räkning utfört omordade öfersättning, blef klagomålet förkastadt. *Abo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹⁰/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

73. E. Zimmerman mot J. Tiitinen, ang. åtal mot klgdn för misshandel och ärekränkning. *Suonenjoki sns Hr.* u. ²⁷/₉93: Klgdn sakfälles för misshandel, hvaremot klagomålet i öfrigt un-

derkändes. *Wiborgs Hfr.*, dit Tutinen besv. sig, u. ¹³/₄94: Klgdn dömdes, jeml. 12 § och 4 mom. 16 § i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. miss-handel m. m., och 7 § i K. F. af samma dag, ang. ärekränkning, att böta sammanlagdt 150 mk. *J. D.*: ej ändring.

74. K. Topelius mot kronolänsmannen J. Durchman, ang., såvidt målet fullföljts, åtal mot klgdn för lägersmål med hans tjenstehjon. *Wuutasaari sns Hr.* u. ²⁸/₉93: Klgdn dömdes jeml. 53: 4 M. B. att böta 38 mk 40 p. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹⁴/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

75. G. Nieminen mot M. Lindholm-Siirilä, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för ärekränkning. *Birkkala m. fl. snrs Hr.* u. ⁸/₉93: Klgdn dömdes jeml. § 7 i K. F. ²⁶/₁₁66 att böta 150 mk. *Abo Hfr.* dit klgdn besv. sig, u. ²⁷/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att böterna jeml. 27: 3 S. L. nedsattes till 75 mk.

76. J. Franck mot stadsfiskalen O. Albrecht samt särskilda borgenärer i klgdns konkurs, ang. åtal mot klgdn för konkursbrott. *R:n i Helsingfors* u. ⁴/₅93: Klgdn dömdes med stöd af mom. c. och d. af 88 § i Konkurslagen att för vårdslöshet och lättsinnighet mot borgenärer hållas 9 m. i fängelse, hvarhos klgdn förklarades förlustig cessionsförmån. *Abo Hfr.* dit klgdn besv. sig, u. ¹⁷/₂94: Klgdn fälades att för hvad honom af Hfr. tillräknats beträffande försummelse och vårdslöshet i bokförings-skyldighet undergå fängelse i 3 m., och för hvad honom eljest tagits till last till fängelse jemväl i 3 m., eller till sammanlagdt 6 m. fängelse; i öfrigt ej ändring. *J. D.*: Straffet nedsattes till fängelse i 5 m.; i öfrigt beror.

Den 29:de. 77. Ida Johansdotter mot Israel Eskola, ang. anspråk på barnaunderhåll. Sedan Eskola, på framställning af klgdn, förklarar sig beredd att med ed styrka att han icke vid tiden för klgdns oäkta barns afelse lägrat henne samt Eskola, som ålagts besöka vederbörande presterskap för erhållande af undervisning om edens betydelse, i sådant afseende företett ett bevis, hvari uttalas den förhoppning att Eskola icke måtte tvingas att gå omordade ed, förklarade *Hausjärvi m. fl. snrs Hr.* g:m u. ²⁵/₄93 att allidenstund, med fäst afseende å såväl hvad sagda bevis innehölle som Eskolas hetsiga sinnestillstånd, då han anmält sig beredd att gå den honom bjudna eden, fara vore att Eskola af hastighet kunde svära men, samt Hr. af sådan orsak icke kunde ombetro honom eden; fördens skull och då Eskola förty måste anses hafva åt eden brustit, ålades han utgifva det fordrade barnaunderhållet. *Abo Hfr.*, dit Eskola besv. sig, u. ²/₃94: Eskola kunde så mycket mindre anses hafva åt eden brustit, som han icke ens blifvit af Hr. ålagd att aflägga sagda ed, hvarföre klgdns talan såsom ostyrkt af Hfr. förkastades. *J. D.*: ej ändring.

78. Lotsdirektörsadjointen F. Selin mot befälhafvaren å ångfartyget »Storfursten» L. Favorin, ang. åtal mot Favorin för det denne under resan med fartyget från Hangö till Helsingfors till lotsning antagit en vid lotsverket icke anställd och ej heller såsom långlots å fartyget påmönstrad person B. R:n i Helsingfors yttrade i u. ²³/₁₂92, det innehölle väl 4 mom. 8 § i K. F. ⁹/₅70, ang. Lots- och fyrinrättningen i Finland, att befälhafvare å finskt passagerareångfartyg, som till lotsning använde enskild, lotsvärfket icke tillhörig person, i hvarje fall samt följaktligen äfven då befälhafvare, likmätigt 3 mom. 1 § i åberopade K. F., åtnjöte befrielse från lotstväng, vore pliktig att till sagda sysslande begagna behörigen påmönstrad person, hvilken blifvit för ändamålet godkänd; dock som nämnda K. F. icke stadgade straff för öfverträdelse af berörda påbud samt 3 mom. i först omförmälda lagstadgande, hvilket innehölle ansvar för uraktlåtenhet att anlita kronolots, icke kunde anses vara i förevarande fall tillämpligt, kunde Favorin icke till ansvar i saken fällas. Åbo Hfr., dit klgdn besv. sig, u. ¹⁶/₄94: Enär Favorin, jeml. 3 mom. 1 § i åberopade K. F. ⁹/₅70, under ifrågavarande resa icke varit pliktig att använda kronolots, blef vid R:ns slut beroende. J. D. fann klgdn så mycket mindre hafva anfört skäl till ändring i Hfrs u. som förberörda 4 mom. af 8 § i K. F. ⁹/₅70 afsåg sådana enskilda personer, som antagits till lotsning på eget ansvar, men nämnde B. ej kunde anses hafva i sådan egenskap åtföljt ifrågavarande ångfartyg.

79. H. Hurstinen mot kronolänsmannen J. Brännlund, ang. åtal mot klgdn för egenmäktigt förfarande. Pälkäne m. fl. snrs Hr. u. ⁴/₁₁93: Klgdn dömdes jeml. 1: 4 U. B. och 3: 6 M. B. att böta för egenmäktig åtgärd 38 mk 40 p. och för sabbatsbrott 19 mk 20 p., samt ålades utgifva särskilda ersättningar. Åbo Hfr., dit klgdn besv. sig, u. ⁶/₄94: ej ändring. J. D. (efter omröstning): ej annan ändring än att, emedan skildt straff för sabbatsbrott icke föreskrefves i S. L., klgdn med stöd af 3 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 befriades från det honom i nästantydt syfte ådömda särskilda ansvar.

Den 30.de. 80. Revisionsmålet E. Alinuorante, sökande, och E. Ylinuorante, svarande, ang. afträdande af mark. Eura m. fl. snrs Hr. u. ¹⁹/₁₁92: Svaranden ålades afträda omtvistade jordområde. Åbo Hfr., dit parterne ömsesides vädjat, dom ²³/₁94: Sökandens talan förkastades. J. D.: Som sökandens i K. S. rättade talan icke varit föremål för domstolarnas bedömande, ville K. S. denna talan ej till omedelbar pröfning upptaga, hvarföre målet återförvisades till Hr.

81. Underd. ansökan af E. Roos om lindring i honom ådömdt straff bifölls enl. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

82. Besvär af skarpskytten J. Ylikarhu, ang. hans anhållan om befrielse från aktiv tjänst på grund af förändrade familjeförhållanden. *Uppbidsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbidskrets* res. $\frac{9}{3}$ 95: Klgdns anhållan afslogs. *Länenämnden i sagda län* res. $\frac{20}{3}$ 95 och *J. D.*: ej ändring.

83. K. Wiborg mot firman F. Soetbeer et C:o och allmän åklagare, ang. åtal mot klgdn för konkursbrott. *R:n i Helsingfors* u. $\frac{23}{11}$ 93: Klgdn sakfaldes med stöd af 88 § mom. d. och f. samt 90 § i Konkurslagen. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{28}{4}$ 94: ej ändring. *J. D.* fann klgdn väl vara förvunnen om sådan brottslighet, domstolarna honom tillräknat; men emedan klgdn i K. S. visat att han numera till fullo förnöjt firman Soetbeer et C:o och klgdns öfriga borgenärer, hvilka uti ifrågavarande konkurs bevakat fordringar, blef klgdn jeml. sista mom. uti 88 § i Konkurslagen frikallad från ansvar och annan påföljd i saken

84. Besvär af J. Österberg, inlemnade af R. Sjölund öfver *Åbo Hfrs* u. $\frac{9}{1}$ 94 uti ett från *Karis m. fl. snrs Hr.* inkommet mål, ang. skadeersättning. *J. D.*: Emedan den af Sjölund till styrkande af hans behörighet att föra talan för Österberg inlämnade fullmakten, under hvilken Österbergs namn fans tecknad, saknade hans inregel och blifvit till riktigheten bestyrkt af endast en person, samt således icke vore utfärdad i enlighet med stadgandet i 15: 4 R. B.; ty och då Sjölund ej heller annorledes visat sig vara af Österberg lagligen befullmäktigad för målets fullföljande, blefvo besvären ej upptagna till pröfning.

Maj.

Den 1:sta. 1. Besvär af häradshöfdingen J. Hällfors öfver *Åbo Hfrs* u. $\frac{28}{4}$ 94, dessmedelst klgdn blifvit fäld att böta 19 mk 20 p. för felaktig bötesförvandling. *J. D.* ej ändring.

Den 2:dra. 2. G. Pyryläs resningsansökan afslogs, men Pyrylä förunnades lindring i honom ådömdt straff jeml. Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ 94.

3. A. Wäliiviita mot J. Isovanttila, ang. åtal mot klgdn för skogsåverkan. *Ulfshy m. fl. snrs Hr.* dömdo klgdn att jeml. 34, 37 och 46 §§ i Skogslagen för 2:dra resan skogsåverkan böta 50 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{7}{4}$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

4. K. Leskinen mot H. Luoma ang. såvidt målet fullföljts, ansvarsyrkande mot Luoma för det denne uti ett, efter angivelse

af klgdn, mot poliskonstapeln K. utfördt mål skulle atlagt falskt vittnesmål. *Jalasjärvi m. fl. snrs Hr.* u. $14/_{10}$ 93: Åtalet förkastades såsom ostyrkt. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $11/_{4}$ 94: ej ändring. *J. D.*: Särskilda vittnen i målet hade väl intygat att Luoma i förenämnda emot K. utförda mål berättat, förutom hvad Hrs derom förda protokoll innehölle, att K. $25/_{7}$ 92 besökt landthandlaren J:s hem samt att något sammanträde nämnda dag icke egt rum å Lammi hemman; men emedan uti nu förevarande mål icke visadt blifvit, i hvilken mån berörda intygan varit falsk, än mindre att Luoma afsigtligen svurit men, blef vid Hfrs u. beroende.

Den 3:dje. 5. Ordföranden i Drätselkammaren i Tammerfors G. Selin och ordföranden i en för ombyggandet af en i Tammerfors ström uppförd, staden underlydande qvarn nedsatt byggnadskomité T. Clayhills mot t. f. stadsfiskalen A. Hellstén, ang. åläggande för klgdne att försätta särskilda vattenverk och ledningar i sagda ström i lagenligt skick. *R:n i Tammerfors dels* beslut $28/_{6}$ 92, dessmedelst af klgdne till vittne återopade ledamoten i stadens drätselkammare K. Helander på sådan grund förklarades jäfvig, *dels* u. $19/_{7}$ 92: Drätselkammaren och komitén ålades jeml. 39 § 2 mom. i K. F. $23/_{3}$ 68, ang. vattenledningar och vattenverk, att vid vite inom utsatt tid försätta vattenverken i föreskrifvet skick, derest icke vederbörligt tillstånd till de öfverklagade olofliga vattenbyggnadernas bibehållande derförinnan kunde utverkas. *Åbo Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. $16/_{2}$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 4:de. 6. Besvär af P. Jäykkä och C. Rosenberg, ang. af Jäykkä emot Rosenberg och utgifvaren af Åbo Tidning och Turun Lehti G. Cygnaeus utfördt ansvarspåstående för en i sagda tidningar influen för Jäykkä kränkande tidningsuppsats. *R:n i Åbo* u. $23/_{4}$ 93: Jemte det Cygnaeus frikändes från ansvar, dömdes Rosenberg att jeml. 7, 8 och 9 §§ i K. F. $26/_{11}$ 66 böta 200 mk samt att utbetala expenser åt Jäykkä, som i nästantydt afseende alades till Cygnaeus utgifva 60 mk. *Åbo Hfr.*, dit Jäykkä och Rosenberg besv. sig, u. $28/_{4}$ 94: ej annan ändring än att, enär Cygnaeus, som i egenskap af utgifvare af förenämnda tidningar varit ansvarig för ifrågavarande artiklar tills Cygnaeus uppgifvit och i saken instämt deras författare, först till andra sammanträdet i målet låtit i antydt syfte inkalla Rosenberg, Jäykkä befriades fran skyldigheten att godtgöra Cygnaeus för dennes uppvaktande vid Rns första sammanträde i målet. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Den 7:de. 7. Kronolänsmannen A. Gylden mot W. Manninen, ang. åtal mot Manninen för oloflig brännvinsförsäljning.

Hankasalmi sns Hr. u. $27/_{11}$ 93: Åtalet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $16/_{4}$ 94 och *J. D.*: ej ändring.

8. Kronolänsmannen A. Gylden mot B. Mattsson, ang., åtal mot Mattsson för bränvinsförbrytelse. *Hankasalmi sns Hr.* u. $14/_{11}$ 93: Mattsson sakfaldes. *Wiborgs Hfr.*, dit Mattsson besv. sig, u. $13/_{4}$ 94: Tvenne i målet afhörda vittnen hade väl intygat att de år 91 om hösten hade vid tillverkning af bränvin använt en bränvinspanna, som Mattsson för slikt ändamål till dem öfverlemnat mot andel i det tillverkade bränvinet; men emedan nämnda personer med afseende å hvad de sålunda intygat måste anses hafva i saken del och förty vara jäfvige att deri vittne bära, fann Hfr., jemte det sagda personer på anförd grund förklarades såsom återgångsvittnen, det vid sådant förhållande icke vara styrkt att Mattsson uppgifna tid innehaft för bränvinstillverkning tjenlig redskap, än mindre att han gjort sig skyldig till delaktighet i tillverkning af slik vara, hvarföre åtalet förkastades. *J. D.*: ej ändring.

9. G. Kaven mot G. Nordström, ang. af klgdn instämmd ersättningstalan för ätjoscada. *Lojo m. fl. snrs Hr.* u. $18/_{11}$ 93: Emedan klgdn, oaktadt Nordström bodde i hans närhet och således lätteligen kunnat underrättas om den syn klgdn föranstaltat till värdering af den uppgifna betesskadan, likväl icke meddelat Nordström slik underrättelse, blef, jembl. 6 § i K. F. $10/_{12}$ 64, ang. egofred, klgdns talan förkastad. *Abo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $15/_{3}$ 94: lät bero. *J. D.*: Emedan styrkt blifvit att Nordströms kreatur åstadkommit skada till uppgifvet belopp, ålades Nordström att till klgdn utgifva full ersättning, med i Hfr medgifvet afdrag.

Den 8:de. 10 Besvär af yngre skrifvaren T. Finnberg, ang. hans anhållan om eftergift i värnepligtens fullgörande. *Uppbådsnämnden i Nylands län* res. $15/_{2}$ 95 och *Länenämnden i samma län* u. $11/_{3}$ 95: Klgdns talan pröfvades icke. *J. D.*: Målet återförvisades till Länenämnden.

11. Bruksegaren G. Serlachius mot kronolänsmannen J. Saxén, ang. åtal mot klgdn för oloflig uppdämning och olaga näring. *Keuru m. fl. snrs Hr.* u. $27/_{11}$ 93: Klgdn faldes jembl. 16, 29 och 30 §§ i K. F. $23/_{3}$ 68, ang. vattenledningar och vattenverk, samt 15 och 40 §§ i K. F. om näringarna att böta för olaga uppdämning 100 mk, och för det han innan vederbörligt tillstånd dertill utverkats använt ett pappersbruk och ett träsliperi 400 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $7/_{2}$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

12. J. Ducander mot direktören i Spårvägsaktiebolaget i Åbo A. Armfelt, ang. ersättning. *R:n i Åbo*: Klgdn tilldömdes

fordrade 1,440 mk. *Åbo Hfr.*, dit Armfelt besv. sig, u. $21\frac{1}{3}$ 94: Armfelt hade väl för särskilda personer omnämmt, att klgdn haft sig utfäst uppsägningstid från sin befattning hos bolaget, men med afseende derå att tydligt aftal ang. klgdns antagande i befattningen icke blifvit uppgjort, kunde Armfelt så mycket mindre tillräknas att hafva egenmäktigt skilt klgdn från omordade befattning, som klgdn redan i början af November 92 utan påyrkande att få i befattningen kvarstå lemnat sin tjänst och afrest till annan ort; hvarföre och då Armfelt icke kunde åläggas att personligen ansvara för den förlust klgdn tillskyndats derigenom att han utan åtnjutande af slik uppsägning tidigare skilts från sin tjänst hos bolaget samt klgdn, på sätt den i målet utverkade stämningen upptoge, utfört påstående endast om Armfelts förpligtande att af egna tillgångar utgifva förenämnda skadeersättning, klgdns talan af Hfr. underkändes. *J. D.*: Utredt att klgdn blifvit tillförsäkrad att före sin afgång från omförmälda befattning få åtnjuta 6 m. uppsägningstid, hvarföre och enär klgdn uppsagts från nämnda befattning i början af Oktober 92 och han undfått aflöning till $1\frac{1}{11}$ 92, då han från tjensten afgått, K. S. pröfvade rättvist ålägga Armfelt, som förklarat sig beredd att ensam ansvara för följderna af klgdns skiljande från tjensten, att ersätta klgdn den förlust han lidit derigenom att han sålunda gått förlustig löneförmåner för tiden $1\frac{1}{11}$ 92— $1\frac{1}{4}$ 93 med inalles 641 mk $66\frac{2}{3}$ p.

13. Besvär af O. Sæthren och H. Eerola, hvardera för sig, i mål, deri Eerola af Sæthren jemte allmän åklagare åtalats för konkursförbrytelse. *Laukas sns Hr.* hemställde domen i Eerolas konkurs, såvidt angick ifrågavarande åtal, *Wasa Hfrs* pröfning, som g:m u. $6\frac{1}{7}$ 94 med stöd af 2 § 1 mom. 39 kap. S. L. dömdes Eerola att såsom oredlig gäldenär hållas 6 m. i fängelse, hvarhos Eerola förklarades hafva förverkat cessionsförmån. *J. D.*: ej ändring.

Den 10:de. 14. M. Toiviainen mot kronolänsmannen A. Fabritius m. fl. ang. åtal mot klgdn för oredlighet mot borgenärer. *Pyhäjärvi sns Hr.* u. $20\frac{1}{3}$ 94: Klgdn dömdes jeml. 87 och 90 §§ i Konkurslagen att hållas 3 m. i fängelse samt förklarades hafva förverkat cessionsförmån. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $9\frac{1}{10}$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring; klgdn förunnades på derom gjord ansökan lindring i straffet jeml. Pardonsplakatet $26\frac{1}{11}$ 94.

15. A. Keskipere mot J. Juhola, ang. misshandel. *Kumo m. fl. sns Hr.* u. $14\frac{1}{3}$ 93: Klgdn sakfaldes. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $19\frac{1}{3}$ 94: Utredt att klgdn efter uppkommen oenighet emellan honom och Juhola, af hastigt mod åbragt den sistnämnde ifrågakomna kroppskador, hvilka sedermera blifvit läkta; men utredning vore deremot icke förestäld derom huruvida

och i hvad mån Juhola måhända komme att i framtiden lida men af berörda skador; hvarföre klgdn, jeml. 7 § i K. F. ²⁰/₁₁ 66, ang. misshandel m. m., dömdes att hållas 3 m. i fängelse. *J. D.*: ej ändring.

16. Kronolänsmannen O. Wilsman mot J. Laasonen, ang. ansvarspåstående mot Laasonen, för det denne försummat sitt åtagande att g:m plogning öppenhålla en landsvägadel under vintern 93. *Tohmajärvi m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁰/₁₀93: Emedan något vite för slik försummelse ej funnes utsatt samt de i K. F. ¹⁵/₁83 stadgade ansvarsbestämmelser afsåge endast försummelse att vidmakthålla väg vid bar mark, kunde Laasonen ej fällas till ansvar i saken. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹¹/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

17. A. Laakkonen mot E. Liimatta, ang. ansvars- och ersättningstalan mot klgdn. *Eno sns Hr.* u. ³/₃94: Klgdn sakfäldes och åhvälfdes ersättningsskyldighet. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁰/₁₂94: ej ändring. *J. D.*: besvären, som inkommit sentida, pröfvades ej.

Den 11:te. 18. J. Berg och hans hustru Johanna Berg mot stadsfiskalen E. Tandefelt ang. ansvarsyrkanden mot Johanna Berg för olaga ölförsäljning och mot J. Berg, för det han i ett uti hans gård inrymdt ölförsäljningsställe tillät kortspel. *Rn i Nikolaistad* u. ¹/₁₁93: Med stöd af åberopade lagstadganden dömdes klgdne att böta: Johanna Berg för 1:sta resan olaga ölförsäljning 50 mk och för sabbatsbrott 19 mk 20 p., samt J. Berg för förbudet kortspel 19 mk 20 p. *Wasa Hfr.*, dit makarna Berg besv. sig, lät uti u. ³/₄94, jeml. 3: 6 M. B., K. F. ²/₄83, ang. maltdrycker, förbudet ²/₈1792 samt brefven ²⁶/₉1811 och ²⁰/₁₅₇ vid Rns u. bero. *J. D.*: Enär skildt straff för sabbatsbrott i fall af förevarande beskaffenhet ej funnes utsatt i S. L. befriades Johanna Berg från de henne för sabbatsbrott ådömda böter; och emedan J. Berg icke tillräknats att hafva tillätit äfventyrligt kortspel samt ansvar för annat än äfventyrligt spel icke egde rum enl. S. L., blef J. Berg från ansvar i saken frikänd; i öfrigt ej ändring.

19. Besvär af vicelandtmätaren F. Mahlberg i mål, hvori han åtalats för försummelse att till vederbörande länelandtmäterikontor inberätta om terminerna för 8 honom ombetrodda landtmäteriförrättningar. *Landtmäteriföverstyrelsen* u. ¹⁵/₄93: Klgdn dömdes jeml. föreskriften i 4 § af Öfverstyrelsens cirkulär ¹⁵/₃ 49 att böta 10 rubel. *Wasa Hfr.*, dit åklagaren, länelandtmätaren A. Berger, besv. sig, u. ⁷/₄94: Klgdn dömdes med stöd af åberopade cirkulär att för hvarje af ofvanomförmälda förrättningar böta 10 rubel eller sammanlagdt 80 rubel. *J. D.* (efter

omröstning: Emellan, enligt det ¹⁵/₃ af dåvarande Landtmäteri Öfverstyrelsen utfärdade formulär för den berättelse, som borde till länelandtmätaren afgifvas om utsatta terminer till landtmäternes förrättningar, samt berättelse öfver omfattade terminerna för särskilda förrättningar, samt klgdn. i betraktande af såväl de tider, då förordnandena till frågavarande 8 förrättningar tillhandakommit honom, som de af honom utsatta terminerna för samtliga dessa förrättningar, icke syntes, med iakttagande af föreskrifven i 4 § af reglementet för Landtmäteriet ¹⁵/₃ 48, hafva för länelandtmätarens behöriga underrättande om sagda terminer, behöft till länelandtmätaren afgifva flere än 3 särskilda berättelser, fann K. S. klgdn. jeml. ofo. återopade cirkulär, ej kunna fällas till högre ansvar än förberörda vite af 10 rubel för hvarje gång han sålunda försummat att föreskrifven berättelse afgifva: hvarföre klgdn. af K. S. faldes att böta 30 rubel.

Den 13:de. 20. Besvär af E. Lähteenoja och F. Björni, hvardera för sig, ang. af Lähteenoja och Björni utfördt ansvarspåstående för ärekränkning. *Eura m. fl. sars Hr.* u. ¹⁷/₃ 93: Björni sakfaldes för grof smädelse. *Åbo Hfr.*, dit parterna ömse-sides besv. sig, u. ¹¹/₃ 94: Björni dömdes, jeml. 7 § i K. F. ²⁶/₁₁ 66, att för förolämpning böta 200 mk. *J. D.*: Åtalet förkastades såsom ostrykt.

21. Besvär af Alexander Hautamäki och Tekla Högström, gemensamt, i mål, hvori mot dem af Sofia Wiljander utförts ansvarspåstående för olaga fästning. *Rn i Nikolaistad* u. ²/₃ 94: Utredt att Hautamäki varit behörigen trolofsad med Wiljander, samt att Hautamäki, utan att kunna förebära laga orsak, brutit denne förbindelse och fäst Högström, hvilken likväl icke öfvertygats om att hafva afvetat Hautamäkis trolofsning med Wiljander; i anseende hvartill och jemte det Högström frikändes från ansvar i saken, *Rn*, jeml. 3: 5 och 4: 5 G. B., dömdes Hautamäki att böta 57 mk 60 p.: och skulle Hautamäki, som jemväl ålades utgifva skadeersättning till Wiljander, icke få ingå äktenskap med någon annan innan han sålunda godtgjort Wiljander. *Wasa Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ²⁰/₃ 94: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att enär laga grund saknats för det Hautamäki meddelade förbud att ingå äktenskap, sagda förbud af K. S. undanröddes.

22. Stadsfiskalen K. Linderos mot J. Paasonen m. fl. ang. åtal mot de sistnämnde för det de å marknad idkat handel med uti Länestyrelsens i Nylands län kungörelse ⁴/₁ 93 till försäljning icke lofgifna varor. *Rn i Borgå* ansåg i u. ²⁴/₁ 93 de tilltalade, på grund af 1 och 2 mom. 8 § i K. F. ³¹/₃ 79, om näringarne, jfrda med 39 § i resolutionen och förklaringen på städernas besvär ⁷/₇ 1752, hafva varit berättigade till ifrågakomna handel,

hvarföre åtalet mot dem förkastades. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $27/4$ 94: ej ändring. *J. D.* lät jeml. 1 och 2 mom. 8 § i K. F. om näringarna vid Hfrs u. bero.

Den 14:de. 23. A. Lindeberg mot K. Hakulin och hans hustru A. Hakulin, ang. af klgdn utfördt påstående om ansvar för mened m. m. *Rns i Tammerfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $23/1$ 94 underkände klgdns ansvarsyrkanden och dömde klgdn att för falsk angivelse hållas 6 m. fängelse. *J. D.*: ej ändring.

24. A. Hämäläinen mot häktade P. Haikonen, anklagad af kronolänsmannen A. Fabritius, efter angivelse af klgdn, för tillgrepp medelst inbrott af en plånbok med deri förvarade 250 mk och 252 rubel äfvensom ett depositionsbevis lydande å 5.250 mk. *Pyhäjärvi sns Hrs.* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. $16/1$ 95 dömde Haikonen, hvilken tidigare undergått straff för 2:dra resan stöld i förening med inbrott, i stöd af 5 mom. 2 §, 2 mom. 5 § och 8 § 28 kap S. L., att för 3:dje gången tjufnad jemte 2:dra resan inbrott hållas 6 år i tukthus samt att vara förlustig medb. förtroende i 12 år utöfver strafftiden. *J. D.*: ej ändring beträffande ansvaret.

25. M. Kalliokangas m. fl. mot S. Hällberg, ang. ansvar och ersättning. *Sievi m. fl. snrs Hr.* u. $4/9$ 94: Klgdnes talan förkastades. *Wasa Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. $7/12$ 94: besvären pröfvades ej. *J. D.*: ej ändring.

26. W. Grönroos och F. Jansson mot F. Andersson jemte allmän åklagare, ang. åtal mot klgdne för misshandel å Anderssons omyndiga dotter Julia Andersson. *Korpo m. fl. snrs Hr.*: Klgdne fälades jeml. 8 och 12 §§ i K. F. $26/11$ 66 samt 3: 6 M. B. att böta: Grönroos för vållande af icke lifsfarlig sjukdom 60 mk, och Jansson för misshandel å person likaledes 60 mk samt för sabbatsbrott 19 mk 20 p. *Åbo Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. $6/4$ 94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej annan ändring än att, emedan skildt straff för sabbatsbrott uti fall af förevarande beskaffenhet icke föreskrefves i S. L., Jansson jeml. 3 § i promulgationsförrordningen $19/12$ 89 frikändes från det honom i nyssantdyt afseende ådömda särskilda ansvar.

27. J. Siukkari mot kronolänsmannen J. Schrey, ang. åtal mot klgdn för det han palmsöndagen $10/4$ 92 skjutit en svan. *Jääskis sns Hr.* u. $9/11$ 93: Klgdn fälades jeml. 11 och 17 §§ i K. F. $10/2$ 68 om jagt och djurfång att för jagt under fridlyst tid böta 21 mk samt ådömdes dessutom ansvar för sabbatsbrott. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $9/9$ 94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Klgdn befriades från ansvar för sabbatsbrott (jfr. föregående mål); i öfrigt beror.

Den 15:de. 28. Besvär af Katarina Kousa i mål ang. åborätt till kronohemman. *Guvernören i Wiborgs län* u. $10/4$ 94:

Klågda man A. Hämäläinen antogs till åbo. *Wiborgs Hfr.*, hvarst klåda, under förmålan att Hämäläinen afidit redan år 87, besv. sig, u. ¹⁸/₁95: besvåren pröfvades ej. *J. D.*: Målet återförvisades till Hfr.

29. Fattigvårdsstyrelsen i Åbo mot K. Nummelin, ang. yrkande af Fattigvårdsstyrelsen derom att Nummelin, hvars familj g:m hans lätja och liknöjdhet fallit fattigvården till last, måtte jeml. 31 och 37 §§ i K. F. ¹⁷/₃79. ang. allmänna fattigvården i landet, för tredska och själfsvåld mot Fattigvårdsstyrelsen, hvilken tillkomme husbonderätt öfver honom, dömas till allmänt arbete. *Gubernören öfter Åbo och Björneborgs län* u. ¹⁴/₁95: Nummelins familj hade väl åtnjutit understöd af fattigvården i Åbo, i anledning hvaraf Fattigvårdsstyrelsen tillkomme husbonderätt öfver Nummelin till dess den kostnad, fattigvårdssamhället sålunda tillskyndats, blifvit godtgjord; men emedan Fattigvårdsstyrelsen ej ens påstått sig hafva försökt taga sin husbonderätt öfver Nummelin i anspråk, och han vid sådant förhållande icke kunde anses hafva brustit i den hörsamhet, nämnda husbondevärde ålade honom, blef Fattigvårdsstyrelsens ansökning såsom saknande stöd i lag förkastad. *J. D.*: ej ändring.

30. H. Pekkalas besvär i ett mål ang. afhysning upptogs ej till pröfning.

31. Tjenstledighetsansökan.

32. Nådeansökan af S. Hutu bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

Den 16:de. 33. Hofrättsauskultanten K. Lindberg mot advokatfiskalsembetet i Wiborgs Hfr., ang. åtal mot klådn för sådant fel vid domareembetets utöfning att klådn, som i egenskap af ordförande i Wiborgs sns Hr. bötfäلت en person K. för 1:sta resan stöld samt förvandlat dessa jemte K. vid annan domstol för förfalskningsbrott ådömda böter till motsvarande kroppsstraff, utan stöd i lag hemställt sagda u. Hfrs pröfning, hvarigenom K. hållits 50 dagar längre häktad än vederbort. *Hfr.*, som tidigare undanröjt Hrs berörda förfarande samt ålagt Hr. att ånyo afkunna utslaget med besvärsundervisning, fälde, g:m u. ²³/₁94 klådn att för berörda fel i domareembetets utöfning böta 19 mk 20 p. *J. D.* (efter omröstning): Hr. hade väl rätteligen bort utan underställning afgöra ofvan omförmälda emot K. utförda tjufnads-mål; men emedan det af Hr. iaktagna förfarandet, med afseende å hvad i målet upplyst blifvit, icke kunde tillräknas klådn såsom tjenstfel, blef åtalet förkastadt.

34. Johanna Fredriksdotter mot krono!änsmannen K. Langgel, ang. åtal mot klådn för åverkan i P., af klådn arrenderade kronoboställes skog m. m. *Wirmo m. fl. snrs Hr.* u. ¹¹/₃93:

Klgdn, som uteblifvit från sammanträde, dit hon egde tillstådeskomma vid äfventyr att eljest anses hafva åt henne i målet ålagd värjemålsed brustit, dömdes jembl. 35 och 37 §§ i K. F. ²⁶/₇₁, ang. kungsgårdar m. m., sistnämnda lagrum jemfördt med 34 § i Skogslagen ³/₈₆, att böta för från bostället olagligen bortgifna 4 lass hö och 2 lass halm, efter 20 mk lasset; 120 mk, samt för skogsåverkan, dervid skadan uppskattades till 8 mk, 25 mk 2 gånger eller 50 mk; hvarhos klgdn ålades till bostället anskaffa dubbla beloppet af omordade kreatursfoder, samt åhvälfdes särskilda andra ersättningar. Åbo Hfr., dit målet dragits såväl å kronans vägnar som af klgdn, fann uti u. ²/₉₄ skäl ej vara anförda till annan ändring än att, enär det belopp hö, som klgdn ansetts hafva från P. boställe bortgifvit, icke kunde uppskattas till mera än 2 lass, de klgdn härför ådömda böter nedsattes till 40 mk. J. D. fann (efter omröstning) klgdn, som uti sina besvär icke ens anmält sig vara beredd att gå omförmälda, henne ålagda värjemålsed, icke hafva förebragt skäl till annan ändring i Hfrs u. än att klgdn, som förut ej blifvit med brott bekrädd, för den henne till last tagna skogsåverkan jembl. 1 och 6 §§ 33 kap. S. L. dömdes att böta 25 mk.

35. Besvär af skarpskytten A. Hedkrok, som g:m kallelsebref ¹⁹/₉₅ af Uppbådsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbådskrets in kallats till aktiv tjenst. Länenämnden i sagda län, res. ²⁸/₉₅ och J. D.: ej ändring.

Den 17:de. 36. Revisionsmålet W. Orgewsky mot W. Ruth. Guvernören i Wiborgs län res. ²⁸/₉₄: Ruths ansökan om kvarstad å särskild klgdns lösegendom bifölls jembl. 8: 1 U. B. Wiborgs Hfr., dit klgdn besv. sig, u. ²⁷/₁₁₉₄: ej annan ändring än att Ruth jembl. 8: 3 U. B. ålades att inom 3 m. efter ²⁷/₁₁₉₄ anhängiggöra talan mot klgdn om utbekommande af sitt tillgodohafvande, vid äfventyr att den meddelade kvarstaden eljest återginge. J. D.: Emedan den af klgdn handlingarna bilagda dupletten af hans ändringsansökning, på sätt Ruth anmärkt, kl. XII å fataljedagen varit endast delvis utskrifven och först derefter gjorts fullständig; alltså och då klgdn ej visat att sådant fel i rättegången vid Hfr. förelupit att Hfrs u. derfor borde ogillas, blef klgdns ändringsansökan icke af K. S. upptagen till pröfning.

37, 38. A. Laalos och G. Nikanders nådeansökningar bifölls enligt Pardonsplakatet ²⁸/₁₁₉₄.

Den 20:de. 39. Poliskonstaplarne J. Riihinen, J. Skopa och f. d. poliskonstapeln K. Luoma mot stadsfiskalen N. Geitel, ang. åtal mot Riihinen för misshandel och olaga häktning af en person S., mot Riihinen och Luoma för enahanda brott mot en annan person R., samt mot Skopa och Luoma för olaga häktning af en tredje J., m. m. R:n i Jyväskylä, u. ¹⁷/₉₃, dömde

klgdne för hvad dem i målet tagits till last, Riihinen, jeml. 12. 15 och 16 §§ mom. 4 och 5 i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. misshandel m. m., att hållas i fängelse för misshandeln å S. 1 m. och för misshandeln å R. 3 m. eller sammanlagdt 4 m., Skopa jeml. 19 § 2 mom. i sagde K. F. att för olaga häktande af J. undergå enahanda straff i 4 m. samt Luoma, jeml. samtliga förenämnda lagrum, att straffas med fängelse för misshandeln å R. i 3 och för häktandet af J. i 4 m. eller sammanlagdt 7 m., hvarhos Riihinen och Skopa dömts att mista sina befattningar såsom polisbetjente i Jyväskylä stad. Dessutom dömdes klgdne, hvilkas i målet utförda rekonventionstalan af R:n förkastades, att för falsk angivelse, som pröfvades hafva skett af obetänksamhet, böta: Riihinen 120 mk, samt Skopa och Luoma hvardera 90 mk. *Wasa Hfr.*, dit parterna ömsesides besv. sig, u. ¹⁵/₉₄: ej ändring. *J. D.*: Beträffande först ansvarsyrkandet emot Riihinen för misshandeln å S., hade åklagaren, enär S. ej velat föra talan derom, icke egt rätt att i strid med stadgandet i 29 § af K. F. ²⁶/₁₁66 härom väcka åtal, hvarför Riihinen befriades från det honom härför ådömda ansvar. I öfrigt föranledde besvären ej till annan ändring i Hfrs u. än att det Skopa och Luoma ådömda ansvar för J:s afförande till och qvarhållande i polishäktet, med afseende derå, att J., ehuru fullt laga skäl för hans tagande i fängsligt förvar icke funnits, dock i någon mån gifvit Skopa och Luoma anledning dertill, sålunda nedsattes, att Skopa och Luoma härför fäldes, jeml. 25: 10 S. L., att hvardera böta 200 mk, jemte det Hfrs u. såvidt Riihinen och Skopa dömts att mista sina befattningar såsom polisbetjente i Jyväskylä stad af K. S. jemväl upphäfdes, enär sådan straffpåföljd enligt S. L. i förevarande fall ej egde rum; med hvilka rättelser vid Hfrs u. komme att bero, dock sålunda att de Riihinen och Luoma ådömda böter, jeml. 7: 5 S. L. samt 3 mom. 6 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂ 89 skulle förvandlas till fängelse; i följd hvaraf Riihinen och Luoma för hvad dem i målet tillräknats skulle i enlighet med föreskrifterna i 7 mom. 4 § af sagda förordning hållas i fängelse, Riihinen 3 m. 18 d. samt Luoma 4 m. 3 d., hvaremot Skopa, i händelse han saknade tillgång att gälda samtliga honom ådömda böter, skulle enligt samma förordning hållas 1 m. 14 d. i fängelse.

40. Matts Hovila mot Hilda Blomster ang. barnaunderhåll. *Petäjävesi m. fl. snrs Hr.* u. ¹³/₉₃: Klgdn ålades utgifva slikt understöd, hvarjemte parterne på åtalan af allmän åklagare sakfäldes för lönskaläge. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹³/₉₄: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

41. A. Fränti mot L. Höbacka, ang. åtal mot klgdn för djurplageri. *Lappajärvi m. fl. snrs Hr.* u. ⁶/₁₁93: Klgdn fäldes jeml. 22: 2 B. B., sådant detta lagrum lyder i K. F. ²⁰/₆₄, att

böta 60 mk. *Wasa Hfr.*, dit klagn besv. sig. u. $20/3$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

42. D. Allin mot kronolänsmannen A. Brännlund, ang. åtal mot klagn för idkande af landthandel utan erlæggande af föreskrifven afgift. *Hauho m. fl. snrs Hr.* u. $4/10$ 93: Klagn dömdes jeml. 2 och 40 §§ i K. F. om näringarna att böta 30 mk. *Åbo Hfr.*, dit klagn besv. sig. u. $20/3$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 21:sta. 43. Boktryckaren O. W. Backman mot bolaget Weilin et Göös, ang. åtal mot klagn för intrång i bolagets uteslutande rätt att i landet utgifva almanackor. *R:n i Kuopio* u. $7/3$ 93: Klagn fälldes jeml. 19 och 21 §§ i K. F. $15/3$ 80, ang. författares och konstnärers rätt, att böta 60 mk. *Wiborgs Hfr.*, dit klagn besv. sig. u. $20/3$ 94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

44. K. Tappuras ansvars- och ersättningstalan emot vice-häradshöfdingen H. Blom, för det klagn skulle för utbekommande af en expedition fått göra 15 särskilda resor. Blom, som upp-gaf, att han af sjukdom varit hindrad att i laga tid expediera protokollet, förklarade sig villig att ersätta klagn för 6 i omförmäldt afseende gjorda resor, men motsade klagns ersättningsanspråk i öfrigt. *Åbo Hfr.* fann i u. $15/3$ 94 klagns talan icke föranleda till annan åtgärd än att Blom, likmätigt sitt åtagande, ålades ersätta klagn för 6 resor i omnämndt ändamål. *J. D.*, hvarest klagn yrkat ansvar å Blom för försummad expeditions-skyldighet, lät (efter omröstning) vid Hfrs u. bero, jemte det handlingarna i målet öfverlemnades till Prokuratören i och för vidtagande af den åtgärd, hvartill anledning kunde förekomma.

45. Gårdsegaren P. Håkansson mot C. Berlin ang. ansvars- och ersättningspåståenden mot klagn, för det denne olofligen från sin tomt till Berlins tomt inledt vatten. *R:n i Åbo* u. $12/10$ 93: Emedan klagn, derest han önskade befordra vattnet öfver Berlins tomt, jemlikt 1 § i K. F. $23/3$ 68, ang. vattenledningar och vattenverk, hade varit pliktig att inrätta täckt afloppsdikey öfver Berlins tomt, men klagn sådant underlåtit, ålades klagn vid vite undanskaffa af honom inrättad ränna för ifrågakomna vattenledning. *Åbo Hfr.*, dit parterna besv. sig. u. $15/3$ 94: ej ändring. *J. D.*: Enär klagn icke styrkt, att han i behörig ordning utverkat sig rättighet att inrätta ifrågavarande afloppsränna, blef vid Hfrs u. beroende.

Den 22:dra. 46. L. Lang mot W. Pekkola, ang. ansvars- och ersättningstalan mot Pekkola för det denne egenmäktigt satt sig i besittning af ett vid försiggången storskiftesreglering Pekkola hemman tillskiftadt jordområde, hvartill klagn och hans hustru

använde bevisningsrätt under viss tid på grund af ett med egaren af Korta hemman, utvärmlar jordbruket förut tecknat, ingånget somt androgen skattekontrakt. *Thessig vs Hr.* u. ⁶,93. Emellan klgdn medgifva att jordbruket äfva vid skattebeskrifning frångått Korta hemman och tillagts Pekkola hemman samt att Pekkola på nylen 1911 ant tillägga äfva att ¹⁴,93 till Pekkola afdråda beskrifvat ty den 12 klgdn icke givit bestämda Pekkolas löpigt, att klgdn från medgifvise att Pekkola efter nästföljande dag omändertaga jordbruket, samt klgdn ej heller kunnat styrka att påståendet att äfva om kontraktets förbeständ parterna emellan träffats, hufv klgdn talan förkastad. *Äbo Hfr.*, dit klgdn beov. sig. u. ⁶,94; ej ändring. *J. D.* efter omröstning. Emellan frågarvarande jordbruket, hufvet af klgdn och hans hustru användes på grund af tecknat kontrakt af Pekkola ¹⁴,93 tagits i besittning utan att han kunnat visa att sådant skett efter med klgdn träffadt afal eller på annan laglig grund, pröfvade K. S. rättvist äfva Pekkola, som dock i anseende till sakens beskaffenhet undgick å honom yrkadt ansvar, att genast till klgdins förvaltning, i enlighet med förenämnda kontrakt, upplåta sagda jordområde, jemte det klgdn lemnades öppet att särskildt i laga ordning söka Pekkolas förpliktande att utgifva ersättning för det klgdn sålunda varit i afsaknad af detsamma.

47. H. Pellinen mot W. Liimatainen ang. åtal mot klgdn för förolämpning. *Sumiais m. fl. kapellers Hr.* u. ¹¹,93: Klgdn fälldes jeml. 7 § i K. F. ²⁸,1166 att böta 90 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdn beov. sig. u. ¹²,94; ej ändring. *J. D.* lät jeml. 27 kap. S. L. vid Hfrs u. bero.

Den 24:de. 48. Kronolänsmannen A. Liljenstrand mot D. Rautiainen ang. åtal mot denne för olaga svedjande. *Sumiais m. fl. kapellers Hr.* u. ¹²,93: Åtalet förkastades. *Wasa Hfr.*, dit klgdn beov. sig. u. ¹²,94; ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

49. S. Sjöblom mot M. Olvela, ang. åtal mot klgdn för ärekränkning. *Mäntsälä m. fl. sars Hr.* u. ¹²,1193: Klgdn fälldes jeml. 7 § i K. F. ²⁸,1166 att böta 60 mark. *Äbo Hfr.*, dit klgdn beov. sig. u. ¹²,94; ej ändring. *J. D.* lät (efter omröstning) jeml. 27: § S. L. vid Hfrs utslag bero.

50. Vicehäradshöfdingen Ch. af Frosterus mot advokatfiskalsembetet i Åbo Hfr., ang. åtal mot klgdn för det *Korpilakti ans Hr.*, under klgdins ordförandeskap, med åberopadt stöd af 14 och 21 §§ 10 kap. R. B. förklarar sig obehörig att afgöra ett brottmål, hvari sakkägarene ömsesides vidgått att det område, der förbrytelsen skulle egt rum, vore beläget inom Jämsä sn, oaktadt Hfr. medelst laga kraft åkommet u. ⁷,90 uttryckligen utsagt, att ifrågakomna brottmål icke hörde till sistnämnda *ans domvärje*,

utan borde behandlas vid Korpilahti ans Hr. *Hfr.* dömda klgdn att böta 19 m. 20 p. samt ålade honom utgifva särskilda ersättningsbelopp. *J. D.*: ej ändring.

51. H. Stenberg mot M. Blomqvist, ang. ansvars- och ersättningsyrkande mot Blomqvist, för det han skulle öfverskridit honom kontraktseuligt tillkommande rätt att uttaga brännved från klgdns skog. *Tammela ans Hr.* u. ¹⁰/₁₀93: Klgdns talan förkastades såsom ostyrkt. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²/₄94: Blomqvist hade väl från klgdns skog till brännved fält värdefullare träd än för sådant ändamål nödigt varit; men som det emellan parterna ingångna kontraktet i detta afseende icke innehölle närmare bestämmelser, och klgdn ej heller vid domstol utverkat för Blomqvist noggrannare föreskrifter i afseende å hans skogsafverkningsrätt, blef vid Hrs u. beroende. *J. D.*: ej ändring.

52. Resningsansökan af J. Joensuu afslags.

53. K. Helander mot W. Mäkelin, ang. ömsesidiga ansvarspåståenden. *R:n i Tammerfors* u. ¹⁴/₁₁93: Helander ådömdes ansvar för falsk angivelse, och hans emot Mäkelin utförda påstående förkastades. *Åbo Hfr.*, dit Helander besv. sig, u. ²⁸/₄94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

54. S. Heinänen mot A. Heinänen, ang. ersättning. *Kaura m. fl. ans Hr.* u. ²⁷/₁₀93: Klgdn ålades utgifva fordradt belopp. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁸/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

55. Besvär af R:ns i Tavastehus medlemmar, gemensamt, och G. Lagerman, för sig, i mål hvari de förstnämnde af advokatfiskalsembetet i *Åbo Hfr.* åtalats för det de icke åt Lagerman utgifvit expeditionen i ett konkursmål utan lösen, oaktadt denne företett fattigdomsbevis. Häremot invände R:ns medlemmar att Lagerman, som Rätten vederligt ej vore medeltlös, vid erläggandet af vad uti målet ifråga ej ens föreburit än mindre styrkt sin fattigdom, hvarföre protokolken blifvit på stämplat papper utskrifna; och hade Lagerman väl senare anmält om sin fattigdom, utan att dervid likväl kunnat fås afseende, emär sagda anmälan icke gjorts i sammanhang med värdandet och såhunda vore sentida. *Åbo Hfr.* fälde g.m u. ²⁸/₄94 R:ns medlemmar till ansvar för berörda tjenstefel samt ålade dem utgifva ersättning åt Lagerman. *J. D.* (efter omröstning): Jemte det Lagermans besvär, som sentida inkommit, icke upptogs till pröfning, fann K. S. öfriga besvärande väl stanna till last hvad Hfr. dem tillräknat, men med afseende å hvad de till sin undskyllan föreburit, befriades de från dem ådömda böter. I öfrigt blef vid Hfrs u. beroende.

56. Besvär af kronolänsmannen A. Gydén i mål, hvori N. Manninen, som hos *Guvernören öfver Kuopio län* anfört klagan öfver att klgdn till gäldande af en person P. ådömda böter med sequester belagt en Manninen tillhörig, men hos P. då besintlig ko, af Guvernören hänvisats att vid det ting, som först infölle efter det han erhållit del af Guvernörens u., fullfölja sitt påstående mot klgdn; och skulle med försäljningen af förenämnda kreatur anstå till dess derom af domstol annorlunda bestämdes eller den för sakens fullföljande utsatta tiden tilläfventyrs tilländalupit. Klgdn, som emellertid försålt den med sequester belagda kon, instämdes jemväl i omförmäldt afseende till vintertinget 93, hvarest *Hankasalmi sns Hr. g:m u. 11/10 93*, enär klgdn utan att afvakta den i Guvernörens u. utsatta tid försålt den med kvarstad belagda kon samt icke gittat visa, att den emellan Manninen och P. beträffande sagda kreatur afslutade handeln utgjort skenköp, ålade klgdn att till Manninen utgifva priset för kreaturet. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 27/94: Emedan Manninen senare än hösttinget 92 å orten hållits undfått del af Guvernörens omordade u., blef vid Hrs u. beroende. *J. D.*: ej ändring.

Den 25:te. 57. B. Klemi mot stadsfiskalen F. Mild, ang., såvidt målet fullföljts, åtal mot klgdn för nötande af tjufgods. *Rns i Sordavala u. hemstäldt Wiborgs Hfr.*, som g:m u. 20/94, jeml. 40: 1, 41: 3 och 42: 1 M. B. dömde klgdn att böta 6 gånger värdet af den stulna egendomen, i hvars nötande han varit delaktig, med 147 m. 30 p. *J. D.*: Då klgdn vid begående af omförmälda förbrytelse fyllt 15, men ej 18 år, dömdes han, jeml. 32: 1 och 3: 2 S. L., att för döljande af tjufgods böta 50 mk.

58. J. Jokela mot kronolänsmannen O. Brander ang. åtal mot klgdn för det han i Augusti månad 91 och omkring den 10 Augusti 92 åt särskilda personer såsom ersättning för arbete, hvilket af dem hos klgdn och för hans räkning utförts, förutom mat äfven gifvit bränvin. *Birkkala m. fl. snrs Hr. u. 4/93*: Klgdn dömdes jeml. 27 och 35 §§ i K. F. 10/86, ang. bränvinsförsäljning m. m., att för 1:sta resan oloflig utskänkning af bränvin böta 75 mk samt att utgifva stadgad afgift. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 7/94: Jeml. 27, 35 och 50 §§ i K. F. 9/92, ang., utom annat, försäljning af bränvin, fick vid Hrs u. bero. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

59. H. Toijonen mot A. Rahikainen, ang. betesskada. *Puumala sns Hr. u. 12/94*: Klgdn sakfäldes och åhvälfdes ersättningsskyldighet. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 23/95: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

60. J. Nyman m. fl. mot kronolänsmannen A. Kalm, ang. åtal mot klgdne för oljud å allmän väg m. m. *Karislojo m. fl.*

snrs Hr. u. $\frac{1}{2}$ /94: Klgdne sakfäldes. *Åbo Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. $\frac{12}{2}$ /95: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

61. J. Henrikssón mot I. Koskenniemi, ang. åtal mot klgdn för ätjorskada. *Öfvertorneå m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{14}{9}$ /94: Klgdn sakfäldes. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{24}{1}$ /95: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

62. H. Lehtitaipale mot J. Ihaniemi, ang. afhysning. *Guvnören i Tavastehus län* u. $\frac{19}{4}$ /94: Ihaniemis talan godkändes. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{21}{1}$ /95: ej ändring. *J. D.*: besvären ej pröfvade.

63. A. Kivekäs mot J. Lundström, ang. åtal mot klgdn för förolämpning samt mot Lundström för falsk angivelse. *R:n i Helsingfors* u. $\frac{14}{9}$ /93: Jemte det klgdne talan underkändes, fäldes klgdn jeml. 7, 8 och 9 §§ i K. F. $\frac{26}{11}$ /66 att böta 60 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{8}{3}$ /94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

64. J. Adamsson mot J. Wähämärtti, ang. egenhandsrätt och sabbatsbrott. *Lappträsk m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{13}{9}$ /93: Klgdn sakfäldes. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{6}{4}$ /94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

Den 27:de. 65. J. Ylén mot J. Vallander, ang. åtal mot den senare för ärekränkning. *Lojo m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{9}{10}$ /93: Klagomålet förkastades såsom ostyrkt. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{4}{4}$ /94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

66. Häktade M. Nordman mot kronolänsmannen G. Jernberg, ang. åtal mot klgdn för stöld. *Euraåminne m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $\frac{1}{4}$ /95 dömde klgdn, som 2 gånger förut afstraffats för stöld, med stöd af 5 och 8 §§ 28 kap. och 14 § 2 kap. S. L., att för 3:dje resan grof stöld af egendom till ett värde af 213 mk 95 p. hållas 8 år i tukthus äfvensom vara förlustig medb. förtroende i 12 år. *J. D.*: ej ändring.

Den 28:de. 67. Tukthusfången A. Heikkilä mot stadsfiskalen W. Palander, ang. åtal mot klgdn för stöld. *R:n i Tammerfors* u. $\frac{2}{3}$ /95: Klgdn sakfäldes. Sedan klgdn, som vid afkunnandet af förenämnda u. emot detsamma anmält missnöje, $\frac{5}{3}$ /95 låtit inför R:n anmäla, att han med u. åtnöjdes och önskade undergå honom i saken ådömdt straff samt förty af R:n i antydt afseende förpassats till tukthuset invid Helsingfors och der påbegynt undergående af berörda straff, men emellertid i besvärsväg dragit målet till *Åbo Hfr.*, har Hfr. g:m u. $\frac{24}{4}$ /95, emedan klgdn, på egen anhållan och under uppgift att han åt R:ns u. nöjdes, befordrats till undergående af det honom ådömda frihetsstraffet,

ansett sig med afseende å straffandet i 2 mån. i § 2 kap. i K. F. ¹²/₁₈₉₉. om verkställighet af straff, icke vidare kunna säga i påstå-
ning af hvad klagn anført till vinnande af ändring i Rns u. som
förklarades hafva vunnit laga kraft. *J. D.*: Allénstund klagn
nöta åt Rns ofrannämnda u. och med eget samtycke allaredan
i enlighet med åberopade § i K. F. ¹²/₁₈₉₉ befordrats till under-
gående af det honom af Rn ådömda frihetsstraff, samt Rns u.
förry och enär klagn icke egt afbryta den lagligen påbörjade verk-
ställighetens fullbordande, måste anses hafva vunnit laga kraft,
såvitt detssamma klagn emotgitt, blef vid Hfrs u. beroende.

68. A. Lindström mot J. Kurkjärvi, ang. fordran. *Lampis*
u. *fl. mors Hfr.* u. ¹²/₉₄: Kurkjärvis talan godkändes. *Abt Hfr.*
dit Lindström värljat, dom ¹²/₉₄: ej ändring. *J. D.*: Lindströms
ändringsansökan upptogs ej till pröfning.

69. Häktarie J. Torvonen mot kronolänsmannen J. Rangell,
ang. åtal mot klagn för mord och rån. *Hansu u. fl. mors Hfrs*
u. hemställt *Abt Hfr.*, som gm u. ²⁰/₉₅ med stöd af 21: 1
S. L. dömdes klagn att för mord hållas i tukthus under sin lifstid
och att för allud vara förlustug medb. förtroende, uti hvilket straff,
jemt. 7: 4 S. L., skulle inbegripas klagns ansvar för 1sta resan
rån, hvarför han, enligt 1 och 7 §§ 31 kap. S. L., gjort sig för-
fallen att hållas 3 år i tukthus samt vara medb. förtroende för
lång under viss tid. *J. D.*: Utredt att klagn i afsigt att råna
uppsattligen och med berådt mod beröfradt L. lifvet samt derefter
tilllegnat sig särskild, honom tillhörig egendom; hvarföre K. S., i
förmågo af 21: 1, 31: 1, och 7: 1 S. L., pröfvade rättvist döma
klagn att för sålunda begånget mord och rån hållas i tukthus
under sin återstående lifstid, hvarjemte klagn förklarades förlustug
medb. förtroende för alltid.

Den 30:de. 70. Besvär af direktionen för Nådendals bad-
anstalts aktiebolag i ett mål, hvori Rn i Nådendal, på ansökning
af sagda bolag, gm u. ²⁰/₉₄ fastställt inteckning uti bolagets å
angifvet jordområde befintliga byggnader och inrättningar, till
hvilket område stadsfullmäktige tillförsäkrat bolaget besittningsrätt.
Abt Hfr., dit K. Östman, i egenskap af ombud för Reso och
Nådendals församlingars kyrkoråd, besv. sig, u. ²⁰/₉₅: Allén-
stund Östman i Hfr. uppgifvit och gm dit ingifna handlingar ökt
styrka, att förberörda af stadsfullmäktige i Nådendal å stadens
vägnar åt bolaget å arrende upplåtna mark underlydde Reso och
Nådendals församlingars kyrkoherdebol, fördenskull och då Rn,
såvidt af dess i saken förda protokoll framginge, uraktlåt att,
såsom ske bort, innan omordade inteckning meddelats, inhemta
utredning derom, huruvida Nådendal är egare till sagda mark
eller på annan grund behörig att öfver densamma på omförmäldt

sätt förfoga, blef Rns u. upphäfdt och ärendet återförsäddt. *J. D.*: Jemlikt 30: 1 mom. 3 R. B., sådant detta lagrum lyder i K. F. ²⁷/₆₈, upptogos besvären ej till pröfning.

71. O. Oinas' nådeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁₉₄.

72. H. Norrback mot A. Norrback, ang. ersättningstalan mot klgdn för ätjuskada, *Lappfjerd m. fl. snrs Hr.* ålade klgdn ersättningskyldighet. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹³/₉₄: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

73. I. Niemistö mot S. Haapala, ang. *dels* af klgdn instämndt ansvarsyrkande för ärekränkning, *dels* rekonventionstalan emot klgdn. *Ilmola sns Hr.* u. ¹⁷/₁₁₉₃: Jemte det klgdns talan förkastades sakfaldes klgdn för falsk angifvelse mot bättre vetande. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁵/₉₄: ej ändring. *J. D.*: Klgdn hade väl sanningslöst åtalat Haapala för emödelse, men skäl förekommo icke till antagande, att berörda åtal skett emot bättre vetande, hvarför klgdn jeml. 26: 4 S. L. dömdes att böta 30 mk; i öfrigt ej ändring.

74. Makarna J. och E. Sjöstedt samt J. och M. Lindström mot kronolänsmannen T. Westerstrand, ang. åtal, mot klgdne för olaga maltdrycksförsäljning. *S:t Marie sns Hr.*, fälde klgdne jeml. 18 och 25 §§ i K. F. ²/₈₃, ang. försäljning och utskänkning af maltdrycker, förstnämnda lagrum sådant det lyder i K. F. ²/₉₂, att böta 30 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ¹⁹/₉₄: ej ändring. *J. D.*: Emedan handlingarna utvisade, att hustrurna Sjöstedt och Lindström ej förstått att motsätta sig ifrågavarande maltdrycksförsäljning, hvilken skett i deras mäns handelsbodas och för desses räkning, blefvo hustrurna Sjöstedt och Lindström från ansvar frikände; i öfrigt ej ändring.

75. Hofrättssekreteraren A. Procepé mot advokatfiskals-embetet i *Åbo Hfr.*, ang. åtal mot klgdn för vårdslöshet vid diariiföring m. m. *Hfr.* dömdo gm u. ¹⁶/₉₅ klgdn, med stöd af 3 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₁₈₉ och 40: 21 samt 2: 8 S. L., att under 2 m. vara skild från embetets utöfning. *J. D.*: ej ändring.

76. Besvär af F. Malmberg, rörande hans anhållan att efter fullgjord tjänstgöring vid reserven med 1:sta åldersklassen få under en sommar deltaga i reservens öfningar med såväl 2:dra som 3:dje åldersklassen, samt derefter varda från vidare öfnings-skyldighet befriad. *Uppbildsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbildskrets res.* ²¹/₉₅: Klgdns anhållan förkastades såsom saknande stöd i lag. *Länenämnden i sagda län res.* ²⁰/₉₅: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 31:sta. 77. J. Takamaa mot M. Takamaa, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för egenhandsrätt. *Kuikala m. fl. snrs Hr.*

[illegible]

Digitized by Google

6 och 8 §§ i K. F. ²⁸/₁₁66 att för smädelse böta 200 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁵/₄94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Klgdn, hvilken det stannade till last att hafva uti skrift förolämpat sina motparter, fälades jeml. 27: 3 S. L. att böta 100 mk.

Juni.

Den 1:sta. 1. Häktade M. Rocklin mot kronolänsmannen J. Schrey, ang. åtal mot klgdn för dråp och misshandel. *Jämskissens Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. ¹⁷/₆94 med stöd af 2 mom. 4 § och 3 mom. 5 § 21 kap. S. L. dömde klgdn att hållas i tukthus, för misshandeln å F. 4 och för misshandeln å A. 1 år, samt således, enligt de i 7: 5 S. L. om straffens sammanläggning stadgade grunder, i ena bot undergå tukthusstraff i 4 år 9 m. *J. D.*: ej ändring.

Den 4:de. 2. L. Laitinen mot P. Brofelt, ang. åtal mot Brofelt för ärekränkning. *R:n i Kuopio* u. ¹⁵/₈93: Klagomålet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig u. ¹²/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 5:ta. 3. Nådeansökan af H. Kristo bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁸/₁₁94.

4. J. Tennberg mot stadsfiskalen V. Palander, ang. åtal mot klgdn för oloflig bränvinsförsäljning. *R:n i Tammerfors* u. ¹⁷/₁₀93: Klgdn fälades jeml. 2 § och mom. 6 i 35 § af K. F. ⁹/₆92, ang. försäljning m. m. af bränvin, att för 1:sta resan försäljning af bränvin åt obehörig köpare böta 250 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹²/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 7:de. 5. J. Kurjavehkas nådeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁸/₁₁94.

6. Besvär af A. Lindberg, som utaf *Guvernören i Nylands län* g:m u. ¹/₅95 ådömts ansvar för lösdrifveri. *J. D.* (efter omröstning): Ärendet återförvisades.

Den 8:de. 7. K. Berner och A. Eklöf, ömsesides, ang. emot Eklöf framställda ansvars- och ersättningspåståenden för olaga upp-dämning m. m. *Orimattila m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁵/₅93: Berner tilldömdes sammanlagdt 1,377 mk; i öfrigt förkastades klagomålet. *Åbo Hfr.*, dit parterna ömsesides besv. sig, u. ¹⁴/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

8. H. Helin mot J. Engblom och allmän åklagare, ang. åtal mot klgdn för ärekränkning och sabbatsbrott. *S:t Maria m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁷/₁₀93: Klgdn fälades jeml. 7 och 8 §§ i K.

F. ²⁰/₁₁88, och § 6 M. B. att böta för ärekränkning 20 mk och för sabbatsbrott 19 mk 20 p. *Åbo Hfr.*, dit parterna ömsesides besv. sig, u. ²⁰/₄94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Emedan skildt straff för sabbatsbrott ej egde rum enligt S. L., befriades klgdn från det honom i antydt afseende ådömda ansvar; i öfrigt ej ändring.

Den 10:de. 9. M. Kortesojas nådeansökan bifölls på grund af Pardonsplakatet ²⁰/₁₁94.

Den 14:de. 10. A. och J. Heija mot kronolänsmannen J. Schrey, ang. ansvar för antändande i svikligt syfte af hus och bedrägligt förfarande mot borgenärer m. m. *Jääskis sns Hrs* u. hemställdt *Wiborgs Hfr.*, som medelst u. ²³/₁₀94, jemte det åtalet mot klgdne för brandanstiften i brist på full utredning underkändes, med stöd af 39: 1, 5: 1 och 27: 3 mom. 2 S. L. samt 3 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89 dömde A. Heija att för bedrägligt förfarande mot sina borgenärer hållas 1 år 6 m. i tukthus samt J. Heija att för delaktighet i sagda brott hållas jemväl 1 år och 6 m. i tukthus samt för ärekränkning böta 100 mk, eller, jemlikt föreskrifterna i 7: 5 S. L., i ena bot hållas 1 år 6 m. 11 d. i tukthus, hvarjemte klgdne förklarades medb. förtroende förlustige i 5 år utöfver strafftiden samt A. Heija jemväl de i 85 § af konkursstadgan ärlig gäldenär medgifna förmåner. *J. D.*: Det klgdne för bedrägligt förfarande ådömda ansvar nedsattes till 1 års tukthus och 3 års förlust af medb. förtroende; i öfrigt ej ändring.

Den 15:de. 11. Kronolänsmannen K. Pihl mot M. Parkkinen, ang. ersättningsanspråk mot klgdn. *Pudasjärvi m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁴/₁₁93: Klgdn åhvälfdes ersättningsskyldighet. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²¹/₃94: Emedan klgdn icke visat laga skäl att så lång tid som skett, uppskjuta slutförandet af hos E. verkställd utmätning och klgdn g:m denna försummelse varit vållande till att Parkkinen icke utfått sin ifrågavarande fordran hos E., blef vid Hrs u. beroende. *J. D.*: ej ändring.

Den 17:de. 12. I. Ruikkas nådeansökan bifölls på grund af Pardonsplakatet ²⁰/₁₁94.

13. Besvär af W. Liimatainen i mål ang. oloflig bränvinsförsäljning. *Sumiais m. fl. kapellers Hr.* u. ¹²/₉93: Klgdn sakfaldes. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ⁴/₄94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

14. Besvär af T. Karvonen i mål ang. oloflig hötäkt. *Rovaniemi sns Hr.* u. ²⁴/₂93: Klgdns talan ogillades. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ⁴/₄94: besvären pröfvades icke. *J. D.*: ej ändring.

15. Besvär af J. Herlin i mål ang. döljande af tjuftgods. *R:n i Nikolaistad* u. ²⁸/₃94: Klgdn sakfaldes. *Wasa Hfr.*, dit

klgdn besv. sig. u. ¹²/₇94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

16. Besvär af C. Palmgren i mål ang. kräfvande af gulden gäld. *R.n* i Åbo u. sakfäldt klgdn för sagda förseelse. Åbo *Hfr.*, dit klgdn besv. sig. u. ¹³/₇94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

17. Besvär af K. Heikkinen i mål ang. olaga häktning m. m. *Sikkajoki m. fl. snrs Hrs* u. ¹⁰/₃94: Klgdns talan förkastades. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig. u. ²⁵/₁₀94: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

Den 18:de. 18. Häktade A. Parvin mot stadsfiskalen V. Palander, ang. åtal mot klgdn för stöld af egendom till ett värde af 1 mk 50 p. *R.n*s i *Tammerfors* u. hemställt Åbo *Hfr.*, som g:m u. ²⁹/₄95, jeml. 3 mom. 5 § och 8 § 28 kap. S. L., fälde klgdn att för 4:de resan stöld undergå tukthusstraff i 2 år och vara förlustig medb. förtroende under 5 år. *J. D.*: ej ändring.

19, 20. J. Francks och J. Isokallios nådeansökningar biföllos på grund af Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

Den 19:de. 21. Häktade J. Blomqvist och J. Eriksson mot kronolänsmannen F. Palin, ang. åtal mot klgdne för dråp å S. A. m. m. *Norrmark m. fl. snrs Hrs* u. hemställt Åbo *Hfr.*, som g:m u. ¹⁶/₂95 med underkännande af åtalet i öfrigt sakfäldt klgdne för dråp å S. A. *J. D.*: ansåg (efter omröstning) klgdne i det närmaste förvunnne om slik brottslighet; och lemnades saken i brist på full utredning till framtiden.

Den 20:de. 22. Kronolänsmannen K. Heinemann och J. Koivikko, hvar för sig, ang. åtal mot den senare för dubbelmord, misshandel m. m. *Pyhäjärvi m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ¹⁷/₁₂94 med stöd af 1, 2, 5, 11 och 13 §§ 21 kap., 14 § 2 kap. samt 3 och 4 §§ 7 kap. i S. L., 3 § i promulgationsförordningen ¹⁰/₁₂89 samt 47: 1 M. B. fälde Koivikko att för mord hållas i tukthus under sin återstående lifstid och för alltid vara medb. förtroende förlustig, och skulle särskilda andra Koivikko i målet ådömda straff i allmän straffart uti förenämnda tukthusstraff på lifstid inbegripas. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

23. Kronolänsmannen O. Malm och Direktionen för brandstodsbolaget för landet mot J. Branders ang. brandanstiften i svikligt syfte m. m. *Ulfaby m. fl. snrs Hrs* u. hemställt Åbo *Hfr.*, som medelst u. ²⁷/₇94 frikände Branders från ansvar i saken till följd af bristande utredning. *J. D.*, som (efter omröstning) ansåg misstänkliga omständigheter om Branders brottslighet föreligga, men förklarade honom icke kunna åt saken fällas, upptog icke brandstodsbolagets yrkande, att Branders blefve förklarad förlustig rättigheten till brandstod, såsom innefattande

3. A. Peltola mot K. K. Lohman. B. Sver. ang. åtal mot klgdn. för att Loh. under sigtet af 20-22 år, som närmas föregått 1° 93, gott sig af 12-14 år utlag bränn-försäljning. Utskott m. fl. snes Hr. u. 1° 93. Klgdn. stannas jeml. 1° 2 mom. 35 § i K. F. 1890, ang. försäljning af brännvin m. m. att för 3-4 år gånget utlag bränn-försäljning så som 6 m. i tuktus samt att utgilla stadgat afgift. Åbo Hfr., dit klgdn. besv. sig. u. 1° 94: Jeml. 27 och 35 §§ i K. F. 1892 nek. vid Hrs. u. förbjudna. J. D.: ej ändring.

4. K. Laitinen mot kronolänsmannen O. Brander. Birkkala m. fl. snes Hr. dömd klgdn. som utan förskriften anmälan i ett hemvist riket lardel, hvarvid han använt äfven andra personer än sin hustru och ommyndige barn, att härfor jeml. 40 § i K. F. och näringsarna böra 15 mk. Åbo Hfr., dit klgdn. besv. sig. u. 1° 94: ej ändring. J. D.: ej ändring.

Den 9:de. 5. H. Heikkilä mot S. Luuki, ang. egenhandsrätt. Sastmola m. fl. snes Hr. u. 12° 93: Klgdn. sakfaldes jeml. 1: 4 U. B. Åbo Hfr., dit klgdn. besv. sig. u. 2° 94: ej ändring. J. D. (efter omröstning): ej ändring.

Den 10:de. 6. J. Ohvo mot F. Ollikainen, ang. åtal mot den senare för vald och hot m. m. Räsälä snes Hr. u. 14° 93: Klagomålet förkastades. Wiborgs Hfr., dit klgdn. besv. sig. u. 2° 94: ej ändring. J. D.: ej ändring.

Den 11:te. 7. M. Rocklins nadeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet 28/11 94.

8. Besvär af A. Hoikka, rörande hans anhållan om eftergift i fullgörande af värnepligt. Länensnämnden i Uleåborgs län u. 18/6 95: Emedan klgdn. försummat att senast vid uppbådstillfället anhålla om sådan eftergift, blef hans ansökan jeml. 58 § i V. L. förkastad. J. D.: ej ändring.

9. Besvär af häktade G. Wirtanen och O. Saarinen, anklagade vid nedannämnda domstolar för försök till rån m. m. Nurmijärvi snes Hr. u. 2/2 95: Klgdne dömdes med stöd af 4 § 2 mom. och 1 § 31 kap. samt 1 § 4 kap. S. L. äfvensom 2 och 3 mom. 35 § i K. F. 9/6 92, ang. försäljning m. m. af brännvin, att för försök till utpressning hvardera hållas 6 m. i tukthus samt vara medb. förtroende förlustige i 2 år derutöfver äfvensom att för 1:sta resan oloflig brännvinsförsäljning hvardera böta 75 mk samt erlägga försäljningsafgift; och jemte det Hr. förordnat att, jeml. stadgandet i 7: 5 S. L., O. Saarinen borde i ena bot umgilla sin brottslighet med 6 m. 12 d. i tukthus samt förlust af medb. förtroende i 2 ar, har Hr., enär i Rätten var känt att G. Wirtanen vid *Helsinges snes Hr.* stod under tilltal för delaktighet uti särskilda inom sagda socken föröfvade

stöld, i afseende å vidare åtgärd förvisat målet, såvidt det-
samma rörde Wirtanen, till nästbemälda Hr., hvilken Rätt, eller
den domstol, der Wirtanen sist i saken lagfördes, egde verk-
ställa sammanläggning af jemväl de straff, hvartill Wirtanen på
ofvanbeskrifvet sätt gjort sig förfallen. Härefter har *Helsing Hr.*
g:m u. ¹¹/₂95, med stöd af 41: 3 och 40: 3 M. B., sistnämnda
lagrum såsom det lyder i Kgl. F. ²⁰/₁1779, dömt Wirtanen att
för döljande af tjufgods stånda tjufsrätt och straffas såsom för
2:dra resan stöld med 48 mks böter, hvilka jeml. 7: 5 S. L.
äfvensom 4, 5, 6 och 7 mom. 4 § i promulgationsförordnin-
gen ¹⁹/₁₂89 borde sammanläggas med ofvannämnda Wirtanen
å dömda straff, och komme Wirtanen förty allt i ena bot undergå
tukthusstraff i 6 m. 18 d. samt vara medb. förtroende förlustig
under 2 år utöfver frihetsstraffet. Åbo Hfr., dit åklagaren vid
förstnämnda Hr. kronolänsmannen J. Liljeblad och G. Wirtanen
besv. sig, Liljeblad öfver begge u. och Wirtanen öfver det först-
nämnda, har g:m u. ¹¹/₂95 jemte det Wirtanens ändringsansökan
ej förtjenade afseende, funnit utredt vara att, utom andra, klgdne
i en vilja och gärning sökt med våld frångå E. S. hans börs
jemte deri förvarade penningar i afsigt att tillägna sig desamma;
i anseende hvartill Hfr., med stöd af 31: 1 och 4: 1 S. L., dömt
Wirtanen och Saarinen att för försök till rån hvardera hållas 1
år och 6 m. i tukthus samt vara medb. förtroende förlustige
under 4 år; hvarföre klgdne, som dessutom gjort sig förfallne
till förenämnda böter, jeml. 7: 5 S. L. samt 4 och 5 mom.
4 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89, borde i ena bot hållas
i tukthus, Wirtanen 1 år 6 m. 17 d. samt Saarinen 1 år 6 m.
11 d.; och skulle förberörda förlust af medb. förtroende genast
inträda samt utöfver tiden för de Wirtanen och Saarinen uti
förestående måtto å dömda frihetsstraff fortfa under ofvan ut-
satta tid. J. D.: ej annan ändring än att Saarinen, jeml. 7: 5
S. L., skulle i ena bot hållas 1 år 6 m. 8 d. i tukthus, dock
med afdrag af den tid Saarinen (hvilken förklarar sig nöjd med
Hrs i Nurmijärvi u. ²/₂95 och blifvit insatt i tukthus för un-
dergående af det honom deri å dömda straff) af sagda straff alla-
redan utstått samt under 4 år utöfver strafftiden vara förlustig
medb. förtroende.

Den 12:te. 10. E. Harberg mot kronolänsmannen H. Palm-
roth, ang. ömsesidiga ansvarspåståenden. *Korpilaks sns Hr.* u.
²⁸/₄93: Jemte det Palmroths åtal mot klgdn om qvarstadsbrott
samt dennes ansvarsyrkanden förkastades, dömdes klgdn jeml.
14: 8 R. B., sådant detta lagrum lyder i K. F. ²⁷/₄68, att för
osanning inför Rätta böta 19 mk 20 p. Åbo Hfr., dit klgdn
besv. sig, u. ²⁸/₄94: ej ändring, J. D.: ej ändring.

11. Bruksgären P. Chmelewski och verkmästaren A. Johansson, hvardera för sig, ang. af Johanssons instämmt påstående om ersättning för liden skada g:m Chmelewskis tredska att åt Johansson utfärda lagenligt skiljobetyg. R:n i Helsingfors u. ¹⁰ 93; Johansson tilldömdes i fordradt af-seende 1,000 mk. Åbo Hfr., dit Chmelewski besv. sig, ansåg uti u. ¹⁵ 94 de 1,000 mk Johansson vid sitt skiljande från Helsingfors Afsaltaktiebolags tjenst ⁴ 11 92 fått emottaga, böra beräknas sasom ersättning för den tid Johansson möjligen komme att vara i afsknad af annan anställning eller, med fäst af-seende a den lön Johansson antjunt, för 100 dagar och således för tiden ⁴ 11 92—¹² 2 93, hvarför och då Chmelewski på de af R:n anförda skäl förty vore skyldig att ersätta Johansson dennes förlust i arbetsförtjenst allenast för tiden ¹² 2—³¹ 2 93 eller 46 dagar, Hfr. ålade Chmelewski att till Johansson utgifva ersättning endast för sistsagda antal dagar efter 10 mk för dagen med sammanlagt 460 mk. Dessutom blef Chmelewski, som uti sin besvärsskrift användt R:n anseende sasom domstol förklenande uttryck, med stöd af 14: 7 R. B., jfrd med 7 och 8 §§ i K. F. ²⁶ 11 66, dömd att för sådant vanvördigt skriftsatt böta 100 mk. J. D. (efter omröstning): ej ändring.

Den 13:de. 12. Besvär af fängsliga Eva Koskinen, som angifvits för lösdrifveri i Helsingfors samt på grund af *Guvernörens i Nylands län res.* ²² 1 95 öfversändts till sin hemort Åbo för att derstädes afbida *Guvernörens öfver Åbo och Björneborgs län* närmare behandling, öfver *Guvernörens i sistnämnda län* u. ⁵ 95, dessmedelst förordnats att klgdn, jeml. 1 och 5 §§ i K. F. ² 83, ang. lösdrifvare och deras behandling, skulle för 2:dra resan lösdrifveri hållas 1 år 6 m. till allmänt arbete. J. D.: Emedan *Guvernören öfver Nylands län*, å hvilken det jeml. stadgandena i åberopade K. F. samt 4 § i K. K. af samma dag, ang. särskilda iakttagelser vid lösdrifvares behandling, ankommit att yttra sig ang. påföljden af det kringstrykande, sysslolösa och osedliga lefverne, hvartill klgdn angifvits hafva uti Helsingfors gjort sig skyldig, g:m ofvanomförmälda res. förordnat endast att klgdn skulle till sin hemort försändas, ty och då det icke ens påståtts att klgdn skulle, efter det hon af Fattigvårdsstyrelsen i Åbo för lösdrifveri senast varnats, inom Åbo och Björneborgs län med sådant beträddts, befriades klgdn från det henne i ofvanstående måtto ålagda allmänna arbete.

13. A. Kimari m. fl. mot H. Tiisanen, ang. åtal mot klgdne för egenmäktig åtgärd. *S:t Michels sns Hfr.* u. ²⁸ 1 93; Klgdne sakfäldes jeml. 1: 4 U. B. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ¹³ 1 94; ej ändring. J. D.: ej ändring.

14. K. Pesola mot J. Wiitaniemi ang., såvidt målet fullföljts, af klgdn framställda ansvarsyrkanden för fylleri, misshandel och hemfridsbrott. *Alajärvi sns Hr.* u. $\frac{4}{5}$ 93: Jemte det åtalet för fylleri, såsom sentida, och åtalet för hemfridsbrott, såsom foglöst, förkastades, frikändes Wiitaniemi jemväl från ansvar för misshandel, då denna skett af oaktsamhet och utan uppsåt att misshandla. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, dömde deremot g:m u. $\frac{24}{1}$ 94 Wiitaniemi, jeml. 12 § i K. F. $\frac{28}{11}$ 66, att för misshandel böta 20 mk; i öfrigt ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

15. Kronolänsmannen A. Pöllänen mot K. Koikkalainen m. fl., ang. åtal för dödande af elg. *Taipalsaari m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{20}{9}$ 93: Koikkalainen m. fl. sakfaldes jeml. 17 § i K. F. $\frac{10}{2}$ 68, ang. jagt- och djurfång. *Wiborgs Hfr.*, dit Koikkalainen m. fl. besv. sig, u. $\frac{20}{4}$ 94, ansåg blott halft bevis förekomma om de tilltalades brottslighet, hvarföre desamma ålades värjemålsed. *J. D.* lät, med upphälvande af Hfrs u., vid Hrs u. bero.

16. Besvär af J. Mäkitaipale och hans hustru Henrika Gustafsdotter, i mål, deri allmän åklagare, efter angivelse af Henrika Gustafsdotter, påstått ansvar å Mäkitaipale samt Eufrosyne U. för hor och misshandel, hvarhos Henrika Gustafsdotter påyrkat äktenskapsskilnad. *Lampis m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{4}{10}$ 93: Mäkitaipale sakfaldes jeml. 55: 1 M. B. samt 12 och 15 §§ i K. F. $\frac{26}{11}$ 66 för 1:sta resan enfaldt hor samt misshandel å sin hustru, hvarjemte Hr., i förmågo af 13: 1 G. B., dömde till skilnad i äktenskapet emellan bemälda makar. *Åbo Hfr.*, dit Mäkitaipale besv. sig, u. $\frac{23}{4}$ 94, förkastade såväl ansvarspåståendet för hor, såsom ostrykt, som yrkandet om äktenskapsskilnad. *J. D.* lät deremot (efter omröstning) i dessa delar vid Hrs u. förblifva.

Den 15:de. 17. A. Lindros mot E. Pietilä, ang., såvidt målet fullföljts, ansvar å klgdn för falsk angivelse. *R:n i Helsingfors* u. $\frac{14}{4}$ 93: Klgdn faldes jeml. 1 § i K. F. $\frac{26}{11}$ 66 att hållas 6 m. i tukthus. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{23}{4}$ 94: Straffet nedsattes till tukthus i 3 m.; i öfrigt ej ändring. *J. D.*: ej ändring, utom att klgdns anhållan om lindring i straffet på grund af Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ 94 bifölls.

Den 16:de. 18. Besvär af G. Segerstråle, rörande hans anhållan att all i makarna Anders och Maria Söderlunds bo befintlig egendom måtte förtecknas samt Maria Söderlund, hvars man afträdt sin egendom till konkurs, der klgdn egde fordran, jemväl åläggas beediga den sålunda uppgjorda staten. Häremot invände Maria Söderlund att hon, som g:m äktenskapsförord undantagit särskild egendom samt vunnit boskilnad från sin bemälda man, drifvit affärer i eget namn, hvarföre och då hennes

förmögenhet ej finge med hennes mans tillgångar förväxlas, hon motsagt klgdns anhållan, såvidt den kunde anses innefatta yrkande på förtecknande af jemväl hennes enskilda egendom. *R:n i Ekenäs* ålade g:m u. ¹⁹/₁₁94 godemannen i konkursen att föranstalta om förtecknande af icke allenast A. Söderlunds enskilda utan ock makarna S:s samfälda egendom, hvilken förteckning sedan borde ¹⁷/₁₂94 till Rätten ingifvas, då makarna egde statens rigtighet med ed bekräfta. Sedan förteckningen inlemnats samt klgdn yrkat att särskild egendom, som Maria Söderlund icke deri upptagit under förebärande att densamma vore henne enskildt tillhörig, jemväl måtte förtecknas och användas till betalning af såväl Maria Söderlunds egna som hennes mans skulder, förklarade R:n medelst u. sistsagde dag sig icke lämpligen kunna i sammanhang med konkursmålet upptaga nämnda yrkande till pröfning, utan hänvisades klgdn att i fall af fog derom särskildt utföra talan, hvarefter *Abo Hfr.*, dit klgdn besv. sig öfver förenämnda 2 u., g:m u. ⁵/₉95 förklarade klgdns ifrågakomna yrkande, med afseende å de jäf Maria Söderlund deremot framställt, icke kunna i sammanhang med A. Söderlunds konkursmål till behandling upptagas, hvarföre R:ns u. gillades. *J. D.*: ej ändring.

19. Besvär af M. Leppänen, som utaf *Guvernören i Kuopio län* medelst u. ²⁸/₅95, jeml. 1 och 2 §§ i K. F. ²/₄83, ang. lösdrifveri, dömts att för 4:de resan lösdrifveri hållas 3 år till allmänt arbete. *J. D.* lät jeml. 5 § i sagda K. F. bero.

20. Besvär af J. Granholm, rörande hans anhållan om estergift i fullgörande af värnepligt. *Länenämnden i Åbo och Björneborgs län* res. ²⁵/₅95: Emedan klgdn ej vid uppådstillfället eller derförinnan framställt sagda anhållan, blef densamma förkastad. *J. D.*: ej ändring.

21. Tjenstledighetsansökan.

Den 17:de. 22. Häktade K. Bäckström mot stadsfiskalen E. Tandefelt, ang. åtal mot klgdn för mord. *R:ns i Nikolaistad* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. ²⁷/₃95 dömde klgdn, som efter ordvexling med sin hustru, i uppsåt att dräpa, af hastigt mod mot henne aflossat ett revolverskott, hvaraf hennes död varit följden, att jeml. 2 § 1 mom. 21 kap. S. L., 2 mom. 6 § i promulgationsförrordningen ¹⁹/₁₂89 och 6: 3 Å. B. hållas 10 år i tukthus samt hafva förverkat giftorätt m. m. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

23. J. Karis nådeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

Den 18:de. 24. Besvär af K. Köhnen, E. Salo och W. Sarén, ang., utom annat, af ombudsmannen vid statsjernvägarne A. Palander emot klgdne och J. Helenius utförda påståenden om

desses åläggande att för försummelse i tjensten godtgöra statsjernvägarna derigenom åsamkad förlust. *Lempäälä m. fl. s. 113* Hr. u. ¹⁰/₃93: Klagomålet förkastades. Åbo Hfr., dit Palander besv. sig, u. ²¹/₄94: Utredt att efter det befälet å Lempois station bestält 2 vagnar för transport af papper, så hade i följd deraf ¹⁴/₁₁91 från Tammerfors jernvägsstation afsändts till Lempois station 2 toma täckta godsvagnar, märkta med N:ris 1459 och 1467, af hvilka vagnen N:o 1467, som omkring 2 timmar derförrinnan anländt till Tammerfors med last af petroleumfat, haft golfvet genomdränkt af petroleum, utan att å sistsagda station åtgärd vidtagits om att vagnen skulle rengjorts före dess afsändande, samt att berörda vagnar efter deras framkomst till Lempois station blifvit, emedan inlastningen uti desamma ålegat Walkeako-ski aktiebolag, i sådant afseende aflemnade å ett sidospår, invid hvilket det för inlastningen afsedda godset, bestående af särskilda balar tapet- och omslagspapper, redan före bantågets ankomst af bémälda bolags forkarlar upplagts och af stationsbetjenningen uppräknats, hvarefter papperets inlastning i vagnarna omedelbart verkstälts af forkarlarna, utan att å stationen tillsetts det vagnarna varit i ett för transporten lämpligt skick, hvarigenom altså inträffat, att uti vagnen N:o 1467 utan föregången rengöring inlastats ofvannämnde tapetpapper, som under transporten till St. Petersburg uppsugit af det i vagnen befintliga petroleum och således tagit skada, hvars ersättande åsamkat statsjernvägarna en förlust af 742 mk 81 p.; och allidenstund ådagalagdt blifvit att Sarén (anställd såsom stationskarl å Lempois station) under den tid förberörda godsvagnar sålunda funnits derstädes icke åtnjutit ledighet samt att å denna station någon stationskarlsförmän för tiden ej varit anställd, fördenskull och då det, jembl. 7 och 10 §§ i reglementet för stationsinspektorer m. fl. ¹³/₆85, samt 7 och 8 §§ i reglementet af samma dag, bl. a., för stationkarlsförmän och stationskarlar, ålegat Köhnen och Salo (såsom för tiden t. f. stationsinspektorer å Tammerfors och Lempois stationer) samt Helenius (i egenskap af stationskarlsförmän å Tammerfors station) och Sarén vid handhafvandet af deras befattningar att, Köhnen och Salo öfvervaka samt Helenius och Sarén ombesörja det omordade vagnar dels före dessas afsändande från Tammerfors, dels innan desamma å Lempois station aflemnades för inlastning blifvit rengjorda, har Hfr. funnit Köhnen, Helenius, Salo och Sarén stanna till last att hafva enhvar i sin mån g:m försummelse i tjensten vållat statsjernvägarna sagda förlust, hvarföre de ålades gemensamt utgifva förenämnda 742 mk 81 p. J. D. (efter omröstning): ej ändring.

Den 19:de. 25. Besvär af Gustafva Haaranen, anklagad af allmän åklagare för enfaldt hor och förstöring af foster. *Kuh-*

mois m. fl. snrs Hrs u. hemställdt *Åbo Hfr.*, som uti u. ¹⁹/₂94 jemte det Hfr. ansåg den omständighet att klgdns man S. Haaranen. ej blifvit i saken hörd, då hans vistelseort vore okänd, icke hindra målets afgörande, dömt klgdn att, jeml. 5 § i K. F. ²⁶/₁₁66, ang. barnamord, för förstöring af foster undergå 6 m. fängelsestraff, hvarhos klgdn sakfaldes för horsbrott. *J. D.*: Som S. Haaranen icke till åtal anmält det klgdn tillvitade horsbrott, förföll, jeml. 19: 3 S. L. och 3 mom. 6 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89, åtalet, såvidt angick nämnda brott; i öfrigt ej ändring.

Den 20:de. 26. Besvär af A. Muhonen i ett mål ang. fordran. *Guvernören i S:t Michls län* u. ¹⁸/₉94: Klgdn ålades betalningsskyldighet. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ⁴/₄95: ej ändring. *J. D.*: besvären ej pröfvade.

27. Besvär af fångföraren, bonden J. Alaheikkilä, som af *Wasa Hfr.*, dit målet blifvit från *Alavo m. fl. snrs Hr.* hemställdt, g:m u. ²²/₂94 dömts att, jeml. 19: 3 M. B., för vållande af till döden dömda fången G. Aléns löskomst undergå 2 m. fängelsestraff samt förklarats oskicklig att vidare nyttjas såsom fångförare eller fångvårdare. *J. D.* (efter omröstning): ej annan ändring än att klgdn, jeml. 16: 11 S. L., för hvad honom tagits till last dömdes att böta 300 mk.

28. A. Hemming mot Edla Wainiopää, ang. barnaunderhåll. *Laihela m. fl. snrs Hr.* u. ¹¹/₁₁93: Klgdn ålades i fordradt afseende utgifva 80 mk årligen under angifven tid. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²³/₃94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Underhållet nedsattes till 60 mk pr år; i öfrigt beror.

Augusti.

Den 5:te. 1. J. Dahlströms nådeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁰/₁₁94.

2. Besvär af fångsliga L. Bjong, som af *Guvernören i Tavastehus län* g:m u. ¹⁹/₇95 dömts att för upprepadt lösdrifveri hållas 2 år 6 m. till allmänt arbete. *J. D.*: ej ändring.

3, 4. K. Åströms och G. Lönns nådeansökningar bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

Den 6:te. 5. Besvär af A. Lindström, som af *Guvernören i Nylands län* g:m u. ²/₇95, i stöd af K. F. ²/₄83, ang. lösdrifveri, dömts att hållas 3 m. till allmänt arbete. *J. D.* lät jeml. 2 och 5 §§ i åberopade K. F. bero.

6. Häktade K. Helin mot kronolänsmannen G. Jernberg, ang. åtal mot klgdn, som derförinnan dömts till lifstids tukthus, men g:m H. Majestäts u. ²⁶/₄93 blifvit vilkorligen frigifven, för stöld medelst inbrött af egendom till ett värde af 28 mk 25 p. *Euraäminne m. fl. snrs Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²⁴/₄95 dömde klgdn att jeml. 5 och 8 §§ 28 kap. samt 14 § 2 kap. S. L. under sin återstående lifstid hållas i tukthus samt vara medb. förtroende förlustig för alltid. *J. D.* ansåg klgdn förvunnen om åtalet samt lät förty och då klgdn förverkat den honom g:m ofvanberörda Nådiga u. förunnade vilkorliga frihet vid Hfrs u. bero.

7. 8. K. Hagelberg och W. Henrikssons nådeansökningar afslogos.

9. J. Riihinens nådeansökning bifölls på grund af Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

10. Besvär af S. Timmerholm, som af *Uppbådsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbådskrets* förklarats till krigstjenst duglig. *Länenämnden i sagda län*, dit klgdn besv. sig med anhållan derjemte om eftergift vid fullgörandet af sin värnepligt, res. ⁷/₇95: Emedan klgdn vid den med honom inför Länenämndens verkställda besigtning befunnits till krigstjenst duglig, blef vid Uppbådsnämndens åtgärd beroende. *J. D.*: Jemte det klgdns först hos Länenämnden gjorda anhållan om eftergift i värnepligtens fullgörande på grund af familjeförhållanden, hvarom Länenämnden försummat att meddela utlåtande, emot stadgandet uti 58 § i V. L., sådant detta lagrum lyder i K. F. ¹¹/₂89, ej upptogs till pröfning, blef vid Länenämndens res. beroende.

11. Besvär af A. Etolin, som utaf *Uppbådsnämnden i Wiborgs läns 1:sta uppbådskrets* blifvit till krigstjenst godkänd. *Länenämnden i sagda län* u. ⁸/₆95: Klgdn, som vid förnyad läkarebesigtning befunnits till krigstjenst duglig, hade ej anfört skäl till ändring i Uppbådsnämndens beslut. *J. D.*: ej ändring i Länenämndens u.

12. Besvär af H. Poskiparta öfver *Länenämndens i Wiborgs län* u. ⁸/₆95 i ett värnepligtsärende: Jeml. 106 § i V. L. upptogs besvären ej till pröfning. *J. D.*: ej ändring.

Den 7:de. 13. J. Koivikkos nådeansökan afslogos.

14. Häktade J. Pastinen mot kronolänsmannen G. Broms, ang. åtal mot klgdn för dråp. *Sysmä sns Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. ²²/₆95, med stöd af 1 mom. 4 § 21 kap. S. L., dömde klgdn att hållas 10 år i tukthus. *J. D.* fann det stanna klgdn till last att hafva, utan afsigt att dräpa, uppsåtligen tillfogat A. Andersson, det knifstyng i bröstet, hvaraf dennes kort derpå inträffade död varit en följd, samt lät förty, jeml. återopade lagrum, vid Hfrs u. bero.

15. Gästgifvaren C. Tenberg mot kronolänsmannen J. Lemström, ang. åtal mot klgdn för olaga ölutskänkning. *Tenbergs m. fl. sns Hrs* u. 18/10 93: Klgdn dömdes jeml. 18 § i K. F. 2/4 83, ang. försäljning m. m. af maldrycker, såsom detta lagrum lyder i K. F. 9/6 92, att böta 30 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 14/4 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

16. A. Koikkalainen mot kronolänsmannen W. Lindberg, ang. åtal mot klgdn för förfalskning af orlofsedel. *Heinävesi sns Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. 17/2 94 dömdes klgdn att jeml. 8: 3 M. B. mista äran samt böta 76 mk 80 p. *J. D.* fann besvären ej föranleda till annan ändring i Hrs u. än att klgdn, med hänsigt till stadgandet i 3 mom. 4 § uti promulgationsförordningen 19/12 89, frikallades från den honom ådömda straffpåföljd af ärans förlust.

17. Besvär af M. Wirtanen i mål ang. åtal mot klgdn för fylleri. *R:n i Helsingfors* u. 13/9 94: Klgdn sakfaldes. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 28/2 95: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

18. Besvär af K. Aaltonen, anklagad för dödsvällande. *Somero sns Hrs* u. 25/10 94: Klgdn sakfaldes. *Åbo Hfr.*, u. 4/3 95: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

Den 8:de. 19. K. Pesola mot J. Wiitaniemi, ang. beteskada. *Alajärvi sns Hrs* u. 4/5 93: Det vore väl utredt att ett Wiitaniemi tillhörigt svin gjort skada å klgdns åker; men emedan, enligt den inom Alajärvi kommun gällande stängselförening 26/4 69, enhvar derstädes vore skyldig att sjelf skydda sina egor emot andras husdjur, och klgdn ej gittat styrka att Wiitaniemi med vilja insläpt sagda svin i klgdns åker, blef klgdns talan förkastad. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 25/4 94: Enär klgdn icke kunnat visa storleken af den skada, som Wiitaniemis husdjur på omförmäldt sätt skulle hafva åsamkat klgdn, och på de af Hr. i öfrigt åberopade skäl, blef vid Hrs u. beroende. *J. D.*: Utredt att Wiitaniemi g:m försummelse i vården om ett honom tillhörigt svinkreatur vållat att detsamma under sommaren år 91 särskilda gånger olofligen inkommit i klgdns åker och derstädes förorsakat skada; hvarföre och då lägenhetsinnehavarene i Alajärvi kommun g:m ofvansagda stängselförening icke fritagit egare af husdjur från den dem enligt lag åliggande skyldigheten att vårda desamma, K. S. pröfvade rättvist, jeml. 2 mom. 9 § 33 kap. S. L., döma Wiitaniemi att böta 20 mk; men enär klgdn ej föreställt full bevisning om storleken af den skada, honom i anförd måtto tillskyndats, kunde klgdn icke tilläggas ersättning för nämnda skada.

20. H. Gvlander m. fl. mot J. Lundberg m. fl., ang. egenmäktig åtgärd. *R:n i Kristinestad* u. ²²/₁94: Klgdnes talan förkastades för denna gång. *Wasa Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ²¹/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

21. G. Roos mot F. Wiitanen, ang. egenmäktigt förfarande. *Letala m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁶/₁₁93: Klgdn fälldes jeml. 1: 4 U. B. att böta 38 mk 40 p. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁸/₄94: ej ändring. *J. D.*: Klgdn dömdes jeml. 16: 14 S. L. att för hvad honom i målet stannade till last böta 30 mk.

22. Häradshöfdingen i Korsholms domsaga J. Lindbohm mot advokatfiskalsembetet i *Wasa Hfr.*, ang. klgdns åläggande att, enär förvaringsrummet för domsagans arkiv vore olämpligt och eldfarligt, för detsamma anskaffa tjenligare lokal. *Hfr.* ålade på ofvananförda skäl och emedan klgdn, som från domsagan uppbure tingshushyra, egde att anskaffa lämplig lokal för domsagans arkiv, klgdn att bekosta ändamålsenligt förvaringsrum för arkivet. *J. D.*: Klgdn hade icke anfört skäl till ändring i Hfrs u. såvidt ifrågavarande lokal för arkivet förklarats för ändamålet olämplig; men emedan klgdn ⁶/₃95 undfått afsked från tjensten, och vården om domsagans arkiv ej längre ankom å honom, förföll vidare utlåtande beträffande klgdns förpligtande att anskaffa annat förvaringsrum för arkivet.

Den 9:de. 23. A. Örsén mot E. Melander, ang. ansvarsyrkande mot klgdn för det denne egenmäktigt nedrifvit en af Melander öfver till klgdns egor ledande väg anbragt gärdesgård. *Lojo m. fl. snrs Hr.* u. ¹²/₁₀93: Emedan den omständigheten att klgdn möjligen haft urminneshäfd att begagna omordade väg, icke kunde inverka på straffbarheten af hans nämnda egenmäktiga förfarande, dömdes klgdn jeml. 20 § i K. F. ¹⁹/₁₂64, om egofred, att böta 30 mk, hvarjemte klgdn ålades utgifva ersättning. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²¹/₄94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Som utredt blifvit att förenämnda väg i mannaminne begagnats för färder till klgdns lägenhet tillydande egor, samt Melander vid sådant förhållande icke egt utan dertill utverkadt tillstånd igenlägga sagda väg, fann K. S. det ej kunna läggas klgdn till last att han nedrifvit den öfver vägen anbragta hägnaden, hvarföre klgdn befriades från ansvar och ersättningskyldighet.

Den 10:de. 24. Sägdisponenten H. Norrman mot stadsfiskalen O. Albrecht, ang. åtal mot klgdn för det han olagligen i arbete använt minderårige arbetare, m. m. *R:n i Helsingfors* u. ²/₆93: Klgdn frikändes. *Åbo Hfr.*, dit åklagaren besv. sig, u. ¹⁴/₄94: Klgdn dömdes med stöd af 25 och 26 §§ i K. F. ¹⁵/₄89, ang. skydd för arbetare i de industriela yrkena, att böta för olofligt

anförande af nämndens personer i årets 2 X angifv. 25
och samt för uttalen af i samtliga församling förskrifna pres-
ter och församlingens medlemmar samt förskrifva de nämndens
medlemmar 25 m. J. D. Förskrifvade efter nedskat till 100
m. i krig ej ändring.

25. J. Lang och hans hustru A. Lang mot kronolänsman-
nen T. Westerstrand ang. af den församling af naturtycker. *Nils-
sons Hr.* u. 22, 93: Klage fördes jern. 18 och
25 §§ i K. F. 2, 93, ang. församling m. m. af naturtycker, försk-
rifvade § sedan den 1. j. i K. F. 2, 92, att utvärdera böta 30
m. *W. Hfr.*, dit kgl. besv. sig. u. 22, 94, ej ändring. J. D.
ej ändring.

26. E. Kisten mot T. Karjalainen ang. ansvaryrkande
mot den senare för bedrägen. *Rn i Wiborg* u. 20, 93: Klage-
målet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit kgl. besv. sig. u. 16, 94,
ej ändring. J. D. ej ändring.

27. A. Hornen mot kronolänsmannen F. Walldén, ang.
ansvaryrkande å kgl. n. som af Walldén åtalats för olofligt svei-
jande, för det kgl. n. under rättegången smädat Walldén. *Nils-
sons Hr.* u. 22, 93: Kgl. n. som frakändes från åtalet för olofligt
sveijande, dömdes, jern. 6, 8 och 9 §§ af K. F. 2, 96, att för
smädelse emot Walldén hallas 8 m. i fängelse. *Wiborgs Hfr.*,
dit kgl. n. besv. sig. u. 22, 94: Kgl. n. hade i särkilda till Hr. in-
gifna skrifter med skymfliga yttranden förolämpat Walldén i och
för hans tjenstutöfning, hvarföre kgl. n. med stöd af 7, 8 och
9 §§ i aberopade förordning, dömdes att hallas 1 m. 14 d. i
fängelse. J. D. ej ändring.

28. J. Kauko mot kronolänsmannen A. Brander, ang. olaga
bränvinsförsäljning och sabbatsbrott. *Kirrus sars Hr.* u. 9, 93:
Kgl. n. dömdes med stöd af 27, 35, 49 och 50 §§ i K. F.
2, 92, ang. bl. a. försäljning af bränvin, att för 3:de resan
slik förbrytelse hållas 1 år i fängelse, hvarjemte kgl. n. sakfäldes
för sabbatsbrott. *Wiborgs Hfr.*, dit kgl. n. besv. sig. u. 19, 94:
Straffet för bränvinsförsäljningen nedsattes till 6 m. fängelse; i
öfrigt ej ändring. J. D.: ej annan ändring än att, enär skildt
straff för sabbatsbrott uti fall af förevarande beskaffenhet ej fun-
nens utsatt i S. L., kgl. n. befriades från de honom för sabbats-
brottet särskildt ådömda böter.

29. A. och S. Kasari mot kronolänsmannen W. Petters-
son, ang. åtal mot kgl. n., efter angivelse af J. Männikkö, för
dråp. *Jalasjärvi m. fl. sars Hrs* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som
g. m. u. 2, 94 förkastade åtalet såsom ostrykt. J. D., hvarest
kgl. n. sökt ändring i uppgifven afsigt att bevara öppen talan
för utförande af ansvaryr- och ersättningspåståenden, lät vid Hfrs
u. förblifva.

Den 12:te. 30, 31. M. Rajaniemi m. fl:s nådeansökningar biföllos jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁,94.

32. T. Kärkäs mot kronolänsmannen J. Schrey, ang. åtal mot klgdn för stöld. *Jääskis sns Hr.* u. ¹²/₁,95: Klgdn sakfäldes. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ²⁶/₃,95: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Emedan fullt bevis till klgdns öfvertygande saknades blef åtalet förkastadt.

33. Makarna E. och J. Berg mot stadsfiskalen E. Tandefelt, ang. åtal mot klgdne, efter angivelse af poliskonstapeln M. Wögrén, för misshandel och ärekränkning emot den si-tnämnde. *R:n i Nikolaistad* u. ¹⁴/₉,94: Jemlikt 7 och 8 §§ i K. F. ²⁶/₁₁,66, ang. ärekränkning, och 12 och 15 §§ i förordningen af samma dag, ang. misshandel m. m., fäldes klgdne att hvardera för förolämpning böta 60 mk samt E. Berg dessutom för misshandel 75 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdne besv. sig, u. ⁶/₆,94: Med stöd af 16: 1, 21: 12 och 27: 3 S. L. fick vid R:ns u. bero. *J. D.*: ej ändring.

34. A. Qvikant mot Maria Kolam, ang. barnaunderhåll. *Gamlakarleby m. fl. snrs Hr.* u. ²⁷/₁₁,93: Klgdn åhvälfdes slk skyldighet. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹²/₇,94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 13:de. 35. K. Bäckströms nådeansökan afslogs.

36. Besvär af J. Gustafsson, rörande hans anhållan om eftergift i fullgörande af värnepligt. *Länenämnden i Nylands län* u. ¹⁰/₆,95: Klgdns anhållan lemnades, såsom sentida väckt, utan afseende. *J. D.*: ej ändring.

37. Besvär af T. Kiljunen, ang. hans anhållan om befrielse från aktiv krigstjenst. *Uppbädsnämnden i St Michels län* förkastade klgdns anhållan såsom ostyrkt. *Länenämnden i sagda län* u. ²⁷/₆,95: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Emedan klgdn hos K. S. anhållit om befrielse från aktiv tjenst på grund af familjeförhållande, som inträffat efter det Länenämndens ofvanberörda u. meddelades, ville K. S. ej ingå i omedelbar pröfning deraf, hvarföre ärendet återförvisades.

38. Besvär af W. West, rörande hans anhållan om eftergift i fullgörande af värnepligt. *Länenämnden i Wasa län* res. ²⁰/₇,95: Klgdns anhållan lemnades utan afseende. *J. D.*: ej ändring.

39. Besvär af G. Kankaanpää i ett värnepligtsärende. *Länenämnden i Wasa län*, res. ²⁰/₆,95, förklarade i likhet med vederbörande Uppbädsnämnd klgdn till krigstjenst duglig. *J. D.*: Jemte det klgdns förebärande att han icke vid uppståndstillfället personligen närvarit, i anl. hvaraf Länenämnden försummat att afgifva utlåtande, såsom ostyrkt lemnades utan afseende samt hans först hos Länenämnden gjorda anhållan om eftergift i vär-

nepligtens fullgörande på grund af familjeförhållanden, hvarom Länenämnden ej heller utlätit sig, emot stadgandet i 58 § af V. L., sådant detta lagrum lyder i K. F. ¹¹/₂89, icke upptogs till pröfning, fann K. S. klgdn i öfrigt icke hafva anfört skäl till ändring i Länenämndens ofvanberörda resolution.

40. Besvär af skarpskytten I. Tuomaala, som uti en till *Uppbåldsnämnden i Wasa läns 2:dra uppbåldskrets* ingifven skrift anhållit om eftergift i fullgörande af värnepligt på grund af efter uppbådet till krigstjänst inträffad förändring i klgdns familjeförhållanden. *Uppbåldsnämnden* förkastade g:m res. ²⁴/₁95 klgdns anhållan såsom ostyrkt. *Länenämnden i berörda län* res. ²⁰/₆95: ej ändring. *J. D.*: Emedan klgdn icke styrkt att någon till eftergift i värnepligtens fullgörande föranledande förändring i hans familjeförhållanden inträffat efter det han blifvit till krigstjänst uppbådad, blef vid Länenämndens res. beroende.

41. Besvär af J. Seppä, ang. hans anhållan om befrielse från aktiv krigstjänst. *Uppbåldsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbåldskrets* förkastade klgdns anhållan. *Länenämnden i sagda län* res. ²⁰/₆95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

42. Besvär af K. Aker, som af *Uppbåldsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbåldskrets* förklarats till krigstjänst duglig. *Länenämnden i sagda län* res. ²⁰/₆95: ej ändring. *J. D.*: Jemte det klgdns först i K. S. gjorda anhållan om eftergift i värnepligtens fullgörande på grund af familjeförhållanden, emot stadgandet i 58 § af V. L., såsom detta lagrum lyder i K. F. ¹¹/₂89, ej upptogs till pröfning, blef i öfrigt vid Länenämndens förberörda res. beroende.

43. Besvär af O. Bexar, rörande hans anhållan om eftergift i fullgörande af värnepligt. *Uppbåldsnämnden i Wasa läns 2:dra uppbåldsdistrikt* afslog klgdns anhållan. *Länenämnden i sagda län* res. ²⁰/₆95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 14:de. 44. A. Lönnholm mot L. Hagelstam, ang. åtal mot klgdn för det denne dödat en Hagelstam tillhörig jagthund. *Helsinges Hf.* förkastade g:m u. ⁶/₁93 klagomålet på den grund att ifrågavarande hund varit så argsint att densamma ej bort få vara lös, vid hvilket förhållande klgdn haft anledning att döda djuret. *Åbo Hfr.*, dit Hagelstam besv. sig, u. ²⁸/₁94: Klgdn, som ihjälskjutit sagda hund utan att härför visa laga ursäkt, dömdes jemt. ²²/₁22: 6 B. B. samt K. F. ²⁰/₆64, ang. uppsåtlig misshandling af kreatur, att böta 24 mk samt utgifva hundens värde med 100 mk. *J. D.*: Emedan klgdn, med afseende å hvad beträffande ifrågavarande hund intygats, kunnat tro sig ega rätt att ihjälskjuta densamma, blef klgdn, i stöd af 35: 3 S. L., befriad från de honom ådömda böterna; i öfrigt beror.

45. B. Fagerlund mot stadsnskären G. Wahlen, ang. misshandel. *R:n i Åbo* u. $\frac{5}{9}$ 94: Klgdn dömdes, i stöd af 11 och 13 §§ 21 kap. S. L., att för misshandel å T. hållas 1 år i fängelse och, jeml. 12 § i samma kapitel och lag, att för å J. föröfvad misshandel, hvarför klgdn eljest bort böta 40 mk, med anl. af stadgandena i 7: 5 S. L. hållas ytterligare 6 d. i fängelse. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{19}{12}$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring; klgdn förunnades, på derom gjord anhållan, lindring i straffet jeml. Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ 94.

Den 16:de. 46. Häktade A. Karjalainen och H. Hytönen mot kronolänsmannen A. Liljestrand m. fl., ang. brandanstiftn i svikligt syfte. *Sumiais m. fl. kapellers Hr.* u. $\frac{1}{12}$ 94: Emedan vittnet P. icke kunde anses såsom tillförlitlig person lemnades hans intygan utan afseende; klgdne kunde i brist på full utredning ej fällas till ansvar. *Wasa Hfr.*, dit kronolänsmannen Liljestrand m. fl. besv. sig, u. $\frac{25}{5}$ 95: Jemte det jäfsanmärkningen emot P. förkastades såsom skälelös samt hans intygan bibehölls vid laga verkan, fann Hfr. klgdne om åtalet förvunne, hvarföre klgdne, med stöd af 36: 2 S. L., dömdes att hvardera hållas 3 år i tukthus och vara förlustige medb. förtroende i 6 år utöfver tiden för frihetsstraffet; hvarhos klgdn Karjalainen förklarades förlustig rätt till brandstod. *J. D.*: Jemte det P:s vittnesmål, hvars trovärdighet blifvit bestyrkt g:m särskilda andra intyganden och i saken inlupna omständigheter, af K. S. förty bibehölls vid kraft och verkan, blef vid Hfrs u. beroende.

47. Besvär af fängsliga Lovisa Toivanen, som af Guvernörsemetet i Nylands län g:m u. $\frac{17}{7}$ 95 blifvit, jeml. K. F. $\frac{2}{4}$ 83, ang. lösdrifvare m. m., dömd till 1 års allmänt arbete för upprepadt lösdrifveri. *J. D.* lät jeml. 2 och 5 §§ i återopade K. F. vid Guvernörsemetets u. bero.

48. Besvär af E. Tuuppa, som af *Pöytis m. fl. snrs Hr.* g:m u. $\frac{6}{2}$ 95 förordnats till förmyndare för afslidne J. Yliharris omyndiga barn. *Åbo Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. $\frac{10}{4}$ 95: ej ändring. *J. D.*: Klgdn, som styrkt sig hafva 6 egna barn, hade jeml. 21: 1 Å. B. laga skäl att undandraga sig berörda förmynderskap, hvarföre klgdn befriades från sagda sysslande; och ankom det å Hr. att ärendet ånyo företaga och dermed lagligen förfara.

49. F. Ingberg mot E. Granqvist, ang. åtal mot klgdn för misshandel å Granqvist. *Helsinges snrs Hr.* u. $\frac{7}{9}$ 94: Klgdn dömdes jeml. 21: 11 S. L. att för misshandeln hållas 1 år 6 m. i fängelse. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $\frac{4}{3}$ 95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring; klgdns anhållan om lindring i straffet jeml. Pardonsplakatet $\frac{26}{11}$ 94 bifölls.

50. E. Weurlander mot stadsfiskalen A. Mesterton, ang. åtal mot klgdn för olaga bränvinsförsäljning m. m. *R:n i Helsingfors* u. ⁷/₁₂94: Klgdn dömdes, jeml. 35 § i K. F. ⁹/₆92, ang. bränvinsförsäljning m. m., och 18 § i K. F. ²/₄83, om försäljning m. m. af maldrycker, sistnämnda lagrum såsom det lyder i K. F. ⁹/₆92, att för 6:te gången oloflig bränvinsförsäljning hållas 1 år i fängelse och för 1:sta resan olaga försäljning af maldrycker böta 25 mk, eller, enär böterna jemväl borde förvandlas till fängelse, att jeml. 7: 5 S. L. i ena bot undergå fängelsestraff i 1 år 3 d., samt att erlagga försäljningsavgift. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ⁵/₄95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring; klgdn beviljades lindring i straffet jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

51. T. Holmroos mot stadsfiskalen J. Holmberg, ang. åtal mot klgdn för det denne försålt punsch, som innehållit mera än 22 volymprocent alkohol vid 15° värme enl. Celsii termometer. *R:n i Björneborg* u. ²⁸/₁93: Klgdn dömdes, jeml. 35 § i K. F. ⁹/₆92, ang. försäljning af bränvin m. m., att för 1:sta resan olaga försäljning af spritdrycker böta 100 mk samt att utgifva stadgad afgift. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹⁴/₆94: Böterna ned-sattes till 75 mk; i öfrigt ej ändring. *J. D.* lät jeml. återopade och 51 § i förenämnda K. F. vid Hfrs u. bero.

Den 17:de. 52. A. Rautiainen mot A. Heiskanen, ang. an-svarsyrkande mot den senare för oloflig skogsafverkning, hvar-jemte klgdn framställt yrkande att den af Heiskanen afverkade, med qvarstad belagda veden måtte klgdn tilldömas. *Leppävirtäms Hr.* förkastade medelst u. ²⁵/₁₀93 klagomålet, enär styrkt vore, att klgdn berättigat Heiskanen att verkställa sagda afverk-ning. *Wiborgs Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. ¹/₅94: ej ändring. *J. D.* fann det icke vara lagligen styrkt, att klgdn g:m köp eller annorledes berättigat Heiskanen att afverka ifrågakomna björk-träd, hvarföre den med qvarstad belagda veden tillerkändes klgdn; men enär Heiskanen kunnat tro sig hafva varit berättigad till den öfverklagade afverkningen, undgick han ansvar för olofligt skogshygge.

53. S. Moisio mot Ida Sivunen, ang. klgdns åläggande att utgifva barnauppfostringsbidrag. *Hvittis m. fl. snrs Hr.* u. ⁹/₃94: Klgdn ålades nämnda skyldighet samt fäldes för det han under rätttegången förolämpat Sivunen att jeml. 7 § i K. F. ²⁶/₁₁66 härför böta 30 mk. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, lät g:m u. ⁹/₁₁94 vid Hrs u. bero ej mindre beträffande barnaunderhållet än, jeml. 3 § i promulgationsförordningen ¹⁹/₁₂89 och 27: 3 S. L., äfven hvad anginge beloppet af de klgdn ådömda böterna. *J. D.*: ej annan ändring än att, enär klgdn icke kunde tagas till last att hafva afsiktigen velat förolämpa Sivunen, klgdn befriades från de honom ådömda böterna.

Den 4:de. 1—3. A. Lindebergs, H. Eerolas och G. Haaranens nådeansökningar biföllos jeml. Pardonsplakatet ²⁰/₁₁94.

Den 5:te. 4. Advokatfiskalen i Tullstyrelsen O. Karsten mot A. Lindholm, ang. af tullförvaltaren i Björneborg E. Randén yrkadtt ansvar å Lindholm för det denne olagligen fört befäl å skonerten „Anna“, hvars rätta befälhafvare vore J. Söderman, äfvensom undertecknat den till tullkammaren i Björneborg vid fartygets inklarering inlemnade märkrullan. *R:n i Björneborg* u. ³⁰/₆94: Alldenstund icke motsagdt blifvit att Söderman undergått lagstadgad examen för befälhafvarebefattning å finska fartyg samt Söderman erkänts hafva blifvit antagen till befälhafvare å skonerten „Anna“; fördenskull och då den omständigheten, att Lindholm (hvilken egde ¹/₁₀ af fartyget samt blifvit påmönstrad såsom konstapel å detsamma) stundom å sagda fartyg omhänderhaft och utfört på befälhafvaren ankommande åligganden och sålunda äfven undertecknat ifrågakomna märkrulla, icke egde någon betydelse, blef klagomålet underkändt. *Åbo Hfr.*, dit tullförvaltaren Randén besv. sig, u. ¹⁰/₆94: Det vore väl utredt att Lindholm under ifrågakomna resa fört befälet å skonerten „Anna“; dock som Söderman antagits till befälhafvare å fartyget och åtföljt detsamma under omordade resa samt vid sådant förhållande varit för sin berörda befattning ansvarig, lät Hfr. vid R:ns u. bero. *J. D.*: Emedan Lindholm endast med rätte befälhafvaren Södermans begifvande fört befäl å fartyget, utan att Södermans egenskap af ansvarig befälhafvare derigenom upphört samt något i lag med ansvar belagdt förfarande förty ej kunde tillräknas Lindholmi, blef vid Hfrs u. beroende.

5. J. Helenius' nådeansökning biföllos jeml. Pardonsplakatet ²⁰/₁₁94.

6. Besvär af A. Granholm, som blifvit af *Uppbådsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbåds-krets* till krigstjenst godkänd. *Länenämnden i sagda län* res. ²⁰/₆95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

7. Besvär af D. Suominen, hvars anhållan att såsom kofferdisjöman få tillgodonjuta eftergift i fullgörande af värnepligt blifvit af *Uppbådsnämnden i Åbo och Björneborgs läns 1:sta uppbåds-krets* förkastad, enär klgdn ej visat sig utöfva sjöfart såsom yrke. *Länenämnden i sagda län* res. ²⁷/₆95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

8. Besvär af J. Öllila, hvars anhållan om eftergift i fullgörande af värnepligt blifvit af *Uppbådsnämnden i Åbo och Björ-*

neborgs län förkastad. *Länenämnden i sagda län* res. 27/95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

9. Besvär af E. Lundgren, hvars g:m ombud framställda anhållan att få såsom kofferdisjöman tillgodonjuta eftergift i fullgörande af värnepligt blifvit af *Uppbådsnämnden i Åbo och Björneborgs läns 1:sta uppbåds-krets* förkastad. *Länenämnden i sagda län* res. 27/95: ej ändring. *J. D.*: Emedan klgdn, som vid uppbådstillfället varit stadd på sjöresa å utrikes ort, i K. S. styrkt sig vara i utförning af sjömansyrket, pröfvade K. S. rättvist, i stöd af 3 mom. i 36 § af V. L., såsom denna § lyder i K. F. 23/86, frikalla klgdn under fredstid från aktiv tjänstgöring äfvensom från skyldigheten att infinna sig vid reservens öfningsmöten; dock med vilkor att klgdn, intill dess han uppnått 27 års ålder g:m uppvisande af tjänstekontrakt eller bestyrkt afskrift deraf, årligen under seglationstiden ådagalägger sig vara i utförning af kofferdisjömansyrket.

10. Besvär af W. Penttonen, hvars anhållan om eftergift i fullgörande af värnepligt blifvit af *Uppbådsnämnden i Wiborgs läns 2:dra uppbåds-krets* förkastad. *Länenämnden i sagda län* u. 28/95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

11. Besvär af G. Wallén, rörande hans anhållan om eftergift i fullgörande af värnepligt. *Uppbådsnämnden i Nylands län* förkastade klgdns anhållan. *Länenämnden i sagda län* u. 10/95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 6:te. 12. Häktade E. Sokka och J. Johansson mot kronolänsmannen A. Brander, ang. åtal mot klgdne för försök till mordbrand m. m. *Kirvus sns Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. 9/95 med stöd 1 och 7 §§ 31 kap. samt 1 § 34 kap. S. L. dömdes klgdne att hållas i tukthus, Sokka för rån 4 år och för försök till mordbrand 3 år samt Johansson för försök till mordbrand likaledes 3 år; i följd hvaraf och enär Sokka, hvilken, enligt hvad af i Hfr. förvarade handlingar framginge, af förbemälda Hr. dömts att böta, vid 92 års höstting för 1:sta resan oloflig försäljning af bränvin 100 mk samt 24/93 för 1:sta gången stöld, delvis ute å marken, och sabbatsbrott tillhoppa 134 mk 10 p., uti länsfängelset i Wiborg försonat sagda böter, de förstnämnda med 20 d. enkelt fängelse och de öfriga böterna med 12 d. fängelse vid vatten och bröd, Sokka skulle, jembl. de vid sammanläggning af straff i 7 kap. S. L. stadgade grunder, undergå tukthusstraff i 6 år 2 m.; hvarutom klgdne förklarades förlustige medb. förtroende, Sokka i 10 år och Johansson i 6 år utförver tiden för frihetsstraffet. *J. D.*: ej ändring.

13. Besvär af A. Lindberg, hvars anhållan att såsom kofferdisjöman få tillgodonjuta stadgad eftergift i värnepligtens fullgörande blifvit af *Uppbådsnämnden i Åbo och Björneborgs läns*

1:sta uppståndskrets förkastad, enär klgdn seglat altför kort tid på aflägsnare farvatten med examineradt befäl för att kunna anses hafva kofferdisjöfarten till sitt yrke. *Länenämnden i sagda län* res. ²⁷/₆95: ej ändring. *J. D.*: Emedan klgdn vid uppståndstillfället styrkt att han, som under seglationstiden närmast föregående 4 år idkat sjöfart på utrikes vatten, jemväl innevarande år blifvit påmönstrad för utrikes sjöresa, samt klgdn förty vore att såsom kofferdisjöman anses, blef klgdn frikallad från krigstjenst under fredstid. Jemför K. S:ns u. i målet N:o 9 här ofvan.

14. Besvär af A. Lund, som af *Uppbådsnämnden i Wasa läns 1:sta uppståndskrets* blifvit till krigstjenst godkänd. *Länenämnden i sagda län* res. ²⁹/₆95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

15 Besvär af K. Paakkala, G. Häntä m. fl. ang. af kommissionslandtmätaren J. Ingman förehafd beredning till reglering af storskiftet i Jakkula by af Sommarnäs kapell. *Egod. R:n i Somero s:n och sagda kapell* u. ²³/₇94: Särskilda ändringar i skiftesplaceringen föreskrefvos. *J. D.*: Jemte det G. Häntäs i K. S. gjorda anhängan att graderingen af Häntä hemmans åkrar måtte nedsättas lemnades utan afseende, då han icke vid *Egod. R:n* framställt någon anmärkning emot graderingen, blef vid *Egod. R:ns* u. beroende, dock sålunda att Paavola kapellansbols andel i Rättens arvode och den förrättningslandtmätaren tillerkända ersättning för uppvaktandet vid Rätten skulle utgå af kyrkan i Sommarnäs kapell tillhöriga medel.

16. Besvär af G. Junnelius m. fl. ang. väckt klander mot af vicelandtmätaren V. E. Laurell verkställt skifte af tillandningar. *Egod. R:n i Pälkäne s:n*, u. ⁷/₅94, förklarade tvistens behandling ankomma å berörda och Kangasala snrs blandade Egodelningsrätt. *J. D.*: Som fråga uppstått om eganderätten till ifrågakomna tillandningar, hvilka hittills häfdats af innehafvarene till Pälkäne s:ns kyrkoherdebol och hemmanen i Raikku by, men det icke tillkomme egodelningsrätt att härom afgöra, blef *Egod. R:ns* u., såvidt saken förklarats ankomma å blandad egodelningsrätt, upphäfdt, och hemmansegarene i Huntala by anvisades att, om de ville göra anspråk å ifrågakomna tillandningsmark, på stämning till ort som vederbör, i laga ordning söka frånvinna innehafvarene af förstsagda lägenheter meranänända tillandningsmark.

Den 9:de. **17.** G. Malmbergs nådeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet ²⁶/₁₁94.

18. Besvär af W. Jörgensén öfver *Åbo Hfrs* u. ⁹/₇95, dessmedelst Hfr., i likhet med *R:n i Helsingfors*, förkastat af klgdn gjord invändning om domstols behörighet, upptogos jeml. **16:** 2 R. B. icke af K. S. till pröfning.

Den 10:de **19.** Kronolänsmannen J. E. Liljeblad mot J. Sandbacka, ang. åtal mot den sistnämnde, som i ett emot honom

anhängiggjort mål ang. oloflig bränvinsförsäljning aflagt värjemålsed, för det han dervid svurit men, hvarjemte klgdn yrkat Sandbackas fällande till ansvar för förstsagda förbrytelse. *Nurmi-järvi ms Hrs* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. $10/4$ 94 förkastade åtalet såsom ostrykt. *J. D.* fann (efter omröstning) full utredning vara framställd derom att Sandbacka våren 85 åt särskilda personer försålt bränvin och Sandbacka förty vara öfvertygad om att, då han $2/8$ 86 aflagt omförmälda värjemålsed, hafva svurit men: i anseende hvartill K. S. pröfvade rättvist, med underkännande af klgdns påstående om ansvar å Sandbacka för oloflig bränvinsförsäljning, såsom sentida väckt, i stöd af 17: 19 R. B. samt 3 § och 3 mom. 4 § i promulgationsförordningen $19/12$ 89, jemförde med 17: 1 S. L., döma Sandbacka att för mened böta 76 mk 80 p. samt att vara förlustig medb. förtroende under 5 år.

20. F. Hällberg mot T. Forsgård, ang. ansvars- och ersättningsyrkanden mot den senare. *R:n i Gamla Karleby* u. $19/2$ 94: Klagomålet underkändes och klgdn ålades utgifva expenser. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. $22/5$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att klgdn befriades från skyldigheten att utgifva rättegångskostnadsersättning.

21. Kronolänsmannen J. Ahlberg mot M. Haga, ang. ogild väg. *Malaks m. fl. snrs Hr.* u. $12/2$ 94: Emedan Haga iståndsatt sin vägalott inom 8 d. efter det hon, jeml. stadgandet i 3 § af K. K. $15/1$ 83, innefattande särskilda föreskrifter i afseende a väg- och brobyggnaden å landet, blifvit härom tillsagd, kunde Haga icke fällas till ansvar. *Wasa Hr.*, dit klgdn besv. sig, u. $23/3$ 94 och *J. D.*: ej ändring.

Den 11:te. 22. Anna Lappi mot kronolänsmannen S. Gyl-dén, ang. åtal mot klgdn för lönläggning af foster. *Picksämäki m. fl. snrs Hr.* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som medelst u. $2/3$ 94 sakfällde klgdn jeml. 22: 4 S. L. *J. D.* (efter omröstning): Klgdn kunde till följe af bristande utredning ej åt saken fällas.

23. J. Laurila mot J. Kaninen m. fl., ang. af klgdn instämndt påstående om ansvar och ersättning för det hans vederparter egenmäktigt nedtagit ett af klgdn uppfördt gärde, dess medelst klgdn inhägnat en hans hemman vid storskifte tillfallen egoväg. *Lillkyro snrs Hr.* u. $9/2$ 94: Enär J. Kaninen m. fl. ej i godo velat afstå från ifrågakomna af dem använda vägs begagnande, hade klgdn så mycket mindre varit befogad att inhägna densamma som storskiftet i byn först vid 94 års vintering blifvit stadfast; hvarföre och då J. Kaninen m. fl. vid sådant förhållande varit berättigade att borttaga hägnaden, samt klgdn ej ens gittat styrka att honom derigenom tillskyndats skada,

klagomålet af hr. förkastades. *Was. Hfr.*, dit klgn besv. sig, u. 17/94 och *J. D.*: ej ändring.

24. M. Tikkanen mot kronolänsmannen E. Savander, ang. åtal mot klgn för förfälskning af datumsiffran å ett protokollsutdrag i inteckningsärende. *Jyväskylä m. fl. snrs Hrs.* u. hemställt *Wasa Hfr.*, som g:m u. 20/94, med stöd af 3 § i promulgationsförordningen 19/11 89 samt 4 och 6 §§ 36 kap. S. L., dömde klgn att hållas 1 år i tukthus och vara förlustig medb. förtroende under 3 år utöfver tiden för frihetsstraffet. *J. D.* lät (efter omröstning) vid Hfrs u. bero.

Den 12:te. 25. K. Rosenqvist mot E. Nygrén, ang. åtal mot klgn för misshandel af en Nygrén tillhörig hund, som klgn i följd deraf nödgats aflifva. *Kymmene m. fl. snrs Hr.* u. 14/94: Klgn fäldes jembl. K. F. 20/64, ang. uppsätlig misshandling af kreatur, att böta 51 mk samt ålades ersätta hundens värde. *Wiborgs Hfr.*, dit klgn besv. sig, u. 21/94: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att klgn befriades från skyldigheten att utgifva förenämnda godtgörelse, emedan värdet af ifrågavarande hund ej blifvit styrkt.

Den 14:de. 26. Elin Heinonen mot kronolänsmannen E. Lundenius, ang. åtal mot klgn för barnamord. *Reso m. fl. snrs Hrs.* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. 28/95 sakfälde klgn jembl. 22: 1 S. L. *J. D.* fann det väl vara ådagalagdt att klgn, af oloflig beblandelse hafvande, 18/95 framfödt ett ofullgånget foster, hvilket 2 dagar derefter aflidit och å hvars hufvud och hals funnits särskilda i obduktionsprotokollet närmare omförmälda åkommor; dock som Medicinalstyrelsen uti dess i saken afgifna utlåtande yttrat, att sagda åkommor kunnat uppstå dels g:m förlösningen, dels i följd af försök att påskynda densamma, samt tillika ansett att skadorna å underkäken visserligen i någon mån påskyndat fostrets död, men att denna likväl enligt all sannolikhet förnämligast framkallats af allmän svaghet; alltså och det ej kunnat, emot klgns bestridande, styrkas att ifrågakomna åkommor blifvit af henne tillfogade fostret i afsigt att bringa detsamma om lifvet, kunde klgn ej fällas till ansvar i saken.

27. P. Leivo mot L. Pulli m. fl. ang. bodrägt. *Sordavala snrs Hr.* u. 28/94: Klgn sakfälades. *Wiborgs Hfr.*, dit klgn besv. sig, u. 28/95: besvären ej pröfvade. *J. D.*: ej ändring.

Den 16:de. 28. Häktade A. Herranen mot kronolänsmannen I. Lindeman, ang. åtal mot klgn för anstiftan af brand i svikligt syfte. *Heinävesi snrs Hrs* u. hemställt *Wiborgs Hfr.*, som g:m u. 15/95 fälde klgn a) för det han 3/93 anstiftat brand i böningshuset å sitt egande S. hemman, jembl. 1 § af K. F. 20/68, ang. ansvar å den som i svikligt syfte antänder eget hus eller

annan sin egendom, att hållas 3 år i tukthus, samt b) för anstiftan ²¹/₉₄ af brand å ladugårdsbyggnaden på samma hemman, jeml. 36: 2 S. L., att undergå tukthusstraff i 1 år 6 m., eller att således, i enlighet med de vid sammanläggning af straff uti 7: 5 S. L. stadgade grunder, umgälla sin brottslighet med 4 års tukthus samt vara förlustig medb. förtroende i 6 år utöfver tiden för frihetsstraffet; hvarjemte klgdn förklarades förlustig rätt till brandstod samt ålades utgifva särskilda ersättningsbelopp. *J. D.*: ej ändring.

29. Besvär af A. Wesalainen i ett mål ang. fordran. *Gvernören i Wiborgs län* u. ²¹/₉₄: Klgdn ålades betalningsskyldighet. *Wiborgs Hfr.*, der klgdn besv. sig, u. ²⁷/₉₅: ej ändring. *J. D.*: besvären pröfvades ej.

30. J. Skopas nådeansökan bifölls jeml. Pardonspakatet.

Den 17:de. 31. Häktade S. Rosenlöf och hans hustru M. Rosenlöf mot stadsfiskalen G. Lagerblad, ang. åtal mot klgdne för myntbrott. *Rns i Helsingfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ¹²/₉₅ med stöd af 1 och 2 §§ 37 kap. S. L., förstnämnda lagrum sådant det lyder i K. F. ²¹/₉₄, dömd klgdne att hållas i tukthus, S. Rosenlöf 6 år och M. Rosenlöf 3 år, samt att derutöfver vara medb. förtroende förlustige, den förre 8 år och M. Rosenlöf under 4 år. *J. D.*: ej ändring.

32. Häktade H. Kulikoff mot stadsfiskalen O. Albrecht, ang. åtal mot klgdn, hvilken härförinnan för 4:de resan stöld dömts att hållas till straffarbete under sin återstående lifstid, men på grund af K. Sns u. ¹⁰/₁₀81 vilkorligen frigifvits, för ånyo föröfvad tjufnad samt döljande af tjufgods. *Rns i Helsingfors* u. hemställt *Åbo Hfr.*, som g:m u. ²/₉₅ fann klgdn om åtalade stöldsbrott förvunnen, hvarföre klgdn, som till följe af bristande utredning ej kunde fällas till ansvar för döljande af tjufgods, förklarades hafva förverkat den honom förunnade vilkorliga frihet: och borde klgdn förty ånyo insättas i tukthus för att fortsätta omförmälda allmänna arbete, hvarhos klgdn, jeml. 2 och 3 mom. 13 § samt 14 § 2 kap. Äfvensom 8 § 28 kap. S. L., dömdes att hållas 3 år i ljust enrum och vara medb. förtroende förlustig för alltid. *J. D.*: ej ändring.

Den 18:de. 33. Besvär af S. Aerila i mål, hvari E. Mäki af allmän åklagare, efter angivelse af klgdn, åtalats för stöld af en klgdn tillhörig linneväfnad af 60 alnars längd, hv.raf blott 12¹/₂ alnar återfåts. *Letala m. fl. snrs Hr.* u. ²⁵/₁₁93: Mäki kunde för bristande bevis ej fällas till ansvar för stöld, men emedan Mäki erkänt att hon af berörda väfnad använt ett stycke om 7 alnar, ålades hon härför utgifva ersättning. *Åbo Hfr.*, dit klgdn besv. sig, såvidt angick af honom gjorda ersättningspåståenden, u. ²⁹/₉₄: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Utredt att Mäki

innenått omformålda klgdn g:m tjuvåhand frånhandad väfnad, utan att Mäki kunnat visa laga åtkomst till densamma, hvarföre klgdn tillerkändes ersättning för de 47¹/₂ alnar af väfnaden, hvilka icke återbekommits, med tillhoppa 19 mk.

Den 20:de. 34. Besvär af P. Arponen, ang. emot honom af advokatfiskalsembelet i *Wiborgs Hfr.* utfördt åtal för falska angifvelser emot vicehäradshöfdingen A. Wiksten såsom ordförande i Joutseno sns Hr. *Hfr.* fälde klgdn att böta sammanlagdt 1,000 mk. *J. D.:* besvären pröfvades ej.

Den 21:sta. 35. Besvär af J. Kuokkala, som vid 95 års värnepligtsuppbåd blifvit till krigstjenst godkänd, ang. hans uti en 15/95 till *Uppbådsnämnden i Wasa läns 1:sta uppbådskrets* ingifven skrift framställda anhållan om eftergift i värnepligtens fullgörande, hvilken anhållan af *Uppbådsnämnden* såsom sentida väckt förkastades. *Länenämnden i sagda län* res. 20/95: ej ändring. *J. D.:* ej ändring.

36. G. Nevanperäs nådeansökan bifölls jeml. Pardonsplakatet 20/1194.

37. Besvär af A. Koskela, som utaf *Uppbådsnämnden i Uleåborgs läns 2:dra uppbådskrets* förklarats till kristjenst duglig. *Länenämnden i sagda län* u. 27/95: ej ändring. *J. D.:* Klgdn blef till följe af sjukdom, styrkt i K. S. g:m läkareintyg, befriad från utgörande af värnepligten.

Den 23:dje. 38. Besvär af K. v. Wendt öfver *Piikkis m. fl. snrs Hrs* invändningsutslag 17/1194, dessmedelst klgdn uti ett af honom anhängiggjordt tvistemål ålagts tråda i svaromål rörande motpartens genstämmningstalan. *Åbo Hfr.* u. 1/295: Emedan klgdns ändringsansökan innefattade besvär öfver fel i rättegången samt dylika besvär, jeml. stadgandet i 16: 4 R. B., icke finge af öfverdomstol emottagas, innan vid underrätt i hufvudsaken dömdt blifvit; ty och då förevarande mål ännu berodde på slutlig åtgärd hos Hr., kunde Hfr. för närvarande icke till pröfning upptaga hvad klgdn anfört till vinnande af ändring i Hrs ifrågavarande u. *J. D.:* ej ändring.

39. Maria Frii mot kronolänsmannen E. Lassila, ang. åtal mot klgdn för 1:sta resan tjufnad. *Laihela m. fl. snrs Hr.* u. 15/94: Klgdn dömdes jeml. 40: 1 M. B. att böta 300 mk. *Wasa Hfr.*, dit klgdn besv. sig, u. 22/95: ej ändring. *J. D.:* ej ändring.

40. K. Ala-Pihlajisto mot K. Nieppola, ang. åtal mot klgdn för ärekränkning. *Längelmäki m. fl. snrs Hr. dels* beslut 4/1092 i anl. af klgdns jäfsanmärkning mot A. Lepola: Enär klgdn icke gittat styrka rigtigheten af sin jäfsanmärkning, pröfvade Hr. lagligt, i stöd af 17: 8 R. B., å ed afhöra Lepola, med klgdn lemnad rätt att vid påföljande ting i tingslaget i bevis leda befo-

beten af jämsamrättningen, hvarefter Hr. vid målets afgörande skulle meddela uttalande om beträffanden af Lepolas vittnesmål; dels slutlig. u. 7, 93: klagdn sakfändes för smädelse jemt 6 och 18 §§ i K. F. 28, 96. *Ans. Hfr.*, dt klagdn besv. sig. u. 28, 94: Jemte det Lepolas vittnesmål, om hvars verkan Hr. försummat att meddela uttalande, hvilket klagdn dock i Hfr. påkallat, bebehörls vid laga kraft och verkan, enär klagdn ej gittat styrka att Lepola vore angifvare i målet, fann Hfr. klagdn, hvilken för hvad Hr. tagit honom till last gjort sig förfallen till ansvar för föroläppning, ej hafva anförut skäl till ändring i Hrs u., vid hvilket jemt. 7 och 9 §§ i åberopade K. F. fick bero. *J. D.* (efter omröstning): Klagomålet vore icke fullligen styrkt, hvarför klagdn frikändes.

1895.

Domar.

Mars.

Den 1:sta. 1. O. Tourula. mot V. Haanpää, ang. af svdn instämndt yrkande om åläggande för skdn att till svdn afsträda särskilda N. torp underlydande egor. *Jyväskylä m. fl. snrs Hr. u. 3/92*: Emedan uti kontrakt ¹⁵/₃72, dessmedelst till svdns stjuvfader M. Haanpää upplåtits H. torp, underlydande T. hemman, stadgats att M. Haanpää, såsnart J. Niinistö's arrenderätt till N. hemmanet likaledes tillydande torp upphörde, skulle omhänderfå jemväl de dertill hörande åkrarna, och sagda kontrakt efter det skdn blifvit egare till T. hemman med skdns samtycke transporterats å svdn; alltså och då ej blifvit styrkt att svdn afstått från dessa honom tillhörande förmåner, ålades skdn jemte de personer, till hvilka T. hemman och jemväl ifrågakomna egor utarrenderats, i hvad det anginge dem enhvar, att till svdns fria förfogande genast afsträda sagda egor. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ⁹/₁₂93: Jemte det svdns talan att tillvinna sig besittningsrätten till de af skdn sjelf uppodlade 0,522 ha af omtvistade egor, hvilken areal således icke innefattades i de åkrar, som g:m kontraktet ¹⁵/₃72 tillagts innehafvaren af H. torp, förkastades, blef i öfrigt vid Hrs u. beroende, sålunda att svdn egde besitta de honom tillerkända egor på i kontraktet bestämda villkor. *J. D.* (efter omröstning): Utredt att sedan M. Haanpää g:m kontraktet ¹⁵/₃72 arrenderat H. torp med derunder lydande åkrar på 40 års tid och i samma kontrakt dessutom aftalats att M. Haanpää efter det J. Niinistö afgått, jemväl skulle få mot förhöjning af arrendet efter första årets utgång öfvertaga bebrukningen af N. torpåkrar, samt J. Niinistö aflidit redan år 73, så hade dåvarande egaren af hemmanet erbjudit M. Haanpää bebrukningen af sistsagda torpåkrar, men denne vägrat att öfvertaga desamma, af uppgifven orsak att han redan hade mer än tillräckligt jord, och sedermera ej heller under sin återstående lifstid bebrukat

sagda åkrar, hvarföre jordegaren tagit dem under sin förvaltning; och hade väl sedermera ^{10/11}83 mersagda torpkontrakt med alla förmåner öfverlåtits å svdn utan att dervid undantagits N. åkrar; men emedan sagda åkrar icke vid tiden för öfverlåtelsen af kontraktet om H. torp bebrukats af svdn och denne icke heller kunnat påstå att han ens derefter, innan förevarande rättegång år 90 begynt, gjort anspråk att få bebruka berörda åkrar, fann K. S. uppenbart vara att någon öfverlåtelse af bebrukningsrätten till desamma icke afsetts då H. torpkontrakt å svdn öfverlätits samt svdn i hvarje fall sjelf hafva afstått från öfvertagandet af samma åkrar redan förrän skdn arrenderat dem åt andra; och blef förty svdns i målet utförda talan af K. S. förkastad.

Den 2:dra. 2. K. Pihl mot K. Lindqvist, ang. upphäfvande af utmätning till betäckande af domstols utslags af d. ^{16/4}90 innehåll, på den grund att parterne ingått sådan förlikning att skdn ej skulle fullfölja erlagdt vad emot sagda utslag mot det att svdn förbundit sig att icke låta uttaga de utdömda medlen, hvilka utgjorde ogulden köpeskillning för en skdns fastighet, förrän svdn frigjort denna från en deri fastställd inteckning. *Sagu sns Hr. u. 17/3*93: Skdns talan förkastades. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ^{20/12}93: ej ändring. *J. D.* fann väl utredt vara att förberörda förlikningsskrift, då densamma undertecknats, varit affattad så, att svdn uppgifvit sig erna anskaffa utredning angående ifrågakomna inteckning äfvensom att författaren till berörda skrift senare, i uppgifven afsigt att rätta densamma, förändrat dess ordalydelse derhän att skdn egde ombesörja berörda utredning; men emedan af förlikningsskriftens innehåll icke framginge, att tiden för förenämnda utslags af d. ^{16/4}90 befordrande till verkställighet gjorts beroende af berörda utrednings anskaffande och skdn ej heller gittat annorlunda styrka att svdn förbundit sig att låta anstå med sagda verkställighet längre tid än 1 år samt denna tid allaredan förlidit, blef vid Hfrs dom beroende.

Den 4:de. 3. J. Ritari mot arfvingarna efter afl. H. Ritari, hvilken i lifstiden varit gift med skdns jemväl dödblifna hustru Greta Ritari, ang. yrkande om skdns åläggande att till skifte upplåta sin förbemälda hustrus och hennes förra mans qvarlåtenskap, som hon på grund af inbördes testamente innehaft och skdn omhändertagit. *Storkyro m. fl. snrs Hr. u. 5/1192: Skdn ålades att till laga skifte emellan H. Ritaris arfvingar upplåta ^{2/3} af Greta Ritaris gifterätt i hennes och skdns gemensamma bo, dock sålunda att den till skifte fallande egendomen till sitt värde ej finge öfverstiga ^{2/3} af behållna värdet utaf den i bouppteckningsinstrumentet efter H. Ritari upptagna egendomen. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ^{30/12}93: ej annan ändring än att enär Greta Ritari varit berättigad till fördel och morgongåfva ur sitt och sin*

första man H. Ritari gemensamma bo, sagda fördel och morgongåfva skulle afräknas från hvad Hr. tillerkänt svdne enligt det vid bouppteckningen efter H. och Greta Ritari qvarlätenskapen äsatta värde. *J. D.*: ej annan ändring än att jemväl de förskott å arfvet efter H. Ritari, som Greta Ritari i lifetiden tilläfsventyrs åt dennes arfvingar utgifvit, skulle vid arfskiftet tagas i beräkning.

4. K. Berner mot K. Oxenius, ang. yrkande af skdn om häfvande af skiljedom, på den grund att tvenne af de godemän, åt hvilka parterna öfverlemnadt afgörandet af sina ömsesidiga fordringsanspråk varit jäfvice att härmed taga befattning. *Orimatila m. fl snrs Hr.* u. ¹⁰/₅93: Emedan parterne hvardera öfverlemnadt saken till pröfning af godemän dem de sjelfve valt och godkänt, samt förbundit sig att nöjas åt bemälda godemäns utslag, blef käromålet förkastadt. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ⁴/₄94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

5. Direktören för Röyttä ångslupsaktiebolag P. O. Ekman och skepparen J. Wuoti, gemensamt, mot A. Hedman, ang. svdns åläggande att utgifva bergarelön för räddning ur sjönöd af svdns ångfartyg »Tor». *R.n i Nikolaistad* u. ¹⁰/₁₂93: Jeml. 1 mom. 159 §, jfrd med 164 § i Sjölagen, tilldömdes skdne i fordradt afseende 3,000 mk jemte ränta. *Wasa Hfr.*, dit parterne vädjat, nedsatte i dom ²¹/₇94 bergarelönen till 1,025 mk; i öfrigt ej ändring. *J. D.* fann skepparen Wuotis tillgörande vid ifrågavarande tillfälle icke kunna betraktas såsom bergning af ångfartyget »Tor» eller dess last, utan endast såsom en nämnda fartyg lemnadt undsättning, hvarföre och då 164 § i Sjölagen alltså ej vore å förevarande fall tillämplig, K. S. lät bero vid det slut, hvari Hfr, g:m dess förberörda dom i saken stannat.

Den 8:de. 6. Firman Cadenius et Grahn mot W. Ruth, ang. af svdn instämndt fordringsanspråk på grund af vaxel. *R.n i Kotka* u. ⁶/₅93: Käromålet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit parterne vädjat, dom ²⁸/₂94: Emedan det ej vore styrkt att svdn varit skyldig eller åtagit sig ansvara för ifrågakomna vaxels inlösen, utan fastmera ådagalagdt vore, att svdn inlöst vaxeln på uppdrag af firman, tilldömdes svdn fordrade 2,801 mk 27 p. med ränta. *J. D.*: ej ändring.

Den 12:te. 7. S. Kammonen m. fl. mot Nordiska Aktiebanken, ang. fordringsanspråk emot skdne på grund af borgen. *R.n i Jyväskylä* u. ¹⁷/₆93: Skdne ålades gemensamt utgifva fordrade 25,873 mk 51 p. med ränta. *Wasa Hfr.*, dit skdne vädjat, dom ³⁰/₁₂93: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 13:de. 8. J. Koskinen mot M. Aliin m. fl., ang. af skdn instämndt klander af fastighetsköp. *Wirdois m. fl. snrs Hr.*

u. ²³/₁₁91: Käröålet förkastades. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²⁰/₁94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

9. P. Halonen mot kronolänsmannen A. Riissanen och A. Pihlgren, ang. utmätningssklagan. *Guvernören i Kuopio län* u. ⁷/₆94: Skdns talan förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn besv. sig, u. ⁸/₁₀94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 18:de. 10. Handelsfirman Petter Parviainen och sjökaptanen A. Silfverberg, gemensamt, och sjökaptanen W. Henriksson och Joensuu ångbåtsaktiebolags direktion, ang. ömsesidiga ersättningsanspråk på grund af d. ⁷/₈92 inträffad sammanstötning emellan förbemälda handelsfirmas egande ångfartyg Sampo samt ångfartyget Karjala, tillhörigt Joensuu ångbåtsaktiebolag. *R.n i Joensuu dels* beslut ²⁷/₁93, dessmedelst jäfsanmärkningar mot vittnena F. Nyqvist och A. Reinikainen förkastats, *dels* u. ¹/₄93: Sampo:s rederi och sjökaptanen Silfverberg ålades jeml. 154 § uti Sjölagen att gemensamt, rederiet dock endast med värdet för fartyg och last, ersätta Joensuu ångbåtsaktiebolag för g:m sammanstötningen förorsakad skada och förlust med 24,858 mk 51 p. jemte ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit Sampo:s rederi och sjökaptanen Silfverberg gemensamt vädjat, fann i dom ²⁷/₁93 skäl till ändring af R:ns förberörda beslut icke förekomma. Vidkommande sjelfva saken fann Hfr. det icke allenast vara utredt att begge fartygen, sedan de ungefär samtidigt passerat, Karjala Parkunsaari fyr och Sampo Suukionniemi fyr, tagit kurs Sampo på förstnämnda fyr och Karjala på Suukionniemi fyr och sålunda styrt rakt eller nästan rakt emot hvarandra, utan ock att fartygen med hänsigt härtill och då dessutom ådagalagdt vore, att kursen i farleden emellan sagda fyrar, på sätt redan naturförhållandena det påkallade, bort, hvilket äfven för befälet å hvardera fartyget varit bekant, hållas rätt från fyr till fyr, jeml. 1 mom. 15 § och 21 § uti de till förekommande af fartygs sammanstötande i sjön g:m kungörelsen ¹¹/₆80 till efterrättelse fastställda reglor, ålegat att på babordssidan gå förbi hvarandra, men att Karjala sådant oakadt och ehuru densamma, hvilket ej heller sjökaptanen Henriksson kunnat bestrida, haft utrymme att vid mötet med Sampo ändra sin kurs styrbordhän, likväl vändt åt babord i afsigt att gå vensterom Sampo samt att, om ock sjökaptanen Silfverberg, enär sagda manöver kunnat från Sampo tydligt iakttagas samt sjökaptanen Silfverberg vid sådant förhållande och då faran för sammanstötning, som då redan varit omedelbart öfverhängande, derigenom blott ytterligare ökats, icke bort, på sätt som skett och eljest lofligt och föreskrifvet varit, då mera ändra kursen på Sampo styrbordhän, utan fasthellre genast stoppa och backa, icke kunde fränkännas all skuld till den skedda sammanstötningen, densamma likväl med hänsyn till anmärkta, af sjökaptanen Hen-

riksson tillåtna felaktiga och lagstridiga manövrering af Karjala icke allenast i högst väsentlig mån, utan ock i främsta rummet borde honom tillräknas samt sjökaptenen Henriksson sålunda på grund af stadgandet i 2 mom. 155 § af gällande Sjölag icke i likhet med sjökaptenen Silfverberg, hvilken i följd af den öfverhängande faran påtagligen icke fullt varit i tillfälle att handla, med den lugna besinning omständigheterna kräft, kunna fritagas helt från skyldigheten att ersätta sin motpart den genom sammanstötningen uppkomna skadan, utan med anledning af nästnämnda lagstadgande, jemfördt med 17 och 158 §§ i samma Sjölag, böra jemte Joensuu ångbåtsaktiebolag godtgöra Sampo's rederi de penninge-utgifter rederiet fått såsom en följd af sammanstötningen ostridigt vidkännas; i anseende hvar till och jemte det Joensuu ångbåtsaktiebolags ersättningstalan förty förkastades, sagda bolag och sjökaptenen Henriksson ålades till Sampo's rederi utbetala 2,098 mk 73 p., hvilken ersättning skulle främst utbetalas af sjökaptenen Henriksson och hvad hos honom tilläfventyrs icke utginge gäldas af Joensuu ångbåtsaktiebolag med värdet för ångfartyget Karjala och frakten för dess vid kollisionstillfället innehafda last, så långt dessa dertill försloge, hvaremot rederiets för ångfartyget Sampo derutöfver sträckta kraf med fästadt afseende å hvad Sampo's befäl likväl i förestående måtto stannade till last, af Hfr. underkändes. *J. D.* lät (efter omröstning) vid Hfrs dom förblifva, såvidt angick jäfsanmärkningarna mot vittnena Nyqvist och Reinikainen, samt fann i sjelfva saken utredt vara att ifrågakomna 2 ångfartyg, stadda å sina ordinarie turer uppgifna natt kommit Karjala norrifrån och Sampo söderifrån samt efter att hafva passerat Karjala Parkunsaari fyr och Sampo Suukionniemi fyr ungefär samtidigt inkommit i den fjärd, som benämnes lilla Saimen; att fartygen strax derefter befunnit sig i sådant läge till hvarandra att deras signaleldar kunnat skönjas från hvardera fartyget och att den kurs fartygen bort gå och i sjelfva verket till en början gått fört dem rakt eller nästan rakt mot hvarandra; att Karjala, då fartygen närmat sig hvarandra vändt babordhän och Sampo strax derpå något mera styrbordhän samt att ombordläggningen en kort stund derefter inträffat. Och som det enligt föreskriften i 15 § af reglerna till förekommande af fartygs sammanstötande i sjön, fastställda g:m kungörelsen 11/6 80, ålegat befålet å hvardera fartyget då de, såsom i förevarande fall inträffat, gått rakt eller nästan rakt emot hvarandra, att lägga ror om babord och sålunda på babordssidan gå förbi hvarandra, men Karjala i strid härmed vändt åt babord och således mot den kurs Sampo bort styra, och äfven styrt; alltså och emedan denna Karjalas felaktiga manöver svårligen kunnat af befålet å Sampo uppfattas innebära afsigt att gå styrbord om Sampo, helst sagda manöver skett utan

föregången signalering och emot hvad städse förut iakttagits, då Karjala och Sampo mött hvarandra, fann K. S. något vållande till ombordläggningen icke kunna tillräknas befälet å Sampo utan befälet å Karjala ensamt bära skulden till densamma. I anseende härtill och jemte det kaptenen Henrikssons och hans medparterers deduktion således icke föranledde till ändring i Hfrs dom, pröfvade K. S., med underkännande af kaptenen Silfverbergs och hans medparterers anspråk på ersättning för den förlust dem tillskyndats derigenom att Sampos turer för en tid varit inställda, såsom till beloppet h. o. h. outredd, samt skälig nedsättning af hvad i frakt för ångbåten Sampos last från Näsloft till Joensuu fordrats, rättvist, jeml. 154 och 17 §§ i Sjölagen, ålägga kaptenen Henriksson och Joensuu ångbåtsaktiebolag, det senare dock endast med värdet för ångfartyget Karjala och dess frakt för lasten under ifrågavarande resa, att till Sampos rederi i skadestånd utbetala 2,098 mk 73 p.

Den 19:de. 11. O. Rönneberg. mot Kronan, ang. ersättningstalan af skdn för å af honom arrenderad kronolägenhet nedlagda kostnader. *Jyväskylä m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁹/₉₂: Käromålet förkastades. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²⁰/₉₄: ej ändring. *J. D.*: Kronan kunde så mycket mindre emot sitt nekande åläggas betalningsskyldighet i saken på den af skdn anförda grund, som ej ens visadt blifvit i hvilken mån kronan haft fördel af de utaf skdn å förenämnda lägenhet nedlagda kostnader, hvarföre vid Hfrs dom fick förblifva.

Den 20:de. 12. Anders Suutaris enka Maria Johansdotter m. fl. mot Anders Suutaris son från ett tidigare äktenskap Adam Suutari, ang. af svdn instämmt fordringsanspråk på grund af afhandling ¹⁶/₁₀₈₄. *Räisälä snrs Hr.* u. ³⁰/₉₃: Emedan sagda afhandling måste anses såsom ett af Anders Suutari uppgjordt testamente, kunde Hr. icke godkänna de grunder, hvarpå käromålet stödde sig, hvarför svdns talan förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn besv. sig, dom ²⁷/₉₄: Emedan ifrågavarande afhandling hvarken till form eller innehåll vore att såsom testamente betraktas, utan innehölle ett emellan Anders Suutari i listiden och svdn ingånget ömsesidigt aftal om den sistbemälda tillkommande årslön, så och då skdne ej ens ifrågasatt afhandlingens giltighet och icke heller gittat styrka att Anders Suutari blifvit till densammans uppgörande lockad eller förledd, förklarades svdn på grund af nämnda afhandling i Anders Suutaris bo ega ett tillgodohafvande till af honom fordradt belopp eller 1,185 rubel; men emedan det icke ens påståtts att skifte i sagda bo egt rum och outredt således vore huru stor del af denna boets gäld, för hvilken jemväl svdn i förhållande till den honom tillkommande arfslott efter Anders Suutari sjelf vore ansvarig, komme att ur den

efterlemnade qvarlåtenskapen utgå och för huru stort belopp deraf skdne borde ansvara, vardt svdns påstående om deras förpligtande att erlägga den på dem sig belöpande andelen af ifrågakomma gäld, såsom för tidigt väckt, underkändt. *J. D.*: ej ändring.

Den 21:sta. 13. G. Barkoff mot M. Hallberg, ang. vexelfordran. *R:n i Helsingfors* u. ³¹/₇94: Skdn ålades utgifva 3,289 mk 59 p. med ränta m. m. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²³/₁₁94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

14. J. Roiha mot M. Kokkonen, ang. af skdn instämmt yrkande om ersättning för det svdn, som i egenskap af syssloman i konkursbo till skdn försålt särskilda till detsamma hörande byggnader, icke så begått, att byggnaderna på aftalad tid stått till skdns förfogande. *Parikkala sns Hr.* u. ¹⁵/₁₀92: Utredt att svdn i dennes förbemälda egenskap till skdn försålt sagda byggnader med förbindelse att desamma ¹/₆91 stode till skdns förfogande, hvarföre och då skdn emellertid ej fått inflytta i dem, svdn ålades att till skdn i ersättning för afsaknaden af byggnaderna utgifva 3 mk för hvarje månad från sagda dag till dess skdn komme i besittning af desamma. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ³/₅94: Svdn hade väl förbundit sig att draga försorg derom att förre innehafvaren af ifrågavarande byggnader, derest han icke i godo bortflyttade, blefve från dem afhyst; men emedan, efter det skdn blifvit egare till byggnaderna, ansökan om slik afhysning bort göras i skdns namn och denne icke ens påstått att han erbjudit svdn nödiga handlingar för afhysningens ombesörjande, blef svdn från all betalningsskyldighet befriad. *J. D.* lät deremot vid Hrs u. bero; dock sålunda att enär Hr. icke bort utdömma den ifrågasatta ersättningen för framtiden, då ovisst varit huruvida en slik ersättning fortfarande ifrågakomme, omförmälda ersättning af 3 mk för hvarje månad skulle af svdn gäldas för tiden ¹/₆91—¹⁵/₁₀92, då Hrs u. fallit; och lemnades skdn öppet att för den tid han derefter tilläfventyrs uteslutits från begagnande af ofvannämnda byggnader särskildt utföra den talan, hvartill skäl kunde förekomma.

Den 23:dje. 15. H. Hartman m. fl. samt L. Kräki, mot J. Zachariassen och Kräkis öfrige borgenärer, ang. särskilda af Zachariassen i Kräkis konkurs framställda förmånsrätts- och fordringspåståenden. *R:n i Nystad* dom ³⁰/₇94: Jemte det Zachariassen tilldömdes ett belopp af 4,500 mk med ränta, likväl utan fordrad förmånsrätt, blefvo hans öfriga fordringsanspråk, enligt derom gjordt förbehåll, såsom tvistiga lemnade å särskild rättgång beroende. *Åbo Hfr.*, dit Zachariassen vädjat, yttrade i dom ⁶/₁₂94: Emedan Kräki, såsom säkerhet för hvad Zachariassen till-

äfventyrs kunde komma att betala på grund af sitt indossament å 15/93 utställd vaxel å 15,000 mk, åt Zachariassen öfverlemnade kaskoförsäkringsbrevet för Kräki tillhöriga, sedermera förolyckade skeppet »Rosa» samt Zachariassen för infriandet af antydd vaxel nödgats iklåda sig enahanda förbindelse å den till omsättning af densamma afsedda och jemväl använda vaxel af 15/11,93 å 13,000 mk, hvilken sistnämnda vaxel Zachariassen, enligt hvad i Hfr. styrkt blifvit. 20/94 i Wasa aktiebank inlöst; ty och då Zachariassen sålunda i följd af sitt indossament å vaxeln 15/93 kommit att utgifva nästsagda belopp, samt 10 aktier i »Nystads slip och mekaniska verkstads aktiebolag» blifvit af Kräki åt Zachariassen öfverlemnade såsom pant för dennes fordran å 4,500 mk på grund af vaxel 17/10,93, äfvensom Zachariassen 19/4,94 ur bemålde bank utlöst den af honom utställda vaxel å 9,000 mk, hvarmed vaxeln 20/7,93 å 10,000 mk omsatts, tilldömdes Zachariassen ur de afträdde tillgångarna med den i 3 § af K. F. om förmånsrätt 9/11,68 stadgade rätt 13,000 mk jemte ränta ur skeppet »Rosas» försäkringssumma, och 4,500 mk med ränta ur värdet för ofvannämnda aktier, samt med den i 18 § af sagda K. F. stadgade rätt 9,000 mk på grund af vaxeln 20/7,93. *J. D.*: ej ändring.

Den 27:de. 16. W. Ruth mot N. Aladin och W. Demidoff, ang. yrkande af skdn, att emedan svdne idkat flottning i angifvet vattendrag utan att hafva med skdn, som vore föreståndare för den derstädes inrättade flottningsleden, träffat sådan öfverenskommelse, som i en 20/4,84 vederbörligen stadfast ordningsstadga föreskrefves, samt skdn derigenom tillskyndats skada, det flottade partiet blefve belagdt med qvarstad, tills närmare öfverenskommelse ang. flottningen parterne emellan träffats. *Guvernören i Wiborgs län res.* 20/5,93: Ansökningen bifölls på grund af 8: 1 U. B. samt med afseende å den af skdn ställda borgen. *Wiborgs Hfr.*, dit svdne besv. sig, u. 20/1,94: Emedan skdn icke ens påstått att han beträffande den skada, som han uppgifvit att tillskyndats honom g:m ifrågavarande flottning, skulle hafva för bestämmande af ersättningen för samma skada föranstaltat sådan syn., som föreskrefves i § 9 af K. F. 24/3,73 ang. flottning af skogsalster; ty och då Guvernören derförinnan enl. 10 § i samma förordning ej bort meddela den begärda qvarstaden, förordnades att densamma skulle återgå. *J. D.*: Enär skdn enligt hvad han i K. S. tillkännagifvit, icke sökt ofvanberörda qvarstad för erhållande af säkerhet för ersättningen af honom g:m ifrågakomna flottning tillskyndad skada blef vid Hfrs u. beroende.

Den 29:de. 17. M. Staffan mot J. Thilén, ang. af skdn instämndt ersättningsanspråk för öfverarbeten och tilläggskostnader vid af skdn åtagen byggnadsentreprenad. *R:n i Nikolaistad u.*

¹⁶/₁₁92: Skdn tilldömdes 974 mk med ränta, likväl med medgifvet afdrag af 26 mk, hvaremot käromålet i öfrigt förkastades. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ³⁰/₁94: ej ändring. *J. D.*: Emedan skdn uti det kontrakt, som rörande ifrågakomna byggnadsarbeten parterne emellan afslutats, icke kunde anses hafva åtagit sig att utföra andra arbeten än dem, som funnos upptagna i det kostnadsförslag, hvilket vid aftalets ingående företetts skdn och i denna rättegång till R:n inlemnats, fördenskull och då inredningen af bagerilokal icke deri upptagits, ålades svdn att i ersättning för sistnämnda arbete åt skdn utgifva 1,800 mk, hvar till detsamma uppskattats, jemte ränta.

April.

Den 3:de. 1. J. Suljetunmäki mot K. Rantala, ang. af svdn instämmdt ersättningsanspråk. *Saarijärvi m. fl. snrs Hr.* ålade g:m u. ⁴/₁₁92 skdn att i fordradt afseende utgifva 114 mk 65 p. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²⁷/₁94: ej ändring. *J. D.*: (efter omröstning): ej ändring.

Den 4:de. 2. V. Ek mot Hj. Londén, ang. af A. Hedman å skdn transporterad fordran på utbekommande af frakt och annan kostnad för transport af gods. *R:n i Helsingfors* u. ⁴/₂93: Med förkastande af svdns genstämmningstalan ålades svdn utbetala fordrade 3,830 mk jemte ränta. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, fann i dom ⁹/₄94 g:m den i saken förda telegram- och brevexlingen ådagaladt vara: att hvarken något fullständigt aftal om genomgångsfrakt från Helsingfors till Paris rörande frambefordrande af ifrågakomna gods blifvit emellan svdn och Hedman afslutadt eller något fraktslut uppgjorts beträffande sträckan Hangö—Hull; att svdn, sedan han g:m förfrågningar på särskilda håll sökt ingå aftal om godsets transport från Helsingfors till utställningsplatsen i Paris och af firman Lars Krogius et comp. erhållit ett bestämdt anbud att för sammanlagdt 62 engelska shillings för ton verkställa densamma, uti telegram ¹⁶/₁₂88 erbjudit Hedman att öfvertaga samma transport, under särskildt framhållande likväl att svdn ansett frakten för hög, enär den del deraf som belöpte sig på sträckan Hull—Paris borde kunna göras billigare; att Hedman uti sitt svarstelegram till svdn uttryckligen godkänt firman Lars Krogius et comp:s noteringar och sålunda antagit och ingått aftalet om omordade transport från Helsingfors

till Paris, utan att svdn sedermera g:m telegram eller bref förklarar sig villig att erlægga den i hans tycke höga frakten, ehuru svdn, sedan godset af honom afsändts till Hangö och ångfartyget Iris' agents emottagande och der inlastats på Iris, måste anses hafva gifvit sitt samtycke till att detsamma finge för 62 shillings för ton transporteras öfver Hull till Paris; äfvensom att svdn, utan afvaktan huruvida Hedman skulle fullgöra sitt åtagande, i eget namn telegraferat till Hull och gifvit direkta förbud mot godsets vidare omedelbara befordrande från Hull samt uttryckligen fordrat att billigaste vägen emellan Hull och Paris skulle väljas och derigenom så väsentligt ingripit uti de af Hedman vidtagna åtgärderna för aftalets fullgörande, att denne haft full anledning att icke vidare anse sig bunden af detsamma; hvarföre och då svdn, från det godset framkommit till Hull och enligt hans order der qvarhållits, sålunda sjelf öfvertagit omsorgen och ansvarigheten för godsets vidare befordran till Paris, Hfr. funnit svdn icke hafva anfört skäl till vidare ändring i R:ns u. än att, då Hedman för godsets transport från Hangö till Hull beräknat sig efter 24 shillings per ton 3,650 mk 40 p., hvartill den aftalade frakten emellan Helsingfors och Hull belöpte sig, men ej styrkt sig hafva guldit jernvägsfrakten och öfrige kostnader för godsets transport på jernväg från Helsingfors till Hangö, hvilken frakt utgjort 997 mk, svdn egde från det ofvan utdömda beloppet afdraga sistomordade summa. *J. D.* fann (efter omröstning) något aftal icke hafva blifvit emellan Hedman och svdn träffadt, hvarigenom Hedman skulle förbundit sig att från Helsingfors till Hull eller Paris frambefordra ifrågavarande gods, men deremot ådagalagdt vara att godset, som af svdn sändts från Helsingfors till ångfartyget Iris' agent i Hangö, derstädes inlastats utan att svdn haft något att deremot anmärka samt sålunda transporterats till Hull; hvarföre och då svdn icke visat att den beräknade frakten vore oskäligen, K. S. pröfvade rättvist, med förkastande af svdns anspråk på ersättning för jernvägsfrakt och öfriga kostnader i och för godsets transport från Helsingfors till Hangö, ålägga svdn att till skdn eller Hedman utgifva fordrade 3,830 mk med ränta.

3. J. Unto mot H. Eskola, ang. fordran. *Lundo m. fl. snrs Hr.* u. ²⁸/₃93: Skd:ns talan förkastades. *Åbo Hfr.*, dit parterna ömsesides vädjat, dom ¹⁵/₃94 och *J. D.*: ej ändring.

4. W. Kerkkänen mot J. Wäyrynen, ang. fordran. *Guvernören öfver Kuopio län* u. ²⁴/₂94: Skdn ålades utgifva af skuldsedels ¹⁵/₁₀91 innehåll till betalning förfallna 1,500 mk jemte ränta å hela kapitalet från sistnämnda dag. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn besv. sig, u. ¹²/₁₀94: ej annan ändring än att räntan å den del af skuldsedelns innehåll, som vid tiden för Guvernörens u.

ännu ej varit till betalning förfallen, skulle räknas från $15/10$ 91 till samma dag 93. *J. D.*: ej ändring.

Den 5:te. 5. J. Kotila mot A. Kotro, ang. fordran. *Guvernören öfver Wiborgs län* u. $7/10$ 93: Skdn ålades till svdn utgifva fordrade 1,200 mk med ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn besv. sig, u. $19/2$ 94: Skdn, som väl emot krafvet invändt, att hans skuld till svdn icke belöpte sig till det belopp förskrifningen utvisade, men ej gittat leda denna invändning i bevis, hade vid sådant förhållande och då han för öfrigt vidgått riktigheten af sagda skuldsedel icke anfört skäl till ändring i Guvernörens u. *J. D.*: ej ändring.

Den 8:de. 6. J. Heija mot sysslomännen i A. Heijas konkurs, ang. återvinning af egendom till konkursboet. *R:n i Kexholm* u. $26/2$ 94: Den omtvistade egendomen tilldömdes konkursmassan. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $7/12$ 94: ej ändring. *J. D.*: Jemte det skdns i K. S. gjorda invändning, att hans broder E. Heija hade i saken del och förty borde deri höras, såsom ostrykt lemnades utan afseende, blef vid Hfrs dom be-
roende.

Den 9:de. 7. M. Könönen mot handelsfirman C. Jakobsen et comp., ang. af firman instämndt yrkande om åläggande för skdn att utbetala priset för en s. k. kantbänk jemte tvenne sågblad. *R:n i Fredrikshamn* u. $15/6$ 93: Skdn ålades utbetala priset för kantbänken med 1,383 mk 40 p. jemte ränta från $22/12$ 92, efter medgifvet afdrag af 100 mk, samt för sågbladen 54 mk 56 p. med ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $21/2$ 94: Utredt att skdn, då han af firman beställt ifrågavarande kantbänk, förbehållit sig att, derest han inom 3 månader från det kantbänken levererats funne densamma oduglig, få utbyta kantbänken mot en annan, samt att skdn under uppgift att ifrågakomna kantbänk vore för liten och klen, återskickat densamma till firman; men som berörda vilkor vid leveransaftalets ingående icke kunde tolkas annorlunda än att nämnda rätt till utbyte tillkommit skdn endast i det fall, att han hade verkligt skäl att begagna sig deraf, och ej finge göras beroende af skdns godtycke, alltså och då skdn icke gittat i bevis leda, att kantbänken i själfva verket varit till det dermed afsedda ändamålet oduglig eller olämplig, samt han således ej heller visat sig hafva haft anledning att återsända densamma, äfvensom priset för kantbänken vore till betalning förfallet, blef vid R:ns u. i öfrigt beroende, utom att den å kantbänkens pris utdömda ränta skulle räknas från $4/4$ 93, då 9 månader från dess levererande tilländagått. *J. D.*: Som firman, då densamma upprepat sitt tidigare frångångna påstående beträffande sågbladen, ej väckt anspråk på ränta å priset för dem, befriades skdn från skyldigheten att utgifva sådan ränta; i öfrigt ej ändring

8. N. Johansson m. fl. mot Finska Statsverket äfvensom särskilda kommuner, ang. klander af ett till förmån för Statsverket och desse kommuner upprättadt testamente. *R:n i Heinola u.* ²³/₁93: Klandret ogillades. *Wiborgs Hfr.*, dit skdne vädjat, dom ³/₂94 och *J. D.*: ej ändring.

Den 19:de. 9. Särskilda borgenärer i W. Schataloffs konkurs mot Schataloff och dennes öfrige borgenärer, ang. i konkursen bevakade fordrings- och förmånsrättsanspråk. *Wiborgs Hfr.*, der åtskillige fordringsegare fullföljt vad emot *R:ns i Wiborg* konkursdom ¹¹/₆94, yttrade sig i dom ¹⁹/₁₁94: Alldenstund handlanden Schavaronkoff ej ens kunnat påstå, att Förmyndarenämndens och Rättens begifvande icke skulle hafva meddelats till beviljande af de inteckningar, som den 2 Februari och den 11 Maj 89 faststälts till säkerhet för betalningen af Föreningsbankens under mom. a bevakade fordran och Olga Richardts understödsfonds tillgodohafvande; fördenskull och då dessa inteckningar således måste anses hafva tillkommit i laga ordning jemväl beträffande Olga Schavaronkoffs ¹/₄ af de då intecknade fastigheterna, har *Hfr.* tillerkänt Föreningsbanken och Olga Richardts understödsfond företråde framför de af Schavaronkoff bevakade fordringar, Föreningsbanken uti ¹/₃ af de ³/₄ utaf gården och tomten N:o 24 i Wiborgska förstaden, i hvilkas värde Föreningsbanken beviljats förmånsrätt, och Olga Richardts understödsfond uti ¹/₃ af de ³/₄ af gården och tomten N:o 1 i Pantsarlaks stadsdel, i hvilkas värde fonden tillagts förmånsrätt; i öfrigt fick vid *R:ns* dom förblifva. *J. D.* (efter omröstning): Emedan de af handlanden Schavaronkoff bevakade, honom i kostnadsersättning tilldömda 60 mk icke utgjorde hos Schataloff inestående arfsmedel och Schavaronkoff icke kunnat uppgifva annan grund för deras utdömande med förmånsrätt, pröfvade K. S. rättvist i anledning af Föreningsbankens derom gjorda yrkande förordna, att dessa medel skulle utgå med den i 18 § af förmånsrättsförordningen ⁹/₁₁68 stadgade rätt; i öfrigt ej ändring.

Den 22:dra. 10. J. Luukkonen mot J. Parviainen, ang. vexelfordran. *R:n i Jyväskylä u.* ⁸/₅93: Svdns talan underkändes. *Wasa Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ¹³/₂94: Emedan utredt vore att skdn jemte en annan person W. försett vexeln med sina namnteckningar och aflemnat densamma till O. Toivainens förfogande samt att Toivainen sedermera försålt vexeln åt svdn, ålades skdn och W., jemlikt Vexelstadgan, att gemensamt utbetala vaxelbeloppet 20,000 mk jemte ränta och provision. *J. D.*: ej ändring.

11. K. Wuotava mot S. Lento, ang. afhysning. *Pöytis m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁴/₂93: Svdns talan underkändes. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ¹⁰/₂94: Emedan skdn antagits till torpare å W. torp

under hans och hans hustrus lifstid, så länge han fullgjorde de i kontraktet bestämda villkor; ty och då skdn erkänt att han först efter det stämning för saken ¹⁷/₁93 honom åtgått guldit återstående delen af det i kontraktet utfästa, ¹/₁₁92 till betalning förfallna penningearrendet samt försummat att sagda år utgöra svdn från torpet tillkommande 7 dagsverken, ansåg Hfr. skdn hafva förverkat sin rätt att besitta W. torp, hvarföre skdn, som g:m den i målet utfärdade och honom tillställda stämningen ågått uppsägning, af Hfr. med stöd af 16: 2 J. B. ålades att med sitt husfolk ¹⁴/₃95 flytta från sagda torp och detsamma jemte derå uppförda torpet tillhöriga byggnader till svdns fria förfogande afträda. J. D.: ej ändring.

Den 24:de. 12. A. Mäkelä mot E. och J. Myllynen ang. ömsesidiga fordringsanspråk. *Wederlaks m. fl. snrs Hfr.*, hvarest skdn invändt att saken allaredan blifvit g:m förlikning bilagd, *dels* u. ⁶/₅93, dessmedelst sagda invändning såsom ostyrkt förkastades, *dels* slutligt u. ¹⁵/₅93: Utredt att ifrågakomna emellan parterne slutna aftal om försäljning af skog varit ett köp i rund summa samt att skogens pris utgjort 5,250 mk; och som skdn ej gittat styrka att köpekontraktet innehållit bestämmelse derom att från skogen kunde erhållas åtminstone 4,000 stammar samt skdn ej heller företett sjelfva kontraktet, ehuru han medgifvit sig hafva mottagit detsamma; fördenskull och då skdn icke ens påstått att han af köpeskillingen erlagt mer än 3,250 mk, ålades skdn, hvars genstämningstalan förkastades, att till svdne utgifva 2,000 mk, jemte ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, lät i dom ²⁴/₂94 vid Hrs u. ⁶/₅93 bero, samt förklarade i sjelfva saken utredt vara att svdne till skdn försålt stock från särskilda jordområden; men alldenstund svdne emot skdns bestridande icke gittat styrka att det bestämda priset 5,250 mk skulle betalas utan afseende derå om från dessa områden kunde afverkas ett större eller mindre antal stockar, fördenskull och då skdn å sin sida icke förmått utreda huru stort belopp stockar svdne försäkrat att från skogen skulle erhållas, blefvo såväl svdnes som skdns påstående förkastade. J. D.: ej ändring.

Den 29:de. 13. Besvär af H. Zilliacus i ett utmättningsärende. *Guvernören i Wiborgs län* res. ²⁵/₅93: Zilliacus' talan förkastades. *Wiborgs Hfr.*, u. ¹²/₄94 och J. D.: ej ändring.

Den 30:de. 14. J. Whalley mot C. Bruun, ang. fordran. *R:n i Nikolaistad* u. ⁵/₄93: Skdns talan underkändes. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ¹/₃94: ej ändring. J. D.: ej ändring.

15. H. Jakobsen mot J. Svanljung, ang. fordran. *R:n i Helsingfors* u. ⁹/₁₂93: Svdn tilldömdes fordrade 4,000 mk jemte ränta. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ¹⁵/₁95: ej ändring. J. D.: ej ändring.

Maj.

Den 2:dra. 1. J. Kokkola mot A. Palander m. fl., ang. afhysning. *Bantasalmi m. fl. snrs Hr.* u. ²⁰/₂94: Skdn ålades till svdnes förfogande öfverlemnade särskilda af honom arrenderade lägenheter. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ¹⁵/₁₂94: Emedan skdn, som innehaft ifrågavarande lägenheter sedan ¹⁵/₃90, under sin arrendetid i betydlig mån minskat antalet af den till honom vid arrendets tillträdande öfverlemnade boskapen och från lägenheterna försålt kreatursfoder samt g:m detta förfarande måste anses hafva vanhäfdat sagda lägenheter, ty och då skdn sålunda, jeml. 16: 4 J. B., förverkat sin ifrågakomna arrenderätt och varit förfallen att från lägenheterna vika ¹⁴/₃94, blef vid Hrs u. be- roende. *J. D.*: ej ändring.

Den 6:te. 2. Drätselkammaren i Joensuu mot handelsfirman P. Parviainen, ang. åläggande för Drätselkammaren att till firman återbära de bropenningar och vågafgifter, som påförts firman för särskilda skeppslaster petroleum, ehuru skeppen alls icke anlöpt stadens hamn. Drätselkammaren invände häremot att sagda skeppslaster, för hvilka varuförpassningar af tullkammaren i S:t Petersburg utfärdats till Joensuu, blifvit g:m stadens tullkammare inklarerade samt under tullkammarens uppsigt lossade. *R:n i Joensuu* u. ⁷/₈93: Alldenstund den upplagsplats för petroleum, invid hvilken ofvannämnda skeppslaster lossats, vore belägen å strandmark, underlydande firman Parviainens hemman i K. socken och således utom Joensuu område samt Drätselkammaren icke ens velat visa att berörda strandremsa hörde till stadens hamnområde, ålades kammaren återbära omtvistade afgifter. *Wiborgs Hfr.*, dit Drätselkammaren vädjat, dom ²⁸/₂94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

3. K. Rajala mot H. Wähäuotila, ang. åläggande för svdn att utgifva ersättning för särskilda utaf skdn, under den tid han besuttit R. torp, derstädes verkställda förbättringar å hus och egor m. m. *Loimijoki m. fl. snrs Hr.* ansåg uti u. ¹¹/₄93 skdn vara berättigad till ersättning för de arbeten han under sin besittning af R. torp der verkställt till svdns nytta, hvarför svdn ålades att i enlighet med å skdns vägnar verkställd syn till skdn utbetala 549 mk 61 p. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ⁵/₄94: Emedan skdn ej visat att honom tillförsäkrats någon ersättning för af honom å torpet nedlagdt arbete förkastades hans talan i öfrigt, utom att han tillerkändes ersättning med 6 mk 50 p. för ett parti höfrö, som han uti torpets åker utsått, men hvaraf han vid sin afhysning från torpet ännu ej skördat någon afkomst. *J. D.*

(efter omröstning): Emedan skdn under sin besittningstid i väsentlig mån förbättrat torpets åbyggnad och endast en kortare tid fått begagna densamma, tillerkändes skdn, utöfver hvad Hfr. tilldömt honom, i ersättning för sagda byggnadsarbeten 200 mk.

4. H. Sölvverarm emot sjökaptenen J. Snowdon, ang. ersättning för öfverliggedagar. *R.n i Nikolaistad* u. ²⁹/₁93: Svdn tilldömdes i ersättning för ¹¹/₁, öfverliggedag 26 pounds 13 shillings och 4 pence efter. vid betalningstiden gällande kurs. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ⁵/₁94: ej ändring. *J. D.*: ej annan ändring än att enär lossningen af lasten enligt det i certepartiet gjorda förbehåll bort vara slutförd ¹⁵/₁92, men sådant likväl skett först nästpåföljande dag, svdn i ersättning för 1 öfverliggedag tillerkändes 20 pounds.

Den 8:de. 5. Elisabet Karrala och H. Heikkilä, den senare såväl för egen del som i egenskap af målsman för sin hustru Elisabeth Davidsdotter, mot A. Pekander m. fl., ang. af svdne instämndt klander emot ett af Elisabeth Karrala och hennes sedermera aflidne man David Karrala till H. Heikkiläs och dennes hustrus förmån upprättadt testamente. *Iittis m. fl. snrs Hr.*, u. ¹⁰/₁93, förklarade det klandrade testamentet kraftlöst bl. a. på den grund att H. Heikkiläs fader häradsdomaren S. Heikkilä, utan att uppte fullmakt eller annat bemyndigande af H. Heikkilä, å dennes vägnar bevakat testamentet, samt i betraktande deraf att sagda testamente grundade sig på ett af makarna Karrala tidigare uppgjortt inbördes testamente, som dock vore ett från det andra alldeles skildt och oberoende förordnande och åt hvilket såsom obehålladt icke kunde gifvas någon kraft och verkan. *Åbo Hfr.*, dit skdne vädjat, dom ³/₁94: Emedan S. Heikkilä, då han ²⁷/₁₀90 inför Hr. i afseende å bevakning företett ifrågasvarande testamente, icke varit försedd med fullmakt af H. Heikkilä att verkställa bevakningen samt S. Heikkiläs berörda uppvisande af testamentet inför Hr. vid sådant förhållande icke kunde räknas H. Heikkilä och dennes hustru till godo som bevakning, alltså och enär de två sistbemälda ej heller för öfrigt ens påstått, mindre visat, att de vid annat tillfälle inom laga tid bevakat samma testamente, hade skdne ej anfört skäl till ändring i Hrs u., såvidt derigenom förklarats att testamentet ej egde giltighet emot svdne samt desse tillerkänts rätt att utan afseende å bestämmelserna uti omordade testamente utbekomma dem tillhörande andelar ur David Karralas efterlemnade egendom. *J. D.* åter fann den omständighet, att S. Heikkilä, då han i afseende å bevakning till Hr. inlemnade det klandrade testamentet, ej varit försedd med H. Heikkiläs skriftliga fullmakt, icke kunna hafva bevakningens ogiltighet till följd, enär samma bevakning skett å H. Heikkiläs vägnar och således äfven för Elisabeth Davidsdotter, hvilken H. Heikkilä egde

såsom målsman företräda. Med afseende härå och då ifrågakomna testamente, ehuruval ett af makarna Karrala tidigare uppgjortt inbördes testamente deri omnämnas, likväl icke till sitt bestånd gjorts deraf beroende, utan till den del, hvarom nu är fråga, utgjorde ett slutligt och ovillkorligt förordnande af David Karrala om dennes qvarlätenskap, men David Karrala dervid likväl så till vida öfverskridit sin rätt att bestämma öfver qvarlätenskapen, att han förfogat öfver vederlag för såld arfvejord, $\frac{2}{3}$, af den David Karrala i lifstiden tillhöriga andel af Karrala hemman; fördenskull pröfvade K. S. rättvist ogilla svdnes talan i alt öfrigt, utom beträffande deras anspråk på nämnda vederlag, utgörande enligt vunnen utredning 6,666 mk $66\frac{2}{3}$ p., deraf det alltså ålåge Elisabeth Karrala och H. Heikkilä att g:m laga skifte till svdne utgifva hvad på deras arfslott sig belöpte.

Den 10:de. 6. W. Gallén mot G. Wentzel, ang. fordringsanspråk mot svdn. *Tyrvis sns Hr.* u. $\frac{21}{3}$ 93: Svdn ålades betalningsskyldighet. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $\frac{19}{3}$ 94 och *J. D.*: ej ändring.

7. K. Nilsson mot B. och H. Less, ang. åläggande för svdne att erlægga hyra för bostad. *R:n i Borgå u.* $\frac{24}{4}$ 93: Svadne ålades utgifva ett hyresqvarial med 475 mk äfvensom att $\frac{1}{7}$ 93 från lokalen afflytta. *Åbo Hfr.*, dit parterna ömsesides vädjat, dom $\frac{9}{4}$ 94 och *J. D.*: ej ändring.

Den 11:te. 8. Elis Harberg mot Oskar Harberg, ang. ömsesidiga fordringsanspråk. *Korpilaks sns Hr.* yttrade uti u. $\frac{13}{4}$ 93 bland annat: Alldenstund parternas ömsesidiga ansvarsbelopp alltså utgör i kapital, skdns åt svdn 9,433 mk 15 p., samt svdns åt skdn endast 8,320 mk, fördenskull pröfvar Hr. rättvist ålägga skdn att till svdn, sedan hvardera tillhörande räntor blifvit g:m godvillig eller af executor verkställd liqid uträknade samt parternes ömsesidiga fordringars slutsumma sålunda bestämts, emot qvitto utgifva det belopp, hvarmed svdns fordran öfverstiger skdns tillgodohafvande, jemte 6% ränta från liquiddagen. *Åbo Hfr.*, dit parterna ömsesides vädjat, dom $\frac{24}{4}$ 94: ej ändring. *J. D.*: Jemte det utlåtande ang. skdns fordringsanspråk på grund af en från Jämsä sns sparbank utaf honom inlöst skuldsedel fick förfalla, enär K. S. g:m dom $\frac{25}{6}$ 94 i fordringsmålet mellan parterna, sökande, och sysslomännen i landthandlaren Erik Harbergs konkurs m. fl., svarande, redan slutligen afgjort på hvad sätt berörda skuldsedels kapitalbelopp borde utgå ur Erik Harbergs konkursmassa, fick i öfrigt vid Hfrs dom bero.

9. Omyndige F. Jernberg g:m hans rättsbevakare I. Grönfors, mot W. Randell m. fl. ang. tvist om bättre rätt till medel, insatta i Raumo sparbank af skdns morfader J. Selin. *R:n i*

Raumo u. $27/3$ 93: Utredt att J. Selin i lifstiden uti nämnda bank å motboken N:o 2,222 uti skdns namn insatt penningar, hvilka $1/1$ 91 uppgått till 1,604 mk 74 p.; men alldenstund J. Selin, som sjelf sedermera af dessa penningar uttagit så mycket att vid hans död $27/11$ 92 derstädes damera funnits qvar endast 1,508 mk, sålunda icke ansett sig hafva öfverlåtit sin eganderätt till pennin-garna åt skdn, utan synbarligen äfven framdeles hållit dem för sina egna, och skdn ej ens föreburit, än mindre styrkt att skdn eller hans rättsbevakare skulle erhållit bestämd underrättelse om ifrågavarande i den förres namn gjorda deposition, innan J. Selin aflidit; fördenskull och då J. Selin bort under sin lifstid, om han velat skänka penningarna åt skdn, åt denne sjelf eller hans rätts-bevakare öfverlåta ifrågavarande sparbanksbok, men så icke skett utan sparbanksboken tvärtom vid J. Selins död funnits bland hans öfriga efterlemnade värdepapper, blef skdns talan förkastad.

Åbo Hfr., dit skdn vädjat, dom $23/2$ 94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): Som det vid insättning af penningar i sparbank sjelffallet erfordrades, att den persons rätta namn skulle upp-gifvas, för hvilkens räkning insättningen skedde, samt det hvarken med fog kunde förutsättas att J. Selin, då han i Raumo sparbank insatt penningar å sin dottersons namn utan att dervid fästa något vilkor och sålunda förpligtat sparbanken att till skdn utbetala hvad å dennes konto i sparbanken inestode, gjort det i svikligt syfte, såsom Randell sökt göra troligt, eller den omständigheten att den af sparbanken till skdn utfärdade motbok vid J. Selins fränfalle funnits i dennes bo kunde anses utgöra bevis deröfver att de å skdns namn insatte medlen rätteligen tillhörde J. Selin, fann K. S. skdn vara rätter egare till de å hans namn i spar-banken inestående medlen, hvarför ifrågakomna sparbanksbok skulle åt skdns rättsbevakare utgifvas.

Den 13.de. 10. H. Mönkkönen m. fl. mot M. Hakkarainen, ang. åläggande för svdn att till arfskifte upplåta boet efter hans aflidne föräldrar samt dervid redovisa för af svdn uppburna medel, som influtit vid försäljningen af en boet tillydande fastighet. *Kuopio sns Hr.* u. $16/2$ 91: Svdn ålades föranstalta laga arfskifte efter sina föräldrar samt dervid uppgifva icke allenast köpeskillin-gen för sagda fastighet, 600 rubel silfver med 2,400 mk, än all annan boets qvarlåtenskap. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $27/1$ 94, fann det mot svdns bestridande icke vara styrkt att ofvan-nämnda fastighet tillhört svdns föräldrar, då försäljningen af lägen-heten för 600 rubel silfver egt rum; hvarföre svdn frikallades från skyldighet att till skifte upplåta sagda köpeskillning 2,400 mk; i öfrigt ej ändring. *J. D.* fann (efter omröstning), lika med Hfr., någon sådan bevisning ej vara i saken förestäld, att svdn på grund deraf kunde åläggas att till skifte parterna emellan utlemna

ifrågavarande 600 rubel silfver, och fick jemväl i öfrigt vid Hfrs u. bero.

11. G. Nordgren och J. Bohm, ömsom skde och svde, ang. ersättning. *R.n i Björneborg* u. ¹⁰/₃93: Nordgren ålades att till motparten såsom numera ensam innehafvare af firman Nordgren et C:o utgifva 1,773 mk 79 p. med ränta, hvilket belopp Nordgren ⁴/₁₁89, då han ännu var delegare i firman, uttagit ur kassan för inlösen af en af firman utställd och af M. Lahtinen accepterad vaxel af ⁴/₉89 å samma belopp, hvilken vaxel Lahtinen emellertid sjelf inlöst. Åbo Hfr., dit Nordgren vädjat, dom ²⁰/₃94, ansåg Nordgren ej hafva anfört skäl till ändring i Rns u., såvidt derigenom Nordgren ålagts att till Bohm, såsom numera innehafvare af firman Nordgren et C:o, utgifva 619 mk 90 p., motsvarande det belopp, för hvilket M. Lahtinen i firmans handelsböcker varit debiterad, men som sedermera emellertid icke blifvit hos Lahtinen utdömdt, jemte ränta m. m., uti hvilka delar vid Rns u. fick bero; hvaremot och som Bohm icke gittat ens påstå att firman redan blifvit ålagd att till Lahtinens rättsinnehafvare utgifva vaxeln af ⁴/₉89 återstående innehåll 1,153 mk 89 p., med ränta, Bohms talan härom förkastades såsom för tidigt väckt. *J. D.:* Som Bohm icke visat att han till M. Lahtinen eller dennes rättsinnehafvare gulditt det belopp, hvarmed omförmälda ⁴/₉89 utställda vaxels belopp 1,773 mk 79 p. öfverskjuter de 619 mk 90 p., som Hfr. ålagt Nordgren utbetala, blef vid Hfrs dom beroende.

Den 14:de. 12. T. Sergeijeff mot I. Schröder, ang. fordringsanspråk mot skdn, såsom delegare i bolaget »Bavaria Ölbryggeri». *R.n i Wiborg* u. ¹⁴/₁₀93: Skdn, som jemte annan person medelst skriftlig afhandling bildat sagda bolag, ålades jemlikt 15: 2 H. B. och då den omständigheten, att de i Kgl. F. ²⁸/₆1798 meddelare föreskrifter ang. anmälan om slikt bolag tilläfventyrs icke behörigen iakttagits, ej kunde förminska tredje mans rätt gentemot bolagsmännen, att till svdn utbetala 1,345 kronor 70 öre samt 8,228 reichsmark 85 pfennige. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ¹³/₄94: ej ändring. *J. D.:* ej ändring.

Den 15:de. 13. K. Pietilä mot K. Grahn, ang. ersättningsanspråk mot skdn på grund af försummad leverans af virke. *Lempäälä m. fl. : nrs Hr.* u. ¹⁶/₃93: Skdn skyldigkändes utgifva sammanlagdt 689 mk, hvaremot svdns härutöfver sträckta fordringsanspråk underkändes. Åbo Hfr., dit skdn vädjat, dom ¹²/₃94: ej ändring. *J. D.:* ej ändring.

Den 16:de. 14. O. Sähren mot P. Eskelinen, ang. ersättningstalan mot svdn jemte enkan O. Eskelinen, som medelst kontrakt tillerkänt skdn skogsafverkningsrätt, hvilket kontrakt likväl

af Hr. upphäfts, såvidt detsamma angick O. Eskelinens omyndiga barn. *Maaninka sns Hr.* u. 28/11 93: P. och O. Eskelinen ålades gemensamt ersätta den skada skdn tillskyndats derigenom att skogsafverkningen tillfölje af Hrs förenämnda åtgärd blifvit afbruten. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn vädjat, dom 15/9 94: Emedan svdn icke kunde anses skyldig att ansvara för den möjliga skada som g:m O. Eskelinens förfarande tillskyndats skdn, samt denne ej heller gittat styrka att svdn iklädt sig ansvarighet för beståndet af ofvannämnda kontrakt, frikallades svdn från honom ålagd betalnings-skyldighet. *J. D.*: ej ändring.

Den 17.de. 15. Handelsfirman Moe et Asplund, såsom fordringsägare i aflidna handlanden Oluf Byes till konkurs upplåtna bo, mot sakförarefirmorna Castrén et Snellman och Jansson et Sundman samt vicehäradshöfdingarne W. Nordlund och G. Hjelt jemte Byes öfriga borgenärer, ang. i konkursen bevakade fordringsanspråk. *R:n i Helsingfors dels* beslut 16/9 94, dessmedelst *R:n*, enär Konkurslagen icke medgäfve utsättande af något förhör sedan andra uppropet försiggått, afslog skdns anhållan att få föreställa vidare bevisning, *dels* dom 10/9 94, hvari *R:n* bl. a. yttrade: Beträffande först skdns anmärkning att särskilda i konkursen anmälda fordringar blifvit af andra personer bevakade äfven vid »Skiftesretten» i staden Levanger i Norge, kunde något afseende å sagda anmärkning ej fästas, då det uppgifna förhållandet ej blifvit utredt; hvarhos *R:n* ang. skdns påminnelse att berörda fordringar blifvit af desses egare först efter konkursens början öfverlåtna på de personer, som å inställelsedagen i konkursen bevakat desamma, men af desse likväl beedigats, funnit sagda anmärkning, enligt hvad ur stadgandena om borgenärsed uti 25 § och om qvittning i 33 § af Konkursstadgan framginge, sakna stöd i lag samt förty förkastat densamma såsom obefogad. Vidkommande sedan skdns anmärkning att Levanger Damskibsselskabs fordran blifvit endast till inkassering öfverlåten åt öfverrättssakföraren Steen och derföre icke skulle kunnat af honom å firman Castrén et Snellman för bevakning i konkursen transporteras, har *R:n* funnit Steen i egenskap af sällskapets beständige sakförare eller ombudsman hafva varit berättigad att, i likhet med både allmänna och enskilda inrättningars och anstalters samt föreningars i detta land ombudsmän, åt annan person öfverlåta sällskapets fordran för bevakning utom eget land; i anseende hvartill och då Steen, hvilken g:m öfverlåtelse in blanco blifvit egare af Byes åt A. G. Berg gifna accept af 6/10 93, som inginge i Bergs åt Steen till inkassering öfverlåtna räkning af 19/3 94, redan på sådan grund samt i öfverenstämmelse med den i 15 § af Vexelstadgan 29/3 58 intagna bestämmelse, att uppdrag till inkassering af vixel och prokura indossament medförde rättighet att såsom syssloman vid-

taga erforderliga åtgärder till fordrans bevarande, utsökande och uppbärande, såsom ock att öfverlåta vexeln g:m nytt prokura indossament, måste anses hafva varit befogad att för antydt ändamål transportera hela räkningens innehåll å firman Castrén et Snellman, skdns anmärkningar emot transporten af Levanger Damskibsselskabs och A. G. Bergs fordringar jemväl förkastades.

Hvad sedan an gick skdns öfriga anmärkningar, så emedan handlanden Riis' transport å den af honom på firman Jansson et Sundman öfverlåtna originala kontokuranten bevitnats af 2 personer, samt skdn, som lemnat obestriddt att Bye stått i affärsförbindelse med Riis, icke gittat göra någon särskild anmärkning mot kontokurantens innehåll, ty och då utredning om kontokurantens enlighet med Riis' böcker, likasom att dessa vore i laga form inrättade och förde, vid sådant förhållande och enär motsatsen icke ens kunnat påstås, ej behöft föreställas, blefvo skdns anmärkningar härutinnan underkända; hvarjemte R:n förkastat skdns emot särskilda firman Castrén et Snellmans bevakningar framställda anmärkningar, emedan skdn, som lemnat obestriddt att Bye i lifstiden stått i handelsförbindelse med de personer, hvilka öfverlåtit dessa fordringar, icke gittat göra några särskilda påminnelser emot de handlingar, på hvilka fordringarna grundats, samt handlingarnas enlighet med resp. fordringsegares handelsböcker blifvit af Lensmannen Berg i egenskap af tjänsteman bestyrkt och det vitsord, som följaktligen borde tillerkännas hans intyg icke förringades deraf att Berg sjelf bevakat fordran i konkursen; och jemte det förberörda samt åtskilliga andra i konkursen anmälda fordringar utdömts, har R:n förkastat en af vicehäradshöfdingen Hjelt bevakad hyresfordran såsom ostyrkt. *Åbo Hfr.*, dit skdn och Hjelt vädjat, dom ¹⁸/₁/95, fann skdn hafva anført skäl till ändring hvarken i R:ns beslut ¹⁸/₇/94 eller dom, hvar emot Hjelt jemlikt vid R:n gjordt förbehåll lemnades öppet att g:m skild rättegång styrka rigtigheten af förberörda hyresfordran. *J. D.*: ej annan ändring i Hfrs dom än att, enär skdn mot handlanden Riis' ofvanberörda fordran anmärkt att ej utredt vore att den till grund för densamma liggande kontokuranten öfverensstämde med Riis' böcker samt förty motsagt sagda fordringsanspråk, berörda räkningens innehåll ej kunde omedelbart till betalning godkännas, utan öfverlemnades åt firman Jansson et Sundman att, jemlikt firmans vid bevakningen deraf gjorda förbehåll, härom särskildt tvista.

16. W. Lampinen mot A. Peltonen, ang. af svdn instämndt yrkande om skdns afhysande från T., svdns pupillers egande R. hemman underlydande torp, hvilket af de sistnämndes fader J. Häkkinen g:m kontrakt ¹⁸/₃/78 upplåuts å arrende för 20 års tid åt A. Luomanen, som åter öfverlåtit sin besittningsrätt åt skdn.

Ruovesi sns Hr. u. $\frac{9}{3}$ 93: Skdn ålades att efter åtnjuten fardag med sitt husfolk och bohag aflytta från T. torp samt afstå det samma med hus och egor till R. hemman. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $\frac{20}{3}$ 94: Alldenstund kontraktet $\frac{18}{3}$ 78 ej innehölle att den A. Luomanen deri tillförsäkrade städjerätt till T. torp finge af honom utan jordegarens begifvande åt annan person öfverlätas samt skdn ej gittat styrka att J. Häkkinens rättsinnehafvare gifvit sitt samtycke till ofvannämnda transport, hade skdn ej anfört skäl till ändring i Hrs u., såvidt skdn ålagts att, efter åtnjuten fardag, från T. torp afflytta; men emedan uti rättegången någon talan emot A. Luomanen icke utförts ang. rätt för R. hemmans egare att öfvertaga besittningen af T. torp, har Hfr. pröfvat rättvist upphäfva Hrs u. till den del derigenom förordnats att T. torp skulle till R. hemman afträdas, jemte det alt vidare utlåtande i hithörande del af saken under förhandenvarande omständigheter fick förfalla. *J. D.*: ej ändring.

17. I. Lillström m. fl. mot G. Orrenmaa, ang. klander af testamente. *Kauhava sns Hr.* u. $\frac{8}{5}$ 93: Enär testatrix Amanda Orrenmaa, som vid tiden för det klandrade testamentets upprättande uppnått endast 18 års ålder, icke egt att g:m testamente förfoga öfver annan egendom än den hon sjelf förvärfvat, blef testamentet förklaradt ogiltigt. *Wasa Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $\frac{10}{4}$ 94: Utredt att Amanda Orrenmaa, vid den tid, då hon upprättat ifrågakomna testamente, varit vid godt och moget förstånd samt vid sådant förhållande berättigad att om sin egendom g:m testamente förordna, hvarföre Hfr., med stöd af 16: 2 Å. B., j:frd med 7 § uti förordningen $\frac{3}{7}$ 1686 om testamenten, pröfvade rättvist förkasta skdnes klandertalan. *J. D.*: ej ändring.

18. E. Typpö mot J. Wärrä, ang. af skdn instämmt yrkande om upphäfvande af ett emellan skdns numera aflidne fader J. Typpö och svdn afslutadt hemmansköp. *Wederlaks m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{22}{4}$ 93: Skdns talan ogillades. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $\frac{24}{2}$ 94: Emedan ifrågavarande hemmansdel blifvit af J. Typpö skatteköpt under tiden för hans och hans hustrus äktenskap, samt J. Typpö förty varit berättigad att utan hustruns samtycke försälja sagda hemmansdel, ty och då icke heller utredt blifvit att J. Typpö vid försäljningen af lägenheten saknat sina sinnens fulla bruk, blef vid Hrs u. beroende. *J. D.*: ej ändring.

Den 21:sta. 19. J. Ritari m. fl. mot J. Holikko m. fl., ang. börd af jord. *Storkyro m. fl. snrs Hr.* u. $\frac{20}{2}$ 93: Skdnes talan förkastades. *Wasa Hfr.*, dit skdne vädjat, dom $\frac{18}{3}$ 94: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Den 27:de. 20. E. Calenius m. fl. mot W. Himberg, ang. fordran på grund af borgen, ingången af G. Lindholm. *R:n i Åbo*

u. ²⁹/₉₃: Utan afseende derå att under förenämnda borgesförbindelse, som ingåtts en för alla och alla för en, och således synts förutsätta minst 3 ansvariga personer, förefunnos endast G. Lindholms och en annan persons namn, åhvälfdes skdne, i egen-skap af G. Lindholms rättsinnehafvare, betalningsskyldighet på grund af sagda borgen. *Åbo Hfr.*, dit parterna vädjat, dom ⁹/₉₄: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

21. A. Liljeblad och A. Ahlström m. fl., ömsom skde och svde, ang. af Liljeblad anhängiggjord talan om utfående af arf. *Sastmola m. fl. snrs Hr.* u. ¹⁸/₉₃: Ahlström ålades föranstalta nytt arfskifte efter sin aflidna hustru Anna Ahlström. *Åbo Hfr.*, dit parterne vädjat, dom ¹⁹/₉₄: ej ändring i hufvudsak. *J. D.*: ej ändring.

Den 29:de. 22. T. Wahlroos mot A. Danielsson, ang. aläggande för svdn, som inlöst en af skdn accepterad vaxel, hvars innehåll kommit A. Hammarén tillgodo, att återbära vaxelns hos skdn sedermera executivt uttagna innehåll, på den grund att svdn redan tidigare vid liquid med Hammarén blifvit för sin fordran godtgjord. *R:n i Helsingfors* u. ²⁵/₉₃: Skdns talan godkändes. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, fann i dom ⁹/₉₄ det väl vara utredt att uti af A. Hammarén ²⁵/₉₀ upprättad kontokurant upptagits att svdn med 400 mk inlöst ifrågavarande vaxel; men som hvarken af denna omständighet eller af kontokuranten i öfrigt framginge, att Hammarén skulle godtgjort svdn sagda utbetalning samt skdn ej heller styrkt att vaxelns innehåll annorledes blifvit af Hammarén till svdn guldets, blef skdns talan förkastad. *J. D.*: ej ändring.

23. W. Koukkari mot E. Aminoff, ang. fordran. *Guvernören i Wasa län* u. ²⁰/₉₃: Skdn ålades utgifva fordrade 5,000 mk jemte ränta. *Wasa Hfr.*, dit skdn besv. sig, u. ¹⁷/₉₄: All-denstund skdns besvär endast innefattade klagan öfver vägradt anstånd med gäldens betalning, fördenskull kunde Hfr., emot stad-gandet uti 6 § af förordningen ²⁸/₁₇₉₈, icke upptaga hans talan till pröfning, utan komme Guvernörsembetets u., såsom laga kraft vunnet, att lända till esterrättelse. *J. D.*: ej ändring; skdn fäl-des jeml. 30: 20 R. B., sådant detta lagrum lyder i K. F. ²⁷/₆₈, att böta 192 mk för det han emot bättre vett och klara skäl dragit saken under H. Mts pröfning.

24. M. Krook m. fl. mot A. Krank ang. ersättningstalan mot svdn för det denne icke behörigen fullgjort aftal om leve-rans af turbiner, 2 ramsågar m. m. *Leppävirta snrs Hr.* u. ¹⁹/₉₃: Svdn ålades utgifva sammanlagdt 4,664 mk 19 p. med afdrag af svdn enligt af honom företedd kontokurant tillkommande 867 mk 8 p. *Wiborgs Hfr.*, dit parterna ömsesides vädjat, dom ²/₉₅:

ej annan ändring än att, när svdn ej gittat visa den senare bestälda sågramen varit 500 mk högre den tidigare bestälda sågramen, svdn finge från de loppet afdraga endast 367 mk 8 p. *J. D.*: ej än

Den 31:sta. 25. N. Wilén mot A. Kauppila ersättning. *Hollola m. fl. snrs Hr.* u. 19/493: Skdns des. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, yttrade i dom 24 E. Johansdotter åtnöjts med Hrs u. 24/488, och de sjelf vållat att hon blifvit från N. torp afhyst samt hman A. Eriksson under den långa tid, de besut blifvit g:m torpets afkastning ersatta för deras å d lagda odlings- och byggnadsarbeten, ty oeh då v hållande den omständigheten att J. Henriksson vic af Kauppila hemman icke tillförbundit köparen a E. Johansdotters rätt till torpet, ej vore å saken vid Hrs u. beroende. *J. D.*: Emedan A. Kauppila riksson, då han tillhandlat sig ofvannämnda hemma skdns fader A. Eriksson jemte dennes hustru och ba rätten till ifrågavarande torp, samt styrkt blifvit al som är sin bemålde fars rättsinnehafvare, icke dennes omförmälda förbindelse bekant, utan ock i ägo bekommit hemmanet sjelf muntligen godkänningsrätt, men han detta oaktadt sedermera utverders E. Johansdotters afhysande från torpet; ty oeh dotter och skdn i följd deraf icke fått tillgodonjuta Johansdotters och hennes mans besittningstid för gande utgifvit, ålades A. Kauppila att till skdn, Johansdotter öfverlåtit sin rätt, i ersättning utgif öfrigt ej ändring.

Juni.

Den 7:de. 1. A. Eklöf mot Lovisa Korkfal om beloppet af skdn tillbörande frakt. *R:n i B* Skdn, som i förenämndt afseende fått uppbära 1, deraf återbära 625 mk. *Åbo Hfr.*, dit parterna örn lät g:m dom 9/594 vid R:ns u. bero. *J. D.* pröf öfverensstämmelse med de i målet anlitade saku yttrande, tillerkänna skdn i frakt 1,000 mk, hvad till svdn återbära 500 mk.

Den 8:de. 2. Sysslomannen i E. Kutvons konkurs m. fl. mot E. Kutvonen och hans broder P. Kutvonen, ang. skdnes yrkande att en afhandling, dessmedelst E. Kutvonen till sin bemålde broder försålt en hemmansdel, måtte förklaras ogiltig, samt lägenheten tillerkännas konkursmassan. *Sääminge sus Hr.* u. $7/_{2}94$: Kåromålet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit skdne vädjat, dom $22/_{2}95$: Enär rigtigheten af förberörda köpeafstal blifvit behörigen styrkt samt af den till stöd för kåromålet framställda bevisningen ej framginge, att nämnda egendom skulle, på sätt under målets handläggning jemväl antyds, förtryts för uppenbart underpris, eller att kontrahenterne annorledes åsyftat att kränka borge-närernes rätt, blef vid Hrs u. beroende. *J. D.*: ej ändring.

Den 10:de. 3. P. Antonoff mot Finska Statsverket, ang. fordran. *Guvernören öfver Wiborgs län* u. $11/_{12}93$: Skdn ålades till landtränteriet i sagda län inbetala fordrade 35,000 mk med ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn besv. sig, u. $4/_{12}94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Julii.

Den 11:te. 1. E. Lindfors mot J. Alajaakkola, ang. vexelfordran. *R:n i Björneborg* u. $16/_{12}94$: Svdn ålades till skdn utgifva 3,800 mk med ränta. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $18/_{2}95$: Emedan den af skdn till stöd för kåromålet framställda bevisningen, med hänsigt till hvad uti saken inlupit till förringande af densammas trovärdighet, icke kunde tillerkännas full giltighet, blef skdns anspråk såsom ostrykt förkastadt. *J. D.*: ej ändring.

Den 17:de. 2. M. Koreneff mot V. Afanasowitsch, ang. ersättning. *R:n i Helsingfors* u. $17/_{12}93$: Skdn ålades utgifva 4,299 mk 15 p. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $20/_{12}94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

3. H. Tiusanen mot A. Kimari, ang. vexelfordran. *R:n i St Michel* u. $6/_{12}94$: Skdn ålades utgifva 250 mk jemte ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $15/_{12}94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 19:de. 4. Sysslomännen i K. Strömbergs konkurs mot sysslomännen i G. Lindroths konkurs ang. fordran. *R:n i Åbo* u. $28/_{12}94$: Skdnes talan förkastades, hvaremot dem lemnades öppet att g:m skild rättegång söka svdnes förpligtande att afgifva redovisning för af Lindroth omhänderfångna medel. *Åbo Hfr.*,

dit parterna a omse sidor vädjat, dom $25/2$ 95: Emedan inrägakomna skrädderirörelse af Lindroth påbegynts och sedan fortfarande bedrifuvs på grund af ett emellan honom och Strömberg ingånget bolagsaftal, enligt hvilket sagda företag skulle handhafvas af Lindroth i eget namn, men med lika andel för dem hvardera i den deraf uppkommande vinst eller förlust, samt sådant aftal, enär bolagskap af angifna beskaffenhet icke vore att hänföras till de i K. F. $24/11$ 64, ang. tysta eller kommanditbolag, omförmälda, icke behöft, för att gälla, skriftligen affattas, vid hvilket förhållande Strömberg ej varit berättigad att af Lindroth såsom försträckning återfordra de 24,000 mk, han i bolaget insatt, blef vid Rns u. beroende, såvidt skdnes talan om utbekommande af nämnda insats förkastats; hvaremot och då skdne, hvilka enligt den i Lindroths konkurs meddelade dom varit berättigade att g:m skild rättegång styrka det af Strömberg i konkursen bevakade tillgodohafvande på grund af berörda insats, oaktadt uppfordran och dem lemnadt rådrum icke velat i förevarande rättegång, som för nyssangifna ändamål anhängiggjorts och hvari alternativt med förstnämnda talan jemväl kunnat påyrkas redovisning af Lindroths konkursbo öfver bolagets förvaltning, utföra påstående om Lindroths konkursförvaltnings förpligtande att sådan redovisning afgifva, samt icke vidare än en rättegång för det bevakade tillgodohafvandets styrkande i konkursdomen medgifvits, blef skdns anhållan att få i skild rättegång utföra slik talan förkastad. *J. D.*: ej ändring.

5. A. Boxström mot G. Svanljung, ang. fordran. *R:n i Nikolaistad* u. $15/6$ 94: Skdns talan förkastades. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $2/4$ 95: ej ändring. *J. D.* (efter omröstning): ej ändring.

Augusti.

Den 6:te. 1. Kejserliga Alexanders-Universitetet mot C. Spennerts konkursmassa, ang. anspråk på förmånsrätt till hyresmedel. *R:n i Helsingfors* dom $7/1$ 95: Sagda anspråk förkastades. *Åbo Hfr.*, dit Universitetet vädjat, dom $11/5$ 95: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 9:de. 2. A. Nylander mot J. Ojalehto, ang. fordran. *Pyhäjärvi m. fl. snrs Hr.* u. $28/2$ 93: Skdns talan underkändes. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $1/5$ 94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

4. A. Halenius m. fl. mot E. Jäderholm m. fl. *1bo Hfr.*, dit skdne gemensamt vädjat öfver *Hrns i Inga m. fl. nr 17/11 94* afkunnade dom i konkurs- och urarfvamalet efter afl. O. Bäck,

upptog, jembl. § 100 i Konkursstadgan samt 25: 18 R. B., icke ändringsansökningen till pröfning. *J. D.*: ej ändring.

Den 14:de. 5. H. Mäkinen mot E. Leinonen, ang. fordran. *R:n i Tammerfors* u. $20/3/93$: Svdns talan förkastades. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $3/4/94$: ej ändring. *J. D.*: Skdn, som nöjts med R:ns u. i målet, hade ej anfört skäl till ändring i Hfrs dom.

September.

Den 12:te. 1. H. Lindfors mot sysslomännen i M. Isosavos konkurs ang. återvinning. *Norrmark m. fl. snrs Hr.* u. $14/4/94$: Svdnes talan godkändes. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $8/4/95$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

2. M. Neittaanmäki mot A. Uusitalo, ang. fordran. *Saarijärvi m. fl. snrs Hr.* u. $27/3/93$: Svdn tilldömdes fordrade 395 mk jemte ränta efter afdrag af redan guldna 87 mk 75 p. *Wasa Hfr.*, dit skdn vädjat, dom $22/5/94$: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 13:de. 3. Drätselkammaren i Kemi mot vicehäradshöfdingen M. Niemelä, ang. ömsesidiga fordringsanspråk. *Kemi m. fl. snrs Hr.* u. $8/5/93$: Svdn ålades till Kemi stad återbära de 1,550 mk han egenmäktigt räknat sig till godo såsom stadskassörs-lön, hvaremot svdns genstämmningstalan förkastades i öfrigt, utom att honom tillerkändes 204 mk 50 p. i ersättning för hans i och för stadskassörstjensten företagna resor och andra kostnader under år 75. *Wasa Hfr.*, dit parterna ömsesides vädjat, dom $5/6/94$: Emedan någon öfverenskommelse om svdns aflöning för det han skött stadskassörstjensten under åren 76 och 77 icke blifvit träffad, ansåg Hfr. svdn dessa år hafva bestridt sagda tjenst mot enahanda förmåner som för år 75 och honom förty böra tillkomma ersättning af Kemi stad för de i och för nämnda befattning under åren 76 och 77 gjorda resor och hafda öfriga utgifter enligt svdns räkning af $9/5/92$ med deri af honom under rätttegången medgifven rättelse, eller altså med 760 mk 45 p.; hvarjemte Hfr., enär svdn åren 75, 76 och 77 tjenstgjort såsom bisittare i Kemi stads ordningsrätt och åt hvardera af de ordinarie bisittarna i ordningsrätten, hvilka derefter antagits, blifvit bestämt ett årligt arvode af 100 mk, fann svdn för nästnämnda 3 år vara berättigad till enahanda arvode eller således 300 mk; i följd hvaraf och då omförmälda två ersättningsbelopp samt de 204 mk 50 p., som svdn tillagts för handhafvandet af kassörs-

tjensten år 75, afräknades från de 1,550 mk svdn obehörigen tillgodoräknat sig för sistsagda befattnings skötande, svdns skuld till Kemi stad utgjorde 285 mk 5 p. jemte ränta. *J. D.*: Drätselkammaren hade ej anført skäl till annan rättelse i Hfrs dom än att, enär i svdns omförmälda räkning $2\frac{1}{3}$ 92 öfver resor, som han i egenskap af stadskassör verkställt, ingingo icke allenast poster för åren 76 och 77, utan äfven poster till ett belopp af 221 mk 40 p. för år 78, under hvilket år honom dock icke tillförsäkrats särskild ersättning för resor, samt svdn ej visat, att honom tillkomme fordrad godtgörelse för det han åren 75, 76 och 77 varit bisittare i Kemi stads ordningsrätt, svdn icke kunde tillerkännas ersättning för nämnda resor under år 78 och honom för bestridandet af ledamotskapet i ordningsrätten af Hfr. tilldömda 300 mk; i anseende hvar till och då de belopp, hvilka svdn sålunda tillborde för handhafvande af stadskassörstjensten, utgörande för år 75 204 mk 50 p. samt rätteligen, för år 76 317 mk 65 p. och för år 77 227 mk 40 p., eller inalles 749 mk 55 p., borde afräknas från de 1,550 mk, som svdn godtskrifvit sig, svdn borde till Kemi stad utbetala 800 mk 45 p. med ränta.

Den 17.de. 4. E. Ylimikkola mot W. Kerttula, ang. afhyssning. *Karkku m. fl. snrs Hr. u.* $13\frac{1}{2}$ 93: Svdns talan förkastades. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom $23\frac{1}{2}$ 94: Det vore väl utredt att Efraim Evasson medelst kontrakt $20\frac{1}{12}$ 62 utaf dåvarande egaren till Y. hemman tillerkänts besittningsrätten till sagda lägenhet och att denna rätt medelst afhandlingar, af hvilka den senaste upprättats $4\frac{1}{3}$ 79, öfvergått till skdn; men som parterna ömsesides medgifvit, att Evasson $2\frac{1}{9}$ 82 varit afliden, och skdn ej kunnat ens påstå att Evasson efterlemnade enka eller barn, alltså och då vid sådant förhållande den i sagda kontrakt utsatta legostämman, jemlikt stadgandet i 16: 3 J. B., måste anses hafva upphört g:m Evassons död, samt skdn, hvilken före thomedagen 91 blifvit uppsagd att afflytta från Y. hemman, sålunda redan fått åtnjuta laga fardag, ålades skdn att genast vika från hemmanet. *J. D.*: Emedan skdn innehade ifrågavarande hemman på grund af öfverlåtelse å honom af förenämnda, i sagda hemman in-tecknade arrendekontrakt, samt svdn ej ens föreburit, att han haft skäl att vara missnöjd med lägenhetens förvaltning; ty och då svdn så mycket mindre visat sig ega rätt att, utan afseende å berörda kontrakt, genast taga lägenheten i besittning, som ofvanbemälda Evasson, enligt till K. S. ingifvet prestbevis af $2\frac{1}{7}$ 94 efterlemnade ännu levande enka, pröfvade K. S. rättvist, med stöd af 3 och 6 §§ 16 kap. J. B., för närvarande förkasta svdns i saken utförda talan.

Den 19.de. 5. A. Kekkonen mot J. Kontturi och kronolänsmannen J. Kock, ang. upphäfvande af hos skdns fader å

särskild egendom verkställd sequester, enär sagda egendom skulle tillhört skdn. *Ilomants sns Hr.* u. ²⁵/₁₁93: Käromålet förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²⁶/₅94: Enär skdn ej styrkt att det emellan skdns fader och skdn slutna aftal, hvarå skdn stödt sitt anspråk på den i mät tagna egendomen, varit ett verkligt köp och ej heller eljest visat sin eganderätt till samma egendom, blef vid Hrs u. beroende. *J. D.*: ej ändring.

6. M. Brenner mot G. Strömberg, ang. ersättning. *R:n i Helsingfors* u. ²⁶/₇93: Käromålet förkastades. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ³⁰/₆94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

7. G. Crichton mot H. Stenbacka, ang. fordran. *R:n i Åbo* u. ³¹/₇93: Skdn ålades utgifva 3,800 mk med ränta. *Åbo Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ³¹/₅94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 20:de. 8. G. Paulig mot A. Lindstedt, ang. åläggande för svdn att utgifva priset för ett åt honom levereradt parti kaffe. *R:n i Tammerfors* u. ¹⁵/₅93: Utredt att svdn efter det han g:m skdns reseombud requirerat ett parti kaffe, uppgående jemte förpassningen till ett värde af 333 mk 95 p., icke allenast blifvit uti bref, som åtföljts af faktura, underrättad om att kaffet afsändts med bantåg till Tammerfors, utan ock, sedan varan till jernvägsstationen derstädes anländt, g:m handlanden Sundvalls (till hvilken varan adresserats) handelsbetjening derom erhållit underrättelse; hvarföre och då det ålegat svdn att från sagda station låta afhemta kaffet, svdn ålades utgifva dess pris jemte ränta. *Åbo Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ¹³/₇94: Det vore väl utredt att skdn, efter det svdn g:m skdns resande bestält ifrågavarande parti kaffe, afsändt kaffet med jernväg till Tammerfors under handlanden Sundvalls adress och uti en af skdn för Sundvalls räkning befraktad hel vaggon, samt att skdn härå i bref om försändningen underrättat svdn; men emedan det icke styrkts att varorna tillhandakommit svdn, samt skdn ej heller gittat visa att han egt på antydt sätt eller annorledes än direkte till svdn afsända kaffet, blef skdns talan af Hfr. förkastad. *J. D.*: ej ändring.

9. K. Inkinen mot T. Kalpio, ang. åläggande för svdn att ersätta den förlust skdn tillskyndats derigenom att svdn uppburit och använt särskilda för försäld skog influtna medel, för hvilka skdn i egenskap af förmyndare för svdns svåger J. Suikkonen ålagts ansvara. *Ruokolaks sns Hr.* u. ¹⁴/₆93: Käromålet bifölls. *Wiborgs Hfr.*, dit svdn vädjat, dom ²⁰/₅94: Emedan skdn icke gittat styrka att den brist i hans förmyndareredovisning, för hvilken skdn nödgats i antydd måtto ansvara, uppstått derigenom att skdn ålagts redovisa för priset för den till konsuln Hagman försälda skogen, samt sålunda icke utredt blifvit att skdn, äfven om svdn i sjelfva verket uppburit någon del af berörda köpe-

summa, derigenom tillskyndats förlust, blef skdns talan underkänd. *J. D.*: ej ändring.

10. K. Zetterström mot direktionen för frivilliga brandkåren i Heinola, ang. arrendefordran. *R:n i Heinola* u. ³⁰/₁₁93: Skdn ålades utbetala fordrade 1,750 mk jemte ränta. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²¹/₉94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

Den 23:dje. 11. M. Könönen mot Distriktsingeniörstyrelsen i finländska Militärdistriktet, ang. åläggande för skdn att utgifva ersättning för försummad vedleverans. *R:n i Fredrikshamn* u. ¹/₅93: Kåromålet bifölls. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²¹/₄94: ej ändring. *J. D.*: Emedan Distriktsingeniörstyrelsen, utan att, på sätt i 15 och 16 punkterna uti kontrakt ¹¹/₆87 förutsattes, hafva väckt anspråk å skdn tilläfventyrs åliggande skadegodtgörelse för försummad leverans, med skdn uppgjort slutliqvid ang. ifrågavarande vedleverans för år 89 och dervid utan anmärkning till skdn erlagt full betalning för den levererade veden; ty och då Distriktsingeniörstyrelsen sålunda måste anses hafva i allo godkänt sagda leverans, fann K. S. skdn numera icke kunna lagligen åläggas utbetala godtgörelse för de försumligheter han vid leveransens utförande möjligen låtit komma sig till last, helst det ej ens föreburits att ryska kronan i följd deraf lidit verklig skada, hvarföre Distriktsingeniörstyrelsens talan förkastades.

12. A. Tommila såsom fordringsegare uti aflidne J. Lundahls konkurs mot öfrige borgenärer i konkursen, ang. skdns yrkande att med förmånsrätt utfå henne efter Lundahls jemväl aflidna dotter och skdns dotterdotter tillbörande arfsmedel. *R:n i Sordavala* u. ²⁹/₁₀94: Skdns anspråk på ränta och förmånsrätt för dessa medel förkastades. *Wiborgs Hfr.*, dit skdn vädjat, dom ²³/₂95: Ehuruval 10 § i K. F. om förmånsrätt ⁹/₁₁68 stadgade, att barnaarf och omyndiges hos föräldrar innestående medel skola ur konkursbo uttagas med förmånsrätt, ansåg Hfr. berörda stadgande dock icke kunna gifvas sådan utsträckning, att jemväl personer, hvilka g:m arf efter barn eller omyndig åtkommit fordringsrätt i desses föräldrars eller förmyndares konkurs, kunde för slikt anspråk, öfrige borgenärer till förfång, tillerkännas ofvannämnda företrädesrätt, hvarföre vid R:ns u. fick bero. *J. D.*: ej ändring.

Den 24:de 13. K. Lindqvist mot sysslomännen i A. Themans konkurs, ang. utmätningssklagan. *Guvernören i Nylands län* u. ²⁴/₁₁93: Skdns talan underkändes. *Abo Hfr.*, dit skdn besv. sig, u. ⁷/₆94: ej ändring. *J. D.*: ej ändring.

F. 1. 1. 1.

1. 2. -

